

නිබ්බනය සහ වින මහජන ආණ්ඩුව

නිබ්බනයේ කරුණු පරීක්ෂා කිරීමට
පත්කරන ලද නෛතික පරීක්ෂණ කොමිෂිය
විසින්

ජාත්‍යන්තර පූර් කොමිසම වෙත
ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ වාර්තාවකි.

ජාත්‍යන්තර පූර් කොමිසම

ජිනීවා

1960

ජාත්‍යන්තර පූර්ව කොමිසම වනාහි ආණ්ඩුවකට අයත් නොවූ එක්සත් ජාතීන්ගේ ආර්ථික හා සාමාජික මන්ත්‍රණ සභාව සමග සාකච්ඡා කිරීමට බලයක් ඇති (Category 'B') සංවිධානයකි. නීතියේ ආධිපත්‍යය ගැන අවබෝධය තහවුරු කිරීම මෙම කොමිසම බලාපොරොත්තුවෙයි. මෙම කොමිසමට අයත් සාමාජිකයන් පහත දැක්වේ:

ජෝසප් කෝර්සන් (ගරු සභාපති)	කැනඩාවේ රාජකොන්දාගාර සභාවේ සභාපති.
විවියන් රෝස් (සභාපති)	ඉන්දියාවේ ග්‍රෙෂ්ඨාධිකරණයේ හිටපු විනිශ්චය කාරකුමා
ඒ. ජේ. එච්. වෑන්ඩාල් (උප සභාපති)	නෙදර්ලන්තයේ ග්‍රෙෂ්ඨාධිකරණයේ ඇට්ටර්නි ඇට්ටර්
ජෝස්. ටී. නැමුකෝ (උප සභාපති)	මුසිල්හි රියෝඩි ජැනෙරෝවේ නීතිඥ මණ්ඩලයේ සාමාජිකයෙකි.
සර්. ඇඩ්වොකැමිබෝ ඒ. ඇබෙමෝලා	නයිජීරියාවේ අග්‍ර විනිශ්චයකාරකුමා.
ආතුරෝ ඒ. ඇලෆ්‍රිස්	ෆිලිපයින්ස්හි සොලිසිටර් ජනරාල්; ෆිලිපයින්ස්හි නීතිවේදීන්ගේ සංගමයේ හිටපු සභාපති.
ගියසෙජේ බෙටියෝල්	ඉතාලි පාර්ලිමේන්තුවේ සාමාජිකයෙකි; පැඩුවා විශ්ව විද්‍යාලයෙහි නීතිය පිළිබඳ මහාචාර්යවරයා.
ඩඩලි බී. බොන්සල්	නිව්යෝක්හි දක්ෂිණ දිස්ත්‍රික්කයේ එක්සත් ජනපද දිස්ත්‍රික්විනිශ්චය කාරකුමා; නිව්යෝක් නීතිවේදී සංගමයේ සභාපති.
ෆිලිපෙ එන්. බුලෝස්	ලෙබනන් ආණ්ඩුවේ නියෝජ්‍ය අගමැති; බයිරුට්හි හිටපු ආණ්ඩුකාරයා; හිටපු අධිකරණ ඇමැති.
ඌ වාන් ඡවුන්	බුරුමයේ ග්‍රෙෂ්ඨාධිකරණයේ හිටපු විනිශ්චය කාරකුමා.
එලි විට්නි ඩෙබෙවොයිස්	නිව්යෝක්හි ඇට්ටර්නි ඇට්ටර් ලෝ; ජර්මනිය වෙනුවෙන් පෙනීසිටින ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද මහා කොමසාරිස් කාය්සාලයේ පොදු නීතිඥයා.
සර් අවන් ඩික්සන්	ඕස්ට්‍රේලියාවේ අග්‍ර විනිශ්චයකාරකුමා.
මැනුවෙල් ජී. එස්. කොබෙඩෝ	මෙක්සිකෝ විශ්වවිද්‍යාලයේ නීතිය පිළිබඳ මහාචාර්ය; ඇට්ටර්නි ඇට්ටර් ලෝ; බරා මෙක්සිකානාවේ හිටපු ජනාධිපති
පරි ටී. පෙෆඩර්ස්පිල්	කෝපන්හේගන් ඇට්ටර්නි ඇට්ටර් ලෝ; යුරෝපා මන්ත්‍රණ සභාවේ සාකච්ඡා සංගමයේ හිටපු සභාපති, ඩැනිෂ් පාර්ලිමේන්තුවේ සාමාජිකයෙකි.
ටී. එස්. ප්‍රනාන්දු	ලඬිකාවේ ග්‍රෙෂ්ඨාධිකරණයේ විනිශ්චයකාරකුමා; ලංකාවේ හිටපු ඇට්ටර්නි ජනරාල් හා සොලිසිටර් ජනරාල්
අයිසැක් ෆෙප්ස්ටර්	සෙනෙගල් සමුහාණ්ඩුවේ ග්‍රෙෂ්ඨාධිකරණයේ ප්‍රථම ජනාධිපති.
ෆිපර්නැන්ඩු ෆෙප්නියර්	ඇට්ටර්නි ඇට්ටර් ලෝ; කොස්ටාරිකාවේ නීතිවේදීන්ගේ සංගමයේ හිටපු සභාපති; නීතිය පිළිබඳ මහාචාර්ය; එක්සත් ජනපදයේ තානාපති.
ඔස්වල්ඩෝ ඉලනෙස් බෙතිටෙස්	වයිල්හි ග්‍රෙෂ්ඨාධිකරණයේ අග්‍ර විනිශ්චය කාරකුමා.
හන්ස් - හයින්රිච් ජෙස්වෙක්	නීතිය පිළිබඳ මහාචාර්ය; ෆ්‍රෙයිබර්ග් බී විශ්ව-විද්‍යාලයේ කුලනාන්මක හා ජාත්‍යන්තර නීති-ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂක.
ජින් ක්‍රෙහර්	ප්‍රන්සයේ පැරිසියේ අභියාචන අධිකරණයේ අධිනීතිඥ

නිබ්බනය සහ චිත මහජන ආණ්ඩුව

නිබ්බනයේ කරුණු පරීක්ෂා කිරීමට
පත්කරන ලද නෛතික පරීක්ෂණ
කොමිෂිය

විසින්

ජාත්‍යන්තර පූර් කොමිසම වෙත
ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ වාර්තාවකි.

ජාත්‍යන්තර පූර් කොමිසම
ජිනීවා
1960

“මෙම විඛාටි රටෙහි මධ්‍ය දේශයේ පැවතීගෙන යන ආගමක් ආගමික නොවූ බැහිර පරිපාලනයක් එකසේ ම ඇතුළත් කර මෙන්ම පිටතින් ද ප්‍රභාසයට ලක්වීමට ඉඩ තිබේ. මේ නියායෙන් ශ්‍රද්ධා භක්තිය ඇතිව ආගම අදහන අයද දැනට කෙරීගෙන යන බලපරාක්‍රමාන්විත ප්‍රතිමුර්ති ජනිතවීම ද සම්පූර්ණයෙන්ම කැඩී බිඳී ගොස් එහි නාමමාත්‍රය පවා අගේෂ තත්වයකට වැටීමට ඉඩ තිබේ. ආශ්‍රම සහ සංසරත්නය දෙස සිත්ගොමුකරන විට ඔවුන්ට අයත් ඉඩ කඩම් සහ දේපළ විනාශ වී යනු ඇත. ආගමිකවූත් ගෘහස්ථවූත් රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට තමන්ගේ ඉඩකඩම් බලෙන් අල්ලාගෙන රාජසන්තක කරනු පෙනී යා හැක. ඔවුන්ටද තමන්ගේ සතුරන්ට ගැතිව සේවය කිරීමට හෝ දැනට යාවකයන් කරන්නාක් මෙන් රටෙහි ඔබමොබ සංචාරය කිරීමටද සිදුවනු ඇත. සෑම මනුෂ්‍යයෙකුම දුර්භාග්‍ය සම්පන්න ත්‍රාසජනක යුගයක යටට කිඳි ඉන්පසු නාඩන පිඩන මැද සෙමින් සෙමින් රාත්‍රී ගෙවී යනු දක්නට ලැබේ.....”

—දහතුන්වන දලයි ලාමාගේ දේශපාලනමය තෙස්තමේන්තුවෙන් උපුටාගන්නා ලද්දකි. (1933) සර් චාර්ල්ස් ඩෙල් මහතා විසින් ලියන ලද දලයි ලාමාගේ චරිත නිරූපණය (Portrait of Dalai Lama) නැමති ග්‍රන්ථයෙහි 380 වන පිට — 1946 මුද්‍රණය.

පටුන

සංඥාපනය	...	...	...	...	v
පෙරවදන	...	...	...	...	vii
ඇතනස් පනත	...	...	...	...	xi
දිල්ලි ප්‍රකාශය	...	...	...	...	xii
පැහැදිලි කිරීමේ සටහන්	..	...	...	...	xxiii
මහ ලේකම්වරයා වෙත ඉදිරිපත් කෙරෙන වාර්තාව	...	...	...	...	3
ජනසන්හතියේ විනයය පිළිබඳ සාක්ෂ්‍ය-සංඥාපනය	...	...	...	...	11
මනුෂ්‍ය සන්තතියේ සාතනය පිළිබඳව ඉදිරිපත් වූ සාක්ෂ්‍යවල උපග්‍රන්ථය	...	...	...	...	18
මිනිස් අයිතිවාසිකම් හා දියුණුව-සංඥාපනය	...	...	...	...	31
චිත්‍රත් අල්ලා ගැනීමට පෙර නිබන්ධයේ ජීවිතය	...	...	...	...	36
මානුෂික අයිතිවාසිකම් ගැන විමසීම	...	...	...	...	40
කරුණු සතලොසක් ඇතුළත් ගිවිසුම	...	...	...	...	57
සතරවැනි පරිච්ඡේදය; උපග්‍රන්ථය	...	...	...	...	87
උපග්‍රන්ථය i	...	...	...	...	91
උපග්‍රන්ථය ii	...	...	...	...	119
ලියවිලි	...	...	...	...	124—140

පෙරවදන

අධිරාජ්‍යවාදයෙන් “මිදීමේ” පරමාර්ථයෙන් චීනජාතික සමූහාණ්ඩුවේ හමුදා විඛාට රටට ඇතුළු වී දැනට සාමාන්‍යයෙන් අවුරුදු දහයක් පමණ විය. වම් 1950 දී සංවිධානය වූ විඛාට ජාතික යුද හමුදා විරෝධය සිසු ලෙස යටපත් කරන ලදුව ඉන්පසු එක්සත් ජාතීන්ට කරන ලද අසාර්ථක ආයාචනයකින් පසු වම් 1951 දී තිබ්බතය ආණ්ඩුව විනුත් රටෙහි වාසය කිරීම ගැන කැමැත්ත දැක්වීය. මින්පසු ගතවූ නව අවුරුද්ද තුළ-වම් 1956 දී සිදුවූ කාම්බා (Khamba) නැගී සිටීමද, ඉන්පසු වම් 1959 මාර්තු මාසයේ සිදු වූ ලාසා ප්‍රදේශයේ නැගී සිටීමද, මේ දෙකටම පසු නොකඩවා පවත්වා ගෙන ගිය විරෝධය දැක්වීමද, දැනටත් තිබ්බතයේ බටහිර කොටස්-වල චීන ජාතිකයන්ට විරුද්ධව කෙටිගෙන යන ආයුධ සන්නද්ධ සටනද විඛාට රට දර්ශනය කළේය.

අවුරුද්දකට පෙර විඛාට රට පිළිබඳ ප්‍රශ්නය සහ නීතියේ ආධිපත්‍යය යන නිසිත් නීතිවේදීන්ගේ ජාත්‍යන්තර කොමිසම මූලික වාර්තාවක් පළකෙළේය. එම වාර්තාවෙහි වම් 1951 ට පසු තිබ්බතයේ ඇතිවූ චීන ජාතික පාලනය පිළිබඳවද, තිබ්බතයේ ඇතිවූ සිද්ධීන් ජාත්‍යන්තර කරුණුවලට තුඩුදේද යන ප්‍රශ්නය පිළිබඳවද සාමාන්‍යයෙන් බැලූ බැල්මට පෙනෙන කරුණු උඩ යම් යම් නිගමනයන්ට බැසගන්නා ලදී. පිළිගත හැකි සාක්ෂ්‍ය තිබූ මානුෂික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීමේ බරපතලකම සම්බන්ධයෙන්ද විශේෂයෙන්ම ජන සන්නතියේ විනාශය පිළිබඳව විද්‍යාමාන වූ සාක්ෂ්‍ය සම්බන්ධයෙන්ද විනිශ්චයකාරවරුන්, මහාවායඹවරුන් සහ නීතිඥ වෘත්තීයෙහි උච්චසථානයෙහි සිටින අයගෙන් සමන්විත කීර්ති ප්‍රශස්ත නීති වේදීන්ගෙන් යුත් මණ්ඩලයකට ආරාධනා කොට ඔවුන්ගෙන් සුසැදි සවාධීන කොමිටියකට තිබ්බතයේ සිදුවූ සිද්ධීන් පිළිබඳව අපක්ෂපාත අධිකරණාත්මක පරීක්ෂණයක යෙදීමේ ජාත්‍යන්තර කොමිසමට ඔවුන්ගේ පරීක්ෂණයට භාජනවූ කායාර්‍යය පිළිබඳව වාර්තාවක් සැපයීමටද තීරණය විය. මෙම ලිපිය පෙරවදනක් ලෙස සැපයෙන වාර්තාව එම කොමිටිය විසින් සමානච්ඡන්දයෙන් සැපයූ වාර්තාව වේ. එම කොමිටියෙහි සොයාගැනීම් ඒ සම්බන්ධයෙන් විනිශ්චයවූ කරුණු පිළිබඳව විස්තර සහිත විවේචනයක් සහ එම සොයාගැනීම් පදනම් කරන ලද සාක්ෂ්‍යද සහිතව මේ වාර්තාවට අන්තර්ගතවේ.

මෙම වාර්තාව නීතිවේදී පරීක්ෂක කොමිටියේ වාර්තාව මිස ජාත්‍යන්තර කොමිසමේ වාර්තාවක් නොවන බව මෙහිදී සිහිකට යුතුය. එම කොමිටියේ සාමාජිකයන්ට - එනම් ආසියාවේ, අප්‍රිකාවේ සහ යුරෝපයේ ඒ ඒ කොටස්-වල සාධකීය වෘත්තීයෙහි යුහුසුළුව ආසන්නව තම කටයුතු කරන ඒ භවතුන්ට මෙම කොමිසම තම භාද්‍ය-ගම කෘතගුණතාවය පිරිනමයි. ඔවුහු තමාගේ කාලයද ශක්තියද යොදා කිසිම ද්‍රව්‍යමය ප්‍රතිලාභයක් අපෙක්ෂා නොකොට විඛාට රට පිළිබඳව ගවේෂණාත්මක පරීක්ෂණයක යෙදීමේ භාරදුර අසහන-දැයි කටයුත්තක නිරත වූහ.

එම කොමිටියෙහි සොයාගැනීම්වල තිබ්බතයේ ඇති චීන පරිපාලනය තදින් දෝෂයට ලක්කොට සවිස්තරව නිරූපණය කොට ඇති අතර මෙම කොමිසම විසින් මූලික වාර්තාවෙහි සඳහන් කළ බැලූ බැල්මට බැසගත් නිගමනයන්ද ස්ථිරකොට ඇති බව මෙහිලා කියමු. එහෙත් මෙම වාර්තාව වුවද එහි සිදුවී ඇති සැලකිය යුතු සිද්ධීන් පිළිබඳව සර්ව සම්පූර්ණ විස්තරයක්

බව මින් ප්‍රකාශ නොකරන අතරම එබන්දක් මින් සිදුවිය නොහැකි බවද සිතට ගත යුතුය. ඔවුන්ගේ පරීක්ෂණයේදී එම කොමිටිය වෙන වෙන දෙයට අදාළවන කරුණු රාශියක් ගැන නොඅනුමානවම කල්පනාවට භාජන කර ඇතත් ඔවුන්ට ගවේෂණයට භාජනය කිරීමට යයි දෙන ලද කරුණුවලින් මේවා බාහිර නිසා ඒ පිළිබඳව යම්කිසි මතයක් පළකිරීම අයෝග්‍ය යැයි ඔවුනට හැඟී ගියා සේ පෙනේ. විබැට ප්‍රදේශයට වීන ජාතික සමූහාණ්ඩුවේ සන්නාහ සන්නද්ධ හට හමුදාවක් විසින් පහරදීම ආක්‍රමණයක් සේ සැලකිය හැකි ක්‍රියාවක්ද යන්න මෙබඳු ප්‍රශ්න අතරෙහි ඉතාම සැලකිය යුතු වැදගත් ප්‍රශ්නයක් සේ ගිණිය හැකි වේ. එමෙන්ම වීනය සමග ඉන්දියාවේ දේශ සීමාව ගැන දෙපක්ෂය අතර පැන නැගී ඇති දේශ-පාලනය හා නීතිය යන අංශ දෙකම සම්මිශ්‍රවූ ප්‍රශ්නයද මෙබඳුම ප්‍රශ්නයක් ලෙස සැලකිය හැක. එමනිසා දේශපාලන අර්බුදයකට තුඩුදෙන කරුණු වලට පටලැවීමෙන් වැළකීමටත් අතිරේක ප්‍රශ්නයන් ද්වේෂපරවෂව තෝරාගෙන ඒ සම්බන්ධයෙන් කරුණු දක්වීම වැළැක්වීමටත් ඉටාගත් කොමිටිය මෙම ජාත්‍යන්තර කොමිසම විසින් කරන ලද මූලික පරීක්ෂණයේ සීමාවෙන් පිට නො ගොස් එය ඇතුළත තම පද්ධතිමය ගෙනයාමට අදහස් කරන ලද සේය. පරීක්ෂණයට භාජන කළ යුතු කරුණු ඔවුන් විසින් පරිවර්තනය කර ඇත්තේ දේශපාලන අර්බුදවලින් ඔවුන් ඇත්වන ලෙසත් එම මූලික පරීක්ෂණයේ මෙන්ම වීන ජාතික සමූහාණ්ඩුව තිබ්බතිය දේශයේ කළ කටයුතු පිළිබඳ වාර්තාව සකසා පරීක්ෂණයට භාජන වන ලෙසත් තිබ්බතියේ ප්‍රශ්නය එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තිය ඉතාම පරිසීමිත තත්වයකින් පරිවර්තනය කළ කල්හි පවා එය සම්පූර්ණයෙන් එම රට ඇතුළේ කෙරෙන කටයුත්තක් පමණක්ද යන්න මනාසේ විසඳන ලෙසත්ය.

මානුෂික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ලෝක ව්‍යාප්ත ප්‍රකාශ පත්‍රයට අනුව යෙදී ඇති ආර්ථික සහ සාමාජික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳව සලකා බලා එම කොමිටිය චිත්‍රත් කී පරිදි ඔවුන් විසින් තාවකාලික පිඩනයෙන් ගැහැට විදි මානුෂික අයිතිවාසිකම් ගැන නොදත් ජනකායකට සමාජවාදී මානුෂික අයිතිවාසිකම් සහ ආර්ථිකවූත් දේශපාලනමයවූත් විමුක්ති ලාභයක් චිත්‍රත් විසින් ගෙනෙන ලද යන්න ගැනද එම කොමිටිය කල්පනා කර බැලුවේය. වර්ෂ 1951 ට පෙර තිබ්බතියේ කටයුතුවල තත්වය පිළිබඳ ඇති සාමාන්‍ය දුරවබෝධය නිසා පිටස්තර ලෝකයට එක් පක්ෂයකින් පමණක් කී විස්තර වාර්තා ගැන විශ්වාසය තැබීමට සිදුවිය. එහෙත් මේ වාර්තා විද්‍යාත්මක පරමාර්ථයකින් සැපයූ දේ යැයි කිව නොහැක. විබැට දේශයේ එවකට තිබූ අන්තර්මානුෂික අයිතිවාසිකම් ගැන විවරණාත්මකව සලකා බැලීමට මාහැඟි ප්‍රයත්නයක් දරූ කොමිටිය ඉන් දස අවුරුද්දකට පසු වීනයේ ප්‍රධාන ජාතික ආණ්ඩුවේ පාලනය පිහිටවූ කළ එහි ඇතිවූ මානුෂික අයිතිවාසිකම් ගැනද පරීක්ෂණාත්මකව සලකා බැලීය.

මේ පරීක්ෂණයෙන් විද්‍යාමානවන චිත්‍රයට අනුව විබැට ජාතිකයන් නිරූපණය කළ හැක්කේ හැඩ් දෘඩ් එහෙත් ප්‍රීතිමත්, තමා ගැනම විශ්වාසය ඇති අසල්වාසීන් සමග සාමකාමී ජීවිතයක් ගත කරන, විබැට දේශයෙන් පිට වාසය කරන ජනයාගෙන් ඉතාම ටික දෙනෙකු අතර පමණක් ප්‍රචාරිතව ඇති ඔවුන්ගේ ඇදහීම සහ ගුප්ත විශ්වාසයන් තව තවත් වගාකිරීමට සැලකිය යුතු තරම් අප්‍රතිහත ධෛර්යයෙන් යුතුව කටයුතුකරන ජාතියක් හැටියටය. විබැට රටට ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු අනවශ්‍යයයි කිසිවෙකු විසින්ද නොකියනු ඇත. ඇත්තවශයෙන්ම මේ පිළිගැනීම කිසිම රටවැසියෙකු කෙරේ නැති අතර යම්භෙයකින් එය ඇතොත් ඉතාම අඩුවශයෙන් ඇතැයි සැලකිය හැක්කේ දලයි ලාමා කෙරෙහි බව සිහිකටයුතුය. චිත්‍රත් විසින් කරන ලද විරෝධී ක්‍රියා සිදුනොවන්නට දනටමත් එබඳු කටයුතු තිබ්බතිය ආණ්ඩුව මගින් ආරම්භ කිරීමට විධි විධාන යෙදීමට පිළිවනව තිබිණි. ඇත්තවශයෙන්ම මෙම ජාතියට සිදුවී ඇත්තේ කුමක්ද යන්නත්

මේ තාක් සිදුවීගෙන යන්නේ කුමක්ද යන්නක් ගැන සැලකිලිවත්වීම සාමකාමී ජාතියක සහ ජනකායක අයිතිවාසිකම් කෙරෙහි ගෞරවයක් සිත්තුළ ඇති සෑම කෙනෙකුගේම හෘදය සාක්ෂායට එකඟව කල්පනා කළ යුතු වැදගත් කරුණකි. මෙසේ කල්පනාවට ගතයුතු අය විඛාට රට ගැන හෝ විඛාට ජාතිකයා ගැන හෝ ඇති දැනීම ඉතාම අල්පවුවත් එමෙන්ම ඔවුන්ගෙන් උදුරාගෙන ඇති ඔවුන් සතු ආගමික ඇදහීම ගැන ඒ අයගේ අවබෝධය ඉතාම පවුච්චත් මේ කරුණ ඔවුන්ගේ හෘදය-ගම හැඟීමට පාත්‍ර විය යුතුම දෙයකි.

නීතියේ ආධිපත්‍යයේ (Rule of Law) ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් ඉදිරිපත් කළ යුතු විරෝධයක් ඉදිරිපත්කරන විට සමහර අවසථාවලදී ජාත්‍යන්තර කොමිටියට නීතියේ මගිමය හෝ ආධිපත්‍යය යන වාක්‍ය බණ්ඩයෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද යන්න පැහැදිලි කිරීමට සිදුවී ඇත්තේ මෙම වාක්‍ය බණ්ඩය විවිධ අවස්ථාන්ති යෙදෙන නිසා බව කිව යුතු ය. එහෙත් විඛාට දේශය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයෙහි දී මෙම සංකල්පය ගැන එතරම් විස්තරයක් අවශ්‍ය වේ යයි සිතිය නොහේ. මෙයට හේතුව නීතිවේදීන්ගේ පරීක්ෂණ කොමිටියේ සොයාගැනීම් අනුව පෙනී යන තිබ්බතයේ සිදුවූ සිද්ධීන් ගැන සලකා බලනවිට ලෝකයේ සෑම තැනම ඇති නීතිවේදීන් නීතියේ මගිමය යන්නෙන් අදහස් කරන තේරුම වන මානුෂික උදර තත්වයට ගෞරවයක් දෙන අතර එය පාලනය කරන නීතිමාලාව උල්ලංඝනය වී තිබීමය. එබැවින් තමන්ගේ නීතිවේදී පරීක්ෂක කොමිටියෙහි සොයාගැනීම්වල විශේෂතාවය පිළිබඳ මෙම කොමිසම මගින් දෙන කිසිම පැහැදිලිකිරීමක් අනවශ්‍යය. එය අනපේක්ෂිත කරුණක්ද වේ. එම සොයාගැනීම් වලින්ම මේ කරුණ හොඳහැටි පැහැදිලි කරන බැවිනි.

විනිශ්චයකාරවරුන්ගෙන්ද, මහාචාර්යවරුන්ගෙන්ද, නීතිඥවෘත්තියෙහි නිරතවූ නීතිවේදීන්ගෙන්ද සංයුක්ත වූ මණ්ඩලයක් වන ජාත්‍යන්තර නීතිවේදීන්ගේ කොමිසම කිසිම ආණ්ඩුවකට අයත් මණ්ඩලයක් නොවේ. එබැවින් එය කිසිම ආණ්ඩුවකට හෝ දේශපාලනමය න්‍යාය ධර්මයකට එක්ව කරුණු නොදක්වනු ඇත. එම කොමිසම ආරක්ෂා කිරීමට පරිශ්‍රමයක් දරන්නේ සාමාන්‍යයෙන් නිදහස් සමාජයක නීතියට අනුව ඇති යුක්ති ධර්මයෙහි ප්‍රතිපත්ති වෙති. ප්‍රතිපත්ති මේවා නිසා එබඳු ප්‍රතිපත්තිවලට තර්ජනයක් එල්ල වී ඇත්තේ දක්ෂිණාංශයට නැඹුරුවූ ආණ්ඩුවකින්ද වාමාංශයට නැඹුරුවූ ආණ්ඩුවකින්ද එසේ නැතහොත් කඳවුරු දෙකට මධ්‍යස්ථව ගෙන යන ආණ්ඩුවකින්ද යන්න ඔවුන්ගේ සැලකිල්ලට භාජන නොවේ. ලෝකයේ කිසිම තැනක නීතියේ ආධිපත්‍යය හෝ මගිමය (Rule of Law) පලදු නොවී අබණ්ඩව ඇතැයි අපි නොකියමු. රටවල් කීපයකම එයට බරපතල ලෙස තර්ජනය එල්ල වී ඇත. තිබ්බතයේ ප්‍රශ්නය සහ දකුණු අප්‍රිකාවේ ප්‍රශ්නයද සමපූර්ණ විස්තර වශයෙන් කොමිසම වෙනුවෙන් කෙරෙන පරීක්ෂණයකට භාජන විය යුතු ඉතාම නුතන සිද්ධීන් නිසා සවදේශීය නීතිවේදීන්ගේ සහයෝගයක් ඇතිව ලෝකයේ සෑමරටකම මෙම කොමිසම අගේ කොට සලකා ආරක්ෂා කරන ප්‍රඥප්තීන් පිළිබඳව ඒ ඒ තත්ති පවත්නා නීතියේ මගිමය (Rule of Law) සම්බන්ධයෙන් කෙරෙන පෘථුල පරීක්ෂණයක විවරණ සහ විස්තර වරින් වර පළකිරීමට මෙම කොමිසම කටයුතු සලස්වා ගෙන යනු ලැබේ.

මෙම වාර්තාව කොමිසම සමග සම්බන්ධකම ඇති සියළුම නීතිවේදීන් අතර, ඒ ඒ රටවල පවත්නා කොමිසමට යාබදව ඇති ජාතික අංශයන් මගින් හෝ එසේ නොමැති නම් පුද්ගලික යහළුවන් හැටියට සලකා හෝ බෙද හැරීමට තීරණය කොට තිබේ. එපමණක් නොව මෙය එක්සත් ජාතීන්ගේ මණ්ඩලයටද, එහි සාමාජිකත්වය උසුලන අනෙකුත් රටවල නියෝජිත මණ්ඩලවලටද, මුද්‍රණාලයේ නියෝජිතයන්ටද ඉදිරිපත් කරනු

ඇත. සඳුවාරය අනුව සලකා බලා නින්දා කිරීමෙන් පමණක් අයුක්තිය නැවැත්විය හැකිද යන්න ගැන අනාගත වාක්‍ය කිය නොහැක. කොමිසම අනෙහි ඇති එකම බලවේගය තම මතය ප්‍රකාශ කිරීමේ බලය පමණකි. එමෙන් ම නීතිවේදීන්ගේ පරීක්ෂක කොමිටියෙහි සොයාගැනීම් ක්‍රියාවට යෙදීමෙහිදී දිය හැකි එකම දඬුවමත් මෙසේ තම අදහස් කීමේ ඇති බලවේගය පමණකි. එබැවින් මෙම බලවේගය අවසානයෙහිදීන් ජයගනීද, නොගනීද යන්න කිය නොහේ. එහෙත් සාමකාරීව ජීවත්වීමට සහ තමන්ට සබි හක්තියෙන් යුත් ජනයා සමග නිදහස්ව වාසය කිරීමට ඇති අයිතිය ගැන සැලකිල්ලක් දක්වන්නන්ගේ කල්පනාවට මෙය භාජන කොට ඒ ආකාරයෙන් එය සාර්ථකවේදැයි අත්හදා බැලීමේ හුදු විශ්වාසයෙන් මෙම වාර්තාව ඔවුන් අතට පත්කළ යුතු ය.

ජීන් ජිලේවියන් ලාලයිව්
මහලේකම් තැන.

වම් 1960 ජූලි.

ඇතන්ස් පනත

ජාත්‍යන්තර පූර් කොමිසම මගින් කරනලද ආරාධනය පරිදි නිදහස් පූර් සහිතයන් වන අපි රටවල් හතළිස් අටකින් පැමිණ, විමුක්තිය උදෙසා මනුෂ්‍ය වර්ගයා අන්තර්ජාතික පරිමාණ කාලයක් තිස්සේ කරන සටනෙහි ඉතිහාසයෙන් දියුණු වී තිබෙන පුද්ගල අයිතිවාසිකම්වලින් පැන නගින නීතියේ ආධිපත්‍යය කෙරෙහි නියැලී ඇතැන්ස්හිදී රැස්වීමු. මේ අයිතිවාසිකම්වලට කපා කිරීම, ප්‍රවාහන පත්‍රය, වන්දනය, රැස්වීම් පැවැත්වීම, මහජනයාගෙන් සාධාරණ අන්දමින් තෝරාගන්නා ලද නියෝජිතයන් විසින් නීති සම්පාදනය කළ හැකි වන පරිදි මැතිවරණ පැවැත්වීම හා සියල්ලන්ට ම සාධාරණ ආරක්ෂාව සලසාදීම පිළිබඳ නිදහස අයිති වේ.

ලෝකයේ නොයෙක් කොටස්වල නීතියේ ආධිපත්‍යය ගැන නො සලකා හැරීම සිදුවන බව වැටහී ගියෙන් යුක්තී ධර්මයේ මූලික නියාමය පවත්වා ගැනීම ලෝකය පුරා ම සදාකාලික සාමය ඇතිකර ලීමට අත්‍යාවශ්‍ය බැව් අපට අවබෝධ විය.

අපි ගෞරව සම්ප්‍රයුක්තව මෙසේ ප්‍රකාශ කරමු:

1. රජය නීතියට යටත් ය.
2. රජය නීතියේ ආධිපත්‍යය යටතේ පුද්ගලයාගේ අයිතිවාසිකම්වලට ගෞරව දක්විය යුතුය: ඒවා ලබා ගැනීම පිණිස සාධාරණ ක්‍රියාමාර්ග සපයා දිය යුතුය.
3. අධිකරණ නායකයන් නීතියේ ආධිපත්‍යය විසින් හැසිර විය යුතුය. භයෙන් හා අයථා සැලකීමෙන් තොරව එය ආරක්ෂා කළ යුතුය. ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. නීතියේ ආධිපත්‍යය යටතේ පුද්ගලයාගේ අයිතිවාසිකම් පිළි ගෙන හැම වරදකරුවකු ම සාධාරණ අධිකරණ විභාගයකට භාජන කළ යුතුය.

සියළුම අධිකරණ නායකයන්ට හා නීතිවේදීන්ට මේ ව්‍යවස්ථාවන් අනුගමනය කරන ලෙසත්,

මේ ව්‍යවස්ථාවන් සම්පාධාරණ අන්දමින් පිළිගෙන නීතියේ ආධිපත්‍යය පිළිබඳ කඩකිරීමක් වෙතොත් ඒ සියල්ල ම විවෘත කර හෙළා දැකීමෙහි ලා නියුක්ත වන ලෙස පූර්සහිතයන්ගේ අන්තර්ජාතික කොමිසමෙන් ඉල්ලා සිටින බවත් අපි මතක්කර සිටීමු.

වම් 1955 ක් වූ ජුනි මස 18 වැනි දින
ඇතන්ස්හිදී මෙය ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී.

දිලීලි ප්‍රකාශය

රටවල් 53 කින් පැමිණි නඩුකාරවරුන්, නීතිඥයන් හා නීති ගුරුවරුන් 185 දෙනෙකුගෙන් සමන්විත වූ ජාත්‍යන්තර ජූරි සභාව අන්තර්ජාතික ජූරි සභාවේ මෙහෙයවීම පිට වම් 1959 යේ ජනවාරි මාසයේදී නව දිලීලියෙහි රැස්වූවය. නීතියේ ආධිපත්‍යය හා ලොව පුරා පවත්නා යුක්ති ධර්මයේ පාලනය ගැන නිදහස්ව, අවංකව සාකච්ඡා කොට, ව්‍යවස්ථා දයක හා කායාර් විධායක ක්‍රම ද අපරාධයන් විසඳන ක්‍රම, අධිකරණ ක්‍රමය හා නීති වෘත්තීය ද සාකච්ඡා කර බැසගන්නාලද නිගමනයන් ගෞරව පූර්වකව මේ ප්‍රකාශයට අමුණා තිබේ.

වම් 1955 ක් වූ ජුනි මස ජාත්‍යන්තර ජූරි සභාව විසින් ඇතුළත් කරගන්නා ලද ඇතැන්ස් පනතෙහි ප්‍රකාශිත ව්‍යවස්ථාවන් නැවත ද ස්ථිර කරන අතර, විශේෂයෙන් නීතියේ ආධිපත්‍යය පවත්වා ගැනීමටත් යුක්ති ධර්මයෙහි නියම පාලනයටත් ස්ථායීත අධිකරණ ක්‍රමයක් හා නෛතික වෘත්තීයක් අත්‍යාවශ්‍ය බැව් පිළිගත්තිය.

අභිවර්ධනය හා ඉෂ්ටාර් සිද්ධිය පිණිස නීතියේ ආධිපත්‍යය කායාර්ශීලී සංකල්පයක් බව පිළිගනිමි. මෙහි ලාමුලික වශයෙන් ජූරිසභිකයෝ වගකීම දරන්නෝය. මෙය පාවිච්චි කළ යුත්තේ නිදහස් සමාජයක පුද්ගලයාගේ මහජන හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමට හා වැඩි දියුණු කිරීමට මතු නොව, යම් කිසි තත්වයන් යටතේ පුද්ගලයාගේ නීත්‍යානුකූල බලාපොරොත්තු හා ගෞරවය ලබාගත හැකිවේ ද, එවැනි වූ සාමාජික ආර්ථික හා සංස්කෘතික තත්වයන් තහවුරු කරලීම පිණිසද වේ.

සභාවේ නිගමනයන්හි ප්‍රකාශිත ව්‍යවස්ථාවන් තම තම සමාජවල ක්‍රියාත්මක කරවනු පිණිස සියළු රටවල ජූරිසභිකයන්ගෙන් ඉල්ලා සිටිමි. අවසාන වශයෙන්

අන්තර්ජාතික ජූරි කොමිසමෙන් මෙසේ ඉල්ලා සිටිමි;

1. සභාවේ නිගමනයන්හි ප්‍රකාශිත ව්‍යවස්ථාවන් ලොව පුරා ම ක්‍රියාත්මක කරවනු පිණිස සභාවේ සම්පූර්ණ ශක්තිය යෙදවිය යුතුය;
2. දැනට තම තමාගේ දේශපාලන හා නෛතික සංස්ථාවන් ස්ථාපනය කරන, ප්‍රතිසංවිධානය කරන, ස්ථිර කරන රටවල් කෙරෙහි එහි විශේෂ අවධානයක් සංයෝගයක් දියු යුතුය;
3. නීති ශිෂ්‍යයන් හා නීති වෘත්තීයේ කණිෂ්ඨ සාමාජිකයන් ලවා නීතියේ ආධිපත්‍යයට ආධාර කරවීම පිණිස ඔවුන් දිරි ගැන්විය යුතුය;
4. ලොව පුරා පවත්නා ආණ්ඩුවල, ප්‍රොක්සියුක ජාත්‍යන්තර සංවිධානවල හා නීතිඥයන්ගේ සංගම්වල ද මේ ප්‍රකාශය හා එයට අමුණා තිබෙන නිගමනයන් ප්‍රචාරය කළ යුතුය.

1 වැනි කොමිටියේ වාර්තාව

ව්‍යවස්ථාදයක සංස්ථා හා නීතියේ ආධිපත්‍යය

පළමුවැනි කොමිටිය එහි නිගමනයන් වශයෙන් පහත සඳහන් ඡේද ඉදිරිපත් කරමි.

1 ඡේදය

නීතියේ ආධිපත්‍යය යටතේ නිදහස් සමාජයක ව්‍යවස්ථාදායක සංස්ථාවට අයත් කායඛ්‍ය නම් පුද්ගලයකු වශයෙන් මිනිසාගේ ගෞරවය රැක ගැනීමට ඉවහල්වන තත්වයන් ඇතිකර ඒවා පවත්වා ගැනීමය. මේ ගෞරවයට අවශ්‍ය වන්නේ ඔහුගේ මහජන හා දෙශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිගැනීම පමණක් නොව ඔහුගේ පුද්ගලිකව පිළිබඳ සම්පූර්ණ වර්ධනයට අත්‍යවශ්‍ය වූ සාමාජික, ආර්ථික, අධ්‍යාපනික හා සංස්කෘතික තත්වයන් පිහිටුවාලීම ද වේ.

2 ඡේදය

(1) බොහෝ සමාජවල, විශේෂයෙන් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ව්‍යවස්ථාදායක ස්වභාවයකට අයත් සම්ප්‍රදායන් මෙතෙක් පිහිටුවා ගැනීමට නො හැකි වූ සමාජවල මෙහි 3 වැනි ඡේදයෙහි සඳහන් කර තිබෙන ව්‍යවස්ථාදායක බලය පිළිබඳ ඇතැම් සීමා කිරීම් ලිඛිත ව්‍යවස්ථාවක ලා ඒකාබද්ධ කිරීම හා එහි ඇතුළත් ආරක්ෂා සංවිධාන ස්වාධීන අධිකරණ මණ්ඩලයක් මගින් ආරක්ෂා කිරීම ද අත්‍යවශ්‍යය. අනෙක් සමාජවල පිහිටුවාගෙන තිබෙන ව්‍යවස්ථා දායක ස්වභාවයේ ප්‍රමාණයන් එම සීමාවන්ම අනුගමනය කෙරෙන බව ඒකාන්ත විය යුතුය. නීතිවේදියකුට විශේෂයෙන් ඔහුගේ සමාජය තුළ එවැනි ස්වභාවයක ප්‍රමාණයන් පවත්වා ගනු පිණිස ඒකාන්ත උද්‍යෝගයක් හා යුතුකමක් තිබිය යුතුය. නො එසේ නම් ඒ ප්‍රමාණයන් දෙශපාලන ස්වභාවයක් ගනු විය හැකිය.

(2) පළමුවැනි ඡේදයෙහි දැක්වූ ව්‍යවස්ථාවන් ක්‍රියාත්මක කරවනු පිණිස ව්‍යවස්ථා දායක සංස්ථාවේ බලය මූලික ව්‍යවස්ථාගත සම්පාදනය හෝ සම්මුති මගින් නියම කොට තීරණය කිරීම අවශ්‍යය. එනම්:

(අ) මිනිසුන්ට පුද්ගලයන් අතර හෙදයක් නොතකා තම තමා විසින් හෝ සමාජික නියෝජිතයන්ගේ මාභියෙන් හෝ නීතියට ඇතුළත් විය යුතුදේ තීරණය කර ගත හැකි පරිදි ව්‍යවස්ථාදායක සංවිධානය සහතික කළ යුතුය.

(ආ) ව්‍යවස්ථාදායක සභාවට විශේෂයෙන් මෙහි 1 ඡේදයෙහි ඇතුළත් කරුණු සම්බන්ධයෙන් පොදු ව්‍යවස්ථා හා නීති, ඒවා යටතේ දැක්වෙන සවිස්තර නියමයන්ගෙන් වෙනස්වන පරිදි ක්‍රියාවට පෙරළීමේ සම්පූර්ණ බලය දිය යුතුය.

(ඉ) මිනිසුන්ගේ නියෝජිතයන්ගේ මාභියෙන් ව්‍යවස්ථාදායක සංස්ථාව ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය වන පරිදි විධායක මණ්ඩලය විසින් ක්‍රියාවේ යොදවන සහකාර ව්‍යවස්ථාදායක කායඛ්‍ය කෙරෙහි පාලනයක් ඇති කළ යුතුය.

(ඊ) මේ ඡේදයෙහි සඳහන් ව්‍යවස්ථාවන් ශක්තිමත් කෙරෙන අධිකරණ අනුමතිය සංවිධානය කළ යුතුය, 3 ඡේදය යටතේ සිය අයිතිවාසිකම් පැහැර ගැනීමට ඉඩ නොතබා පුද්ගලයා ආරක්ෂා කරගත යුතුය. ව්‍යවස්ථාවෙහි ඇතුළත් ආරක්ෂා සංවිධාන අධිකරණ පාලනයේ ස්වරූපයක් පෙනෙන උපක්‍රම මගින් සුළුකොට නො තැකිය යුතුය.

3 ඡේදය

(1) නීතියේ ආධිපත්‍යය යටතේ ස්වාධීන සමාජයක පවත්නා හැම ව්‍යවස්ථා දායක සංස්ථාවක් ම මිනිස් අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සවිසාධාරණ ප්‍රකාශයෙහි පැහැදිලි කර තිබෙන ව්‍යවස්ථාවන් සම්පූර්ණයෙන් ක්‍රියාත්මක කරවීමට උත්සාහ දැරිය යුතුය.

(2) වම් 1950 නොවැම්බර් මාසයේ 4 වැනි දින රෝමයේදී අත්සන් කරන ලද මිනිස් අයිතිවාසිකම් හා මූලික නිදහස් ආරක්ෂා කිරීමේ යුරෝපීය සම්මුතියේ සැලැස්මට අනුව හෝ අනෙක් අයුරෙකින් ජාත්‍යන්තර හෝ ප්‍රාදේශික ගිවිසුම් මගින් ලෝකයේ හැම රජයක් ම නීතියේ අධිපත්‍යය පවත්වා ගැනීමට හැකිවන මාධ්‍යයන් සැපයිය යුතුය. ලෝකයේ ඕනෑම කොටසක නීතියේ ආධිපත්‍යයෙහි ගැබ්වන අයිතිවාසිකම් පැහැර ගැනීමකට විරුද්ධව පිළියමක් ලබා ගනු සඳහා එවැනි ගිවිසුම් මගින් පුද්ගලයාට ජාත්‍යන්තර මණ්ඩලයකට අභියාචනය කිරීමට අවස්ථාවක් සලස්වා දිය යුතුය.

(3) හැම ව්‍යවස්ථාදායක සංස්ථාවක්ම විශේෂයෙන් පහත දැක්වෙන එහි බලතල පිළිබඳ සීමාවන් රැකගත යුතුය. විශේෂයෙන් අනෙක් සීමාවලට සම්බන්ධ කර බැලීමට හෝ යම්කිසි අයිතිවාසිකම් සමූහයක් පෙන්වා දීමට හෝ නො හැකි වීම මොනම අදහසකින්වත් ඔවුන්ගේ වැදගත් කම අඩුකර ගැනීමකැයි නො සිතිය යුතුය.

ව්‍යවස්ථාදායක සංස්ථාව විසින්—

- (අ) පුද්ගලයන් වශයෙන් හෝ පංති වශයෙන් හෝ ජාතිය, ආගම ලිංගය අනුව සුළු ජාතීන් වශයෙන් හෝ, නැත හොත් මනුෂ්‍ය වර්ගයා අතර පංති හෝ සුළු ජාතීන් වශයෙන් හෙදයක් ඇති කරවනු පිණිස නියම පදනමක් ඇති නොකරන අනෙක් එවැනි හේතූන් වශයෙන් එහි නීතිවලින් පක්ෂපාතීභාවයක් ඇති නො කළ යුතුය.
- (ආ) ආගමික ඇදහීම හා වාරිත්‍රවිධි පිළිබඳ නිදහසට බාධා නො කළ යුතුය.
- (ඉ) තෝරා පත් කරගන්නා ලද රජයට සමාජයේ සාමාජිකයන්ගේ ඇති අයිතිවාසිකම් නො වැළැක්විය යුතුය.
- (ඊ) කථා කිරීමේ, රැස්වීමේ හෝ සමීක පිහිටුවා ගැනීමේ නිදහසට අවහිරකම් ඇති නො කළ යුතුය.
- (උ) ප්‍රතිගාමී ව්‍යවස්ථා සම්පාදනයෙන් වැළැකිය යුතුය.
- (ඌ) පුද්ගලයාගේ මූලික අයිතිවාසිකම් හා නිදහස පාවිච්චි කිරීම නො කෙලෙසිය යුතුය.
- (එ) ඉහත සඳහන් කළ නිදහස ක්‍රියාත්මක කරගැනීමට හා ආරක්ෂා කරගැනීමට හැකිවන ක්‍රමානුබද්ධ ක්‍රියාකාරිත්වයක් සඳහා ආරක්ෂා සංවිධාන සලස්වා දිය යුතුය.

4 ඡේදය

(1) ඉහත දැක්වූ ඡේදයන්හි සඳහන්වන ව්‍යවස්ථා සියළු මිනිසුන්ගේ අභිලාෂයන් නියෝජනය කරයි. හැම ව්‍යවස්ථාදායක සංස්ථාවක් ම, හැම රජයක්ම ඉහත සඳහන් ව්‍යවස්ථා ක්‍රියාත්මක කිරීමට ධෛර්‍යවීය දිය යුතුය, එ ද තම තමාගේ රටවල් වශයෙන් පමණක් නොව, ඔවුන්ගේ පාලනය හෝ ආරක්ෂාව යටතේ පවත්නා හැම රාජ්‍යයක් කෙරෙහි ද උපයෝග විය යුතුය. මේ ව්‍යවස්ථා සමග නො ගැළපෙන යම් කිසි නීති සමූහයක් පවතී නම් ඒවා සියල්ල ම අවලංගු කර දැමීමට සුදුසු පියවර ගත යුතුය.

(2) ලෝකයේ ඇතිතාක් ව්‍යවස්ථා දායක සංස්ථා හා ආණ්ඩු මෙහි පනවා තිබෙන ව්‍යවස්ථා පිළිබඳ ආවසානික වූත් සවිසාධාරණ වූත් උපයෝගය වැඩි දියුණු කරනු පිණිස හැම ආකාරයකින් ම සහකීය බලතල යෙදවිය යුතුය.

1959 ජනවාරි 10.

2 වැනි කොමිටියේ වාර්තාව

විධායක සංස්ථාව හා නීතියේ ආධිපත්‍යය

නීතියේ ආධිපත්‍යය බලපවත්නේ විධායක බලයෙහි අයථා පාවිච්චියට විරුධව තිබෙන ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂා ක්‍රමවලට ඇති අවස්ථාව උඩ පමණක් නොව නීතිය හා සාමය පවත්වා ගැනීමේ හා සමාජය උදෙසා ජීවිතයට අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් සාමාජික හා ආර්ථික තත්වයන් රැක ගැනීමට සමර්ථකම ඇති ක්‍රියාශීලී රජයක පැවැත්මත් උඩය.

විධායක සංස්ථාවට හා නීතියේ ආධිපත්‍යයට අදාළවන පහත දැක්වෙන යෝජනා පිළියෙළ කර තිබෙන්නේ එක්කෝ සැහීමකට පත්වුණු, නැතහොත් දුෂ්කර වූ ආර්ථික හා සාමාජික ගැටළු විසඳීමෙහි ලා තවම දහලන අවනෙත් නිදහස ලැබූ රටවල් කෙරෙහි නම් දැනට සැහීමකට පත්වෙමින් පවත්නා එක්තරා තත්වයන්ගේ පදනමක් අනුවය. මේ තත්වයන්ට ප්‍රමාණවත් බලයකින් හා එහි කටයුතු සාර්ථක අන්දමින් හා සාප්‍රලෙසත් ඉටුකරලීමට අවශ්‍යවන ප්‍රබලතාවන්ගෙන් සමන්විත වූ විධායක බලයක පැවැත්මක් අවශ්‍යය. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීය ක්‍රමයකින් තෝරා පත් කරගන්නා ලද ව්‍යවස්ථා දයක මණ්ඩලයක පැවැත්මක් යථෝක්ත තත්වයන්ට අවශ්‍යය. මෙය එය තෝරා ගන්නා ක්‍රමයෙන් හෝ අනෙක් අයුරකින් විධායක සංස්ථාවේ ක්‍රියා කාරිත්වයට යටත් නො වියයුතුය. සවිකීය කායභීයන් නිර්භීතව ඉටුකරන ස්වාධීන අධිකරණ මණ්ඩලයක පැවැත්මක් එයට අවශ්‍යය. අවසාන වශයෙන් සමාජයක ආර්ථික සුරක්ෂිතභාවය, සාමාජික සුභසිද්ධිය හා පොදු ජනයාගේ අධ්‍යාපනය පිළිබඳ සැහෙන තත්වයක් ගෙන දෙන සුළු සාමාජික හා ආර්ථික තත්වයන් ලබා ගැනීම උදෙසා රජයේ බලවත් ධෛර්‍යය බලාපොරොත්තු වෙයි.

ඉහත සඳහන් කරුණුවල ආධාරයෙන් පහත දැක්වෙන යෝජනා සම්මත කරගෙන තිබේ;

1 ඡේදය

අහිතව තත්වයන් යටතේ, විශේෂයෙන් සමාජය උදෙසා සුභසිද්ධිය සේවා-වත් සැපයීමේ පැහැදිලි කායභීය භාරගෙන තිබෙන සමාජයන් යටතේ නීතිවලට ව්‍යවස්ථාදයක සම්භාවයක් ගෙන දෙනු පිණිස ව්‍යවස්ථාදයක මණ්ඩල විධායක මණ්ඩලවලට හෝ අනෙක් ආයතනවලට බලය පැවැරීම අවශ්‍ය බව පිළිගෙන තිබේ.

එවැනි බලතල පැවරීම ඉතාම පටු සීමාවන් තුළ විය යුතු අතර, එසේ පැවරූ ව්‍යවස්ථා සම්පාදනයෙහි ප්‍රමාණය හා අදහස ප්‍රවේසමෙන් පැහැදිලි කර එය ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකිවන අයුරු ක්‍රියා මාර්ග සැපැයිය යුතුය.

ජාතියක ජීවයට තර්ජනය කෙරෙන මහජන හදිසි අවස්ථාවකදී අධික බලතල පැවරීම අවශ්‍ය වේ. එවැනි අවස්ථාවකදී වුවද, කෙසේ හෝ වේවා, ව්‍යවස්ථාදයක මණ්ඩලය විසින් එසේ පවරනු ලැබූ බලතලවල ප්‍රමාණය හා අදහස ඉතා ප්‍රවේසමෙන් පැහැදිලි කිරීමට උත්සාහ දැරීම නීතියේ ආධිපත්‍යයට අවශ්‍ය වෙයි. එසේ ඒ බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය වන ක්‍රියා මාර්ගය ද පැහැදිලි කළයුතු වෙයි.

මෙසේ පැවරුණු ව්‍යවස්ථා සම්පාදන බලය හේතුකොටගෙන කිසිම අවස්ථාවක මූලික මිනිස් අයිතිවාසිකම් අමතක නො කළ යුතු වෙයි.

2 ඡේදය

එසේ පවරනලද ව්‍යවස්ථා සම්පාදනයෙහි ප්‍රමාණය, අදහස හා එයට ගැළ-පෙන ක්‍රියා මාර්ග උල්ලඬ්ඝනය නො කෙරෙන බව ඒකාන්ත කර ගැනීමට එය විධායක බලයෙන් නිදහස් වූ අධිකරණ මණ්ඩලයක් විසින් කෙරෙන අවසාන සමීක්ෂණයට භාජනය කළ යුතු වේ.

3 ඡේදය

පවරන ලද ව්‍යවස්ථා සම්පාදනය පිළිබඳ අධිකරණ සමීක්ෂණය ව්‍යවස්ථා-
දයක මණ්ඩලය විසින් හෝ කොමිටියක් විසින් හෝ ව්‍යවස්ථාදයක මණ්ඩල-
යෙහි කොමසාරිස්වරයකු විසින් හෝ අනෙක් ස්වාධීන අධිකාරීත බලයක්
විසින් හෝ එසේ පැවරූ බලය ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර හෝ පසුව ප්‍රයෝ-
ජනවත් ලෙස පරීක්ෂා කිරීම අවශ්‍ය වේ.

4 ඡේදය

පොදු වශයෙන් විධායක මණ්ඩලයේ අණපනත්වලින් පුද්ගලයාට හෝ
ඔහුගේ දේපලට හෝ ඔහුගේ අයිතිවාසිකම්වලට හානියක් වේ නම් ඒ
අනපනත් උසාවි මගින් සංශෝධනය කළ යුතුය.

5 ඡේදය

විධායක මණ්ඩලයේ පනත් පිළිබඳ අධිකරණ සමීක්ෂණය පරිපාලනමය
සභා හෝ සාමාන්‍ය සභා පිළිබඳ විශිෂ්ට ක්‍රමයකින් ප්‍රමාණවත් ලෙස ආරක්ෂා
කළයුතුව තිබේ. එවැනි විශේෂ සභා නොමැති කල්හි ඒ සඳහා සැපයූ
පාලන මණ්ඩලවල හෝ සංස්ථාවල තීරණ (මේ සංස්ථාවලට අධිකරණ
සවරූපයක් ඇති විනිශ්චයයන් දෙන සියළුම පාලනමය සංස්ථා ඇතුළත්වේ)
සාමාන්‍ය උසාවිවල අවසාන පරීක්ෂණයට භාජනය කළ යුතු වේ.

මේ පරීක්ෂණය සියළු ම කරුණු පිළිබඳ සම්පූර්ණ පරීක්ෂණයක් විය
නො හැකි බැවින් එවැනි ඒ සඳහා පිළියෙළ කළ මණ්ඩලවල හා සංස්ථාවල
ක්‍රියාමාර්ගය, හැකිනම් මහජන අසීමේ අයිතිවාසිකම ඇතුළත් සාධාරණ
මූලධර්මයන්ට අදාළවන පරිදි එය ඇසීම පාලනය කරන නීති ගැන දැනීමක්
ලබාගැනීම, ප්‍රමාණවත් නියෝජනය, එහි විරුද්ධ කාරණය දැනීම හා
සාධාරණ විනිශ්චයක් ලබා ගැනීම ද අවශ්‍ය වේ.

විරුද්ධ වීමට තරම් සැහෙන හේතූන් නොමැති වුවහොත් නීති උපදෙස්
ලබා ගැනීමේ අයිතිවාසිකම යථෝක්ත ප්‍රමාණවත් නියෝජනයට ඇතුළත්
විය යුතුය.

6 ඡේදය

විධායක මණ්ඩලයෙහි නීතිවිරෝධී ක්‍රියාවල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් යම්
පුරවැසියෙකුට අපරාධයක් සිදුවී නම් රජයට විරුද්ධ වීමේ හෝ ඒ අපරාධ-
කාරී පුද්ගලයාට විරුද්ධවීමේ හෝ සවරූපයෙන්, දෙවැනිව කී කාරණයෙහි
හෝ එකී දෙ කරුණෙහි ම ලා සැඟීමකට පත්විය හැකි විනිශ්චයක් ලබා
ගැනීමේ ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිකම්යක් ඒ පුද්ගලයාට තිබිය යුතුය.

7 ඡේදය

විධායක මණ්ඩලය විසින් නීතිවිරෝධී ක්‍රියාවක් කළ පසු එය නිවැරදි
කිරීමට අධිකරණ සමීක්ෂණයක් ලබා ගැනීමට පුළුවනකම ගැන නො සලකා
එය ඇසීමට පෙර පැවැති සුදුසු ක්‍රියාමාර්ගයක් ඇතුළත් කළ යුතුය. යම්කිසි-
වකුගේ අයිතිවාසිකම් හා වුවමනා කම්වලට එයින් හානියක් සිදුවී තිබේද,
ඔහුට අනෛතික හෝ අහේතුක විධායක ක්‍රියාවල ප්‍රමාණය අවුකරගනු
පිණිස කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාවක් සලසා දිය යුතුය.

8 ඡේදය

විධායක මණ්ඩලය අධිකරණ හෝ පාලන ස්වභාවය ඇති තීරණයන් ගන්නා
අවස්ථාවන්හිදී ද, පුද්ගලයන්ගේ අයිතිවාසිකම්වලට හානියක් සිදුවන
අවස්ථාවන්හිදීද එවැනි තීරණයන් ගැනීමට හේතු පෙන්වා සිටින්නේ නම්
එයින් නීතියේ ආධිපත්‍යය වැඩිදියුණු කෙරේ.

10 ජනවාරි 1959.

3 වැනි කොමිටියේ වාර්තාව

අපරාධ නෛතික ක්‍රමය හා නීතියේ ආධිපත්‍යය:

විධායක හා අපරාධ පාලනය අතර පවත්නා සම්බන්ධතාවෙහි විශේෂ ගැටළු අපරාධ විනිශ්චයන්හිදී වරදකාරයාගේ අයිති වාසිකම්, කඩදසියෙහි සවිස්තරව පෙන්වා දී තිබෙන නමුදු ක්‍රියාවෙහිදී, ආයතනයන් විසින් ආරක්ෂා කර නො දෙන ලද්දේ නම් නිරර්ථක වීමට ඉඩ තිබේ. මේ ආයතනයන්හි උද්‍යෝගය හා සම්ප්‍රදය බලය පාවිච්චි කිරීම සීමා කරයි. මේ බලය, නීතියෙහිදී හෝ ප්‍රයෝගයෙහිදී අයිතිවන්නේ පැමිණිලිකාර ආධිකාරීන්ට හා පොලීසියටය. මෙය සිත්හි තබාගෙන මේ ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු දීමට උත්සාහයක් ගෙන තිබේ. නීතියේ ආධිපත්‍යය පිළිපදින රටක යම්කිසි පුරවැසියෙකුට විරුද්ධව අපරාධ චෝදනාවක් ඉදිරිපත් කර තිබේ නම් ඔහු කවර අයිතිවාසිකම්වලට සුදුසු දැයි නියම අන්දමින් ඔහු සලකන්නේ කුමක් ද? මේ ප්‍රශ්නය පහත දක්වන ශීෂියන් යටතේ සලකා බලා තිබේ. සාමාන්‍ය නීති පද්ධතියට එකඟවන පරිදි හැම රටක් ම තම තම සැලැස්ම ඇතුළත එය පවත්වාගෙන දියුණු කරගත යුතුය. එනම්, නීතියේ ආධිපත්‍යය ස්ථිරව පිළිපදීමට අඩුවශයෙන් අවශ්‍ය වේයයි සැලකෙන පහත සඳහන් නීති පද්ධතිය යි:

1. අපරාධ නීතියෙහි ඒකාන්තභාවය

නීතිය හැඳින්වීම හා තේරුම් කිරීම හැකිතරම් ඒ කාන්ත විය යුතු බව නිතරම වැදගත් වුවකි. පුරවැසියාගේ ජීවිතය හෝ නිදහස අන්තරාව පවත්නා අපරාධ නීතිය කෙරෙහිලා බලන විට මෙය විශේෂයෙන් වැදගත් වේ. අපරාධ නීතියෙහි ඒකාන්තභාවයක් පැවැතිය නො හැකිය. එහිදී නීතිය, හෝ එය කඩකිරීමට ලැබෙන දඬුවම පසුගිය කාලයට ද බල පැවැත්වේ.

2. අභිසකභාවය සිතාගැනීම

වරද ඔප්පුවන තුරු වූදිනයා අභිසකයෙකැයි සිතා ගැනීමේ ව්‍යවස්ථාව පිළිගැනීම නීතියේ ආධිපත්‍යය තුළ පවතින්නකි. මේ පොදු ව්‍යවස්ථාව පිළිගැනීම, එයට පටහැනි වූ සිතා ගැනීමක් ඇතිකරවන ඒකාන්ත කරුණු ස්ථිරව පිහිටුවාගත් විට, විශේෂ අවස්ථාවන්හිදී, ඔප්පුකිරීමේ භාරය ඉවත් කරවන සුලු නීතිය සමග සවිච්ඡාය නො වේ. එකිනෙක කරුණක් පාසා වූදිනයාගේ පෞද්ගලික වදාය ඔප්පු කළ යුතුය.

3. අත් අඩංගුවට ගැනීම හා වරද පැමිණවීම

- (1) නීතිය කඩ කිරීමෙන් හෝ නො එසේ හෝ අත්අඩංගුවට ගැනීමේ බලය බරපතල අන්දමින් නීතිය මගින් හැසිරවිය යුත්තකි, එසේම එය කළ හැක්කේ ඒ පුද්ගලයා වරදක් කෙළේයයි ඒත්තු ගත හැකි වනතරම් සහේතුක සැකයක් ඇතිවූ විටක පමණි.
- (2) මොනම විදියේ හෝ අත් අඩංගුවට ගැනීමකදී එසේ ගත් පුද්ගලයාට එසේ ගැනීමට හේතුව වහාම කියා දිය යුතුය.
- (3) මොනම විදියේ හෝ අත් අඩංගුවකට ගැනීමකදී එසේ ගත් පුද්ගලයාට එකෙණෙහිම ද එයින් පසු හැම අවස්ථාවක මද තමාගේ කැමැත්තට අනුව නීති උපදේශකයකුගේ සහාය ලබා ගැනීමට අයිතිය තිබේ.

ඔහු අත් අඩංගුවට ගත් කෙණෙහි ම මේ අයිතිවාසිකම ඔහුට තිබෙන බව ඔහුට මැනවින් තේරුම් යන පරිදි කියාදිය යුතුය.

- (4) අත් අඩංගුවට ගනු ලැබූ හැම පුද්ගලයකු ම, හැකි තරම් කෙටි කලක් තුළදී නීතියෙන් නියම කරනු ලැබූ උචිත අධිකරණ අධිකාරී තැන වෙත පැමිණවිය යුතුය.
- (5) එවැනි අධිකරණ නායකයකු වෙත පැමිණවුවායින් පසු පොලිස් සිර භාරයේ නො තැබිය යුතුය.

4. විනිශ්චය බලාපොරොත්තුවෙන් සිරභාරයේ සිටීම

- (1) මහජන ආරක්ෂාව හේතුවෙන් හෝ යුක්තියේ පසිඳීමේ හේතුවෙන් විනා කිසිම පුද්ගලයකු ඔහුගේ නිදහසින් වෙන් නො කළ යුතුය.
- (2) අත් අඩංගුවට ගත් හැම පුද්ගලයකුටම, සෑහෙන තරම් කෙටි කාලසීමා තුළ නැවත නැවත අළුත් කළ හැකි පරිදි ඇප තැබීම සඳහා නියමිත අධිකරණ නායකයකුගෙන් ඉල්ලා සිටීමට අයිතිවාසිකම තිබිය යුතුය. පහත දැක්වෙන කරුණුවලදී හැර අනෙක් අවස්ථාවලදී ඔහුට ඇපදීමට සුදුසුකම තිබේ.
- (අ) අත්‍යාධික බරපතල වරදක්වීම, හෝ
- (ආ) ඇප පිට නිදහස් කළහොත් වූදිනයා ඔහුගේ විනිශ්චයට පෙනී නො සිටි තැයි නියමිත අධිකරණ නායකයාට වැටහීයාම, හෝ
- (ඉ) ඇප දුනහොත් වූදිනයා සාක්ෂ්‍ය සමග, නිදර්ශනයක් වශයෙන්, පැමිණිලි පක්ෂයේ සාක්ෂ්‍ය කාරයන්ට බාධා කරතැයි නියමිත අධිකරණ නායකයන්ට වැටහී යාම, හෝ
- (ඊ) ඇප දුනහොත් වූදිනයා තව තවත් අපරාධයන් කරතැ යි නියමිත අධිකරණ නායකයාට වැටහී යාම ද වේ.

5. විනිශ්චය පිළියෙළ කිරීම හා පැවැත්වීම

වූදිනයාට ඔහුගේ ආරක්ෂාව සඳහා කටයුතු පිළියෙළ කරගැනීමට ප්‍රමාණවත් අවස්ථාවක් ලැබිය යුතුබව නීතියේ ආධිපත්‍යය පිළිගනියි. එයට පහත සඳහන් කරුණු ඇතුළත් වේ:

- (1) ඔහුට ඔහුගේ ම කැමැත්තට අනුව තෝරාගනු ලබන නීති උපදේශකයකුගේ සහාය ලබා ගැනීමට ද, ඔහු සමග ලියුම් ගනුදෙනු කර ගැනීමටද අයිතිවාසිකම තිබේ.
- (2) ඔහු කෙරෙහි නගා තිබෙන චෝදනා පැහැදිලිකර දිය යුතුය.
- (3) ඔහුගේ නිදහස උදෙසා සාක්ෂ්‍ය ඉදිරිපත්කිරීමට ඉඩ තිබෙන අතර මේ සාක්ෂ්‍ය ගන්නා කල්හි ඔහුට පැමිණ සිටීමට බලය තිබේ.
- (4) යටත් පිරිසෙයින් බරපතල නඩුවලදීවත්, නඩුව විසඳීම ආරම්භ කිරීමට සෑහෙන කාලසීමාවකට පෙර පැමිණිල්ල වෙනුවෙන් ඉදිරිපත් කෙරෙන සාක්ෂ්‍යවල සවභාවය ඔහුට දැනුම්දිය යුතුය.
- (5) පැමිණිල්ල වෙනුවෙන් ඉදිරිපත් කෙරෙන ඕනෑම සාක්ෂ්‍යයකදී ඔහුට එහි පැමිණ සිටීමට අයිතිය තිබෙනවාක් මෙන්ම ඒ සාක්ෂ්‍යකාරයන්ගෙන් අතුරු ප්‍රශ්න ඇසීමට ද අයිතිය තිබේ.

6. පැමිණිල්ලට අයත් අඩුම යුතුකම

පැමිණිල්ලෙහි යුතුකමව පවත්නේ කාරණයට අදාළ සාක්ෂ්‍ය සාධාරණ අන්දමින් උසාවියට පැමිණවීම මුත් සම්පූර්ණ ධනවාදයකින් වරද පැමිණවීමක් කිරීම නොවේ. වූදිනයාට වාසිවන විදියේ සාක්ෂ්‍යයක් පැමිණිලි පක්ෂයට තිබේ නම්, එය පැමිණිලි පක්ෂය ඉදිරිපත් කළ යුතුය. නැත්නම් එයින් ප්‍රයෝජනය ගැනීමට කල් ඇතිව එය වූදිනයාට ඔහුගේ නීති උපදේශකයාට හෝ ලැබීමට සැලැස්විය යුතුය.

7. වුදිතයා පරීක්ෂා කිරීම

කිසිවෙකු තමා වරදකරුවෙකැයි පිළිගන්වා ගැනීමට නො පෙළඹවිය යුතුය. කිසිම වුදිතයකු හෝ සාක්ෂ්‍ය කාරයකු ශාරීරික හෝ මානසික පීඩනයන්ට (ඔහුගේ අභිලාෂයට හානිකරවන හෝ මිනිසකු වශයෙන් ඔහුගේ ගෞරවය කෙලෙසන පීඩා වලට) භාජන නො කළ යුතුය.

නීතියෙන් හා අධිකරණ නායකයකුගේ නියෝගයක් යටතේ ඉදිරිපත් කරනලද විශේෂ කාරණවලදී හැර අනෙක් කිසි විටෙක නැපැල් මාර්ගික හෝ ටැලිපෝස්ත් පණිවුඩවලට බාධා නො කළ යුතුය.

අදාළවන අධිකරණ නායකයාගේ නියෝගය යටතේ පමණක් වුදිතයාගේ කැමැත්ත නො විමසා ඔහුගේ ගේදෙර පරීක්ෂා කළ හැකිය.

මේ අයිතිවාසිකම්වලින් කිසිවක් කඩකිරීම වෙනුවෙන් ලබාගෙන තිබෙන සාක්ෂ්‍ය වුදිතයාට විරුද්ධව නොපිළිගත යුතුය.

8. ප්‍රසිද්ධියේ නඩු විසඳීම

අපරාධ අධිකරණයන් සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රසිද්ධියේ පැවැත්විය යුතුබව නීතියේ ආධිපත්‍යයට අවශ්‍ය වුවකි. මේ නීතිය පිළිබඳ නියම විකල්පයක පැවැත්මක් ද කෙසේ හෝ වේවා පිළිගැනේ. මේ විකල්පයන්හි සභාවය නීතිය මගින් පැනවිය යුතු අතර විශේෂ නඩුවක් කෙරෙහි එය උපයෝගී කිරීම උසාවිය මගින් තීරණය කටයුතුය.

පත්‍ර වාර්තා කාරයන් විසින් අපරාධ විනිශ්චයන් වාර්තා කිරීමට අවසර තිබේ. එහෙත් විනිශ්චයට පෙර හෝ විනිශ්චය කෙරෙමින් පවතින අතර ඒවා ප්‍රවෘත්තිපත්‍රයෙහි පළකරවීම නීතියේ ආධිපත්‍යය හා එකඟ නො වේ. මේ කාරණය වුදිතයා පිළිබඳ සාධාරණ විනිශ්චයකට බාධා විය හැකි බැවිනි.

9. නැවත විසඳීම

අවසාන වශයෙන් වරද පැමිණවීමට හෝ නිදහස් කිරීමට පසුව එකී කරුණු උඩම, එම අපරාධයට වේවා හෝ නො වේවා, නැවත කිසිවකුදු විනිශ්චයට භාජන කළ යුතු නොවේ.

10. අභියාචන ඇතුළු නෛතික ප්‍රතිකාර

සියළු ම වරද පැමිණවීම, දඬුවම් හා ඇප ප්‍රතික්ෂේප කිරීම යටත් පිරිසෙයින් එක ඉහළ උසාවියක් ඉදිරිපිට හෝ අභියෝග කට හැකිවිය යුතුය.

ඉහත සඳහන් කළ අයිතිවාසිකම්වලින් කිසිවක් කඩ කිරීමේදී ඒ සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිකාර තිබීම අත්‍යවශ්‍යය. ඒ ප්‍රතිකාරයන්හි සභාවය කඩ කරන ලද අයිතිවාසිකමෙහි සභාවය හා රටෙහි පවත්නා නීති ක්‍රමය ද උඩ බලපැවැත්වේ. පොලීසියේ පැමිණිලිකාර පක්ෂයේ හා පරීක්ෂණය පවත්වන නිලධාරීන්ගේ ක්‍රියා පාලනය කිරීමේ විවිධ ක්‍රම නීතියේ විවිධ ක්‍රම විසින් සැපයිය හැකිය.

11. දඬුවම

නීතියේ ආධිපත්‍යයට යම්කිසි විශේෂ දණ්ඩන සිද්ධාන්තයක් අවශ්‍ය නො වේ. එහෙත් එය අවශ්‍යයෙන්ම ක්‍රූර, අමානුෂික හෝ අන්‍යධික නිවාරණ ක්‍රම හෝ දඬුවම් හෙලා දැකිය යුතුය. හැකි හැම අවස්ථාවකදී ම ප්‍රතිසංස්කරණ විධි විධාන යොදාගැනීමට ආධාර කළ යුතුය.

4 වැනි කොමිටියේ වාර්තාව

නීතියේ ආධිපත්‍යය යටතේ අධිකරණ
හා නීති වෘත්තිය

1 ඡේදය

නීතියේ ආධිපත්‍යය යටතේ නිදහස් සමාජයක ස්ථායීතාව අධිකරණ මණ්ඩලයක් අනිවාර්යයෙන්ම අවශ්‍ය වූවකි. එවැනි ස්ථායීතාවයකට විධායක හෝ ව්‍යවස්ථා දායක සංස්ථා මගින් අධිකරණ කාර්යයන්ගෙන් බාධා නොකිරීමේ නිදහස ඇතුළත් වේ. එහෙත් මෙයින් විනිශ්චය කාර්යාල අත්‍යවශ්‍ය මනිකව ක්‍රියා කළ හැකියැයි නොකියැවේ. ඔහුට අයත් කාර්යයන් නම් නීතියත් එයට අදාළ වූ මූලික ව්‍යවස්ථාවන්ත් තේරුම් කර දීමය. අධිකරණ මණ්ඩලයට ප්‍රමාණවත් පාරිතොෂිත මුදලක් ගෙවීමට ද, විනිශ්චය කාර්යාලේ කාර්ය සඳහා නියමිත මුදල ඔහු රාජකාර්යය කරන කාලය තුළදී ඔහුගේ අවසියට ඉවහල්වන පරිදි වෙනස් නොකළ යුතු බවට ද ඉඩ තබාගැනීම මේ ඡේදයෙහි දක්වෙන ස්ථායීතාවය පිළිබඳ අදහසට ඇතුළත් වේ.

2 ඡේදය

අධිකරණ මණ්ඩලය පත්කිරීමේදී, නැවත පත්කිරීමේදී (නැවත පත්කිරීමක් ඇතිවන කල්හි) හා උසස් කිරීමේදී, ව්‍යවස්ථාදායක හා විධායක මණ්ඩල ඇතුළත්ව, විවිධ ක්‍රමයන් අනුගමනය කරන නොයෙක් රටවල් තිබේ. සමහර රටක නීති වෘත්තියේ යෙදී සිටින්නවුන්ගේ හෝ එවැනි මණ්ඩල දෙකක හෝ වැඩි ගණනකින් තෝරා ගන්නා ලද නියෝජිතයන්ගෙන් මේ මණ්ඩලය පත් කෙරේ. ඡන්දයෙන්, විශේෂයෙන් පුනර්ඡන්දයෙන් විනිශ්චයකාරීන් තෝරා ගැනීම, සමහර රටවල මෙන්, අධිකරණ මණ්ඩලයේ ස්ථායීතාවයට හානිකර වේ. මේ ක්‍රමය, කලින් කරගෙන තිබෙන ගිවිසුමකට අනුව සාම්ප්‍රදායික වශයෙන් අපේක්ෂකයන්ගේ ලැයිස්තුවක් පිළියෙළ කර තිබෙන අවස්ථාවක හා සීමිත දේශපාලන මත හෙද පවත්නා කල්හි බෙහෙවින් මගහරවනු ලැබේ. ව්‍යවස්ථාදායක, විධායක හෝ අධිකරණ මණ්ඩල මගින් පමණක් පත්කිරීමේදී ද සම්භාව්‍ය උපද්‍රව තිබේ. නඩුකාරයන්ගේ ශක්තිය හා ස්ථායීතාවය පිළිබඳ පොදු වශයෙන් මහජන තෘප්තියක් ඇතිවීමකදී නම් අධිකරණ මණ්ඩලය හා ඇත්තවශයෙන්ම පත්වීම කරන අධිකාරීත්වය අතර එක්තරා ප්‍රමාණයක සහයෝගයක් (හෝ යටත් පිරිසෙයින් අදහස් විවාර්මක්) නීතියෙන් හෝ ක්‍රියාවෙන් පවතී.

3 ඡේදය

අධිකරණ මණ්ඩලය ඉවත් කළ නොහැකි බවට පනවා තිබෙන නීතිය ද, මරණය දක්වා හෝ ප්‍රඥප්තියෙන් සම්මත කොට තිබෙන පරිදි විශ්‍රාම ගැනීමේ කාලසීමාව දක්වා හෝ රාජකාරියෙහි ආරක්ෂාවද නීතියේ ආධිපත්‍යයට අයත් වැදගත් සංරක්ෂණයකි. සීමිත කාලයකට පත්කරනු ලැබූ නඩුකාරයෙකුට ඔහුගේ ස්ථායීතාවය පිළිබඳ ඒකාන්ත විය හැකි නමුදු ඔහු බරපතල දුෂ්කරතාවන්ට හා බලපෑම්වලට ගොදුරු වේ. විශේෂයෙන් ඔහු නැවත පත්කිරීමද අපේක්ෂා කරන්නේ නම් මුළු රාජකාරිකාලය තුළ ආරක්ෂාව සැලසී තිබෙන නඩුකාරයකුට වඩා මොහුට බොහෝ දුෂ්කරතාවලට මුහුණ පෑමට සිදුවේ.

4 ඡේදය

අධිකරණ මණ්ඩලය ඉවත් කළ නොහැකි බවට පනවා තිබෙන නීතිය හා අති විශේෂ කාරණය යටතේ ඉවත් කළහැකි වීමේ නීතිය ඒකාබද්ධ කිරීමේ දී ඉවත් කිරීමට අදාළවන හේතු පැහැදිලි වශයෙන් නියම කර තිබිය යුතුය. මේ ඉවත්කිරීමේ ක්‍රියා මාර්ගය, අපරාධ විනිශ්චයකදී වූදීතයකුට සලසා තිබෙන

ආරක්ෂාව පිළිබඳ ක්‍රියා මාර්ගය මෙන් ම මේ නඩුකාරයාගේ ආරක්ෂාව ඒකාන්ත වශයෙන් සලස්වන අධිකරණ සේවාවක් ඇති මණ්ඩලයක් ඉදිරි-
පිට අනුගමනය කළ යුත්තකි.

5 ඡේදය

ඉහත සඳහන් ඡේදයෙහි දැක්වූ සලකා බැලීම මේ කරුණු දෙක කෙරෙහි අදාළ විය යුතුය: (1) සාමාන්‍ය මහජන හා අපරාධ උසාවි (2) සාමාන්‍ය උසාවිවලට යටත් නොවන පරිපාලනමය හෝ ව්‍යවස්ථාපිත උසාවි යන දෙකය. වෘත්තීය නීතිඥයන් හෝ සාමාන්‍ය මිනිසුන් වෙවා පරිපාලනමය මණ්ඩලවල සාමාජිකයන් මෙන්ම අනෙක් අධිකරණ කාර්යයන් (ජූරි සභිකයන්, වත්තකුවන්, සමාදාන විනිශ්චයකාරයන් ආදී) ඉටුකරන සාමාන්‍ය මිනිසුන් ද පත්කොට මේ සලකාබැලීමවල අරියට අනුව ඔවුන්ගේ විශේෂ තත්වයන්ට ගැළපෙන පරිදි ඉවත් කිරීම කළ යුතුවේ. මොනම අවස්ථාවකදී හෝ වේවා එවැනි සියළුම පුද්ගලයන්ට ඔවුන්ගේ අධිකරණ කාර්යයන් කරන කාලය තුළදී ඉහත දැක්වූ ස්වාධීනත්වය ම තිබේ.

6 ඡේදය

අධිකරණ කාර්යය සංවිධානය කිරීමේ ව්‍යවස්ථා පැනවීමෙහිදී ද ඒ සඳහා පොදු සැලැස්ම තීරණය කිරීමේදී ද ව්‍යවස්ථා දයක මණ්ඩලය වගකිවයුතු බව පිළිගත යුතුය. එසේම ව්‍යවස්ථාදයක බලය පැවරීමේ සීමාවන්ට යටත්ව එහි වගකීමෙන් කොටසක් විධායක මණ්ඩලය වෙත පැවරිය හැකිය. කෙසේ හෝ වේවා ව්‍යවස්ථාදයක මණ්ඩලය විසින් එයට අයත් යම්කිසි බලයක් විධායක මණ්ඩලය වෙත පැවරීම අධිකරණ කාර්යයන් කිරීමේදී අධිකරණ මණ්ඩලයේ ස්වාධීනත්වය නැතිකරවන අනෙක් ක්‍රමයක් වශයෙන් පාවිච්චි නො කළ යුතුය.

7 ඡේදය

සාමාන්‍ය කාර්යයන් නිදහස්ව කරගෙන යාමට අවශ්‍යවන පරිදි සංවිධානය කළ නීතිවෘත්තීයක පැවැත්ම නීතියේ ආධිපත්‍යයෙහි සහජීවනයට අතිශයින් අවශ්‍ය වේ. එහෙත් උසාවි මගින් එය පරීක්ෂාකර බැලීම හා නීති වෘත්තීයට අයත් සියළු ක්‍රියාවන් පාලනය කිරීමට ව්‍යවස්ථා පද්ධතියක් අවශ්‍ය බව ද පිළිගෙන තිබේ.

8 ඡේදය

අදාළ කරුණු යටතේ නියමයන් ලබාගැනීමට ඔහුගේ වෘත්තීය බැඳීමට යටත්ව නීතිඥයකුට තමාට භාරදෙන ඕනෑම නඩුවක් භාරගැනීමට නිදහස තිබිය යුතුය.

9 ඡේදය

නීතිඥයකුට නඩුවක් භාරගැනීමට තිබෙන යුතුකමේ ප්‍රමාණය ගැන නො-
යෙක් රටවල විවිධ අවධාරණයන් දක්වෙන අතර පහත සඳහන් කරුණු කල්පනාවට ගෙන තිබේ.

- (i) කොතැනකදී හෝ මිනිසකුගේ ජීවිතය, නිදහස, වස්තුව, හෝ කීර්තිය අවදානමකින් පවතින අවස්ථාවකදී ඔහුට නීති උපදෙස් ගැනීමට හා නියෝජනය කිරීමට නිදහස තිබිය යුතුය. මේ නීතිය ක්‍රියාත්මක වේ නම්, එයින් කියැවෙන්නේ, අප්‍රියජනක හේතූන් හා තමා සම්පූර්ණයෙන් ම අනු-
කම්පාවක් නො දක්වන සුළුජාතීන්ගේ අදහස් හා සම්බන්ධවූ පුද්ගලයන් ආරක්ෂා කිරීමට නීතිඥයා නිතර ම සුදුනම් ව සිටිය යුතුවන බවයි.

(ii) නීතිඥයා වරක් බාරගත් පැමිණිල්ල යහපත්වූත් ප්‍රමාණවත්වූත් හේතුවක් නොමැතිව ඔහුගේ අනුග්‍රාහකයාගේ විනාශය පිණිස අත් නොහළ යුතුය.

(iii) ඔහු ඉදිරිපත් කරන නඩුවට-සුදුසුයයි තමා සිතන තර්කයන්, එහි ප්‍රතිඵලවලට හයක් නොමැතිව උසාවියට බලකර සිටීමෙන් සවකීය කාර්යය ඉටුකිරීමට හැකිවීම නීතිඥයකුගේ යුතුකම ය.

10 ඡේදය

දුප්පත්, පොහොසත් යන දෙදෙනාට ම එක සමානව නීතියට ලඟාවීමට හැකි වීම නීතියේ ආධිපත්‍යයේ පැවැත්මට අත්‍යවශ්‍ය වේ. එහෙයින්, ජීවිතයට, නිදහසට, වස්තුවට හෝ කීර්තියට තර්ජනයක් එල්ල වී තිබෙන අවස්ථාවක ප්‍රමාණවත් නීති උපදෙස් හා නියෝජනය කිරීමට බලය ඒ සඳහා ගෙවිය නොහැකි සියළු දෙනාට ම ලබා දීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මෙය නොයෙක් ක්‍රමවලින් කළ හැකිය. පොදුවේ බලන කල මෙය දැනට සිවිල් නඩුවලට වඩා අපරාධ (ක්‍රිමිනල්) නඩු කෙරෙහි යෙදී තිබේ. මේ ව්‍යවස්ථාවෙහි සම්පූර්ණ ඇඟවීම, කෙසේ හෝ වේවා, “ප්‍රමාණවත්” යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන නීති උපදෙස් හා නීතිඥයන් විසින් නියෝජනය කිරීම ඒකාන්ත වශයෙන් තීරණය කිරීමට බලාපොරොත්තුවීම හා අත්හදා බැලීම අවශ්‍ය වේ. මේ ප්‍රශ්නය, ඉටුකළ සේවය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් ගෙවීමේ ප්‍රශ්නයෙන් තොර කළ හැකි නොවේ. මූලික ගැතිකම රඳා පවත්නේ ලබාගැනීමට බලාපොරොත්තු වන නීති වෘත්තීය හා එයින් සලසා දෙන ප්‍රමාණවත් නීති උපදෙස් හා නියෝජනය ඒකාන්ත කරගැනීමට ඉවහල්වන එහි ප්‍රතිඵල උඩය. මේ වගකීම පවත්වා ගැනීමේදී නීතිවෘත්තීයට රජය හා සමාජය ආධාරකිරීම උඩ ද තවත් ගැතිකමක් රඳා පවතී.

1959 ජනවාරි 10.

පැහැදිලි කිරීමේ සටහන්
**මෙම වාර්තාවෙහි ඇතුළත් ප්‍රධාන
සංකීර්ණ යෙදුම්**

- CCP — චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂය.
- CPPCC — චීන ජාතිකයින්ගේ දේශපාලනමය විමසීම් සම්මේලනය.
- CPG — ජාතික මහාණ්ඩුව — එනම් චීන ජාතිකයන්ගේ සමූහාණ්ඩුවට අයත් - මෙය කලාතුරකින් මධ්‍යම ආණ්ඩුව (CG) කියාද සඳහන්ව ඇත.
- CPR — චීන ජාතික සමූහාණ්ඩුව.
- NPC — ජාතික මහජන සම්මේලනය — එනම් චීන ජාතික සමූහාණ්ඩුවේ සම්මේලනය.
- NVDA — ජාතික සෞච්ඡා ආරක්ෂක හමුදාව (ටීබට් ජාතික - විශාල වශයෙන් මෙය කම්බා විරෝධී සටන් කාමීන්ගෙන් යුක්තය)
- PCART — තිබ්බතයේ ස්වාධීන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටිය.
- PLA — ජාතික විමුක්ති හමුදාව (චීන ජාතික)

ජාත්‍යන්තර පූර්ව කොමිසම වෙත
නිබ්බනයේ කරුණු පරීක්ෂා කිරීමට
පත්කරන ලද නෛතික පරීක්ෂණ කොමිටියේ
වාණිච

මිනිස් අයිතිවාසිකම්

එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය විසින් ප්‍රකාශිත ජගත් මනුෂ්‍ය අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ප්‍රකාශය පසුබිම් කොට මෙම කොමිටිය සාක්ෂ්‍ය පරීක්ෂා කරන ලදී.

මනුෂ්‍ය අයිතිවාසිකම් ගැන සලකා බැලීමේදී ආර්ථික අයිතිවාසිකම් හා සාමාජික අයිතිවාසිකම් ද සිවිල් නිදහස මෙන්ම මනුෂ්‍ය අයිතිවාසිකමේ කොටසක් හැටියට මෙම කොමිටිය පිළිගත්තේය. එබැවින් තිබ්බතයෙහි වූ චීන කොමියුනිස්ට් අධිකාරීන් මේ දෙවගටම අයත් මිනිස් අයිතිවාසිකම් කෙලෙසා ඇතිබව ඔවුන් පිළිගෙන තිබේ. තිබ්බතයෙහි චීන අධිකාරීන් මෙහි පහත සඳහන් මිනිස් අයිතිවාසිකම් කෙලෙසා දමා ඇති බව මෙම කොමිටියේ නිගමනය වේ. මෙම අයිතිවාසිකම් ශිෂ්ට සම්පන්න ජාතීන්ගේ මනස අනුව ජනතාවක් විසින් හැසිරිය යුතු අන්දමයයි මෙම කොමිටිය ඒත්තු ගනී.

තුන්වන ඡේදය: කෙනෙකුගේ ජීවිතයට නිදහසට, සහ ආත්ම ආරක්ෂාවට ඇති අයිතිවාසිකම් මිනීමැරීම් වලින්ද දුෂණයෙන් ද බලාත්කාරයෙන් හිරකර තැබීමෙන්ද කෙලෙසී තිබේ.

පස්වන ඡේදය: විශාල ලෙස තිබ්බතීය ජනයාට වධ දීමද එමෙන්ම කෲර ලෙසද අමානුෂික ලෙසද නිඤ්ඤිය ලෙසද සැලකීම සිදුවී තිබේ.

නවවන ඡේදය: අත්තනෝමතික ලෙස අත් අඩංගුවට ගැනීමද, සිරබාරයේ තැබීමද සිදුවී තිබේ.

දෙළොස්වන ඡේදය: රහසිගත විවේකයට ඇති අයිතිවාසිකම, නේවාසික සහ පවුල් ජීවිතය පිළිබඳව අයිතිවාසිකම්, පවුලේ උදව්‍ය බලහත්කාර කමින් මාරුකිරීමෙන්ද එසේම දරුවන්ට මනිමනාත්තර උගන්වා දෙමවුපියන් කෙරෙහි විරුද්ධ කරවීමෙන්ද නොකඩවාම කෙලෙසා තිබේ. ළදරු අවසානවෙහි සිට වැඩිවිය දක්වා වූ ළමුන් දෙමවුපියන්ගේ කැමත්තක් නොමැතිව ඉවත් කොට තිබේ.

දහතුන්වන ඡේදය: විශාල ලෙස පිටුවහල් කිරීමෙන් තිබ්බතයටත් තිබ්බතයෙහුත් තිබ්බතයෙහිත් යෑම ඊමට ඇති නිදහස අවහිර කර තිබේ.

දහසයවන ඡේදය: ස්වේච්ඡාවෙන් විවාහවීමේ සහභාගය ලාභවරුන්ට සහ හික්ෂුන් වහන්සේලාට විවාහවීමට බලකිරීමෙන් අවහිර වී ඇත.

දහත්වන ඡේදය: තිබ්බතීය ජාතිකයන් විසින් නිදහස්ව ප්‍රකාශකරන ලද කැමත්ත අනුව සහ අනුකූල වැඩි ගෙවීමෙන් ගතයුතු පුද්ගලික දේපොළ නොඑසේව රාජසන්නක කිරීමෙන් හා බලයෙන් රජයට පවරා ගැනීමෙන් මහජනයාගේ පුද්ගලික දේපළ අත්තනෝමතිකව ඉවත් නොකිරීමේ අයිතිය කෙලෙසී තිබෙනු දක්නා ලදී.

දහඅටවන ඡේදය: තිබ්බතයේ ඇති ආගමික ඇදහීම් මූලෝත්පාටනය කිරීම සඳහා යොදන ලද උපක්‍රමයන්ගෙන්ද බෞද්ධයන්ට විරුද්ධව කරන ලද ජනසන්නති විනාශකාරී ක්‍රියා වලින්ද, තිබ්බතීයවාසී ජනයාගේ සිතීමේ නිදහස, හෘදයසාක්ෂ්‍යය පිළිබඳ නිදහස හා ආගමික නිදහස අහිමි වී තිබේ.

දහනවවන ඡේදය: අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ සහ හැඟීම් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස දහම්පොත් විනාශකිරීමෙන්ද, මිමාන්ගනයේ සාමාජිකයන් සිරකර තැබීමෙන්ද රජය විවේචනය කළ නැතැත්තන්ට දරුණු දඬුවම් දීමෙන්ද නැතිකර දමන ලදී.

විසිවන ඡේදය: මිමාන් ව්‍යාපාරය යටපත් කිරීමෙන් සහ චිත්‍රත් විසින් රැස්කරන ලද රැස්වීම් හැර සෙසු රැස්වීම් තහනම් කිරීමෙන්ද රැස්වීමේ අයිතිය සහ සමාගම් පැවැත්වීමේ අයිතියද නැතිකරන ලදී.

විසිඑක්වන ඡේදය: චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ පරිපාලනය පිටතින් ගෙනවිත් ඇතුළුකිරීමෙන් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ආණ්ඩුවක් තබාගැනීමේ අයිතිය නැතිකර දමන ලදී.

විසිදෙවන ඡේදය: මිනිසාගේ මානුෂික සංවර්ධනය සඳහාත් ගෞරවය සඳහාත් අත්‍යාවශ්‍ය වූ ආර්ථික සමාජයීය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් නැතිකර දමිණ. තිබ්බතයේ ආර්ථික ධන සම්පාදන ක්‍රම චිත්‍රත්ගේ අවශ්‍යතාවයන් පිරිමසාලීමට භාවිතා කරන ලදී. සමාජයේ සිදුවූ යම් යම් වෙනස්කම් තිබ්බතීය ජනයාගෙන් වැඩි කොටසකට අහිමි විය. විබැට් රටේ පෞරාණික සංස්කෘතිය සහ එහි වූ ආගමන් මූලෝත්පාටනය කිරීමේ පරිශ්‍රමයක් දරමින් ඒවාට පහර දෙන ලදී.

විසිතුන්වන ඡේදය: දරුණු ලෙස ද, සැහෙන පඩියක් නොලැබෙන ලෙසද බලාත්කාරයෙන් වැඩ ගැනීමෙන් සාධාරණ කොන්දේසි අනුව වැඩ කිරීමට මිනිසාට තිබූ අයිතිය විනාශකරන ලදී.

විසිහතරවන ඡේදය: විබැට් රටේ පදිංචි වූ චීන ජාතිකයන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් පිරිමසාලීමට තිබ්බතීය ආර්ථික තත්වය උපයෝගී කරගැනීම නිසා සාධාරණ ජීවන තත්වයක් ලැබීමේ අවකාශය ඇහිරිණ.

විසිපස්වන ඡේදය: සමහර විට වෙන ප්‍රදේශයකට යවා වුවද, කරන ලද කොමියුනිස්ට් දර්ශනය දරුවන්ට බලයෙන් ඉගැන්වීම නිසා එම දරුවන්ට දෙමාපියන්ගේ තෝරාගැනීම අනුව ඔවුන්ට දියයුතු නිදහස් අධ්‍යාපනයේ අයිතිය වැළැක්විණ.

විසිහත්වන ඡේදය: චිත්‍රත් විසින් විනාශකර දැමීමට මාන බැඳූ තිබ්බතීය සමාජයේ සංස්කෘතියට අනුව ජීවත්වීමට සහ එයට සහයෝගය දැක්වීමට විබැට් ජාතීන්ට ඉඩ නොදෙන ලදී.

විබැට් ජනයා චිත්‍රත්ගේ පැමිණීමට පෙර මානුෂික අයිතිවාසිකම් භුක්ති නොවිත්ද ජනකායකැසී චිත්‍රත් විසින් කරන ලද බොරු වෝදනා විබැට් ජීවිතය පිළිබඳ අතිශයෝක්තියෙන් හා තත්වය විකෘති කර පෙන්වීමෙන් සිදුවූ දේ බව පෙනී ගියේය. තිබ්බතීය "කලහකරුවන්ට" විරුද්ධව දූෂණ ක්‍රියා, කොල්ලකෑම් සහ තාඛන පිඩන කිරීම් පිළිබඳව කරන ලද වෝදනා ඕනෑකමින්ම ගොතා ගත් දේ බවත් සෙසු අවස්ථාවල කරන ලද මෙවැනි වෝදනා මේ හේතුවෙන් හා වෙනයම් හේතූන් නිසා පිළිගත නොහැකි දේ බවට ඒත්තු ගියේය.

තිබ්බතයේ තරාතිරම

තිබ්බතයේ සාමකාමී ක්‍රියාමාර්ගය පිළිබඳව සම්මුතිය වම් 1951 දී අත්සන් කළ කාලයේදී තිබ්බතය අඩුවශයෙන් ස්වාධීන රාජ්‍යයක් බව කොමිටියේ මතය විය. එමෙන්ම මෙම සම්මුතිය වම් 1951 දී තිබ්බතීය රාජ්‍ය විසින් ඉවත් කරනු ලැබීම සම්පූර්ණ යුක්තියක් ක්‍රියාවක් බව පෙනී ගියේය. සාක්ෂ්‍ය පරීක්ෂා කිරීමේදී තිබ්බතයේ නුදුරුඅතීතයේ ඉතිහාසය සහ ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද කායර්‍යාලිය ලිපි ලේඛන ආදිය පිළිබඳව පුද්ගලික දැනීමක් හා සම්බන්ධකමක් ඇති නිලධාරීන් විසින් විශ්වාස කළ හැකි පරිදි ප්‍රකාශ කරන ලද සිදුවීම් මෙම කොමිටිය විසින් සලකා බලන ලද බව මෙහිලා කිව යුතුය. මේ නයින් පෙනී යනුයේ වම් 1913 - 1950 දක්වා ලෝකයේ

ජාත්‍යන්තර නීතිය අනුව පිළිගත් රාජ්‍යයක තිබිය යුතු කොන්දේසි විඛාල-
යෙහි තිබුණු බවය. වම් 1950 දී එහි ජනතාවක්ද, එමෙන්ම ප්‍රදේශයක්ද
තිබුණු අතර එම ප්‍රදේශයේ බාහිර බලවේගයකින් තොරව නම ස්වදේශීය
කටයුතු කරන ලද ආණ්ඩුවක්ද විය. වම් 1913 - 1950 දක්වා අතර කාලය
තුළ තිබිබතයේ විදේශීය සබඳකම් සම්පූර්ණයෙන්ම විඛාල ආණ්ඩුව මගින්
කරන ලද බවත් තිබිබතය හා සම්බන්ධකම් පැවැත්වූ සෙසු රටවල් තිබිබතය
සාධන රජයක් වශයෙන් පිළිගත් බවත් රජයේ ලිපි ලේඛන ආදියෙන්
පෙනී යයි.

විඛාල රට මුදවාලීම පිණිස වම් 1951 දී නම නිදහස පාවාදී තිබිබතය
සාමකාමී ක්‍රියාමාර්ගය පිළිබඳව සම්මුතියකට අත්සන් තැබුවාය. මේ
සම්මුතිය යටතේ වන ජාතික සමූහාණ්ඩුවේ ප්‍රධාන ජනතා ආණ්ඩුව
පොරොන්දු කීපයක් දී තිබේ. ඒ අතර පහත සඳහන් පොරොන්දුද වේ.

තිබිබතයේ එවකට පැවති දේශපාලන ක්‍රමය එසේම පවත්වාගෙන යාම,
දලයි ලාමාගේ හා පන්වන් ලාමාගේ තත්වය සහ කටයුතු එසේම පවත්වා
ගෙන යාම, ආගම ඇදහීමේ නිදහස හා සිද්ධස්ථාන ආරක්ෂා කිරීම,
තිබිබතයේ ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳව බලාත්කාරකම් නොකිරීම මේ පොරොන්දු
වලින් කීපයකි. මෙම පොරොන්දු සහ මේ හා සමාන තවත් පොරොන්දු
වන ජාතික සමූහාණ්ඩුවෙන් කැඩී තිබෙන නිසා තිබිබතයේ ආණ්ඩුවට
වම් 1959 මාර්තු 11 වෙනි දින කරන ලද පරිදි එම ගිවිසුම අත්හැර දැමීමට
නිදහස තිබෙන බව මෙම කොමිටියට ඒත්තු ගියේය. තිබිබතයේ තරාතිරම
සලකා බැලීමේදී විඛාල රට පිළිබඳ ප්‍රශ්නය නිරායාසයෙන්ම වන ජාතික
ආණ්ඩුවේ ආඥා බලයට වැටෙන ප්‍රශ්නයක්දැයි සලකා බැලීමට පමණක්
ඉහත කී පරීක්ෂණය සීමා විය. මේ ප්‍රශ්නයට පමණක් මේ කරුණ සීමා
කළ යුතුයයි කල්පනා කළ කොමිටිය මේ පිළිබඳව නූතන අන්තර්ජාතික
නීතියේ ප්‍රඥප්තීන්ට අනුව තිබිබතයේ නීති සංස්ථා ගත අයිතිය සලකා
බැලීම අනවශ්‍යයයිද කල්පනා කළාය. වම් 1950 දී විඛාල රටේ තරාතිරම
කරුණු වශයෙන් සලකා බැලීමේදී පෙනෙන නිදහසක් පමණක් එසේ
නැතහොත් නීතිගත නිදහසක්ද යන ප්‍රශ්නය ගැන මෙම කොමිටිය සලකා
බැලුවේ නැත. එහෙත් විඛාලයේ තිබූ තරාතිරම එක්සත් ජාතීන්ගේ
සැලකිල්ලට භාජන විය යුතු තරම් ප්‍රශ්නයක් බවද මෙය කිසියම් රාජ්‍යයක
“අත්‍යාවශ්‍යයෙන්ම ස්වදේශීය කටයුතු අතර ගැණෙන” දේ පිළිබඳ නිගමන-
යේදී එම නිගමනය ඉතා සීමිත අඤ්චිත් කල්පනා කළද මෙය ජාතීන්ගේ
එක්සත් මණ්ඩලයේ කල්පනාවට සුදුසු බව මෙම කොමිටියේ අදහසයි.

පූර්ණෝක්තම් ත්‍රිකමිදස් - සභාපති

අරතුරෝ, ඒ. අලූප්පුස්	ටී. ඇස්. ප්‍රනාන්දු
කේ. බෙන්මි - එන්විල්	ඔන්ග් හක්ලිම්
ඇන්. සී. වැටර්ජී	ආර්. පී. මුකර්ජී
රොල්ප්. ක්‍රිස්ටෝපර්සන්	ඇම්. ආර්. සේනි ප්‍රමෝජ්

ප්‍රස්තාවනාව

තිබ්බතයේ සිද්ධිත් පිළිබඳව ජාත්‍යන්තර පූර් කොමිසමේ සාමාජිකයකු වන පූර්ෂෝත්තම් ත්‍රිකම්දස් මහතා විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාතාව පදනම් කරගෙන තිබ්බතය ගැන ප්‍රාථමික වාතාවක් පිළියෙළ කොට පළ-කරවිය යුතුයයි ජාත්‍යන්තර පූර් කොමිසම 1959 මැයි මාසයේදී ප්‍රකාශ කර සිටියා ය. මේ අනුව තිබ්බතීය ප්‍රශ්නය හා නීතියේ ආධිපත්‍යය නම් වූ ප්‍රාථමික වාර්තාව 1959 ජූලි මාසයේ දී ප්‍රකාශ කරවන ලදී. මේ කොමිසම තව දුරටත්, පහත සඳහන් කරුණු ඇතුළත් වන සේ නෛතික පරීක්ෂක කොමිටියක් පිහිටුවිය යුතුයයි තීරණය කළාය.

“පූර්ෂෝත්තම් ත්‍රිකම්දස් මහතා සහ ඔහුගේ සහායකයන් විසින් කලින් පැවැත්වූ පරීක්ෂණය නොකඩවා දිගට ම කරගෙන යාමට හා අවසාන වාර්තාව පිළියෙළ කිරීම සඳහා ලේඛන, සම්මුඛ පරීක්ෂණ, අටුවා හා ප්‍රකාශවල ආකාරයෙන් සාක්ෂ්‍ය ලබා ගැනීම සඳහා ද,

“මේ කොමිටිය විසින් සොයා ගන්නා වූ ද, අනෙක් සම්භවයන්ගෙන් ලබා ගන්නා වූ ද එවැනි සියළු ම සාක්ෂ්‍ය පරීක්ෂාකර ඒ අනුව ක්‍රියා කිරීමට ද විගේෂයෙන් මනුෂ්‍ය සාත්‍යය පිළිබඳ වරද ඔප්පු කරවන සුලු මූලික සාක්ෂ්‍ය තිබේදැයි පරීක්ෂා කිරීමට ද එවැනි වරදක් ඔප්පුවුව හොත් ඒවා නැවැත්වීම හා එයට වන්දිගෙවීම පිණිස එක්සත් ජාතීන්ගේ සංගමය විසින් 1948 දී පනවන ලද මනුෂ්‍යසාත්‍ය සම්මුතිය අනුව ක්‍රියා කිරීම සඳහා ද වේ.”

මේ කොමිටිය පහත සඳහන් විනිශ්චකාරවරුන් හා හිටපු විනිශ්චය කාරවරුන්ගෙන් ද, සේවයෙහි යෙදී සිටින නීතිවේදීන් හා නීති මහා-වායඹවරුන්ගෙන් ද සමන්විත වේ:

1. පූර්ෂෝත්තම් ත්‍රිකම්දස්, ඉන්දියාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ අධිනීතිඥ, කොමිටියේ සභාපති.
2. අර්තුරෝ ඒ. අලෆ්ප්‍රිස්, ඇටර්නි - ඇට් ලෝ, ෆිලිපයින්හි නීතිවේදීන්ගේ සංගමයේ සභාපති.
3. කේ. බෙන්ටාසි - එන්විල්, සානා නීතිවේදීන්ගේ සංගමයේ ලේකම් නීති කථිකාවායඹ.
4. එන්. සී. වැටර්ස්, ඉන්දියාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ නීතිවේදී සංගමයේ උප සභාපති.
5. රොල්ෆ් ක්‍රිස්ටෝෆර්සන්, නෝර්විජියානු නීතිවේදී සංගමයේ ප්‍රධාන ලේකම්.
6. ටී. එස්. ප්‍රනාන්දු, ලංකාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ විනිශ්චයකාරතුමා.
7. ඊ. මෙට්ටා, බුරුමයේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ හිටපු විනිශ්චයකාරතුමා, නීතිය හා විදේශ කටයුතු භාරව හිටපු ඇමතිතුමා.

8. ආර්. පී. මුකර්ජි, කල්කටා විශ්ව විද්‍යාලයේ නීති අංශයේ ඩීන් තුමා කල්කටාවේ ඉහළ උසාවියේ හිටපු විනිශ්චයකාරතුමා.

9. ඩී. හුක් ලීම්, මලයාවේ නීතිවේදී සංගමයේ සාමාජිකයෙකි, පිනාංගුවේ නීතිවේදී සංගමයේ හිටපු විනිශ්චයකාරතුමා.

10. එම්. ආර්. සෙනි ප්‍රමෝජ්, ඇටර්නි - ඇට් - ලෝ, තායිලන්තයේ හිටපු අගමැති.

11. ඡෝක්‍රොස් සාමීවරයා, කීව්. සී., එංගලන්තයේ හිටපු ඇටර්නි ජනරල්, ඡෝක්‍රොස් සාමීවරයා තමා කලින් නුදුටු පෞද්ගලික හා වෘත්තීය අඩුලභුඬුකම් වගයක් නිසා 1959 ඔක්තෝබර් මාසයේදී ඉල්ලා අස්විය. ආචාර්ය ඊ. මෝ. බුරුම ආණ්ඩුවේ සාමාජිකයකු වීම නිසා 1960 මැයි මාසයේදී ඉල්ලා අස්විය.

කොමිටියක් පත් කළ බවත් එහි සභාපතිවරයා තම පරීක්ෂණයට අදාළවන කරුණු පිළිබඳ දැනීමක් ඇති පුද්ගලයන්ගේ සහාය අවශ්‍ය බවත් දන්වමින් ප්‍රවෘත්තිය මගින් දැනුම් දුන්නේය. මෙයට අදාළවන නීතිවේදන තිබෙනම් ඒවා ප්‍රකාශවල ආකාරයෙන් ලියා දෙන ලෙස දලයි ලාමාට හා ඉන්දියාවෙහි වෙසෙන තිබ්බතිය නායකයන්ගෙන් ඉල්ලා සිටියේය. මෙහි ලා දලයි ලාමා දුන් සහයෝගයත් ඔහුගෙන් ඇසූ බොහෝ ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු දීමෙන් දැක්වූ කරුණාව ගැනත් කොමිටිය බෙහෙවින් සතුට ප්‍රකාශ කරයි.

වින සමුහාණ්ඩුවේ නිලධාරීහු පරීක්ෂණය පැවැත්වීම සඳහා තිබ්බතියට ඇතුල් වීමට කොමිටියේ නිලධාරීන්ට ඉඩ නො දුන්හ. එහි ලා කළ ලියුම් ගනුදෙනුවේ පිටපතක් මේ වාර්තාවට අමුණා ඇත.¹

තිබ්බතිය අනාථයන් විසින් ප්‍රකාශ විශාල රාශියක් කොමිටිය වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී. මේ ප්‍රකාශවලින් නියෝජනාත්මක ප්‍රකාශ සමූහයක් තෝරා ගෙන සභාපතිවරයා හා කොමිසමේ මූලස්ථානයේ අධිනීතිඥවරයකු විසින් පරීක්ෂා කරන ලදී. ප්‍රධාන පරීක්ෂණයෙන් ලබාගත් ප්‍රකාශ පමණක් මේ වාර්තාවෙහි සාක්ෂ්‍ය වශයෙන් පරිශීලනය කර තිබේ. එවැනි සාක්ෂ්‍ය කොමිටිය වෙත ඉදිරිපත් කරන ලද ලිඛිත ප්‍රකාශයන්ගෙන් ඔප්පු වූ කල්හි ඒ සංඛ්‍යාවෙන් එයට අදාළ ප්‍රකාශයින්ට සම්බන්ධ කරන ලදී. මෙයින් බැහැර වූ අනෙක් ප්‍රකාශයන් සාක්ෂ්‍ය වශයෙන් මේ වාර්තාවෙහි පාවිච්චි නො කළාක් මෙන් ම ප්‍රසිද්ධියට ද නො පමුණුවන ලදී.

තෛතික පරීක්ෂක කොමිටිය 1959 නොවැම්බර් මාසයේ දී නවදිල්ලියේදී හා මුසෝරියේ දී රැස්වූවාය. පාලක ලේකම් තැන්පත් ඊ. එස්. කොසේරා මහතා ද, මැන්ඩේටර් විශ්ව විද්‍යාලයේ නීතිය පිළිබඳ කථිකා-චාර්ය ආචාර්ය ඩී. තොම්ප්සන් මහතාද ජාත්‍යන්තර පුරි කොමිසම වෙනුවෙන් පෙනී සිටියහ. කොමිටිය දලයි ලාමා හා ඔහුගේ කාණත් සාමාජිකයන් ද මුසෝරියේ දී සම්මුඛ පරීක්ෂණයකට කැඳවූවා ය.

කොමිටියේ අවසාන රැස්වීම 1960 ජුනි මාසයේදී ජීනීවා නුවරදී පවත්වන ලදී. එහි තීරණයන් හා එකඟ වූ කොමිටිය විශේෂයෙන් මේ වාර්තාව පිළියෙල කර දුන් ආචාර්ය තොම්සන් මහතාට කෘතඥතාව පළකළා ය. ජාත්‍යන්තර කොමිසමේ ලේකම්වරුන්ට හා ජීනීවා සහ නවදිල්ලියේදී මේ වාර්තාව පිළියෙළ කිරීම සඳහා කටයුතු කළ නිලධාරී මණ්ඩලයට ද කොමිටිය ස්තූතිවන්ත වේ.

(1. 4 වැනි උපග්‍රහණය බලන්න. 334-6 පිටු බලන්න.)

මේ වාර්තාව පදනම වී තිබෙන්නේ වීන නිලධාරීන්ගේත්, විනුත් විසින් පාලනය කරන තිබ්බතියන්ගේත් ප්‍රවෘත්ති පත්‍රය, රේඛීයෝච සහ රට අත්හැර ගිය තිබ්බතියන්ගේත් ප්‍රකාශ උඩය. තිබ්බතියෙහි අභිනව හා සමකාලීන ඉතිහාසය පිළිබඳ වාර්තා පිළියෙළ වී තිබෙන්නේ අධිකාරීන් ලේඛකයන් හා ප්‍රකාශයට පමුණුවා තිබෙන රාජ්‍ය ලේඛනවල ආධාරයෙනි. ජාත්‍යන්තර ජූරි කොමිසම විසින් කලින් පවත්වන ලද පරීක්ෂණය කරුණු තුනක් උඩ පැවැත්වූවකි: මනුෂ්‍ය සාහනය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය, තිබ්බතිය ජනතාවගේ මානුෂික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ප්‍රශ්නය හා ජාත්‍යන්තර නීතිය විෂයෙහි තිබ්බතියෙහි තත්ත්වය යන තුනයි. එම පරීක්ෂණය ම පවත්වා ගෙන යාමට කොමිටියට බලය පැවැරුණේ එකී කලින් පැවැත්වූ පරීක්ෂණය අදාළ කරුණු අනුව ම ඉතිරි කොටස ද පවත්වා ගෙන යන ලදී.

පසුබිමෙහි ඇති ප්‍රඥප්තීන් එම සම්මුතියට බැඳී නැතත් සියළු ජාතීන් විසින් ඒවා පිළිගන්නා බවත් ඒවාට බැඳී ඇති බවත් පිළිගත යුතුය.” මෙහි විශේෂයෙන් සලකුණු කොට දක්විය හැකි ප්‍රඥප්තිය පළමුවන ඡේදයෙහි සඳහන් වේ. එනම් “ජනසන්නතියකගේ විනාශය යුද්ධ කාලයකදී සිදුකළද සමාදානය පැවති කාලයකදී සිදුකළද එය ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ අපරාධයකි. රාජ්‍යයන් විශාල ගණනක නියෝජිතයන් මෙය සම්මුතියේ ක්‍රියාකාරී කොටසෙහි ඇතුළත් කළ යුතු ද යන්න ගැන සැක පහළ කළ අතර මෙය පූර්විකාවෙහි පමණක් ඇතුළත් කළහොත් එයම ප්‍රමාණවත්යයිද කිහි. ජනසන්නතියේ විනාශය යන්නෙහි තේරුම කුමක්ද යන්නට පිටුවහල ලබාගැනීමට එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ මණ්ඩලයෙහි 96 (1) දරණ යෝජනාවෙන්ද, පිටුවහලක් ලැබේ. එහි මෙය විස්තර කර ඇත්තේ “සම්පූර්ණ මිනිස් සමූහයකට ඇති ජීවත්වීමේ අයිතියට ඉඩ නොදීම” යනුවෙනි. මෙය මනුෂ්‍ය සාහනය සමඟද සසඳා බලා තිබේ. “එහි මනුෂ්‍ය සාහනය විග්‍රහ කෙරෙන්නේ “එක් එක් මනුෂ්‍යයෙකුට ඇති ජීවත්වීමේ අයිතියට ඉඩ නොදීම.” යනුවෙනි.

මෙම කොමිටියට කල්පනාවට භාජනය කිරීමට සිදුවූ ප්‍රශ්නය නම් විබැටි රටේ තම ජීවිතය පවත්වා ගෙන යාමට යම්කිසි මිනිස් සමූහයකට ඇති අයිතියට ඉඩ නොදී තිබේද යන්නය. මෙසේ ඉඩනොදී තිබේ නම් මනුෂ්‍ය සන්නතියේ විනාශයට හේතුවන දේ කිරීමෙන් ජාත්‍යන්තර නීතියේ සාමාන්‍ය ප්‍රඥප්තියක් කෙලෙසී ඇති බව පැහැදිලිය. කරුණු මෙසේ ඇති විටෙක මනුෂ්‍ය සංහතියේ සාහනය යැයි සැලකිය හැකි විවිධ කරුණු හා ක්‍රියා මොනවාදැයි සලකා ගැනීමට ඇති හොඳම මාර්ග මනුෂ්‍ය සංහතියේ විනාශය වැළැක්වීමට හා එයට දඬුවම් දීමට ඇතිකරගත් සම්මුතියේ දෙවන ඡේදය දෙස බැලීමයි. මනුෂ්‍ය සමූහයක ජීවිතය පවත්වාගෙන යාමට ඇති අයිතිවාසිකම් යන්නෙන් සලකා ගැනීමේදී එය ප්‍රඥප්තියක් වශයෙන් මෙසේ අදහස් කෙරේ. එනම්: යම්කිසි මනුෂ්‍ය සමූහයකට කරන පහරදීමක් කෙරෙනුයේ එය එම මනුෂ්‍ය සමූහය නිසාම යැයිද එමෙන්ම එය මෙසේ විය යුතුයයි එම සම්මුතියේ දෙවන ඡේදයෙහි “එබඳු සමූහයක්” යයි සඳහන් වීමෙන්ද වේ. මෙහි සාමාන්‍ය ප්‍රඥප්තිය ඔප්පු වූ පසු එය ක්‍රියාවට යෙදවීම සඳහා උපයෝගී කරගත් ක්‍රම ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ අපරාධ හැටියට සාධාරණ ලෙස වටහාගත හැක. මේ නමින් බලන කල මනුෂ්‍ය සමූහයක් වනසා දැමීම එබඳු ක්‍රමයක ඉතාම පැහැදිලි සිද්ධියකැයි ගැනේ. (ii) ඡේදයේ සඳහන් සියලු විධියක්ම ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ අපරාධයක්දැයි සලකා බැලීම මෙහිදී අනාවරණය. නමුත් මනුෂ්‍ය සමූහයක සාමාජිකයන් වනසා දැමීම හෝ එම සමූහයෙහි ඇතිවන දරු උපත් වළකාලීම හෝ එම සමූහයෙහි දරුවන් වෙත සමූහයකට බලයෙන් මාරුකිරීම හෝ එම සමූහයෙහි ජීවිතය පවත්වාගෙන යාම වළක්වාලීමේ අදහසින් හෝ කලින් සඳහන් අදාළම විවිධ උපක්‍රම මගින් එම ජන සමූහය වනසා දැමීමේ අදහසින් හෝ යම්කිසිවක් කෙරේ නම් එය ශිෂ්ට සම්පන්න ජාතීන් විසින් මනුෂ්‍ය සංහතියේ සාහනයට හේතුවන ක්‍රියා මාර්ග ලෙස සලකනු ඇත. (ii) ඡේදයේ සඳහන් අනෙකුත් ක්‍රම පිළිබඳව මෙම කොමිටියට එහි අවි වශයෙන් සලකන කල එබඳු සිදුවීම් සිදුවූ බවට සාක්ෂ්‍ය වලින් අනාවරණය වී නැති බව කීමට සිදුවේ.

කරුණු මෙසේ තිබියදී මෙම කොමිටිය ප්‍රශ්නයට පා තැබූයේ ශිෂ්ට සම්මත ජාතීන් විසින් මනුෂ්‍ය සන්නතියේ සාහනයයි නින්දනීය ලෙස සලකන දේ පිළිබඳව ඉහත සඳහන් සම්මුතියේ විග්‍රහය උපසාර්ථක

1 ජන සන්නතියේ විනාශය පිළිබඳව සම්මුතියේ විශේෂ කොන්දේසි පිළිබඳව දත් අනුශාසනාත්මක මත, ජාත්‍යන්තර යුක්තිය පසැදීමේ අධිකරණ වාණි (1951) 15 වෙනි පිටුව
 2 එක්සත් ජාතීන්ගේ ආර්ථික හා සමාජික මණ්ඩලය, ජනසන්නතියේ විනාශය පිළිබඳ විශේෂ කොමිටිය වර්ෂ 1948 අප්‍රේල් 5 වැනිද සිට මැයි 10 වනද දක්වා බලන්න.
 3 වර්ෂ 1946 දෙසැම්බර් මස 11 වෙනි දින

කර ගැනීමෙන් බව කිව යුතුය. (ii) ඡේදයේ සඳහන් සියළුම ක්‍රියා ජාත්‍යන්තර නීතිය අනුව සාපරාධී ක්‍රියාදායී යන ප්‍රශ්නයට යම්කිසි පිළිතුරක් සැපයීම අවශ්‍යයයි නොසිතේ.

නීතිවේදී පරීක්ෂක මණ්ඩලය ඉදිරියේ තැබූ සාක්ෂාවලින් විබැට රටෙහි වූ විනාශකාරී යම්කිසි ආගමික සමූහයක් - එනම් තිබ්බතයේ සිටි බෞද්ධයන් විනාශකාරීවම අදහස් කෙළේයයි එම කොමිටිය ඒත්තුගෙන තිබේ. ('මෙය සමස්ත බෞද්ධ ජනතාවගෙන් කොටසක්යයි සලකා ගැනීම වඩා යෝග්‍යය. මේ මතය වුවද මනුෂ්‍ය සංහතියේ විනාශය යන්නෙන් සැලකෙන තේරුමට හානියක් නොකෙරෙන නිසා මෙය කරුණු කෙටි කිරීමටත් පැහැදිලි කිරීමටත් යෙදී ඇති බව සලකන්නවා.) මෙම ජන සමූහය විනාශ කිරීමේ අදහසින් කරන ලද මරාදැමීම් සහ ළමයින් අත් ස්ථානවලට මාරු කර යැවීම් පිළිබඳවද බරපතල සාක්ෂා තිබිණි. සාක්ෂාවලින් පෙනීගිය පරිදි මෙහි අදහස වූයේ තිබ්බතයේ සිටි බෞද්ධයන් විනාශ කිරීමය. එහෙත් බලයෙන් ළමයින් මාරුකරන ලද බවට සහ රටපුරා පැවතුණ මනුෂ්‍ය සාතනය පිළිබඳව සෑහෙන සාක්ෂා තිබුණද මේ ක්‍රියාවන් විබැට ජාතිකයන්ට කරන ලද්දේ ඔවුන් විබැට ජාතිකයන් නිසාමයයි පිළිගැනීමට කොමිටිය තෘප්තියට පත්වී නැත. කෙසේ හෝ වේවා කිසියම් ආගමික සමූහයක් වශයෙන් තම ජීවිතය පවත්වා ගෙන යෑමේ ඔවුන්ගේ අයිතිය කෙලෙසී ඇති බව ඔප්පු වී තිබේ. එහෙත් ඔවුන්ට ජාතික, මානවවාංශික, හෝ ගෝත්‍රික සමූහයක් වශයෙන් තමන්ගේ ජීවිතය පවත්වාගෙන යාමට ඇති අයිතිය කෙලෙසුණ බව ඔප්පුවී නොමැත. මේ කරුණු දෙක බෙදී යන සීමාව හැටියට ගිණිය හැක්කේ යම් විබැට ජාතිකයෙකු තමා අදහන ආගම අත්හැරීමට අකමැතිවූ කල ඔහු මරාදමනු ලැබීම හෝ මරා දමනු ලැබීමේ අන්තරායකට මුහුණ පෑමයි. එබැවින් මනුෂ්‍ය සන්නතියේ විනාශයට අදාළවන ක්‍රියාවන් හැටියට සැලකෙන කරුණු ගැන කල්පනා කළයුත්තේ මේ පරිසරය අනුවය. මෙහිදී මේ කරුණු සිදුවීමට හේතුවූ විශේෂ සාධකය අදහන ආගම බව සක්සුදක් සේ පෙනී යන සාක්ෂා තිබේ. යම්කිසි ආගමික සමූහයක විශිෂ්ඨ ලක්ෂණය නම් ඔවුන් ඒ ආගම කෙරෙහි ඇති භක්තිය හා විශ්වාසයයි. තිබ්බතයේ සිදුවී ඇති කරුණු අනුව බැලූවිට එහි ප්‍රතිඵලය ලෙස බලාපොරොත්තු වී ඇත්තේ එම ආගමික විශ්වාසය හා භක්තිය මූලෝත්පාටනය කිරීමය. එම සමූහයේ සාමාජිකයන් මරා දැමීම වැනි මනුෂ්‍ය සන්නතියේ විනාශයට හේතුවන ක්‍රියා, එසේ මරනු ලබා ඇති අය තම ලබ්ධිය වශයෙන් ගත් ආගමික භක්තිය විනාශය කිරීමේ උපක්‍රමයේ කොටසකි. මෙම උපක්‍රමය පෙන්වාදීමට එහි සමහර මිනිසුන්ට තම ආගම අත්හැරීමට හෝ එසේ අත්හැරීම සිය කැමැත්තෙන්ම කිරීමට බලකිරීම හෝ සිදුවී තිබෙන බව පෙන්වීම අවශ්‍යයයි නොසිතේ. මෙසේ ආගම වෙනස් කළ අයද මරා දමනු ලැබුවයි ඔප්පු කිරීමද අනවශ්‍යය. යම් මිනිසෙකු තම ආගම කෙරෙහි ලැදිකමක් දැක්වීම අත්හිටවූ විට ඔහු එම ආගමික ගණයට තවදුරටත් අයිති වන කෙනෙකු සේ සැලකිය නොහැක. මේ අනුව විනාශ කිරීමට පරිශ්‍රමයක් දරා ඇති මනුෂ්‍ය සමූහයෙන් ඔහු බාහිර කෙනෙකු වශයෙන් ගිණිය හැක. ඉතා සුප්‍රකට ආගමික ප්‍රධානීන් මරාදමා ඇත්තේ පෙසු අය තම ආගම අත්හැරීමේ පරිශ්‍රමයකට පෙළඹවීමකට බව සාක්ෂාවලින් පෙනේ. එසේම විබැට ජාතිකයකුගේ නව පරම්පරාව තම දෙමාපියන්ගේ ආගම පැතිරියාමට නොහැකි භූමි ප්‍රදේශවලට බලාත්කාරයෙන් මාරුකර යවා ඇති බවද පෙනේ. මේ ක්‍රියා විබැට රටේ ආගමික භක්තිය වනසා දැමීමට කරන ලද ව්‍යක්ත උපක්‍රමයක කොටස් යැයි කිවහැක. එසේ කිරීමෙන් එම ආගමික සමූහය වැනසී යනු ඇත. කොටින් කියනහොත් මනුෂ්‍ය සන්නතියේ විනාශයට හේතුවන කරුණු යයි නින්දනීය ලෙස පිළිගැනෙන මෙවැනි ක්‍රියා කර තිබෙනුයේ තිබ්බතයේ බෞද්ධාගම විනාශ කිරීම පිණිසය. එයින් අදහස් කොට ඇත්තේ එහි බෞද්ධයන් කිසිවෙකු ඉතිරි නොවන තැනට කටයුතු සැලස්වීමටය.

සටහන් වී ඇති සාක්ෂාවලින් ප්‍රධාන කරුණු සතරක් පෙනී යේ.

(a) තිබ්බතයේ බෞද්ධාගම ඇදහීමට හෝ එහි ප්‍රතිපත්ති සපිරීමට විත්තු ඉඩ නොදෙන බව.

(b) ඔවුන් විසින් මෙම ආගමික විශ්වාසය සමූලඝාතනය කිරීමට විධිමත් ක්‍රියා මාර්ගයක් යොදා ඇති බව.

(c) මෙම උපක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහිදී සෙසු අයගේ ආදර්ශයට හා ධෛර්යයට හේතුවන විශිෂ්ඨ ආගමික ඇදහීම් හා ප්‍රතිපත්ති ඇති ප්‍රකට ආගමික නායකයන් විනාශ කොට ඇති බව.

(d) විබැටි ළමයින් විශාල සංඛ්‍යාවක් ඔවුන්ගේ ආගමික පරිසරයට අනුව හැදීම වැඩීම වැළැක්වීම පිණිස විනාශානුකූල වාදයේ පරිසරය ඇති ස්ථානවලට මාරුකර යවා ඇති බව.

මේ නයින් බලන කල මනුෂ්‍ය සත්ත්වයේ විනාශය වැළැක්වීමට හා එයට දඩුවම් දීමට ඇතිවූ සම්මුතියේ දෙවන ඡේදයේ අර්ථයට විශේෂයෙන් වැටෙන විධි දෙකකින්ද එසේම ජාත්‍යන්තර නීති යටතේ එම සම්මුතියෙන් බාහිරව සැලකුවද බිහිසුණු අපරාධයක් ලෙස ගැණෙන පරිශ්‍රමයකැයි කිව හැකි විබැටි රටේ බෞද්ධාගමික ජන සමූහය විනාශ කිරීමට අධිෂ්ඨානයක් තිබී ඇති බව ඉහත සඳහන් කරුණු අතරින් පැහැදිලිව පෙනේයයි අපි කල්පනා කරමු.

විබැටි රටේ බෞද්ධාගම විනාශකිරීමේ වෙනතාව

1. විනාශකාරී වලින් නිකුත් වූ විනාශ ප්‍රකාශ

විනාශකාරී වලින් නිකුත් වූ සාක්ෂා අනුව තිබ්බතයෙහි තිබූ පුරාතන ආගමික ප්‍රතිපත්ති සහ සංස්ථාවන් උපුටාදැමීමට අධිෂ්ඨානයක් තිබුණු බව සහ කොමියුනිස්ට් වාදයට සම්පූර්ණ අනුකූලතාවය ඇති එයට සැසඳෙන ආගමික විශ්වාසයකට පමණක් ඉඩ දීමට අධිෂ්ඨානයක් තිබුණු බවද පෙනී යයි. කරුණු මෙසේ නම් කිසිම ආගමකට කිසිම ආගමික ප්‍රතිපත්තියකට අවකාශ නොමැති බව නිරායාසයෙන් සලකා ගත හැක. කරුණු 17 ඇතුළත් ගිවිසුම් පත්‍රයෙහි භක්වන ඡේදයෙන් සහතික ලෙස ආරක්ෂා වී ඇතැයි කියන ආගමික නිදහස පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තිය ඉතා හොඳින් පහදා දිය හැක්කේ චිත්‍රාන්ගේම ප්‍රකාශන වලට සහ බෞද්ධාගම පිළිබඳවද එමෙන්ම සාමාන්‍ය ආගම පිළිබඳවද ඔවුන්ගෙන් නිකුත්වී ඇති ප්‍රකාශයන් පිළිබඳව සඳහන් කිරීමෙනි. එනම්:

“බෞද්ධයෙක් පක්ෂයේ නායකත්වය සනාථ කිරීමට සහ සමාජවාදී මාර්ගයේ ගමන් කිරීමටත් එසේම ක්‍රියාකාරී කළ හැකි සාමාන්‍ය ජීවිතයට ඇතුළත්වීමට සහ තම මව්බිමට හා ජාතියට උද්‍යෝගිමත් ආදරයකින් උසිගැන්වීමටත්..... එමෙන්ම බෞද්ධාගමේ අනාගතය ගැන ඔහුට කපා කිරීමට හැකිවීමට පෙර තම මව්බිම ධනවත් ප්‍රීතීමත් රටක් බවට පරිවර්තනය කිරීමටත් බෞද්ධයෙකු විසින් කළයුත්තේ තම ජාතිය සමග අත්වැල් අල්ලා ගැනීමය.”

තව වාර්තාවකින් ප්‍රකාශවන්නේ මෙසේය.

ආගමන් දේශපාලනයන් අතර ඇති සම්බන්ධතාවය පිළිබඳ කරුණු අලලා සහෝදර ඔලන් සු කියේ මෙසේය.

5. විනාශකාරී සමාජයේ සහායකී තැන්පත් ෂිරෝබ් ජල්ට්සෝ විසින් මුද්‍රිත “නූතන බෞද්ධාගම” නමැති සඟරාවෙහි 1959 ඔක්තෝබර් 30 වෙනිදා නිකුත්වූ කලාපයෙහි “සමාජවාදී නව විනය” යන නිසින ලියැවුණු ලිපිය.

“අතීතයෙහි ලාමාවරු පැරණි සමාජයට සේවයක් කළහ. එනම්: වැඩිවසම් ක්‍රමයෙහි නායකයන්ට මේ සේවය කිරීමයි. එහෙත් දැන් සමාජය වෙනස් වී තිබේ. ඇතුල් මොන්ගෝලියා ජනතාවද රටේ සකල ජනතාව සමග සමාජවාදී මාර්ගයේ ගමන් කරති. ඉදින් ලාමාවරුන් දැන් කවරෙකුට සේවයක් කරන්නටද? ඔවුන් දැන් ගතයුතු මාර්ගය කුමක්ද? ජනතාවගේ සතුරන් වීමට කැමත්තක් නැති සියළු දෙනා විසින්ම සමාජවාදී මාර්ගය අනුගමනය කළ යුතුය.”

“දැන් අපට අවශ්‍ය සමාජවාදීව සිතීමකි. සමාජවාදයට විරුද්ධ සියළු සිතිවිල්ලක්ම සමාජවාදී පරිසරයකට පරිවර්තනය විය යුතුය. නමුත් ලාමාවරුන්ගේ ඇතැම් මත සමාජවාදී සංකල්පනයන්ට ප්‍රතිවිරුද්ධයහ. එහෙත් ඔවුන් සමාජවාදී ප්‍රතිසංස්කරණයකට යටත් විය යුතුය. ඒ නැසීන් තමාගේ සමාජවාදී නොවන සිතුවිලි බැහැර කළයුතුය. මෙසේ කරන අතර සමාජවාදී සිතිවිලි සහ සමාජවාදී මතිමතාන්තර තහවුරු කර ගත යුතුය.”

මෙම ප්‍රකාශ දෙකේ ගැබ්වී ඇති අවශ්‍ය කරුණ නම් එහි සඳහන් “සමාජ-වාදයේ මාර්ගය” සියළු බෞද්ධයන් විසින් අනිවාර්ය වශයෙන් පිළිගත යුතුම දෙයක් බවකි. විශේෂයෙන්ම ලාමාවරු - වෙන වචනවලින් කිව-හොත් බෞද්ධාගමේ ඥානය තැන්පත් කළ භාණ්ඩාගාර ලෙස සැලකිය හැකි මේ පුද්ගලයෝ ඔවුන්ගේ සිතිවිලිවල “සමාජවාදී පරිවර්තනයක්” ඇති කර ගත යුත්තාහ. ඒවා ජාතික ආණ්ඩුව, ආගමික නිදහස දෙන්නේ කුමන කොන්දේසි අනුවද යන්න මෙහි ඉතා පැහැදිලි ලෙස සඳහන්ව තිබේ. 1958 පෙබරවාරි මස 15 වෙනි දින නිකුත්වූ න්‍යාය දර්ශන ගවේෂණය (Philosophical Research) නමැති සඟරාවේ මේ තත්වය වඩාත් අව්‍යාජ ලෙසින් සඳහන්ව තිබේ. ඒ මෙසේය:

“ඒවා ජාතික කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ නායකත්වයක් නොමැතිව සමාජ-වාදයක් හෝ නව චීනයක් හෝ ඇතිවිය නොහැක. එබැවින් සෑම ආගමික-යෙකු විසින්ම ඒවා කොමියුනිස්ට් පක්ෂයට ආධාර කළ යුතු බවත් එමෙන්ම ජාතික ආණ්ඩුවට සහයෝගය දැක්විය යුතුවන්නේ අප තරයේ කියා සිටින අතර සමාජවාදී මාර්ගයේ ගමන් කළයුතු බවද අපි වේගයෙන් කියා සිටිමු. මෙවැනි බලවේගයක් අනුගමනය කිරීමෙන්ම ආගමික වතාවත්වලට ආරක්ෂාවක් සැලසෙන්නේය. ඒ අතරම ඒ මගින්ම ආගමිකයනට අනාගතයක් ඇතිවන්නේය.”

මෙහිලා සඳහන් කෙරෙන මෙම අනිවාර්ය මාර්ග සාමාන්‍යයෙන් බෞද්ධ-යෙකුටත් විශේෂයෙන් හික්ෂුණින්ටත් හික්පුන්ටත් ලාමාවරුන්ටත් ඇති වන ප්‍රතිඵල පිළිබඳ ඇතැම් නිලධර ප්‍රකාශකයන් විසින් සවිස්තරව සඳහන් කර තිබේ. එය පහත දැක්වේ.

“සමාජවාදී මාර්ගයක් අනුගමනය කිරීමට නම් යමෙකු ඒ මේ අතට නොවැනි එක්සිත්ව එමෙන්ම එක අරමුණක පිහිටා පෙරමුණටම යා යුතුය. ඔහු විසින් මෙම මාර්ගයෙහි බාහිර වශයෙන් පමණක් ගමන් නොකළ යුතුය. ඒ තරමවත් ඔහු සමාජවාදී නොවන ක්‍රියාවක් රහසින් නොකළ යුතුය..... ලාමාවරුන් සමාජවාදයට පරිවර්තනය වීමෙහි ලා සැලකිය යුතු දෙවිධියක් ඇත. පළමුවැන්න ඔවුන්ගේ මනුෂ්‍ය චරිතය පරිවර්තනය වීමයි. මින් අදහස් කෙරෙනුයේ දේශපාලනය හැදෑරීම, නිෂ්පාදන කමාන්ත-යන්හි සහභාගී වීම, අදහස් උදහස් හැඩගසා ගැනීම සහ සාධකීය තත්වයෙහි වෙනසක් ඇතිවීමය. දෙවැන්න ආර්ථික පරිවර්තනයකි. මෙහිද දෙවිධි-යක් ඇත: (1) සෙස්සන් සමග සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීම. (2) රජයේ සහ පුද්ගලයන්ගේ ඇති ඒකාබද්ධ හිමිකම.”

“ආගම සම්බන්ධයෙන් ආණ්ඩුවේ ඇති තත්වය නම් යමෙකුට කැමති ආගමක් ඇදහීමට සම්පූර්ණ නිදහසක් ඇති බවයි. නමුත් ඔහු යම්කිසි ඇදහීමක් ඇති කෙනෙක් වේවා හෝ එසේ නො වේවා ඔහු විසින් සමාජවාදී වැඩපිළිවෙලකට සහයෝගය දිය යුතුය. එසේම සමාජවාදී මාර්ග අනුගමනය කරන අතර ඔහු කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ නායකත්වයටද සහයෝගය දිය යුතුය. සමාජවාදය කඩාකප්පල් කිරීමට හෝ එයට විරුද්ධව කරන කිසිදු ක්‍රියාවක් හෝ කියන කිසිදු වචනයක් හෝ ආණ්ඩුව නො ඉවසනු ඇත. මෙසේ කිරීමට හේතුව සමාජවාදී ක්‍රමය කඩාකප්පල් කිරීම සලකන්නේ මිනිසුන් අතර ඇති පරස්පර විරෝධතාවයන් හැටියට නොව මිනිසුන් සහ සතුරන් අතර ඇති පරස්පර විරෝධතාවයක් ලෙසය.”

“ආගම පිළිබඳව සාඵව පොරවාගත් යම්කිසිවෙකු ඇත්තවශයෙන් පක්ෂ විරෝධී, ජනතා විරෝධී, සමාජ විරෝධී ක්‍රියාමාර්ගයන්හි හෝ සමාජ වාදය සැහැල්ලු ලෙස සලකන වෙන යම්කිසි ක්‍රියාකලාපයක හෝ නිරත වේ නම් ඔහුට අපේ රටේ නා නා ජාතික ජනයා විරෝධය දක්වනු ඇත. එසේ නැතහොත් අපේ රාජ්‍යයේ නීතිය යටතේ ඔහුට දඩුවම් දෙනු ඇත.”

මේ නිසින් බෞද්ධාගම හා යම් යම් අනෙකුත් පරමාර්ථයන් ඇසුරු කර ඇති න්‍යාය ධර්මානුකූල භෞතිකවාදයන් සහ කෙලින්ම සට්ටනයක් ඇතිවිය හැකිබැව් සැලකිය යුතු තරම් පැහැදිලිව පෙනේ. විබූටයෙන් පලාභීය විබූට ජාතිකයන් විසින් කරන ලද ප්‍රකාශයන්ගෙන්ද මෙම සට්ටනය කොතරම් දුරට සිදුවේද යන්න සහ එම “සමාජවාදී පරිවර්තනය” ඉටුකර ගැනීමට චීන ජාතිකයන් විසින් උපයෝගී කරගත් විවිධ උපක්‍රමද එලිදරව් වී ඇත.

කොමියුනිස්ට්වාදය සහ ආගම් සමගිසම්පන්න භාවයකට ගෙන ඒම කළ නොහැක්කක් බව චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂය විසින් ඒත්තු ගෙන තිබේ. ආගමේ ව්‍යාප්තිය කරන යම් යම් අයටා ප්‍රයෝජන ගැනීම ඇපැයී කියන ප්‍රකාශ පමණක් නොව සෙසු බොහෝ කරුණු අඩංගු එක් ලිපියක් සපයන ලේඛකයෙක් පරමාර්ථවල සංසට්ටනය ගැන සඳහන් කරමින් “ආගම පිළිබඳ ලෝකයෙහි ඇති පිළිගැනීම ප්‍රතිගාමී බවත් විද්‍යා විරෝධී බවත් සමාජ විරෝධී බවත් කොමියුනිස්ට් ප්‍රතිපත්තීන්ට විරෝධී බවත්” සනාථ කිරීමට හේතු හතක් පෙන්වා දී තිබේ. ඇදහීමේ නිදහස සහ කොමියුනිස්ට්වාදී සමාජයක් බිහිකිරීමේ අවශ්‍යතාවය යන දෙක සමගි සම්පන්න කිරීම පිණිස කැපවී වටහින සහ මනසින් පරිශ්‍රමයක් දරා ඇති බව මෙහි පහත පළවන වාක්‍යයෙන්ද ස්ඵට වී ඇතිබව සැලකිය හැක.

“මිනිසාගේ ආගම අප අතරේ පැවති ස්වාභාවිකවූත් සාමාජිකවූත් යම් යම් පීඩාකාරී බලවේගයන් හේතුකොටගෙන බිහිවී ඇති දෙයක් නිසා එය ක්‍රම ක්‍රමයෙන් අබල දුබල කොට අඩසානයේදී සම්පූර්ණයෙන් සමූලඝාතනය කළ හැකි එකම මාර්ගය මනුෂ්‍ය සමාජයේ විවිධ පඩිකිති ඉවත් කිරීමෙන්ද, මිනිසාගේ දේශපාලනමය හැඟීම් සහ සංස්කෘතික තත්වය උසස් කිරීමෙන්ද, විද්‍යාව පෙරමුණ කරායන ගමනින් මනුෂ්‍යයාට ස්වාභාව ධර්මය අහිමිවන ක්‍රියාකිරීමට ඇති ශක්තිය වඩාත් ප්‍රාණවත් කිරීමෙන්ද වේ. මෙම අභිමතාර්ථීය ඉටුකර ගැනීමට කම්කරු පඩිකිතියට සමගි වීමට යයි අමතා ඔවුන් වටා වැඩකරන ජනතාව සිසාරා සිටින සේ සලස්වා මේ දෙපක්ෂයට අත්වැල් අල්වාගෙන විස්ලවවාදී සටනට අවතීර්ණ වී සමාජවාදී කොමියුනිස්ට් වැඩ පිළිවෙලක් අනුගමනය කිරීමට සැලැස්විය යුතුය. තවද මේ සඳහා හැමටම වඩා ඉහළින් වැඩකරන ජනතාවගේ සුභසිද්ධිය සැලැකීමට කම්කරු ජනයා පුරුදු පුහුණු වී “මෙම ඒකාබද්ධභාවයට ඇඟිලි ගැසීමට ආගමට ඉඩ නොතැබිය යුතුය”

විබූව රට දෙවියන්ගේ ප්‍රධානත්වයෙන් ඉදිවූ රාජ්‍යයකැයි නොයෙක් විට විස්තර වී ඇත. එබැවින් තිබ්බතයේ ඇති රළු ලෞකික ආගමික සංවිධානය ගැන සලකා බැලීමට මෙම සථානය ඉතාම යොග්‍යය. විබූව රටේ කෙරිගෙන යන කොමියුනිස්ට් පරිවර්තනයෙහිදී පුජනීය සථාන සතුව ඇති ඉඩකඩම් ඉතිරි නොවන බව පැහැදිලිය. මෙපමණක් ද නොව තිබ්බතීය ප්‍රවේණි ගම්බිම්වල දසයන් සහිත මෙම සිද්ධසථාන ආරාම වලින් කෙරී ඇතැයි කියන දරුණු පීඩාකාරී ක්‍රියාකලාප ගැන වීන ප්‍රකාශ දෙස් දෙති. ආගමේ නාමයෙන් කළ සාහසික පීඩාකාරී වැඩ පිළිවෙලක් සවිස්තරව නිරූපණය කිරීමට නොබෝද නිකුත්වූ වීන ප්‍රකාශන හා මුද්‍රණ සැලකිය යුතු පිටුගණනක් මිඩංගුකර තිබේ. බලාත්කාරයෙන් ආරාම සන්තක දේපල පැහැර ගැනීම ආගමික ඇදහීමට කෙලින්ම ගසන ලද පහරක් ලෙස සැලකීම මෙහිලා අවශ්‍ය නොවේ. එමෙන්ම හික්සුන් සහ ලාමාවරුන් සාමාන්‍ය ජනතාවගෙන් අයථා ප්‍රයෝජන ගන්නා බැව් කීමද ආගමික ප්‍රඥප්තීන්ට අවශ්‍යයෙන්ම ගසන ලද පහරක් හැටියට සැලකීමට උවමනා නැත. ඇත්තවශයෙන්ම හික්සුන් සහ ලාමාවරුන් සාමාන්‍ය ජනතාව මගින් අයථා ප්‍රයෝජන ගැනීමට තමන්ගේ ආගම භාවිතා කරන්නම් මෙම නොමනා ක්‍රියා පටිපාටිය උපුටා දැමීමට දරණ ප්‍රයත්නය නියම ආගමකට කරන ලද සේවයක් වනු ඒකාන්තය. නමුත් ආගමේ නමින් අයථා ප්‍රයෝජන ගැනීම පිළිබඳව විනුන් විසින් සිත්තම කර ඇති වික්‍රම තිබ්බතයේ ඇති ක්‍රමය පිළිබඳව සත්‍යවාදී විස්තරයක් ලෙස පිළිගැනීමට බැරිය. එබැවින් ආරාම සන්තක දේපල සතුකරගැනීම “ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංස්කරණයක්” කිරීමේ අදහසට වඩා පළල් වේතනාවක් ඇතිව කළ බව පිළිගත යුතුය. මෙම කරුණ අරමුණු කොට සිදුවී ඇති සිද්ධීන් පිළිබඳව ඉදිරිපත්වූ සාක්ෂ්‍ය ගැන පසුව සඳහන් කරනු ලැබේ.

තමාගේ ආගමික තත්වය වරදවා භාවිතා කරන්නාවූත් සහ තමාගේ ආගමික ප්‍රතිපත්ති වරදවා ක්‍රියාවේ යොදන්නාවූත් අතර වෙනසක් ඇතිබව මෙහිලා කියමු. දේව විරෝධී භෞතික වාදය සහ ආධ්‍යාත්මික, ආගමික දේශනා අතර පරමාර්ථ වශයෙන් සංසට්ටනයක් ඇතිවී තිබේ. මෙම සංසට්ටනය පුද්ගලික දේපළ ආරක්ෂාකර ගැනීමට ඇතිවූ සංසට්ටනයකට හාත්පසින්ම වෙනස්ය. එමනිසා ආගමික ප්‍රතිපත්තීන් වරදවා ක්‍රියාවේ යොදවන්නාවූන්ට ගසන ලද පහර පසෙක තිබියදී විනුන් විසින් ආගමික ප්‍රතිපත්තීන්ට විරුද්ධව එක එල්ලේම ගසන ලද පහරින් පෙනීයනුයේ ඔවුන් විසින් ආගමික ඇදහීම විනාශ කිරීමට පරිශ්‍රමයක් දරා ඇති බවය. විනුන් විසින් නිකුත් කරන ලද මුද්‍රිත ප්‍රකාශන අතර තිබ්බතීය භාෂාවෙන් නිකුත්වූ පුවත්පතකින් උපුටාගත් කොටස් කිපයක් ජාත්‍යන්තර නීති වේදීන්ගේ කොමිසම විසින් පළකරන ලද මූලික වාර්තාවට ඇතුළත්ව ඇත. එම කොටස් පහසුවෙන් බලාගැනීම සඳහා මෙහිද යළිත් උපුටා දක්වමු.

1958, නොවැම්බර 22

මෙම දිනයෙහි මුද්‍රණය කරන ලද ලිපියෙහි සම්පූර්ණ පිටපත මෙහි පහත පෙතේ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ජීවිතය පිළිබඳව ඉතාම නිර්දය ලෙස විකෘති කොට පළකළ ලිපිය මෙය වේ.

මනුෂ්‍ය සන්නිවේදන සාමාජිකයන්ගේ ස්වදේශීය දැනුම ඉදිරිපත් වූ සාක්ෂිවල උපග්‍රහණය

ආගමික ආයතනවලට අයත් වංචනාසිලි ප්‍රතිගාමීන්ගේ නිත්‍යදායී දැනුම ක්‍රියා කොහෙත්ම ඉවසිය නොහේ.

(1) ආරාමවාසී බලවතුන්ගේ විෂවාහිනී මුහුණු මින් අනාවරණය කෙරේ. එම මුහුණු ඇත්ත වශයෙන්ම කුමක්දැයි තේරුම් ගැනීම පිණිස මින් ඉදිරිපත් කෙරේ. ආගමික පොරොණය පොරවා ගත් මෙම ප්‍රතිගාමී ලාමාවරු විෂ සෝර සර්පයන්ට වඩා උග්‍ර විෂ ඇත්තාහුය. ඔවුහු වන සතුන්ට වඩා බිහිසුණුයහ.

රජය ඔවුන්ට උපදේශය හා මාර්ගදේශකත්වය දී අවුරුදු බොහෝ ගණනක් ඉක්ම ඇතත් ඔවුහු නියම මගින් බැහැරට ගොස් පැරණි නොමනා ක්‍රියා මාර්ගයන්ම අනුගමනය කරති.

ඉතාම අමාරුවෙන් වැඩකරන සාමාන්‍ය ජනතාවගෙන් විශාල සංඛ්‍යාවකින් කොල්ලකන ඔවුහු එම ජනතාවට තාඩන පීඩන කරනු පමණක් නොව ඔවුන්ට වධ බන්ධන ආදියද දෙති.

පීඩාකාරීන්ගේ සේවයට රාකුල්දෙන ආයුධයක් වැනි ආගම

(2) ධර්මදෝ ප්‍රදේශයෙහි තුබ්බස්තාල්වෝස් බයිත්ග්ස් ස්වාමිවරයාගේ පාලනයෙහි ඇති සිද්ධස්ථානයට අයත් භූමි භාගයේ පැවති රැස්වීමක සාකච්ඡාවකින් මෙම අදහස් නිකුත්වේ.

මෙම කරුණ අපි කල්පනාවට භාජනය කළෙමු. ආගමික විශ්වාසය රැවටීම පිළිබඳව ඇති කථාවල කෙස්ගසක් පමණක් සත්‍යයක් නැති බව පැහැදිලිය. තමන්ම සංවිධානය වූ කිසියම් බලවතුන් සමූහයකගේ ආඥා වශයෙන් යම්කිසි සේවයක් බලයෙන් ගැනීමේ ආයුධයක් ලෙස ආගම සැලකේ. බරවැඩ කරන සාමාන්‍ය ජනතාවට කෙස්ගසක් තරමක් වටිනා ප්‍රයෝජනයක් සලසන්නේ නැත. මෙම ආගම ආරම්භවූයේ කෙස්දැයි ඔබ දැනගනු රිසිනම් මෙම ආගමෙහි කර්තව්‍යවරයා සුද්ධෝදන නැමති භාරතීය නරපතියෙකුගේ පුත්‍රයෙකු වූ ශාක්‍යමුනිවරයෙකු බව ඔබ පිළිගතයුතුය. මේ කාලයේදී ඉන්දියාවේ රාජධානි කිපයක් විය. ඒ අතුරෙන් ශාක්‍ය මුනිවරයා උපන් රාජධානිය ඉතා විශාලවූත් ඉතා තීරණවීන වූත් රාජධානියයි. නිතරම මෙම රාජධානිය අසල්වාසී කුඩා රාජ්‍යයන් තැලීමෙහි පෙළීමෙහි යෙදුණේය. ශාක්‍ය මුනිවරයා ආණ්ඩුකරන කාලයෙහි ඔහුගේ රටේ සකල ජනතාව ඔහුට විරුද්ධවූයෙන් අසල්වාසී කුඩා රාජ්‍යයෝ කිපුණු මෙම පිරිසට පක්ෂව ඔහුට විරුද්ධව නැගී සිටියහ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ශාක්‍ය මුනිවරයාට පරාජය අත්විය. ඔහු තමා වටකරනු ලැබ සිටි බලහමුදුවන්ගෙන් බේරී පලාගියේය. ඔහුට යායුතු වෙත කිසිතැනක් නොවූයෙන් ඔහු ගියේ වනගත ආශ්‍රමයකටය. එහි භාවනානුයෝගීව සිටි ඔහු බෞද්ධාගම නිෂ්පාදනය කෙළේය. මේ නයිත් තමාගේ අතීතය ගැන කණගාටු වී එමෙන්ම තමාගේ දුබලකම් පිළිගත්, ඔහු මේ නයිත් ජනතාවගේ එඩිතර හදවත් යළිත් පනගන්වා ඔවුන් අතරේ තමාගේ බලය යෙදවීමට ආපසු පැමිණියේය. මෙම ආගමේ ආරම්භය මෙය බව පැහැදිලි ලෙස කිව හැක. අපේ රටේ පන්සල්වල සහ ආශ්‍රමවල ඇති යම්යම් ආත්මභාව නිරූපණය කරන ප්‍රතිමුර්ති දෙස නිකමට බලන්න. එමෙන්ම මෙහි වෙසෙන ස්වාමිවරුන් දෙස හා අනෙකුත් පාරිපාලන බලය අතේ ඇති ප්‍රතිගාමී ලාමාවරුන් දෙසද බලන්න. වැඩිවශයෙන්ම ඔවුන් අතර ඇත්තේ

ඉඩම් හිමියන්ගේ පවුල්වලින් සහ සංචාරක ප්‍රධානීන්ගේ පවුල්වලින් තමන් විසින්ම පත්වී ඇති බලවතුන්ය. මේ පිරිසෙන් සමහරෙක් ඉඩම් හිමියෝය. තව සමහරෙක් සංචාරක ප්‍රධානීන්ය. දර්මයෝ ඡෝන්ගේ නැමති තමන්ම පත්වී සිටින බලවතා ගැන මට පුද්ගලික දැනීමෙන් කිවහැක්කේ ගිහිපිටිය ගතකරන එක් අයෙකු හැර ඔවුන්ගේ දරුවන් නැවත නැවතත් ආත්ම භාවය ලබන ලාමාවරුන් බවය. රිකුල් නැමත්තාගේ කලින් තිබූ ආත්මභාව ප්‍රතිමුර්තිය සහ දෙර්මුග් ආරාමයෙහි සහ අනෙකුත් ආරාමයන්හි ප්‍රතිමුර්තී වටිනිව නැමති පවුලේ සාමාජිකයෝය. එක් අතකින් මොවුහු ආගම ආයුධයක් ලෙස පාවිච්චි කරමින් ඒ අයුරින් මිනිසුන් රවටමින් හා කොල්ල කමින් තමන් විසින්ම ඇතිකරගත් සම්ප්‍රදයේ වාරිත්‍ර වාරිත්‍ර කෙසේ හෝ රැකගනිති. අනෙක් අතින් ඔවුහු ප්‍රතිගාමී ආශ්‍රම ගත බලවතුන් විසින් තත්වය ආරක්ෂා කරදෙන ඉඩම් හිමියන්ගේ බලය මත රඳා සිටි ඉඩම් හිමියන් ලවා තමන්ගේ ආගමින් පැතිරියන බලය තහවුරු කර ගනිති. මේ න්‍යායයෙන් ඔවුහු ජනතාවට පීඩාකරමින් ඔවුන්ගෙන් කොල්ලකමින් ඔවුනට දුක් කරදර දෙන්නහුය. උදහරණයක් වශයෙන් කිවහොත් ධර්මයෝ ප්‍රදේශයෙහි ඇති දෝර්මුග් ආශ්‍රමයෙහි කලින් සිටි ප්‍රධානීන් වන අයිකුල්ස්ලා සහ වොට්සිවා තමන්ට වුවමනා විදියට වැඩකළෝය. මීට හේතුව උත්සව කාලවලදී විශාල වශයෙන් ඔවුනට සම්මාදම් ලැබීමයි. ඔවුන් විසින් කියන ලද්දේ ප්‍රධානියා දිවාමය ප්‍රභවයක් ඇති කෙනෙකු බවත් ඔහුගේ තත්වය දෙව්වරුන් විසින් මුලදීම ස්ථාපිත කොට ඇති බවත්ය. මේ ලෙසට අමනුෂ්‍ය අභූත කථා කී ඔහු මනුෂ්‍යයන් කැමත්තෙන්ම ජනවන ලද නැවත කිසිදිනක වෙනස් නොකළහැකි වහල් භාවයකට යටත් කළාහුය. මෙසේ දෙර්මුග් ආශ්‍රමයෙහි දේවත්වය හා අමනුෂ්‍යත්වය මත කරන ලද කථාවෙකුත් තමන්ම පත්වූ බලවතුන්ගේ බලමහිමයෙකුත් ඔවුන්ගේ ආගමට හිමි තැන බෙහෙවින් දියුණු වී ගියේය. දෝර්මුග් ආශ්‍රමය මීට පෙරතුව මින්වාග්හි රාජකීය විශේෂ බලතල ක්‍රියාවේ යොදමින් නිදහස් සින්නක්කරයන් විසිහතරක් අල්වා ගත්තේය. වම්සක් පාසාම ඔවුහු සාමාන්‍ය ජනතාවගෙන් ධාන්‍ය වර්ෂ බුසල් 10000 කට අධික ප්‍රමාණයක් බදු අයකිරීම මාරියෙන් කොල්ල කෑවේය. ඒ සමගම ආශ්‍රමයේ අයකැමියා තමාගේ ප්‍රධානියාගේ නමින් ධර්මයෝ ප්‍රදේශයේ පිහිටි සියළුම තණබිම්වලට ප්‍රවිෂ්ටව එහිවූ සංචාරක ජනකාය සතු බටර්, කේපු ආදී දේ බලාත්කාරයෙන් එකතු කර ගත්තේය. ඉඩම්වල කුලී කරුවන් සහ සංචාරක මිනිසුන් විසින් ගෙවිය යුතු බද්ද ඉතා වැඩිවූ නිසා ඔවුන්ට ශීතකාල ගුණයෙන් පරිපිඩිතව නිරාහාරව දුක් විඳිනට සිදු විය. ඔවුන්ගේ ධනය නැති නාස්තීවී ගොස් ඉඩම්ද අහිමිවිය. මේ සියල්ල සලකා බලන විට මෙවැනි ප්‍රතිගාමී ආශ්‍රමික පාලකයන් මේ රටේ තමන්ම බලවතුන් ලෙස පත්වූ අයගේද, සොරුන්ගේද ක්‍රියා මාරියට උදව්දෙන උපකරණ හැටියට පෙනේ. සමහර කුඩා ආශ්‍රමවල “ආත්මභාවය ගෙනයන ලාමාවරු” සිටින බව සැබෑය. මේ අය සාමාන්‍ය බරවැඩ කරන ජනතාවට අයත් පවුල්වලින් ඉපදුණු බවද සැබෑය. එසේවුවද අනිවාර්යයෙන්ම ඔවුන් හසුරුවන එවැනිමවූ යම්කිසි සාධකයක් තිබෙන බවද පිළිගතයුතුය. ඒ සාධකය කුමක්දැයි ඔබ ප්‍රශ්න කළහොත් ආත්මභාවය ගෙනයන මෙම පුද්ගලයන්ගේ සෝභමාන පෙනීමක් ඇති යොවන වියෙහි සිටි මව්වරුන්ද එමෙන්ම අයකැමියන්ද, භාණ්ඩාගාරිකයන්ද සිටින බවක් ඒ අය විසින් ඔවුන්ගේ නීතිය අනෙක් අය ලවා පිළිපද්දවන බවත් දැනගත යුතුය. ආශ්‍රමයේ අයකැමියා සහ භාණ්ඩාගාරිකවරයා මෙම තරුණ “ආත්ම භාවය ගෙනයන” ලාමාවරයා වෙනුවෙන් කථාකරන්නා බවට පත්වී ඔවුන් එම ලාමාවරයාගේ මාර්ගපදේශකයන් සහ ගුරුවරයන් බව ප්‍රකාශ කරති. මෙම තරුණ ලාමාවරයාගේ මව ආශ්‍රමයට ගෙනෙන ඔවුහු ඇය තමන්ගේ අවිවාහක භාග්‍යාව බවට පත්කර ගනිති. පියාද එසේම ආශ්‍රමයට ගෙනෙන ඔවුහු එම පුද්ගලයා තමාගේ සේවයට බලයෙන්ම ඇතුළු කරති. “ආත්මභාවය ගෙනයන” තරුණ ලාමාවරයාට

තමාගේ ශරීරය පිළිබඳව මිස සෙසු කටයුතුවල කෙස් ගසන පමණ පුළුල්ව
 බලයක් පවා නොමැත. ආශ්‍රමයන්හි වෙසෙන මෙම ප්‍රතිගාමී බලවත්තු
 දෙවියන් පිළිබඳව යම් යම් දේ කියමින්ද එමෙන්ම භූතයන් පිළිබඳව යම් යම්
 දේ කියමින්ද තමන්ට පුද්ගලික ලාබ ලබාගන්නා අතර මේ න්‍යායයෙන්
 සාමාන්‍ය ජනයා රවටති. ‘සෑම ජීවමාන සත්වයෙකුම ප්‍රීතිමත් තත්වයකට
 නංවා අපි සවරියේ තැන්පත් කරන්නෙමු’ යයි කියන ඔවුහු මිනිසෙකු
 මළ පසු ‘ඔහු ප්‍රීතිය ගෙන දෙන රාජ්‍යයට ඇරළිය යුතුය’ යිද වැඩි දුරටත්
 කියන්නාහ. මෙසේ නිමක් නැති කණට මිහිරි වචනශීලී වචන ඔවුන්ගෙන්
 කියවෙති. ඇත්තවශයෙන්ම ජනතාව රැවටීම සඳහා මෙවැනි වචනවල
 භූතමය බලයක් ගැබ්ව තිබේ. අවුරුදු දහයක කාලයක් තුළ මමද ලාමා
 වරයෙක්ව සිටියෙමි. මේ කාලය තුළ ආගමික පොත් පත් රාශියක්ම
 මා විසින් කියවන ලද නමුත් ‘ප්‍රීතියේ රාජ්‍යය’ යන්න ආශ්‍රමයේ බිත්තිවල
 සඳහන්ව තිබුණා වී නා මේ ස්ථානය පිළිබඳව සුභ සිහිනයකදු මම ඇත්ත
 වශයෙන්ම නොදුටුවෙමි. සමහර විට වැඩිදුරටත් මෙම ප්‍රතිගාමී
 ලාමාවරු ‘ආත්මභාවය ගෙන යන ලාමාවරුන්ට අද්භූත වික්‍රමක්‍රියා කළ
 හැකි බවත් ඒ නිසාම ඔවුන් දෙවියන්යයි කීමට සෑහෙන බවත්’ ඔබට
 කියනු ඇත. නමුත් අද්භූත වික්‍රම ක්‍රියා කරන ‘ආත්මභාවය ගෙන යන’
 ලාමාවරයෙකු සියසින් දුටුවේ කවුද? ආරම්භයේ සිට මේ දක්වාම මම
 එවැන්නෙකු නොදුටුවෙමි. උදහරණයක් වශයෙන් (Dzong - Phu -
 tsha - rong) ඩසෝන්ග් - චු - ට්ෂා - රෝන්ග් නැමති දර්මදෝ
 ප්‍රදේශයේ පිහිටි ගම්මානයේ (Shes - Rab - Rin Po - Che) ඡේස්-
 රබ් - රින් - පෝ - ජේ නැමති ලාමාවරයාට අද්භූත දර්ශන මවා දක්විය
 හැකැයි සමහර මෝඩ මිනිසුන්ගේ ඔහු කෙරෙහි විශාල භක්තියක් තිබුණි.
 මාද ඔහු ළඟට ගොස් තිබේ. ඔහු මිනිස් වෙශයෙන් ආ බුදු කෙනෙකැයිද
 එබැවින් ඔහු නිව්‍යාණයට ඇතුළු නොවන්නේයයි ද මිනිසුන් විසින් කියන
 ලදී. අභාග්‍යයකි. පණස් වියට පාතැබූ ඔහු උමමත්තකයෙකු වී තමා
 විසින්ම උලකින් ඇනගෙන සියදිවි නසා ගන්නේය. කරුණු මෙසේ
 හෙයින් ‘ආත්මභාවය ගෙනයන’ ලාමාවරු දිව්‍යමය ප්‍රඥාවන්තයෝය
 යන කීම සම්පූර්ණ අසත්‍යයක් නොවන්නේද? මීටත් වඩා විනාශකාරී
 ලෙස පෙනී යනුයේ මොවුන් තමන් විසින්ම ස්වාමිත්වයට පත්වී මහ
 ජනයාගෙන් කොල්ලකමින් ඔවුන් තළාපෙළා ජීවත්වන අතර යම් මිනිසෙකු
 මරණාසන්නව හුස්ම ගැනීමට පවා අමාරු තත්වයක සිටිනු දුටුවහොත්
 ‘පෙර ආත්මයෙහි ඔබට පින් රැස්කර ගැනීමට බැරිවිය’ යි ඔහුට කියා
 නැවත ඔහු පොළඹවා ගන්නෝය. තවදුරටත් ඔවුන් කියනුයේ ඒ මනුෂ්‍යයා
 තමාගේ මුළු හෘදයෙන්ම ආගම කෙරේ අවල විශ්වාසයක් ඇතිව (ඔහුගෙන්
 ඉල්ලූ හැම දෙයක්ම දී) ඒ අයුරින් ඔහුට මතු ආත්මයෙහි ප්‍රීතිමත් විය හැකි
 බවකි. නමුත් මනුෂ්‍යයාගේ අනාගත උත්පත්තිය පිළිබඳව කවරෙක්
 දනීද? ඔහුගේ පෙර උත්පත්තිය පිළිබඳව දන්නෝ කවරහුද? ඔහු කෙබඳු
 ලෝකයක සිට ආයේදැයි දන්නෝ කවරෙකුද? මේ සියල්ලම මෙම
 සොරුන්ගේ වාසියට හරවා ගත් දේය. මෙය සාමාන්‍ය ජනතාව එම
 සොරුන්ගේ සේවය සඳහා දිවගොස් ඔවුන්ගේ නීතිවලට කිකරුවිය යුතුයයි
 කීමට සමාන ප්‍රකාශයක් නොවේද?

විලිලජ්ජා නැති මෙම ආශ්‍රමවාසීන් පිළිබඳව යමෙකු සියල්ලම කිවහොත්
 ඒ තැනැත්තා දිවා රැ දෙකිහිම ඒ ගැන කථා කළ නමුත් නිමාවට පත්විය
 නොහැක. මෙහි ආශ්‍රම යම්තාක් තිබේද ඒ තාක් ආශ්‍රමවල ඇති හැම
 අභ්‍යන්තරයකම විද්‍යමාන වන ගුප්ත ස්ථානවල ස්ත්‍රී දූෂණයෙහි නිරත
 නොවුණු එකම ප්‍රතිගාමී බලවතෙකු නොමැති බවත් එමෙන්ම තරුණ
 හික්සුන් දූෂණය නොකළ එකදු කෙනෙකු නොමැති බවත් බොහෝ
 දෙනෙකු කියා ඇත. මොවුහු සියල්ලෝම නිරිසතුන්ට සමානයාහ. සමහර
 ආශ්‍රමවල සිටින ප්‍රතිගාමී බලවතුන් තමාගේ නින්දනීය දරුණුභාවය ක්‍රමානු-

කුලව සංවිධානය කොට ඇත. එක විශාල ආශ්‍රමයක එවැනි දේ මම සිතන්නේ දුටුවෙමි. විනය පිළිබඳව වර්තමාන වරක් පවත්වන උත්සවයකට යන ප්‍රධාන ලාමාවරු තමන් සමග මනා පෙනීමක් ඇති සියළුම තරුණ භික්ෂූන් කැඳවාගෙන යති. මොවුහු එම භික්ෂූන්ට දරුණුලෙස සලකනු පමණක් නොව ඔවුන්ට පිරිමි වෛශ්‍යාවන් හැටියට ජීවත්වන ලෙසද බලකරති. මේ ක්‍රියා පටිපාටියෙන් විශාල මුදලක් උපයාගත් අයවලුන්ට ආශීවාදයක් සහ සම්මාන සහිත පෞරෝණියක් ප්‍රදානය කරන ඔවුහු එවැනි අයෙකු භික්ෂු සභා මධ්‍යයෙහි ප්‍රශංසාවට භාජනය කරති. නමුත් මෙසේ ගණකා වෘත්තියෙහි නිරත වීමට අකැමති අයට සහ එවැනි ක්‍රියා කලාපයට ගොදුරු වී සුළුමුදලක් උපයාගන්නා අයට ඔවුන් කරනුයේ ඒ අයගේ වස්ත්‍ර ගලවා කඩී ප්‍රොථය කාලවණියෙන් පින්තාරු කොට ආශ්‍රමයෙන් පිටත ප්‍රදේශය පිණිස තැබීමය. මෙම තරුණ මහණුන් ගණකා වෘත්තියෙහි තම ශරීරය යොදවා උපයාගන්නා මුදල් ප්‍රතිගාමී ලාමාවරුන් අතර බෙදී යයි.

පසුකාලයකදී ඔවුන්ට ආගම ධර්මය ඉගෙනීමෙහි යෙදිය හැක. නියම කාලය පැමිණිවිට ඔවුන් විසින් "රහස් මන්ත්‍ර" පුරුදු කළ යුතුය. එම ආරාමවාසී භික්ෂූන් සිතනුයේ ආගමේ ඉතාම සියුම් සාරය මෙම "රහස් මන්ත්‍ර" කියාය. නමුත් මෙකී ආගමේ සාරය පිළිබඳව ඇති අභ්‍යන්තරික තේරුම කෙනෙකුගේ චිත්තය ව්‍යාකූල බවට පත්වීම පමණකි; මෙම මිනිස්සු අකීවනතාවය පිළිබඳ මුළු දවසක්ම මෙනෙහිකොට ඔවුන් යළිත් තමන් ගැනම මෙනෙහි කරන්නේ තමන් ස්ත්‍රීපුරුෂ දේවත්වයේ සංසර්ගය (වප්‍රභතිචිර: මේවා නග්න ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙව්වරුන් ඔවුනොවුන් ආලිඛිතනය කරගැනීම දක්වන විනය.).....

මෙම ප්‍රතිගාමී බලවතුන් ආශ්‍රම ඇතුළෙහි වසමින් නිතරම කියනුයේ "ආගමික රක්තවස්ත්‍රයෙන් සැරසුණු ලාමාවරු ශ්‍රේෂ්ඨ පුද්ගලයෝය — කාන්තාවෝ ඉතාම පහත් සත්ව විශේෂයකි" යනුයි. ඇත්තවශයෙන්ම මිනිසුන් වන අප කාන්තාවන්ගේ කුසින් උපන් අය නිසා එම කාන්තා පිරිස පහත් සත්ව විශේෂයකැයි කීම කෙසේනම් යුක්ති සහගතද?

[ඉහතින් ඉවත්කර දමා ඇති කොටස් දෙක එහි යොදා ඇති අභාවිත යම් යම් වචන නිසා පැහැදිලි නැත. නමුත් මෙහි සාමාන්‍ය තේරුම ගැන සලකන විට හැඟී යනුයේ ඉවත් කළ මුල් කොටසින් වැඩිහිටි මහණුන් සහ තරුණ මහණුන් අතර මවාගත් "මාමා" සහ "බැණා" යන නැකම ඔවුන් අතර කෙරෙන පුරුෂ මෙමුදුන සේවනය ආචරණය කරගැනීමට යොදාගන්නා ලද්දක් බව සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වැළඳෙන යම්කිසි රෝගාබාධයක් පිළිබඳව ලියවුණු ඡේදයක් වැනි දෙයක් බවය.

දෙවැනි පරිච්ඡේදයෙන් කියැවෙනුයේ බලාපොරොත්තුවන චෝදනාවක් පිළිබඳ විස්තරයකි. එනම් එහි ලේඛකයා තමන්ම පැවිදි වී සිටි නිසා ඔහුද මෙවැනි ක්‍රියාවල නිරත වී සිටි කෙනෙකු විය යුතු බවය. එය එසේම බව පිළිගන්නා ඔහු ආශ්‍රමයෙහි කෙරීගෙන ගිය සියළු දෙයකම නමා පල-පුරුද්දක් ලැබූ බව කියන අතර මෙය ඔහු දත් නිසා ඒ සම්පූර්ණ ව්‍යාපාරයම විනාශකර දැමීමට ඔහු ඉටාගෙන ඇතිබවද කියැවේ.]

ඉහතින් මා විසින් පැහැදිලි කර ඇති සියළුම කරුණු නින්දනීය වූ එමෙන්ම නිවැරදි දේ හැටියට දක්විය හැක. සාමාන්‍ය මහජනයා රවටා ඔවුන්ගේ කුලල පාශා ආගමික වස්ත්‍ර පොරවා සිටින මෙම ප්‍රතිගාමී ලාමාවරු මෙවැනි තත්වයක් ඇති අය වේ. සෑම නවීකරණයකටම සෑම වෙනස්කිරීමකටම ඔවුහු විරුද්ධ වෙති. දවස පුරා කිසිම පරිශ්‍රමයක නොයෙදෙන ඔවුහු තමන් රැකබලා ගැනීමටයයි අනෙක් අය පොළඹවති. ඔවුන්ගේ මෙම නිව ක්‍රියා නිසාම ඔවුන්ගේ අත් වැඩකරන ජනතාවගෙන් කාන්දුවන උණුසුම් රුධිරයෙන් කිළිටිව තිබේ.

එබැවින් සාමාන්‍ය වශයෙන් කියන කල මෙම පීඩාකාරී රොන්තේ සේවයෙහි යෙදී සිටින අයගේ එකම ආයුධය වංචනාශීලී ආගමික විශ්වාසය බැව් අපි මෙහිලා කියමු. ඔවුන් විසින් කියවනු ලබන ආගමික ග්‍රන්ථයන්හි ඇත්තේ මන්ත්‍ර වැනි දේවල්ය. ඔවුන් දෙවියන් වශයෙන් සලකමින් විශ්වාසය තබනුයේ වජ්‍රහරිව නමැති දේව විශේෂයකටය. (මෙය ත්‍රාසජනක ආරක්ෂක දේවතා ගණයකි) මේ දේවත්වය ස්ත්‍රී පුරුෂ රූපයන් ආලීඛිතය කර සිටීමෙන් නිරූපණය වේ. ඔවුන් විසින් කරනු ලබන ආගමික වත් පිළිවෙත් හැටියට ගිණිය හැක්කේ මිනිසුන් මැරීම හා ගෙවල් ගිනි තැබීමය. මොවුහු සාමාන්‍ය ජනතාවගේ කුලල පාගන පීඩාකාරීහුය. අද දිනට නියමිත පුජාව වශයෙන් පිළියෙළ කොට ඇති රක්තවණ ලෝහිත ගලිත මනුෂ්‍යයන් සයදෙන ගැන සලකා බැලීමෙන්ම මෙම ප්‍රදේශයෙහි ඉහතත් ප්‍රසිද්ධියක් උසුලන ස්ථේ - ඩගේ නමැති ආශ්‍රමවාසී ප්‍රතිගාමී බලවතුන්ගේ ක්‍රියාවල ඇති රෝදනාවය පිළිබිඹු කරන සාධකයක් විද්‍යාමාන වේ. එම නිසා මෙම ආශ්‍රමවලද ලේඛකාගාරවලද ඉහත සඳහන් කළ පරිදි තමන් විසින්ම පත්වූ බලවතුන්ගේ යම්කිසි බලවේගයක් ඇත්නම් එම බලවේගය සියුම් පරමාණු බවට සුණු විසුණු වන පරිදි සම්පූර්ණයෙන්ම විනාශ කිරීමට අපි අධිෂ්ඨාන ශක්තියෙන් සටන් කළ යුත්තෝ වෙමු. තමන් විසින්ම පත් වී මහජනයාගේ කුලල් පාගාගෙන සිටින මෙම බලවතුන්ගෙන් සැදී මහා කඳුවැටිය අප කැබලි කොට විසුරුවා හැරියොත් ඉන්පසු කොමියුනිස්ට්වාදී මාඝෝපදේශකත්වයට අනුව සාමාන්‍ය තිබ්බතීය ජනතාවගේ පරමොදර සන්තුෂ්ටිය මෙතැන් සිට අපට ස්ථාපිත කළ හැක.

දෙව්වරුන් ගැන කථා කරන්නන් තාමත් සිටිත් නම් මගේ දෙවියා කොමියුනිස්ට්වාදය බව ඔවුනට කියමි. ඒ මන්දයි මගෙන් ප්‍රශ්න කළහොත් මා දෙන පිළිතුර කොමියුනිස්ට්වාදය අපට ප්‍රීතිමත් ජීවිතයක් උදකර දෙන නිසාය යනුයි. එබැවින් මෙම ප්‍රතිගාමී ආශ්‍රම බලවතුන්ගෙන් ගහණ පෙරමුණු සියල්ලම සුපිරිසිදු කොට ජීවිත පයඹයන්තය දක්වා මම කොමියුනිස්ට් ධර්මය අනුගමනය කරමි.

ඉහත සඳහන් උපුටා ගත් කොටස් පරීක්ෂා කිරීමේදී තිබ්බතීය ජනයාගෙන් අයුතු ප්‍රයෝජන ගැනීම පිළිබඳව කරන පහරදීමක් සමගම තිබ්බතීය ජනයාට තමන් අදහන ආගමේ ඇති නිෂ්ඵලතාවය ස්ථිර කිරීමට පරිශ්‍රමයක් දරා ඇති බව අතිරේක වශයෙන් පෙනේ. මෙම කොටස්වල ඉතාම දැඩිලෙස සිත් වේගවත් කරන කොටස නම් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ජීවිතය පිළිබඳව ඇති අපූර්ව විස්තරයයි. මෙසේ ඇදහීමක මූලික පදනමට පහරදෙන අතර ආගමික නිදහස ආරක්ෂා කිරීමට පරිශ්‍රමයක් දරන බැව් කීම විනයේ ඇති ආගමික නිදහසේ තත්වයට අනුව සලකා බලන කලක වුවද පරස්පර විරෝධී බැව් කිව යුතුය.

1928 නොවැම්බර් මස 28 වෙනි දින පළමු ඒ දීර්ඝ ලිපිය ආගම කෙරෙහි විනය දක්වන සැලකිල්ල කුමක්දැයි විනිවිද බලා අවබෝධයක් අනාවරණය කරන්නකි. එහි මාර්තාකාව ලෙස ඇත්තේ: ආගමික ආයතනවලට ඇබ්බැහිවී සිටින වංචාකාරී ප්‍රතිගාමීන්ගේ නින්දනීය දරුණුතාවය කොහෙත්ම දැරිය නොහේ යන්නයි. මෙම ලිපිය ලියූ ලේඛකයා තමා පැවිද්දකු යයි කියාගනිමින්ම එහි ආශ්‍රමවල ඇති ප්‍රභූජ්‍යාජනක අග්ලිලතාවය සහ පඩිකිති පරිපිඩනය ඔහු “අනාවරණය කරයි.” මෙසේ කරන ඔහු මේවැනි කටයුතු නිමකිරීමට යයි මිනිසුන්ට ධෛර්‍ය දේ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ජීවන චරිතයෙහි විස්තරයක් මෙම ලිපියෙහි ඇතුළත්ව තිබේ. එහි මහණුන් වහන්සේ සහ ලාමාවරු “චනයතුන්ට වඩා බිහිසුණුය”යි හෙළා දක තිබේ. ස්ත්‍රීයෙකු දූෂණය නොකළ එකද මහණෙකු නොමැති අතර තරුණ භික්ෂුන්

නොකෙළෙසු එකද මහණෙකුද එහි නොමැති සේය. ඔවුන් සියළුදෙනාම වන මාගයන්ට සමානයහ." මෙම ලිපියෙහි ඉතාම ප්‍රකටව පෙනෙන කොටස යෙදී ඇත්තේ ලිපිය අග පහත පෙනෙන පරිදිය:

"එමනිසා මෙම ආශ්‍රමවලද ලේඛකාගාරවලද ඉහත සඳහන් කළ පරිදි තමන් විසින්ම පත්වූ බලවතුන්ගේ යම්කිසි බලවේගයක් ඇත්නම් එම බලවේගය සියුම් පරමාණු බවට සුණු විසුණුවන පරිදි සම්පූර්ණයෙන්ම විනාශ කිරීමට අපි අධිෂ්ඨාන ශක්තියෙන් යුක්තව සටන් කළ යුත්තෝ වෙමු. තමන් විසින්ම පත්වී මහජනයාගේ කුලල් පාගාගෙන සිටින මෙම බලවතුන්ගෙන් සෑදී මහා කඳුවැටිය අපි කැබලිකොට විසුරුවා හැරියෙන් ඉන්පසු කොමියුනිස්ට්වාදී මාභෞපදේශකත්වයට අනුව සාමාන්‍ය තිබ්බතීය ජනතාවගේ පරමෝදර සන්තුෂ්ටිය මෙන්ම සිට අපට සැපයෙන කළ හැක. දෙව්වරුන් ගැන කථාකරන්නන් තමන් සිටිත් නම් මම විශ්වාසකරන මගේ දෙවියා කොමියුනිස්ට්වාදය බව ඔවුනට කියමි."

චිත්‍රාගේ ලිපි ලේඛනවලින් උපුටා ගතහැකි වූ තිබ්බතයේ ආගමික වත් පිළිවෙත් පුරන්තන් කෙරෙහි එල්ලවුණු ඉතාම නිර්දය පහර මෙය බව අවධානයෙන් පිළිගත හැක. මෙහි ලේඛකයා විබැට ජාතිකයෙකු යැයි කියා ගැනීමෙන් සහ එය පළවී ඇත්තේ විබැට භාෂාව වීමෙන් එය චීන ජාතික සමූහාණ්ඩුවේ පරිපාලනය යටතේ පවතින රටක පළවී තිබියදී එහි චීන අධිකාරීන්ගේ පාලක භාවයට ගැසී තිබීම කිසිසේත් නොවැළකී ඇති බැව් මෙහිලා කියමු.

එහි ඇති අශෝභනත්වය හා හික්මුත්වෙත සහ ලාමාවරුන් වෙත එල්ලවී ඇති වණ්ඩප්‍රහාරය පසෙක තිබියදී එහි අගට යෙදී තිබෙන ඉහතින් උපුටා දක්වූ වාක්‍ය කොටස නිසා මෙම ලිපිය ඉතා වැදගත්ය. මෙම ලිපිය තිබ්බතයේ ඇති ආගමික ආයතන සියල්ලම සම්පූර්ණයෙන්ම කිරීමට අනායාසයෙන්ම ධෛර්ය දෙන්නක් බව පැහැදිලිය. මෙහි සත්ව සන්තතිගේ සාතනය කරවීමට අශ්ලේෂාවියෙන් ධෛර්ය දීමක් නැති බව පිළිගතයුතු වුවද එහි තිබ්බතයේ සංවිධානය වී ඇති ක්‍රමය අනුව දැනට පවතින ආගම විනාශකිරීමට බලාපොරොත්තුවක් හා ආශාවක් තිබෙන බවට එය පැහැදිලි නිදසුනකි. තිබ්බතීය සාක්ෂාවලින්ම පැහැදිලි ලෙස පෙනී යන පරිදි මෙයින් යුක්තියක් ලෙස සලකාගත හැක්කේ "සමාජවාදය කරා යන මෙම මාර්ගය"ට හික්මුවරු-ලාමාවරු කැමති නැති බවය. එමනිසා ලාමාවරුන් සහ හික්මුත් වැජඹුණු සම්භාවනීය තත්වය ගැන කල්පනා කරන විට මෙසේ නොකැමතිවීම චිත්‍රාට ආගමික ඇදහීම් මත රඳා ඇති ආගම විනාශකර දැමීමට මෙය සිත් කාවදින හේතුවක් වී තිබේ. චිත්‍රා විසින් කරන ලද මුද්‍රණය කිරීම් ගැන සලකා බැලූ කල්හි පවා මෙම ආගමික ආයතනයන්ට එල්ල කළ පහර ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණයක් කිරීමට වඩා මූලික හේතුවක් ඇතුව කරන ලද බව පෙනේ. ඔවුන්ගේම මුද්‍රිත ලිපි අනුව සලකන විට චීන ජාතිකයන්ගේ ආණ්ඩුව මේකාලය වන විට කිරීමට අදහස් කර ඇත්තේ ආශ්‍රමයන් වනසා දැමීමය.

සමහර විට මෙම ක්‍රියා පටිපාටිය විනාශකාරී ප්‍රතිඵලයක් ඇතිකරන්නේ විබැට රටෙහි පමණක් විය හැක. ජනකාය අතුරෙන් අරුම පුදුම ලෙස විශාල සංඛ්‍යාවක් මෙම ආශ්‍රමවල සිටිති. එසේම එම උතුම් ලාමාවරු - බුද්ධිජප්‍රාප්ත අයගේ ප්‍රතිමුර්ති හැටියට සැලකෙන නිසා - වෙන රටක නොමැති තරම් ආදර ගෞරවයට පාත්‍රව සිටිති. මේ නිසින් බලනකල මෙම ලාමාවරු සහ හික්මු පරපුර ඉහත සඳහන් ලිපියේ ගැබ්ව ඇති පරිදි දුෂණ ජීවිත් හැටියට අනාවරණය වීම නිසා ඔවුන්ගේ වැඩකටයුතු ඉටු නොකර පැහැර හැරියොත් සමහරවිට සම්පූර්ණ ආගමම ක්‍රියාවිරහිතව

නිශ්චල වේ යැයි කිවහොත් එය අනිශ්චයෝක්තියක් නොවනු ඇත. විනා නිලධාරීන් මහණුන් සහ ලාමාවරුන් කොමියුනිස්ට්වාදය පිළිනොගත් බව අවබෝධ වූ විට එම ලිපියෙහි භික්ෂුවරුන්ට සහ ලාමාවරුන්ට සාමාන්‍ය ජනතාව අතර ඇති බලය විනාශ කළ යුතු බව එළිපිටම කියා තිබේ. මේ අයුරින් ඔවුන් විසින් තිබෙනයේ ආගම විනාශ කිරීමටත් එලෙසම බුදු-රජාණන් වහන්සේට එල්ල කොට ඇති පහර දෙස කල්පනා කරන විට කෙනෙකුගේ ඇති පුද්ගලික ආගම හක්කිය හා අභිවාදනය විනාශ කිරීමටත් හුදු පරිශ්‍රමයක් දරා තිබේ.

ලාමාවරුන්ට-භික්ෂුන් වහන්සේට විනුන් විසින් සලකන ලද විධිය මිණිය යුත්තේ මෙය පසුබිම් කොටගෙනය. එවිට මෙම කරුණෙහිදී ලැබුණු විබැට සාක්ෂ්‍යවලින් විද්‍යාමාන වන්නේ මිනීමැරීම, වද්දීම හා අවමන් කිරීම පිළිබඳ කථා පුවතකි. තමනමන්ගේ ආගමික ඇදහීමවල ප්‍රසිද්ධියේම එල්ල ගෙන සිටි විබැට ජාතික ගිහි ජනයාට සැලකූ විධියද කල්පනා කර බැලීම මෙහිලා වැදගත් ලෙස පෙනේ. ආගමට විරුද්ධව විබැට රටේ ගෙන හිය සම්පූර්ණ ව්‍යාපාරයම එරට ඇති ආගමික ජනසමූහය සමුලඝාතනය කිරීමේ දායක අධිෂ්ඨානයෙන් කළ බව පෙනේ. මෙම ව්‍යාපාරය ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහිදී ශිෂ්ටයයි සම්මත ජාතීන් විසින් සන්ධි සන්තකයේ සාකච්ඡා ලෙස සැලකෙන කිනම් ක්‍රමයක් හෝ යොදා තිබේ නම් සන්ධි සන්තකයේ සාකච්ඡා සිදුවී ඇති බවට මනාසේ සාධක සිද්ධියක් මෙහිදී ඔප්පු වී තිබේ. එවැනි නා නා විධි ක්‍රියාත්මක කළ බවට සාක්ෂ්‍ය රාශියක් ඇත. එම සාක්ෂ්‍ය මෙම පරිච්ඡේදයේ 2 (B) සහ (E) දරණ කොටසේ කල්පනාවට භාජනය කරමු.

2. විනුන් ගේ ක්‍රියා සහ තිබෙන නිදහසන්ගෙන් ලැබුණු සාක්ෂ්‍ය:

තිබෙන නිදහසකින් උපුටාගත් පරිදි ආගමික හැඟීමවලට දක්වූ විරෝධය පිළිබඳව ඇති ඉතාම විශ්වාස කටයුතු සාක්ෂ්‍යය දලයි ලාමා විසින්ම දෙන ලද සාක්ෂ්‍යය වේ. මෙය ලැබුණේ විනුන්ගේ ඉතාම විශ්වාස කටයුතු සාකච්ඡා නායකයෙකුගෙනි. මෙම කොමිටියෙහි සභාපති-වරයා පහත සඳහන් පරිදි ප්‍රකාශ කෙළේය:

“වස 1955 දී, එනම් වස 1955 පෙබරවාරි මස 12 වන දින පිකිං නුවරින් නික්ම යාමට පෙර මාඕ සමග සම්මුඛ සාකච්ඡාව පැවත්වීමු. ආගම යම්කිසි නරක දෙයක් බව ඔහු අපට කීය. මෙහිලා කරුණු දෙකක් කල්පනා කළ යුතු බව වැඩිදුරටත් ඔහු කීවේය: (1) මේ නිසා රටේ ප්‍රගතිශීලී භාවය ආපසු පස්සට නල්ලුවෙනවා ඇත. (2) මේ නිසා ජන-ගහණයද අඩුවනු ඇත. ඔහු කල්පනා කළේ ආගම ප්‍රචාරය කිරීමෙන් මන්වුස් නමැත්තා විබැට දේශයට යම්කිසි විසක් කවා ඇති බවයි. මම මේ ප්‍රකාශය ගැන කිසිම විවරණයක් නොකෙළෙමි.”

විනුන් විසින් කරන ලද ක්‍රියා පිළිබඳව විස්තරයක් කිරීමේදී පලාගිය සමහර විබැට ජාතිකයන් විසින්ද විනුන් ඒ වකවානුවේදී දෙන ලද හේතු සැලකරන ලදී. මේ ප්‍රකාශ ඉතාම වැදගත්ය. සමහර විට විබැට රටේ නොයෙක් ප්‍රදේශවලදී වෙනස් හේතූන් විනුන් විසින් දක්වා ඇති නමුත් ආගමට විරුද්ධව පහර ගැසීමේදී දී තිබෙන හේතූන් අතර අවතීර්ණවන ප්‍රමුඛ හේතුව ඔවුන් තුළ ආගම විනාශ කිරීමේ වේගතාවක් තිබීමයි. මේ සඳහා නා නා විධි උපක්‍රමයන්ගේ සහාය ඔවුන් විසින් සොයන ලදී. එබැවින් මෙම කරුණ සම්බන්ධයෙන් සලකා බැලීමේදී විනුන් විසින් ආගම විනාශ කිරීම සඳහා කරන ලද ක්‍රියා ව්‍යාප්තියේ සම්පූර්ණ සීමාව පරීක්ෂණයට භාජනය කිරීම උචිත වන හැටියට අප විසින් සලකනු ලැබුවා පමණක් නොව එය පිළිබඳව සම්පූර්ණ ගවේෂණයක් කිරීම අත්‍යාවශ්‍යයයිද අප

විසින් සලකන ලදී. මේ නයින් යම්කිසි ආගමක් අදහන ආගමික ජන සමූහයක් විනාශ කිරීමට වේගනාවක් මෙම ක්‍රියා පටිපාටියේ ගැබ්වී තිබේදැයි විනිශ්චයකට බැසීමට පිළිවන.

මේ සඳහා උපයෝගී කොටගත් ක්‍රම සමූහය අවසානයේ කුළුගැන්වී ඇත්තේ විබැට් රටේ ඇති ආගමික විශ්වාසය සුන් කර දමන අටියෙන් ප්‍රසිද්ධියේම කළ ලාමාවරුන් සහ නායක භික්ෂූන් වහන්සේ මරාදැමීමේ පමණක් නොව භක්තිමත් ගිහි ජනයා පවා වනසා දැමීමේය. චීනුන් විසින් ඕනෑ කමින්ම එබඳු විශේෂ සිද්ධීන් කළ බවට ලැබී ඇති විවිධ වීන සාක්ෂ්‍ය මෙම පරිච්ඡේදයෙහි උපුටා දක්වා ඇතද පළමුවෙන් ඇත්තේ ආගමික විශ්වාසය විනාශ කිරීමට සාමාන්‍යයෙන් වේගනාවක් තිබුණු බැව් එළිදෙන සාක්ෂ්‍ය විවරණය කිරීමකි.

(A) ආගමික විශ්වාස විනාශකිරීමේ විධිමත් උපක්‍රමයක් තිබූ බවට සාක්ෂ්‍ය.

චීනුන් විසින් විබැට් රටේ තිබූ ආගමික විශ්වාසය විනාශ කිරීමට ඉලක්ක කොට කටයුතු කළ බව පැහැදිලිව පෙනෙන චීනුන්ගේ ක්‍රියා හා ප්‍රකාශ පිළිබඳ සාක්ෂ්‍ය මෙම වර්ගයට ඇතුළත් කරමු. ඔවුන් විසින් යොදා ඇති ක්‍රම සත්ව සත්තනියේ සාකනයට තුඩුදෙන දේ ලෙස පිළිගෙන තිබීම අවශ්‍ය නොවේ. එහෙත් ඒවා ආගමික සමූහයකට කෙළින්ම විරුද්ධ වන තත්වයක් ඇතිවීදී යන්න සලකා බැලීමට උචිත සාක්ෂ්‍ය ලෙස ගැනේ. සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රචාරය කිරීමේ සිට මිනිසුන් අත් අඩංගුවට ගැනීම සහ බලහත්කාරයෙන් වැඩ ගැනීම දක්වා විහිද යන නා නා වීඩ උපක්‍රම මෙහිලා යොදන ලද බව පෙනේ. මෙහි ප්‍රතිඵලය වී ඇත්තේ ආගමික ජීවිතය හා ආගමික අභිවෘද්ධනය තිබෙනයෙන් විශාල ලෙස ඉවත් වී යාමයි. විශේෂයෙන්ම ආශ්‍රම සහ එහි නේවාසිකයන් ශාඛසා ජීවිතයට පරිවර්තනය කොට තිබේ.

මෙවැනි සාක්ෂ්‍ය විබැට් රටින් ආගමික විශ්වාසය තුරන් කිරීමට අදහසක් තිබුණු බව පැහැදිලිව අනාවරණය කෙරේ. චීනුන්ගේ ප්‍රචාරක කටයුතු සහ ඔවුන් විසින් සිද්ධසථාන කොල්ලකෑමට කරන ලද ක්‍රියාද ඔවුන්ගේ පරමාර්ථය අවසානයේදී සේන්ද්‍ර වන්නේ කොතනකටද යන්න නිසැකයෙන්ම කියා පාති. එබඳු විවිධත්වයක් ඇති සියුම් ක්‍රම උපදවා ගැනීමෙහිදී යොදා ඇති දක්ෂතාවයෙන්ම මේ සඳහා සර්ව සම්පූර්ණ සැලැස්මක් තිබුණු බවට දෙස් දෙයි. මනුෂ්‍යයන්ට නොකළ හැකි පරාක්‍රමාන්විත ක්‍රියා කිරීමටයයි ලාමාවරුන් කැඳවා එසේ නොහැකි වීම ඔවුන් සමච්චලයට භාජනකිරීම මෙම සැලැස්මේ සැලකිය යුතු කොටසකි. මහණුන් වහන්සේ යොදා බලහත්කාරයෙන් කරවාගත් වැඩකටයුතුද මෙහිදී විශේෂයෙන් සලකා බැලිය යුතු තත්වයකට වැටේ. ගිහි පැවිදි දෙපක්ෂයටම බලයෙන් පවරන ලද වැඩකටයුතු තිබීම සාමාන්‍ය සිද්ධියක් වී ඇත. තිබ්බතීය ජාතිකයන් ලවා කරවීමට නොයෙක් වැඩකටයුතු චීනුන් සතුව තිබුණ බව පැහැදිලිය. මහණුන් වහන්සේලා ලවා බලහත්කාරයෙන් වැඩගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය ඇතිවූයේ හුදෙක්ම නිෂ්පාදනය සඳහා වූ ආවශ්‍යකත්වයේ හැඟීම උඩද එසේ නැතහොත් එම භික්ෂූන් වහන්සේට තමන්ගේ ආගමට විරුද්ධවූ ක්‍රියා කිරීමටයයි බලකිරීමෙන් ඔවුන්ගේ ආගමික ජීවිතය කෙළසීමේ වැයමක් ලෙස ගණන් ගත හැකිය. ඊට වඩා ගැඹුරු හේතුවක් මේ ප්‍රතිපත්තිය පිටුපසින් තිබුණේය යන ප්‍රශ්නය මෙහිදී පැන නැගේ.

උලන්පු නැමැත්තා විසින් අන්තර් මොන්ගෝලිය බොද්ධ ජනතාව අමතා කළ කරාව මෙහි නියම හේතුව ගෙනහැර පා ඇතැයි සිතේ:

“ලාමාවරුන් සමාජවාදීවූ පරිවර්තනයකට භාජනය කිරීම පිළිබඳ කරුණෙහිදී දෙපැත්තක් පෙනේ. පළමුවැන්න, මනුෂ්‍යයාගේ චරිතය පිළිබඳ ඇති පරිවර්තනයයි. මෙයින් තේරුම් යන්නේ දේශපාලනය ගැන හැදෑරීම, නිෂ්පාදන, කම්කරු ව්‍යාපාරයන්ට සහභාගී වීම, චිත්ත පරම්පරාව හැඩගැස්වීම සහ තත්ත්වයෙහි වෙනසක් කිරීමය.”

මෙසේම තවත් අංශයක් හැටියට පෙනී යනුයේ ලාමාවරුන්ට සහ මහණුන්ට ස්ත්‍රීන් සමග සංසර්ග ඇතිකිරීමට පෙළඹවීමට පරිශ්‍රම දැරීමය. මෙම පරිශ්‍රමය, ඒ ගැන එය කෙරෙන්නේ ජනගහණය වැඩිකරගැනීමටයයි යන පැහැදිලි කිරීමක් කලාතුරකින් කෙරෙන්නේ එය ඇත්ත වශයෙන් වඩා හොඳින් තේරුම් කළ හැක්කේ ඔවුන්ගේ ආගමික බැඳීම කඩා දමා ඔවුන් ගෘහස්ථ භක්තිමතුන්ගේ ඇස් ඉදිරිපිට අගෞරවයට පාත්‍රකිරීමේ පරිශ්‍රමයක් හැටියටය. ලෝසාං චෝඩන් (Losang Choden) නමැති වයෝ-වාද්ධ ලාමාවරයාට මේ අයුරින් අගෞරවකිරීමට ප්‍රසිද්ධියේ දරන ලද වැයම විශේෂයෙන්ම සිත් කාවදින සුළුය. ටිබෙටුවරුන්ට “මෙම ආශ්‍රම-වලද ලේඛකාගාරවලද තමන් විසින්ම පත්වූ බලවතුන්ගේ යම්කිසි බල වේගයක් ඇත්නම් එම බලවේගය සියුම් පරමාණු බවට සුණු විසුණු වන පරිදි සම්පූර්ණයෙන්ම විනාශ කිරීමට” යයි ධේයනීදෙන එම ලිපිය ඒ ආශ්‍රමයන්ට ලිංගික දූෂණ මධ්‍යස්ථාන හැටියට වැරෙන් පහරදී තිබේ. එබැවින් මෙහි මූලික ප්‍රතිපත්තිය කුමක්ද යන්න මෙයින්ද පැහැදිලි ලෙස පෙනේ.

තවද නිෂ්පාදන කම්හලක් ආදිය නොකෙරේ නම් ඒ වෙනුවෙන් ඔවුන් කසාද බැඳිය සුතුය යන ප්‍රකාශය කළ සාක්ෂිකරුගේ ප්‍රකාශයද, මෙසේ කෙරෙන්නේ විශේෂ අවස්ථාවකදී ව්‍යභිචාරයක් හැටියට වුවද, අප අනෙහි තිබේ. බොහෝ අවස්ථාවල ආශ්‍රම අත්හැර යන ලෙස මහණුන්ට බලකළ බව ස්ඵට වී ඇති අතර ඔවුන්ට දැනින් කරන වැඩ කිරීමට නියම කිරීමද ආගමික මධ්‍යස්ථාන වශයෙන් නොසැලකෙන ලෙස ආශ්‍රම වසාදැමීමද සිදුවී තිබේ.

අවසාන වශයෙන් ප්‍රධාන ආගමික ප්‍රභූන්ට නිරතවීමටයයි නියම කරන ලද කර්මාන්ත වල සවිභාවය ඉතාම නිවවු නිසා මෙම කරුණු අනුව සලකා බලන විට එය අතිශයින්ම නින්දනීය වේ. මෙකී කරුණුවල පරිසරයට අනුව බලනවිට මෙබඳු බරවාඩ බලාත්කාරකමින් කරවීමෙන් සහ බලාත්-කාරකමින් විවෘතකරවීමෙන් අදහස් කරන ලද්දේ ආගමික ශාසනවල භක්තිය ඇත්තවුන්ගේ එම භක්තිය බිඳීම සහ ඔවුන් ආදර්ශයට ගැනීමට පුරුදුව සිටියවුන්ගේද භක්තිය බිඳීමට බැව් ඉතාම පැහැදිලි ලෙස වටහාගත හැකි කරුණකි.

චිත්‍රන්ට විරෝධය දක්වූ බොහෝ මහණුන් වහන්සේ සහ ලාමාවරු මරා දමන ලදහ. නිසැකවම මෙය කරන ලද්දේ එක් අතකින් ආගමික හේතූන් උඩ වුවද මෙවැනි මනුෂ්‍ය සාතන සත්ව සන්නතියේ විනාශයට තුඩුදෙන සිද්ධීන් හැටියට පිළිගත නොහේ. මෙය කරන ලද්දේ ආගමික වතාවත් යටපත් කිරීමට හෝ පළිගැනීමට හෝ වියහැකි නිසා සත්ව සන්නතියේ සාතනයක් කිරීමට තිබිය යුතු විශේෂ වේතනාව සමග එය නොසැසඳෙන සේය. එබැවින් එබඳු ක්‍රියා පිළිබඳ ලද සාක්ෂ්‍ය මෙම වාර්තාවෙහි අන්තර්ගත සලකා බලනු ඇත.

ටිබෙට් ජාතිකයින්ගේ වාර්තාවල හැටියට ලාමාවරුද මහණුන් වහන්සේද ගිහි භක්තිමතුන්ද මරනු ලැබීම සඳහා චිත්‍රන්ට හේතුවූයේ ආගමික ඉගැන්-වීම් හා පිළිපැදීම බව කියන සිද්ධීන් මෙහි ඉදිරිපත් කරන ලදී. මේ හැර කිසිම හේතුවක් සඳහන් නොකර හෝ නියම හේතුවයයි නොසිතීමට

කිසිදු කරුණක් නැති ඇතැම් හේතූන් සඳහන් කරමින්ද එවැනි පුද්ගලයින් මරාදමන ලද බවට අතිරේක වශයෙන් සිද්ධීන් විශාල සංඛ්‍යාවක් ඇත. එහෙත් මෙවැනි මනුෂ්‍යසාතන ආගමික සමූහයක් විනාශකිරීමට කරන ලද දේ බව සිතීමට මෙම කරුණු එක එක බැගින් හෝ දෙකම හෝ එයින්ම පැහැදිලිවන ප්‍රත්‍යක්ෂ සාක්ෂ්‍ය හැටියට ප්‍රමාණවත් නොවේ. කෙසේ හෝ වෙවා අවසාවන් විශාල ගණනකදීම මෙවැනි වෙනතාවක් අධ්‍යාභාරයෙන් සලකා ගත හැකි බව කියන අතරම මේ කරුණු පසුබිම්කොට ඇති මූලික චිත්‍ර ප්‍රතිපත්තිය සලකා බැලීමද ඉතාම වැදගත් බව මෙහිලා සඳහන් කරමු. ආගම මුලෝත්පාටනය කිරීමට ඔවුන් අතර තිබුණු අදහස ඉහතින් සලකා බැලීමු. කලින් එකට කටයුතු කළ පසුව චිත්‍රන් සමග ක්‍රියා කිරීමෙන් තමාගේ අන්ධ මූලාව දුරුවූ මිනිසෙකුගේ ප්‍රකාශයෙන් මෙයට සාක්ෂ්‍ය ද පෙනී යයි:

“වර්ෂ 1958 ඔහු චිත්‍ර කොමියුනිස්ට් පක්ෂයට ඇතුළුවූයේය. අළුත් සාමාජිකයන්ගෙන්ද යුක්තවූ පණස් අට දෙනෙකුගෙන් යුත් ඔවුන්ගේ කණ්ඩායමකට කාම් (Kham) නැමති ප්‍රදේශයේ විධායක වරයෙකු විසින් කරාවක් පවත්වන ලදී. ඔහු කී පරිදි ලෝකයේ පන්ති දෙකක් වූහ. ධනවාදී පංක්තිය සහ පොහොසත් පඩික්තිය තමාගේ ආරක්ෂාව පිණිස ඇති ආයුධ හැටියට ආගම භාවිතා කොට තිබේ. එබැවින් කොමියුනිස්ට් වාදය යම් දිනක ජයගැනීමට නම් එම විශාල ධනවාදී ආරක්ෂා සංවිධානය මුලින්ම උදුරා දැමිය යුතුය. ජනතාව අතර කොමියුනිස්ට්වාදය පැතිරවීමට ඔවුහු පුහුණු කරන ලදහ. විනාශ කළ යුතු ප්‍රධාන ඉලක්කය වූයේ ආගම බැව් සැලකුණු අතර මිනිසුන්ගේ මිථ්‍යා විශ්වාසයන්ට සහ ප්‍රතිපත්තිවලට ඇති ඔවුන්ගේ අනුකූලතාවයෙන් ඔවුන් සම්පූර්ණයෙන්ම මුදවා ගත යුතුය. මෙම උපාය මාර්ග පක්ෂය මෙම ක්‍රමය අනුගමනය කරන හැටියට ඔප්පු නොවෙන ලෙස කළ යුතුයැයි තරයේම කියාදී තිබේ. එසේම මෙයට චිත්‍රය හෝ පක්ෂය වගකිවයුතු බව අවබෝධ කරගැනීමට මිනිසුන්ට ප්‍රස්තාවක් නොලැබෙන ලෙස කල්පනාකාරීව කළ යුතුය.”

මෙම උපදෙස්වල වටිනාකම දෙයාකාර වේ. පළමුව එයින් චිත්‍ර කොමියුනිස්ට් අධිකාරීන්ගේ ආගම කෙරෙහි ඇති සාමාන්‍ය අදහස පැහැදිලි කෙරේ. දෙවනුව ආගම විනාශ කිරීම ප්‍රසිද්ධියේ නොකළයුතු බව එයින් පෙන්වා දේ. වර්ෂ 1958දී කම්බාවරුන් (Kammhas) විසින් යළිත් ඇතිකළ සතුරු උවදුරුවලට චිත්‍රන් මුහුණ දුන් පසු කාම් ප්‍රදේශයේ තත්වය මෙය විය. එනිසා භික්ෂූන් වහන්සේ සහ ලාමාවරු මැරීමේ බොහෝ සිද්ධීන් කරන ලද්දේ ඒවා කිරීම ලෙස දක්වන හේතූන් වලට හාත්පසින්ම වෙනස් හේතු උඩබව සලකා ගැනීම යුක්ති සහගතය. මේ ව්‍යාජ හේතූන් දක්වන ලද්දේ නියම හේතුව - එනම් ඔවුන් තමන්ගේ ආගම විශ්වාස කළ, පමණක් නොව ඇදහූ නිසා - එය වසා දැමීමටය. ලාමාවරු තමන්ගේ ආගම උගැන්වීමේදීද යෙදී සිටියහ. ආශ්‍රමයන්ට කරන ලද පහරදීම් ගණනාවක්ම මේ ගණයට වැටේ. ආශ්‍රම ඇතුළට වැදුණු චිත්‍ර හමුදාවන්ගේ හැසිරීම එම ආශ්‍රමවල ඇති හක්තිමත් ජීවිතය හා බෞද්ධ ශාස්ත්‍රෝද්‍රහණය විනාශකිරීමට යෙදූ බව පෙනේ. මෙය පන්සල් වල ඇති දේ කොල්ලකෑමෙන්ද පෙනී යේ. මෙම සිද්ධීන් එම ආශ්‍රමවල සම්පූර්ණ ඓතිහාසික අංශයට සම්බන්ධ කමක් නැති කරුණුය. චිත්‍රන් වෙනස් කිරීමට කැමතිවූ සමාජ හා ආර්ථික මුහුණුවරද මෙයම වූ බව ඉදුරා පෙනේ. මෙවැනි ආශ්‍රම කොල්ලකෑම්, ලාමාවරුන් සහ භික්ෂූන් වහන්සේ මරාදැමීම සමග ඉතා කිට්ටු සම්බන්ධයක් ඇතැයි සැලකෙන්නේ එය ආගම විරෝධී උපක්‍රමයේ එක් කොටසක් වන නිසාත් මේ විනාශකිරීම වලට නියම හේතුව හැටියට පෙන්වන කරුණු - එනම් අවිආයුධ ආදිය බාරදීමට ප්‍රතික්ෂේප කිරීම වැනි හේතූන්ට වඩා සත්‍ය ලෙස පෙනී යන නිසාත්ය.

එම නිසා හේතුවක් නොදී ඇති අවසානවල නියම අවශ්‍ය භේතුව හැටියට සලකා ගත හැක්කේ මේ පිරිසට පහරදෙන ලද්දේ ඔවුහු ලාභාවරුන් නිසා යන්නයි.

(c) උත්පත්ති වැළැක්වීමට පිළියෙල කරන ලද උපක්‍රම:

විනුන් විසින් ඕනෑකමින්ම තිබෙන ජනයාගේ ජාතිය බෝවියාම වළක්වනු සඳහා ඔවුන් විශාල සංඛ්‍යාවක් වද තත්වයට පත්කරන ලදැයි තිබෙන ජාතිකයන් අතර ඉතා ව්‍යාප්ත ලෙස පැතුරුණු විශ්වාසයක් ඇති බවට කිසිදු සැකයක් නැත. සත්ව සාහනය වැළැක්වීමේ සහ එයට දඩුවම් දීමේ සම්මුතියේ 2 (d). දරණ ඡේදයේ මෙය සත්ව සත්ත්වයේ විනාශයට අදාළ ක්‍රියාවක් හැටියට විග්‍රහ වී තිබේ. පරීක්ෂණය පැවැත්වූ නිත්‍යානුකූල කොමිටියේද පිළිගැනුම මේ ක්‍රියා ශිෂ්ට සම්මත ජාතීන් විසින් සත්ව සත්ත්වයේ විනාශය ගෙන දෙන ක්‍රියා හැටියට සලකනු ලබන බවයි. එමනිසා මෙය ජාත්‍යන්තර නීතියේද කොටසක් වෙයි. මෙම විශ්වාසය පැතිරයාමට හේතුව ඇතිවූයේ ව. 1955 - 56 කාලය ඇතුළත අන්දෝ නැමති ප්‍රදේශයෙහිය. එමතු ද තමන් වදබවට පත්කරන ලදැයි විශ්වාස කළ අයගේ නිර්වාස හැඟීම සැක කිරීමට නිත්‍යානුකූල පරීක්ෂක කොමිටියට කිසිදු හේතුවක් නොමැත. එහෙත් තමන් වදභාවයට පත්විණැයි කී සාක්ෂිකරුවන් සත්‍ය වශයෙන්ම මෙබඳු සැලකීමට ගොදුරු වී ඇතිබව ඔප්පු වී තිබේයයි සැලකිය නොහේ. මේ සම්බන්ධයෙන් ලැබුණු විස්තර පරීක්ෂා කළ වෛද්‍ය සාක්ෂ්‍ය වලින් කියවෙන්නේ ඔවුන් ගොදුරුවිණැයි කියන මෙම සැලකිල්ල ප්‍රසිද්ධිය ලබා තිබෙන කිසිම වද කිරීමකට අනුකූල නොවන බවකි. තමන් වද බවට පත් කළායැයි කියන ලද විවෘත ජාතිකයන් ඉතාම සියුම් විකිත්සාගාර පරීක්ෂණයකට ලක් කරන ලද නමුත් ඔවුන් එවැනි ඉරණමකට ගොදුරුවූණු බව නොපෙනේ. නමුත් තමන් වද භාවයට පත්කරන ලදැයි කියා සිටි විවෘත ජාතිකයන් අවශ්‍යයැයි සිතෙන කිනම් වෛද්‍ය පරීක්ෂණයකට වුවද සහභාගී වීමට සහ කිනම් ප්‍රශ්නයකට වුවද පිළිතුරුදීමට කැමැති වූ බව ඔවුන්ගේ නිර්වාසභාවය පිළිබඳව ප්‍රශ්නයෙහිදී මෙහිලා කිව යුතුය. මෙසේ කැමතිවූයේ පමණක් නොව ඔවුහු එසේම කළාහුය. සමහර අවසානවක සාක්ෂිකරුවන් විසින් කිසිම සුදුනමක් නොමැතිව ඇතැම් ප්‍රශ්නයන්ට දෙන ලද පිළිතුරු සමතාවයක තිබුණි. එනමුත් සාමාන්‍ය වශයෙන් මිනිසුන් වද බවට පත් කිරීමේ ප්‍රසිද්ධ ක්‍රමයක් හා ඔවුන් විස්තර කළ තමන් ගොදුරු වූ ක්‍රමය සසඳා බලන විට එහි තිබූ විෂමතාවයෙන් පෙනී යන්නේ ඔවුන්ගේ අවංකකම වියහැක. එසේ නැතහොත් විශ්වාස කිරීමට නොහැකි අන්දමට නොමනා ලෙස ගෙනුණු දුර්වල අයුරින් පිළියෙල වූ කලාවක් ඔවුන් කියා සිටි බවය. කොමිටිය ඒත්තු ගත්තේ ඔවුන්ගේ ප්‍රකාශ අවංක ප්‍රකාශයන් හැටියටය.

පලා ගොස් සිටි ජනකාය අතර වද බවට තමා පත්කරන ලදැයි කී එකද ස්ත්‍රියක් නොවූවය. එහෙත් ඔවුන්ගේ ස්වාමිපුරුෂයන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද කරුණු සම්බන්ධයෙන් ස්ත්‍රී රෝග පිළිබඳ විශේෂඥයන්ගෙන් උපදෙස් ලැබීම්. මෙහිදීද අනාවරණය වන්නේ සාමාන්‍යයෙන් ස්ත්‍රීන් වදබවට පත්කරන ප්‍රසිද්ධ වෛද්‍ය ක්‍රම අනුව එම ස්ත්‍රීන් වද බවට පත්කරන ලදැයි සාක්ෂ්‍ය නොමැති සේය.

ඇත්තවශයෙන්ම සිදුවූයේ කුමක්ද යන්න ගැන මනිමනාන්තර පහළ කිරීම අවශ්‍යයැයි නොසිතේ. කුමක් හෝ වේවා මෙවැනි වෛද්‍ය ක්‍රමයකට භාජනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් විනුන් විසින් දෙන ලදැයි කියන සාමාන්‍ය හේතුව සත්‍ය හේතුවක් ලෙස පෙනී නොයේ. විවෘත ජාතිකයන්ගේ ප්‍රකාශ අනුව මේ සඳහා දෙන ලද සාමාන්‍ය හේතුව ලෙසට විනුන් විසින් පෙන්වා ඇත්තේ විවෘත ජාතිකයන්ගේ ශාරීරික ශක්තිය හා මුද්ධි බල

මහිමය දියුණු කිරීමට මෙය කළ බවය. මෙය කෙසේ වුවත් මේ ගැන සිදුවී ඇති කුමන කායඛියක් හෝ සිදුවී ඇත්තේ අමිඳෝ ප්‍රදේශ සීමාවේ මිස අන් කිසි තැනක නොවේ. මේ නිසා වඳ බවට පත් කරන ලද්දේ ඉදිරිපත්වූ සාක්ෂ්‍ය ඒත්තු ගැනීමට නීත්‍යානුකූල පරීක්ෂක කොමිටියට පුළුවන් කමක් නැත. එමනිසා කළායැයි කියන මේ වඳබවට පත්කිරීම විබැටි ජාතිය වනසා දැමීමට දැරූ පරිශ්‍රමයක් ලෙස පිළිගත නොහැක.

(F) ළමයින් බලයෙන් වෙනත් කණ්ඩායම්වලට මාරුකර යැවීම:

ඉතාම කුඩා බිළිදුන් රාශියක් ඇතුළු ළමයින් විශාල සංඛ්‍යාවක් බලහත්කාරකමේ තර්ජනය එල්ල කොට ඔවුන්ගේ නිවෙස්වලින් ඉවත් කොට විබැටි ජනපදයෙන් විනයට යවන ලද්දේ සාක්ෂ්‍ය පිළිබඳව කිසිදු සැකයක් නැත. නැගෙනහිර තිබ්බතයේද එමෙන්ම චිත්‍රන්ට අයත් කොටස් වන අනෙකුත් ප්‍රදේශවලද සිටි දරුවන් වින රාජ්‍යයේ නොයෙක් ප්‍රදේශයන්ට මාරුකොට යවා තිබේ. එහිදී ඔවුන් ලබන පරිසරය තිබ්බතයේ තිබූ පරිසරයට හාත්පසින්ම වෙනස්ය. අනෙක් අවස්ථාවල ළමයින් ඇතැම්විට ඔවුන්ගේ කැමැත්තෙන් එහෙත් දෙමවුපියන්ගේ කැමැත්ත නොලබා වෙන ස්ථානවලට මාරුකොට තිබේ. මෙබඳු මාරුකර යැවීම් පිළිබඳ සාක්ෂ්‍ය පහත පෙනේ. සත්ව සත්ත්වයේ විනාශය පිළිබඳ ගිවිසුමේ කිහිම අවස්ථාවකදී ළපටි අයට ළමයායැයි නිශ්චය වශයෙන් කියහැකිද යන්න සඳහන් වී නොමැත. නමුත් චිත්‍රන් විසින් පසළොස් විය මෙසේ වෙන්කරන සීමාව හැටියට බොහෝ තැන්වල සලකා ඇති හෙයින් මෙහිදී ගණන් ගැනෙන්නේ එම වයස් ප්‍රමාණයට අඩු ළමයින් පමණකි. එම වයස් ප්‍රමාණයට වැඩි ළමයින් ගෙන ගිය අවස්ථා රාශියක් ඇතද ඒ අවස්ථා සත්ව සත්ත්වයේ සාකච්ඡා පිළිබඳ සිද්ධීන්යැයි සැලකීමෙන් ඉවත් කෙළෙමු. එවැනි ළාබාල අය බලාත්කාර කමින් මාරුකර යැවීම සත්ව සත්ත්වයේ විනාශයට තුඩුදෙන කරුණක් හැටියට ජාත්‍යන්තර නීතිය අනුව සැලකිය හැකි වුවත් ගිවිසුමේ සඳහන් වී නැති අනිකුත් ක්‍රම සත්ව සත්ත්වයේ සාකච්ඡාට අදාළ වෙනැයි සාමාන්‍ය ජාත්‍යන්තර නීතිය අනුව මෙම නීත්‍යානුකූල පරීක්ෂක කොමිටිය සලකා බලා නැත. බලාත්කාරකමින් ළමයින් මාරුකර යැවීම පිළිබඳව ඇති සාක්ෂ්‍ය මෙහි පහත නැවතත් උපුටා පළකොට ඇත.

ළමයින් ගෙනයෑම සඳහා චිත්‍රන් විසින් සිරිත්පරිදි දෙන ලද හේතුව ඒ ළමයින්ට උගැන්වීම විය යුතු බව සහ ඔවුන් තමන්ගේ දෙමවුපියන්ගේ වැඩ කටයුතු වලට බාධා කරන බවය. එහෙත් ඉහත සඳහන් සාක්ෂ්‍ය වලින් විනයට ගෙන ගිය දරුවන් කිසිම අධ්‍යාපනයක් නොලැබූ බව පැහැදිලිව පෙනී යේ. මෙය කරන ලද්දේ දෙමවුපියන් වැඩ කරන තුරු දරුවන් බලාගතයුතු බැවින් නම් මෙම දරුවන් විනයට යැවීමට කිසිසේත් අවශ්‍ය නැතැයි කෙනෙකුට සිතේ. එමනිසා මෙසේ මාරුකර යැවීමට තිබූ ප්‍රධාන හේතුව වශයෙන් ගිණිය හැක්කේ චිත්‍රන් විසින් එම ළමයින් මවුපියන්ගේ බලයෙන් බැහැර කිරීමට දක්වූ කැමැත්ත සහ එම ළමයින්ට ආගමික පරිසරයක් අනුව හැදීමට ඉඩදීම වැළැක්වීමට චිත්‍රන් දැරූ පරිශ්‍රමයකි. කෙසේ හෝ වේවා මේ අයුරින් දැඩි ආගමික පරිසරයක් තිබූ පෙදෙසකින් ළමයින් විශාල සංඛ්‍යා වශයෙන් කොමියුනිස්ට් සමාජයකට මාරුකර යැවීමෙන් මතු කලක ඒ ළමයින් විබැටි රටට පැමිණියත් නොපැමිණියත් ඔවුන් බෞද්ධාගමින් ඇත්ව වසන පරම්පරාවක් බවට පත්වීමේ ප්‍රතිඵලය නිසැකයෙන්ම යොදනු ඇත. මෙය අනෙක් සාක්ෂ්‍යවලින් පෙනීයන හැටියටම, තිබ්බතයෙන් ආගමික විශ්වාසය මුලුමනින්ම උපුටා දැමීමේ මූලික උපක්‍රමය හා හොඳ හැටි සැසඳේ.

ළමයින් මාරුකර යැවීම පිළිබඳ දෙන ලද ඇතැම් හේතූන්:- එනම් ඔවුන්ගේ අධ්‍යාපනය හෝ ඔවුන්ගේ දෛනික ලක්ෂණ වලට තම කටයුතුවලට ඉඩ ලබාදීම වැනිදේ බොහෝ අවස්ථාවන්හි සිදුවූ දේ සමග සසඳා බලන විට නියම හේතූන් හැටියට නොපෙනේ. අධ්‍යාපනයක් ලැබූ ඇතැම් තැන්වලදී එය තිබීමෙන්දී ලැබුණු අධ්‍යාපනයට වඩා නිදහස් යැයි කියවෙන්නේ කිය නොහැකි අතර එය ප්‍රධාන වශයෙන් වීන අධ්‍යාපනයක්ද, කොමියුනිස්ට් අධ්‍යාපනයක්ද විය. මේ කරුණු අනුව සලකා බලන විට පෙනී යන්නේ අඩු වශයෙන් මෙම පරමාර්ථයේ එක් අංශයක් වත් ක්‍රියාවේ යෙදවී ඇත්තේ විවිධ ජාතික දරුවන් ආගමික පරිසරයක බලපැවැත්වීමෙන් සහ ආගමික අධ්‍යාපනයකින් බැහැර කොට තබා ඒ නැසී තිබීමේය ජනපදයේ බෞද්ධාගම විනාශකිරීමේ ව්‍යාපාරය සාර්ථක කිරීමයි.

කොමියුනිස්ට් ඉදිරියට ආ තවත් ප්‍රකාශයන් විශාල ගණනක ළමයින් ඉවත්-කොට ගන්නා ලද බව සැලවේ. ඉන් බොහොමයක ළමයින්ගේ වයස ගැන සඳහන් වී නැත. එම ප්‍රකාශවල ලෙඛනයක් පහත පළවේ.

ප්‍රකාශ: 10, 11, 13, 17, 24, 47, 69, 83, 88, 92, 104, 107, 76, 122, 237, 148, 158, 163, 178, 182, 132, 436, 189, 201, 204, 215, 228, 229, 443, 239, 265, 275, 280, 294, 245, 338, 372, 381, 429, 433, 436, 441, 313, 492, 525, 558, 580, 590, 603, 604, 614, 617, 678.

මෙම ළමයින් වනයට ගෙන ගිය බව කියවෙන්නේ අඩක 47, 69, 83 88 සහ 92 දරණ ප්‍රකාශ වලිනි. එමෙන්ම බලපැවැත්වීම ගැන හෝ බලපැවැත්වීමේ තර්ජන ගැන සඳහන්වී ඇත්තේ ප්‍රකාශ ඉතාම සුළු ගණනකය. මෙම කරුණු දෙක ගැන මෙම වාර්තාවේ සාක්ෂ්‍ය උපුටා දක්වා ඇති ප්‍රකාශ විශේෂත්වයක් ගෙන ඇත. නමුත් තිබීමේය ජනගහණේ අතිකුත් ප්‍රකාශ වලින් පෙනීයන්නේ මවුපියන් වෙතින් ළමයින් විශාල සංඛ්‍යාවක් ඉවත් කරන ලද බවකි. එහෙත් ඉහතින් විවාරාත්මකව සලකා බලා ඇති සාක්ෂ්‍ය අනුව කල්පනා කරන විට මෙසේ මාරුකොට යවා ඇත්තේ මක්නිසාද යන්න වටහා ගැනීම අසීරු නොවේ.

සත්ව සන්නතියේ විනාශය වැළැක්වීම හා දඬුවම දීමේ ගිවිසුමේ 2 (e) දරණ ඡේදයේ අවසානය මෙසේය: තිබීමෙන් තිබූ මූලික ප්‍රතිපත්තිය ආගම විනාශ කිරීම යන්න සිතියට ගෙන එම ප්‍රතිපත්තිය සමහර තැන්වල ළමයින් මාරුකර යැවීමේ පසුබිම හැටියට නිශ්චිත වශයෙන් අනාවරණය වී ඇති බව සලකන විට මෙසේ වීනයට දෙමවුපියන්ගේ කැමැත්තට විරුද්ධව බලාත්කාරකමේ තර්ජනයෙන් ළමයින් යැවීම සත්ව සන්නතියේ විනාශය පිළිබඳ ගිවිසුමේ 2 (e) දරණ ඡේදයට පටහැනි බවක් සාමාන්‍ය වශයෙන් ක්‍රියාවේ යොදන ජාත්‍යන්තර නීතිය අනුව එය සත්ව සන්නතියේ විනාශයට තුඩුදෙන ක්‍රියාවක් බවත් මෙහිලා කිව යුතුය.

මිනිස් අයිතිවාසිකම් හා දියුණුව

සංඥාපනය

මිනිස් අයිතිවාසිකම් සම්බන්ධව සලකන කල ප්‍රශ්න දෙකක් මත පැන නැගුණු ප්‍රධාන අර්බුදයක් එහි මධ්‍යස්ථානය ගෙන ඇති බව කිවහැක. (1) වර්ෂ 1951 වන හමුද ඇතුල්වීමට පෙර විවෘත ජනයාට මූලික මනුෂ්‍ය අයිතිවාසිකම් තිබුණේද යන්න සහ (2) ඔවුන් විසින් මෙම අයිතිවාසිකම් වන හමුද පැමිණි පසු භක්ති විදින ලද්දේද යන්නය. වන මුද්‍රණ ග්‍රන්ථයන්ට සහ තිබ්බනයට ඇතුල්වීමට විනුන්ගේ අවසරය ලත් දේශපාලනමය අනුකූලතාවයක් දක්වන්නන්ගේ කෘතීන්ට අනුව පෙනී යනුයේ එම රටෙහි ජනතාව දරුණු, පීඩාකාරී, නිදහසේ අයිතිවාසිකම් නැති රාජ්‍ය පාලනයකට යටත්ව සිටි අවධියක විනුන් විසින් එබඳු උද්‍යමන අඳුරු කාලපරිච්ඡේදයක සිටි සමාජයකට නියම නිදහස ගෙනෙන ලද බවය. නමුත් විවෘත ජනයාගේ අදහස අනුව ඔවුන් තුෂ්ටිජනක එහෙත් කාර්මික අංශයෙන් පමණක් දියුණු නොවූ පිරිසක්ව සිටියදී විනුන් විසින් ත්‍රාසජනක පාලනයක් සහ ඔවුන්ගේ මූලික මනුෂ්‍ය අයිතිවාසිකම් කෙලෙසීමක්ද ඇතිකරන ලද්දේය. මෙහි සඳහන්වූ සමහර අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමට කරුණු දහහතේ ගිවිසුමෙන් ප්‍රතිඥා දී තිබුණෙන් එය සම්බන්ධව ඊට අයත් සන්දර්භ විස්තරයේදී සලකා බලමු.

මේ නයින් බලන කල මූලික ප්‍රශ්න ඉතාම සුළුදේ බවට පෙරළේ. එහි ලේ වැගිරීම සිදුවී ඇති බව සෑම පක්ෂයම පිළිගනිති. ශාරීරිකව ද්‍රව්‍ය අයිතිවාසිකම් පිළිබඳවද තිබ්බනය ජනයා ක්ෂර සැලකීමකට භාජන වී තිබේ. මෙය කොමියුනිස්ට් මතය අනුව පරිවර්තනය වන භාග්‍යසම්පන්න කාලපරිච්ඡේදයකට පියවර තබන ජාතියකට ඇතිවී වර්ධනය වන විත්ත වේදනාවකැයි සිතිය හැකිද? නොඑසේ නම් මෙය සාමාන්‍ය භෞතික දියුණුවක් ලැබීම නිසා කවදවත් යටපත් නොකළ හැකි ඒකාධිපති පාලන-ක්‍රමයක් ඇතුළත් කිරීමක්ද? මෙහි ඇති තුන්වැනිවූත් එසේම මූලිකවූත් අනෙක් ප්‍රශ්නය නම් මෙවැනි භෞතික වෙනස්වීමකින් එහි නිවැසි සාමාන්‍ය ජනතාවගේ ජීවන තත්වයෙහි දියුණුවක් ඇතිවී තිබේද යන වගය.

වර්ෂ 1948 මානුෂික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සමස්ත ලෝක ප්‍රකාශනය දෙස පරීක්ෂාවෙන් බලන විට එහි ප්‍රකාශයට පත්කර ඇති අයිතිවාසිකම් අතර ප්‍රජා අයිතිවාසිකම් සහ ආර්ථික අයිතිවාසිකම්ද ඇතිබව පෙනේ. මෙහි සම්භාවනීය සනාතන ප්‍රජා අයිතිවාසිකම් සමග සමාජයීය සහ ආර්ථික අයිතිවාසිකම්ද අත්වැල් බැඳ තිබෙනු දක්න හැක. ආර්ථික හා සමාජයීය දියුණුව අරබයා වුවද යම්දෙයක ඇති යෝග්‍යතාවය පමණක් සලකා ඒ නිසාම අනික් මනුෂ්‍ය අයිතිවාසිකම් විධිමත් අයුරු කෙළෙසන ලෙස එඩිතර එමෙන්ම භිතාමතා කරන යම්කිසි දරුණු ක්‍රියා කලාපයක් වෙනම් එය

යුක්ති සහගත නොවේයයි සිතිය හැක. කිසියම් දෙයක් රජය සතු වීම හෝ සාමූහිකව යම්කිසි පිරිසක් සතු වීම හෝ මනුෂ්‍ය අයිතිවාසිකම් වැළැක්වීමක්-යයි කිව නොහේ. මෙහිලා සලකා බැලිය යුතු ප්‍රධාන කරුණ නම් මෙවැනි රජය සතු වීමක් හෝ සාමූහික පිරිසක් සතු වීම හෝ කරන ලද්දේ කොයි-ලෙසද යන්න සහ අවසානයේදී එයින් බලාපොරොත්තුවන්නේ කිනම් අභිප්‍රායක්ද යන කරුණය. මෙබඳු ක්‍රියා සම්ප්‍රදායක් මේ හේතුවෙන්ම නීතියේ ආධිපත්‍යයට (Rule of Law) පටහැනි නොවේ. එසේ නොවන්නේ එම ක්‍රියා සම්ප්‍රදාය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීව අනුගමනය කළ කලක හා යම් යම් වස්තූන් සාධාරණ වැරදි මිලක් ගෙවා ලබාගත් කලක පමණකි. ඇත්ත වශයෙන්ම තමන්ගේ ආර්ථික හා සමාජයීය අයිතිවාසිකම් වලට මේ අයුරින් පරිවර්තනයක් අවශ්‍ය බව මහජනතාව විසින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීය සිය කැමැත්තෙන්ම ප්‍රකාශ කරන ලද්දේනම් එසේ වූ විට මෙම ප්‍රඥප්තීන්ට යටත්ව එය මිනිසුන්ගේ පුද්ගලික නිදහස වැනිවූ නීතියේ ආධිපත්‍යයේම අවශ්‍ය කොටසක් වනු ඒකාන්තය.

ජාත්‍යන්තර නීතියේදීන්ගේ කොමිසම තිබීමෙන් වෙනුවෙන් පත්කළ නීත්‍යානුකූල පරීක්ෂණ කමිටුවට සැලකර සිටියේ මනුෂ්‍ය අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ප්‍රශ්නය දෙස මෙම මතයට අනුව කල්පනා කර බලන ලෙසය. විශේෂයෙන්ම එහි සඳහන්වූයේ ටිබට් ජාතිකයන්ගේ සමාජයීය සහ ආර්ථික මනුෂ්‍ය අයිතිවාසිකම්වලට ඇති සම්බන්ධ කමේ සීමාවලට අනුව එහි සිදුවී ඇති සමාජයීය සහ ආර්ථික වෙනස්වීම් දෙස සලකා බලන ලෙසය. පළමුවෙන්ම ටිබට් ජාතිකයන්ට ඔවුන්ගේ “දේශපාලනමය, ආර්ථික, සංස්කෘතික හා ආධ්‍යාපනික කටයුතු දියුණු කිරීමේ පරමාර්ථය අනෙක් පරමාර්ථයන්ද ඇතුළුව ඉටුකර ගැනීමට සලසාදීම පිණිස වන ජාතික හමුදා ඇතුළුව 1950 දී මුනාහැසුණු තිබිබිකිය සමාජය මනාසේ නිරූපණය කිරීමට ප්‍රයත්නයක් දැරිය යුතුය.

එවකට තිබූ තිබිබිකිය ගැන විනුන්ගේ ප්‍රවෘත්ති වලින් විස්තර කෙරෙන්නේ ඉතා දරුණු අඤ්චය. මේ ගැන සඳහන් වී ඇති තැන් අප්‍රමාණ වුවද මූලික විස්තර සහිත ලිපියක් හැටියට ගත හැක්කේ “තිබිබිකිය ප්‍රශ්නය පිළිබඳව” (Concerning the question of Tibet) යන මුද්‍රණයෙහි ප්‍රවේණි ගම්බිම්වලට අයත් දසයන් පිළිබඳව කරුණු විස්තර කර ඇති ලිපිය බව කියමු.

මෙම වාර්තාවේ උපග්‍රන්ථයෙහි ලිපියක් වශයෙන් ඇතුළත් කොට ඇති ලියවිල්ලක් වී. ෂකම්පා මහතාගෙන් අනාරාධිතව මෙම ජාත්‍යන්තර නීතියේදී කොමිසමට ලැබිණි. දසභාවය පිළිබඳව ඔහු කියන්නේ මෙසේය:

“තිබිබිකිය ජනපදයෙහි ඇති දසභාවය පිළිබඳව යම් යම් සඳහන් කිරීම් සිදුවී තිබේ. එම නිසා තිබිබිකිය දේශයේ කිනම් විදියක වුවද දස භාවයක් විද්‍යාමානවන බව පෙන්වා දිය යුතුය. සාමාන්‍යයෙන් අනෙක් ආසියානු රටවල මෙන් මෙහිදී සෑම ඉඩමකම අවසාන අයිතිකරුවා රජය වේ. එහෙත් බොහෝ කාලයක සිට, රජයට සහ ආශ්‍රමවලට විශිෂ්ඨ සේවයක් කළ ඇතැම් පුද්ගලයන්ට මේ ඉඩම් විශාල වතුයායවල සැරූපයෙන් පවරා දී ඇත. මේ පුද්ගලයෝ තමන් ලද එම ඉඩම්වලට සරිලන ලෙස බොහෝ විට යම් යම් දේවලින් ගෙවීමක් කරති. එපමණක්ද නොව ඔවුහු මේ නිසා යම්කිසි සේවාවක්ද කරති. රජයට ආශ්‍රමවලින් සේවය කෙරෙන්නේ යාවිඤ්ඤාවන් සහ ආගමික උත්සව පැවැත්වීමෙනි. සෙසු ඉඩම් හිමියෝ නිලධාරීන් ලෙස සේවය කිරීමෙන්ද පරිපාලන අංශයෙහි නිරත වීමෙන්ද තම කාර්ය ඉටුකරති. මෙය මෙසේ වුවද තිබිබිකිය භූමි ප්‍රදේශයන් විශාල ම කොටස පැවරී ඇත්තේ ගම්වැසි ඉඩම් හිමියන්ටය. ඔවුන් රජයට කෙළින්ම ආදායමක් ගෙවන නමුත් වෙන කිසිම අයුරකින් මේ නිසා බැඳී

නැත. ආශ්‍රමවලට සහ ඉඩම් හිමියන්ට අයිති විශාල වතුයායවල තමන්ගේ පවුල් නඩත්තුකිරීම සඳහා වෙන් වෙන්ව කොටස් ලබාගත් කුලී ගෙවන්නන් ද සිටිති. ඔවුහු සමහර විට ඉඩම් හිමියාට ද්‍රව්‍ය වලින් කුලී ගෙවන අතර සමහර විට තම පවුලේ එක් සාමාජිකයෙක් ඔහුගේ සේවය ඉඩම් හිමියාට නේවාසික මෙහෙකරුවකු ලෙස හෝ කෘෂිකම් කම්කරුවකු ලෙස හෝ සේවය කෙරෙන අයුරින් කටයුතු සලස්වා ඇත. පවුලේ සෙසු සාමාජිකයෝ සම්පූර්ණ නිදහසම භුක්ති විඳිති. ඔවුන්ට යම්කිසි ව්‍යාපාරයක යෙදීමට හෝ වෙනයම් වෘත්තියක නිරත වීමට හෝ ආශ්‍රමයකට බැඳීමට හෝ තමන්ගේ ඉඩමේ කටයුතු කර ගැනීමට හෝ පිළිවන. යම්හෙයකින් ඉඩම් හිමියකු විසින් නොමනා අන්දමින් සැලකූ විටක හෝ තාඛන පීඩනවලට භාජන කළ විටක හෝ තමන්ට කෙළින්ම අභියාචනයක් කිරීමට අයිතිවාසිකම දෙමින් වම් 1909 දී 13 වන දලයි ලාමා රෙගුලාසියක් නිකුත් කෙළේය.

මෙම නීත්‍යානුකූල පරීක්ෂක කොමිටිය සහ ජාත්‍යන්තර නීතිවේදීන්ගේ කොමිසම නොබෝද නිකුත්වන ඔහුගේ පොතක ගැබ් කිරීමට බලාපොරොත්තු වනු ලබනු ඇතැයි අනාවරණය කිරීම නිසා හියු රිවඩ්සන් මහතාට හුදෙක්ම ණය ගැතියහ. රිවඩ්සන් මහතා ජාන්ට්සේ (Gyantse) ප්‍රදේශයෙහි බ්‍රිතාන්‍ය වෙළඳ නියෝජිතයා විය. ඔහු ලාසාහි (Lasa) බ්‍රිතාන්‍ය මණ්ඩලයේ බාරකාර නිලධාරීතුමා විය. මේ කාලය 1936 සිට 40 දක්වා ද 1946 සිට 47 දක්වාද පැවතිණි.

ඔහු ජාන්ට්සේහි (Gyantse) භාරතීය වෙළඳ නියෝජිතයා වූ අතර වම් 1947 - 50 දක්වා ලාසා ප්‍රදේශයේ (Lasa) භාරතීය මණ්ඩලයේ භාරකාර නිලධාරියාද විය.

“සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රඥප්තියක් වශයෙන් විබැට රටේ සියළුම ඉඩම් රජය සතුවිය. මෙයින් කුලීන ඉඩම් හිමියන් හා විශාල ආශ්‍රමද යටතේ වර්ග ප්‍රමාණයෙන් ඉතා විශාල වතුයාය තිබිණි. මෙයට ගෙවීමක් වශයෙන් මෙම කුලීනයෝ රජයට ගාස්තු ගෙවූහ. මෙම ගාස්තු විවිධ ද්‍රව්‍යයන්ගෙන් පරිසීමිතවූ අතර ඔවුන්ගේ සේවයෙන්ද ගෙවීම් සිදුවී ඇති බව පෙනේ. රජයේ නිලධාරීන් විම ඔවුන්ගේ යුතුකම වි තිබීම මෙහි හේතුවයි. මෙකී වතුයාය නැවතත් රජයට ලබාගත හැකිවූ අතර එසේ ලබාගත් අවසාද අනුල්පය; නමුත් සාමාන්‍ය වශයෙන් විශාල පවුලක් යම්කිසි ඉඩමක සාමාජික වූ කල ඔවුනට එම බිම් කොටසට උරුමකරුකාර අයිතියක් හිමිවිණි. මෙම කුලීනයන්ට වඩා විශාල බිම් කොටස් හිමිවූ ආශ්‍රම තම සේවය කරන ලද්දේ රජයේ සුභසිද්ධිය පතා යාවඤා කිරීමෙන් සහ ආගමික උත්සව පැවැත්වීමෙනි.

“මෙම විශාල වතුයායවල බිම්කීරු තමන් පිට පවරාගත් ගැමියන්ට ඉඩම් හිමියාගේ ගොවිපළ වන ඉඩමෙහි ඉතිරි කොටස වගා කිරීමටද ඔහුට වාහන පහසුකම් සැපයීම ඔහු සතු මංමාවත් වල වැඩ කිරීම සහ යුද හමුදාවට ඇතුළත් වීමට තම පවුලෙන් එක් සාමාජිකයෙකු වෙන් කිරීම වැනි නානා විධ සේවයන්හි යෙදීමටද සිදුවිය. මෙවැනි විශාල වතුයායවල සිටි ගැමියන්ට අතිරේකව ආණ්ඩුවෙන් කෙළින්ම කුඩා ඉඩම් කැබලි ලබාගත් අයද විශාල සංඛ්‍යාවක් සිටියේය.

“තිබ්බතීය ආර්ථික පදනම මුදල් මත රඳා නොසිටිය නිසා ගැමියන් විසින් ඉඩම් හිමියාට ගෙවන ලද්දේත් එමෙන්ම ඉඩම් හිමියා විසින් මුදලින් ආණ්ඩුවට ගෙවන ලද්දේත් ඉතා සවල්පයකි. තිබ්බතීය ජනපදයේ දුප්පත් පොහොසත් අය අතර විශාල වෙනසක් නොතිබුණු බව කොමියුනිස්ට් ලේඛකයන්ට වුවද පිළි ගැනීමට සිදුවී තිබේ. කල්කටා නගරයේ හෝ බොම්බායේ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ව්‍යාපාරිකයකු සමඟ සමාන කළ විට ඉතාම ධනවත් තිබ්බතීය

කුලීනයෙකු ඔහුගේ ධනය අතින් අසරණ තැනක් හපනය කෙරෙනු ඇත. ඉඩම් හිමියා වූ කලී යම්කිසි පවුලක කුලදෙවුවකු හැටියට සැලකේ. එහෙත් ඔහුගේ යටතෙහි සිටින්නාකු විසින් ඔහුට කරන වාරිත්‍රානුකූල ගෞරවය හැර ඔවුන් දෙදෙනා අතරේ නිත්‍ය අන්තරයක් නොමැත. මෙවැනි සමාජයක සේවා කිරීමෙන් ගෙවීම සාමාන්‍ය සිරිතකි. එසේම මෙම සේවාවද රජය සහ ඉඩම් හිමියන් අතරද ඉඩම් හිමියන් සහ ගැමියන් අතරද පවතින අතින් සමබන්ධකම් මෙන්ම වාරිත්‍ර විධිවලින් පරිපාලනය වුවකි. මෙම වාරිත්‍ර විධිවල ආරක්ෂකයා මේ සඳහා සෑම ටීබට් ජාතිකයෙකු විසින්ම කරුණු සැලකිරීමට අයිතියක් රඳා ඇති දලයි ලාමාවරයා වේ. එහෙත් ප්‍රධාන නගරයෙන් සති බොහෝ ගණනක ගමනක් ගොස් සැපත් විය යුතු තැනක පදිංචිව සිටින්නාකු විසින් මෙම අයිතිවාසිකම ක්‍රියාවේ යෙදීමට මීඩංගු කළ යුතුකාරය සහ දැරිය යුතු වියදම ගැන සලකා බලන විට මෙහිදී ඉඩම් හිමියාට සෑහෙන ප්‍රමාණයක නිදහසක් ඇති බව තේරුම් ගත හැක. මේ හැර ඉඩම් හිමියාට වාරිත්‍ර විධිවලින් ලැබෙන ආඥාවලට අතිරේකව කටයුතු කළ නොහැකි වීමට තවත් සාධකයක් තිබේ. කම්කරුවන්ගෙන් කෙරෙන වැඩ නිතර නිතර විරල තත්වයකට පත්වන නිසා ගැමියාට වැඩ නොකොට පැනයාමට අවසාන-යේදී අවසරයක් ද තිබේ. පෙනීම අනුව සලකන විට මෙම වැඩකටයුතු කළයුතු කොන්දේසි පහසුයයි සිතේ. ටීබට් ජාතිකයා සත්‍යයෙන්ම අලසයකු නොවුවද වැඩකටයුතු වලින් හෝ කනස්සල්ලෙන් හෝ ඕනෑවට වඩා බරපතල තත්වයක සිටීමට කැමැත්තෙකැයි යන හැඟීම නොදෙන්නෙකි.

ටීබට් ජාතිකයාගේ ජීවිතය පිළිබඳවද අවතීර්ණ වන චිත්‍රය අපරදිග ජාතිකයන්ගේ ඇස් ඉදිරියේ යල් පැනපු තත්වයකට නිරූපණය වේ. සැලකිය හැකි වුවත් එය එහි නියම පරිසරය අනුව නිශ්චය කිරීමට වටිනා දෙයකි. මෙසේ නිශ්චය කිරීම එම ජීවිතය ටීබට් ජාතික ජනයා කෙරෙහි බලපවත්වන අන්දම විමසිය යුතුය. දහහත් වන ශතවර්ෂයේ නික්ම යන ලද පුරෝගාමීන් හැටියට ගිණිය හැකි අවරදිග සංචාරකයන් තිබ්බතීය ජනයා විස්තර කෙළේ සෑම දෙයක්ම පහසුවට ගන්නා කරුණාවන්ත, තුෂ්ටිමත් සෑහීමට පත්වූ කොටසක් හැටියටය. එමනිසා ඒ සාක්ෂ්‍යවල ඇති එකඟතාවය දන් පවත්නා කියමන් අනුව ඔවුන් පාගා දමන ලද තාඩන පිඩන වලට භාජන වූ ගසාකන ලද කොටසක් යන මතය සමග කොයිලෙසකින්වත් සමහන් නොවනු ඇත. එමනිසා රජයට විරුද්ධව ප්‍රසිද්ධියේ නැගී සිටීමක් පසෙක තිබියදී සමහරවිට යම් යම් පැමිණිලි හෝ ගසා කන නිලධාරීන්ට යටත් නොවූ අවසාන ඇතද මෙකී දහතුන් වර්ෂයක වාර්තාවෙන් ඉතිහාසයෙහි කෘෂිකම් කටයුතු පිළිබඳ ප්‍රකෝපයක් ඇතිවූ එකද අවසාවක් නැත. මේ නායින් නිගමනය කළ යුත්තේ තිබ්බතීය ජනයා විසින් තමන්ගේ අනාදීමත් කාලයක් තුළ ස්ථාපිතවූ ජීවන ක්‍රමය සහ සාමාජික අසමාන කම් නිසොල්මන්ව පිළිගත් බව සහ ඒ පිළිබඳව ක්‍රියාකාරී සන්තුෂ්ටිමත් භාවයක් ඔවුන් අතර තිබුණ බවය.”

ඒකමතිකව කරන ලද තිරස්චිත දඩුවම් දීමේ ප්‍රශ්නය ගැනද විනුන් විසින් කියන ලද ප්‍රලාප විශාල සංඛ්‍යාවක් ඇත. මෙයින් ඉතාම ගරුකතම දෙය හැටියට සැලකිය හැක්කේ වර්ෂ 1959 දී පීකිං නුවර දී පවත්වන ලද ප්‍රදර්ශනය වේ. මෙහි ස්ෂෙකුආන් (Szechuan) ප්‍රදේශයේ එක්තරා ආශ්‍රමයක ඇති සිරගෙයක භාවිතා කරන ලදැයි කියන වධ දීමේ ආයුධද එමෙන්ම වධදීම් සහ තිරස්චිත මරාදැමීම්වල විත්‍රද ස්වාමීවරුන් විසින් අතපය කඩන ලද මිනිසුන්ගේ ජායාරූපද තිබුණු බව කියනු ලැබේ. මෙම ප්‍රලාපයෙහි සවභාවය පෙන්වීමට සිද්ධීන් එකක හෝ දෙකක විස්තර සෑහේයයි සිතමු.

“පළමුවැනි කාමරයේ තිබුණු නිරස මාර්තාකාව නම්:- ‘සමාජවාදී පරි-වර්තනයට කලින්’ යනුයි. මෙය ත්‍රාසජනක දේ පිළිබඳව සත්‍ය කාමරයකි. මේ ස්ෂෙකුආන් (Secchuan) ප්‍රදේශයෙහි එක් ආශ්‍රමයක වූ පුද්ගලික

සිපිරි ගෙයක අඩංගු වූ ප්‍රදර්ශන භාණ්ඩ සමග නොයෙක් නොයෙක් ප්‍රමාණවල විලංගු එහි වූ අතර කුඩා ළමයින්ට කුඩා විලංගු එහි තිබිණ. තවද කන් නාසාදිය කැපීම පිණිස යොදන අවිආයුධ එහි විය. අත් කඩා දැමීම පිණිස භාවිතා කළ ආයුධද එහි තිබිණි. ඇස් උපුටා දමන ආයුධද එහි වූ අතර විවර දෙකකින් සැදුණු විශේෂ ගල් තොප්පියක්ද එහි විය. මෙය හිසට දමා වැරෙන් තද කළ විට අක්ෂි යුග්මය එම සිදුරෙන් තෙරා පැත්තට එම තත්වයේ තිබියදී ඇස් උපුටා දමා අක්ෂි ගෝලයට උණුතෙල් වත්කරන ලද බව පෙනේ. මෙයට ගොදුරු වූ නැනත්තා සිරිත් වශයෙන් මරණයට පත්වන නමුදු නිකරම එය එසේ නොවීය. මෙයට ගොදුරු වී ඇස් අන්ධවූ පසු ජීවත් වූ අයගේ පින්තුරද එහි වූහ. අනෙකුත් ආයුධ අතර දැනීස් ඇටය ගලවා දමා ඉන්පසු එම තුවාලයට කකියන තෙල් වත්කිරීමට යොදන ආයුධද විය. කුදිකපන ලද මිනිසුන් සදකාලික කොරුන් බවට පත්කිරීම සඳහා ඔවුන්ගේ විලුඹ පෙති ගසා දැමීමට යෙදූ ආයුධද මෙහි විය. නළුනලයෙහි රත්පැහැ වන තුරු රත්කළ යම්කිසි ගිණිපෙණෙලකින් මුද්‍රාව තැබීමට භාවිතා කළ ආයුධද විය. කස පහර දීමට යොදන ලද නොයෙක් වර්ගයේ කස එහි තිබූ අතර ඉන් සමහරක දරුමය පාපුවරු සවිච්චි තිබිණි. තව සමහරක රහන් හෝ කම්බි සවිච්චි තිබිණි. අකුණුබහන් ඇදදැමීමට භාවිත කළ විශේෂ අවි ආයුධද එහි විය” “මෙහි එඩේරෙකුගේ විශාල ප්‍රතිරූපයක්ද පෙනිණි. එය ඔහු විසින් විශාල ජනකායක් අමතා බොහෝ කලකට පෙර තමාගේ අත්දෙක මැණික් කටුව ලඟින් කඩා දැමූ බව පෙන්වීම සඳහා දැන ඔසවා කරා කරන ලීලාවක් දක්වෙයි. නමුත් ඔහුගේ එඩිතර මුහුණින් ත්‍රාසය හෝ වේදනාව පිළිබිඹු නොවූ අතර පිළිබිඹු වූයේ යම්කිසි විනිශ්චයාත්-මක තීරණයකි. එයට හේතුව ඒ මිනිසා පහත සඳහන් පරිදි කී නිසාය. ‘මෙම ස්වාමියා මගේ භාය්‍යාව රැගෙන ගියෙන් මම ඇය කවදවත් ඉන්පසු නොදුටුවෙමි. ඔහු ඊට විරුද්ධ වූ මගේ අත්දෙක කඩා දැමීමේය. මට වඩා දුච්චු මගේ මලඤ්චන්ගේ අත්දෙකද ඔහු කඩා දැමීමේය. මෙයින් සිදුවූ ලේ ගැලීමෙන් සහ කම්පනයෙන්ද මල්ලි මිය ගියේය. මගේ නැගණියද මෙම ත්‍රාසජනක සිද්ධිය නිසා මියගිය අතර මගේ වයොවෘද්ධ මාතාව එදින සිට ගිලන්ව සිටී. මෙබඳු දේ සිදුවී යයි කියන ප්‍රකාශවලට ෂකබ්සා මහතා පහත සඳහන් අන්දමට පිළිතුරු දුන්නේය.

“විඛට් රටේ දැනට පවතින නීතිවලට අනුව අපරාධ කරුවන්ට රුදුරු දඩුවම හෝ මනුෂ්‍යත්වයට නොහොබින දඩුවම් හෝ දීම නොකෙරෙන බව නොබෝද කෙරුණු සමහර ප්‍රකාශ නිමිත්තෙන් පෙන්වාදීම අවශ්‍යය. දහතුන් වන දලයිලාමාගේ අනුමතිය පිට වම් 1898 පැනවූණු නීතියකින් මරණීය දණ්ඩනය ඉවත්වූවා පමණක් නොව අපරාධ කරුවන්ට දෙන දඩුවමක් හැටියට ඔවුන්ගේ ශාරීරික අවයව කඩා දැමීම රාජද්‍රෝහි ක්‍රියාවලට හා රජයට විරුද්ධව කුමන්ත්‍රණ කිරීමට හැර අනික් අපරාධවලට නොකළ යුතු බව ප්‍රසිද්ධ විය. මෙම නීතිය උල්ලංඝනය වූ තැන් සමහර විට අතීත-යෙහි ඇතිවිය හැකිවුවද එම සිදුවීම් ඉතාම කලාතුරකින් සිදුවූ අතර එවැනි උල්ලංඝනය කිරීම් පිළිබඳ ලාසා ප්‍රදේශයේ ප්‍රධාන අධිකාරීන් විසින් දැඩි පියවර ගන්නා ලදී.”

“බොහෝ කලකට පෙර අත්පා කැපීම, ශාරීරික අවයවයන් කඩා දැමීම හෝ ඇස් උපුටා දැමීම නිත්‍යානුකූල දණ්ඩන විය. එහෙත් මෙවැනි දඩුවම් සාමාන්‍ය වශයෙන් සැහැල්ලු ලෙස නොපමුණුවන ලදුවාක් මෙන්ම එවැනි දඩුවම් දෙන ලද්දේ නැවත නැවත කෙරෙන අපරාධකාරී ක්‍රියා සිදුවූ අවස්ථාවක පමණය. කලින් තිබුණු ලෙසම කසපහර දීම මේ දක්වාත් ප්‍රධාන දඩුවම හැටියට පෙනේ. ඉතාම සැහැසි එමෙන්ම බලවත් ත්‍රාසජනක හැඟීම් ඇති කරවනදේ තිබ්බනයෙහි වාර්තාවී ඇත්තේ චිත්‍රත් විසින් වම් 1728 සහ 1751 ‘ක්‍රමිකතාවය යළිත් නංවාලීමට’ වධ බන්ධනවල සියළුම සංස්කරණයන්

කළ පසු දෙන ලද දඩුවම් බව සැලකිය හැක. ශාරීරික අවයව කඩාදැමීම ප්‍රඥප්තියක් වශයෙන් දහනව වන ශත වර්ෂයේදී පැවති නමුත් එය ක්‍රියාවෙහි යොදන ලද්දේ ඉතාම කලාතුරකිනි. නමුත් වර්ෂ 1898 දී දහතුන් වන දළයි ලාමාගේ ආඥාවක් අනුව එවැනි දඩුවම් කිරීම රාජයෝහි අපරාධයන්ට හැර අන්තිටුවන ලදී. තමන් නිවැසි ප්‍රදේශයෙහි ගම්වාසීන් අතර මහෙස්ත්‍රාත් වරයෙකුට හිමි බලතල දැරූ ඉඩම් හිමියන් විසින් සහ ප්‍රාදේශීය නිලධාරීන් විසින් සමහරවිට නීත්‍යානුකූල නොවෙන ලෙස ඉදහිට ඇත ප්‍රදේශයන්හි ශාරීරික අවයව කැඩීම සහ කෲර වධ බන්ධන කිරීම කලා විස හැක. තිබ්බ-කිය මතයෙහි, ඉතාම සෙමින් වුවද පෙරට ගමන් කරමින් පවත්නා කාල ගුණය සලකන විට මෙවැනි වධ බන්ධන කිරීමවලට එය ඉදුරා විරුද්ධ බව කිව හැක.”

මෙබඳු විවිධ විස්තර ලිපිවලින් එහි සමහරෙකු සත්‍යය කථා නොකරන බව පැහැදිලිය. ඉතාම පහත් ජීවන තත්වයක් ගතකළ ටිබ්ට් ජාතිකයන් විශාල සංඛ්‍යා වශයෙන් පිටමං කිරීමෙන් පැහැදිලි වූයේ මෙසේ ඉවත්ව ගිය ටිබ්ට් ජාතිකයන්ට ඔවුන් විසින් තිබ්බතයේ ගත කරන ලද ජීවිතය විනුන් විසින් තිබ්බතයට ගෙන ආ ජීවිතයට වඩා සතුටුදායක බවය. කලින් පැවැතුණ ජීවන තත්වය විනුන් විසින් සහ දේශපාලනමය සංකල්පනාවල කොමි සුනිස්ට්වාදයට නැඹුරුකම ඇති ලේඛකයන් විසින් ද විස්තර කරන පරිදි විද්‍යාමාන වේ නම් මේ තත්වය තේරුම් ගත නොහේ. මේ කරුණු අනුව නීත්‍යානුකූල පරීක්ෂක කොමිටිය ෂකබ්පා මහතාගේ ප්‍රකාශය සහ රිවිඩ්සන් මහතා විසින් කරන ලද විස්තරයද පිළිගනී. තිබ්බතීය ජනයාගේ කලින් ජීවිතය පිළිබඳ වැඩිමනත් කරුණු සහ ඒ පිළිබඳ විවරණයක් ද දැන් දී ඇත. මෙම විස්තරය නියම කරුණු සහිත අභිප්‍රායානුකූල විස්තරයක් බව නීත්‍යානුකූල පරීක්ෂක කොමිටිය පිළිගනී. මෙම කොමිටිය මේ විස්තරය සැපයීම ගැන මාරකෝ අල්ලිස් මහතාට ණයගැනිය.

විනුන් අල්ලා ගැනීමට පෙර තිබ්බතයේ ජීවිතය

වර්ෂ 1950 දී කරන ලද ආක්‍රමණයට පෙරාතුව තිබ්බතීය ආර්ථික තත්වය අවශ්‍ය සියළු දෙයින් පෝෂිත වූවක් බව කිව යුතුය. නිසරු අස්වැන්නක් හෝ හිමපතනය සහිත කුණාටුවක් වැනි කාලාන්තරයකින් ඇතිවන ආපදාවක දී පරිහරණය පිණිස අතිරේක ආහාර සෑහෙන ප්‍රමාණයක් එහි විය. මෙම අතිරේක ආහාර ප්‍රමාණය බොහෝ කොට විශාල ගෙවල්වල සහ ආශ්‍රමවලද තැන්පත් කොට තබා හදිසි අවශ්‍ය අවස්ථාවකදී ප්‍රයෝජන ගැනීමට කරුණු සලසා තිබිණ. මෙවැනි ව්‍යාසනයක් ඉදිරිපත් වූයේද කලාතුරකිනි. නමුත් මෙම ආක්‍රමණයට පසු ක්ෂණික දුර්භික්ෂතාවයක් පටන් ගෙන ඉන් පෙර නොවූ විරූ තරම් බඩු මිල සියළු අංශයන්ම ඉහළ නැංගේය. මෙය මිනිසුන් අතර මහත් කනස්සල්ලට හේතුවිය. සමාජයේ සැලස්ම වැඩවසම් ක්‍රමයක් අනුව තිබිණි. එසේම එය ඉතිහාසය පැවතිතාක් වාර්තාගතවී ඇති අන්දමට දේවාධි රාජ්‍යයක් වශයෙන් සකස්වී තිබුණු බව පෙනේ. ආණ්ඩුවේ ප්‍රති-පත්තියද මිනිසුන්ගේ ගති පැවතුම් හා වාරිත්‍ර විධිද ඉතාම සන අන්දමින් බෞද්ධ සද්ධාරණයන් වණවත් විය. එවකට පැවතෙමින් තිබුණ විධිවිධාන විනිශ්චය කළ යුත්තේ කරුණු අනුව විනා යම් යම් (වැඩවසම් ක්‍රමික මධ්‍ය-කාලීන පුරාවෘත්තානුකූල ආදී) ලේබල් මත රඳා පවත්නා අවිචාරක වින්ත විරෝධයක් එයට ඇතුළත් කිරීමෙන් හෝ එවැනි ලේබල්වල අඩුපාඩුව ගැන වින්ත සන්නාපයක් ඇතිකර ගැනීමෙන් නොවේ. සෑම තත්වයක අයෙකු විසින්ම පිළිගත් පරිදි මෙහි ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ ආශ්‍රමික සංවිධානයේ භාරකාරත්වයේ පිහිටි බෞද්ධ පුරාවෘත්තයන් සහ එහි ප්‍රඥප්තීන් විධිමත් ලෙස ආරක්ෂාකර ගැනීමය. සෑම පවුලක්ම තමාගේ පවුලේ එක් සාමාජික-

යෙකු ආගමික සිද්ධස්ථානයකට පිළිගැන්වීමට කැමත්ත දැක්විය. සියළු කරාතිරම්වල අයම මෙයට සහයෝගය දුන්නාහ. මුදල්වල අනුසාරයෙන් කිරා නොබැලිය හැකි, නොමිණිය හැකි, එමෙන්ම අගය නොකළ හැකි දේ පිළිබඳ කිසිදු වචනයක් නොකීවත් මිනිසුන්ගේ සාමාන්‍ය බාහිර තත්වය අතින් ආසියානු රටවල මිනිසුන්ගේ තත්වය සමගද යුරෝපීය රටවල මිනිසුන්ගේ එම තත්වය සමගද තුෂ්ටිජනක ලෙස සංසන්දනය කළ හැකි විය. මනුෂ්‍යයාට අවශ්‍ය මූලික කරුණු 3 ලෙස ගිණිය හැකි ආහාර, නිවාස, හා ඇදීම පිළිබඳ නිබ්බතිය ජනතාව ඉතාම හොඳින් එහෙත් වාමී ලෙස සංග්‍රහ ලැබුවාය. මෙම මැනීම අනුව ඔවුන්ගේ "ජීවන තත්වය" පහත්යැයි සාධාරණ ලෙස විස්තර කළ නොහේ. අවශ්‍ය ආහාරයෙන් නොයැපුණු විබැව ජාතිකයෙකු පොදු වශයෙන් බලන කල ජීවතුන් අතර නොසිටී බව කියමු. ඔවුන්ගේ නිවාස ශක්තිසම්පන්න ලෙස තැනුණි. ගෙදරම කටින ලද ඔවුන්ගේ රෙදි පිළි ඉස්තරම් තත්වයක වූ අතර එයින් අවශ්‍ය උණුසුමද කලක් පවතින ගතියද දැකුම්කළු බවද අනාවරණය විය.

මෙබඳු සමාජ තත්වයක් ඇති රටක නූතන කාර්මික රටවල වර්තමාන කාලයෙහි පවත්නා සුභසාධක සේවාවන්ගේ දියුණුව සාමාන්‍යයෙන් බලා පොරොත්තු විය නො හැක. එහිවූ මනුෂ්‍යයෝ කිසිදු වාරුවක් නැතිව තමන්ගේම දෙපා මත සිටගත්හ. අසල්වාසීන් අතර ඔවුනොවුන්ගේ අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධය පැවතිණ. එහෙත් කරුණු පැනනැගීමට අනුව අවශ්‍ය වූ අතර හුදෙකලා ජීවිතයක් ගත කිරීමට වුවද ඔවුහු බිය නොවූහ. ශාරීරිකව හා මනෝ විද්‍යාත්මකවද සලකන කල ඔවුහු එහිතර මිනිස්සුය. නිබ්බතයේ ආරෝග්‍යශාලා වැනි ආයතනයන් නොපැවතුණ තමුත් සම්පූර්ණ වශයෙන් ගත්කළ මනුෂ්‍යයන්ගේ ශරීර සෞඛ්‍යය නිරෝගී තත්වයක තිබිණ. රෝගය හා රෝග හය නිබ්බතිය ජීවන දර්ශනයෙහි මධ්‍යස්ථානයක් නොගත්තේය. නිරායාසයෙන් පැනනගින ව්‍යංගනයක් බඳු යම් යම් හදිසි අවස්ථාවන් උද්ගතවූ විට එබඳු තත්වයක් හසුරුවා ලීමට ප්‍රාදේශීය වත්පොහොසත්කම් නොතිබුණ බව පමණක් පැහැදිලිය. මෑත කාලයේ වෙළඳාම හා දේශසංචාරය වැඩිවත්ම සමාජ රෝගයේ දරුණු කසපහර වැදීම ඇරඹී ඇත්තෙන් ඒ සමග සටන් කළ හැක්කේ විදේශීය වෛද්‍යාධාරවල සහාය පැතීමෙන්ම පමණකි. චීන ආක්‍රමණය දක්වාම නිබ්බතිය ආයතනයන් යොග්‍ය ලෙස කටයුතු කර ගෙන ගිය නමුත් ගතවූ අවුරුදු කීපයක් ඇතුළත කාලයේ නවීන ලෝකය සමග ඔවුන්ගේ යම් යම් හාදකම් ඇතිවීමෙන් පසු අතීතකාලයේ විද්‍යාමාන නොවූ අවහිරකම් සහ ප්‍රශ්නද පැනනැගී ඇත. උද්භරණයක් වශයෙන් ලාසා ප්‍රදේශයේ පදිංචි නොවූ ඉඩම් හිමි පවුල්වල සාමාජිකයන් බොහෝ දෙනෙකු තමන්ගේ වතුයායවල කල්ගත කිරීමට වඩා භාරතීය දේශයට යාමට රිසිවීම නිසා වැඩිවසම් ක්‍රමයට අනුව ඉඩම් හිමිවීමේ ක්‍රමය යම් යම් අයුරින් කෙලෙසුණ බව පෙන්විය හැක. මේ නයින් වැඩිවසම් ක්‍රමය අනුව ඉඩම් ලබාගත් අය සහ කුලී ගෙවා ඉඩම් ලබාගත් අය අතර පැවති මේතාක් සම්බන්ධය සෙමින් සෙමින් එහෙත් සත්‍යවශයෙන් ආකූල ව්‍යාකූල වී තිබේ. දුරදර්ශී නිබ්බතිය ජනයා ක්‍රමක්‍රමයෙන් දැන් තේරුම් ගෙන ඇති ලෙස මෙය ඉඩම් ලබා ගැනීමේ ක්‍රමයෙහි ඉක්මනින් යම් යම් වෙනස් කම් ඇතිකරන දෙයක් ලෙස පෙනේ. අතීතයෙහි මෙම වැඩිවසම් ක්‍රමය නොමනා ලෙස ක්‍රියාවේ යෙදී ඇති බවක් මින් අදහස් නොකෙරේ. එසේ යයි සිතා ගැනීම අප විසින් සලකා බලනු ලබන කරුණුවලට හාත්පසින්ම විරුද්ධය. නිබ්බතිය සමාජයේ විනය කොමිසුනිස්ථවාදී ප්‍රචාරයන්ගෙන් විස්තර වූන පරිදි ගසාකන ඉඩම් හිමියන් විසින් අයථා ප්‍රයෝජන ලබන කාලකණ්ණි ප්‍රවේණි ගම්වල වහලුන්ගෙන් සමන්විත දෙයක් යන විශ්වාසය එම විස්තරයෙහි වංචනශීලී ලෙස ඇතුළත් පුන පුනා කියන ලද තම පක්ෂයේ වාසියට බරව යෙදුණු ඇතැම් විශේෂණ පදයන්ගේ ශක්තිය නිසා බොහෝ තැන්වල ඉතා පහසුවෙන් විශ්වාස කොට ඇතිබව පෙනේ. නිබ්බතිය සමාජය වැරදිවලින් තොර නොවන බව ඉතාම පැහැදිලිය. නමුත් නොවැළක්විය හැකි ලෙස වෙනස්

විමේ සම්ප්‍රදයකට ලෝකය ගොදුරු වී ඇති මේ අවස්ථාවේ එම සමාජයට අවශ්‍ය වූ යම් යම් ප්‍රතිසංස්කරණ කිහිපයක් වී නමුදු මෙය "උද්ඝෝෂණය කෙරුණු අවශ්‍යතාවයක්"යි කිසිසේත් පිළිගත නොහේ.

සාමාන්‍ය නිබ්බන්ධන මිනිසා සහජයෙන් ඔහුට ලැබී ඇති හැඩදඩ ගතිය පසෙකින් තිබියදී විනෝදවත්, අවංක, කාරුණික, එමෙන්ම පුද්ගලික පරිශ්‍රමයෙන් යුත් කෙනෙකැයි කිවහැක. ඔහු කලකෝලාහලයට නොකැමති කෙනෙකු බව ඉතා ප්‍රකටය. කිනම් විදියක යටත්කොට තබා ගැනීමක් හෝ නොරිස්සීම ඔහුගේ චරිතයෙහි සලකුණු වී ඇති තත්වයකි.

නේවාසිකවූත් වනවාසිකවූත් සතුන්ට නිබ්බන්ධන සලකන අන්දම වෙන කිසි රටක එවැනි තත්වයකට දෙවැනි නොවන්නාක් මෙන්ම එම තත්වයට සරිලන තත්වයක් වෙන රටවල ඇත්තේද ඉතාම කලාතුරකිනි.

ආශ්‍රමික පරිපාලනයෙහි තත්වය:

නිබ්බන්ධනයෙහි ඇති හික්ෂුන්ගේ සංඛ්‍යාව ගැන සලකන විට ආගමට අනුකූලව කරා කරන්නෙකුට සාමාන්‍යයෙන් එහි හික්ෂුන්වහන්සේගේ තත්වය ප්‍රශංසනීය බව පෙනේ. මෙම මහා සංඝරත්නය අතර ඉතාම සිල්වත් අය මෑතකාලයේ පවා සිටියහ. ඔවුන්ගේ විද්‍යාමානවූත් අවිද්‍යාමානවූත් බලමිනීමය බෞද්ධ පරමාර්ථ ප්‍රාණවත්ව තබාගැනීමට උපයෝගී විය. තමන් වහන්සේගේ අවවාදය ඉතාම විශිෂ්ඨ අන්දමින්ද ආදර්ශයෙන්ද පෙන්වූ මෙබඳු දුර්ලභ පුද්ගලයන් අතර සාමාන්‍යයෙන් සිලසම්පන්න දහම් ජීවිතයක් ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යාපනයකින් ඔප දමාගත් වෙනත් යහපත් හික්ෂුන් වහන්සේද බොහෝ වූහ. හික්ෂුන් වහන්සේගේ සාමාන්‍ය ජීවිතය උද්‍යෝගිමත් සුභ සාධක දෙයක් බව ප්‍රකට විය. එහෙත් මෙම මහා සංඝරත්නය අතර වාමී පැවතුම් ඇති හික්ෂු ජීවිතයට සතුට දක්වූ පිරිසක්ද විය. ඔවුහු ආගමික ප්‍රතිපත්ති ගැන එතරම් ක්‍රියාකාරී නොවූහු ගණයට වැටෙති. මේ නයිත් බලන කල එම ආශ්‍රමවල සිටි, සමාජයෙහි "අමාරුකාරයන්" යයි කිවහැකි ආත්මාර්ථකාමීන්වයෙන් ගිජුවූ කැදර සිතුම් පැතුම් ඇති පුද්ගලයන් නොඅනුමානවම සිටි නමුත් මෙබඳු අඩුලඟුකම් ජ්‍යෙෂ්ඨ ලාමාවරුන් අතර හෝ සාමාන්‍යයෙන් කා අතරත් පැවතුණ බව කීම විශ්වාස නොකළ හැකි තර්කයකි. කෙබඳු සාධාරණ අන්දමකින් විමසා බැලූවත් සාත්තුවරයන් පසෙකටත් සැඟලියන් අනෙක් පසටත් ඉවත් කළ විට නිබ්බන්ධන සංඝරත්නයෙහි සාමාන්‍ය තත්වය අප්‍රශංසනීය තත්වයෙන් ඉතාම දුර බැහැරයයි කියනු කැමැත්තෙමු.

නිලධාරීන්ගෙන් අඩක් පමණ සපයන ලද්දේ මෙම ආශ්‍රමික මහ සංඝ රත්නය විසිනි. මහසංඝරත්නයෙන් සැපයුණු මෙම නිලධාරීන් (ටසේතු-ග්) යයි නම් කෙරෙන අය කොයි ලෙසකින්වත් දක්ෂතාවයෙන් හෝ කායඝී කෞශල්‍යයෙන් හිඟ නිලධාරීන්ට වඩා පහත්යයි නොකිය හැකි අතර නිබ්බන්ධනයෙහි දීද ලොව අන් සෑම තැනක මෙන් මානුෂික දුර්වලකම් වලට යමකිසි තැනක් දිය යුතුය.

පාඨශාලා:

නිබ්බන්ධනයේ පාඨශාලා පැරණි කල කරන ලද සංවිධානයට අනුව කටයුතු කළහ. ඇත්ත වශයෙන්ම නූතන කාලයෙහි ඇති වචනයේ පරිසමාප්තාර්ථයෙන් එහි ගෘහස්ථ ජනයා ගැන සලකන විට "අධ්‍යාපන ක්‍රමයක්" නොතිබුණේය. එය එසේ නමුත් අනික් අතින් ආශ්‍රමික ශික්ෂණය උසස් අන්දමින් යුරෝපීය රටවල මධ්‍යම යුගයේ තිබුණු ක්‍රමයට බෙහෙවින් සමානවන ලෙස ක්‍රමානුකූලව හැඩගසා තිබුණේය. මූලික උපදෙස් නොමිලයේ දුන් මෙම පාඨශාලා මූලිකම පැවත්වූයේ ඉඩම් හිමියාගේ පවුලෙහි දරුවන්ගේ

ප්‍රයෝජනය පිණිසය. එහි එම දරුවන්ට ඉගැන්වීම සඳහා ප්‍රාදේශීය ආශ්‍රම-
යෙන් හික්සන් වහන්සේ නමක් වැඩම කරන ලදී. මෙම පාඨශාලාවලට
පැමිණීමට බලාපොරොත්තු වූ අන්කිසි ළමා පිරිසක් වී නම් ඔවුන්ටද එහි
අවකාශ ලැබිණ. මේ නියායෙන් බොහෝ දෙනෙක් එසේ පිරිනැමුණු
ප්‍රයෝජනය ගත්හ. අනවරතයෙන්ම මෙය "පවුලේ කටයුත්-
තක්" විය. නමුත් මෙය සුභසිද්ධිය පතා කළ කටයුත්තක් විය.

දඬුවම්:

පැරණි නීති අනුව අපරාධයන්ට දුන් දඬුවම් අතර ශාරීරික අවයව කඩා
දැමීමද ඇතුළත්ව තිබූ නමුත් වම් 1898 රාජද්‍රෝහී ක්‍රියාවැනි අපරාධවලට
හැර මෙවැනි දඬුවම් දලයි ලාමාවරයා විසින් ඉවත් කරන ලදී. මෙය මෙසේ
වුවද මීට පටහැනිව සමහර ප්‍රාදේශික ආණ්ඩුකාර වරුන් විසින් ඉතාම
කලාතුරකින් මෙම දඬුවම වරදකරුවන්ට පවරන ලදී. අර්ධ සොයිනත්ව-
යෙහි පිහිටි ලාසා ප්‍රදේශයෙහි ආඥා බලයෙන් පිටතවූ සමහර රාජකුමාරයෙකු
යටතේ වූ කුඩා රාජ්‍යය නිදසුනක් වශයෙන් චීන කාමි (Kham) ප්‍රදේශයෙහි
මෙම ක්‍රමය පැවතුණ බව සිතීමට ඉඩ තිබේ. නමුත් මේ ප්‍රදේශ ඉතාම
තෘප්තිමත් වූ ජනකායක් සිටි ප්‍රදේශ මෙන්ම මනාසේ පාලනය වූණු ප්‍රදේශ
වුවද නියම තිබ්බකීය ප්‍රදේශයේ අභාවයට ගිය මෙවැනි දුමරික දඬුවම් තැනින්
තැන වලංගුව තිබිය යුතු බව අවශ්‍ය වන්නට ඇත.

ශාරීරික අවයව බිඳීමේ (ඇස් අන්ධකිරීමේ) අවසාන දඬුවම දෙන ලද්දේ
13 වන දලයි ලාමාගේ මරණයෙන් පසු ලුනාෂාර් (Lunashar) නැමැත්-
තෙකුටය. එහෙත් රේටිං (Reting) සිද්ධියේදී මෙවැනි පෞරාණික
දඬුවම් සම්ප්‍රදයට යළිත් වරක් නොයන ලදී. රේටිං සිද්ධිය වූයේ වම් 1947
මුල්භාගයේදීය. රේටිං නැමැත්තාගේ ඇස් අන්ධ කළේය යන ලීගේ (Li's)
ප්‍රකාශය අසත්‍යයකි. එහෙත් සමහරවිට ඔහු සිරගෙදරදී අප්‍රකට ලෙස
මරාදමන්නට ඇත.

කස පහර දීම:

වැඩවසම් ක්‍රමයේ ඉඩම් හිමියන් විසින් කසපහර දෙනලද අවස්ථා ගැන
සලකා බලමු. වරද කරන ලද කුලී කරුවෙකුට කසපහර දීමේ අයිතිය ඉඩම්
හිමියෙකුටද එමෙන්ම දුෂණයට භාජනවූ හික්සුවකට කසපහරදීමේ අයිතිය
ආශ්‍රමික අධිකාරීන්ටද හිමිව පැවතිණ. මෙම දඬුවම්වල සාමාන්‍ය සහ
ප්‍රමාණය ගැන සලකන විට ඒවා වාරිතානුකූලව කළයුතු විය. යමෙකු
නියම සීමාව ඉක්මවා දඬුවම් දුන්විට ඒ සඳහා පැන නගින උද්ඝෝෂණ
යෙහි දී ලාසා ප්‍රදේශයේ අධිකාරීන් මෙයට වැදගත් විය.

බලෙන් වැඩ ගැනීම:

උලැග් (Ulag) නමින් හඳුන්වන නියමිත සේවය බොහෝ විට එහි
නියම සාමාන්‍ය විකෘතියට පත්කරමින් 'බලෙන් වැඩ ගැනීම' අගති ගාමිව
සඳහන් කර තිබේ. නමුත් මෙය වාරිත විධිවලට එකඟව කෙරෙන ප්‍රයෝ-
ජනවත් සේවයකි. මෙබඳු සේවයක් නොමැතිව සම්ප්‍රදයානුකූලව පරිපාලන
අංශය විධිමත්ව ගෙන යාම ඉතාම අසීරු කරුණක් වන්නට ඉඩ තිබුණි.
මෙම සේවයෙහි අඩංගු වූ ප්‍රධාන කරුණ නම් ප්‍රාදේශීය ගම් වැසියන් විසින්
ගමනෙහිදී එක් නියමිත අවස්ථාවක ගමන් කරන නිලධාරීන්ට යානවාහන
(තවලම් මගින් හෝ බඩුගෙනයන්නන් මගින්) සපයා දීමයි. මෙය රජයට
කළයුතු වූ සේවයක් වූ අතර 1940 ට පෙර මෙයට කිසියම් වෙනනයක් ගෙවූ
බව නොපෙනේ. මේ වකවානුවේදී, කෙසේ හෝ වේවා මෙසේ සැපයෙන
යාන වාහන වලට ගෙවිය යුතුයයි රජය විසින් ආඥාපණක් නිකුත් කරන ලදී.

නමුත් වම් 1904 සිට 1910 දක්වා විකුණු විසින් විවෘත රට අල්ලාගත් විට මෙම උලුන් නමින් හඳුන්වන නියමිත වැඩගැනීමේ අයිතිවාසිකමින් අයථා ලෙස ප්‍රයෝජන ගැනීම නිසා බරපතල දුක්ගැන්විල්ලක් මතු විය. මෙයට හේතුවූයේ වන ජාතිකයෝ විවෘත ජාතිකයන් මෙන් නොව එහි පැවති "නොලියන ලද නිතියට" සහ සම්ප්‍රදායානුකූල වාරිතුවිදියට මේ සම්බන්ධයෙන් ගරුසරු නොකිරීමය.

තිබ්බතයේ නිලධරයන් ගැන සලකා බලන විට මෙම උලුන් නැමති වැඩ ගැනීමේ ක්‍රමය වරදවා භාවිතා කෙළේ ඉතාම කලාතුරකින් බව මෙහිලා කීම සාධාරණය. එමෙන්ම වාරිතුවිදියට අනුව සහ සඳවාරයට අනුව සම්පාදනය කළ යුතු යාන වාහන වලට වඩා සම්පාදනය නොකොට ඉන් බෙරෙන විධිය විවෘත ගැමියන් විසින් තමන්ම සොයාගෙන තිබුණු බව කීමද ඒ ලෙසම සාධාරණය. මෙය මෙසේ බව මෙයට සම්බන්ධ වූ සියල්ලන් විසින්ම අවබෝධ කරගන්නා ලදී.

ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුකාරවරුන් විසින් 'බලයෙන් ගන්නා' ලදී කීම:

සෑම ආණ්ඩුකාරවරයෙකුටම සම්ප්‍රදායානු කූලව පැවතීගෙන ආ ක්‍රමයට අනුව යම් යම් දේ පඩියට අතිරේකව ගැනීමට පිළිවන් කම තිබිණි. මෙය සමහරවිට පඩිය වෙනුවට ලැබුණු දෙයක් ම නිසා එහි පැවති වාරිතුවට අනුව ආණ්ඩුකාරවරයා මේ ක්‍රියා මාර්ගයෙහි කොතරම් දුරට නිරත විය යුතුදැයි ඔහුට මෙන්ම ඔහු විසින් පාලනය කරන ලද වැසියන්ටද අවබෝධ කර ගත හැකි විය. විවෘත රටේ පරිපීඩනය එම වචනයෙහි පරිසමාප්තාර්ථයෙන් බලන කල නොපැවැත්විය යුතු බව කිය හැකිය.

නිලධරයන්ට උපදෙස්:

යමකිසි ගමනක යෙදෙන නිලධාරීන්ට තිබ්බතයේ වාරිතුවිදියට අනුව පැනවී ඇති සීමාව ඉක්ම නොයෑමට ඔවුන් බැඳී ඇතිබව සඳහන් කරන උපදෙස් දී තිබේ. (ශ්‍රීමත් වාල්ස් බෙල් මහතා විසින් ලියන ලද විබේට් රටේ ජනයා නම් ග්‍රන්ථයේ 38 වන පිටුව ඇති "වසා-විසිත්" නමැති පරිච්ඡේදය බලන්න.)

මානුෂික අයිතිවාසිකම ගැන විමසීම

මානුෂික අයිතිවාසිකම පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය පසුබිමෙහි තබා අප ඉදිරියේ ඇති සාක්ෂ්‍ය අනුව මානුෂික අයිතිවාසිකම්වල මූලික දේ විමසා බැලීමට අපි අදහස් කරමු. වම් 1948 දෙසැම්බර් මස 19 වැනි දින එක්සත් ජාතීන්ගේ මණ්ඩලය විසින් සකස් කරනලද මෙම ප්‍රකාශනයෙහි යම් ජාතියක් අවනත කරන නීත්‍යානුකූල බලයක් නැතද එය එසේ සකස් කරන ලද සුළු කරුණෙහි හේතුවෙන්ම එහි සාමාන්‍ය වශයෙන් පිළිගත් ශිෂ්ට සම්පන්න ජීවනය කුමක්දැයි නිරූපණයවී ඇති බව සැලකිය යුතුය. කෙසේ හෝ වේවා මෙකී ජීවිතාවේ තත්ත්වය ජාතීන් කෙරේ බලපාන - උදහරණයක් වශයෙන් ගතහොත් මානුෂික අයිතිවාසිකම පිළිබඳව යුරෝපීය ගිවිසුමයි ප්‍රකට මානුෂික අයිතිවාසිකම සහ මූලික නිදහස පිළිබඳ ගිවිසුම වැනි ගිවිසුමක් නැති හෙයින් නීත්‍යානුකූල බැඳීමක්යයි කියතොත් එම ගිවිසුම අත්සන්කරන ලද්දේ වම් 1950 රෝම නගරයේදීය. කරුණු 17 ක් ඇතුළත් ගිවිසුමෙහි වන ජාතික සම්භාණ්ඩුව සමග සමස්ත ලෝක ප්‍රකාශයේ සඳහන් විශේෂ මානුෂික අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමට ඔවුන් එකඟ වී ඇතිබව හෝ එසේම සත්වසන්නතියේ විනාශය වැනි කරුණුවලදී ගිවිසුමකින් කරන ලද බැඳීම ගැන නොසලකා එම රජය නීති උල්ලංඝනය කරන ලද බව හෝ කියනු විනා වන රාජ්‍යය ශිෂ්ටයයි සම්මත ජීවිතාවේ තත්වයේ සීමාවෙන් පිට පැන

යම්කිසි නීතියක් කඩන ලද්දී එම රජයට මානුෂික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳව කිසිම චෝදනාවක් නැගිය නොහැක. යම්කිසි රාජ්‍යයක් මානුෂික අයිතිවාසිකම් බිඳ දමා තිබේ යන යෝජනාව එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ මණ්ඩලයට සාකච්ඡා කිරීමට සුදුසුකම් ඇති චෝදනාවක් නිසා යළිත් තිබ්බතිය ජනයාට මානුෂික අයිතිවාසිකම් ලබාදීමට යයි අමතන යෝජනාවක් වම් 1959 යේ ඔක්තෝබර් මස මහා මණ්ඩලයේදී සම්මත කරගන්නා ලදී. සමස්ත ලෝක අග්‍ර සංවිධානය වන එක්සත් ජාතීන්ගේ මණ්ඩලයේ නීත්‍යානුකූල සැලකිල්ලට මානුෂික අයිතිවාසිකම් භාෂනය වන නිසා තිබ්බතිය ජාතික-යාගේ මනුෂ්‍ය අයිතිවාසිකම් බිඳ දැමීමේ සාක්ෂ්‍ය මෙහි පහතින් ඉදිරිපත් කරමු.

මානුෂික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශයෙහි විශේෂ ඡේදයන් උල්ලංඝනය කරන ලද්දේ තිබ්බතිය ජාතිකයන් කියන කථා

3 ඡේදය: “සියළුදෙනාටම පෞද්ගලික ජීවිතයෙහි නිදහසෙහි සහ ආරක්ෂාවෙහි අයිතිවාසිකම් තිබේ.”

ආගමික ලබ්ධිය ඇත්තවුන් මරාදැමීම ගැන මෙම වාර්තාවෙහි දැනටමත් සාකච්ඡා වී ඇත. එමෙන්ම ග්‍රාමික සහ ප්‍රාදේශික නායකයන් මරාදමන ලද සිද්ධීන් පිළිබඳවද මෙහි මතු සඳහන් වේ. 1956 සහ යළිත් 1959 කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවේ යොදන-ලදු උසස් පඩිකිවල පුද්ගලයන් මරාදැමීම ඒ මගින් යොදවන ලද එක් උපක්‍රමයක් බව පෙනේ. මෙහි පහතින් පෙනෙන්නේ වෙන හේතූන් නිසා ඕනෑකමින් මිනිසුන් මරාදමා ඇති අවස්ථාවන් සහ කිසිම හේතුවක් නොමැතිව එසේ මිනිසුන් මරා දැමූ අවස්ථාවන්ය.

මෙම කොමිටියට ඉදිරිපත් කළ ප්‍රකාශ විශාල ගණනකම සඳහන් වී ඇත්තේ සමහර අවස්ථාවන්හි එක් පුද්ගලයෙකු හෝ සමහර අවස්ථාවන්හි පුද්ගලයන් විශාල ගණනක් මරාදැමූ අවස්ථාවන් පිළිබඳවය. මෙම ප්‍රකාශවල බොහෝ සිද්ධීන් පිළිබඳව විනුත් එසේ කිරීමට හේතුවක් දක්වා නැත. එමනිසා ඒ සිද්ධීන් මේ වාර්තාවෙහි සඳහන් වන්නේ සාමාන්‍ය වශයෙන් මරා දැමීම ලෙසය.

පුද්ගලයාගේ නිදහස සහ ආරක්ෂාව ගැන සලකාබලන විට පුද්ගලික ආරක්ෂාවට විරුද්ධව ඒකමතිකව කරන ලද සිරදඬුවම් පිළිබඳව හා අනි ක්‍රියා පිළිබඳව ප්‍රකාශ විශාල සංඛ්‍යාවක් තිබේ. මෙම ක්‍රියා කලාපයකුත් විවිධ හේතූන් නිසා සිදුවී ඇත. ආගමික ඇදහීම්වලට විරෝධය දක්වන හේතුවෙන් කරන ලද බොහෝ ක්‍රියා ගැන දැනටමත් සඳහන් වී අවසානය. ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳව සිදුකරන ලද ක්‍රියා ගැන මෙම වාර්තාවෙහි අගින් විස්තර කර ඇත. සෙස්ස පහත දැක්වේ.

4 වන ඡේදය: “කිසිම පුද්ගලයෙකු දසයෙකු ලෙස හෝ පරවශ භාවයෙහි තබාගත නොහේ. දසභාවය සහ දසයන් ලෙස විකිණීම කිනම් අයුරකින් වුවද මින් තහනම් කෙරේ.”

බලයෙන් වැඩගැනීමේ ක්‍රමය පරවශභාවයකැයි විස්තර කිරීමට හොදින්ම ඉඩ ඇතැත් මෙම කොටසෙහි විශේෂ වශයෙන් සඳහන් කෙරෙන්නේ මිනිසුන් දසභාවයෙහි තබාගැනීම හා එසේම මිනිසුන් බඩුබාහිරාදිය මෙන් විකිණීමය. බලයෙන් වැඩගැනීම මෙම ස්වරූපය ගත් බවට කිසිදු සාක්ෂ්‍යයක් නැති නිසා ඒ පිළිබඳව ඇති සාක්ෂ්‍ය ඉදිරිපත් කෙරෙන්නේ 23 (1) දරණ ඡේදය යටතෙහිය.

5 වන ඡේදය: "කිසිම පුද්ගලයෙකු වධබන්ධනයට හෝ සෝර අමාත්‍යමය නින්දනය සැලකීමකට හෝ දඬුවමකට ගොදුරු නො කළ යුතුය."

මහණන් වහන්සේද ලාමාවරුද ධනවත් පවුල්වල උදවියද ඇත්තවශයෙන්ම කිවහොත් චීන ජාතිකයන්ට විරුද්ධව නැගී සිටි කොයියම් පුද්ගලයෙකු වුවද සැල කීමට භාජනය කළ අන්දම බොහෝ සිද්ධීන් පිළිබඳව ගත් කල මෙම ඡේදයෙහි සීමාව තුළට වැටේ. බොහෝ ප්‍රකාශවල "පහත්කොට සැලකීම" යයි විස්තර වූ දේ විශේෂයෙන්ම "නින්දනය ලෙස සැලකීම" යන ගණයට වැටේ. මෙබඳු සැලකීම් වලට මිනිස්සු නැවත නැවත ගොදුරු කරන ලදහ. මෙය කරන ලද්දේ ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳව ඔවුන්ගේ ඇති අවබෝධය තහවුරු කිරීමට හෝ එසේ නැතහොත් ලාමාවරුන්ට කිසිම අද්භූතජනක බලයක් නොමැති බව පෙන්වා ඔවුන් කෙරෙහි ඇති මහජනයාගේ හක්නිය විනාශකර දැමීමටයයි කිව හැක. එසේත් නැත්නම් මෙසේ කරන ලද්දේ ප්‍රාදේශික නායකයන් ඉවත් කොට ඔවුන් කෙරෙහි මහජනයාගේ වෛරය ඇතිකිරීමටය. මේ පරිසරය අනුව දැනටමත් බොහෝ සාක්ෂ්‍ය විවරණය වී ඇත. මෙය තිබ්බතයේ කොමියුනිස්ට්වාදී සමාජයක් ඇතිකිරීමට කරන ලද එකම ව්‍යාපාරය නොවුවද එය එසේ කිරීමට කරන ලද එක් ව්‍යාපාරයෙකි.

බොහෝ අවස්ථාවල මිනිසුන් මරාදැමීමට යොදන ලද ක්‍රමය අති දරුණු සාහනයකි. මේ ගණයෙහි මරුමුවට පත්වූවන්ගේ සංඛ්‍යාව ගැන යම්කිසි සඳහනක් කළ හැක. වෙන වෙන හේතූන් නිසා මිනිසුන් මරන ලද කල්හි පවා බොහෝ අවස්ථාවල දරුණු අන්දමින් ඔවුහු මරණ ලදහ. මේ සඳහා තුන්වන ඡේදය යටතේ කලින් සඳහන් කළ සාක්ෂ්‍ය ගැන යළිත් මතක් කළ යුතුය. කොමියුනිස්ට් ඉදිරිපත් කළ ප්‍රකාශයන් අතර තිබ්බතීය ජාතිකයන්ට වධ දුන් අවස්ථා පහත සඳහන් ප්‍රකාශයන්හි ඇතුළත්ය.

9 වන ඡේදය: "කිසිම පුද්ගලයෙකු අත්තනෝමතික ලෙස අත්අඩංගුවට ගැනීමට හෝ සිරධාරයේ තැබීම හෝ පලායැවීම හෝ තහනම්ය."

අත්තනෝමතිකව අත් අඩංගුවට ගැනීම සහ සිරකර තැබීම ගැන 3 වන ඡේදය යටතේ කරුණු දක්වන ලදී. වෙන රටකට බලෙන්ම ගෙනයාම වශයෙන් ගිණියහැකි අත්තනෝමතිකව පලායැවීම 13 වන ඡේදයෙහි සලකා බලනු ලැබේ.

12 වන ඡේදය: "කිසිම පුද්ගලයෙකුට ඔහුගේ පුද්ගලික කරුණු ගැන හෝ පවුල ගැන හෝ නිවස ගැන හෝ ලිපිලේඛන ගැන හෝ ඔහුගේ ගෞරවය හා කීර්තිය පිළිබඳව හෝ අත්තනෝ මතිකව ඇහිලි ගැසිය නොහැක. එබඳු ඇහිලි ගැසීමක් හෝ ආක්‍රමණයක් සිදුවූ විට නීතියේ සරණ පැතීමට සෑම මිනිසාටම අයිතිවාසිකමක් තිබේ."

තිබ්බතීය ජනයා විසින් කරන ලද බොහෝ විස්තරවල තමන්ගේ පුද්ගලික කටයුතු ගැන හෝ නිවස ගැන හෝ පවුල ගැන හෝ සිදුවූ මෙබඳු අත්තනෝමතික ඇහිලි ගැසීම ගැන සඳහන්ව තිබේ. මෙයින් බොහොමයක් ආගම් විරෝධී ව්‍යාපාරය, සිර භාරයට ගැනීම, ස්ත්‍රී දූෂණය හෝ ළමයින් ගෙනයාම වැනි මීටත් වඩා බරපතල ක්‍රියා කලාපයක කොටස් ලෙස පෙනී යේ. දෙමවුපියන්ගෙන් ළමයින් ගෙන වෙනත් තැන්වලට යැවීමට සහ ඒ ළමයින්ට විවිධ මතිමතාන්තර ඉගැන්වීම පවුලේ කටයුතුවලට ඇහිලි ගැසීම ලෙස සැලකිය හැක. තමාගේම පියා වෙඩි තබා මැරීමට උගන්වන ලද 13 හැවිරිදි බාලිකාව ගැනද මෙහිදී සඳහන් කළ හැක.

13 වන ඡේදය (1): “සෑම පුද්ගලයාටම එහා මෙහා යාමෙහි සහ සෑම රාජ්‍යයකම සීමාව තුළ වාසය කිරීමේ අයිතිය තිබේ”.

“(2) සෑම පුද්ගලයාටම තමාගේ රට ඇතුළු ඕනෑම රටක් හැරයාමේ අයිතියද තමාගේ රටට ආපසු පැමිණීමේ අයිතියද තිබේ.”

මෙම ඡේදයෙන් මතුකර පෙන්වන්නේ කෙනකුට එහාමෙහා යෑමේ, තමා කැමැති තැන ජීවත්වීමේ සහ තම රටට ඇතුළුවීමේ සහ ඉන් පිටවීමේ අයිතිය ඇති බවකි. වර්ෂ 1951-59 දක්වා තිබ්බන්තිය දේශය විනයයේ කොටසක් බවට පත්වියයි හෝ එය මේතාක් මෙම ඡේදය ගැන සලකා බැලීමේදී විනයයට අයත්ව තිබියයි හෝ සලකා එයට අනුව කල්පනා කළ විට තිබ්බන්තියෙන් බලාත්කාරකමින් ඉවත්කොට තිබ්බන්තියේ වෙන කොටසකට යැවීමට හෝ තිබ්බන්තියෙන් ඉවත්කොට විනයයට යැවීම හෝ ඉහත සඳහන් ඡේදයට ප්‍රතිවිරුද්ධ බැව් පෙනේ. තිබ්බන්තිය ප්‍රදේශයේ තම නිවෙස්වලින් ළමයින් සහ වැඩිහිටියන් විශාල වශයෙන් වෙනත්තැන්වලට යවන ලද්දේ කියමින් පුවත්පත්වල පළ වූ වාර්තා සත්‍යදැයි විසඳා බැලීමට ජාත්‍යන්තර නීති-වේදීන්ගේ කොමිසම මෙම නීත්‍යානුකූල පරීක්ෂක කොමිටියෙන් ඉල්ලා සිටියාය. මේ සම්බන්ධයෙන් නියම සංඛ්‍යා ලේඛන සියල්ල ලබාගත නොහැකි නිසා නියම ගණන් ප්‍රකාශ කිරීම උගහටය. එහෙත් සාරාංශය වශයෙන් ගත්කල එම වාර්තා සත්‍ය බව මෙම කොමිටිය පිළිගනී. බලයෙන් ළමයින් මාරුකර වෙන ස්ථානවලට යැවීම පිළිබඳව පළමුවන පරිච්ඡේදයේදී සලකා බැලීමු. වැඩිහිටියන් සහ තරුණයින් අන් ප්‍රදේශයන්ට මාරුකර යැවීම පිළිබඳව පහත දැක්වේ.

16 වන ඡේදය (2) “විවාහ විය යුත්තේ එම විවාහ වීමට බලාපොරොත්තු වන අයවළුන්ගේ නිදහස් සම්පූර්ණ කැමැත්ත අනුව පමණකි.”

තමන්ගේ ආගමික වුවවලින් තහනම්ව තිබියදී හික්ෂුන්වහන්සේ බලාත්කාරකමින් කසාද බැන්දවූ බවට සාක්ෂ්‍ය පළමුවන පරිච්ඡේදයෙහිදී විවරණය කෙළෙමු. විනයයේත් වාසිය පිණිස තිබ්බන්තියට පැමිණි මිනිසුන් සමග විවාහ-වීමට හෝ අඩුවශයෙන් ඔවුන් සමග භායඝීව වශයෙන් ජීවත්වීමට තිබ්බන්තිය කාන්තාවන්ට බලකරනලද්දී කියන සාක්ෂ්‍ය තිබේ.

නමුත් මෙම ප්‍රකාශයෙහි වින පදිංචිකරුවන් සමග භායඝීවන් වශයෙන් වින කාන්තාවන්ට ජීවත්වීමට බලකෙළේයැයි කියන පිරිසිදු හැඟීමක් නොමැති නිසා මෙය සැඟිමකට පත්විය හැකි සහතික කිරීමකැයි පිළිගැනීම එතරම් ආරක්ෂාසහිත නොවන බව මෙහිලා කල්පනා කරන ලදී.

17 වන ඡේදය (1): “සෑම කෙනකුටම හුදකලාව තමාටම හෝ අන් අය සමග සම්බන්ධව හෝ දේපළ සන්තක කරගැනීමට අයිතිවාසිකමක් තිබේ”

“(2) කිසිම පුද්ගලයෙකුගෙන් අත්තනෝමතිකව ඔහුගේ දේපළ ඉවත් නොකළ යුතුය.”

පුද්ගලික හිමිකම් සම්පූර්ණයෙන්ම මැඩපවත්වන ලදබව දැනගත හැක්කේ ජනසමාජ ඉතාම ස්වල්ප ගණනකය. එබැවින් තිබ්බන්තිය ජනායාගෙන් පලිගැනීමේ චේතනාවෙන් හෝ සමාජය සන්තක කිරීමේ චේතනාවෙන් හෝ විබැට ජනායාගෙන් සියළුදේම ලබාගත් ඉතාම අන්තයට ගිය සිද්ධීන්හිදී පවා සිරිත් වශයෙන් යම්කිසි දෙයක් ඉතුරු කර තිබේ. උදහරණයක් වශයෙන් කිවහොත් ඔවුන් විසින් අදින ලද වස්ත්‍රද ගෘහභාණ්ඩද නොගෙන යන ලදී. මෙම ඡේදයෙහි සාරාංශය ගැබ්වී ඇත්තේ අත්තනෝමතිකව දේපළ පැහැර ගනු නොලැබීමට ඇති අයිතිය උඩය. කිනම් සමාජයක වුවද පුද්-

ගලික හිමිකම නීතියෙන් සම්පූර්ණයෙන්ම තහනම් කර තැබීම සිදුවී ඇතැයි සිතිය නොහේ. මේ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රතිසංස්කරණ විධි ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳව ගෙනයන ලද ව්‍යාපාර සම්බන්ධයෙන් බොහෝ සාක්ෂ්‍ය අප විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. අයිතිකරුගේ එකඟත්වය නොමැතිව දේපළ ලබාගත හැකි සාමාන්‍ය කොන්දේසි වශයෙන් ගිණිය හැක්කේ බහුජනතාව විසින් ඒ සඳහා නිදහස්ව ගෙනහැර පානලද කැමැත්තද එසේ ගන්නා දේපළ සඳහා සාධාරණ වන්දියක් ගෙවීමද වේ. කරුණු 17ක් ඇති ගිවිසුමේ සඳහන්ව ඇති සාක්ෂ්‍ය අනුව මේ කොන්දේසි දෙකින් එකක්වත් ඉටු වූ බවක් නොපෙනේ. චිත්‍රන්ගේ ජනතාව මිදීමේ හමුදාවේ (Pla) අවශ්‍යතාවන් සපයාදීමෙහිලා හෝ අනිකුත් ප්‍රතිසංස්කරණ විධි ක්‍රියාවට යෙදීමෙහි හෝ මෙම ප්‍රඥප්ති දෙකින් එකකටවත් චිත්‍රන් ගරුකොට නැත. මෙම ප්‍රඥප්ති සාමාන්‍යයෙන් මිනිසුන් කෙරෙහි රජයක් විසින් පැවතිය යුතු අන්දමේ තත්වය පිළිගෙන තිබෙනු පමණක් නොව මේවා තිබ්බතිය ප්‍රදේශය පිළිබඳව ඔවුන්ගේ කරුණු 17කින් යුතු ගිවිසුමෙහි අංක 7, 11 සහ 13 දරණ ඡේදයන්හි ලියා ගැබ්කොට ඇතිබව පෙනේ. මෙම වාර්තාවෙහි පසුව ඇති කොටසට එම කරුණු 17 කින් යුත් ගිවිසුමේ ගැබ්කොට ඇති විශේෂ අවසානවත් පිළිබඳව අවධානය යොමු කෙරෙනු ඇත. මෙපමණක්ද නොව ප්‍රතිසංස්කරණ විධි ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහිදී වන්දි නොගෙවා දේපළ අල්ලාගත් අන්තර්ගත ක්‍රමය ගැනද සාක්ෂ්‍ය තිබේ. මේවා සත්‍ය වශයෙන්ම අවසා දෙකකට වර් කළ හැක. පළමුවැන්න චිත්‍රන්ගේ තිබ්බතිය ජනයා විසු කොටස්වල සහ නැගෙනහිර තිබ්බතියේ කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණ ද වේ. දෙවැන්න බටහිර තිබ්බතියේ කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණ ය.

කොමිටියට ඉදිරිපත් කරන ලද ප්‍රකාශවල දේපළ රාජසන්තක කිරීම පිළිබඳව තව තවත් චෝදනාද තිබේ. අස්වැන්න සහ කෘෂිකාර්මික දේපළ බලාත්කාරකමින් පවරාගැනීම මෙබඳු දේය. ආශ්‍රිත දේපළ රාජසන්තක කිරීම මෙම ගණයටම ඇතුළු කළ හැක.

1959 කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණය

චිත්‍රන්ගෙන් ලබන ලද සාක්ෂ්‍ය හැටියට සඳහන් කළ සමහර ප්‍රකාශ පිළිබඳව මේ අවසානවේදී සැලකිල්ල යොමුකිරීම සුදුසුයැයි සිතේ. මෙවැනි ප්‍රතිසංස්කරණ ඉටුකරන ලද්දේ කෙබඳු විදියකින්ද යන්න සහ ප්‍රතිසංස්කරණ කෙබඳු දේද යන්න මෙම චිත්‍ර විස්තරවලින් පෙනේ. මේ කරුණ සම්බන්ධයෙන් තිබ්බතිය ප්‍රකාශද උපුටා දක්වන්නෙමු.

මේ කරුණු දෙකෙහිම එනම් කලින් කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණවලදී සහ වර්ෂ 1959 ඇතිවූ නැගී සිටීමෙන් පසුව ඇතිවූ ප්‍රතිසංස්කරණ වලදී ද චිත්‍රන් විසින් ලබාගන්නා ලද දේපළ ජනතාව නිදහස්ව ප්‍රකාශ කරන ලද කැමැත්ත අනුව සිදු වූ දෙයක් ලෙස හෝ එය සාධාරණ මුදලක් ගෙවා කරන ලද මිලදී ගැනීමක් හෝ නොවන බව ඉතාම පැහැදිලිය. වර්ෂ 1959 දී කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණවලදී මෙම කොන්දේසි සහ තවත් දේ කරුණු 17 යුත් ගිවිසුමෙන් පනවන ලදී. දැලයි ලාමාවරයා විසින් යෝජනාකරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රමය යටත් පිරිසෙයින් දෙවැනි කරුණ ඉටුකරන අතරම එය තිබ්බතිය ආණ්ඩුව මගින් කරනලදැයි කීමට හැකිවීමේ අතිරේක වැදගත් කමද එහි ඇතිවන නමුත් රින අධිකාරීන් විසින් මෙම යෝජනා ක්‍රමය ප්‍රතික්ෂේප කරන ලදී. ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩකටයුතුවලට සම්බන්ධ නොවූ වෙන වෙන දේද මිනිසුන්ගේ දේපළවලට තිබූ අයිතිවාසිකම ලබා ගැනීමෙහි ප්‍රශ්නයේදී සලකා බැලීමට සුදුසුයැයි හැඟේ.

ජනතාව මිදීමේ චිත්‍ර හමුදාව තිබ්බතියේදී ක්‍රියා කළ අන්දමද මේ ගණයටම ඇතුළත් කිරීමට පුළුවන.

එම නිසා චීනයේ තිබෙන නිවැරදි ජාතිකයන් විසූ ප්‍රදේශවල සහ තිබෙන ප්‍රදේශ කුලම ද දේපළ අල්වා ගත් විදිය සහ එහි ප්‍රමාණය ගැන සලකන විට ඒ දෙකම මිනිසුන්ට එක් එක්කොට පුද්ගලික දේපළ තබාගැනීමට ඇති අයිතිවාසිකමට ඉඩනොදීමක් ලෙසද ආශ්‍රමයන් ගැන සලකාබලන විට ඒවාට අතික් ආශ්‍රම සමඟ හවුල් සම්බන්ධය ඇතිව දේපළ තබාගැනීමේ අයිතිවාසිකමට ඉඩ නොදීමක් ලෙසද සැලකෙන අතර මෙය එසේ ලබාගත් දේපළ පිළිබඳව සාධාරණ වන්දියක් සහ තිබෙන බහු ජනතාවගේ නිදහසේ ප්‍රකාශ කරන කැමැත්ත නොමැතිව කරන ලද්දක් සේ කල්පනා කරනු ලැබේ.

මේ පිළිබඳව විනුන් කියන්නේ මෙවැනි කොල්ලකෑම් සහ දේපළ පැහැර ගැනීම කරන ලද්දේ කලහකරුවන් බවය. මෙම වාර්තාවේ මේ කොටසෙහි අග හරියේදී මෙම චෝදනාව ගැනද සලකා බලමු.

18 වන ඡේදය: “සෑම කෙනෙකුටම සිතීමේ, හැඟීමේ සහ, ආගමේ නිදහස තිබේ. ආගම විශ්වාසය සහ ඒ පිළිබඳ නිදහස තනිව හෝ වෙනත් අය සමඟ හෝ ප්‍රසිද්ධියේ හෝ අප්‍රසිද්ධියේ හෝ වෙනස් කිරීමටද කෙනෙකුගේ ආගම, දර්ශනය, විශ්වාසය, ප්‍රතිපත්තිය, ඇදහීම හා පිළිපැදීම අනාවරණය කිරීමද මෙම අයිතිවාසිකමටම ඇතුළත්ය.”

මෙම ඡේදය ගැන සලකා බැලීමේදී ආගම විරෝධී ව්‍යාපාරය ගැන සඳහන් කළ පළමුවන පරිච්ඡේදයට අවධානය යොමුකිරීම ප්‍රමාණවත් වේ යැයි සිතමු. සිතීමේ හැඟීමේ සහ ආගමේ නිදහසට ඉඩ නොදුන් බවත් එසේම ආගමික ශික්ෂාපද සමාදන් වීමට ආගම ඇදහීමට එය උගැන්වීමට හෝ එහි ප්‍රතිපත්ති පිරිමට තිබූ නිදහසට ඉඩ නොදුන් බවත් මෙහිලා සඳහන් කිරීම ප්‍රමාණවත්ය.

19 වන ඡේදය: “සෑම කෙනෙකුටම තමාගේ මතය නිදහස්ව තබා ගැනීමට සහ එය ප්‍රකාශ කිරීමට අයිතියක් තිබේ. වෙන අයෙකුගේ ඇහිලි ගැහීමක් නොමැතිව යම්කිසි මතයක් තබා ගැනීමේ නිදහස සහ කිනම් මාධ්‍යයකින් වුවද වෙන කිසිම පෙරමුණකට සැලකීමක් නොදක්වා යම්කිසි දැනීමක් සොයා යාමට, ලබාගැනීමට, හෝ ප්‍රදානය කිරීමටද ඇති නිදහස මීටම ඇතුළත්ය.”

ආශ්‍රමවල තිබූ ආගමික ග්‍රන්ථයන් විනාශ කිරීම ආගමික දේශනයක් ප්‍රචාරය කිරීම ඉදුරාම වැළක්වීමට දරන ලද පරිශ්‍රමයකැයි කල්පනා කරනු ලැබේ. මිමාං (Mimang) ව්‍යාපාරයේ සාමාජිකයන්ගෙන් ප්‍රශ්න කිරීම සහ චීන ජාතිකයන්ට ප්‍රකාශකරන ලද ඔවුන්ගේ යම් යම් මත නිසා ඔවුන් සිරකර තැබීම මේ සඳහා තවත් නිදසුනකි. විනුන් විවේචනය කරන ලද අයට පනවන ලද දරුණු දඬුවම් ගැන දැනටමත් මෙහි විවරණය වී තිබේ. එවැනි ප්‍රකාශ ගැන නැවතත් සඳහන් කළ හැක.

20 (1) වන ඡේදය: “සෑම පුද්ගලයෙකුටම නිදහස්ව රැස්වීමට සහ සමාගම් පැවැත්වීමට අයිතිය තිබේ.”

එක් අතකින් බලන විට තමන්ට එක්රැස්වීමට ඉඩ නොදුන්නේයැයි තිබෙන ජනයාට මැසිවිලි කීමට අවකාශ නැති බව පෙනේ. මුළු තිබෙන ප්‍රදේශයේම රැස්වීමට මහජනතාව කැඳවීම චීන පාලනයේ විශේෂ අංගයක් විය. මෙය සිදුකරන ලද්දේ සමහරවිට යම් යම් දේශනා ඔවුන් සිත්කුළට කාවැද්දවීමට හෝ ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියා මාර්ග ඔවුන්ට දැන්වීමට හෝ මරණය දණ්ඩනයට යමෙකු පත් කිරීම දැක ගැනීමට හෝ එසේ නොමැතිනම් ප්‍රභූන් හෝ ලාමාවරුන් හෙළා දැකීමට බලා සිටීම හෝ ජනසමූහය විසින් කරන

විනිශ්චයකට සහභාගිවීමට හෝ විය හැක. ඒ කෙසේ වෙතත් ඔවුන්ගේ රැස්වීම් පැවත්වීමට ඔවුන් සුදුනම් වූ විට එසේ කිරීමට ඔවුන්ට ඉඩ නොදෙන ලදී.

21 වන ඡේදය: “(1) තමාගේ රටේ ආණ්ඩුවට කෙළින්ම සහභාගිවීමට හෝ තමන් විසින් තෝරන ලද නියෝජිතයන් මාභියෙන් සහභාගිවීමට හෝ සෑම අයෙකුටම අයිතියක් තිබේ.

(2) සෑම පුද්ගලයාටම තම රටේ රාජ්‍ය සේවයට ප්‍රවේශවීමට එක සමාන අයිතියක් තිබේ.

(3) රජයේ බලය රඳාපවත්නේ මිනිසුන්ගේ කැමැත්ත උඩය. මෙම කැමැත්ත වරින්වර පැවත්වෙන අවංක මැතිවරණවලදී සඵ සාධාරණව ඡන්දය දීමකින් පෙන්වා දිය හැක. මෙම ඡන්දය දීම රහස් ඡන්දයකින් හෝ එයටම සමාන නිදහස් ලෙස ඡන්දය දීමේ අත්කිසි සම්ප්‍රදායකින් හෝ කළ හැක.”

විනුන්ගේ සම්ප්‍රාප්තියට පෙර විඛැට් රට මෙම පරිච්ඡේදයෙහි රුවා දක්වා ඇති පරිදි ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රටකැයි කීමට නොහැක. තිබ්බතයේ එවකට තිබුණු ආණ්ඩුක්‍රමය පිළිබඳව මනා සම්පිණ්ඩනයක් ජිම්ස්බර්ග් සහ මැතෝස් (Gimsburg and Mathos) විසින් දී තිබේ. මෙය තෝරා ගන්නා ලද නියෝජිතයන්ගෙන් සෑදුණු ආණ්ඩුක්‍රමයක් බව කීම උභවය. එහිවූ දේවත්වය මත සහ වැඩවසම් යුගය මත ගොඩනැගුණු සවිභාවය සිත්හි තබා ගැනීම අවශ්‍යය. මෙය එක්තරා තත්වයකින් දකුම්කළු ලෙස විස්තර වී තිබෙන්නේ “දෙවියන් විසින් කළ දෙවියන්ගේම ප්‍රයෝජනය පිණිස වූ දෙවියන් සතු ආණ්ඩුවක්” හැටියටය.

අනිත් අනිත් බලන විට එය තිබ්බතීය ජනයාගේ ආණ්ඩුවක්ව පැවති නමුත් චීන ජාතිකයන්ගේ සම්ප්‍රාප්තියෙන් පසු එහි එම තත්වය නතරවිණි. ආණ්ඩු ක්‍රමයේ මෙම මුහුණත යළිත් වරක් කරුණු 17 ගිවිසුම සලකා බලන විට-එහි සඳහන්ව ඇති පාලන සංස්ථාවේ සංවර්ධනය ගැන අදහස් දක්වන විට නැවත වරක් විවරණයට භාජනවේ. තිබ්බතීය ජාතිකයාට වඩා ප්‍රයෝජනවත් වූයේත් වඩා සාධාරණවූයේත් කුමන ආණ්ඩුක්‍රමයදැයි යන ප්‍රශ්නය ගැන සැලකීම මේ අවස්ථාවේදී ඉතාම හදිසි දෙයක් ලෙස නොපෙනෙන බැවින් එය මෙම පරිච්ඡේදය අගදී සලකා බලනු ඇත.

22 වන ඡේදය: “ජන සමාජයේ සමාජිකයෙකු වශයෙන් සැලකෙන සෑම පුද්ගලයෙකුටම ජාතික පරිශ්‍රම ක්‍රියාමාභියකින් සහ අන්තර් ජාතික සහයෝග-යකින්ද ඒ ඒ ප්‍රාදේශීය රාජ්‍යයෙහි ඇති ධන සම්භාරයට සහ සංවිධානයට අනුකූලවද තමාගේ තත්වයට සහ තමාගේ පුද්ගලත්වයෙහි සංවර්ධනයට ඉතාම අවශ්‍ය ආර්ථික, සමාජයික සහ සංස්කෘතික අයිති වාසිකම් අවබෝධ කර ගැනීමටද සමාජයේ ආරක්ෂා සහිතව ජීවනය පවත්වා ගැනීමටද අයිති-වාසිකමක් තිබේ.

මෙම ඡේදය මානුෂික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ප්‍රශ්නයේදී හෘදය වස්තුව ලෙස සැලකිය හැක. මෙම ඡේදය යටතේ චීන ජාතිකයා ලැබූ යම් යම් ජයග්‍රහණ ගැන සලකාගත යුතුය. එහෙත් ඒවා පමණට වැඩිය අගය නොකළ යුතුය. හැකි තරම් දුර චීන ජාතිකයාගේ පැත්තෙන්ද විඛැට් ජාතිකයාගේ පැත්තෙන්ද පරීක්ෂාකොට බලා තිබ්බතයේ ආර්ථික, සාමාජික සහ සංස්කෘතික සංවර්ධනය පිළිබඳව විස්තරයක් දිය යුතුය. යම්කිසි අභ්‍ය දෙයක් ඇතිකරනු වස් කරන ලද ක්‍රියා මාභියකින් එහි සිදුවී ඇති මානුෂික අයිතිවාසිකම් යම් අයුරින් කෙලෙසීමක බරපතලකම අඩුවී ඇත්ද යන්න ඉතා උසස් විනිශ්චයකින් තීරණය කළ යුතු කරුණකි. යමෙකුගේ ජීවිතය පිළිබඳව සහ පෞද්ගලික නිදහස පිළිබඳව තිබිය යුතු විශේෂ වැදගත් ස්වෛරීභාවය ආරක්ෂා කිරීමට

හැකිවිය යුතු බවත් වෙනුවෙන්ව සාමාජික හා ආර්ථික දියුණුව දෙස පාතබන ජාතියක් ගැන සැලකීමේදී එය ආරක්ෂා කිරීම අවශ්‍ය බවත් අදහස් කරන මෙම කොමිටිය මෙම කරුණෙහිදී දෙපැත්තටම සමාන වැදගත්කම් තබා එම පරමාර්ථයට විශේෂයෙන් එල්බ ගෙන සිටින බව සැලකරමු. එම නිසා තිබෙනයේ සංවර්ධනය ආර්ථික, සාමාජික සහ සංස්කෘතික යන ප්‍රභේද තුනකට කොටස්කර මෙහිලා සලකා බලමු.

ආර්ථික සංවර්ධනය:

වර්ෂ 1959 දී මුද්‍රණය වූ චීන තරුණයා (China Youth) නැමති චීන ජාතික කායභාෂාංගයකින් බිහිකළ මුද්‍රණයක තිබෙනයේ ආර්ථික තත්වය පිළිබඳව සංක්ෂිප්ත විස්තරයක් දී තිබේ.

“තිබෙනයෙන් නිපදවිය හැකි දෙයෙහි ප්‍රමාණය අධිකවන අතරම එය විවිධත්වයෙන් ද යුක්තය. කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනයන් අතර “Ch'ing'k'o” නැමති වටිනා කමින් අඩු තිරිඟු වර්ගයක් ප්‍රධාන තැන ගනී. එසේම බාර්ලි, තිරිඟු, ඉරිඟු, මෑ, වී යනාදී දෙයද එසේම මුල්තැන්හි ලා ගිණිය හැක. සාමාන්‍යයෙන් ගොපල්ලන්ට විශාල ගවරැල් සහ බැටළු රැල් ඇති අතර ඔවුනට ඔවුන්ට සහ අශ්වයෝද සිටිති. බනිජ වර්ග ගැන සැලකීමේදී භූමිගත ඉල්ලම් ඉතාම සාරවත්ය. එහෙත් එහි කලින් තිබූ තිබ්බතිය ප්‍රාදේශීය පාලනය භූමියෙහි ආකාර තැනීම තහනම් කරන ලද්දේ මෙබඳු ආකාර තැනීමෙන් පොළොවෙහි ඇති ජීවබලය විනාශවේය යන බියෙනි. මේ හේතුවෙන් මුද්‍ර ගැනීමට පෙර තිබූ තිබ්බතිය පරීක්ෂණයට ගොදුරු නොවූ භාණ්ඩාගාරයක් විය. මෙහි තිබූ බනිජ සම්පත්තිය ගවේෂණය කරන ලද දෙයක් හෝ විශාල ප්‍රමාණයකින් එහි සංඛ්‍යාව කොතරම් දැයි සලකා බලන ලද දෙයක් හෝ නොවීය.

“විබැටි ප්‍රදේශය සාමකාමීව මුද්‍රගත් පසු ජනතාවගේ ප්‍රධාන පාලක රාජ්‍යයෙහි ප්‍රමුඛත්වය ඇතිව බලාපොරොත්තු සහිත නොයෙකුත් කණ්ඩායම් මෙහි යම් යම් ගවේෂණ කරන ලදුව රටඅඟුරු, යකඩ, තඹ, ලවණ වර්ග සහ ක්ෂාර විශේෂයන් විස්සකට අධික ප්‍රමාණයන් ඇති බව දනටමත් සොයා ගෙන තිබේ. මව් බිමට ඉතාම වැදගත් ධන සම්භාරයකැයි විස්තර කළ හැකි තිබ්බතිය ප්‍රදේශයේ නො ඉඳුල් තිරය දේවදර පවුලට අයත් වෘක්ෂ විශේෂයන් ගෙන්ද කිහිටි ගස් වලින්ද, අනිකුත් වටිනා ද්‍රව්‍ය සපයන ගස්වලින්ද සරුසාරය. සියයකට අධික එඹි හෙදයක් ඇති දිවි, වග වලස්, කස්තුරි මුව, ගෝණ, මුගටි, දියබලු, කැනහිල් ආදී වනවාසී මෘග ගණයා කැලැවල ඔබ්මොබ සැරි සරති. මින් සමහරෙක් අගනා ලොම් නිපයති. අන් සමහරෙක් මාහැඟි ඖෂධ සපයති. තවත් සමහරෙක් මාංශ උපයති. මේ හැර තිබ්බතිය රටේ අනේකවිධ ඖෂධ වර්ගයන් සම්පාදනය වන පැලෑටි වර්ග රාශියක් වැටේ. හස්ත කම්පාන්තයෙන් බිහිවෙන එහි තවත් වැදගත් නිෂ්පාදන දෙකකි. කම්බිලි සහ සුවද වර්ග මේ දෙවර්ග වේ. මෙම කම්බිලි සෙමර ලොම්වලින් සහ බැටළු ලොම්වලින් කවලමට වියන ලද්දේ ඉතාම නයන කළය. එමෙන්ම කල්පවතින සුළුය. සෞගන්ධික අංකුර විශේෂයන්ගේ මුල්වලින් හෝ නටුවලින් සැපයෙන සුවද වර්ග දැල්වූ විට ජනකාන්ත සුගන්ධයක් පැතිරී යයි.

“තිබ්බතිය ප්‍රදේශයේ ආර්ථික තත්වය කෘෂිකමීය සහ සතුන් වගාකිරීම යන දෙකොටසට බෙදේ. මෙයින් පළමුවැන්නෙන් තුන්කොටසක වටිනා කම ලැබෙන අතර දෙවැන්නෙන් එක්කොටසක වටිනාකමක් නිපයේ. ගොවි කම්පාන්තය මුල්තැන ගත් අතර සත්වයන්ගේ වගාව දෙවන තැනත් හස්ත කම්පාන්තය තෙවන තැනත් ගනී.”

රිචඩ්සන් මහතා දෙන විස්තරය පහත පළවේ.

ටිබැට් දේශයෙහි වැසි, තම නිවසෙහි වියන ලද රෙදිවලින් සැරසුණු සාමාන්‍යයෙන් අපිරිසිදු පෙනීමක් ඇති ගැමියා හෝ ගොපල්ලා තමා වෙත ඇති සමාදේධිය පිළිබඳ පැතිරී හැඟීමක් නොදෙන නමුත් අහ හිඟ කම දුර්භික්ෂය හෝ නිරාහාරව සිටීම තිබ්බකිය දේශයේ ඉතාම දුර්ලභ දෙයකි. තිබ්බකිය ජනයා එඩිතර යම්කිසිදෙයක් විඳ දරාගත හැකි ජනකායක් බව ප්‍රකටව පෙනිණ. සුව පහසු අතින් අඩුවුවද බරපතල වුවද තිබ්බකිය ගැමියෙකුගේ ජීවන තත්වය ආසියා මහා රටවල බොහෝ රටවල ඇතැයි කියා සිටින ජීවන තත්වයට වඩා උසස් බව යුක්ති සහගතව කිව යුතුය.

“ටිබැට් දේශය රටක් වශයෙන් ගෙන දළ වශයෙන් සළකා බලන කල ඇ ඇගේ අසල්වාසීන් සමග තම ආර්ථික තත්වය කිරුම් බරට තබාගෙන සිටී බව පෙනී යයි. තමන්ගේ ප්‍රධාන ආහාරය තමන්ම නිපයූ ටිබැට් ජාතිකයෝ තමන්ම ඇඳීමට ලොම් රෙදි සපයා ගත්හ. විදේශයෙන් ගෙන්වා ගැනීමට අවශ්‍යදේ අතර චීනයෙන් ලැබෙන තේ, පීහන්බඩු සහ සිල්ක් ආදියද ප්‍රධාන ඉන්දියාවෙන් ලැබෙන යකඩ, තඹ, පුළුන්, රෙදිවර්ග, සනරෙදි, සීනි, භාල් සහ පවුලට අවශ්‍ය අතින් සිල්ලර බඩුද වෙති. මෙසේ විදේශයෙන් ගන්නා ගන්නා බඩු වලට ගෙවීමට තරම් සැහෙන මුදල් සමහරවිට පවුම් 50,000ක් පමණ තිබ්බකියෙන් විදේශවලට යවන ලොම්, හම් සහ තුවාල වලට දැමීමට ගන්නා බෝරික් යන ඖෂධ වර්ගයන්ගෙන්ද ලැබේ.

“සමහරවිට ප්‍රමාණයෙන් ඉතා විශාල යයි සලකන ලද නමුදු තිබ්බකියේ බනිජ සම්භාරය ගැන කිසිම සුදුසු පරීක්ෂණයක් පැවත්වීම හෝ ඒවා ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට පරිශ්‍රමයක් දැරීමට හෝ කොමියුනිස්ට් ආක්‍රමණයට පෙර සිදුවී නැත. බටහිර තිබ්බකියේ ආවාට ගියාට කරන ලද ක්‍රමයකින් රත්රන් ගැරීම කර තිබේ. නැගෙනහිර ප්‍රදේශයේද ගංගා සමූහයක වැලි සෝද රත්රන් ලබා ගැනීම කර තිබේ. රට අඟුරු, යකඩ සහ තඹ ආදී ලෝහ සවල්ප වශයෙන් එහි ඇති බව දනගෙන ඇති නමුදු මෙබඳුදේ ගැරීම තිබ්බකියේ ආගමික ප්‍රතිපත්තීන්ට පටහැනි බවද එය එම පසෙහි සරාසාරය කෙළෙසීමේ හේතුවක් බවද ඔවුන් කල්පනා කර තිබේ.....”

.....“ජනගහණයෙන් වැඩි කොටසක් ගොවියන් සහ ගොපල්ලෝ වෙති. සෑම තිබ්බකිය ජාතිකයාම හේ උතුමෙක් වෙවා, හික්ෂුවක් වෙවා, ගැමියෙක් වෙවා, සංචාරකයෙක් වෙවා, අශ්ව පොතකාරොහකයෙක් වෙවා සහජයෙන්ම වෙළඳාමට කැමත්තක් දක්වන කෙනෙකි. මෙම අහිරුවිය සමග අත්වැල් බැඳගත් ඔවුන් තුළ ඇති භාරතීය දේශයේ දුර බැහැර ප්‍රදේශවල ඇති සිද්ධසාරාන නිදුල්ලේ වැඳගැනීමට වාරිත්‍රාත්‍රාකූලව නික්මයාමත් තිබ්බකිය ජනතාවගේ මානසික හුදෙකලාව බොහෝ සෙයින් තුනී කිරීමට ඉවහල් වී ඇතැයි සිතේ. නගරවල පිහිටුවා ඇති ඒ මේ අත විසිරී ගිය වෘත්තීය වෙළඳ සමාගම් සමාදේධිමත් මධ්‍යම පන්තියේ සුප් පිරිසක් බිහිකරති. මේ පිරිස අතර විශාල ඉඩම් හිමියන්ගේ වතුයායවල පරිපාලනය ගෙනයන ආරක්ෂකයෝද රජයේ පරිපාලන අංශයෙහි පහත් ශ්‍රේණිවල නිලධාරීන්ද යුද්ධභමුදුවේ පහත් නිලධාරීන්ද වෙති.”

විනාවතරණයට පෙර තිබු ජීවන තත්වය දලයිලාමාවරයා මෙසේ විස්තර කරයි.

“ටිබැට් ජාතිකයන්ගෙන් වැඩිදෙනා ප්‍රවේණි ගම්බිම්වල දසයන්යයි ද ඉඩකඩම් තිබුණේ ටිබැට් ජාතිකයන්ගෙන් සවල්පදෙනෙකුට පමණකැයිද චීන කොමියුනිස්ට් ආණ්ඩුව විසින් ප්‍රකාශ කිරීම අසත්‍යයක් මෙන්ම අසාධාරණ කථාවකි. ටිබැට් රටේ දරිද්‍රතාවයක් නැතැයි කීමට මම අදහස් නොකරමි. ඇත්තවශයෙන්ම ලෝකයේ බොහෝ රටවල දිළිඳුකම තිබෙන්නාක්

මෙන් ටිබට් රටෙහි ද එය තිබේ. නමුත් අභව්‍ය කම් ඇති අය එතරම් විශාල සංඛ්‍යාවක් නොවේ. කොමියුනිස්ට් චීන ආණ්ඩුව තිබ්බතයේ ඇති දිළිඳු ජනයාගේ ගණන විශාල කොට අතිශයෝක්තියෙන් කියා තිබේ. තිබ්බතයේ ජනගහණය ගැන සිතන විට එහි ඇති දිළිඳුන්ගේ ගණන සියයට ඉතාම අඩුගණනක් බව මගේ හැඟීමයි. බාහිර පෙනීමෙන් තිබ්බතීය ජනයා බොහෝ දෙනෙක් දුක්ඛීය පරිසරයක් මැද ජීවත්වන අය ලෙස පෙනී යන්නේ මෙහි ඇති දුෂ්කර ජීවන තත්වය සහ කාල ගුණයද භූමිභාගයේ සවිභාවයද හේතුවෙන් මෙන හොඳ ඇඳුම්ත් සැරසී නොසිටින නිසාය. මෙබඳු අපිරිසිදු බාහිර පෙනුමක් ඇති නිසාම ඔවුන් දිළිඳුකමින් පීඩා විඳින බවක් හෝ ප්‍රවේණි දසයන් බවක් හෝ ඔප්පු නොවේ. මේ අයගෙන් සමහරක් සැලකිය යුතු තරමේ හොඳ තත්වයක පසුවෙති. ඉතාම අපිරිසිදු ලෙස ඇඳ සිටි එක් මනුෂ්‍යයෙකු හික්සන් වහන්සේ විසිදහකට පමණ යම් යම් දිමනා දුන් පුවතක් මෙහි තිබුණි.

“තිබ්බතයේ සාමාන්‍ය මහජනකායගේ ජීවන තත්වය පිළිබඳ මම සැකෙවින් විස්තර කරන්නෙමි. කෘෂිකම් වෘත්තීයක නිරතවූ සෑම ටිබට් ජාතියෙකුටම ඔහු සෙස්සන් සමග සසඳා බැලීමේදී කෙනරම් දිළිඳු වූවන් ඔහු සන්තකව අඩුවශයෙන් ගවයන් 5 ක් හෝ 6 ක් පමණද බැටළුවන් 30 ක් පමණද සිටිති. ඔහුට වගා කිරීම සඳහා වෙන්වී ඇති ගොඩබිමේ ප්‍රමාණය බොහොල මිනුම් ක්‍රමයෙන් (Maund) රාතන්ල් 40 සිට 60 දක්වා ඇති ප්‍රමාණයක් අස්වැන්න ලබාදෙන තිබ්බතීය මිනුම් ප්‍රමාණයෙන් කායි (Khae) සියයක් හෝ එකසිය පණහක් පමණ ලැබෙන ප්‍රදේශයකි. (කායි 2½ ක් මෝන් 1 කට සමාන වන තරම්යයි ගිණිය හැක.) ධනවත් ගොවියන්ට කායි දහසක ප්‍රමාණයට බාර්ලිද රීට අතිරේකව භාරතීය මුදල් අනුව ගණන් බැලුවහොත් රුපියල් දහදහකටත් විසිදහකටත් අතර ගණනක් අවුරුද්දකට ලබාගත හැක. සාමාන්‍ය වශයෙන් “සංචාරකයෙකැ”යි හඳුන්වන ටිබට් ජාතිකයෙකුට සෙමර මුවන් දාහක් පමණද බැටළුවන් දහදහක් පමණද ඇත්තාහ. රජයේ නිලධාරීන්ගේද, ලාමාවරුන්ගේද, ව්‍යාපාරිකයන්ගේද, සංචාරක නායකයන්ගේද, ගම්පතියන්ගේද ජීවන තත්වය සඳහන් කිරීමට මට අවශ්‍ය නැත. මේ සියළු දෙනාම සහනදායක ජීවන තත්වයක් ලබාගත හැකි තත්වයක සිටිති. යම්හෙයකින් තිබ්බතීය ජනයාගෙන් වැඩිදෙනෙක් දුප්පතුන් යයි චීනය ප්‍රකාශ කෙරේ නම් වර්ෂ 1955 පමණ සිට චීන කොමියුනිස්ට් හේවයන් දසදහසකට අඩුනොවන ගණනක් සහ චීන ජාතික සාමාන්‍ය ජනයා හතළිස් දහසක් පමණද තම තමන්ගේ ජීවනෝපාය සඳහා තිබ්බතීය ජනයා වෙත රැඳී පැවතුණු බව සත්‍යයක් ලෙස මම ප්‍රකාශ කරමි.

වර්ෂ 1956 දී තිබ්බතයේ සවාධීන ප්‍රදේශය සඳහා පක්කල මූලික කොමිටිය (PCART) පටන්ගන්නා තුරු ඇතිවූ සිද්ධීන් සලකා එහිවූ ආර්ථික දියුණුව සවිස්තරව දක්වා තිබේ. 1955 මාර්තු මස 9 වන දින රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවට වන්ග් වන්ග් වූ මහතා විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තාවේ අතික් කරුණු සමහම ආර්ථික දියුණුව පිළිබඳ ඔහු මෙසේ කිය. ලාසා ප්‍රදේශයෙහි ද සිගාට්සේ ප්‍රදේශයේද අනිත් ස්ථානවලද මහජන බැංකු සහ වෙළඳ සමාගම් පිහිටුවා තිබේ. කෘෂිකම්‍ය සඳහාද සතුන් ඇති කිරීම සඳහාද මහජන බැංකු වලින් පොළියක් නැතිව ණය මුදල් ලබාගත හැක. එහෙත් හස්ත කම්‍යන්ත වලටද වෙළඳාමටද ණයට මුදල් ලැබුනේ ඉතාම අඩු පොළියකටය. මෙම වෙළඳ සමාගම් මගින් ලොම් සහ අනිකුත් දේශීය බඩු මිලයට ගැනීමට තිබ්බතීය වෙළඳුන් සමග කොන්ත්‍රාත් ඇතිකරගත්හ. වෙළඳාම සහ ප්‍රමාණය දියුණු කිරීමටද කොන්ත්‍රාත් වලට ඇතුළත්වූ මෙම වෙළඳ සමාගම් බඩු භාණ්ඩ හුවමාරු කරගැනීමේ ක්‍රමයක්ද ඇතිකළහ. චීන විමුක්ති හමුදාවේ (Pla) සාමාජිකයෝ නිසරු බිම් නැවතත් ලබාගෙන ටිබට් ජාතිකයන්ට ජල නල මාර්ගයන් කසලගෝධනය කිරීමේ විධිවිධාන යොදා ගැනීමට උදව් වූහ. එමෙන්ම ඔවුහු අළුත් ක්‍රියා මාර්ග ගොවිපළවල ප්‍රයෝජනය පිණිස

ප්‍රචාරය කළහ. අස්වැන්න වැඩියෙන් ලබාගන්නා ක්‍රමද ඔවුහු ඇතිකළහ. ඔවුහු අත්හද බැලීමේ සංවිධානයන්හද කෘෂිකාර්මික ආයතනද සතුන් බෝ කිරීමේ ගොවිපලවල්ද ඒ ඒ ස්ථානවල ආදර්ශමත් විධියට ඇති කළහ. ඕකාන්ග් ටිබෙට් ප්‍රදේශයේ සහ ටිබෙටියා ටිබෙට් ප්‍රදේශයේ මහමාග් වල වැඩ නිමකිරීම නිසා තිබෙන සහ චීනයේ අනිත් ප්‍රදේශ අතර ඇති සම්බන්ධකම තව තවත් දැඩිවිය. ඔවුහු තිබෙන ප්‍රදේශයේ දේශපාලනාත්මකවූද, ආර්ථිකවූද, සංස්කෘතිකවූද සංවර්ධනයෙහි සාර්ථක තත්වයක් ඇති කළෝය. ලාසා ප්‍රදේශයේ සහ වෙනත් ප්‍රසිද්ධ මධ්‍යස්ථානයන්හි තැපැල් හා විදුලි පණිවිඩ හුවමාරු කරන ලද ස්ථානද ඇතිකළහ. මෙම දිනයෙහිම නිකුත් කරන ලද තවත් ප්‍රවෘත්ති අංශයකින් 1959 මාර්තු මස 9 වෙනි දින රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාව මගින් අනුමත කරන ලද සංවර්ධන ව්‍යාපාර ගැනත් සඳහන් විය. එසේම වෙනත් ප්‍රවෘත්ති නිවේදනයකින් ප්‍රවාහණ අංශයේ යම්කිසි සංවර්ධනයක් ගැනද ප්‍රකාශ විය.

වරින්වර නිකුත්වන වාර්තාවලින් වෙනවත් ලෙස පැතිරී යන ආර්ථික තත්වයක් විස්තර විය. වර්ෂ 1955 පෙබරවාරි මාසයේදී සිකාංග් සහ ටිබෙට් යන ප්‍රදේශවල පිහිටි වෙළඳ සමාගම් මගින් ටිබෙට්පාකිකයන්ට යුවා- මුදලෙන් ඉතා විශාල කෝටි සංඛ්‍යාවක් වටිනා තේ පුලුන් රෙදි සහ අනිකුත් බඩු වර්ග සපයන ලදී. (මෙම වටිනාකම රත්රන් පවුම් දෙලක්ෂ අනුදහසක් හෝ ස්විට්සර්ලන්තයේ ප්‍රාන්ක් ගණනින් 3,480,000 වටිනාකම ඇත.) මේ අතර රජය දේශීය ටිබෙට් වෙළඳුන්ගෙන් ලෝම විශාල තොගයක් මිලට ගන්නා ලදී. ලාසා ප්‍රදේශයෙහි පැවැත්වූ කෘෂිකර්ම අත්හද බැලීමේ ගොවි- පළේදී එළවලු වැවීම පිළිබඳ කෘෂිකර්ම අත්හද බැලීම ගැන වාර්තාවිය. වර්ෂ 1956 ජනවාරි මස සිට සැප්තැම්බර් මස දක්වා ටිබෙට් රටට කන්ගිටියා ටිබෙට් (Kangtiang Tiket) සහ ඕහාසි ටිබෙට් යන මහා මාර්ග ඔස්සේ ටොන් දෙලක්ෂයක් පමණ බඩු එවන ලදී. එහෙත් මේ සඳහා වුවමනා කරන වාහනවල සහ පිරිසෙහිද, එම පිරිස නඩත්තු කිරීමෙහි ද යම් යම් අපහසු කම් ඇති බව වාර්තා ගත වී තිබේ. ලාසා ප්‍රදේශයෙහිද ඕගට්ගේ ප්‍රදේශයෙහිද, තන්ද්‍රා ප්‍රදේශයේද විදුලි බල මධ්‍යස්ථාන ඉදිවුනා පමණක් නොව ඕගට්ගේ ප්‍රදේශයෙහි පිහිටි මධ්‍යස්ථානයෙහි තිබෙන විදුලිකාර්මිකයන් පුහුණු කිරීමට කටයුතු සලස් වන ලදී. ලාසා ප්‍රදේශ PE විශාල වශයෙන් කැලෑ වගා කිරීමේ පරිශ්‍රම ගැන හා කිලෝමීටර් තුනක පමණ ප්‍රමාණයක වාරිමාර්ග සෑදීම හා ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම ගැනද වාර්තා වී ඇත. ලාසා ප්‍රදේශයෙහි උණු කොට වත් කළ යකඩ සවදේශීය ලෝහ උදුනකින් තැනුණු බවද 1959 ජනවාරි මාසයේදී වාර්තාවිය. පෙබරවාරි මාසයේදී බටහිර තිබෙනයේ දියුණුව මෙසේම වාර්තාවිය. අරි (Ary) ප්‍රදේශයෙහි ගිරි සිබර් තැනිතලා මත බැංකුද, තැපැල් කන්තෝරුද, කායෂ් අංශවල බඩු ගබඩාද විවෘත වී තිබූ බවත් හතරැස් මීටර් 7000 ක භූමි සීමාවක අලුත් ගොඩනැගිලි ඉදිකරන ලද බවත් පෙනේ. නොඉඳුල් පොළෝ පසින් අස්වැන්න ලැබුණු අතර අත්හද බැලීමේ ගොවිපලක්ද ඉක්මනින් විවෘත කිරීමට කටයුතු සලස්වා තිබේ. “ගැමියන් සංචාරකයන් සහ ශිල්පීන් බොහෝ ගණනකට රජයේ බැංකුවෙන් ණය මුදල් දී තිබේ. එමතුද නොව ඊට වඩා අසරණ ජනයාට මුදලින් සහ ද්‍රව්‍යයෙන් උදවු දී තිබේ.

“එහි වූ කැරලි ගැසීමට පසු නැවතත් නිෂ්පාදන කටයුතු ඇරඹුණු බවද ඒ අයුරින්ම මෙයටත් පිම් පනිමින් ඉදිරියට ගිය ආකාරය වර්ෂ 1959 කායෂ්ලිය වාර්තාවලින් නිවේදනය විය. මින් එක් නිවේදනයක ලෝක (Loke) ප්‍රදේශයෙහි විනුත් විසින් දෙන ලද සහනදයක වැඩ ගැන පහත සඳහන් පරිදි විස්තර කර තිබේ.

“මිනිසුන්ට නිලධාරීන් විසින් කලින් තිබුණු තත්වය නැවතත් දෙන ලදී. සහනයක වැඩ හැටියට මෙම ප්‍රදේශයෙහි වැසි ජනයාට ඉතාම අඩු මිලට ධාන්‍යා ටොන් 150 ක්ද, තේ පැකට් 70,000 ක් පමණද ලුණු සහ සෙමර මුවන් ගෙන් ලන් බටර් විශාල තොගයක්ද, සපයන ලදී.” ඒ ප්‍රදේශයෙහි පහත සඳහන් දේද සිදු කර තිබේ.—

දුප්පත් ගැමියන්ට ටොන් සිය ගණනක් පමණ බිත්තර වී දී ඇති අතර බඩු ගෙන යන සතුන් නොමැති අයට ඔවුන්ගේ එම ප්‍රශ්න විසඳා ගැනීමටද සහනය දී ඇත. මෙපමණක් ද නොව චීන ජාතික මුදලාගැනීමේ හමුදාව එහිවූ ගැමියන්ට පොහොර ගෙනයාමට ආධාරදී ඇති අතර ඔවුන්ගේ වාරිමාර්ග අගල් අලුත්වැඩියා කිරීමට කුඹුරු සෑමට සහ කලහකරුවන් විසින්විනාශ කරන ලද ගෙවල් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට ද ආධාරදී තිබේ.”

චීන වාර්තා කියන අන්දමට නිෂ්පාදනය එහි වූ කැරළි කෝලාහල වලින් ඇතිවූ ආකල නාවය අහිභවා දියුණු වී ගියේය. වම් 1959 දෙසැම්බර් මාසයේදී ප්‍රචාරය වූ ඉවන් විදුලි වැඩ සටහනක් එහි නිෂ්පාදනය පිළිබඳ වාර්තාවක් පිහිටුවා ඇති බව ප්‍රකාශ කළේය. ලාසානගරයෙන් වම් 1959 නොවැම්බර් මාසයේදී නිකුත් කළ ප්‍රවෘත්ති නිවේදනයකින් රජයේ වෙළඳ ආයතනවල කඩිසර ක්‍රියා ශීලිභාවය මැනවින් විස්තර විය. එදිනට විසුරුවා හරින ලද තවත් ප්‍රවෘත්ති සංදර්ශනයකින් හස්තකර්මාන්තවල සමාර්ථය ගැන ද විස්තර විය.

වම් 1959 නොවැම්බර් 23 වෙනි දින යකඩ උපකරණ නොමිලයේ බෙදා දුන් බව නිවේදනය වූනේ පහත සඳහන් අයුරිණි.

“වසන්ත කාලයේ සිට තිබිබතිය ගැමියෝ සහ ගොපල්ලෝ රජයෙන් දෙලක්ෂයකට අධික සංඛ්‍යාවක් යකඩ උපකරණ ලැබූහ. ඒ අතර ඇවිදීමින් සිසාන නගුල්ද, දකිපෝරුද උදලුද ලෝම කපන කතුරු ආදියද විය. සමහර තැනක ගැමියන්ට ඇවිදීමින් සිසාන නගුල් පරිහරණය කරන අන්දම ඉගැන්වීම පිණිස කෙටිකාල සීමාවකින් අවසන් වන පංති පැවැත් වූහ. තිබිබතියේ සොඩින ප්‍රදේශ තීරයේ පිහිටුවන ලද මූලික කොමිටිය ප්‍රකාශ කරන අන්දමට ඒ වම්සේම මාර්තු මාසයේ රාජ්‍යමන්ත්‍රණ සභාව ගත් තීරණයන් අනුව ප්‍රධාන් එක් ලක්ෂ පණස්දහක් පමණ වැය කොට යකඩ උපකරණ ගෙන්වීමට නියෝග කරන ලදී. මෙහි සෑම උපකරණයක්ම තිබිබතියේ දේශීය තත්වයට අනුකූලව තනන ලදහ. එහෙත් තිබිබතියේ කලින් තිබුණු ආණ්ඩුවට දක්වන ලද විරෝධයේ හේතුවෙන් සහ එහිවූ කුලවතුන්ගෙන් සෑදී ප්‍රතිගාමී සමූහයේද ඇතිවූ අවහිර නිසා හතර අවුරුද්දක් ගතවන තුරුම මෙම උපකරණ ගබඩා වල ප්‍රයෝජනයක් නොගෙන තැන්පත් කොට තැබිණ. ඒවා යළිත් ගැමියන්ට සහ ගොපොල්ලන්ට දෙන ලද්දේ උද්ගතවී තිබුණු කලිකලහ සංසිද්ධිමෙන් පසුව පමණකි.”

කෘෂිකර්මය පිළිබඳ විශාල අලුත් සංවර්ධන ක්‍රම නොකඩවාම වාර්තා ගතවිය.

“තිබිබතියේ සොඩින ප්‍රදේශ තීරයේ මූලික කොමිටිය මගින් සපයන ලද ටැක්ටර් වලින් තිබිබතියේ මදක් උණුහුම් ප්‍රදේශවන තකුන් (Takun) දේශයෙහි තිබූ නැඹුල් පොළෝ කනින්නට විය. මේ නිසා එහි අක්කර විශාල ගණනක් පැතිරී යන අලුත් ගොවිපළක් විවෘත වී තිබේ. මෙය තිබිබතියේ කෘෂිකර්මය හා සතුන් අස්කිරීම වර්ධනය කොට තිබිබතිය ගැමියන්ට ඔවුන්ගේ ගොවිකම් දියුණු කිරීමට ඉදි කරන ලද රජයේ ගොවිපළවල් විශාල සංඛ්‍යාවෙන් එකක් පමණකි. තිබිබතියේ සොඩින ප්‍රදේශයට පත්කරන ලද මූලික කොමිටියේ කෘෂිකර්ම හා සතුන් වගාකිරීමේ කාර්යාලය වූසුල් (Chusul) ප්‍රදේශයට සහ ධත්සේ (Dhatse) ප්‍රදේශයට ගොවිපළවල් දෙකක් සෑදීම සඳහා පරීක්ෂණ කිරීමෙන් උදව්දීම යයි අවවාද

කොට කාර්මිකයන් සමූහයක් යවා තිබේ. ලාසා ප්‍රදේශයෙහි බටහිර ප්‍රත්‍යන්ත සීමාවල ඇති කෘෂිකාර්මික අත්හද බැලීමේ ගොවිපළ ලාසා ප්‍රදේශයේ සතුන් බෝකිරීමේ ගොවිපළ සමග ඒකාබද්ධ කිරීමට සියවර ගෙන තිබේ. මෙම ඒකා බද්ධ ව්‍යාපාරය ක්‍රමයෙන් දියුණුකොට තිබීමත් සමඟ කෘෂිකර්මය කැලෑ වගාව, සතුන් බෝකිරීම, ධීවර කම්පානය සහ අනිකුත් විවිධ අතිරේක කම්පානයන් අත්හද බලන විශාලතම ගොවිපළ හැටියට නැංවීමට කටයුතු කෙරේ. තිබීමත් වෙනත් ප්‍රදේශවලදී තිබීමත් සාමාන්‍යයන්ට යෝග්‍ය ගොවිපළ තනා භූමිමට උපදෙස් දීම සඳහා පරිශ්‍රමයක් දැරීමෙන් යන බව පෙනේ.

විංගයි දේශය සහ විබැට් ප්‍රදේශය අතර ඇති මහා මාග්ගේ රටවාහන ගණන ත්‍රිගුණ වී ඇතැයි 1959 නොවැම්බර් 24 වෙනි දින පීකිං ගුවන්විදුලිය ප්‍රකාශ කෙළේය. ඒ සමගම චාම්දෝ (Chamdo) ප්‍රදේශය අසල විදුලි බල මධ්‍යස්ථානයක කටයුතු ඇරඹුණු බව ඒ මගින්ම ප්‍රචාරය විය. ලාසා නගරයෙන් ලැබුණු ප්‍රවාහන සේවාවන් විසුරුවා හරින ලද පීකිං ගුවන් විදුලිය එහි ලැබී ඇති විශාල ආධාර පහත සඳහන් අයුරු විස්තර කෙළේය.

“විබැට් ප්‍රදේශවාසී ජනයාට ගතවූ වසරේ රටේ අනිකුත් සෑම ප්‍රදේශයකින්ම බහුවිධ ආධාර ලැබී තිබේ. මේ අතර රවුම් කරන ලද වානේ විශාල තොගයක්ද යාන්ත්‍රික මෙවලම්ද සිමෙන්ති සහ අනිකුත් ගොඩනැගිලි උපකරණද චීනයේ සියළු දේසින්ම ලාසා නගරයේ අති විදුලිබල මධ්‍යස්ථානයේ ගොඩනගන භූමි ප්‍රදේශයට ගලා ආ අතර ලාසා නගරයෙහි වෙනත් ගොඩ නැගිලි ඉදිකෙරෙන ස්ථානයන්ටද විවිධ ආධාර ගලා ආ බව කිව යුතුය.

“පීකිං, ෂැන්හයි, කියාන්ග්සි, හෝනන්, සෙකුවන්, කන්සු, විංගයි යන නගරවලින් සහ අනිකුත් ප්‍රදේශයන්ගෙන් ද දක්ෂ කාර්මිකයන් සහ ගොවි කම්පානය, සතුන් වගා කිරීම, මහජන සෞඛ්‍ය, කසලගෝධනය, ප්‍රවාහණය සහ අනිකුත් අංශවලට විශේෂඥයන් එවා තිබේ. මේ අය තමන්ගේ අවබෝධය විබැට් ජාතිකයන් අතරද බෙදා දෙති. ලාසා ප්‍රදේශයේ කම්පාන ශාලාවල වැඩකරන විබැට් ජාතිකයන් දැන් දැරින් (Dairen) සහ ෂෙන්යංග් (Shenyang) යන ප්‍රදේශවල යන්ත්‍රවල නැනුණු උපකරණ භාවිතා කරන බව සැලවේ. මේ ප්‍රදේශයේ මහ මාග්වල සිය ගණන් බර බඩු සහ සතුන් ගෙන යන වාහන ඔබ මොබ යයි.

“ජීවිතයේ පළමුවරට දැන් විබැට් ජාතික ගැමියන් බොහෝ දෙනෙක් වෙනත් ස්ථානවල ඇති කම්පාන ශාලාවලින් ඔවුන් සඳහා විශේෂයෙන් නිපැයුණු ගොවිකම්වලට උපයෝගීවන අයෝමය උපකරණ භාවිතා කරති. දක්ෂිණ දිසා භාගයෙහි වූ ප්‍රදේශවලින් විශාල තොග ගණනක් තේ එවා තිබේ. රෙදිපිළි ඇතුළු ධාන්‍ය සහ මහජන පරිභෝගයට සුදුසු අනිකුත් ද්‍රව්‍ය විශාල සංඛ්‍යා වශයෙන් තිබීමත් එවන ලද බව කිව යුතුය.

“ටසයිම්දම් (Tsaimdam) නදී තීරය කලින් ජනශූන්‍ය භූමි ප්‍රදේශයක් වූ නමුදු දැන් අභුරු කම්පානය, රසායනාගාර, පිහන් කම්පානය, විදුරු කම්පානය, යන්ත්‍ර සූත්‍ර නිපදීම සහ පතල් කම්පාන ආදී විස්සකට අධික කම්පානායතනයන්ගෙන් හෙබි තිබේ. කම්පාන ශාලා සහ පතල් දෙසියක් පමණ නගර ප්‍රදේශවල ඇති තත්වයටම පරිපාලනය වන ලදුව ද්‍රව්‍ය විශේෂ දෙදහසකට වැඩි ගණනක් නිපයා තිබේ.”

පීකිං ගුවන් විදුලිය වසර 1960 මාර්තු මස තව තවත් අළුත් ගොවි මෙවලම් සපයා දෙන බව ප්‍රකාශ කෙළේය. වසර 1959දී නිකුණාට වඩා ගොවිකම්පානය සඳහා අඩු පොලියට මුදල් දීම තුන් ගුණයකින් වැඩිවී ඇති බව මෙම ගුවන් විදුලිය මාර්තු මාසයේ ප්‍රකාශ කෙළේය.

තිබ්බතයේ මෙම සංවර්ධනය පිළිබඳ විස්තර එහි ඇති කමාන්තය, කෘෂි-කම්ය, ගොඩනැගිලි තැනීම හා වෙළඳාම පිළිබඳ දිස්ත්‍රික් වික්‍රයක් නිරූපණය කරන බව පෙනේ. චීනයේ ඇති කමාන්තවල දැන් පවත්නා කුසිත භාවය ගැන සඳහන් වන වාර්තා සමඟ කුළුපහකම ඇති කෙනෙකුට චීනයේ සහ ටිබ්ට් ජාතිකයන් ටිබ්ට් රටේ උත්සාහවත්ව වැඩකරන බවට කිසිදු සැකයක් නැති අතර තිබ්බතයේ ආර්ථික තත්වය දියුණු වී ඇතිබවත් සැලකිය යුතු තරමින් එය මේතාක් දියුණු වන බවත් නිසැකව පෙනේ. ද්‍රව්‍ය නිපදවීම වැඩිවී ඇති බවට කිසි සැකයක් නැතද මෙහිලා පැනනගින අවශ්‍ය ප්‍රශ්නය නම් මේ නිසා සාමාන්‍යයෙන් තිබ්බතීය ජනයාගේ ආර්ථික තත්වය දියුණු වී ඇද්ද යන්නය. පලාගිය ජනයාගේ අදහස අනුව එය තිබ්බතයටත් වඩා පහත බැස තිබේ.

තිබ්බතීය වාර්තාවලට අනුව එහි අග භිතකම් ඇතිබවද, බඩු මිල ඉතා අධික බවද ඉසිලිය නොහැකි මිල ගණන් අය කොට රජය වෙළඳාම කරන බවද කියැවේ. තිබ්බතයෙන් ලැබෙන සම්පූර්ණ ද්‍රව්‍ය තොගය චීනයට වුවමනා කළ බව එහි වැඩිදුරටත් කියැවෙන අතර ද්‍රව්‍ය වැඩියෙන් නිපදවීමේ අවශ්‍යතාවය ඇතිවීමට හේතුව මෙය බව ඉන් පැහැදිලිය.

චීනයේ රටට ඒමට පෙර තිබ්බතයට තමාගේ අවශ්‍යතාවයට සරිලන දේ නිපයා ගැනීමට පුළුවන් විය. එහෙත් චීනයේ විසින් පෙන්වා දෙන ලෙසම තිබ්බතයේ තමාගේ ධන සම්පාදන ක්‍රම පිළිබඳව ඉතාම අඩු දියුණුවක් ලබා සිටියාය. මෙම ධන සම්පාදන ක්‍රම චීනයේ උපදේශකත්වය යටතේ දැන් දියුණු කොට තිබේ. පෙනී යන හැටියට මෙය තිබ්බතයට ගලා එන චීන ජාතිකයන් විශාල සංඛ්‍යාවකගේ අවශ්‍යතාවයට සහ චීනජාතික විමුක්ති හමුදාවේ අවශ්‍යතාවයට ඕනෑ කරන නිසා මෙය මෙසේ කෙරේ. දැනට එහි ඇති දුර්භික්ෂය තිබ්බතයේ ජනගහණය අධික වීම නිසායැයි කියමින් පමණක් පහද දිය යුතුය. චීන වාර්තාවල එන ලිපිවලද ද්‍රව්‍ය වැඩියෙන් නිපදවීමේ අවශ්‍යතාවය ගැන වරින් වර සඳහන් වී තිබේ. මෙයින් අදහස් කෙරෙන්නේ තිබ්බතයට එවන ලද චීනයේ බොහෝ දෙනාගේ අවශ්‍යතාවයන්ට සහ තිබ්බතීය ජාතිකයන්ගේ අවශ්‍යතාවයන්ටද ටිබ්ට් දේශයේ ධන සම්පාදන ක්‍රම වලින් නිපයාදිය යුතු බවය. මේ නමින් බලන කල තිබ්බතය ලබා ඇති ආර්ථික සංවර්ධනයෙහි ඇත්තේ සවල්ප වටිනාකමක් වන අතර සාක්ෂ්‍ය වලින් පෙනී යන හැටියට දැන් පවත්නා තත්වය අනුව ටිබ්ට් ජාතිකයන්ගේ ජීවන තත්වය ඔවුන්ගේ සියළු අවශ්‍යතාවයන්ගෙන් ප්‍රධානතම අවශ්‍යතාවය වන ආහාර පිළිබඳව සලකන විට පහත වැටී තිබෙන බව කිය යුතුය.

(2) සාමාජික තත්වය:

චීන ප්‍රවාහනී පත්‍ර සහ ගුවන් විදුලිය ද වෛද්‍ය සේවය පිළිබඳව මා හැඟී දියුණුවක් සිදුවී ඇති බව වාර්තා කෙරෙති. චීනයේ පැමිණීමට පෙර මෙම සේවය ඉතාම මූලික තත්වයක තිබුණු බවද ඔවුහු කියති. ලාසාවෙන් නිකුත් වූ ප්‍රවාහනී වාර්තාවක් වම් 1955 දී මේ පිළිබඳව තිබ්බතීය දේශය ලද අභිවෘද්ධිය පහත සඳහන් පරිදි විස්තර කෙළේය.

“ටිබ්ට් දේශයේ සෞඛ්‍ය කටයුතු දියුණු වේ. ගතවූ වම් හතර කුළු ටිබ්ට් රටේ සෞඛ්‍ය සංවර්ධනය සඳහා චීනජාතික ආණ්ඩුව යුවාං ලක්ෂ 50 කට වඩා වෙන්කොට තිබේ. තිබ්බතයේ සෞඛ්‍ය සංවර්ධන කටයුතුවල නියැලී ප්‍රධාන සාමාජිකයන්ගේ සහ මහජන සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ නියෝජිත යන්ත්‍රණ ද ඉකුත් සතියේ පවත්වා නිමවූණු සම්මේලනයකදී මේ බව අනාවරණය විය.

“සිකියාන්ග් ටිබ්ට් සානු භූමියෙහි පිහිටා ඇති ප්‍රධාන නගර දෙකක් වන ලාසා සහ චම්දෝ (Chamdo) ප්‍රදේශවල පසුගිය අවුරුදු හතර කුළු ආරෝග්‍ය ශාලා සාදන ලද බව එම සාකච්ඡා මණ්ඩලය පිළිගත්තේය.

මෙපමණක් නොව කුඩා නගරවල සහ දුරබැහැර පළාත්වල වියු රෝගීන්ට විකිත්සාගාර වලින්ද සංචාරක වෛද්‍ය මණ්ඩලවලින්ද ප්‍රතිකාර ලැබී තිබේ. මිනිසුන් 9,63000 කට පමණ නොමිලයේ වෛද්‍යාධාර සහ බෙහෙත් විදීම දී ඇති බව මේතාක් අසම්පූර්ණ සංඛ්‍යා ලේඛනවලින් පෙනේ.

“මේ කාලසීමාව තුළම විවෘත ජාතිකයන් 170 දෙනෙක් වෛද්‍ය සේවකයන් ලෙස පුහුණුවක් ලබා ඇත්තාහ. ඒවා ජාතික මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් මෙම ප්‍රදේශයට දෙස්තරවරු 400 ක් සහ හෙදියන්ද, රටේ අතින් පළාත් වලින් එවා තිබේ.

මෙම සාකච්ඡා මණ්ඩලයේදී වැඩි වැඩියෙන් විකිත්සාගාර ඇතිකොට සංචාරක වෛද්‍යසේවා මණ්ඩල පිළියෙල කොට විවෘත ජාතිකයන් 50 සිට 80 දක්වා කොටසක් එන අවුරුදු දෙක තුළ වෛද්‍යවරයන් ලෙස පුහුණු කිරීමට සැලැස්මක්ද පිළියෙල කරන ලදී.

වම් 1956 දී සෞඛ්‍ය සේවයෙහි තව තවත් දියුණුවීම් ඇතිබවත් වාර්තා විය. තිබ්බතිය ජාතිකයන් භාවිත කළ ක්‍රමය ඔවුන් විසින් වද බවට පත් කිරීමක් යැයි කියන නමුදු එය ඔවුන්ගේ සුභසිද්ධිය පතා කරන ලද යම්කිසි ක්‍රමයක් දැයි සත්‍ය වශයෙන් කිය නො හැක. චිත්‍රන් විසින් නිවේදනය කරන අන්දමට ප්‍රවේණි දසයන් සහ වහළුන් නිදහස් කිරීම ඉතාම පාපුල ක්‍රියාකාරී සමාජ සංස්කරණයකි. ලාමාවරුන්ට පුද්ගලික නිදහස දියයුතු යැයි නියෝගයක්ද නිකුත් විය. මේ නියෝගයෙන් අදහස් කරන ලද්දේ ඔවුන් කැමති නම් ඔවුන්ට එම ආශ්‍රම අත්හැර යාමට සම්පූර්ණ නිදහස තිබෙන බවකි. ලාසා නගරයෙහි “ආපාදසම්පන්න ප්‍රදේශය” පිරිසිදු කිරීම ගැන වම් 1959 නොවැම්බර් මස වාර්තා විය. දැන් එම ප්‍රදේශය “ප්‍රීතිමත් ප්‍රදේශයක්” හැටියට සැලකේ. වම් 1956 මැයි මස සිට නොවැම්බර් මස දක්වා හතරැස් මීටර් 30,000 ක ප්‍රදේශයක් ලාසා නගරයෙහි ගෙවල් ඉදි කිරීමට වෙන් කළේයයි වාර්තා කරන ලදී. තවද වම් 1951 සිට ඇතිවූ ගෙවල් ඉදිකිරීම ඊට පෙර ලාසා නගරයෙහි සිදුවූ ගෙවල් ඉදිකිරීම අභිබවා ගිය බව ගණන් බලා තිබේ. (මේ කියන්නේ “තිබ්බතය මිදීමට පෙර” කාලය ගැන ය.)

මේ වාර්තාවලින් සමහරක් දෝෂ ගවේෂණ මුඛයෙන් බැලීම අවශ්‍යය චිත්‍රන් විසින් අරඹන ලද වෛද්‍යාධාර පහසුකම්වලින් විශාල සෙතක් සැලසුණු බව සැකකිරීමට කිසිදු හේතුවක් නැත. ප්‍රවේණි දසයන් සහ වහළුන් මිදීම ඒ ඒ කරුණු අනුව බැලිය යුත්තකි. වම් 1959 යට පෙර තිබ්බතයේ තිබූ මිනිස් වහල්කම සහ පරිපීඩනය ගැන චිත්‍රන් නිරූපණය කරන චිත්‍රය මීට කලින් පෙන්වා දී ඇති සැටියෙන්ම එක්කෝ බරපතල ලෙස අතිශයෝක්තියෙන් ගහණය. නැතහොත් එය සමහර අංශවලින් ඉතාම අසත්‍යය. ප්‍රවේණි දස සේවය නතර කොට ගැමියන්ට වහාකිරීමට ඔවුන්ගේ ඉඩම් දෙන ලදී. එහෙත් එහි අස්වැන්න තබා ගැනීමට ඔවුන්ට අවකාශ නොලැබිණ. විවෘත ජාතිකයන්ගේ ප්‍රකාශ අනුව ගැමියන් විසින් වැදුම් පිදුම් කරනු වෙනුවට ඉන්පසු අස්වැන්න ජනසතු දෙයක් වන බවට කරුණු සලසා තිබේ. තවද ඔවුන්ගේ සේවය එහි සහභාගි ගැන මෙන්ම ප්‍රමාණය ගැන සලකන විට ඒ පිළිබඳව උපදෙස් දී තිබෙන්නේ රාජ්‍යය බව පෙනේ. එහෙයින් සමහර විවෘත ජාතිකයෝ විවෘත රට අත්හැර ගියහ. මේ නිසා සාමාන්‍ය තිබ්බතිය ගැමියෙකුගේ හෝ චිත්‍රන් දක්වන ලෙස” මුදන ලද ප්‍රවේණි ගම් දසයෙකුගේ හෝ තත්වය සමාජ ප්‍රතිසංස්කරණයෙන් පසු කෙතරම් දුරට නිදහස් ද යන්න උග්‍ර විවේචනයට භාජන විය යුතු ප්‍රශ්නයකි. ඔහු ඒවා ජාතික හමුදාවේ භටයන් මෙන්ම පුහුණු කරන ලද කම්කරුවන් හමුදාවේ කෙනෙකු බවට පත්වියයි කීමට බොහෝ ලකුණු තිබේ.

හික්සන්වහන්සේගෙන් සහ ලාමාවරුන්ගෙන් බලයෙන් වැඩගැනීම සම්බන්ධව කලින් සඳහන් කොට ඇත. ප්‍රවාහණ සැපයීමේහි ලා කලින් තිබුණු බලයෙන් වැඩ ගැනීම පිළිබඳ සිද්ධීන්ද ඉහත සඳහන් කෙළෙමු.

මෙම වත් ඉදිකිරීම පිළිබඳව බලයෙන් වැඩගැනීමේ සිද්ධීන් පිළිබඳ තොරතුරු පසුව කල්පනාවට භාජනය කරමු. ප්‍රතිසංස්කරණයට පසු පලා ගිය අය අතරෙන් පුහුණු කරන ලද කම්කරුවන් යැයි ගිණියහැකි අයගෙන් ලැබුණු සාක්ෂා, අනෙක් සාක්ෂා සමග සසඳා බලන විට ප්‍රමාණයෙන් අඩුයැයි කිය යුතුය. නමුත් ඊට කලින් විනුත් විසින් කරන ලද බලයෙන් පුහුණුකිරීම ගැන සලකන විට ඉන්පසු ඇතිවූ ජනකායගේ නැගීසිටීමට පසු සිදුවන්නේ කුමක්ද යන්න හොඳ හැටි විද්‍යාත්මකව.

(iii) සංස්කෘතිකත්වය

සංස්කෘතික තත්වය පිළිබඳ දියුණුව අධ්‍යාපනය පිළිබඳව කරුණු දක්වීමෙහි දී සාකච්ඡාවට භාජනය කරනු ලැබේ. ආගමික ලාංඡන සහ ප්‍රතිමාවන්ද ආගමික ග්‍රන්ථයන්ද විනාශ කරන ලද බව පළමුවන පරිච්ඡේදයෙහි සඳහන් කරන ලදී. මෙයම දේව විරෝධී කොමියුනිස්ට් ධර්මයට එකට දියුණුවීමට අපහසුකම නිසා විනාශ කිරීමෙන් එම සංස්කෘතිය නැසීමට දරණ ලද උපක්‍රමයක් බව කියහැක. “සංස්කෘතික සත්ව සන්නතියේ විනාශය” යැයි නම් කරන ලද මෙය මනුෂ්‍ය සන්නතියේ විනාශයම යැයි සමහර රාජ්‍යයන් විසින් සලකනු ලබන මනුෂ්‍ය අයිතිවාසිකම් පිළිබඳවම ඇති ක්‍රියා කලාපයකි.

බැසගත් නිගමන

ඉහත සඳහන් කරුණු මුළුමනින්ම ගත්කල මෙහි නිෂ්පාදනය වැඩිවීමෙන්, දියුණුවූ පණිවිඩ හුවමාරුවෙන්, ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීමෙන්, ආරෝග්‍යශාලා සහ විදුලි බල ස්ථාන ඇරඹීමෙන්, ප්‍රවේණි දසකම් පිළිබඳව තිබූ වැඩකොටස් මකා දැමීමෙන්, මේ ආදී වශයෙන් සාමාන්‍යයෙන් ද්‍රව්‍යමය සංවර්ධනයක් පිළිබඳ මාහැඟි වික්‍රම කැඩී කිවයුතුය. නමුත් මෙහිදී පැනනගින ප්‍රශ්නය නම් මෙම දියුණුව කාහට කුමක් නිසා සිදුවීද යන්නය. තිබ්බතයේ ඇති ජීවන තත්වයෙන් පෙනී යන්නේ තිබ්බතයේ සිදුවූ ද්‍රව්‍යමය දියුණුව පවා විනුත් විසින් සාමාන්‍ය තිබ්බතිය ජනයාගේ කලින් එහි තිබූ ජීවන තත්වය පවා බිඳීදීමෙන් තමන්ගේ යහපත සඳහා උරාගෙන ඇති බවය. තවද තිබ්බතයේ මෙම දියුණුව ලැබීම සඳහා වියදම්වූ දෙයට බොද්ධ ආගමික සමූහයට විරුද්ධව ගෙන ගිය සත්ව සන්නති විනාශයද ඇතුළත්වේ. මනුෂ්‍ය අයිතිවාසිකම්වල ඉතාම මූලික අයිතිවාසිකම් මේ දියුණුව සඳහා කැපවී ඇති බවද වැඩිදුරටත් පෙනීයේ. එම නිසා ආර්ථික, සාමාජික සහ සංස්කෘතික දියුණුවක් තිබ්බතයේ ඇතිවී තිබෙන්නේ යයි අයිතිවාසිකම් කියන්නන්ට මෙවැනි සිදුවීම් සලකා බලන විට ඒ සලසා ඇති දියුණුවට ලැබිය යුතු ප්‍රශංසාව අල්ප බව සඳහන් කරමු.

28 (1) වන ඡේදය: “සෑම මිනිසෙකුටම වැඩ කිරීමට, තමන් කරන රක්ෂාව කුමක් දැයි තෝරා ගැනීමට සාධාරණවූත්, සුවපහසු වූත් වෘත්තීය කොන්දේසිවලට සහ රැකිරීම් නැතිවීමෙන් එත භාතියෙන් ආරක්ෂා වීමටද අයිතිවාසිකමක් තිබේ.

බලයෙන් වැඩ ගැනීම සම්බන්ධයෙන් සාක්ෂා විශාල සංඛ්‍යාවක් ඇත. ඒවා මෙයට කලින්ද සඳහන් විය. විශේෂයෙන්ම හික්ෂුන්වහන්සේ සහ ලාමාවරු බලයෙන් වැඩ කිරීමට යටත් කළ ක්‍රමය ගැන සඳහන් කළ යුතුය. එමෙන්ම චීන ජාතික විමුක්ති හමුදාව (PLA) විසින් තම කටයුතු ඉටුකරගත් අන්දම සහ විනයට යැවූ ළමයින් ලවා අධ්‍යාපනයට යන ව්‍යාජයෙන් බලයෙන් කරවා ගත් වැඩකටයුතු ගැනද සඳහන් විය යුතුය.

24 වන ඡේදය: “සෑම කෙනෙකුටම විවේකයට සහ නිවාඩුවටද අයිතිවාසිකමක් තිබේ. තමා වැඩ කරන පැය ගණන යුක්ති යුක්ත ලෙස සීමා කිරීමටද වරින් වර පඩි සහිත නිවාඩුවලටද අයිතිවාසිකමක් තිබේ. ”

තිබ්බතිය ජනයාට බොහෝ අවස්ථාවන්හි වැඩ කටයුතු කිරීමට ඉතාම දරුණු කොන්දේසි දැමීම පිළිබඳව මෙම වාර්තාවේ කලින් විවරණය වූ සාක්ෂ්‍යවලට අවධානය යොමු කිරීම පමණක් මෙහිලා ප්‍රමාණවත්ය.

29 (2) වන ඡේදය: “යම් පුද්ගලයෙකුගේ අයිතිවාසිකම් සහ නිදහස ක්‍රියාවට නැගීමේදී එය සීමාවිය යුත්තේ අනිත් අයගේ එවැනි අයිතිවාසිකම් වලට සහ නිදහසට හරුකිරීමේ හා ඒවා ආරක්ෂා කිරීමේදී එමෙන්ම සද්චාරය පිළිබඳව තිබිය යුතු සාධාරණ ප්‍රඥප්තීන් පවත්වා ගෙන යාමේ ද මහජන චිත්‍ය සහ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක පැවතිය යුතු සාමාන්‍ය සුභසිද්ධිය ආරක්ෂා කිරීමේදී හුදු පරමාර්ථය ඇතුළු නීතියෙන් පමණක් නිගමනය වී ඇති පරිදිය.”

මෙම ඡේදය නිදහස සහ අවසරය අතර පාරම්පරිකව පැවතීගෙන එන වෙනස මේයයි ප්‍රකාශ කිරීමක් පමණකි. 22 වන සහ 25 වන ඡේදවලදී මෙන්ම මෙහිදීද තිබ්බතිය දේශයෙහි මහජන සුභසිද්ධිය සඳහා පනවන ලද සීමාකිරීම්ද අනිත් පුද්ගලයන්ගේ පුද්ගලික අයිතිවාසිකම් සීමා කිරීම සඳහා පනවන ලද සීමාකිරීම්ද සාධාරණ ද යන්නය. කලින් සඳහන් ඒ ඒ ඡේදයන් යටතේ උපුටා දක්වන ලද සාක්ෂ්‍ය නීත්‍යානුකූල පරීක්ෂක කොමිටියේ මතයේ හැටියට මේ සීමාකිරීම් විබැට දේශයේ සිදුවී ඇති සිද්ධීන් අනුව සලකා බලන කල එකී කරුණු ඉහත සඳහන් පරමාර්ථ දෙකින් එකක්වත් ඉටුකිරීම සඳහා පනවන ලද දේ යැයි කිය නොහේ.

ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා චිත්‍රන් විසින් පනවන ලද නියෝගවලට ආශ්‍රම-වාසීන්ගේ සහයෝගය ලබාගැනීමට යොදන ලද එක් උපක්‍රමයක් නම්, එම ආශ්‍රමවලට බෝම්බ දැමීමය. මෙය චිත්‍රන්ගේ අවබෝධයේ හැටියට මහජන සුභසිද්ධිය සඳහා කරන ලද්දක් යයි කියන නමුදු එය කෙළින්ම ඔවුන් විසින් ගන්නා ලද සාහසික පියවරක් නිසා කිසිම අයුරකින් සාමාන්‍ය වැසියාගේ සුභ සිද්ධියට අදාළව ගත් පියවරකැයි කිව නොහැක. අනිත් බෝම්බ හෙළීම සිදුවී ඇත්තේ පළිගැනීමේ චේතනාවෙන් බව පෙනේ. තව සමහරක් යුද්ධ හමුදාවේ ක්‍රියාකාරීත්වයෙන් කරන ලද දේවල්ය. තිබ්බතිය ජනතාවගේ ප්‍රකාශයන් අනුව බලන විට මේවා මැඩපැවැත්වීමේ චේතනාවෙන් කරන ලද දේයැයි සාධාරණව සිතාගැනීමට නොහැක්කේ ඒවා ඉතා දරුණු නිසාය.

මෙම කොමිටියට ලැබුණු බොහෝ ප්‍රකාශවල ආශ්‍රම විනාශ කිරීම පිළිබඳව සඳහන් විය. සාක්ෂිකරුවන්ගෙන් කරුණු අසා බැලීමේදී ආශ්‍රම විනාශ කිරීම යන්නෙන් අදහස් කරන ලද්දේ ඒවා කඩා බිඳ දැමීම මෙන්ම හක්ති-මතුන්ගේ මධ්‍යස්ථාන වශයෙන් ඒවායේ තිබුණු තත්වය විනාශ කිරීම යන දෙකම බව පැහැදිලි වේ.

මේ දෙයාකාරයෙන්ම ආශ්‍රම විනාශ වී තිබේ. නමුත් එක් එක් සාක්ෂි-කරුවා වෙන වෙනම ගෙන පරීක්ෂා නොකර මේ ක්‍රියා මාරි දෙක සියුම් අත්දැමින් වෙන්කර බැලීම අපහසුය. මේවාට විරුද්ධවීමේ හෝ බාධා කිරීමේ ප්‍රතිඵලය වූයේ පරිපීඩනය සහ දණ්ඩනීය ක්‍රියා බව සිතා ගැනීමට ඉහත සඳහන් සාක්ෂ්‍ය අනුව ප්‍රස්ථාව ලැබේ. කොමිටියේ මතය හැටියට ඒ තත්වය උඩ මේ කටයුතු සාධාරණ ලෙස නො සැලකේ. චිත්‍රන් විසින් කළ මේ කටයුතුව, මිනිසෙකුට තමාගේ දේපළ වල අයිතිය අත්තනෝමතිකව තමාගෙන් බැහැර නොකිරීමට ඇති අයිතිවාසිකම බිඳෙන, එසේ බිඳී ඔහුගේ පුද්ගලික දේපල අල්වා ගැනීමේ ක්‍රමයක් බවට පත්වන බව ඒකාන්තය.

තිබ්බතිය සාමකාමීව මුද්ගැනීම සඳහා කළ යුතු කටයුතු පිළිබඳව අත්සන් කරන ලද ගිවිසුම.

i25^ 23g

(කරුණු සතළොසක් ඇතුළත් ගිවිසුම)

චීන ජාතික සමූහාණ්ඩුව විසින් කළැයි කියන කරුණු 17 ගිවිසුමේ උල්ලංඝනය.

මෙම ගිවිසුමෙන් තිබ්බතයේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව හැටියට සඳහන් වන දලයි ලාමාගේ කණාන් නැමති කැබිනට් මණ්ඩලය වම් 1959 මාර්තු මස 11 වෙනි දින තිබ්බතයේ ස්වාධීනත්වය ප්‍රකාශයට පත් කෙළේය. වම් 1951 මැයි මස 23 වන දින තමාගේ ආණ්ඩුව සහ චීන ජාතිකයන්ගේ සමූහාණ්ඩුව අතර ඇතිවූ මෙම කරුණු 17 ක් ඇතුළත් ගිවිසුම දලයි ලාමා විසින් වම් 1959 ජූනි මස 20 වෙනි දින ඉවත හෙළනු ලැබීය. මෙම කටයුතු නිසා උද්ගත වන නීත්‍යානුකූලතත්වය ගැන මෙම වාර්තාවෙහි අන් කැනෙන සලකා බලනු ලැබේ. මෙම පරිච්ඡේදයෙහි මුල් කොටසෙහි සලකා බලන්නේ එම ගිවිසුම චීනය විසින් උල්ලංඝනය කරන ලද්ද යන ප්‍රශ්නයට අදාළ වන කරුණු පමණකි. දෙවන කොටසෙහි තිබ්බතීය ආණ්ඩුව වෙත එල්ල කරන ලද චෝදනා ගැන සලකා බලනු ලැබේ. මෙම ගිවිසුමේ සම්පූර්ණ පිටපත පරිච්ඡේදයෙහි අගට යොදා ඇත.

(3) ඡේදය: “චීන ජාතිකයන්ගේ දේශපාලන සාකච්ඡා සම්මේලනයේ (CPPCC) පොදු වැඩ සටහන අනුව ජාතිකත්වය පිළිබඳ ගතයුතු ප්‍රතිපත්තිය නම් විඛාට් ජාතිකයන්ට ප්‍රධාන ජාතික ආණ්ඩුවේ (CPG) නායකත්වය යටතේ ජාතික ප්‍රාදේශීය ස්වාධීනත්වයක් ක්‍රියාවේ යෙදීමට අයිතිවාසිකම තිබේ” යන්නය. වම් 1959 දී තිබ්බතයේ ස්වාධීනත්වය යනුවෙන් තමාට අවබෝධ වන්නේ කුමක්දැයි ප්‍රශ්න කළ විට දලයි ලාමාගේ පිළිතුර වූයේ “තිබ්බතයේ ස්වාධීනත්වය යනුවෙන් හැඟෙන්නේ අභ්‍යන්තරික කටයුතු ගැන සවයං පාලනයක් ඇතිකිරීමට ඇති අයිතිවාසිකම” වේ. එහෙත් 3 වන ඡේදයෙහි සඳහන් වූ චීන ජාතිකයන්ගේ දේශපාලන සාකච්ඡා සම්මේලනයේ (CPPCC) පොදු වැඩ සටහනෙහි සඳහන් අන්දමට අභ්‍යන්තරික සවයං පාලනය දීමේ සීමාව දක්වා අන්‍යායාසයෙන් පැතිර නොයන විශේෂ පැනවීම බොහෝ ගණනක් ඇත. එමෙන්ම චීන ජාතිකයන්ගේ සමූහාණ්ඩුවේ සාමාන්‍ය වැඩසටහනේ වම් 1952 දී ජාතික ප්‍රාදේශීය ස්වාධීනත්වය ක්‍රියාවේ යෙදීමට නියතාපීයෙන් කිසිවක් සඳහන් නොවීයයි කිව යුතුය. මේ ලිපි පරීක්ෂා කර බැලීම වැදගත් වුවද මේ පිළිබඳව ඉතා පැහැදිලි ප්‍රකාශයක් සමහර විට ඇතැයි කිවහැක්කේ ජාතික කටයුතු පිළිබඳ කොමිසමේ සභාපතිවරයා විසින් වම් 1951 දී නිකුත් කරන ලද වාර්තාවක විය හැක.

“සෑම සුළු ජාතියකටම ඔවුන්ගේ අභ්‍යන්තරික කටයුතු මහජාතියේ අනුමැතියට එකඟවද මහජනයා සමඟ සම්බන්ධකම් ඇති ප්‍රභූන්ගේ කැමැත්තට එකඟවද කර ගැනීමට අයිතිවාසිකමක් තිබේ. සෑම ස්වදේශීය කුඩා ජාතියකටම තමාගේ වැඩකටයුතු පිළිබඳව අයිතියක් ඇත. මෙම අයිතිය පහසුවෙන් ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා සෑම ස්වදේශීය සුළු ජාතියකටම සහයෝගය දිය යුතුය. මෙම ප්‍රතිපත්තියටද ඉතාම ආසන්නව කටයුතු කළ යුතුය.”

කලින් සඳහන් කළ ලිපි දෙකින් එකකවත් ප්‍රකාශ නොවූ මෙම ප්‍රකාශය ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳව වූවක් වන අතර කරුණු 17ක් අඩංගු ගිවිසුමේ 4, 5, 6, සහ 11 වන ඡේදයන්හි දලයි ලාමාවරයා විස්තර කළ ස්වාධීනත්වය ඉතාම යුක්තිසුක්තයැයි සැලකෙන අතර අභ්‍යන්තරික නිදහසේ ප්‍රමාණය පිළිබඳව යම්කිසි ප්‍රතිඥාවක් දී තිබේ.

මෙහි සඳහන් කළ වැඩසටහන් දෙකේම ස්වාධීන බලමණ්ඩල ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කිරීමට සාපෙක්ෂිත බවක් ඇති බව කියන ලෙස අදහස් මෙම ප්‍රතිපත්තියට අනුව විද්‍යාමාන වේ. මේ අනුව තිබ්බතයේ ස්වාධීන භූමි

ප්‍රදේශය පිළිබඳව මූලික කොමිටිය වම් 1956 දී දලයි ලාමාවරයාගේ සභාපතිත්වයෙන් සහ පංචන් ලාමාවරයාගේ උපසභාපතිත්වයෙන්ද ඇති කරන ලදී. මීට කලින් වම් 1951දී එමඳෝ මුදවා ගැනීමේ කොමිටියද 1954 දී සිගට්ටේ ප්‍රදේශයේදී පන්වියන් කම්පෝ ලීජා නැමති මණ්ඩලයද ඇතිකරන ලදී. පහත සඳහන් වන රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවේ නියෝගයක ඇතුළත් වී ඇති පරිදි මේ බලමණ්ඩල තිබ්බතිය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවෙන් බාහිරවූ බල මණ්ඩල ලෙස සැලකිය හැක. මෙම අළුත් කොමිටියෙහි පරමාර්ථය වූයේ ප්‍රාදේශීය සාධන භූමිභාගයන්ට ස්ථාපිත කිරීමට අවසර දී ඇති සාධන බලමණ්ඩල සංස්ථාපිත කිරීමට අවසර දීමය.

තිබ්බතයේ සාධන ප්‍රදේශ තීරයේ සාධක කොමිටියේ (Pcart) බලතල සහ කටයුතු රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවේ නිගමනය අනුව බලතල කල මධ්‍යම ආණ්ඩුවට ඒවා ගැනිව ඇති බවට කිසිදු සැකයක් නැත. "තිබ්බතයේ සාධන ප්‍රදේශතීරයේ සාධක කොමිටිය (Pcart) රාජ්‍යමන්ත්‍රණ සභාවේ පාලනය යටතේ පවතින්නකි. එබැවින් මෙම නිවේදනයේ සම්පූර්ණ වාක්‍ය මෙහි උපුටා දැක්වීම සුදුසුයැයි සිතමු.

**“තිබ්බතයේ සාධන භූමි ප්‍රදේශය පිළිබඳව
සාධක කොමිටියක් සංවිධානය කිරීම
සඳහා රාජ්‍යමන්ත්‍රණ සභාව
තීරණය කළ නිගමනයයි.**

(1955 මාර්තු 9 වන දින පවත්වන ලද රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවේ හත්වෙනි රැස්වීමේදී සභා සම්මත විය.)

“මධ්‍යම මහජන ආණ්ඩුව සහ තිබ්බතිය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව අතර තිබ්බතයේ සාමකාමී විමුක්තිය සඳහා ගතයුතු පියවර සම්බන්ධයෙන් ඇතුළත් 1951 මැයි මස 23 වෙනි දින අත්සන් කරන ලද ගිවිසුම අනුව තිබ්බතය තුළ මිලිටරි සහ දේශපාලනමය කොමිටියක් පිහිටුවිය යුතුය. කෙසේ වෙතත් මෙම දේශපාලන සංස්ථාව සම්මත වූ පසු සෑම ප්‍රදේශයකම කිසි මිලිටරි සහ දේශපාලනමය කොමිටි විසුරුවා හරින ලදී. විශේෂයෙන් මෙය සිදුවූයේ තිබ්බතය සාමකාමීව මුදාහැනීමෙන් පසු ගතවූ පුරා අවුරුදු තුනක් ඇතුළත සෑම අංශයකම විශිෂ්ට සාර්ථකත්වයක් විද්‍යාමාන වී තිබුණු බැවිනි. මේ නායින් කලින් තිබුණු තත්වය වෙනස් වී තිබීම නිසා මිලිටරි සහ දේශපාලනමය කොමිටි ස්ථාපිත කිරීම අනවශ්‍ය විය. එම නිසා දැනට තිබ්බතයේ ඇති තත්වයට සහ එහි ඇති දේශපාලන සංස්ථාවේ ප්‍රඥප්තිය අනුව ඉතාමත් සරිලන දෙයකැයි කිව හැක්කේ තිබ්බතිය සාධන භූමි ප්‍රදේශයෙහි සාධක කොමිටි පිහිටුවීමය. මෙම කොමිටිය සකස් කිරීමේ කටයුතු භාරගැනීමට රජයේ නියෝජිතයන්ගෙන්ද, පන්වියන් කම්පෝ ලීජා කොමිටියේ (Phachen Kanpo Lija Committee,) නියෝජිතයන්ගෙන්ද, චන්ග්ටු (Changtu) ප්‍රදේශයේ ජාතික විමුක්ති කොමිටියේ නියෝජිතයන්ගෙන්ද සෑදුණු මණ්ඩලයක් නොබෝද පත්කොට තිබේ. මේ සඳහා සම්පූර්ණ සාකච්ඡාවක් පැවත්වී ඇත. එපමණක්ද නොව, තිබ්බතිය සාධන භූමිප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටිය පිළිබඳ නොබිඳෙන සැලැස්මක් පිළිබඳව වාර්තාවක්ද ඉදිරිපත්කොට තිබේ. ඉහත සඳහන් මණ්ඩලය විසින් ඉදිරිපත්කරන ලද සැලැස්මවල්වල සහ මතවල පදනම උඩ රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාව මෙහි පහත සඳහන් නිගමනයන්ට බැසගන්නිය:

“තිබ්බතිය සාධන භූමිප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටිය කෙළින්ම රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවලට යටත්වූ තිබ්බතිය සාධන ප්‍රදේශය ස්ථාපිත කිරීම සඳහා වගකීම භාරව ඇති රාජ්‍ය කාර්යාංශයක සවිභාවය උසුලයි. එහි ප්‍රධාන කාර්ය වන්නේ තිබ්බතයේ ප්‍රාදේශීය සාධනත්වය සඳහා දේශ-

පාලන සංස්ථාවෙහිද, ගිවිසුමෙහිද සඳහන්ව ඇති කරුණු අනුව කටයුතු කිරීමය. මෙය තිබ්බතයේ පවතින ස්ථාවර කොන්දේසිවලට එකඟව කළ යුතුය. එම නිසා මෙම සාධක කොමිටිය සෑම සුළු ජාතියක් සහ තිබ්බතීය ජාතිකයන් අතර ඇති සමගිය වඩාත් ශක්ති සම්පන්න කළ යුතුය. එමෙන්ම සුළු ජාතීන්ගේ යම් යම් නිලධාරී පිරිස්වලට පුහුණුවක්ද ලබා දිය යුතුය. ඒ අයුරින්ම සෑම සාකච්ඡාවකදී උද්ගත වන කරුණු ගැන මෙන්ම විඛට දේශය සංස්කරණය කිරීම සඳහා ඇතිවන සෑම ක්‍රියාවකම වගකීම භාරගත යුතුය. වැඩිදුරටත් එම කොමිටිය පිට රටා ඇති මෙම වගකීම තව තවත් සංවර්ධනය කළහැකි වන සේ තිබ්බතීය දේශය තුළ කළ හැකිවූත් කළයුතුවූත් සෙසු වැඩ පිළිවෙළක් ඇත්නම් එයද භාරගත යුතුය. මේ නැසීන් ඔවුන්ගේ පළපුරුද්ද වගාවන අතරම තිබ්බතීය ස්වාධීන ප්‍රදේශය ස්වාධීන කිරීමට වුවමනා ප්‍රඥප්තීන් පනවා ගැනීමටද ඔවුන්ට හැකියාවක්ද ඇතිවනු ඇත.

2. “මෙම සාධක කොමිටිය 51 දෙනෙකුගෙන් සමන්විත විය යුතුය. මින් 15 දෙනෙක් තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවෙන්ද 10 දෙනෙක් පංචන් කන්පෝ ලීජා කොමිටියෙන්ද, (Panchen Kanpo Lija Committee) තවත් 10 දෙනෙක් චන්ග්ටු (Changtu) ප්‍රදේශයේ ජාතික විමුක්ති සමුද්‍රවෙන්ද, 5 දෙනෙක් දුනට තිබ්බතීය දේශයෙහි සේවයේ යෙදී සිටින මධ්‍යම ජාතික ආණ්ඩුවේ හමුදාවලින්ද, (ප්‍රධාන ආශ්‍රමවලින්ද සහ ආගමික නිකාය වලින්ද, සමාජයේ ප්‍රභූන්ගෙන් සහ ප්‍රසිද්ධ මහජන මණ්ඩල වලින්ද වෙන්රාගත්) තව 11 දෙනෙකු ගෙන්ද යුක්ත විය යුතුය. දලයි ලාමාවරයා මෙම කොමිටියෙහි අධ්‍යක්ෂකතුමා වන අතර පන්චන් තේගෝර්තෙහ්නි (Panchen Ngoerhtechni) සහ චංග් කුඩ් - හුද (Chang Kuo hue) පළමුවන සහ දෙවන උපඅධ්‍යක්ෂකවරුද වෙති. සාධක කොමිටියේ සාධක කණ්ඩායම මගින් එකඟවී යෝජනා කරන සහිකයන් 41 දෙනාගේ නම් රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවෙන් අනුමත කරනු ලැබ ඇති සහික මහතන්ගේ නම් ඉදිරිපත් වූ වහාම එම පත්කිරීම් සියල්ල නිවේදනය කරනු ලැබේ.

“මෙම සාධක කොමිටිය මහ ලේකම්වරයෙකු ගෙන්ද නියෝජ්‍ය මහලේකම්වරු තිදෙනෙකුගෙන්ද සමන්විතය. න්ගාබෝ (Ngabou) න්ගාමන්ග් (Ngamang) ජිග්මේ (Jigme) මෙහි මහ ලේකම්වරයා වන අතර නියෝජ්‍ය මහලේකම්වරු තිදෙන පංචන් කන්පෝ ලීජා කොමිටියෙන් (Panchen Kanpo Lija Committee) පිළිවෙලින් පත්කරනු ඇත. මින් පසු එය රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවෙන් අනුමත වී තේරී පත්කෙරෙනු පිණිස ඉදිරිපත් වේ.

“රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවෙන් අනුමැතිය ලත් කොමිටිය එවිට සාධක කොමිටියේ කාරක සභාව සංවිධානය කොට පිළියෙළ කරනු ඇත.

“3. සාධක කොමිටිය යටතේ පහත සඳහන් කායභාග පිහිටුවිය යුතුය. එනම් ප්‍රධාන කායභාගය, මුදල් හා ආර්ථික කටයුතු පිළිබඳ කොමිටිය, ආගමික ක්‍රියා පිළිබඳ කොමිටිය, සිවිල් වැඩ කටයුතු සඳහා පත්කෙරෙන කොමිටිය, මුදල්, ගොඩනැගිලි, සාංස්කෘතික හා ආධ්‍යාපනික කටයුතු සෞඛ්‍ය, මහජන ආරක්ෂාව, කෘෂිකර්මය හා කැලැ දෙපාර්තමේන්තුව, සතුන් ඇතිකිරීම කායභාගය, කම්පන, වෙළඳාම හා පණිවිඩ හුවමාරුව පිළිබඳ කායභාගයද වේ.

“ඉහත සඳහන් කොමිටිවල සහ කායභාගවල අධ්‍යක්ෂකවරු සහ උප අධ්‍යක්ෂකවරු ඇතුළු ප්‍රධාන නිලධාරීන් සහ උපප්‍රධාන නිලධාරීන්ද එහි ඇතුළත් නිලධාරී මණ්ඩලයේ ප්‍රමාණයට අනුව කරුණු විමසා බලා සාධක මණ්ඩලය මගින් රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවේ අනුමැතියට සහ පත්කිරීමට භාජන වන ලෙස තෝරාගනු ලැබේ.

“4. සාධක කොමිටිය මගින් ඔවුන්ට භාරදෙන කටයුතු භාරගන්නා බවට පළමුවන ඡේදයෙහි දැනට කෙරී ඇති නිගමනය අනුව සඳහන් කරන තැනෙක විනා සෙසු තත්වී ඉහත සඳහන් සංවිධාන තුනම (තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව, පන්වියන් කන්පෝ ලීජා කොමිටිය සහ වන්ග්ටු ප්‍රදේශයේ ජාතික විමුක්ති කොමිටිය) රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවේ පාලනයට හුදෙක්ම යටත්ය. මේ යටත්කම පරිපාලන කටයුතු පිළිබඳව පවතී. යම්හෙයකින් මෙම මණ්ඩල තුනට වියදම් කරන මුදල් පිළිබඳව අගතිහ කමකට මුහුණපෑමට සිදුවුවහොත් ආධාරය පිණිස ඔවුන්ට රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවට ආයාචනයක් කළ හැක. මේ සමගම මේ බව වාර්තා කිරීමට සාධක කොමිටියට ඔවුන් රපෝර්තු කළ යුතුය. රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාව මගින් තිබ්බතයේ අරඹන සියළු ව්‍යාපාරයක්ම එම රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවේ ඒ ඒ දෙපාර්තමේන්තුවල වගකීමට භාජන වේ. එහෙත් සාධක කොමිටිය තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව පන්වියන් කන්පෝ ලීජා මණ්ඩලය සහ වන්ග්ටු ප්‍රදේශයේ ජාතික විමුක්ති හමුදාව සමඟද මෙම කටයුතු පහසුවෙන් කරගැනීම සඳහා කිට්ටු සම්බන්ධයක් ඇතිකරගත යුතුය.

“එම සාධක කොමිටිය ජාතික විමුක්ති හමුදාවට අයත් තිබ්බතීය මිලිටරි ප්‍රදේශ අණදීමේ බලමණ්ඩලය සමග කිට්ටු සම්බන්ධයක් ඇතිකරගත යුතුවාක් මෙන්ම ප්‍රාදේශීය රැකවරණය රැකගැනීමට එම අණදීමේ බල-මණ්ඩලය සමග කිට්ටු සම්බන්ධයක් ඇතිකරගත යුතුය. රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාව විසින් සාධක කොමිටිය මගින් ක්‍රියාවේ යෙදවිය යුතුයයි අනුමත කරන ලද කටයුතුද ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ තිබ්බතයේ මිලිටරි අණදීමේ මණ්ඩලය මගින් ක්‍රියාවට නංවා ඉටුකළ යුතුය.”

එමදෝ ප්‍රදේශයේ සංස්කරණය සහ පන්වියන් කන්පෝ ලීජා කොමිටියේ ආරම්භය හැරුණුවිට තිබ්බතයේ දේශපාලන සංස්ථාවේ සවිභාවය වෙනස් කිරීමට ගත් පළමුවන පියවර මෙයයි කිවහැක. මෙයට කලින් විනුන්ගේ ප්‍රතිපත්තිය වූයේ ඔවුන්ට අනුකූලතාවය දක්වන්නන් හා ඔවුන් හා සහයෝගීව කටයුතුකරන්නන් දේශපාලනමය යන්ත්‍රයෙහි වැඩට යොදා එවකට බල පවත්වමින් තිබුණු ප්‍රඥප්තීන් අඩපණ කර දැමීමය. මේ ක්‍රියා කලාපය පිළිබඳ අන්තර්ගත මතු සඳහන් කරන්නෙමු. දැන් පවත්නා අවස්ථාව අනුව සලකන විට ඉතාම සැලකිය යුතු සංස්ථාව හැටියට සැලකෙන්නේ තිබ්බතීය සාධක කොමිටිය පිළිබඳව ඇති සාධක කොමිටිය වේ. (Pcart) මෙය වම් 1956 අප්‍රේල් මස 22 වන දින ලාසා නගරයෙහි ආරම්භකරන ලදුව එහි මූලික රැස්වීම් දවස් දහයක් ඉක්මනතුරු පැවත්විණි. උප අගමැති වෙන් යි මහතාගේ නායකත්වය යටතේ මෙම අවස්ථාව සඳහා ප්‍රබල නියෝජිත මණ්ඩලයක් පිහිටා නගරයෙන් මේ සඳහා පැමිණියේය.

මෙම කොමිටිය ඇරඹීමට රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාව ගත් මූලික තීරණයෙහිදී නිවේදනය කරන ලද්දේ තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවෙන් දහදෙනෙකුත් පන්වියන් කන්පෝ ලීජා මණ්ඩලයෙන් දහදෙනෙකුත් වන්ග්ටු ප්‍රදේශයේ ජාතික විමුක්ති හමුදාවෙන් දහදෙනෙකුත් මධ්‍යම ජාතික ආණ්ඩුව විසින් එවන ලද පස්දෙනෙකුත් (ප්‍රධාන ආශ්‍රමවලින්, ආගමික නිකායවලින් ප්‍රසිද්ධ ප්‍රභූන් අතරින් සහ මහජන මණ්ඩලවලින් තෝරාගත්) එකොළොස් දෙනෙකුත් ඇතුළු පණස් එක් දෙනෙකුගෙන් යුත් මණ්ඩලයක් විය යුතු බවය. එහෙත් අවසාන නාමලේඛයෙහි දලයි ලාමා සහ පංචන් ලාමාවරු ඇතුළුව තිබ්බතීය සාමාජිකයන් පණස් දෙනෙක් වූ නිසා මුළු සාමාජිකත්වය පණස් පහක් විය. මේ නයින් බලන කල සාධක කොමිටියට වැඩ කිරීමට උපදෙස් දීම සඳහා එමදෝ සහ මිගට්සේ ප්‍රදේශවල විනුන් විසින් සංවිධානය කරන ලද බලමණ්ඩලවලින් සහ රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවෙන් පෙරට දමන ලද වීන ජාතිකයන්ගෙන් යුත් විසිදෙනෙකුගෙන් පමණ සැදී ගත්ති සමපන්න මූලික මණ්ඩලයක් සිටියහ. කරුණු මෙසේ තිබියදී මෙම කොමිටිය

පිටුපසින් සිට විනුන් විසින් ඵලදයි බලවේගයක් ක්‍රියාත්මක කළ එහෙත් තිබ්බතිය මුහුණුවරක් පමණක් ගත් මණ්ඩලයක් වීම ගැන, පුද්ගලික නොහේ. වර්ෂ 1959 අප්‍රේල් 18 වනදින ටෙන්සුර්හිදී මෙම කොමිටිය පිළිබඳව දලයි ලාමා කළ ප්‍රකාශයක මෙසේ සඳහන් වේ: “කටයුතු ක්‍රියාවේ යෙදෙන අතර සලකා බලන විට මෙම මණ්ඩලයටද ඇත්තේ සුළු බලයකි. සැලකිය යුතු සියළු කර්තව්‍යයන් පිළිබඳව තීරණයකට බසින්තේ වන අධිකාරීන් විසිනි.

4 වන ඡේදය: “මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ අධිකාරීන් විසින් දැනට තිබ්බතියේ පවත්නා දේශපාලන ක්‍රමය වෙනස් කරනු නොලැබේ. එමෙන්ම ආණ්ඩුවේ අධිකාරීන් විසින් දලයි ලාමාවරයාගේ ස්ථාපිත වී ඇති තත්වයද කායාරී සේවාද බලතලද වෙන්කරනු නොලැබේ. සාමාන්‍ය කාලයෙහි සිටියාක් මෙන් නොයෙක් නොයෙක් තරාතිරමවල නිලධාරීන් නිලතල උසුලනු ඇත.”

5 වන ඡේදය: “පැන්වන් න්ගෝර්නෙහ්නි (Pancheh Negorhtehni) නැමති ලාමාවරයාගේ ස්ථාපිත වී ඇති තත්වයද කායාරී සේවාද, බලතල එසේම පවත්වා ගෙන යනු ලැබේ.

6 වන ඡේදය: දලයි ලාමාගේ සහ පැන්වන් න්ගෝර්නෙහ්නි (Pancheh Negorhtehni) නැමති ලාමාවරයාගේ ස්ථාපිත තත්වය කායාරී සේවාව සහ බලතල යනුවෙන් හැඟී යනුයේ දහතුන්වන දලයි ලාමාගේ සහ නවවන පැන්වන් න්ගෝර්නෙහ්නි (Pancheh Negorhtehni) ලාමාවරයාගේ ඔවුනොවුන් අන්‍යෝන්‍ය මිත්‍රතාවයෙන් සහ සහයෝගයෙන් සම්බන්ධ වී සිටිකල තිබුණු තත්වය, කායාරී සේවාව සහ බලතලය.”

11 වන ඡේදය: “තිබ්බතයේ විවිධ සංස්කරණයන් පිළිබඳ කටයුතුවලට මධ්‍යම අධිකාරීන්ගේ කිසිම බලපෑමක් නොමැත්තේය. මෙවැනි සංස්කරණ කටයුතු කළයුත්තේ තිබ්බතයේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව සිය කැමත්තෙනි. යම් භයකින් සංස්කරණයක් කළ යුතුයයි මහජනයා බලවත් ලෙස ඉල්ලා සිටි කලෙක තිබ්බතයේ ප්‍රධාන පුද්ගලයන් හා සාකච්ඡාකොට යම්කිසි තීරණයකට බසිනු ලැබේ.”

“ජාතික ප්‍රාදේශීය ස්වාධීනත්වය යනුවෙන් විනුන් අතර ඇති අවබෝධය වනයට ගැනීම ඇති පලාත්වල එවැනි ගැතිකම් කරන බල මණ්ඩල ලවා වනය තමාගේ ආඥාව පතුරුවන සියළුම ප්‍රාදේශීය ස්ථානයන් දක්වා විහිද යන තරම් ඇදියන ලෙස පවතින්නකි. එහෙත් කරුණු 17ක් ඇතුළත් ගිවිසුමෙන් ඉහතින් උපුටා දක්වන ලද පැනවීම් එසේ නොවේ. වාමිද්‍රෝ ප්‍රදේශයෙහි ජාතික විමුක්ති හමුදාව ඇතිකිරීම සහ පැන්වන් කන්පෝ ලිජා මණ්ඩලයද ඉන්පසුව ඇති කරන ලද තිබ්බතයේ ස්වාධීන භූමි තීරයේ සාධක කොමිටියට ඒවා ගිල ගැනීමද හතරවන ඡේදයෙහි තිබුණු කරුණු වලට පටහැනිව තිබ්බතයේ දැනට තිබෙන දේශපාලන තත්වය වෙනස් කිරීමක් ලෙස පෙනේ.

මෙම ඡේදය ගැන සඳහන් කරමින් දලයි ලාමාවරයා තමා විසින්ම මෙසේ කියන ලදී. “ඔවුන් විසින් දලයි ලාමා හැටියට මාගේ තිබු තත්වය හා බලතල ආරක්ෂාකිරීමට ගෞරව පෙරටුව භාරගත් නමුත් මගේ බලතල හෙළා දැකීමටත් මගේ වැසියන් අතර වාදහෙදයේ විෂබීජ වැපිරීමටත් කිසිම ප්‍රයෝජනවකින් ප්‍රයෝජන ඔවුන් විසින් නොගෙන නොසිටිය බව කිය යුතුය.” දලයි ලාමාවරයාගේ බලතල කලින්ම නොතකා හැරි අවස්ථාව පිළිබඳ විස්තර 1959 ජූනි මස පළවූ පැසිපික් වැඩකටයුතු නැමති මුද්‍රණයෙහි පෙනේ. මේ හැර තිබ්බතීය ප්‍රභූන් විසින් දෙන ලද මේ පිළිබඳ තවත් විස්තර අන්තර් ජාතික කොමිසම මගින් දෙන ලද මූලික රපෝර්තුවෙහි ඇතුළත් කරන ලදී.

4 වන ඡේදයෙහි ඇති පිළිගැනීම එනම් සාමාන්‍යයෙන් පැවතීගෙන එන අදාළම නොයෙක් තරාතිරම්වල නිලධාරීන් නිලතල උසුලනු ඇත යන්නද පරිපාලනයෙහි ඉතාම පහත් මට්ටමකදී කෙළෙහි තිබේ. තිබ්බතිය සාක්ෂිකරුවන් බොහෝ දෙනෙක් දිස්ත්‍රික්කවල සහ ගම්නියම්ගම්වල නායකයන් මරාදමන ලද බවට හෝ නින්දනීය ලෙස සලකන ලද බවට හෝ පරිහාසයට ලක්කරන ලද බවට හෝ සාක්ෂ්‍ය දුන්හ. ජින්ස්බර්ග්ස් සහ මතෝස් තිබ්බතියේ එවකට තිබූ ආණ්ඩුව මෙසේ විස්තර කරති. මුළු තිබ්බතියම ප්‍රාදේශීය පාලනය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රහේද තුනකට බෙද තිබුණි. එනම් ප්‍රදේශය, මහේස්ත්‍රාත් දිස්ත්‍රික්කය සහ ගම්නිරය යනුවෙනි. ගම්වල සහ දිස්ත්‍රික්කවල සිටි නායකයන් වෙනුවට චීන ජාතිකයන් සමග වැඩ කිරීමට කැමැත්ත දැක්වූ ඉතාම පහත් පන්තියේ මිනිස්සු පත්කරන ලදහ.

මේ කරුණුවලින් දේශපාලන ක්‍රමය වෙනස්කරන ලද බව පෙන්වීමට කිසිදු කරුණක් නැත. දිස්ත්‍රික්කවල සහ ගම්වල නිලතල උසුලමින් සිටි නිලධාරීන් වෙනුවට කොමියුනිස්ට්වාදයට පක්ෂපාතී අය ඇතුළත් කරන ලදහ. මෙහි පරමාර්ථය කුමක් හෝ වේවා, එයද ඉතාම පැහැදිලිය. — මෙවැනි ක්‍රියා කරුණු 17ක් ඇතුළත් හිටියුමේ 4 වන ඡේදයට ඉදුරාම විරුද්ධයහ. ඇතැම් ප්‍රාදේශීය නිලධාරීන් කුවෝ මින්ටාග් (Kuomintang) ආධාරකරුවන්යැයි චෝදනා කොට මරාදමූ බවටද සාක්ෂ්‍ය තිබේ. මේ චෝදනාව සත්‍ය නම් එසේම ඔවුන් කුවෝ මින්ටාගේ සමග අධිරාජ්‍ය වාදය සමග තිබූ සම්බන්ධ කම් ඉවත් කර නොගත්තේ නම් 12වන ඡේදය අනුව ඔවුන් තුරන්කිරීම යුක්ති යුක්තය. විනුන් විසින් කියනු ඇත. එම නිසා එබඳු සිද්ධීන් ගැන මෙහි සලකා බලනු නොලැබේ.

මීට පසුව ඇතිවූ තිබ්බතිය දේශපාලන ක්‍රමයේ වෙනස්කිරීම පිළිබඳව කථාව ගැන නැවතත් අවධානය යොමුකරමු. වර්ෂ 1956 නොවැම්බර් මාසයේදී චීන ජාතිකයන්ගේ දේශපාලන සාකච්ඡා සම්මේලනයේ ටිබ්ට් කොමිටියට අයත් මූලික කායාලය අරඹන ලදී. එන්ග් විං වූ නැමැත්තා එයින් ඇති ප්‍රයෝජනය මෙසේ විස්තර කෙළේය. “චීන ජාතිකයන්ගේ දේශපාලනය-මය විමසීම් සාකච්ඡා සභාව (CPPCC) වූ කලී චීන ජාතික කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ නායකත්වයෙන් ගෙනයන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී එක්සත් පෙරමුණේ ප්‍රාදේශීය සංවිධාන මංඩලයකි. මෙයට අයත් කතිව්‍යය වූයේ තිබ්බතියේ ඇති නොයෙකුත් ජාතීන් ඉතාම පුළුල් අදාළමින් සමගි සම්පන්න කිරීමද සිය ප්‍රතිපත්ති සහ නියෝගයන් ක්‍රියාවේ යෙදවීමද තිබ්බතියේ ස්වාධීන ප්‍රදේශයෙහි වූ සාධක කොමිටියට හැකිතරම් උදව් දීමද පැනනගින යම් යම් අමාරුකම් මැඩලීමට සහ ප්‍රාදේශීය ජීවන තත්වය දියුණු කිරීමට හැකිතාක් උත්සාහ කිරීමද වේ. අවසාන වශයෙන් මෙම මූලික කායාලයෙහි යෙහි වැඩකටයුතු පිළිබඳ උපදෙස් කීපයක් දුන් ඔහු මෙම කායාලයෙහි ආරම්භය වැදගත් දේශපාලනමය සිද්ධියක් වන අතරම එය සැලකිය යුතු දේශපාලනමය කර්තව්‍යයක් බව”ද ප්‍රකාශ කළේය.

වර්ෂ 1959 මාර්තු 28 වනදින “තිබ්බතිය ප්‍රාදේශික ආණ්ඩුව” විසුරුවා හැරීමට නියෝග කළ රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාව එහි සියළු කටයුතු තිබ්බතියේ ස්වාධීන භූමිප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියට (Pcart) භාර දුන්නාය. එම කොමිටියෙහි වැඩ බලන සභාපති ධුරයට පංචන් ලාමා පත්කරන ලද්දේ “දලයි ලාමා” කලහකරුවන් විසින් බලපැවැත්වීම්වලට භාජන කරන ලද කාලයේදීය. “රාජලෝභීන්යැයි කියහැකි දහඅටදෙනෙක්” තමන්ගේ තනතුරුවලින් ඉවත්කරන ලදුව එම සාමාජිකයන් වෙනුවට වෙන අය දහසය දෙනෙක් පත්කරන ලදහ. වර්ෂ 1959 අප්‍රියෙල් මස 9 වන දින ඉහත සඳහන් තිබ්බතියේ ස්වාධීන භූමිප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටිය (Pcart) ගත් තීරණයක් අනුව දෙපාර්තමේන්තු හයක් අතිරේක වශයෙන් එකතු වී ටාන්කුවාසන් සහ නම් අනාවරණය නොකරන ලද

තවත් අදාළතෙක්ද ඒ සඳහා තනතුරුවලට පත්කරන ලදහ. “රාජප්‍රේමී තුබ්ටෙන් - ටසේගෙන් (Thubten Tsegen) නම තත්වයෙන් පහකරන ලදුව ඒ සඳහා වෙනත් විඛට් ජාතිකයන් දෙදෙනෙක් පත්කරන ලදහ. සෑම යෝජනාවක්ම රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවේ අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලදහ. වර්ෂ 1959 අප්‍රේල් 28 වෙනි දින රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාව විසින් ගන්නා ලද සෑම පියවරක්ම දෙවන ජාතික මහජන සම්මේලනයේ ප්‍රථම සභාවාරයේදී සමානජන්‍යයෙන් අනුමත කරන ලදී.

මෙපමණක්ද නොව එම ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවෙහි යෙදවීම සඳහා පත්කරන ලද මණ්ඩල ගැනද අවබෝධයක් ඇතිකරගත යුතුය. මේ සම්බන්ධයෙන් විස්තරයක් ඒ ප්‍රතිසංස්කරණ ගැන සලකා බලන විට ඉදිරිපත් කරන්නෙමු. ගැමියන්ගේ මණ්ඩල සියල්ලම ආණ්ඩුවේ මණ්ඩල පිහිටුවීමෙන් බැහැර වී ගිය බව සහ පරිපාලන පරමාර්ථයන් සඳහා මුළු රටම නැවත වාරයක් බෙදන ලද බව කීම පමණක් මෙහිලා ප්‍රමාණවත්ය. වාග්කුමී හුආ ලාසා ප්‍රදේශයෙහි 1959 ජූලි මස 2 වැනි දින මෙවැනි නිවේදනයක් නිකුත් කළේය. “පිටිසරබද පලාත්වල පිහිටා ඇති පරණ පාලනය අත්හිටුවා ගැමියන්ගේ මණ්ඩල පිහිටුවීමට අදහස් කර ඇත. සාමාන්‍ය ජනතාව ලවා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංස්කරණ සංවිධානය කොට ඒවා ක්‍රියාවේ යෙදීමට ඇතිකරන මූලික බලමණ්ඩලය වන්නේ මෙම ගැමියන්ගේ සමාජය බව මෙහිලා කියමු. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණයක් කෙරෙන අවසානවකදී මෙම සමාගම් පිටිසර බද පලාත්වල පදනම හැටියට පිහිටා ආණ්ඩුවේ කටයුතු භාරව ක්‍රියා කරනවාක් මෙන්ම ආණ්ඩුවේ බලයද උසුලනු ඇත.” ආණ්ඩුක්‍රම ප්‍රණාලිය පිළිබඳව ඇතිකළ වෙනස්කිරීම් මේ කාලය වන විට සම්පූර්ණව තිබිණි.

තිබ්බතයේ ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා බොහෝදුර තත්වය වෙනස් කරමින් කෙරෙන වැඩකටයුතු පිළිබඳව නිගමන කීපයකටම බැසගන්නා ලදී. නමුත් වර්ෂ 1959 දෙසැම්බර මස 20 වන දින කලින් මේ සඳහා සාධක කාර්යාලයක් ස්ථාපිත කළ පසු කෙරුණු වින ජාතිකයින්ගේ දේශපාලන විමසීම් සම්මේලනය ඇතිකිරීම නිසා වෙනත් වැදගත් වෙනස් කිරීම්ද සිදුවූ බව සලකා ගත හැක. මෙම කොමිටිය සාමාජිකයන් 134 දෙනෙකුගෙන් යුක්ත වේ. මින් 52%ක්ම ආගමික මණ්ඩල වලින් සහ සමාජයේ උසස් පඩිකිවියෙන් ගත් උදවිය වූ අතර ගැමියන්ගේ සහ ගොපොල්ලන්ගේ නියෝජිතයින් වශයෙන් සිටියේ 10%ක් පමණකි. මෙම කොමිටියෙහි කාර්ය භාරය වංග්වංග වූ විස්තර කළේ මෙසේය: “වින ජාතිකයන්ගේ ආණ්ඩු විමසීම් සම්මේලනයේ (CPPCC) තිබ්බතීය කොමිටිය විඛට් රටේ අනාගත දේශපාලනමය ජීවිතය පිළිබඳව සැලකිය යුතු වැඩ කොටසක් ඉටුකරනු ඇත. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ ගැන කෙරෙන සංවර්ධනද මෙහිම තවත් අංගයකි. විඛට් ප්‍රදේශයෙහි ඇති වර්තමාන ජාතික ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී එක්සත් පෙරමුණ දැන් තව තවත් පැතිරෙමින් පවතී. එය අතීතයෙහි තිබුණු අධිරාජ්‍යවාදී විරෝධී ජාතික විරයන්ගේ එක්සත් පෙරමුණ සමඟ සසඳා බලන විට භාග්‍ය පක්ෂය කරා ගමන් කෙරේයැයි කිසිසේත් කිව නොහැක. තිබ්බතීය කොමිටියේ ඉතාම සැලකිය යුතු කර්තව්‍යයන් වූයේ ජාතික ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී එක්සත් පෙරමුණ තහවුරු කිරීම සහ පැතිරවීම බවත් දේශපාලනාත්මක විමසීම් ශක්ති සම්පන්න කිරීම බවත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ සම්පූර්ණකිරීමට සහ නිෂ්පාදන සහ සංවර්ධන වැඩ දියුණු කිරීමට ජාතික ආණ්ඩුවට ආධාර දීම බවත් ඔහු පෙන්වා දුන්නේය. මෙහි සභාපති වූයේ තිබ්බතයේ වින ජාතික කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ විධායක මණ්ඩලයේ උපදේශකම් තැන්පත් ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ (PLA) යුද්ධ පාලනය පවත්වා ප්‍රදේශයේ දේශපාලන කොමසාරිස්වරයා වූත් ටන්කුදුන් - සන් මහතාය.

චීන ජාතික දේශපාලනාත්මක විමසීම සම්මේලනයේ (CPPCC) පරමාර්යන් පාලන සංස්ථාගත දේවල්යැයි කීමට වඩා දේශපාලනාත්මක යැයි කිව හැක. දිනපතා පුවත් පතක් වූ ජෙන් මින් ජින් පඤාමි කී අන්දමට “එය සම්පූර්ණ දේශපාලනාත්මක බලය හෝ අධික පමණක් දේශපාලනාත්මක බලයක ස්වභාවය ඇති මණ්ඩලයක් නොවේ. එහෙත් එහි ස්වභාවය යම්කිසි පක්ෂයක, සංවිධානයක ස්වරූපය ගනී. චීන ජාතික සමූහාණ්ඩුවේ පක්ෂ බලය කවදවත් නොසලකා හැරිය නොහැකි තත්වයක ඇති දෙයක් මෙන්ම තිබ්බනයේ පිහිටි චීන ජාතිකයන්ගේ දේශපාලනාත්මක විමසීම කොමිටිය (CPPCC) චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයට කෙළින්ම ගැතිකම් කියන තිබ්බනයේ පිහිටි එකම මණ්ඩලය නොවන බව මෙහිලා කිව යුතුය. මේ නිසා මෙහි කලින් සඳහන් මහජන නැගී සිටීමට පෙර, වම් 1959 අප්‍රේල් 5 වැනි දින ලාසා නගරයට පැමිණි පංචන් ලාමා “මාමි සභාපතිතුමාගේ නායකත්වය යටතේ මධ්‍යම ජාතික ආණ්ඩුව සහ චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ සංවිධායක කොමිටිය තිබ්බනයේ දීප්තියක් ඇතිකරනු ඇතැයි” යි නිවේදනය කර තිබේ. එමතුද චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ (CCP) විධායක කොමිටියේ නිලධාරියෙක් තිබ්බනයේ පිහිටි චීන ජාතික දේශපාලනාත්මක විමසීම සම්මේලනයේ (CPPCC) කොමිටියේ සභාපතිවරයා විම ස්වයංකාරී සන්නිපතිතයක්යැයි කිසිසේත් සැලකිය නොහැක. එමෙන්ම සාමාජිකයෙකු නොවූවත් මෙම කොමිටිය ස්ථාපිත කරන අවස්ථාවේදී පංචන් ලාමා චීනයේ දේශාටනය කිරීමද සැලකිය යුතු සිද්ධියකි. මින්පසු ඔහු පෙරලා පැමිණිවිට චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයට (CCP) අයත් පීකිං ප්‍රවෘත්ති පත්‍රය ඔහු වන්ග් චින්ග් වූ මහතාට පහත සඳහන් පරිදි කී බව වාර්තා කෙළේය. “චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ නායකත්වය යටතේ සහ වැඩිමහල් චීන ජාතික සහෝදරයන්ගේ ආධාරය ඇතිව පමණක් තිබ්බනයේ මෙතෙක් තිබුණු පසුබාන සුළු මුහුණුවර වෙනස්කොට තිබ්බනයට දියුණු වූ ප්‍රදේශ සමග පෙළට වැටී ප්‍රීතිමත් සමාජවාදී ජනකායක් බවට පරිවර්තනය විය හැකි බව මෙම ගමනෙහිදී සිතේ බලවත් වලනයක් සමග අපට ඇතිවූ ප්‍රීතිමත් හැඟීමකි.”

තිබ්බනයේ දේශපාලන පිළිවෙල ගැන සලකා ගැනීමේදී තිබ්බනයේ ස්ථාපිත භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටිය (PCART) මගින් කෙළින්ම රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවටත් එම සභාව මගින් චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයටත් කරන ලද ඉදිරිපත් කිරීම් වැදගත් තැනක් ගනියි. එමෙන්ම තිබ්බනයේ ඇතිවෙනැයි බලාපොරොත්තු වූ නියම දේශපාලනමය කාලගුණය පිළිබඳව යම් යම් වෙනස් කිරීම් ඇති කිරීම සඳහා තිබ්බනයේ පක්ෂයට අයත් බල මණ්ඩලයක් පිහිටුවීමටද එසේම සැලකිය යුතු තැනක් දියහැකි කරුණකි. තවද පංචන් ලාමාගේ වම් 1959 අප්‍රේල් 5 දිනම දරණ ප්‍රකාශයෙහි සඳහන් චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂය ගැන තිබූ ප්‍රකාශයද සැලකීමට භාජන කළයුතුය. වම් 1951 චීනුන් ලාසා ප්‍රදේශයට පැමිණි නොබෝ දිනකින් පසු වන්ග් චින්ග් වූ මහතා යටතේ පිහිටුවූ චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ (CCP) කොමිටිය මෙය වේ. මෙයට විවිධ කායභාගයක් සහ උපකොමිටිද ඇතුළත් විය. මෙම කොමිටියේ උපලේකම් තැන්පත් ටන්තු ආන්සන් එහි විධායක නායකයා ලෙස පෙනීයයි. ඔහු ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ (PLA) කොමසාරිස්වරයා වූ අතර චීන ජාතික දේශපාලන විමසීම සම්මේලනයේ (CPPCC) තිබ්බනීය කොමිටියේ සභාපතිවරයාද වෙයි. පැන් මින්ග් මහතා මෙහි උපලේකම්වරයා වේ.

චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ (CCP) තිබ්බනීය කාන්‍යාධිකාරී කොමිටියේ නායකත්වය ගැන නිතර නිතර සඳහන් කර තිබීම නිසා පක්ෂයේ මෙම බලමණ්ඩලය එම රටේ හුදු බලවේගයක් බවට කිසිදු සැකයක් ඇති නොවේ. එමෙන්ම ජාතික විමුක්ති හමුදාව (PLA) යුද්ධබල සන්නඩව තිබ්බනයේ ක්‍රියාත්මක බලමණ්ඩලයක් වන අතර එහි ප්‍රාදේශීය අණ දෙන නිලධාරියා

එනම් එන්ග්ලම් - හුවා නැමති සෙනෙවියා තිබ්බතයේ ස්වාධීන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ (PCART) උපසභාපතිවරයෙකි. තිබ්බතයේ පාලන සංස්ථාවේ හැඩගැස්ම අනුව සලකන විට ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ (PLA) දේශපාලනාත්මක කොමසාරිස්වරු සැලකිය යුතු තත්වයක් ගනී. මේ නියායෙන් ටන්ග් කුආන් - සන් සහ ඔහුගේ නියෝජ්‍ය නිලධාරියා වන පැන් - මින්ග් තිබ්බතයේ ස්වාධීන ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ (PCART) සාමාජිකවරුය. ටන්ග් කුආන් - සන් යටතේ සහකාරලේකම් ධුරය දරන පැන් - මින්ග් මහතා වන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ CCP) තිබ්බතීය කෘත්‍යාධිකාරී කොමිටියේ උපලේකම්වරයෙක් ද වෙයි. මේ සියළු දෙනාම පක්ෂ සංවිධානයේ නියෝජිතවරු හෝ මධ්‍යම ජාතික ආණ්ඩුවේ නියෝජිතවරු හෝ නොඑසේ නම් ඒ දෙක්හිම නියෝජිතවරු වෙති. වරක් කෘත්‍යාධිකාරී කොමිටියේ රැස්වීමකට ජාතික ව්‍යාපාරයේදී උද්ගතවූ යම් යම් ප්‍රශ්න පිළිබඳව වාර්තා කළ පැන් - මින්ග් මහතා තිබ්බතීය තත්වය විස්තර කෙළේ “එය වන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ විශේෂ සැලකිල්ලට භාජනවූ එම පක්ෂයේ සහ ප්‍රධාන ජාතික ආණ්ඩුවේ නියම නිවැරදි නායකත්වය යටතේ දළයි ලාමාවරයාගේද පංචන් ලාමාවරයාගේද වන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ තිබ්බතීය කෘත්‍යාධිකාරී මණ්ඩලයේද උපදෙස් අනුව පවතින්නක් බව කියමිනි. මේ තත්වය අනුව සලකා බලන විට විබැට් ජාතිකයන්ට දී තිබුණු ස්වයං පාලනයෙහි තත්වය එතරම් සැලකිය යුතුයයි නොසිතේ.

තිබ්බතයෙහි විනුන්ගේ ප්‍රතිපත්තිය වූ කරුණු 17ක් ඇතුළත් ගිවිසුම ගැන නොසලකා “ප්‍රාදේශීය ස්වාධීනත්වයක්” තුන්වන ඡේදයෙහි රුවා ඇති ප්‍රඥප්තීන්ට අනුව ලබාගැනීමට කටයුතු සැලැස්සීමය. නමුත් එම ප්‍රතිපත්ති තිබ්බතයේ දේශපාලන වැඩපිළිවෙල වෙනස් කරයි. එසේම දලයි ලාමා වරයාගේ තත්වය සහ කටයුතුද එයින් වෙනස් වේ. මෙය හතරවන ඡේදයෙන් වළකා තිබේ. එම ඡේදය අනුව කල්පනා කර බලන විට මෙම ස්වාධීනත්වය කලින් තිබුණ ආණ්ඩුක්‍රමයේ රාමුව ඇතුළත සලසාගත යුතු වුවද එය එසේ නොවී ඇතිබව ඉතාම පැහැදිලිව පෙනේ. පක්ෂයට අයත් බලමණ්ඩල ක්‍රමයෙන් වැඩිවන බව පැහැදිලිව පෙනී යාමෙන්ම එම වැඩපිළිවෙල තිබ්බතයේ තිබූ ආණ්ඩුක්‍රමය සහ දලයි ලාමාගේ වැඩකටයුතු එකටක සම්බන්ධ කිරීම ඉතාම අසීරු කරුණක් බව තහවුරු වේ. වර්ෂ 1959 දී සිදුවූ අසාර්ථක මහජන නැගී සිටීමෙන් පසු මෙම ආණ්ඩුක්‍රමය රැකගැනීමට තිබූ ව්‍යාජ අදහස සම්පූර්ණයෙන් බිඳවැටී තිබ්බතීය ආණ්ඩුව විසුරුවා හරින ලදී. මින්පසු දිගට හරහට කළ වෙනස්කම් ගැන නිවේදනය විය. තිබ්බතයේ ස්වාධීන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ ස්වභාවය ගැන සහ වන ජාතිකයන්ගේ දේශපාලන විමසීම් සම්මේලනයේ ස්වභාවය ගැන එළිපහලි දැකින විට ඒවා 11 වන ඡේදයෙන් දක්වා ඇති පරිදි කොතරම් දුරට තිබ්බතීය ජනතාවගේ ඕනෑ එපාකම් නියෝජනය කෙරේදැයි දැකගැනීමට තව ටිකකලක් සිටිය යුතුය.

තිබ්බතයේ කළයුතු ප්‍රතිසංස්කරණයන්ගේ ආවශ්‍යතාවය පිළිබඳ බලකිරීම් රාශියක් කෙරුණු පසුත් වර්ෂ 1957 පෙබරවාරි මස 27 වන දින මාඕ - ජේතුග් කුමා නිවේදනය කළේ මෙසේය. “තිබ්බතයේ තත්වය මේතාක් මුහුකුරා ගොස් නැති බැවින් එහි ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ කිසිවක් මේවනතුරුම ක්‍රියාවේ යොදා නැත..... මෙය කළ හැක්කේ කවදද යන්න තීරණය කළ හැක්කේ විබැට් ජනතාවගෙන් වැඩිදෙනෙකු සහ ඔවුන්ගේ නායකත්වය දරන පුද්ගලයන් එබඳු දේ ක්‍රියාත්මක කළ හැකැයි සිතූ කල පමණෙකි.” 11 වන ඡේදයේ අදහස් කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණ විධිය වූයේ තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව කිසිදු බලකිරීමක් නොමැතිව නිදහස්ව කටයුතු කළ යුතු වන අතරම තිබ්බතයේ නායකයන් සමග යම් යම් දේ ගැන අසා බලා කටයුතු කළ බවකි. තිබ්බතයට ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍ය බව පිළිබඳව

කිසිකෙනෙකුගේ තර්කයක් නැත. දලයි ලාමාවරයා මේ ප්‍රතිසංස්කරණ වේගවත්ව සැලකර සිටියා පමණක් නොව මේ සඳහා එතුමා දරන ලද පරිශ්‍රම විනුත් විසින් වාර්ථ කරන ලද බවද කියා සිටියේය. මම සහ මගේ ආණ්ඩුව නිබ්බනයේ දැනට පවතින සමාජය, ආර්ථික හා දේශ-පාලනාත්මක වැඩපිළිවෙල පිළිබඳ අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට කිසිදු කලෙක විරෝධය දක්වා නැති බව තරයේම කියා සිටිමි.

“අපේ සමාජය පැරණි සමාජයක් බව සහ එයට නිබ්බතිය ජාතිකයාගේ සුභසිද්ධිය පතා ක්ෂණික වෙනස්කම් ඇතිකළ යුතු බව සහවා එම තත්වය අමුතු ලෙස වෙස්වලා පෙන්වීමට අපි බලාපොරොත්තු නොවෙමු. ඇත්ත-වශයෙන්ම ගතවූ අවුරුදු නමය තුළ මා සහ මගේ ආණ්ඩුව ප්‍රතිසංස්කරණ රාශියක්ම යෝජනා කළ නමුත් ඒ සෑම අවසථාවකම විනුත් විසින් මෙම යෝජනාවලට උග්‍ර විරෝධය දක්වන ලද්දේ ඒ සඳහා තිබුණු මහජන ඉල්ලීම ගැන මඳක්වත් නොසලකමිනි. මෙහි ප්‍රතිඵලය වූයේ මිනිසුන්ගේ සමාජය සහ ආර්ථික තත්වය හොඳ කිරීමට කිසිවක් නොකිරීමය.

“මගේ විශේෂ අවංක බලාපොරොත්තුව වූයේ ප්‍රවේණි ඉඩම් දැරීමේ ක්‍රමයෙහි වහාම, නොපමාව මූලික වෙනස්කම් ඇතිකළයුතු බව සහ එම ඉඩම්, වතුයායවල් රජය ලබාගෙන ඒවාට වැරදිගෙවා මෙම පොළොව අස්වද්දන දුප්පත් ජනයා අතර එය බෙදීම යුතු බවය. නමුත් මෙම සාධාරණ වූත් යුක්තිසුක්තවූත් ප්‍රතිසංස්කරණය ක්‍රියාවේ යෙදීම වුවමනා-වෙන්ම ඒවා අධිකාරීන් විසින් වළක්වන ලදී. බෞද්ධ භක්තිකයන් වශයෙන් අපි අපේ රටේ මිනිසුන්ගේ සමර්ථතාවය අනුව සහ අපේ ජනමභූමියේ සාරවත් සම්ප්‍රදය අනුව කෙරෙන වෙනස්වීම් සහ සංවර්ධන ඉතාම බැති සිතින් පිළිගන්නා බව වේගවත්ව ප්‍රකාශකිරීමට මම කැමත්තෙමි.”

විබැට ජාතිකයන් විසූ ෂෙකුවන් ප්‍රදේශයේ සමහර කොටස්වල ප්‍රතිසංස්කරණ ආරම්භකිරීමට ප්‍රයත්න දැරූ බව දනගන්නට තිබේ. එමෙන්ම මෙම ප්‍රතිසංස්කරණවලට මහජන විරෝධය දක්වූ නිසා ඒවා අත්හිටවූ බවද දනගන්නට තිබේ. මින් විකකලකට පසු සය අවුරුද්දක් ගතවන තුරු විබැට රටේ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු නොකෙරෙන බව මා ඕ සේතු-ග් මහතා නිවේදනය කෙළේය. මේ සඳහා ගතයුතු පියවර එම අවුරුද්ද අවසානයේදී ගන්නා ලදී. ඒ අතරතුර කාලයේදී නිබ්බනයේ ප්‍රතිපත්තිය ආපසු හැරවීමේ වැඩපිළිවෙලක් සුදනම් විය. නිබ්බනයේ සොයින භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටිය (Pcart) එහි පළමුවන රැස්වීමේදී “තත්වය මුහුකුරා ගිය විට ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ කළ යුතුය යන මතයට ආධාර කෙළේය.”

ඒ කෙසේ වෙතත් ඒවා කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ (CCP) අටවන සම්මේලනයේ 1956 සැප්තැම්බර් මස 20 වන දින වන්ග් කුවෝ හුවා මහතා කරන ලද කථාවක එම ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ කටයුතු කල්දමීමට අදහස් කරන බව ඒ කාලයේම විද්‍යාමාන විය. “යම්කිසි ප්‍රතිසංස්කරණයක් ආරම්භ කිරීමට පෙර පහත සඳහන් කොන්දේසි ඉටුකළ යුතුය.....1) මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ කම්කරු ජනතාව විසින් ඉල්වා සිටිය යුතුය. එමෙන්ම ඒවා සමාජයේ ඉහළ තත්වයේ අයවචන්ගේ සම්පූර්ණ හාදය-ගම සහයෝගයටද භාජන විය යුතුය: 2) එමෙන්ම නිබ්බනයේ සමාජය හා ආර්ථික තත්වය පිළිබඳ කරන ලද ශාස්ත්‍රීය පරීක්ෂණයක පදනම මත ගොඩනැගුණු ප්‍රතිසංස්කරණාත්මක කටයුතු සමූහයක් ඇතිවිය යුතු අතර ඒ කටයුතු වලට ජනසමාජයේ සෑම තත්වයකම නියෝජිතයන්ගේ අනුමැතිය ලැබිය යුතුය: 3) එමෙන්ම එක්තරා ප්‍රමාණයක නිබ්බතිය නිලධාරී පිරිසක්ද ඇතිවිය යුතුය. මේ තත්වය තවමත් ඇතිවී නැති නිසා අනාගතයේ සැලකිය යුතු කාලයක් ගතවනතුරු ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ කටයුතු පටන්ගත නොහැක.”

වැඩිදුරටත් කරුණු පැහැදිලි කළ පසු "ටිබෙට් ජාතිකයන්ගේ ඉහළ පැලැන් තිසේ උදවිය මෙම ප්‍රතිසංස්කරණය භාරගැනීමට කැමති නොවූ බවත් සාමාන්‍ය මහජනයා වෙත ඔවුන්ගේ ඇති බලපෑමට සැහෙන ප්‍රමාණයක ඇති නිසා ඔවුන්ට පොදු කම්කරු ජනතාවට සේවය කිරීමට උගැන්විය යුතු බවත්" කිය.

මෙසේ ප්‍රතිසංස්කරණ විධි කල්දම්මේ තීරණයට එළඹුණු පසු ලාසා ප්‍රදේශයෙහි "ටිබෙට් ඩේලි" (Tibet Daily) නැමති දිනපතා පත්‍රයක මේ සම්බන්ධව පළවූ එක් ලිපියක මේ හේතූන් ගැන වඩාත් අවංකව කරුණු එළිපහලිවී තිබුණි. "ඉහළ පැලැන් තිසේ අයවචන්ගෙන් ඉතාම විකඳෙනෙකු පමණක් මෙය අනුමත කරන අතර වැඩිදෙනෙක් මේ සඳහා විවිධ තත්වයේ සංකාවන් පහළ කළහ. සමහරු මෙයට විරෝධයද දක්වූහ. මේ නිසා සාමාන්‍ය ජනතාවගෙන් ඉතා සුළු කොටසක් උද්‍යෝගිමත් ලෙස ප්‍රතිසංස්කරණ විධි ඉල්ලා සිටියත් මහජනතාවගෙන් වැඩිදෙනෙක් තුළ මේ උද්‍යෝගය තවමත් අඩුව පවතී. 1955 සිට 1956 දක්වා කාලය තුළ දෙන ලද නිබන්ධීය ජනයාගේ වාර්තාවලින් මේ සඳහා ඇති උද්‍යෝගය අසුවීමට හේතු දක්වා ඇත.

ඇත්තවශයෙන්ම දලයි ලාමා විසින් නිබන්ධනයේ ස්වාධීන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ (Pcart) සාමාජිකයෙකුදී කළ කටවෙන් නිබන්ධීය ජනයාගේ හිතිය දුරුකරන අදහසින් ක්ෂණිකව කෙරෙන ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳව කෙරෙන බලාපොරොත්තු සම්පූර්ණයෙන් නිවීයන පරිදි ඇල්වතුර වත් කළ බව කිය හැක. "දන් පවත්නා තත්වය සමාජවාදයෙන් ඉතාම ඇත්වූ උද්ඝෝෂණයකි. අප විසින් ප්‍රතිසංස්කරණය කළ යුත්තේ පියවරින් පියවර ගැනීමෙනි. මේ ප්‍රතිසංස්කරණ විධි ක්‍රියාත්මක කළ යුත්තේ කවදද හා ඒවා ක්‍රියාත්මක කළ යුත්තේ කෙසේද යන්න රඳා පවත්නේ වැඩකටයුතු-වල දියුණුව සහ නොයෙක් නොයෙක් අංශයන්ගේ ඇති සාමාන්‍ය ප්‍රකෘති තත්වය අනුවය.

මෙබඳු ප්‍රතිසංස්කරණ විධි කල්දම්මට ගත් තීරණය ද නොතකා වම් 1957 දෙසැම්බර් මස 30 වෙනි දින නිබන්ධනයේ ස්වාධීන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටිය (Pcart) වැඩවසම් සේවාව වෙනස් කර ඒ සඳහා යම්කිසි වරිපනම් බද්දක් ගෙවිය යුතුය යන යෝජනාවක් අනුමත කළේය. පෙන්නින් ජින් පාම් (Jenminjinpao) නමැති පීකිං නගරයේ දිනපතා මහජන ප්‍රවෘත්ති පත්‍රය 1958 ජනවාරි මස 12 වෙනිද පළකළ ලිපියකින් ජනවාරි 8 වන දින ලාසා නගරයේ ටිබෙට් ඩේලි නම් දිනපතා පත්‍රයෙහි පළවූ ලිපියක කරුණු උසුටා පළ කෙළේය. මෙම පියවරට උද්‍යෝගිමත් සහයෝගයක් ඇතිබව සවිස්තරව එම පත්‍රය ගෙනහැර පැවේය. 1959 මාර්තු මාසයේදී සිදුවූ මහජන නැගීසිටීම මර්දනය කළ පසු ප්‍රතිසංස්කරණ විධි ක්‍රියාත්මක කිරීමට තීරණය විය. ඒ වනතුරු මේ කටයුතු ප්‍රමාදවීමට දක්වන ලද හේතු ගැන සලකා බලන විට මේ තීරණ ගැනීමට දී තිබුණු හේතු ගැන සලකා බැලීම ඉතාම වැදගත්ය. වම් 1959 ජූලි මස 17 වෙනි දින නිබන්ධනයේ ස්වාධීන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටිය (Pcart) පහත සඳහන් යෝජනාව සම්මත කෙළේය. (මෙම කළකෝලාහලයේ පසුබිම ගැන දී තිබුණු සත්‍ය විස්තරය ගැන පසුව සලකා බැලීමට තබා ගනිමු.)

"නිබන්ධනයේ සමාජ ක්‍රමය ප්‍රතිගාමීවූත් අන්ධකාරයෙහි නිමග්නවූත් දරුණු වූත් එසේම වනවාරි වැඩවසම් ප්‍රවේණි දසක්‍රමයක් යනු සම්මේලනයේ ඒකමතික නිගමනයයි. ටිබෙට් ජනතාව මුද්ගැනීමටත් නිබන්ධනයේ ආර්ථික හා සංස්කෘතික දියුණුවක් ඇතිකිරීමටත් සමාජවාදී සමෘද්ධිමත් ප්‍රතිජනක නිබන්ධනයක අනාගතයකට පදනම දැමීමටත් ඇති එකම ක්‍රියා මාර්ගය ප්‍රජාතන්ත්‍ර-වාදී ප්‍රතිසංස්කරණ විධි ක්‍රියාත්මක කිරීම පමණි. ටිබෙට් ප්‍රදේශය තුළ ප්‍රජාතන්ත්‍ර-වාදී ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවට නැගිය යුතුය. නිබන්ධනය සාමකාමීව මුද්ගැනීමට තුඩුදෙන යම් යම් සිද්ධීන් පිළිබඳව මහ ජාතික ආණ්ඩුවත් නිබන්ධනයේ කලින්

නිල ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවක් අතර වම් 1951 දී නිශ්චිත සම්මුතියකට බැසගන්නා ලදී. කෙසේ වෙතත් ඉන්පසු ඇතිවූ අධිපතිතුමා කාලය තුළ කලින් නිල නිබන්ධන ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව සහ ඉහළ පැලැන්තියේ ප්‍රතිගාමී කණ්ඩායම මෙම අනුමැතිය ක්‍රියාවේ යෙදීමට බහුවිධ විරෝධයන් සහ කඩාකප්පල්කාරී ක්‍රියා මාර්ග ඉදිරිපත් කළේ ඔවුන්ගේ වැඩිමහලු ආඥා බලය තහවුරු කර ගන්නා අවශ්‍යතාවයෙනි. මෙහි ප්‍රතිඵලය වූයේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ කර්තව්‍යය මුදුන් පමුණුවා ගැනීමට නො හැකි වීමය.

“ගතවූ අධිපතිතුමා අධිකාරියට ආණ්ඩුවේ අධිකාරීන් විසින් ඉවසීම සහ ඉගැන්වීම කිරීමට කැමති බව ඇඟවෙන තත්වයක් ඇතිව තිබීමෙන් ඉහළ පැලැන්තියේ ප්‍රතිගාමී සමූහයටත් ගෞරව දක්වමින් සිටි බව පෙනේ. එහෙත් එම පැලැන්තිය වෙනස් වූයේවත් කළ වරද ගැන කණගාටුවූයේ වත් නැත. ඒ වෙනුවට ඔවුන් කළේ වඩාත් බරපතල බවට පරිවර්තනය වීමය. වම් 1959 මාර්තු මස 10 වන දින අවි ආයුධ සන්නද්ධව කරන කලහයක් ඔවුහු ඇතිකොට ජන්මභූමිය සහ ජනතාව පාවාදී ජාතික සමගියද නිගරුකොට සැලකූහ. වහාම මැඩපවත්වන ලද මෙම කලහයට සහ ඔවුන් ලැබූ නින්දානීය පරාජයට පසුව තිබීමෙන් තත්වය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණයේ නව තත්වයක් බවට හැරිණ.

“එක් අතකින් අවිආයුධ සන්නද්ධ කලහකාරීන්ගේ නිවාස කඳවුරු සම්පූර්ණයෙන්ම විනාශ විය. ඉහළ පැලැන්තියේ ප්‍රතිගාමී සමූහය විසින් කරන ලද සාපරාධී ක්‍රියාවල හේතුවෙන් ජාතිය පාවාදෙනු ලැබීමත් ජනතාවට හිංසා පීඩා කරනු ලැබීමත් නිසා සාමාන්‍ය ජනයා අතර ඉතා විශාල සංඛ්‍යාවක් ඔවුන් කෙරෙහි ආසාදනයක් බැඳගත්හ. සාමාන්‍ය ජනතාව ඔවුන් තම ආශ්‍රයෙන් ඉවත්කළාය. කලින් නිල ප්‍රතිගාමී නිබන්ධන ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව විසුරුවා හරිනු ලැබීය. අනිත් අතින් වැඩකරන ජනතාව අතර ඇති විශාල සංඛ්‍යාවක් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ ඉල්ලීම සඳහා අධිෂ්ඨානයෙන් යුක්තව නැගී සිටියහ. ඉහළ පැලැන්තියේ නිජබිමට ආලය ඇති ප්‍රගතිශීලී පුද්ගලයෝ මෙම ප්‍රතිසංස්කරණවලට යුහුසුළුව අනුමැතිය දුන්හ. තිබීමෙන් ප්‍රාදේශීය නිලධාරීහු ගණනින් බෙහෙවින් වැඩිවූහ. මේ නමින් බලන කල ඉහත සඳහන් කරුණු නිසා තිබීමෙන් තත්වය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණයක් එහි ඇති කිරීමට පරිසරය මුහුකුරා ගොස් ඇති බව කියා පායි.

“තිබීමෙන් දැනට ඇති ප්‍රධානම කායඛී වි ඇත්තේ ඉතිරිවී ඇති යම් කලහකරුවෙකු ඇත්නම් ඔවුන් සහමුලින් වනසා දැමීම හා මුළු රටම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට සාමාන්‍ය ජනතාව නියෝගබලයෙන් යෙදවීමය. සම්මේලනයේ මතයේ හැටියට තිබීමෙන් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවේ යෙදවීම සඳහා මධ්‍යම ජාතික ආණ්ඩුව ගන්නා ලද පියවර ඉතාම නිවැරදිය. මෙම ප්‍රතිපත්තියට අයත් කරුණු නම් ඉඩම් මිල දී ගැනීම සහ කලහයට සහභාගී නොවූ අනිත් ඉඩම් හිමියන් සතුව තිබූ නිෂ්පාදන ව්‍යාපාර සියල්ලක් මිලට ගැනීමද ඉහළ පැලැන්තියේ සිට පහළ මාදිළිය දක්වා හැම කෙනෙකු සමගම කරුණු සාකච්ඡා කිරීම සහ ඉතාම පහත් තත්වයේ සිට ඉහළ තත්වය දක්වා ජනතාව කැඳවා පුහුණු කිරීමත්ය.

“තිබීමෙන් ප්‍රදේශයේ ඇත්ත වශයෙන්ම පවතින තත්වය අනුව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රමය කොටස් දෙකකට බෙදිය යුතුය. පළමුවන පියවර නම් ඉඩම් බෙදා හැරීමට කලින් ගතයුතු පියවරක් සේ හැඟෙන මහජනයා කලහයට විරුද්ධව කෙරෙන ව්‍යාපාරය දියුණු කිරීමට ක්‍රියාකාරී වන ලෙස කැඳවා පුහුණු කිරීමත්, පාරිතෝෂිකයක් නොදී කම්කරුවන්ගෙන් වැඩ කිරීමට විරුද්ධවීමත්, වහළුන් තබා ගැනීමට විරෝධය දැක්වීමත්, එසේම ගෙවන කුලිය සහ පොළිය අඩුකිරීමට කටයුතු කිරීමත්ය.

“ඉහත සඳහන් කර්තව්‍යයන් ඉටුකර ගැනීම සඳහා දැනට පහත සඳහන් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍යය යනු සම්මේලනයෙහි ඒකමතික තීරණය බැව් කිව යුතුය. එම ප්‍රතිපත්ති නම්.

“(1) යමෙක් ගොවිතැන් කෙරේ නම් එහි අස්වැන්න ඔහු ලැබිය යුතුය. යන ප්‍රතිපත්තිය කලහයට සම්බන්ධ නොවූ නිත්දගම් අධිපතියන් සතුව ඇති බිම් පෙදෙසේ ප්‍රධාන කොටස් තුනෙහිත් ඔවුන්ගේ නියෝජිතයන්ට අයිතිව ඇති කොටස්වලත් ක්‍රියාවේ යෙදවිය යුතුය. ඉඩම් අඩුකිරීමේදී දෙකට - අටය” යන ප්‍රතිපත්තියද කලහයට සම්බන්ධ නොවූ නිත්දගම් හිමියන්ට සහ ඔවුන්ගේ නියෝජිතයන්ට අයිතිව ඇති බිම් පෙදෙසේ ප්‍රධාන කොටස් තුනෙහිම ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. තවද ලැන්ස්හෙංග් නැමැති නව චීනයේ ප්‍රවෘත්ති ඒජන්සියේ කර්තව්‍යයාගේ සටහනකට අනුව ලැන්ස්හෙංග් නමින් හඳුන්වන්නේ නිබ්බතිය වැඩ වසම් ක්‍රමය යටතේ නිත්දගම් හිමියෙකුගේ ගෙදරක දිවි හිමියෙන් පරම්පරානුයාතව කිසිම ශාරීරික නිදහසක් නොමැතිව කටයුතු කරන වහලෙකි. වහලු සේවක කණ්ඩායම නැති කර දැමිය යුතුය. පොරොන්දු පත්‍රයක් පිට වැඩ ගැනීමේ ක්‍රමය නැති කොට රැකියාවක් දී වැඩගැනීම ඒ වෙනුවට ඇතිකළ යුතුය. නිත්දගම් හිමියන්ගේ බිම් ප්‍රදේශයේ ප්‍රධාන කොටස් තුනෙහි වසන උදවියට කම්කරු ජනතාව විසින් වම් 1958 ට පෙර දී ඇති ණය ගනුදෙනු නිරවශේෂයෙන් කපා දැමිය යුතුය. එහෙත් වම් 1959 යේදී කම්කරුවන් විසින් කලහයට සහභාගි නොවූ නිත්දගම් හිමියන්ගෙන් ගෙන ඇති ණය ගනුදෙනුවල පොළියෙහි තත්වය අඩුකළ යුතුය.

“(2) ගවයන් ඇතිකරන බිම් පෙදෙස්වල එම ගවයන් සහ ඔවුන්ගෙන් ලබන දෑ ආරක්ෂා කිරීමට හා දියුණු කිරීමට ද කලහ කරුවන් වනසා දැමීමටද, සමාජයික ක්‍රමිකතාවය නොපමාව තහවුරු කර ගැනීමද, වැඩ කරන ගොපල්ලන් කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීමද, සමහි සම්පන්න කළ හැකි සියළු දෙනාම සමගි කිරීමද යුතුව කළ යුතුය. කලහයට සහභාගි නොවූ ගව හිමියන්ගේ ගවයන් ඔවුන්ගේ හිමිකමෙහිම තවදුරටත් තැබිය යුතුය. නමුත් කලහයට සහභාගිවූ නිත්දගම් හිමියන්ට අයිති ගවයන් කලින් සිටි ගොපල්ලන් විසින් රැක බලා ගත යුතුය. ගවයන් ඇති කරන ප්‍රදේශවල සිදුවූ ණයගනුදෙනු පිළිබඳවද කලින් සඳහන් කළ පරිදි ගොවිකම් කරන ප්‍රදේශයෙහි ණයගනුදෙනුවලදී ගත් ක්‍රියා පටිපාටියම අනුගමනය කළ යුතුය.

“(3) ආගම් ඇදහීමේ නිදහස පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තිය සහ දේශප්‍රේමී නීතිගරුක පන්සල් සහ ආශ්‍රම සහ ඓතිහාසික වටිනාකමක් ඇති නෂ්ටාවශේෂ ආරක්ෂා කිරීමේ ප්‍රතිපත්තියද ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ කෙරෙන කාලය තුළදී තව තවත් දියුණු තියුණු කළ යුතුය. කලහයට විරුද්ධවීමද, වැඩවසම් බලයට විරුද්ධවීමද, බලයෙන් වැඩගැනීමේ ක්‍රමයට විරුද්ධවීමද යන ත්‍රිධ විරෝධයන්ගෙන් සංයුක්ත වූ විරෝධී ව්‍යාපාරය පන්සල්වල සහ ආශ්‍රමවලද දියුණු කර තැබීම අවශ්‍යයෙන්ම කළ යුතුය.”

“මීලදී ගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය දේශප්‍රේමී නීතිගරුක පන්සල්වලට සහ ආශ්‍රමවලට අයිති ඉඩම්වලට සහ වෙනත් නිපදවීම් ව්‍යාපාරවලටත් එල්ල කරනු ඇත. ලාමාවරුන්ගේ ජීවිතාව පිළිබඳ රජය විසින් සම්පූර්ණ වෙනස් ක්‍රමයක් යොදා ලැබෙන ආදායමින් වියදම පිරිමසා ගැනීමට නොහැකි පන්සල්වල සහ ආශ්‍රමවල ප්‍රශ්න විසඳීම සඳහා ආධාර දීමේ ක්‍රමයක්ද රජය විසින් සලස්වනු ඇත.

“සාමාන්‍ය ජනතාව කැඳවා ඔවුන්ගෙන් සැහෙන ප්‍රමාණයකට පුහුණුවක් දීම” “කාරණත්‍රයකින් සංයුක්ත විරෝධය” “අංග දෙකකින් යුත් අඩුකිරීම සහ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳ ව්‍යාපාරය” ඉටුකරගැනීමේ මුල්පියවර ලෙස සැලකේ. මේ කර්තව්‍යයෙහිදී අසරණ වූද රක්ෂාවෙහි නියුක්ත වූද ගොවියන් ගැන විශ්වාසය තැබීමද මධ්‍යම පන්තියේ ගොවියන් සමග සමගි

සමපන්න භාවයක් ඇතිකිරීමද සමගි කළහැකි සියළුම පුද්ගලයන් සමගි කිරීමද අවශ්‍ය වේ. එමෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ විධිවලට විරෝධය දක්වන ප්‍රතිගාමීන් සහ කලහකරුවන් ආක්‍රමණය කිරීමද, වැඩි-වසම් නින්දාමා ක්‍රමය සම්පූර්ණයෙන්ම අස්කර දැමීමද, වේගවත්ව කැඳවා පුහුණුවක් දීමේ පදනම පිට ගොවියන්ගේ සහ ගොපල්ලන්ගේ සමාජ සංවිධානය කිරීමද අවශ්‍යය. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණය කෙරීගෙන යන කාලය තුළ ගොවියන්ගේ සහ ගොපල්ලන්ගේ සමාජ 'වූ' නැමති ගණයෙන් පහළ තත්වයක තිබෙනම් කළ යුත්තේ ගම්බද පෙදෙස්වල මූලික පරිපාලක අධිකාරීන් සතු යුතුකම් සහ කටයුතුය.

“ඉහත සඳහන් කළ ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව එම ගොවියන්ගේ සමාජය විසින් පනවන ලද රෙගුලාසිද පාලන කොට්ඨාශ නැවත වරක් බෙදීමට කළ යෝජනා පිළිබඳ ලිපිලේඛනයද, එමෙන්ම ඒ මගින් පිළියෙළු කුලී සහ පොළී අඩුකිරීමද, පාලනය වන රෙගුලාසි පිළිබඳ ලියකියවිලිද මෙම කොමිටිය මගින් වෙන්වෙන්ව පතුරා හරිනු ඇත.

“මෙම සම්මේලනය තිබ්බතයේ ඓතිහාසික වැදගත්කමක් ඇති සම්මේලනයකි. අප ඉදිරියේ ඇති කටයුත්ත විශාලය, දුෂ්කරය, එමෙන්ම එය දැවැන්තය. තිබ්බතයේ ගිහි පැවිදි දෙපක්ෂයම පක්ෂයේ නායකත්වය යටතේ සමගිවී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී එසේම සමාජවාදී නව තිබ්බතයක් ඉදිකිරීමට කරගෙන යන සටනේදී කඩිසරව සේවය කළ යුතුය.

දැඩි විධිමත් ප්‍රචාරයෙන් ප්‍රතිසංස්කරණය පිණිස තිබ්බතීය ජනතාවගේ කැමැත්තක් ඇතිබව අනාවරණය කොට ඒ නැසීන් මගපාදගෙන ඇතිනිසා දැන් බොහෝ කලකට පසුව කළ යුතුයයි කල්දමන ලද ප්‍රතිසංස්කරණ විධි ක්‍රියාත්මක කිරීමට තත්වය මුහුකුරා ගොස් ඇතැයි සලකා ගත හැකිය. තත්වයේ වෙනස්වීම පිළිබඳව ඉතාම පැහැදිලි ලෙස හේතු අනුසාරයෙන් කිය හැකි වෙනස්වීම් නම් “රතු කොඩිය” වේ. ප්‍රතිගාමීන් විසින් තිබ්බතයේ සාමාන්‍ය ජනතාවගෙන් වැඩි කොටසකගේ යුක්තියුක්ත කෝපය අවුස්සා බොහෝ කලක් යටපත් කොට තිබුණු තිබ්බතීය කම්කරු ජනතාවගේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණයට ඇති බාධාව කළඹා තිබේ.....තවද එම කලහය මැඩපැවැත්වීම සහ කලින් තිබු තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව විසුරුවා හැරීමත් එහි ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණයන් ඇතුළත් කිරීමට මග පාද තිබේ.....දැන් සිටම තිබ්බතීය ජනතාවගේ සිතැති පරිදි තිබ්බතයේ ඇති විශේෂ ලක්ෂණයන්ට අනුකූලව සුදුසු විධිවිධාන යටතේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණය අනුක්‍රමයෙන් කරගෙන යනවා ඇත.”

මෙය ප්‍රතිසංස්කරණ විධිවිධාන දැනටමත් මාගීවනීණ් වී ඇතිබව කියා පිකිං නගරයෙන් දෙන නිවේදනයකට බෙහෙවින් සමාන බව සිතට ගැනීම වැදගත්ය. “තිබ්බතීය ප්‍රාදේශික ආණ්ඩුවේ” ඇවෑමෙන් හා පදවිධාරියා පිකිං නගරයෙන් තීරණය කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණාත්මක වැඩසටහන අනුමත කළේ මීට සති හයකට පසුවය. තිබ්බතීය සවාධීන භූමිප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ (Pcart) රැස්වීමක් අමතා කථා කළ නගාබෝ නගා-වංග් ජිග්මේ (Nagabo Nagawang Jigme) මහතා ප්‍රතිසංස්කරණ විධි ක්‍රියාවේ යෙදවීම සම්බන්ධයෙන් “මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ අධිකාරීන්” විසින් නිකුත් කළ නිර්දේශය ගැන සඳහන් කළේය. තිබ්බතයේ තිබු තත්වය මුහුකුරා ගියේ වේවා, හෝ නොගියේ වේවා, චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂය (CPP) විසින් නොව” තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව” විසින් යම්කිසි තීරණයක් ප්‍රතිසංස්කරණ පියවර සම්බන්ධයෙන් ගතයුතු බව කරුණු 17 ක් ඇතුළත් ගිවිසුමෙන් අනාවරණය විය. එම ආණ්ඩුවේ ඇවෑමෙන් පදවිලාභියා ලෙස චීනුන්ගේ දැකීමේ හැටියට පත්වූ තිබ්බතීය සවාධීන ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියට (Pcart) පවා ප්‍රතිසංස්කරණ විධි ගැන තීරණය කිරීමට නිදහස නොදෙන ලදී. එම කොමිටියද නියෝග ලබන ලද්දේ පිකිං නගරයෙනි.

“පුලි මස 22 සහ 23 වන දිනයන්හි තිබ්බතිය ස්වාධීන ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටිය (Pcart) කුලී සහ පොළී අඩුකිරීමද, තිබ්බතිය පරිපාලන නව සංවිධානයේ සැලැස්ම ඇතිකිරීමද තම දේශයේ දිස්ත්‍රික්කයේ සහ ගම් නියමිතව වල විසූ ගැමියන්ගේ සමාජවල සංවිධානය පාලනය වන රෙගුලාසි ඇතිකිරීමද යනු කරුණු ක්‍රියාත්මක කිරීමද යන කරුණු ගැන නිවු සැලැස්ම අනුමත කෙළේය. සැප්තැම්බර් මස 16 වන දින රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවේ අනුමැතිය ලැබූ පසු වම් 1959 සැප්තැම්බර් 18 වන දින ගැමියන්ගේ සමාජවල නීතිරීති නිකුත් කරන ලදී. මෙම සමාජවල පරමාර්ථය දෙවන ඡේදයේ සඳහන් වී ඇත.

“ගැමියන්ගේ සමාජ හෝ ගැමියන්ගේ සහ ගොපල්ලන්ගේ සමාජ වනාහි ගැමියන්ගේ හෝ ගැමියන් සහ ගොපල්ලන්ගේ ස්වේච්ඡාවෙන් ඇතිකරගත් සංවිධාන වේ. මෙම සමාජවල ඉලක්කය වන්නේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ගැමියන් සහ ගොපල්ලන් සංවිධානය කිරීමද, කෘෂිකර්මය හා සතුන් ඇතිකිරීම වැනි ව්‍යාපාරයන්ගේ සංවර්ධනයද ක්‍රමානුකූලව ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය දියුණු කරගැනීමද වෙයි. තව දුරටත් කිවහොත් මෙම සමාජ මගින් ගැමියන්ට සහ ගොපල්ලන්ට දේශප්‍රේමී -වූත් එමෙන්ම අධිරාජ්‍ය විරෝධීවූත් දේශපාලනමය අධ්‍යාපනයක් දෙන අතරම ජනතාවගේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී වැඩ ගැන සහ සමාජ වාදී කටයුතු ගැනද අධ්‍යාපනයක් දෙනු ඇත. මේ නමින් ජනතාවගේ දේශපාලන හැඟීම දියුණු කියුණු කිරීමද සිදුවේ. ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් ජනතාවගේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිපත්ති අනුව ක්‍රියාවේ යෙදේ. කම්කරු පඩිකිතියේ ජනතාවගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා වේ. සියළු තරාතිරමකම සහ සියළු පැලන්තියකම මිනිසුන් මෙයින් එක්සත් කෙරේ. නිජබිමෙහි ඇති ඒකීභූත භාවය ගණ බවට පෙරළේ. ජාතික සමගිය ශක්ති සම්පන්න වේ. රජයේ සියළු ප්‍රතිපත්ති සහ නීති රීති ක්‍රියාකාරී බවට පත්වේ.”

වම් 1959 පුලි මස 3 වන දින තිබ්බතියේ පරිපාලනයෙන් නැවතත් සංවිධානය කිරීම පිණිස න්ගාබෝ න්ගාවාන් ජිග්මේ (Ngabo Ngawag Jigmes) මහතා උග්‍ර සැලැස්මක් ඉදිරිපත් කරන බව නිවේදනය කළ නමුත් මෙය කුමක්ද යන පාඨය සඳහන් ලියවිල්ලක් නිකුත් වූ බවක් දනගන්නට නැත. “තිබ්බතියේ පරිපාලන අංශ තුන, එනම් චික්යාබ්, ඩියෝග් සහචී (Chickyab) (Dzong, Chi) වැඩවසම් ක්‍රමය අනුව ප්‍රවේණි ගම් බෙදීමේදී හිමිව තිබුණේ නින්දගම් අධිපතියන්ගේ කොටස් තුනකටය. පරිපාලනාත්මක ආණ්ඩුක්‍රමයකට මෙය ඉතාම ප්‍රඥාගෝචර නොවූ නුසුදුසු තත්වයකැයි කියමු. දැන් පවත්නා පරිපාලන කොටස් කිරීම යළිත් යථා තත්වයට ගෙන ඒම අවශ්‍යයැයි අපි කල්පනා කරමු. මෙය කළ යුත්තේ භූමි විස්තරය, පණිවිඩ හුවමාරුව, ආර්ථික තත්වය, ජාතික ආරක්ෂාව ආදී කොට ඇති පරිපාලන ආණ්ඩු ක්‍රමයකට අයත් අනිකුත් අංශ ගැනද සලකා බැලීමෙනි. මෙහි සම්පූර්ණ ස්වාධීන ප්‍රදේශය ෂිගත්සේ (Shigatse), චම්දෝ (Chamdo), තාකුන් (Takung) ලෝකා (Loka) ජියන්ත්සේ (Giyantse) නග්චුකා (Nagchuka) අරි (Ari) නැමති විශේෂ ප්‍රදේශ හතකටද ලාසා නැමති නාගරික ප්‍රදේශයකටද බෙදා වෙන්කිරීමට අපි අදහස් කරමු. ඉහත සඳහන් ඩියෝග් (Dzong) සහ චී (Chi) යන කොටස්වලට අයත් පරිපාලන තීරු එකසිය හතළිස්හත මේ නමින් ප්‍රදේශ අසුවකට අසුවනු ඇත.” චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ (CCP) උපකොමිටි බෙදන ලද ආකාරයටම බෙදීම මෙම අයුරු බෙදා වෙන් කිරීමේ සඳහා බව පැහැදිලි කෙරේ. චීන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ (CCP) තිබ්බතිය කමිෂන් කොමිටිය වම් 1959 සැප්තැම්බර් 24 වෙනි දින සිට ඔක්තෝබර් 18 වෙනිද දක්වා පවත්වන ලද මහ රැස්වීමකින් මෙහි ඇති දියුණුව ගැන සාකච්ඡාවට භාජනය විය. ජෙන්-මින්-ජින්-පාම් (Jen - Min - Jih - Pao) නැමති පීකී-

නගරයේ දිනපතා ප්‍රවෘත්ති පත්‍රයේ වම් 1959 නොවැම්බර් 13 ද නිකුත්වූ කලාපයේ කියන අන්දමට ඉඩම් බෙදීමේ පිළිබඳ තීරණය මෙම කොමිටිය විසින් ගන්නා ලද්දේය. මෙම රැස්වීමේ වාර්තාවේ ලෝකා (Loka) තාකුන් (Takung) ජියන්ත්සේ (Gyantse) ලාසා (Lasa) සහ ෂිගන්සේ (Shigatse) යන ප්‍රදේශයන් ගැන සඳහන් වූයේ 'ප්‍රදේශ සහ භූමිප්‍රමාණය' යනුවෙනි. මෙයින් පෙනී යනුයේ ලාසා නාගරික ප්‍රමාණය හැර අනික් සියළු ප්‍රදේශවල බෙදීම එවකට ඉටුවූ තිබුණු බවකි. වම් 1960 ජනවාරි මස 20 වන දින ලාසා නගරයෙහි මහජන ආණ්ඩුව පිහිටුවන ලද්දේ තිබ්බතයේ සාධන භූමිප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ (PCART) තීරණය අනුවය.

වම් 1959 නොවැම්බර් මස 28 වන දින තිබ්බතයේ සාධන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ (PCART) ඉඩම් ක්‍රමය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ කමිටුව පිහිටුවන ලදී. නොවැම්බර් මස 28 වන දින 14.30 දරණ සාධන කමිටියේ සාධන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ ශ්‍රවණ ශාලාවේදී ඉඩකඩම් බෙදීම සංස්කරණය කිරීමේ කොමිටියේ ප්‍රාරම්භක සාකච්ඡා සම්මේලනයක් තිබ්බතිය සාධන ප්‍රදේශය වෙනුවෙන් පැවැත්වේ. මෙම සාකච්ඡා සම්මේලනයට පැමිණෙන අය අතර වන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ තිබ්බතිය කමිටියේ උපලේකම් ධුරය දරන, එමෙන්ම තිබ්බතිය සාධන භූමිප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ උපසභාපති ධුරයද දරන වන්ග් කුම්-හුආ මහතා ද, එසේම තිබ්බතිය සාධන ප්‍රදේශයේ උපසභාපති තැන්පත් න්ගාබෝ න්ගාවාංග් ජිග්මේ (Ngabo Ngawang Jigme) මහතාද, සාධක කොමිටියේ නොයෙක් සභික මහත්වරුද, වන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ (CCP) කාර්යාධිකාරී මණ්ඩලයේ වගකිව යුතු නිලධාරියෙකු වෙති. තිබ්බතිය ආණ්ඩුවේ සාධක කොමිටිය නියෝජනය කරන පුද්ගලයන් 400 ක් පමණ ද, තිබ්බතයේ බෞද්ධයන්ද, ආණ්ඩුවේ විවිධ කාර්යාංශද, තිබ්බතයේ විවිධ මණ්ඩලද රැස්වීමට පැමිණෙනු ඇත.

තිබ්බතයේ සාධන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ උපසභාපතිවූත්, ඒ අතරම සාධක කොමිටියේ මහ ලේකම්වරයාවූත් න්ගාබෝ න්ගාවාංග් ජිග්මේ (Ngabo Ngawang Jigme) මහතාගේ කථාවකින් සාකච්ඡා සම්මේලනය ඇරඹේ. දනට විශාල ලෙස කෙරීගෙන යන ඉඩම් බෙදීම පිළිබඳ ප්‍රතිසංස්කරණය තිබ්බතයේ සෑම තැනම කෙරීගෙන යන බවත් මෙය සාමාන්‍ය ජනතාවගේ විජලවය පිළිබඳ ඓතිහාසික වැදගත්කමක් ඇති වැඩ පිළිවෙලක් බවත්, මේ සඳහා අවශ්‍යව ඇත. ඉඩම් බෙදීමේ නව ප්‍රතිසංවිධානයේ ක්‍රියා මාර්ගයේ නායකත්වය ගැනීමට ඉඩම් බෙදීමේ ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිටියක් ආරම්භ කිරීම අවශ්‍ය බවත් ඔහු කියා සිටී. ඉඩම් බෙදීම නව ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිටියේ සභිකයන්ගේ නාම ලේඛනය ඔහු කියවනු ඇත. මෙහි වන්ග් - කුම් හුආ (Chang Kuo Hua) මහතා සහ න්ගාබෝ න්ගාවාංග් ජිග්මේ (Ngabo Ngawang Jigme) යන මහතන්ගේ නම් ඇතුළත් වෙති. තවත් නවදෙනෙකුගේ නම් ඇතුළත් වෙති.

න්ගාබෝ න්ගාවාංග් ජිග්මේ (Ngabo Ngawang Jigme) සහ වන්ග් - කුම්-හුආ (Chang - Kuo - Hua) යන මහතන් (වන කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ තිබ්බතිය කමිටියේ උපලේකම් සහ ඉඩම් බෙදීමේ කොමිටියේ සභාපති වරයා) විසින් පවත්වන ලද කථාවලින් පසු මෙම ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳව අට මසක් ඇතුළත ගෙන ගිය කටයුතු වල දියුණුව ගැන සම්පාදිත වාර්තා ඉදිරිපත් කරනු ඇත.

මෙම කොමිටිය සංයුක්ත කර ඇති අන්දම සහ එයට භාරව ඇති කර්තව්‍යය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණයක ලෝකයා පිළිගත් මුහුණුවරට වඩා කෙතරම් වෙනස්දැයි අවබෝධ කර ගැනීමට වැඩි විස්තර වුවමනා නැත. ශුවන් විදුලි

නිවේදකයෙකු විසින් කියවන ලද එක් කථාවකදී වන්ගේ කුමි- හුආ මහතා මෙම කොමිටිය ගැන සඳහන් පරිදි හඳුන්වා දුන්නේය. “නිබ්බතිය සාධන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ (Pcart) තුන්වන වාරයේ සඵ සම්පූර්ණ රැස්වීමකදී ප්‍රතිසංස්කරණාත්මක වැඩ සටහනේ නායකත්වය දියුණු කර ගැනීම සඳහා එම සාධක කොමිටියේ නායකත්වය යටතේ ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණය කළ යුතුය යන යෝජනාවක් සම්මත කර ගත්තේය. වැඩිදුරටත් නිබ්බතියේ සෑම මාදිලියකම ජනයාහට කැඳවා පුහුණුවක් දීමට ලැව් කරනු පිණිස වම් 1959 දෙසැම්බර මස 21 වෙනි දින වින ජාතිකයන්ගේ දේශපාලන විමසීම් සම්මේලනයේ කොමිටිය අරඹන ලදී. සාධක නිල තනතුර 1956 නොවැම්බර් මස ඇති කරන ලදුව එය වන්ගේ වින්ගේ වූ මහතා යටතේ 1959 ඔක්තෝම්බර් මස 29 වෙනි දින ලාසා ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටිය ආරම්භ කරන තුරු ක්‍රියාත්මක නොවී පැවතුණි. කෙසේ වෙතත් ඔහු වින ජාතිකයන්ගේ දේශපාලන විමසීම් සම්මේලනයේ සාමාජිකයෙකු වූ බව පෙනෙන්නට ඇත. වම් 1956 සිට පැවති අක්‍රියකාරී භාවය තිබුණේ ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ පිළිවෙල කල් දැමීමේ තීරණය නිවේදනය කිරීමට කලිනි. එබැවින් වම් 1959 අග භරියේදී මේ අයුරින් ඉන්පසු යුහු යුහුව දේශපාලන ව්‍යාපාරයක එක්සත් පෙරමුණක් සංවිධානය කිරීම කෙරී ඇත්තේ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කෙරිගෙන යන අවසාවක නිසා, එයින් ද විනුන් කියන තරමට මේ කාලයේ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු කිරීමට තරම තිබ්බතියේ තත්වය අනුකූලතාවයක් තිබිණැයි පිළිගත නොහේ.

වින ප්‍රවෘත්ති පත්‍රවලද ගුවන් විදුලියේද මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා විශාල උනන්දුවක් දක්වූ බවට බොහෝ විට ප්‍රකාශවී ඇතත් මෙම උනන්දුව කෙරෙහි සැලකිය යුතු සැකයක් ඇතිවන්නේ මේ සඳහා දේශපාලනමය බල පෙන්වා මහජනයා කැඳවා ගැනීමට අවශ්‍ය වූ බව පෙන්වා යන කල්හි වේ. කලහකාරීන්ගේ ඉඩකඩම් වින කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ ප්‍රධාන කොමිටියේ තීරණයක් අනුව රාජසන්නක කරනු ලැබීය. සංවර්ධනාත්මක දියුණුව පිළිබඳ නොයෙක් විධියේ රපෝර්තු සහ ප්‍රකාශයන් ඉදිරිපත් වී ඇතද මේ අතුරෙන් ප්‍රධාන යැයි ගිණිය හැක්කේ පංචන් ලාමා විසින් වම් 1959 ඔක්තෝම්බර් මස 14 වන දින ජාතික ජන සම්මේලනයේ සභාවර කොමිටියට ඉදිරිපත් කරන ලද රපෝර්තුව හා නිබ්බතිය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණයේ ජයග්‍රහණය යන හිසින් එන්ගේ වින්ගේ වූ විසින් ලියන ලද ලිපියකි.

වම් 1960 ජනවාරි මස අගදී තිබූ සංවර්ධනාත්මක දියුණුවේ තත්වය එන්ගේ වින්ගේ වූ මහතා විසින් වාර්තා කරන ලදී. 7,90,000 ක් ජනයා අතර ප්‍රදේශ 57 ක සංස්කරණාත්මක කටයුතු ආරම්භ වීණි. එමෙන්ම 6,10,000 ක ජනකායක් ඇතුළු ප්‍රදේශ 40 ක ආරම්භවූ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු වල මූලික පියවර වන කුලී අඩුකිරීම සමාජනියට පත්වී ඇත. මෙම ප්‍රදේශ 40 තුළම 4,70,000 ක ජනකායක් අතර ඉඩම් බෙදීමද සම්පූර්ණ වී තිබේ. න්ගාබෝ න්ගාලාගේ ජිනමේ මහතා විසින් නැවත බෙදීම සඳහා නියම කරන ලද මුළු ප්‍රදේශවල ගණන 80 ක් බව නිබ්බතියේ සාධන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියට (Pcart) දන්වා ඇත. එහෙත් ලාසා ප්‍රදේශයේ වම් 1960 අප්‍රේල් මස 25 වෙනි දින නිකුත්වූ නව වින ප්‍රවෘත්ති ඒජන්සියකට (NCNA) අනුව මෙම ප්‍රදේශ ගණන 78 ක් බව සඳහන් වේ. එම ප්‍රවෘත්ති විස්තරයෙහි වාර්තාවූ අන්දමට සංවර්ධනාත්මක කටයුතු මාර්තු මාසයේ මැදභරිය දක්වා කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියා වලින් සම්පූර්ණයෙන් සිදුවී ඇත්තේ ප්‍රදේශ 78 න් 52 ක පමණකැයි කියැවේ. ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවෙන් කෙරෙන ලද කටයුතු පිළිබඳව සලකා බැලීමේදී එම ප්‍රවෘත්ති ප්‍රකාශය මෙහි උපුටා දැක්විය හැක.

“ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංස්කරණාත්මක වැඩකටයුතු නිමාවට ගිය එම ප්‍රදේශවල මහජන රජය මගින් ගෙන ගිය පරිපාලනය අනුව එම පරිපාලක කොට්ඨාශයන්හි මෙම කටයුතු අංගසම්පූර්ණ ව්‍යාප්ත තත්වයක දියුණු වී ඇත. මේ නයිත් බලන කල තිබ්බතිය කම්කරු ජනතාවගේ අදහස පරිදි තමාගේ ගෙයි ස්වාමීන්වය ලැබීම සිදුවී ඇති අතර එම කම්කරු ජනතාවගේ නිරායාසයෙන් ලැබිය යුතු ප්‍රධාන තත්වයද තහවුරු වී ඇති බව මූලික වශයෙන් කිව හැක.

“දැන් ලාසා ප්‍රදේශයේ නගරවාසීන්ගේ පාලනතන්ත්‍රය ස්ථාපිතවී ඇතිවාක් මෙන්ම ෂිගට්සේ (Shigatse) ලෝකා (Loka) ජියන්ත්සේ (Gyantse) චම්දෝ (Chamdo) ලින්චිහ් (Linchi) නන් චු (Nanch'u) සහ ඔලි (Oli) යන ප්‍රදේශවල කොමසාරිස්වරුන්ගේ ප්‍රසිද්ධ තනතුරුද ඇරඹී ඇත. හ්සින් (Hsien) තත්වයේ ප්‍රදේශවල මහජන රජය විසින් කර ඇති ව්‍යාප්ත සංවර්ධනය එවැනි ප්‍රදේශ 78 ක මුළු ප්‍රදේශයේම කෙරී තිබේ. චු (Chu) නැමති ප්‍රදේශ 270 කට වඩා ඇති කොටසින් සහ හ්සියාන්ග් (Hsiang) ප්‍රදේශවලින් ප්‍රදේශ 1300 කද 60% සිට 70% දක්වා මෙම දියුණුව කෙරී ඇත. මහජන රජයේ නොයෙක් තරාතිරම්වල නායකත්වයේ තනතුරු තිබ්බතිය පුද්ගලයන් අතර බෙදී ගොස් තිබේ. මේ කාලයෙහි මුළු ප්‍රදේශයේම හ්සින් (Hsien) ප්‍රදේශවල සහ චු (Chu) ප්‍රදේශවලද තිබ්බතිය මහේස්ත්‍රාත්වරු 300 ක් පත්කොට ඇත. හ්සියාන්ග් (Hsiang) ප්‍රදේශවලද මහේස්ත්‍රාත්වරු 816 දෙනෙක් පත්කරන ලදහ. මෙපමණක්ද නොව දසයන් සහ දුප්පත් ප්‍රවේණි ගම් වලට අයිති මෙහෙකරුවෝද, දැන් කිසි කෙනෙකුගේ ආධාරයක් නොමැතිව තමන්ම නැගීසිට මෙම ප්‍රදේශයෙහි ඇති ගැමී සමාජ 1200 ක නායකත්වය උසුලති. මේ සමාජ කම්කරු ජනයා පෙරමුණට ගෙන යන අතර ඔවුන්ට ස්වාධීනත්වය ලැබීමට සහ ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදනය පාදුල තත්වයකින් ගෙනයාමටද උපයෝගී වෙති.”

විවාදයට භාජන වී ඇති ප්‍රශ්නය සුළු කොට ගත් කල්හි එය වැටෙන්තේ තිබ්බතිය ආණ්ඩුව විසින් කරන ලද “ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංස්කරණ” කරන ලද්දේ තිබ්බතිය ජනයාගේ කැමත්ත අනුවද යන ප්‍රශ්නය උඩටය. චීන ප්‍රකාශයන්ගෙන්ම විද්‍යාමානවන පරිදි මේ සඳහා ඉතාම උග්‍ර දේශපාලන ව්‍යාපාරයක් ඇරඹීමට අවශ්‍ය වී තිබේ. ප්‍රතිසංස්කරණයට විරෝධය දක්වූ “ප්‍රතිගාමීන්ට” විරුද්ධව එල්ලවූ අසුභ නිමිති දර්ශනය කළ යම් යම් තර්ජනද මෙහි ඇතිවී තිබේ. මෙය විරෝධය ඇතිවූ බව පැහැදිලිවන සත්‍ය සලකුණක් ලෙස පෙනී යේ. තිබ්බතිය ස්වාධීන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ (Pcart) පරිපූර්ණ සහාය රැස්වීමකදී පංචන් ලාමා පරික්ෂාකාරීව සිටීමේ ආවශ්‍යකත්වය පෙන්වමින් පහත සඳහන් ප්‍රකාශයක් කෙළේය. “අධිරාජ්‍යවාදීන්ද, ප්‍රතිගාමීන්ද, දැනට මෙහි ඇති ජනතාව සන්තුෂ්ටිය හා නිදහස කරා ගෙන යන සමාජවාදී පුරමිභක ව්‍යාපාර කඩාකප්පල් කිරීමට ඔවුන්ට හැකි හැම දෙයක්ම කරනු ඒකාන්තය. එබැවින් අප අපේ පරික්ෂාකාරී බව තව තවත් තියුණු කළ යුතුය. වම් 1959 අගෝස්තු මස 7 වන දින මුද්‍රණය කරන ලද ටිබෙට් ඩේලි (Tibet Daily) නම්වූ පුවත්නි පත්‍රය මේ ප්‍රශ්නය පිළිබඳව සවිස්තරව ප්‍රකාශයක් කෙළේය. ඒ මෙසේය.

“අප විසින් මෙයින් ලබන ලද එක් වැදගත් අත්හද බැලීමක් නම් මෙම ව්‍යාපාරයටම විරෝධය දක්වන ප්‍රතිගාමීන්ට පහර දීම සඳහා අප සාමාන්‍ය ජනතාව කෙරෙහි බලාපොරොත්තුව තැබිය යුතුය යනුයි. මහජනතාවගේම වචන වලින් කිවහොත් එය මෙසේය. ‘සම්බාධකය ඉවත්කොට ගවඳුළ අතර ඇති කෲර වෘකයාගෙන් මිදෙනු’ යනුයි. මෙම ව්‍යාපාරයට විරෝධය දක්වන ප්‍රතිගාමීන්ට පහර දීමේ පියවර පිළිබඳ තිබ්බතිය ස්වාධීන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ (Pcart) පරිපූර්ණ රැස්වීමේදී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී

ප්‍රතිසංස්කරණ සම්බන්ධයෙන් සම්මත කරගන්නා ලද යෝජනාවෙහි සඳහන් වේ. මෙම පියවර ජයග්‍රහණය කිරීම සඳහා සාමාන්‍ය ජනතාව පුහුණුවක් දීම පිණිස කැඳවීම කෙරෙහි එහි විශාල ලෙස බලාපොරොත්තු වී තිබෙන බව පෙනේ. මෙම ව්‍යාපාරයෙහි කටයුතු කෙරිගෙන යනවිට ප්‍රතිගාමීන් විද්‍යාමාන වීම සාමාන්‍යයෙන් ස්වාභාවික සිද්ධියකි. තිබ්බතයේ ඇති විප්ලවය සාමකාමී විප්ලවයක් බව (පක්ෂය-) පෙන්වා දී ඇතත් සමහර ප්‍රතිගාමීන් තමන්ගේ වැඩවසම් ක්‍රමයට අනුකූලවූ අයිතිවාසිකම් සහ බලයෙන් වැඩ කරවා ගැනීම සිය කැමැත්තෙන්ම අත්නොහරින බවත් එමෙන්ම සාමකාමී විප්ලවයකට වුවද විරෝධය දක්වන බවත් පෙන්වා දී ඇත. එහෙත් මෙම ප්‍රතිගාමීන්ගේ කලහය බලාපොරොත්තු රහිත එකක් වනු ඇත. එබැවින් තිබ්බතීය ස්වාධීන ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටිය නමින් අප පරිපූර්ණ රැස්වීමෙහිදී ගත් යෝජනාවේ සාරය අනුව අප එඩිතර සිතින් එම ප්‍රතිගාමීන් සුණු විසුණු කර දමිය යුත්තේ ඔවුන්ගේ වැඩවසම් ක්‍රමය සහ බලෙන් වැඩ ගැනීමේ උපක්‍රමය ඉවත් කිරීමට ඔවුන් අකැමති නිසාත් මෙම විප්ලවය කඩාකප්පල් කිරීමට කටයුතු කරගෙන යන නිසාත්ය. ලාසා ප්‍රදේශයේ පෙරදිග ප්‍රත්‍යායන්තයෙහි වාසිවූ ගම්වැසි පිරිසක වුන්කම් ප්‍රදේශයෙහි වාසී ඡාමෝ නැමති ගම්වාසිහුද දැනටමත් මේ කටයුත්ත කර තිබේ. මේවා නිවැරදි නිදර්ශන බව කිය යුතුය. මේ නයින් සාමාන්‍ය මහජනයාගෙන් විශාල කොටසක් අතර කියවේ ජනතා පංතිය ගැන හැඟීම වඩාත් උච්චස්ථානයකට පත්කොට තිබේ. මේ හේතුවෙන් ඔවුන්ට තමන් සහ තමන්ගේ සතුරන් අතර ඇති වෙනස තෝරා බේරා ගැනීමට හැකියාවක් ලැබුණා පමණක් නොව මෙම ව්‍යාපාරය දියුණුව කරා ගෙන යාමට විශාල පහසුකම්ක්ද සැලසී තිබේ.

“විරුද්ධකරුවන් තිදෙනෙකුගෙන් දෙදෙනෙකු අඩුකිරීමේ ව්‍යාපාරයෙන් ප්‍රතිගාමීන් විශාල සංඛ්‍යාවක් එළිපහළි කොට අණාවරණය කරදීම නිසාම මහජනයා පක්ෂයේ මෙම ප්‍රතිපත්තියෙන් උණුසුම් හැඟීමක් ලබා තිබෙන සේය. මෙයින් පෙනීයන්නේ මහජනතාව විසින් මෙම ප්‍රතිපත්තිය පිළිගෙන ඇතිබව පමණක් නොව එය බලවේගයක් බවට පරිවර්තනය වී තිබෙන බවකි. එමතුද නොව එය වැඩකරන ජනතාවගේ විජයග්‍රහණයට සාක්ෂි දෙයි. දැන් තවත් සැලකිය යුතු දෙයක් හැටියට ගිණිය හැක්කේ එසේ එළිපහළි කොට අනාවරණය කර දුන් ප්‍රතිගාමීන්ගේ හැඟීමද කලින් කී නියායෙන්ම උච්චස්ථානයට ගෙනඒමය. මේ නියායෙන් මෙම ව්‍යාපාරය තවතවත් ඉදිරියට කල්ලු කළ හැක.

“මෙම ව්‍යාපාරය කඩාකප්පල් කරන ප්‍රතිගාමීන් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කිරීමට ක්‍රම දෙකක් තිබේ. පළමුවැන්න: මහජනයාට මෙම ප්‍රතිගාමීන්ගේ කෲරතාවය සහ පක්ෂයේ න්‍යායකත්වය යටතේ ඇතිකරන සම්භියේ බලය පෙනෙන අන්දමට එම ප්‍රතිගාමීන් කෙරෙහි පිළිපැදීමය. මේ ක්‍රමයෙන් මහජනතාවගේ විශ්වාසය මෙම ව්‍යාපාරය කෙරෙහි ඇතිවී එයට ධෛර්‍යමත් ලෙස සහ උද්යෝගිමත් ලෙස සහය දීමට මගක් පෑදේ. මේ හේතුවෙන් මෙම ව්‍යාපාරය වඩවඩාත් උසස් තැනකට නගිනු ඇත. දෙවැන්න නම් ප්‍රතිගාමීන් කෙරෙහි ඉවක් බවක් නැතිව කටයුතු කිරීමය. මේ ක්‍රමයෙන් මහජනතාවගේ හැඟීම උත්සන්නවන්නේත් නැත, ව්‍යාපාරයේ සංවර්ධනයට එය ආධාර වන්නේත් නැත.

මෙසේ ඉවක් බවක් නැතිව ප්‍රතිගාමීන් කෙරෙහි පිළිපැදීම සාමාන්‍ය ජනතාව කැඳවා පුහුණුවක් දීමේ සහ ඔවුනට අධ්‍යාපනයක් දීමේ ප්‍රතිපත්තියට හාත්පසින්ම විරුද්ධ වනු ඇත. එබැවින් නියම මාභිය වනුයේ මහජනයාගේ හැඟීම උත්සන්න කිරීම සහ ඔවුනට අධ්‍යාපනයක් දීමේ වැඩපිළිවෙලය. මෙම ව්‍යාපාරය ක්‍රියාත්මක වේගෙන යද්දී ඉහත සඳහන් දෙවැනි ක්‍රමය සෑම ප්‍රදේශයකම කළයුතු වේ.”

ජාතික විමුක්ති හමුදාවට (Pla) දෙන ලද තුටුපවුරුද යම් යම් දේ අනාවරණය කරන සුළුය. පංචන් ලාමාවරයා ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ (Pla) රැස්වීමේදී වම් 1960 පෙබරවාරි මස 20 වෙනි දින ඔවුන් වම් 1959 දී ලැබූ ප්‍රතිඵල සම්බන්ධයෙන් මෙවැනි ප්‍රකාශයක් කර තිබේ. මෙවැනි ප්‍රතිඵල “වින කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ සහ එහි සභාපති මාම් සේතුං මහතාගේ දීප්තිමත් නායකත්වය යටතේ ලැබුණු දය” එමෙන්ම මෙම ප්‍රතිඵල “ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ (Pla) සම්පූර්ණ මණ්ඩලයෙහිද එහි නිලධාරීන්ගේද තිබ්බතිය කලහය සමථයකට පත්කිරීමට සහ තිබ්බතිය ප්‍රදේශයේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංස්කරණාත්මක වැඩකටයුතු ආරම්භ කළ ප්‍රහාරයකයන්ගේද උත්සාහයකි.”

කරුණු මෙසේ හෙයින් වින වාර්තාවන්හි සඳහන් කරුණුම කෙනෙකුට මෙසේ කියමින් සම්පිණ්ඩනය කළ හැක. එනම් තිබ්බතයේ කරනලද සියළුම ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු නිශ්චය කරන ලද්දේ පීඨිංනගරයෙනි. ඒවා ක්‍රමිකතාවයට පමුණුවන ලද්දේ තිබ්බතයේ සාධන ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටිය (Pcart) මගිනි. මෙම සාධක කොමිටිය රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවෙහි පරිපාලනය යටතේ කෙලින්ම පිහිටවූ මණ්ඩලයකි. එබැවින් එය එම රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවට ගැනිවූ මණ්ඩලයක් වන අතර ඒ සියළු කටයුත්තක්ම ක්‍රියාත්මක වූයේ වින ජාතික දේශපාලන විමසීම සම්මේලනයෙනි. (CPPCC) මෙම සම්මේලනය වින ජාතික සභාපතිවරයෙකුද, දේශපාලන ගමවැසියන්ගේ සමාජවලින්ද වෙනත් පරිපාලන අවයව මණ්ඩලවලින්ද සුසැදුණු එක්සත් පෙට්‍රියුණකි. මෙම පරිපාලන අවයව තිබ්බතයේ ඇති වින කොමියුනිස්ට් පක්ෂයෙහි (CCP) මණ්ඩලවල එකඟකම ඇතිව පිහිටවන ලද දෙය වූ අතර මේවාට ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ (Pla) ආධාරද නොවළඟා ලැබේ. මේ නිසා තීරණය ගන්නා විදිය සහ එය ක්‍රියාත්මක කරන විදිය ගැනද සලකා බලන විට එය තිබ්බතිය ජනතාවගේ කැමැත්ත පිට තිබ්බතිය ජනතාව විසින්ම ක්‍රියාත්මක කරන ලද සංවර්ධන වැඩ පිළිවෙලක් බව කිසිසේත් නොපෙනේ.

මේ සඳහා උපයෝගී කරගත් ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ පැහැදිලි විනයක් 1955-56 යන වම්වල යොදවන ලද ක්‍රියාවිධාන අවලෝකනය කිරීමෙහි සහ අවසානයේදී බටහිර තිබ්බතයේ වම් 1959 සිට ඉන් පසුවත් කෙරුණු ක්‍රියා විධි විධානයන්ගෙන් ලබාගත හැක. තිබ්බතිය දේශයෙන් පළාගිය ජනතාවට සිදුවූ දේ පිළිබඳව විස්තරයක් දී තිබේ.

තිබ්බතයේ ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩකටයුතු කල්දම්ම වම් 1956 දී කම්බා ප්‍රදේශයේ (Khamba) සිදුවූ මහජන නැගී සිටීමේ හේතුවෙන් සිදුවූ බව කියනු ලැබේ. ඉහත සඳහන් ක්‍රියා විධිවලින් එහිවූ තිබ්බතිය ජාතිකයන්ගේ විරෝධය ඉතාම පහසුවෙන් තේරුම් ගැනීමට පිළිවන. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩකටයුතුවලට මහජනයාගේ අනුමැතිය ලබාගැනීමට කරන ලද පෙළඹීම කර ඇත්තේ හුදෙක්ම තාඩන පිඩන වලිනි.

වම් 1959 දී ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ පිළිබඳ භාවිතා කරන ලද ප්‍රධාන විධි දෙකකි. පළමුවැන්න ඔවුන්ගේ ප්‍රතිපත්ති කියා දීමය. දෙවැන්න සාමාන්‍ය ජනසමූහය ලවා ප්‍රධාන පුරවැසියන්ට නින්ද කිරීමය. මෙයින් පක්ෂයේ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාකරන්නේ කවර ආකාරයකටදැයි පෙනී යනු ඇත. වම් 1959 දී මිගන්සේ ප්‍රදේශයේ මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු ඉදිරිපත් කළ ආකාරයෙන් ඒ පිළිබඳ තිබ්බතිය ජනයාට තේරුම් කරදීමට යෙදූ උපක්‍රමය පෙනේ.

“ඔක්තෝම්බර් මාසයෙහි වින්නු එහි පැමිණි පසු ඔවුන් විසින් සාමාන්‍ය ගෘහස්ථ ජනතාවද, ගම්වල නායකයෝද ඩියෝග් (Dzong) ප්‍රදේශයේ හික්සුහුද කැඳවන ලදහ. කලහය සන්සිඳවන ලද බවත් දැන් ඉතින් ජනතාව

කොමියුනිස්ට්වාදය ඉගෙන හත යුතු බවත් ඔවුහු කීහ. මෙහිදී සිදුවූ විරෝධ දැ කොටස් තුනකට ද, ප්‍රගතිශීලී දැ කොටස් දෙකකටද බෙදිය හැක. විරෝධ දැ අතර ගිණිය හැක්කේ-

- (a) කලහය කරන ලද උදවිය
- (b) ඉඩම් හිමියන් විසින් ඉල්වා සිටින ලද අයබදු සහ වැඩකිරීමට ඇති පුද්ගලික බැඳීම සහ
- (c) වහල් භාවය.

ප්‍රගතිශීලී දැ අතර ගිණිය හැක්කේ-

- (a) පොළිය නතර කිරීම. සහ
- (b) කුලිය නතර කිරීම.

මෙය කල්පනාවට භාජන කළ යුතු කරුණකි. “ඔවුන් විසින් ආගමට විරුද්ධකම් දක්විය යුතු අතර තිබ්බතිය රජයේ නිලධාරීන්ට හෝ පංචන් ලාමාවරයාට හෝ ඉඩම් හිමියාට හෝ විරුද්ධ විය යුතුය.” (මෙහිදී චීන ජාතිකයන් විසින් සඳහන් කරන ලද්දේ පංචන් ලාමා මිස දලයි ලාමා නොවන බව ඔහු තරයේම කියා සිටියේය.) “කලහයට සහභාගීවූවන් සාමකාමී ලෙස මුද හැරිය යුතු අතර කලහකරුවන්ට ඉතාම දරුණු ලෙස සැලකිය යුතු වේ. මින් සමහරෙකුට වෛද්‍යවේදය දැමිය යුතුය. සමහර චීන ප්‍රවෘත්ති පත්‍රවල ආගමික නිදහස තිබිය යුතුයයි සඳහන් වී තිබුණු නමුත් තිබ්බතිය යන්ට ඔවුන් විසින් කියන ලද්දේ ඒ ප්‍රකාශය ඔවුන්ට හරිහැටි තේරුම් නොගොස් ඇති බවකි. දෙවියන් වහන්සේට වැදීමෙන් පලක් නැත. කොමියුනිස්ට් වාදයෙහි කිසිම ආගමක් නැත. උච්චස්ථානවල තමාගේ වරප්‍රසාද සහිතව සිටි අය සහ සාමාන්‍ය නිලධාරීන් අතර ලොකු වෙනසක් තිබේ. ආගම වූ කලී ජනතාවගෙන් අයුතු ප්‍රයෝජන ගැනීමට සාදගන්නා ලද මාරියකි. එය කොතෙකුත් මිනිසුන් රවටා ඇත. චීනුන් විසින් මෙය ඔවුන්ට පහද දුන් කල්හි ඒ බව ඔවුන්ටද අවබෝධ වී ඉන්පසු හික්සුන් වහන්සේට පුදපුජා පැවත්වීමට හෝ දනමානාදිය දීමට නොපැමිණෙනු ඇත. යම්කිසි ප්‍රදානයක් පිළිගැනීමට හික්සුන්ට අවසර දෙනු නොලැබේ. ඔවුන් විසින් දුන් කළ යුත්තේ විවාහ වී හික්සුන්වයෙන් බැහැරව සිටීමය. ඔවුන්ටද ඉඩම් වලින් යම් යම් කොටස් දෙනු ලැබේ. මේවා තමන්ගේ පරිපෝෂණය සඳහා වගා කළ යුතුය. තම තමන්ගේ ආශ්‍රමවල වැඩසිටිමින් මෙසේ වැඩ කළ හැකිදැයි ඇතැම් වහන්දෑ ප්‍රශ්න කර ඇත. චීනුන්ගේ පිළිතුරු වූයේ හික්සුන්ට මනාලෙස මේ සම්බන්ධයෙන් උපදෙස් ලැබී නැති බව එයින් පැහැදිලිව පෙනෙන බවකි. එමතුළු නොව (ලාසා ප්‍රදේශයෙහි විශාලම ආශ්‍රම තුන වන) සේර (Sera) ඩ්‍රිපිංග් (Dreping) සහ ගන්දන් (Ganden) නමැති ආශ්‍රම තුනට මේ පිළිබඳව මනා උපදෙස් හා අවවාද ලැබී ඇති බැවින් දුන් ඒවායේ එකද හික්සුවක්වත් ඉතිරි වී නැත..... ඔවුන්ට කියන ලද්දේ පීඩාකාරී වතුයායක් විසින් ඔවුන් පාලනය කරන අතර අන්කිසි පුද්ගලයෙක් එම වතුයායද පාලනය කරන බවකි. මෙම පීඩාකාරී වතුයාය පාලනය කරන්නේ කවුද යන්න ඔවුන් සිතා බැලිය යුතුය. මිනිසුන් විසින් කියන ලද්දේ එසේ පාලනය කරන්නේ දලයි ලාමා විය හැකි බවය. මෙසේ කීම ගැන ඉතා පැහැදුණු චීන ජාතිකයෝ මහජනයාට හොඳින් උපදෙස් ලැබී ඇතැයි ප්‍රකාශ කළහ. ඔහු ඉතා හොඳ ශ්‍රේෂ්ඨතම පාලකයා වන බැවින්ම ඔහු විශාලම පීඩාකාරී පුද්ගලයාය යනු ඔවුහු කීහ. සීමාවේ දෙපැත්තේ සිටින අය ඒ ඒ පැත්තේ සිටින ඉතාම නිර්දය පීඩාකාරී පුද්ගලයා කවුදැයි දැන සිටිය යුතුය. එක් පැත්තක එසේ ඇත්තේ පංචන් ලාමාවරයා වන අතර අනෙක් පැත්තේ එසේ ඇත්තේ දලයිලාමාවරයා බව ඔවුන්ගේ අදහසවිය. (ලාමාවරු දෙදෙනාගේ බලය පවත්නා ප්‍රදේශ දෙක අතර විහිදී හිය හුම් සීමාව තිබ්බ-

තයේ මේ කොටසෙහි වූ බව මෙහිදී සලකා ගනු යෙහේ.) පංචන් ලාමා වරයා ගැනත් දලයි ලාමාවරයා ගැනත් මෙසේ සඳහන් කිරීම ඔහු විසින්ම ප්‍රචාරක රැස්වීමවලදී අසා ඇති බව කිය යුතුය. වර්ෂ 1959 දෙසැම්බර් මාසයේදී ආරම්භ කරන ලදුව චිත්‍රත් විසින් සෑම ගෙයකින්ම එක්කෙනකු හැර සෙසු සියල්ලම රැස්වීමවලට පැමිණිය යුතුයැයි නිවේදනයක් නිකුත් කරන ලදී. මෙම රැස්වීමවලදී අනුකූලතාවය දක්වන නිබන්දනයන් තිස්දෙනෙක් පමණ එක් කුඩාරමක පුටුවල වාඩිවී සිටියහ. ඔවුන්ට පහළින් අසුන් ගත්තෝ වන ජාතීහුය. ඊටත් පහළින් සාමාන්‍ය මහජනතාව සිටි අතර සැමටම පිටිපසින් සිටියේ මේ තාක් තමන්ගේ ආශ්‍රම අත්හැර නොගොස් සිටි ලාමාවරුය. අනුකූලතාවය දක්වන්නට චිත්‍රත් විසින් අතට දෙන ලද කපා ඔව්හු කියවූහ. එහි සාරාංශය වූයේ එම සටනේදී සාමාන්‍ය මහජනයා, විජයග්‍රාහී තත්ත්වය ලබා ඇති බවත් කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ කාරුණිකත්වය සහ උපදේශය නිසා ප්‍රාදේශීය නිබන්දනය ආණ්ඩුවේ පරිපීඩනය ඔවුන් විසින් ජයගෙන ඇති බවත්ය. දැන් කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ කාරුණික උපකාරයන් ඇතිව සෑම පීඩාදායකයෙකුම බැහැර කළ යුතු බව වටහා ගැනීමට කාලය එළඹ තිබේ. එමෙන්ම ඔවුන් විසින් පක්ෂයට ණය ගැනිව ඇති නිසා කෘතගුණ සැලකිය යුතුබවද වටහා ගත යුතුය. මිළහට කපාවක් පැවත්වූ වින ජාතිකයෙකු විසින් කියන ලද්දේ ඔවුන් විසින් උගන්වන ලද දෙය මහජනයා විසින් අනුගමනය කර ඇති බව සහ දලයිලාමා සහ පංචන් ලාමා ඒ වූ පරිද්දෙන්ම එහි පැවැත්වෙන පරිපීඩනය මූලික උල්පත බව මහජනයා විසින් වටහා ගෙන ඇති බවත්ය. රටේ නිෂ්පාදනය දියුණු කිරීමට අදහස් කර ඇත. අවශ්‍ය සංඛ්‍යාවට වඩා මහණුන් සහ මෙහෙණින් ජීවත්ව සිටීම නිෂ්පාදනයෙහි ඉදිරි ගමන බාලකොට තිබේ. රටේ ජනගහණය වැඩිකළ පාඨශාලා සහ යාන්ත්‍රික දියුණුවට උවමනා පියවර ගැනීමට අදහස් කොට සිටින නිසා සෑම කෙනෙක්ම නිෂ්පාදනයෙහි වැඩිකිරීම නිමිත්තෙන් කරන ලද ව්‍යාපාරයට තමාගේ සහයෝගය හැම අයුරින්ම දිය යුතුය. ආශ්‍රමවලට සහ ඉඩම්හිමියන්ට ඇති ණය අවලංගුකොට ඇති අතර ආරක්ෂා සඳහා යමක් තැන්පත්කොට තිබේ නම් එය ආපසු ඉල්ලා ගත හැක. ආශ්‍රමයන්ට ඉඩම්හිමියන්ට කිසිම කුලියක් නොගෙවිය යුතුය. ධන සම්භාරය චිත්‍රත් විසින් තම භාරයට ගන්නා අතර මහජනයාට ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවයන්ට සරිලන පරිදි සෑහෙන ගණනක් චිත්‍රත් විසින් ගෙවනු ලැබේ. ධනවත් මිනිසුන් ජයගැනීමට නම් මහජනයා පංති හැඟීම දියුණු කරගත යුතුය.

මෙම වාර්තා ගුවන් විදුලියෙන් ප්‍රචාරය කර හරින ලද්දේ ප්‍රතිශාමීන්ට විරුද්ධව ක්‍රියා කිරීමේ කියම මාභීය මහජනතාවගේ හැඟීම උත්සන්න කිරීමයයි ගුවන් විදුලියෙන් ප්‍රචාරය කරන ලද විකාශනයෙන්මය. මෙම සිද්ධීන් සිදුවූ බව සැක කිරීමට කිසිදු කරුණක් නැත. සාමාන්‍ය වශයෙන් ඔවුන් භාවිතා කරන ක්‍රමය මෙහිදීත් ඔවුන් අනුගමනය කර ඇත. එනම් සාමාන්‍ය මහජනයා විසින් චෝදනා කරණු ලැබීමෙන් පසු ප්‍රසිද්ධියේ නින්දාවට භාජනය කිරීම හෝ ඊට වඩා මදක් සැහැල්ලු දඬුවමක් දීමය. විබැට ජනිකයන් විසින් දෙන ලද ප්‍රකාශ අනුව මෙවැනිදේ කිරීමට මහජනයා උසිගැන්වූයේ තර්ජනය කිරීමෙන් බව පැහැදිලි වේ. මෙවැනි සිද්ධීන්හිදී තර්ජනයට තිබුණු අවකාශ සහ ඉඩ ප්‍රස්ථා ගැනද කිසිදු සැකයක් නැත.

මේ නියායෙන් සලකා බලන කල නිබන්දනය ප්‍රදේශයේ ක්‍රියාත්මක කරන ලද සංස්කරණාත්මක වැඩ කටයුතු ගැන සාමාන්‍යයෙන් විබැට ජාතිකයාට කරුණු දක්වීමට ඉඩක් ලැබී නැත. මෙම සංවිධානාත්මක කටයුතු කෙරී ඇත්තේ මුල් පියවරක් වශයෙන් වෘත්තම ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන්ද එමෙන්ම නියම නිබන්දනය ප්‍රදේශයේ මෙය කෙරී ඇත්තේ දැරුණු විධි විධාන යෙදීමෙන් දේශපාලන මය අධ්‍යාපනයක් බලෙන් දීමට ආරම්භ කිරීමෙන්ය.

මේනිසා ඇත්තවශයෙන් බලන කල ප්‍රතිසංස්කරණය කෙරී ඇත්තේ ඒන ජාතිකයාගේ සුභසිද්ධියටය. මෙය කර ඇත්තේද බලය පා තම මතය උගැන්වීමෙනි. එමෙන්ම තිබ්බතිය ප්‍රඥප්තීන්ගේ වෙනස්කම් නිර්දය ලෙස කිරීමෙන්ද සැහැසිකම් යෙදීමෙන්ද කටයුතු කර ඇති නිසා කරුණු 17 ක් ඇතුළත් ගිවිසුමේ 4 වන සහ 11 වන ඡේදයන් තව දුරටත් උල්ලංඝනයවී ඇති බව පෙනේ.

7 වන ඡේදය: “ආගමික විශ්වාසයට ඇති නිදහස පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තිය ඒන ජාතිකයන්ගේ දේශපාලන විමසීම් සම්මේලනයේ (CPPCC) පොදු වැඩ සටහනේ ගැබ්වී ඇති පරිදීම ක්‍රියාත්මක කළයුතුය. තිබ්බතිය ජනයාගේ ආගමික ඇදහීම්ද සිරිත් විරිත් හා ගතිපැවතුම්ද කෙරෙහි ගෞරවයෙන් සැලකිය යුතු අතර ලාමාවරුන් නිවැසි ආශ්‍රමයන්ද ආරක්ෂා කළ යුතුය. ආශ්‍රමවල ආදයම පිළිබඳව මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ අධිකාරීන් විසින් කිසිම වෙනසක් කරනු නොලැබේ.”

පළමුවන පරිච්ඡේදයෙහි උපුටා දක්වන ලද සාක්ෂ්‍ය අනුව කල්පනා කර බලන විට තිබ්බතයේ ආගමික විශ්වාසයන්ට නිදහසක් නොතිබුණ බව පෙනී යයි. නියම නිදහස කුමක්ද යන්න පිළිබඳව තර්කානුකූලව විනුත් කර ඇති මාහැඟි විස්තරය තිබ්බතයෙහිදී ඔවුන් විසින් ආගමික විශ්වාසය හා ආගමික වන්දනාමානාදිය කිරීම පිළිබඳව කරන ලද නොයෙකුත් පහරදීම් වලින් සම්පූර්ණ මිථ්‍යාවක් බවට පත්වී ඇත. තිබ්බතයේ කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩකටයුතු පිළිබඳ සඳහන් වන සෑම ප්‍රකාශයක්ම ඒ කටයුතු කෙරෙන්නේ ආගමික නිදහසෙහි රාමුව ඇතුළේ බව කියවෙතත් තිබ්බතිය ප්‍රකාශයන් හිද සමහර ඒන ප්‍රකාශයන්හිද ඇති කරුණු අනුව මෙසේ සඳහන් කර තිබීම කිසිසේත් නොගැලපෙන බව පැහැදිලිව දක්වේ.

ආගම කෙරෙහි ඔවුන් ගත් ප්‍රතිපත්තිය ආගමික විශ්වාසය පිළිබඳ නිදහස හා කිසිසේත් නොසැසඳෙන්නකි. මෙය පළමුවන පරිච්ඡේදයෙහි ගැබ්කොට ඇති සාක්ෂ්‍ය වලින් අනාවරණය වෙයි.

ආශ්‍රමවල ආදයම වෙනස් නොකළ යුතු බව 7වන ඡේදයෙන් විද්‍යමාන වේ. මේ ප්‍රශ්නය විනුත් විසින් කලින් කරන ලද සංස්කරණාත්මක වැඩ කටයුතු වලදී ප්‍රධාන ස්ථානයක් ගෙන ඇත. එබැවින් මෙය අප විසින් දැනටමත් සාකච්ඡාවට භාජනය කොට ඇති බව මෙහිලා කියමු. වම් 1959 දී ඉදිරිපත්වූ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු වල ගැබ්වී ඇති ප්‍රතිපත්තිය වම් 1959 ජූලි මස 17 වෙනි දින තිබ්බතිය ස්වාධීන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියේ සම්මත වූ යෝජනාවකින් විස්තර වන්නේ මෙසේය.

“මෙම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණාත්මක වැඩ පිළිවෙලෙහිදී ආගමික විශ්වාසයන් පිළිබඳව ඇති නිදහස ආරක්ෂා කිරීමද නීතිගරුක දේශප්‍රේමී පන්සල් සහ ආශ්‍රම රැකබලා ගැනීමද එමෙන්ම ඓතිහාසික වටිනාකමක් ඇති සංස්කෘතික නාෂ්ටාවශේෂ ආරක්ෂා සහිතව තැබීමද තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක කෙරෙනු ඇත. මෙම පන්සල්වල සහ ආශ්‍රමවලද ක්‍රියාත්මක විරෝධය එනම් කලහයට, වැඩවසම් ක්‍රමයට සහ බලයෙන් වැඩගැනීමට විරෝධය දක්වීම වැඩිදියුණු කිරීම අවශ්‍යය.

“මීලදී ගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය දේශප්‍රේමී නීතිගරුක පන්සල්වලට සහ ආශ්‍රමවලට හිමි ඉඩම් වලටද අනිකුත් නිෂ්පාදන ක්‍රමයන්ටද එකසේ බලපවත්වනු ලැබේ. එහෙත් ලාමාවරුන්ගේ ජීවන වියදම පිළිබඳව සවි සම්පූර්ණ සංවිධානයන් ආණ්ඩුව විසින් සපයන අතරම තමන්ගේ ආදයමින් අවශ්‍ය වියදම පිරිමසා ගැනීමට නොහැකි පන්සල්වල හා ආශ්‍රමවල ප්‍රශ්න විසඳීමට ආධාරදීමේ ක්‍රමයක්ද ආරම්භ කරනු ඇත.

මීට කලින් ආශ්‍රමවල ආදායම සැපයුණේ ආණ්ඩුවෙන්ද, පුද්ගලික ව්‍යාපාර-
වලින්ද යන දෙකින්මය.

“ආණ්ඩුවෙන් දෙන ලද ප්‍රදානයට ද්‍රව්‍යයෙන් දෙන ආධාරද යම් යම් අර-
මුදල්ද, බඩුබාහිරාදියද සමහරවිට යම් යම් මහේස්ත්‍රාත්වරුන්ට අයත්
ප්‍රදේශද ඇතුළත් වූ අතර පුද්ගලික ව්‍යාපාර වලින් ලැබුණු ආදායමට දනමානා-
දියද බඩුවලින් සහ මුදලින් ලැබුණු අනිකුත් දීමනාද ඇතුළත් විය. මෙවා
එම කණ්ඩායමට අයත් සාමාජිකයන්ගෙන් හෝ පිටස්තර උදවියගෙන්
ලැබිය හැක. ලාමාවරුන්ගේ පාලනය පවතින හැම ආයතනයක්ම පාහේ
සම්බන්ධවූ බැංකු ව්‍යාපාරයෙන් සහ වෙළඳ ව්‍යාපාරවලින් ලැබුණු පොලී
සහ පාරිකෝෂික මුදල්ද මෙයට එකතු වියයුතුය.”

මෙම සංවිධානයෙහි අංශ තුනක් ඇතිබව සැලකිය යුතුය. එකක් ලාභී
නමැති විශ්ව විද්‍යාලීය මණ්ඩලයකි. අනික බටහිර (විද්‍යාලය) සහ
තෙවැන්න කාමිටිමේන් (මෙය තෝවාසිකාගාරයට සමානය)ය. මේ
හැමෙකක්ම ස්වාධීන ආර්ථික අංශයක් ලෙස කටයුතු කෙරේ. චීන ජාතික
ආණ්ඩුව වෙනස් නොකිරීමට පොරොන්දුව දුන්නේ මෙවැනි ආදායම්
ක්‍රම වේ.

එහෙත් ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතුවලට අනුව මේ ක්‍රමය බලකොට මුදල්
ලබාගැනීමකැයි කියා ඉවක් බවක් නැතුව වෙනස් කිරීම් වලට භාජන
කරන ලදී. පීකිං රිවිව නැමති පත්‍රයේ පළකරන ලද වාර්තාවකට අනුව
පංචන්ලාමාවරයා වසර 1959 ඔක්තෝම්බර් මස 14 වන දින දෙවන චීන ජාතික
සම්මේලනයේ (NPC) සභාවර කොමිටියට මෙසේ වාර්තා කළේය.

“නිබ්බනයේ ලොකු නින්දාම අයත් කණ්ඩායම් තුනෙන් එකක් ආශ්‍රම
වශයෙන් හැඳින්විය හැක. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු කෙරෙන
අතර මෙම ආශ්‍රම වල ඇති ප්‍රවේණි බලතල සහ මිනිසුන් කැළීමේ පෙළීමේ
සහ බලයෙන් වැඩගැනීමේ ක්‍රමය සම්පූර්ණයෙන්ම අහෝසිකර දැමිය යුතුය.
මෙසේ අහෝසිකර දැමූ පසුත් ආශ්‍රමවල ආදායම ලාමාවරුන්ට සුදුසු ජීවිකා-
වක් සැපයීමට නොසැහේ නම් රජය මගින් ඊට සරිලන යම්කිසි ආධාරයක්
සැපයිය යුතුය. රජයෙන් මේ ආධාරය සැපයිය යුත්තේ ප්‍රධාන වශයෙන්ම
දහම් පොත් පත් කියවීමෙහි නිරතවී ඇති ලාමාවරුන්ට හෝ වයස්ගත වූ
හෝ දුර්වලවූ හෝ තම කටයුතු කර කියා ගැනීමට නොපුළුවන්වූ ලාමාවරුන්ට
පමණකි. කායඝ්ණිම ශාරීරික දේහයක් ඇති ලාමාවරුන්ද නිෂ්පාදනයෙහි
උත්සුක විය යුත්තේය.”

මෙම පොරොන්දුව විබැට ජාතිකයන් විසින් කරන ලද විස්තරවලට
භාත්පසින්ම විරුද්ධවූවක් සේ පෙනේ. එපමණක්ද නොව චීනුන් විසින්ම
තවත් තැනක දී ඇති විස්තරයන්ද මෙය එක් කරුණකදී විශේෂ වෙනස්-
කමක් පෙන්වන බවද සැලකිය යුතුය. මෙහි ඇති පුදුම කරුණු නම්
ආශ්‍රමවල ආදායම වෙනස් නොකිරීමට චීනුන් පොරොන්දු දී ඇත්තේ එම
ආදායම “පන්සල් සහ ආශ්‍රම මහජනයා පෙළීමට හා ඔවුන්ගෙන් බලයෙන්
වැඩ ගැනීමට ඇති විශේෂ බලතල පදනම් කොට ” ලබාගත් ආදායමක් වී
ඇති බවත් නොතකමිනි. කුලී සහ පොළී අඩුකිරීම කොටින් කියතොත්
ආශ්‍රමවල ආදායම සැලකිය යුතු වශයෙන් අඩුකිරීමක් වන අතර ඒ සඳහා
“සැහෙන ආධාරයක්” සැපයිය යුතුය. “එහෙත් කායඝ්ණිම ශාරී-
රික දේහයක් ඇති ලාමාවරු නිෂ්පාදනයෙහි නිරත විය යුතුය.” චීන
බෞද්ධ සමාජයේ සභාපතිවර මිරෝබ් ජලට්මෝ බෞද්ධ ධර්මය අනුව මෙම
වෙනස් කිරීම් සුදුසුයැයි තේරුම් කිරීමට උත්සාහ කොට ජීවන වියදම
ව්‍යායාමයෙන් ලැබිය යුතුයයි පෙන්වුම් කළේය.

“සඳු වාරය වගාකිරීමට සහ ආගමික වත්පිළිවෙත් කිරීමට අපට දෙන ආධාරය අපේ ව්‍යායාමයට දෙන නියම සහතිකයක් ලෙස අපි සලකමු.”

භික්ෂුන්වහන්සේ සහ ලාමාවරු ඔවුන්ගේ ආදායම ලැබීමට යම්කිසි කටයුත්තක් කළ යුතු බව මෙයින් පැහැදිලිව පෙනේ. මෙසේ කිරීමෙන් බෞද්ධාගමේ ප්‍රතිපත්ති උල්ලංඝනය කෙරෙනු පමණක් නොව කරුණු 17ක් ඇතුළත් ගිවිසුමේ 7වන ඡේදයද සම්පූර්ණයෙන්ම බිඳ වැටේ. විබැට දේශයෙන් පලාගිය උදවිය මෙහි උද්ගත වී ඇති තත්වය ඉතා හොඳින් පැහැදිලි කළහ.

ආශ්‍රමවල නැවතී සිටීමට කැමතිවූ භික්ෂුන් වහන්සේට කිසිම විදියක ජීවනාධාරයක් දීමටවත් කැමති නොවූ බවත් ආශ්‍රම අත්හැර ගොස් වැඩකටයුතු කිරීමට කැමති වූ භික්ෂුන්වහන්සේට ජීවනාධාරයක් දීමට කැමතිවූ බවත් මින් පැහැදිලිය. මෙම සම්පූර්ණ උපක්‍රමය ආගමික සංවිධානය කඩා බිඳ දැමීමට කරන ලද්දක් බවත් මේ සඳහා ගන්නා ලද එක පියවරක් වූයේ ඔවුන්ට ලැබෙන ආදායම ඔවුන්ගෙන් බැහැර කොට එය ලැබීම විනුන්ට කීකරුවීමේ කොන්දේසියක් බවට පත්කිරීමය. මෙහි අත් තැනෙන උපුටා දක්වන ලද සමහර ප්‍රකාශනයන්ගෙන් මෙම ආශ්‍රමයන්ගෙන් ඉවත් කරන ලද්දේ එහි ආදායම පමණක් නොව එයට අයත් වස්තුවද ඉවත්කොට ඇති බව පෙනේ.

13 වන ඡේදය: “නිබ්බතිය ප්‍රදේශයට ඇතුළුවන ජාතික විමුක්ති හමුදාව ඉහත සඳහන් සියළුම ප්‍රතිපත්තිවලට අනුවම ක්‍රියා කළ යුතු වන අතරම මිලදී ගැනීමවලදී සහ විකිණීමවලදී ඔවුන් සාධාරණ විය යුතුය; යටත් පිරිසෙයින් හිතුවක්කාර ලෙස මහජනයාගෙන් ඉදිකටුවක තුලක් පමණ වත් නොගතයුතුය.”

16 වන ඡේදය: “මිලිටරි සහ පරිපාලන කොමිටිවලටද, යුද්ධ හමු-ප්‍රදේශයේ මධ්‍යස්ථානයටද, ජාතික විමුක්ති හමුදාවටද නිබ්බතියට ඇතුළු වීමේදී වුවමනා කරන සියළුම අරමුදල් මධ්‍යම මහජන ආණ්ඩුව මගින් සපයනු ඇත. ආහාර, සතුන්ගේ ආහාර හා අනිකුත් එදිනෙදා කටයුතුවලට උවමනා කරන ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමට හා ඒ ඒ තැන්වලට ගෙනයාමට ජාතික විමුක්ති හමුදාවට නිබ්බතියේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව ආධාර දෙනු ඇත.”

නමුත් ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ වාර්තා අනුව ඔවුන්ට උවමනා දෙය ඔවුන් සපයාගත්තේ ඉහත සඳහන් පොරොන්දුවට පටහැනිවය. මෙය විශේෂයෙන්ම මූලික අවසානවේදී සිදුවී තිබේ. මූලික අවස්ථාවේදී ජාතික විමුක්ති හමුදාව නිබ්බතිය ජනයාට ආහාර ද්‍රව්‍ය රෙදිපිළි හා මුදල් බෙදාහැර ඇතිබවත් ඇතැම්විට ඔවුන්ට ඔවුන්ම වුවමනා කරන මුදල් සහ රෙදිපිළි ඔවුන් විසින්ම සපයාගත් බවත් සාක්ෂ්‍ය වලින් පෙනී යේ.

සමහර තැනෙක නිබ්බතිය ජනයාට මුදල් ආදිය දී ඇත්තේ ඔවුන් අතර පඩිකි හැඟීම තහවුරු කරන අදහසින් බව පෙනී යේ. ජාතික විමුක්ති හමුදාවට ප්‍රධාන වශයෙන් අවශ්‍ය වූයේ ආහාර සම්පාදනය, සතුන්ගේ කෑම, රථවාහන සහ පාරවල් සෑදීමට වුවමනා කරන කම්කරු සහයෝගය විය. මේවා සපයාගත්තේ කෙසේද කියා විබැට ජාතිකයන් බොහෝ දෙනෙකුගෙන් කියැවී ඇත.

තිබ්බතීය ආණ්ඩුව විසින් කරන ලද්දේ කියන කරුණු 17ක් ඇතුළත් ගිවිසුමේ ඇතැම් උල්ලංඝනය කිරීම

වසි 1959 මාර්තු මාසයේ මහජනතාව නැගීසිටීමෙන් පසු චීන ජාතිකයන්ගේ සමූහාණ්ඩුවේ රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාව විසින් මාර්තු මස 28 වෙනි දින තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව විසුරුවා හැරීමට යයි නියෝගයක් නිකුත් කරන ලදී. පවත්වන කථාවලද, ප්‍රවෘත්ති වාර්තාවලද, පුවත්පත්වල පළවූ වාක්‍ය වලද තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව කරුණු 17 ක් ඇතුළත් ගිවිසුම පැහැර හරින ලද්දේ එම ආණ්ඩුවට චෝදනා කර තිබිණි. චීන අගමැතිවර වෛ ඵන් ලායි මහතා පවා දෙවන ජාතික හමුද සම්මේලනයේදී වසි 1959 අප්‍රේල් මස 19 වෙනි දින එක් වාර්තාවක මේ චෝදනාවම කර තිබේ. අප්‍රේල් මස 22 වෙනි දින එම සම්මේලනයෙහිදීම න්ගබෝ න්ගවංග් ජිග්මේ (Ngabo Ngawang Jigme) මහතාද මෙම චෝදනාවම ඉදිරිපත් කරන ලදී. එහෙත් විශේෂයෙන්ම චෝදනා කරන ලද්දේ වසි 1959 අප්‍රේල් මස 23 වෙනි දින පිකිං නගරයේ ජෙන් මින් ජිහ් පාඨී නමැති දිනපතා ප්‍රවෘත්ති පත්‍රයක් පළ කළ චිහුන් (Chi Hung) විසිනි. එය මෙසේය.

“.....ගිවිසුමේ පළමුවන තුන්වන සහ දෙලොස්වන ඡේදයන්ට අනුව තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව කළ යුතුව තිබුණේ තිබ්බතීය ජාතිකයන් සමගි කිරීම, හා විබැටි දේශයෙන් අධිරාජ්‍යවාදී ප්‍රහාරක බලවේගයන් එලවා දැමීමත් ප්‍රාදේශීය ජාතික ස්වාධීනත්වය පවත්වා ගෙන යාමත්ය. එහෙත් සත්‍යවශයෙන්ම ඔවුන් විසින් අප්‍රතිහත වේගයකින් කරගෙන යනලද්දේ මව්බිම කැබලි කීපයකට කඩා අධිරාජ්‍යවාදීන්වූත්, විදේශීය ප්‍රතිගාමිකවූත් යම් යම් අයගේ ඉල්ලීමවලට ඉඩදී ඊනියා “ස්වාධීනත්වයක්” ලැබීමට කටයුතු කිරීමය. මොවුන්ගේ මෙම විරෝධතාවය නිසා තිබ්බතයේ ස්වාධීන ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියට තම කටයුතු වලින් කිසිම දියුණුවක් ලබාගත නොහැකි විය. අනික් අතින් සියළුම විබැටි ජාතිකයන් විසින් විරෝධය දක්වන එම කැරැල්ලද ආරම්භ කරන ලද්දේ අධිරාජ්‍යවාදීන්ට කන් අදින විදේශීය ප්‍රතිගාමීන් සමග අත්වැල් අල්ලාගත් තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව විසින්මය.

“අධික 2 සහ 8 දරණ ඡේදයන්ට අනුව තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව විසින් ජාතික විමුක්ති හමුදාවට විබැටි රටට ඇතුල්වීමට ඉඩදී එහි කුළ ජාතික ආරක්ෂා විධිවිධාන ශක්තිසම්පන්න කිරීමට ක්‍රියාත්මක ලෙස ආධාර කළ යුතුව තිබුණි. කලින් තිබ්බතයේ වූ යුදහමුදාව පියවරින් පියවර ජාතික විමුක්ති හමුදාවට ඇතුළුකරවා එය චීනයෙහි ජාතික සමූහාණ්ඩුවේ ස්වදේශීය ආරක්ෂක හමුද අංකයේ කොටසක් බවට පත්කළ හැකිව තිබුණි. නමුත් මෙබඳු ප්‍රඥප්තීන් පිළිබඳව කලින් තිබ්බතයෙහි තිබූ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව කරන ලද්දේ කුමක්ද? මේ දක්වාත් කලින් තිබූ තිබ්බතීය යුද හමුදාවෙන් කිසිම කොටසක් ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ සේනාංකයට ඇතුළත් කිරීමට කිසිදු පියවරක් නොගන්නා ලදී. ඒ වෙනුවට තිබ්බතයෙහි තිබූ ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ සේනාංකය මුලෝත්පාටනය කර දැමීමට මුල සිටම යම් යම් උපක්‍රම වගාකළ බව කිය යුතුය. මෙහිදී චීන ජාතික මහාණ්ඩුව මේ සියල්ලක්ම සාමයෙන් ඉවසා හැඟීම් වෙනස්වන තුරු බලා සිටියේය. නමුත් අවසානයේදී තිබ්බතය විදේශීය යටත් විජිතයක් හෝ විදේශ ආණ්ඩුවක රැකවරණ ලබන්නක් බවට පත්කිරීමේ පරමාර්ථයෙන් තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ සේනාංකවලට වේගවත් ලෙස හැම අතින්ම පහර දෙන්නට පටන්ගත්තේය.

“11 වෙනි ඡේදයට අනුව තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව තමන්ට අහිමන පරිදි ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු කළයුතු විය. එහෙත් අවුරුදු අටක කාලයක් තුළ ඔවුන් කුමක් කරන ලදද? තිරිඹින වැඩිවසම් ක්‍රමයට අත නොගසා එය

එසේම තිබීමට ඉඩහැරීම නිසා එහි ලේ පීපාසිත පාලනයෙන් මිනිසාට දුක් විඳින්නට සිදු විය. තිබ්බතයේ කලින් තිබූ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවට අයත් නින්දගම්වල රදලවරුන්ටද, ආශ්‍රමවලටද එසේම ප්‍රවේණි ගම්බිම් දසයන් හිමිකරුවන්ටද තමන්ට වුවමනා හැටියට ප්‍රසිද්ධියේ ඔවුන්ගේ දසයන්ට වද දීමටද ඒ අයගේ ඇස් උපුටා දැමීමටද, අවයව කපා හැරීමටද, මාංශපේශීන් ගරිරයෙන් ඇද දැමීමටද, හම ගැසීමටද, එසේ නැතහොත් පණපිටින් පුළුස්සා දැමීමටද, මැරෙන තුරු තාඩන පිඩන කිරීමටද පුළුවන්කම තිබිණි. මහජන අයිතිවාසිකම් උදුරා ගැනීම පසෙක තිබියදී වහළුන්ගේ වැඩකටයුතුවලින් ඔවුන්ට ලැබෙන ප්‍රතිලාභය භාමිපුතුන් විසින් උදුරාගන්නා ලදී.

“මේ නොබිඳිය හැකි කරුණුවලින් කලින් තිබ්බතයේ තිබූ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව කරුණු 17 ක් ඇතුළත් ගිවිසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීමට කිසිවක් කර නැති බව පැහැදිලිව පෙනෙන අතර මහජන ප්‍රධාන ආණ්ඩුව මේ කරුණු සෑම කලෙකම ඉතාම දඩි ලෙස පිළිපැද තිබේ.”

මෙසේ සලකා බැලීමේදී තිබ්බතයේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව 1, 2, 3, 8, 11 සහ 12 වන ඡේදයන් උල්ලංඝනය කොට ඇති බවට චෝදනා මුඛයෙන් කරුණු සැලැවී තිබේ. මේ චෝදනා ගැන මෙහි පහත සලකා බලා ඇත.

I වන ඡේදය: “තිබ්බතීය ජනයා එක්සත් වී අධිරාජ්‍යවාදී ප්‍රහාරක බල වේගයන් තිබ්බතීය දේශයෙන් තොරපා දැමිය යුතුය. විබැටි ජාතිකයන් මවුබිමේ විශාලම පවුලවන චීනයේ ජාතික සමූහාණ්ඩුවට ඇතුළුවිය යුතුය.”

චීනුන් විසින් කරන ලද චෝදනා වලින් උග්‍රතම චෝදනාව වනුයේ ‘කලහය’ ආරම්භ කිරීමට තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව අධිරාජ්‍යවාදීන් සහ විදේශීය ප්‍රතිගාමීන් සමග හවුල් වූ බවය. නමුත් ඉහත සඳහන් ඡේදයේ ආණ්ඩුව යටත් පිරිසෙයින් සඳහන් කිරීමටත් සිදු වී නැති බව සිතට කාවැදිය න කරුණකි. එහි ඇත්තේ විබැටි ජාතිකයන් “එක්සත් විය යුත්තාහ” යනාදිය වේ. පළමුවන ඡේදයෙන් කියැවෙන්නේ “අධිරාජ්‍යවාදී ප්‍රහාරක බල වේගයන්” ඉවත් කළ යුතු බවකි. නමුත් එවැනි බලවේගයන් විබැටි දේශයේ මෙම ගිවිසුමට පෙර හෝ පසුව විද්‍යාමාන වූ බවට කිසිදු සාක්ෂායක් නැත. යම්හෙයකින් තිබ්බතයේ විදේශිකයන් මෙම ගිවිසුමට පසුව වාසය කරන බව පෙනී ගියේ නම් එය ඇත්තවශයෙන්ම මහජනතාවගේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව (PCA) විසින් සලකා බැලිය යුතු කරුණක් ලෙස දහහතර වන ඡේදයෙන් පැහැදිලි වේ. මෙම ඡේදය තිබ්බතයේ විදේශීය කටයුතු පිළිබඳව මහජනතාවගේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව (PCA) වගකිව යුතු බව පෙන්වුම් කරයි.

2 වන ඡේදය: “විබැටි රටට ඇතුළුවීමට හා එහි ජාතික ආරක්ෂාව ශක්ති සම්පන්න කිරීමට තිබ්බතයේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව යුහුසුළුව ජාතික විමුක්ති හමුදාවට (PCA) ආධාර කළ යුතුය.”

ජාතික විමුක්ති හමුදාව (PCA) විබැටි දේශයට ඇතුළුවීම ගැන කිසිදු සැකයක් පහළවී නැත. එමෙන්ම මංමාවක් ඉදිකිරීමෙන් හා භාරතීය දේශයට කඩාවැදීමෙන් තිබ්බතීය ජාතික ආරක්ෂා විධි විධාන සැහෙන ප්‍රමාණයකට ශක්ති සම්පන්න කොට ඇති බව සිතිය හැක. වර්ෂ 1955-59 අතර කාලය තුළ අවසාන වර්ෂයේ මාර්තු මාසයේ ලාසා නුවර මහජනායා නැගී සිටීමෙන් කුළුගැන්වූණු ජාතික විමුක්ති හමුදාවට (PCA) පහරදීම ඉහත සඳහන් ආරක්ෂා සංවිධාන ශක්ති සම්පන්න කිරීමට යුහුසුළුව ආධාර දීමට ඇතිකරගත් බැඳීම් උල්ලංඝනය කිරීමකැයි චෝදනා කොට ඇති බව සලකාගැනීමට පුළුවන. මේහැර මේ කරන ලද්දේ තිබ්බතය විදේශීය යටත්විජිතයක් බවට හෝ විදේශීය පාලනය ආරක්ෂාව ලබන දේශයක්

බවට හෝ පත්කිරීමට යැයි තවත් වෝදනාවක් එල්ල කොට ඇති බව සලකා ගතහැක. සිකුවාගේ (Szekuan) ප්‍රදේශයෙහිදී සිසුව වම් 1956 දී මැඩ පවත්වන ලද කම්බා කැරැල්ල ඒ කාලයේ වන ප්‍රකාශයන් පවසන අන්දමට සිදුවී ඇත්තේ දලයිලාමාගේ 1959 දී නිබුණු කාසග් නමැති වැඩකටයුතු අනුවය.

තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව මෙම නැගී සිටීම සහ ජාතික ස්වේච්ඡා ආරක්ෂක හමුදාවේ වැඩකටයුතු ආරම්භ කළා වේවා නොවේවා චීනන්ගේ මුද්‍රිත ලිපිලේඛනවල මේ සම්බන්ධයෙන් කිසිම සාක්ෂ්‍යයක් ඔප්පුවී නැත. චීනන් කියන අන්දමට කාසග් මණ්ඩලයේ රාජද්‍රෝහී ක්‍රියාඔවුන් දැනගත් පසුත් ඒ සම්බන්ධයෙන් ටික කලක් යන තුරු තෘප්තියට පැමිණ සිට ඒ මණ්ඩලයටම ඔවුන් පටන්ගත් කලහකාරී කටයුතු මැඩපැවැත්වීමට බාර දී තිබේ! (මෙය සඳහන්ව ඇත්තේ මෙසේය.) කලීම්පෝ ප්‍රදේශයේ සිට පලාගිය තිබ්බතීය ජාතිකයන් විසින් එම කලහය සංවිධානය කරන ලදැයි චීනන් විසින් වෝදනා මුඛයෙන් කීමද ඔවුන්ගේම කණග් ප්‍රදේශයට විරුද්ධව කරන ලද වෝදනාවට කිසිසේත් නොසැසඳේ. මෙසේ සසඳා පෙන්වීමට නම් ඔවුනොවුන්ගේ සම්බන්ධතාවය ඔප්පු කළ යුතුය. කෙනෙකුට හැඟියන්නේ සාමාන්‍යයෙන් ඉතාම වැඩි ගණනක් වෝදනාවන් ඉතාම වැඩිගණනකට එල්ල කොට ඇති බවය. මෙම කලහය ඇතිකිරීමට කුමන්ත්‍රණ කොට එයට සහභාගිවුවන් අතර “අධිරාජ්‍යවාදීහු ද”, “වියැං කායිෂෙක්ගේ හමුදාවන්ගේ සහායකයන්” ද “කලීම්පෝ ප්‍රදේශයේ රාජද්‍රෝහීන් ද” එසේම “තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවද” සහභාගිවී ඇති බව ඔවුන්ගේ වෝදනා වලින් පෙනේ. මෙම කලහය මැඩපැවැත්වීමේ ප්‍රවෘත්තිය අනාවරණය කරන වාර්තාවෙන් පෙනෙන්නේ ලාසා ප්‍රදේශයෙහි මෙය දින දෙකකින් මඳිනු ලැබූ බවය. ඒ හැරත් තිබ්බතීය වාසි ජනතාවගේ සම්පූර්ණ ජනගහණය අනුව බලන විට මේ සඳහා යෙදුණු හමුදාවේ ප්‍රමාණය ඉතාම කුඩා බව කිවයුතු වේ. නමුත් කසාන් මණ්ඩලය මෙවැනි කටයුතු සංවිධානය කළ බව වන වාර්තාවන්ගෙන්ද ඔප්පු නොවේ.

3 වන ඡේදය: “චීන ජාතිකයන්ගේ දේශපාලනමය විමසීම සම්මේලනයේ (CPPCC) පොදු වැඩ සටහනේ ඇතුළත්කොට තිබුණු ජාතික ව්‍යාපාරය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තිවලට අනුව මහජනයාගේ මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ ප්‍රධානත්වය ඇතිව කෙරෙන ප්‍රාදේශීය ජාතික අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාවේ යෙදවීමට විවෘත ජාතිකයින්ට බලය තිබේ.”

මෙම ඡේදයට අනුව “ජාතික ප්‍රාදේශීය ස්වාධීනත්වය” තිබ්බතීය ජනතාවගේ අයිතිවාසිකමකි. මේ තත්වය කොයිලෙසකින්වත් තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව ඔවුන්ට එම ස්වාධීනත්වය දීමට බැඳීමක් සහ යන්නට පෙරළා ගත නොහැකිය. මෙය මහජනතාවගේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් සලකා බැලිය යුතු කරුණක් බව චීන ජාතිකයන්ගේ දේශපාලන විමසීම සම්මේලනයේ (CPPCC) පොදු වාර්තාව බැලූබැල්මට කෙනෙකුට පෙනේ. යම්කිසි බැඳීමක් ඇත්නම් එය ඇත්තේ මේ පිළිබඳව පොරොන්දුවක් ලැබූ තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවට මහජනතාවගේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් බව මෙහිලා සඳහන් කළ යුතුය.

දලයි ලාමා විසින් මෙම ස්වාධීනත්වය තම රට ඇතුළේ ස්වදේශීය ආණ්ඩු ක්‍රමයකට සමාන කිරීමෙන් ම ස්වාධීනත්වය පිළිබඳව චීනන් දරූ අවබෝධමීට ඉඳුරා වෙනස් බව පැහැදිලිව පෙනේ. චීනන් විසින් යෝජනා කරන ලද ස්වාධීනත්වයට යෑමට පාර කැපි තිබුණේ කරුණු 17 ක් ඇතුළත් ගිවිසුමේ 4 සහ 5 වන ඡේද ඉවක් බවක් නැතිව උල්ලංඝනය කිරීමෙනි. මෙම ගිවිසුමේ මහජනතාවගේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව (CPG) බැඳීම් රාශියකට යටත්වී

තිබිණි. මේ නයින් සලකාබලන විට යම්හෙයකින් යෝජනා කරන ලද එම ස්වාධීනත්වයට තිබෙන ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව බාධා කළා නම් එම බාධාකිරීම කරන ලද්දේ ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් සහ මෙම ගිවිසුම අනුව ලැබී තිබුණු දලයි ලාමාගේ අයිතිවාසිකම්ද ආරක්ෂා කිරීමේ චේතනාවෙන් බැවින් එසේ කිරීම හුදෙක් යුක්ති සහගතය. එබැවින් එම ආණ්ඩුව මෙබඳු ජාතික ප්‍රාදේශීය ස්වාධීනත්වයකට විරෝධය දක්වුවාද? නැද්ද? යන්න වින බලවතුන් විසින් 4 සහ 5 වන ඡේදයන් පිළිබඳ කරන ලද 'උල්ලංඝනය කිරීම් ගැන සලකන විට එතරම් සැලකිය යුතු දේවල් හැටියට ගිණිය නොහේ. මෙම ප්‍රශ්නයෙහි තාත්වික අර්බුදය ගැන අන් තැනෙක සාකච්ඡාවට භාජනය වී ඇති බැවින් තව දුරටත් ඒ ප්‍රශ්නය ලුහුබැඳියාමෙන් වැඩි පලක් නොවේ.

8 වන ඡේදය: "පියවරින් පියවර තිබෙන හමුදා ජාතික විමුක්ති හමුදාවට සංයෝග වී ඒ නයින් විනාජාතික සමූහාණ්ඩුව ජාතික ආරක්ෂා හමුදාවේම කොටසක් බවට පෙරළිය යුතුය."

මෙහිදී විනුන් විසින් කරනු ලබන චෝදනා හැටියට පෙනීයනුයේ විබැට හමුදාවෙන් කිසිම කොටසක් ජාතික ආරක්ෂක හමුදාවට සංයෝගවීමට තිබෙන ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව විසින් ඉඩ නොදී ඇති බවකි. නමුත් 'පිනි-රිවිවි' නමැති පත්‍රයෙහි පළවූ ලිපියක් මීට වඩා සවිස්තරව කරුණු දක්වා කියා සිටියේ පහත පෙනෙන පරිදිය.

"තිබෙන ජාතිකයන්ගේ ප්‍රතිගාමී කලහකාරී හමුදාව ඔවුන්ගේ හට කණ්ඩායම් වරින් වර වැඩිකොටගෙන තිබෙන දේශයෙහි වූ ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ සේනාංකයන්ට හිරිහැර කිරීමටද, සමහරවිට ඔවුන් මූලෝත්පාටනය කිරීමටද වැඩකටයුතු පිළියෙළ කොට තිබුණි.

නමුත් වම් 1951 - 59 දක්වා කාලය තුළ තිබෙන හමුදාව විනුන්ගේ අනුමැතිය නොලබා ශක්තිසම්පන්න කෙළේත්, නැවත සන්තාහ සන්නද්ධ කෙළේත් කෙසේදැයි තේරුම් ගැනීම අපහසුය. ඔවුන් මෙය විනුන්ගේ අනුමැතිය ලබා කෙළේ නම් ඉන්පසු මේ සම්බන්ධයෙන් පැමිණිලි කිරීමද කළ නොහැක්කකි.

වම් 1959 ට කලින් නිකුත් කරන ලද වින ප්‍රකාශවල "තිබෙන ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව විබැට හමුදා යළිත් සංවිධානය කිරීමට යම් යම් පියවර ගත්බවට කිසිදු මැසිවිල්ලක් කී සිද්ධියක් නොපෙනේ. 8 වන ඡේදයට අනුව මෙවැනි බැඳීමක් එම ආණ්ඩුව පිට පවරා නැති බවද මෙහිදී සිතට ගත යුතුය. එමෙන් තිබෙන ස්වාධීන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියට එහි කලින් තිබුණු කායභාංශයෙන් හෝ පසුව පත්කළ නිලධාරයන් විසින් හෝ එබඳු බලයක් දී ඇති බවක් පෙනෙන්නට නැත. තිබෙන දිස්ත්‍රික්කවල යුද හමුදා සංවිධානය පටන්ගත් පසු එහි සේනාධිනායක වන්ග් කුම්-හුආ මහතාට (Chang Kuo-hua) තිබෙන හමුදාව තමාගේ ආඥා බලය යටතට පත්වූ බැවින් එය සංවිධානය කිරීමට බලයක් තිබුණි. කිනම් අවස්ථාවකවත් තමාට තිබෙන ආණ්ඩුවෙන් සම්බන්ධකයක් පැනනැගුණු බවට ඔහු පැමිණිලි කෙළේ නැත. වැඩිදුරටත් "තිබෙන ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවේ සාමාජිකයෙකු වශයෙන් ඔහු උදව්දීමට න්ගාබො න්ගාවාංග් ජිග්මෙ (Ngabo Ngawang Jigme) මහතාද සිටියේය.

11 වන ඡේදය: "තිබෙනයේ නානාවිධ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු පිළිබඳව මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ අධිකාරීන්ගෙන් කිසිම බලපෑමක් සිදුවුණේ නැත. තිබෙනයේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව එයට අභිමත පරිදි ප්‍රතිසංස්කරණ වීයි

සංවිධානය කළ යුතුය. යම්හෙයකින් ප්‍රතිසංස්කරණයක් පිළිබඳව මහ ජනතාව ඉල්ලීමක් කළහොත් එය විසඳිය යුත්තේ තිබ්බතයේ ප්‍රභූවරුන් සමග සාකච්ඡා කිරීමෙනි.”

චිත්‍රන් විසින් කරඇති වෝදනාවන් අනුව සලකන විට තිබ්බතීය ජනයා තමන් විසින්ම හෘදයාගමව බලාපොරොත්තුවූ ප්‍රතිසංස්කරණ විධිවලට විරෝධය දක්වා තිබේ. මෙම වෝදනාව කෙසේ හෝ කරන ලද්දේ වම් 1959 දීය. වම් 1957 ‘ටිබට් ඩේලි’ (Tibet Daily) නැමති දිනපතා පුවත්ති පත්‍රය වාර්තා කළේ සාමාන්‍ය ජනතාවගෙන් වැඩිකොටසක් උද්‍යෝගීන් නොවන බවය. ඒ වාර්තාවල අන්දමට වෙනවත් ප්‍රචාරක වැඩ පිළිවෙළක් ඇතිකරන ලදුව සාවුරුදු කාලයක් තුළ සංස්කරණ විධි ක්‍රියාත්මක නොකිරීමේ ප්‍රතිපත්තියක් ඇතිකරන ලද්දේ ඒ ප්‍රතිපත්තියට ඔවුන් උනන්දුවෙන් කැමැත්ත දක්වා තිබේ. නමුත් දලයි ලාමාගේ ප්‍රකාශය අනුව ඉඩකඩම් පිළිබඳව ඔහුගේ ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපාරයට චිත්‍රන් විසින් විරෝධය දක්වා තිබේ. වම් 1957 ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු කල්දමන ලද බව නිවේදනය කළේ චීන මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ අධිකාරීන් වුවද ඒ අවස්ථාවේදී තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවට විරුද්ධව කිසිදු පැමිණිල්ලක් කර නොමැත්තේය. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ විධිවල සාමාන්‍ය ගැන මෙන්ම ඒවා ක්‍රියාකරන ආකාරය ගැනද විස්තරයක් චිත්‍රන් විසින්ද එමෙන්ම ටිබට් ජාතිකයන් විසින්ද යන දෙපක්ෂය විසින්ම දෙන ලදී. පසුව මේ කටයුතු බලයෙන් කරන ලද්දේ චිත්‍රන් විසින් බවත් කසාග් මණ්ඩලය බිහිකළ තිබ්බතීය සාධන භූමි ප්‍රදේශයේ සාධක කොමිටියවත් (PCART) නොවන බව පැහැදිලිය. කොටින් කිවහොත් ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩකටයුතු පිළිබඳ සියලුම තීරණ කරන ලද්දේ චිත්‍රන් විසිනි. මේ පරිසරය අනුව සලකන විට ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමට තමන් වෙත පැවරී තිබුණු බැඳීමක් තිබ්බතීය ආණ්ඩුව විසින් පැහැර හරින ලදී කිවනොහැක.

12 වන ඡේදය: “අධිරාජ්‍යවාදයට පක්ෂව සිටි නිලධාරීන් සහ කුවෝමින්-ටාං පක්ෂයට ගැතිව සිටි නිලධාරීන් ස්ථිර අධිෂ්ඨානයකින් යුතුව එම අධිරාජ්‍යවාදයට සහ කුවෝ මින්ටාං පක්ෂයට තිබූ ලැදි බැඳීමේ අතහරින නිසාත්, කඩාකප්පල්කාරී ක්‍රියාමාර්ගයන්හි හෝ විරෝධය පෑමේ ක්‍රියාමාර්ගයන්හි නිරත නොවන නිසාත් එම නිලධාරීන්ටම අතීතය ගැන නොසලකා එම නිලතල කරගෙන යාමට අවකාශ ඇත.”

නමුත් චීන ප්‍රවෘත්ති පත්‍ර ගත් මතය මීට වෙනස්ය. එනම් තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව “ප්‍රතිගාමීන් සමග සහයෝගය දක්වමින් මෙම ඡේදය බිඳහැර තිබේ” යනුයි. මෙම ඡේදයෙන් කිසිම බැඳීමක් යම්කිසි පුද්ගලයෙකු පිට හෝ ආණ්ඩුවක් කෙරෙහි හෝ තබා ඇතිබව තේරුම් ගැනීමට අපහසුය. එහෙත් මෙහි ඇත්තේ “ලැදිබැඳීමේ ඉවත දැමූ” නිලධාරීන් සේවයෙන් පහනොකළ යුතු බවක් පමණි. මෙම වගකීම රුසියානු චීන ජාතිකයන්ගේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව (CPG) මතය. මේ ප්‍රඥප්තියම 4 වන ඡේදයෙන්ද විශේෂයෙන් පැනවී ඇතිබව කිවයුතුය.

එමතුද නොව වම් 1959 මාර්තු 11 වන දින ලාසා ප්‍රදේශයේහිදී කසාග් මණ්ඩලය තිබ්බතයේ සාධනත්වය ප්‍රකාශ කෙළේය. වෞ එන් ලායි මහතාගේ වචනවලින්ම කිවහොත් ඔවුන් විසින්ම “කරුණු 17 ක් ඇතුළත් ගිවිසුම ඉරාදමන ලද්දේ මේ අවස්ථාවේදීය. ඔවුන්ගේ (කසාග් මණ්ඩලයේ) ප්‍රචාරයෙහි ඇතුළත් වූයේ “මවු රටට එසේ පැමිණීම” චිත්‍රන් විසින් මෙම ගිවිසුමේ කොන්දේසි කඩාකප්පල් කොට ඇති නිසාත් එසේ කඩාකප්පල් කිරීමෙන් පසු පැමිණි නිසාත් තමා කෙරෙහි බල නොපවත්වන බවය. මෙම ගිවිසුම ජාත්‍යන්තර වගකීම ඇති ලේඛනයකැයි සලකාගෙන ටිබට් ජාතිකයන් විසින් එම ගිවිසුම ගැන මේ අයුරින් ක්‍රියාකිරීම යුක්ති සහගතයැයි සලකනු ලැබේ.

සතරවැනි පරිච්ඡේදය; උපග්‍රන්ථය.

තිබ්බතයේ සාමකාමී නිදහස පිළිබඳව කරුණුවල ගිවිසුම

(වස 1951 මැයි මස 23 වැනි දින දරන කරුණු 17ක් ඇතුළත් ගිවිසුම)

චීනයේ සීමාව තුළ ඇති ජාතීන් අතුරෙන් තිබ්බතීය ජාතියද දීර්ඝ ඉතිහාසයක් ඇති ජාතියකි. අතීතයේ දේශප්‍රේමී ජාතීන් බොහෝ ගණනක් මෙන්ම තිබ්බතීය ජාතියද මවබිමේ නිමාණය හා සංවර්ධනය අරභයා තේජාන්වික වැඩ කොටසක් කර තිබේ. නමුත් පසුගිය අවුරුදු සියයක් පමණ කාලය තුළ අධිරාජ්‍යවාදී බලහමුදු විනය ඇතුළුව කඩා වැටුණි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වූයේ ඒ හමුදා තිබ්බතයටද කඩාවැදීමය. ඉන්පසු එසේ ආක්‍රමණය කළ හමුදා තිබ්බතීය ජාතිකයන් කෝපගන්වන සුළුවුදුරුවටන සුළුවුදු නොයෙක් නොයෙක් ව්‍යාපාරයන්හි යෙදුණේය. කලින් තුඩු ප්‍රතිගාමී ආණ්ඩු මෙන්ම කුමින්ටාංග් (Kuomintang) ප්‍රතිගාමී ආණ්ඩුවද මෙබඳුම පීඩාකාරී ප්‍රතිපත්තියක් ගෙන ගිය අතර සමදේශිකයන් අතර විරෝධයේ බීජ බවුන් විසින් වපුරන ලදී. මෙයින් තිබ්බතීය ජනයා බෙදී ගොස් අසමගි තත්ත්වයකට වැටුණි. විබැට් රටේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව මෙහි අධිරාජ්‍යවාදී වංචනාශීලී සහ ප්‍රකෝපනාශීලී කටයුතුවලට විරෝධයක් නොදක්වා මවබිමට තිබ්බ යුතු දේශ මාමකත්වයෙන් තොර තත්වයක් හඳුනා ගැනීමට, මෙවැනි තත්වයක් උදවු නිසා තිබ්බතීය ජාතිකයා සහ ඔවුන්ගේ ජාතිවාක්සලාය දසභාවයේද පරිපීඩනයේද පාතාලයේ ඉතාම ගැඹුරටම කිළුණේය. වස 1949 දී චීන ජාතිකයාගේ විමුක්ති යුද්ධයේදී මුළු ජාතියම මෙහෙයවා මූලික ජයග්‍රහණයක් තිබ්බතය ලැබුවාය. තිබ්බතයේ සෑම ජාතියකම පොදු සතුරාවූ කුමින්ටාංග් ප්‍රතිගාමී ආණ්ඩුව කඩාවැදී දමා සෑම ජාතියකගේම පොදු විදේශීය සතුරාවූ ප්‍රහාරක අධිරාජ්‍යවාදී හමුදාව රටින් නෙරපනු ලැබීය. චීනයේ මහජන සමූහාණ්ඩුව (CPR) සහ චීනජාතිකයන්ගේ දේශපාලන විමසීම සම්මේලනයද අරඹන ලදැයි නිවේදනය කරන ලද්දේ මෙවැනි වටාපිටාවක් තිබියදීය.

චීනජාතිකයාගේ දේශපාලනමය විමසීම සම්මේලනය (CPPCC) විසින් අනුමත කරන ලද පොදු වැඩ පිළිවෙලට අනුව චීන ජාතික සමූහාණ්ඩුවට (CPR) අයත් සීමාව තුළ ඇති සෑම ජාතියකම එක සමාන බව චීන ජාතික මහාණ්ඩුව (CPG) නිවේදනය කළේය. එබැවින් ඔවුන් සමගිය තහවුරු කරගත යුතු බවත් අන්‍යෝන්‍ය ආධාරය ඒ මගින් වශාකොට අධිරාජ්‍යවාදයට සහ ඔවුන්ගේම ප්‍රසිද්ධ සතුරාට විරුද්ධව වැඩකටයුතු පිළිවෙලක් ඇති කළහොත් ඒ හේතුවෙන් චීන ජාතික සමූහාණ්ඩුව සහෝදරත්වයෙන් බැඳුණු අන්‍යෝන්‍ය සහයෝගය ඇති සෑම ජාතියකම නියෝජනය දරණ එකම දයාබර පවුලක් වනු ඇතැයි ඔවුහු කීහ. සියළුම ජාතීන්ගෙන් යුක්තවූ චීන ජාතික සමූහාණ්ඩුව නැමති මහ පවුලේ ඒ ඒ ජාතීන්ට අයත් ප්‍රාදේශීය ස්වාධීනත්වය සුළුජාතීන් ඇති ප්‍රදේශවල ක්‍රියාත්මක වන අතර සමදේශීය සෑම සුළු ජාතියකටම තම තමන් කපාකරන හා ලියන භාෂාව දියුණු කිරීමටද තම තමන්ගේ වාරිත වාරිත විධි රැකගැනීමට හෝ සංශෝධනය කිරීමටද, ආගමික ඇදහීම් සැකසීමටද ඔවුන්ට නිදහස තිබේ. එපමණක්ද නොව සමදේශීය සුළු ජාතීන්ටද තමන්ගේ ආර්ථික, සංස්කෘතික හා අධ්‍යාපනික සංවර්ධන කටයුතු දියුණු කිරීමට චීන ජාතික මහාණ්ඩුවෙන් ආධාර ලැබෙනු ඇත. මේ හේතුවෙන් මින්පසු විබැට් යහ තයිවාංග් ප්‍රදේශ හැර රටෙහි වූ අනික් සියළුම ජාතීන්ට විමුක්තිය ලැබේ. මහජනතාවගේ මහාණ්ඩුවේ ඒකීභූත බව කරණකොට ගෙනද මහජන ආණ්ඩුවල උච්චස්ථාන පිළිබඳ නායකත්වය කෙළින්ම දැරීම කරණකොටගෙනද සමදේශික සියළුම සුළුජාතීන්ට මේ නියායෙන් ජාතික සමානතාවය භුක්තිවිඳිය හැකි බවද ඒ අයුරින්ම ජාතික ප්‍රාදේශික ස්වාධීනත්වය ද, ක්‍රියාත්මක කළා හෝ මතුවට එසේ කළහැකි තත්වයකට පත්වුනා හෝ වන්නේය.

ප්‍රහාරක අධිරාජ්‍යවාදී හමුදාවන්ගේ තිබ්බතයෙහි ඇති බලපෑමට සම්පූර්ණයෙන් තුරන් කිරීම පිණිසත් චීන ජාතියන්ගේ සමූහාණ්ඩුවේ දේශසීමාව සහ ආධිපත්‍යය ඒකීභූත කිරීම ඉටුකරගැනීම පිණිසත් මේ අයුරින් ජාතික ආරක්ෂාව ස්ථාවර කරගැනීම පිණිසත් රටේ අනිකුත් ජාතීන් මෙන් තිබ්බතීය ජාතීන්ද එහි ජනතාවද නිදහස්කොට චීන ජාතික සමූහාණ්ඩුවේ මහපවුලට ඇතුළත් කොට ඒ මගින් ජාතික සමතාවය භුක්ති විඳීමටත් එසේම ඔවුන්ගේ දේශපාලන, ආර්ථික, සංස්කෘතික හා අධ්‍යාපනික කටයුතු දියුණු කිරීම පිණිසත් චීන ජාතික මහාණ්ඩුව ජාතික විමුක්ති හමුදාවට තිබ්බතයට ඇතුළුවීමටයයි අණ දුන් විට විබැට් දේශයේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවට මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ අධිකාරීන් වෙත නියෝජිතයන් යවා තිබ්බතය සාමකාමීව විමුක්තිය කරා ගෙනයෑමේදී ගතයුතු පියවර ගැන සාකච්ඡා කළ යුතු බවත් දන්වා තිබේ. තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවේ සම්පූර්ණ බලය ලත් මෙම නියෝජිතයෝ වස 1951 අප්‍රේල් මස අගභරයේදී පිකිං නගරයට සම්ප්‍රාප්ත වූහ. තිබ්බතීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවේ සම්පූර්ණ බලය ලබා පැමිණීම මෙම නියෝජිතයන් සමග මිත්‍ර සන්ඵවයෙන් සාකච්ඡා පැවැත්වීමට ජාතික මහාණ්ඩුවද තමන්ගේ නියෝජිතයන් පත්කෙළේය. මෙම සාකච්ඡාවල ප්‍රතිඵලය වූයේ මෙහි පහත සඳහන් ගිවිසුම ඇතිකිරීමට සහ එය ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහතික ලෙස පොරොන්දු දීමට දෙපක්ෂයම කැමති වීමය.

(1) නිබන්ධනීය ජනතාව සමගි සම්පන්න වී අධිරාජ්‍යවාදී ප්‍රභාෂක හමුදා විබැට දේශයෙන් එළවා දැමිය යුතුය; ඒන ජනතාවගේ සමූහාණ්ඩුව නමැති මවුබිමෙහි මහ පවුලට විබැට ජාතිකයන්ද ඇතුළු විය යුතුය.

(2) විබැට රටට ඇතුළුව ජාතික ආරක්ෂා විධිවිධාන ශක්ති සම්පන්න කිරීමට නිබන්ධනයේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව ජාතික විමුක්ති හමුදාවට (PLA) යුක්ත ස්වයං ආධාරය යුතුය.

(3) සාමූහිකයන් පිළිබඳව ඒන ජාතිකයන්ගේ දේශපාලන විමසීම සම්මේලනයේ (CPPCC) පොදු වැඩසටහනෙහි ඇතුළත් කොට ඇති ප්‍රතිපත්තියට අනුව මහජාතික ආණ්ඩුවේ ඒකිභූත නායකත්වය යටතේ ජාතික ප්‍රාදේශීය ස්වාධීනත්වය ක්‍රියාවෙහි යෙදවීමට නිබන්ධනීය ජනයාට අයිතිවාසිකම් තිබේ.

(4) විබැට රටේ පවත්නා දේශපාලන ක්‍රමය මහාණ්ඩුවේ අධිකාරීන් විසින් වෙනස් කරනු නොලැබේ. දලයි ලාමාවරයා සතුව ඇති තත්ත්වයද, වැඩකටයුතුද, බලයද මහාණ්ඩුවේ අධිකාරීන් විසින් වෙනස් නොකරනු ඇත. නොයෙක් තරාතිරමවල නිලධාරීන් සිරිත් පරිදි තම නිලතල දැරිය යුත්තාහ.

(5) පාවන් ලාමා සතුවූ දැනට තහවුරු වී ඇති තත්ත්වයද, වැඩකටයුතු ද, බලතලද ඒ අයුරින්ම ආරක්ෂා විය යුතුය.

(6) දැනට තහවුරු වී ඇති තත්ත්වය වැඩකටයුතු සහ බලය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ 13 වන දලයි ලාමාගේද 9 වන පාවන් ලාමාගේද ඔවුන් තමතමන්ට කුළුපහට සහ මිත්‍රව සිටි කාලයේ තිබුණු තත්ත්වය වැඩකටයුතු සහ බලතලද වෙති.

(7) ඒන ජාතිකයන්ගේ දේශපාලනමය විමසීම සම්මේලනයේ පොදු වැඩසටහනෙහි ගැබ්වී ඇති ආගමික ඇදහීම් පිළිබඳ නිදහස ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. විබැට ජාතිකයන්ගේ ආගමික ඇදහීමවලටද, වාරිත්‍රවාදිත්‍ර හා ගති පැවැතුම්වලටද ගෞරවයෙන් සැලකිය යුතු අතර ලාමාවරුන්ගේ ආගමද ආරක්ෂා කළ යුතුය. ආගමවල ආදායම් තත්ත්වයෙහි කිසිදු වෙනසක් මහාණ්ඩුවේ අධිකාරීන් විසින් ඇති නොකරනු ඇත.

(8) පියවරින් පියවර නිබන්ධනීය හමුදාව ජාතික විමුක්ති හමුදාවේ අංගයක් බවට පත්කොට ඒන ජාතිකයන්ගේ සමූහාණ්ඩුවේ එක් කොටසක් බවට නිරායාසයෙන්ම ඇතුළත් විය යුතුය.

(9) විබැට ජාතිකයන්ගේ පාඨශාලාවල අධ්‍යාපනයද ඔවුන් කටකරන හා ලියන හාෂාද විබැට රටේ නියම තත්ත්වයට සරිලන ලෙස ක්‍රම ක්‍රමයෙන් දියුණු කළ යුතුය.

(10) විබැට රටේ ගොවි කම්පන්නයද, සතුන් ඇතිකිරීමද, කම්පන්න හා වෙළඳාමද ක්‍රම-ක්‍රමයෙන් දියුණු කළ යුතු අතර නිබන්ධනයේ නියම තත්ත්වයට සරිලන පරිදි රටවාසීන්ගේ ජීවිකාවද අනුක්‍රමයෙන් දියුණු කළ යුතුය.

(11) නිබන්ධනයේ නානාවිධි ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු පිළිබඳව කිසිම බලකිරීමක් මහාණ්ඩුවේ අධිකාරීන්ට කළ නොහැක. නිබන්ධනීය ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුව එයට අභිමත පරිදි ප්‍රති-සංස්කරණ විධිවිධාන කළ යුතුය. ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳව ජනතාවගෙන් ඉල්ලීමක් ඉදිරිපත් වූ කලෙක නිබන්ධනයේ ජනතාව සමග සාකච්ඡා කිරීමෙන් එය නිරාකරණය කළ යුතුය.

(12) කලින් සිටි අධිරාජ්‍යවාදයට සහ කුම්මිංචාන්ගේ පාලනයට පක්ෂ නිලධාරීන් එම අධිරාජ්‍යවාදයට හා කුම්මිංචාන් පාලනයට ඇති ලැදිබැඳිකම ස්ථිර අධිෂ්ඨාන ශක්තියෙන් ඉවත දමා කඩාකප්පල්කාරී ව්‍යාපාරවල හෝ විරෝධී ක්‍රියාකලාපයක හෝ නොයෙදෙන්නේ නම් ඔවුන්ට නම් අතීතය ගැන නොසලකා එම නිලතල දරා කටයුතු කරගෙන යාමට අවකාශ තිබේ.

(13) නිබන්ධනයට ඇතුළුවන ජාතික විමුක්ති හමුදාව (PLA) ඉහත සඳහන් සියළුම ප්‍රති-පත්ති අනුගමනය කළ යුතුවක් මෙන්ම යම් යම් දේ මිලදී ගැනීමේදී හා විකිණීමේදී සාධාරණ විය යුතු අතර රටවාසීන්ගෙන් ඉදිකඩුවක් නූලක් පමණ දෙයක්වත් අත්තනෝමතිකව නොගත යුතුය.

(14) ජාතික මහාණ්ඩුව විබැට ප්‍රදේශයේ විදේශීය කටයුතු පාලනය කිරීම එක් මධ්‍යස්ථා-නයකට ගතයුතු අතර අසල්වැසි රටවල් සමග සාමකාමීව සහයෝගයෙන් ජීවත්විය යුතුය. එමෙන්ම ඔවුන් සමග ඇති වෙළඳ කටයුතු වල පැවැත්ම හා සංවර්ධනයද නියම සමතාවයක් ඇතිව එම දේශයන්ට හා එම දේශාධීපත්‍යයට හරසර ඇතිව දෙපක්ෂයේම ප්‍රතිලාභය පිණිස සහ ගෞරවය පිණිස සිදුකළ යුතුය.

(15) මෙම ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම සහතික ලෙස සිදුවන අයුරු ජාතික මහාණ්ඩුව (GPC) විබැට රටේ යුද්ධාංශයක්ද, පරිපාලන කොමිටියක්ද, යුද්ධ මධ්‍යස්ථානයක්ද ජාතික මහාණ්ඩුවෙන් (CPG) යවන ලද හටයන්ට අතිරේකව ඇති කොට හැකිනාක් එම වැඩකටයුතුවල නිරත වීම සඳහා නිබන්ධනීය ප්‍රදේශයේම මිනිසුන්ද බඳවා ගත යුතුය. මෙසේ යුද්ධාංශයේ හා පරිපාලන කොමිටියේ වැඩකටයුතුවල නියැලෙන විබැට දේශීය

ජනයා තිබෙන ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවේ සිටින දේශමාමක ජනයාගෙන්ද අනිකුත් දිස්ත්‍රික්කවල හා ප්‍රධාන ආශ්‍රිතවල නිරත වී ඇති දේශප්‍රේමීන්ගෙන්ද සමන්විත විය යුතුය. මොවුන්ගේ නාමලේඛනය පිළියෙළ කළ යුත්තේ ජාතික මහාණ්ඩුවෙන් පත්කරන ලද නියෝජිතයන් සහ මේ හා සම්බන්ධ නොයෙකුත් අංශවලද නිලධාරීන් සමග සාකච්ඡා කිරීමෙන් පසු එම ලේඛනය නැවතත් අනුමැතිය සඳහා ජාතික මහාණ්ඩුවලට ඉදිරිපත් කළ කල්හි පමණය.

(16) යුද්ධාංශයටද, පරිපාලන කොමිටියටද, යුද්ධ කටයුතු පිළිබඳ මධ්‍යස්ථානයටද, විවිධ රටට ඇතුළුවන ජාතික විමුක්ති හමුදාවටද වුවමනා කරන අරමුදල ජාතික මහාණ්ඩුවෙන් සම්පාදනය විය යුතුය. යානවාහන, ආහාර, සතුන්ගේ කෑම සහ අනිකුත් දෛනික අවශ්‍ය ද්‍රව්‍යයන් මිලදී ගැනීමේදී ජාතික විමුක්ති හමුදාවට තිබෙන දේශයේ ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවේ ආධාරය ලැබිය යුතුය.

(17) අත්සන් සහ මුද්‍රාව තැබූ සැණෙකින්ම මෙම ගිවිසුම බලපැවැත්විය යුතුය.

ජාතික මහාණ්ඩුවේ සම්පූර්ණ බලය ලත් නියෝජිතයන් වන පහත සඳහන් අයවරුන් විසින් අත්සන් කොට මුද්‍රාව තබන ලදී. ප්‍රධාන නියෝජිත ලී වෙයිහන් (Li-Wei Han) ජාතීන්ගේ කටයුතු පිළිබඳ කොමිසමේ සභාපති නැත, නියෝජිතවරු වන චන්ග් චින්ග් වූ (Chang Ching Wu) චන්ග් කුම්-හුආ (Chang Kuo Hua) සුන් චින් යුන් (Sun Chik-Yuan) සම්පූර්ණ බලය ලත් තිබෙන ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවේ නියෝජිතවරු වන, කලුන් න්ගාබු න්ග්-වාග් ජින්මේ (Kaloou Ngabou Ngawang Jigme) ප්‍රධාන නියෝජිත නැත. දිසාසක් කේ මේ සොනාම් වංග්ද්දි (Dizasak Khemev Sonam Wangpi) කෙන්තාර් තුප්ටෙන් (Khenrung Thupten Thentar) කෙන්වුන් තුප්ටෙන් ලෙකුමින් (Khenrung Thupter Eefumun) රිට්ෂි සම්පොෂි ටෙන්ෂින් තුන්ඩුප් (Rinshi Sanposey Tenzin Thundup) - නියෝජිතවරු

වර්ෂ 1951 මැයි මස 23 වන දින පිකිං නුවරදීය.

ලපග්‍රන්ථය 1

විද්‍යාත්මක අනාථයින් විසින් කරන ලද ප්‍රකාශයන්ගෙන් සමහරක්

ප්‍රකාශය අංක: 1 බා පෙට්‍රිබාවේ, 52 හැවිරිදි ගොවියෙක්. දින දෙකකින් සි සැම කළ හැකි බිම් කැබලිලක් මොහුට තිබුණි.

චිත්‍රයට විරුධව සටන් ඇරඹීම පිණිස 1954 දී පෙට්‍රිබාවෙන් පිටවු මොහු, කම්බාවරුන්ට එකතුව අවසානයේදී ජාතික ස්වේච්ඡාරක්ෂක හමුදාවේ හටයෙක් බවට පත්විය. මොහුගේ දේපල රාජසන්තක කිරීම, පෙට්‍රිබාවෙන් පිටව චිත්‍රයට විරුධව සටන් කිරීමේ හේතුව ලෙස දක්වන මොහු, තමා සතු සියල්ලක්ම වෙනෙකක් තබා දිය බොන කෝප්පය පවා අභිමුඛ බව පෙන්වා දෙයි. වඩාම දුප්පත් පඩිකිවල අය වුවද සිය ආගම අත්හැරීමට ප්‍රතික්ෂේප කිරීම නිසා සතු සියලු දෙයකටම අභිමුඛ. ආගමික පොත පත කියවීම සඳහා හික්සුන් වහන්සේලාට මොහුගේ ගෙදරට පැමිණීමට ඉඩා නොලැබිණ. එසේ උන්වහන්සේලා පැමිණි විට පූජාවන් පිරිනැමීම වාරිත්‍රයක් හෙයින් පැමිණීම වළක්වන ලදහ. ආගමික සජ්කර්මයන් පවත්වන විටද, වෙඩරු පහන් දල්වන විටද, වෙඩරු පහන් පූජා කිරීම පිණිස ආරාමයට යන විටද, බලා සිටි වින්තූ ආගම, උදෙසා මොහු සිය වස්තුව කෙළසන බව කියා මොහුගේ වස්තුව පැහැර ගත්හ. කොමියුනිස්ට් වාදය යටතේ ආගමක් නැති බව මොහුට එක්කු ගියේය.

කම්බාවරුන් පැහැර හැනීම හෝ කොල්ලකෑම කරනු මොහු කිසි දිනක දක නැත. එසේම ආර්ථි මාත්‍රයෙන් අසාද නැත. ඔවුහු අවශ්‍ය දේවල් ගම්මුලාදානින්ගේ මාරියෙන් ගම් වලින් ලබා ගත්හ. චිත්‍රයේ බඩු මුට්ටු ගෙන යන වාහන කණ්ඩායම්වලට ඔවුහු නිතරම පහර දුන්හ. අනාප්තිමත් දුප්පත් පඩිකි කීපයකම අයවලුන් කම්බාවරුන්ගේ ඔත්තු බැලීම පිණිස ගම්වලට යවන ලදුව, ඔවුහු කොල්ලකෑමින් ගම්වලට වැදුනහ. ඔවුන්ගෙන් සමහරෙකු චිත්‍රය මෙන් හැද සිටි අතර, තව සමහරෙක් කම්බාවරු මෙන්ද, තවත් සමහරෙක් ලාමා වරු මෙන්ද හැද සිටියහ. ගම්වල මිනිසුන්ගෙන් ඔවුන්ට මේ ගැන දැනගන්නට ලැබිණ. මේ අයගෙන් සමහරෙක් අල්ලා ගත් පිරිසක මොහුද විය. අල්ලාගත් එක් අයෙක් ලාමා කෙනෙක් මෙන් හැද බෙරයක්ද දරා සිටියේය. ප්‍රශ්න කළ විට ඔහු පරස්පර කරා කීවේය. පහර දුන් පසුද, ඔහු කවරෙක්ද කියා හෙළි කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කෙළේය. බෙරය ඇතුළේ වින ලිපි කීපයක් තිබී සොයාගන්නා ලදී. කම්බා හමුදාවන් ගැන තොරතුරු සොයා ගැනීමට ඔහු වරපුරුෂයෙකු වශයෙන් එවා ඇති බව ඔහු එවිට පිළිගත්තේය. ඔහුට වෙඩි තබන ලදී. කැරළි කරුවන් විනාශ කිරීමට ගම් වැසියන් පෙළඹවීමට උත්සාහ කරන ලෙස ඔවුන්ට කියා ඇති බව තවෙකෙක් කියා සිටියේය.

කම්බාවරුන් විසින් හෝ වෙන කිසිවෙකු විසින් ස්ත්‍රීන්දූෂණය කළ බවක්, කම්බාවරුන් වෙත සිටියදී, මොහුට දැනගන්න ලැබී නැත. එහෙත්, මොහු කම්බාවරුන්ට එකතුවීමට ගමන් පිටවීමට කලින් මොහුගේ ගමෙහි ඇතැම් ස්ත්‍රීන් දූෂණය කර ඇත. එක් දිනක් සවස ඔහුගේ සහෝදරයා ගේ පුත්‍රයා රැස්වීමකට ගොස් සිටි අතර ඔහුගේ සහෝදරයාද ස්ථිර වාසස්ථානයක් නැත්තවුන් සමඟ කඳුකරයේ හරක් කැවීමට ගොස් සිටියේය. මේ අතර මොහු පිටත්වීමට ආසන්නයේ 1954 එක් රාත්‍රියක 7.00ට පමණ ඔහුගේ සහෝදරයාගේ හායඹාව හුදකලාව සිටි ඔහුගේ ගෙදරට චිත්‍රය සතර දෙනෙක් පැමිණියහ. ඔවුන්ගෙන් තුන් දෙනෙක් යුධ හටයන් වූ අතර අනෙකා සාමාන්‍ය කෙනෙක් විය. ඔවුන් ගෙව ඇතුල්වූ පසු මොහුට කලබලයක්ද, හැඩීමද, කැගැසීමද ඇසුණි. ජනේල අස්සෙන් බැලූ ඔහුට දකින්නට ලැබී ඇත්තේ කැගැසීම වැළැක්වීමට සිය සහෝදරයාගේ හායඹාවගේ මුඛය තුඩායකින් නිරකරනු ලැබීමයි. චිත්‍රය දෙන්නෙක් ඇගේ අත්වලින් අල්ලා සිටියදී, එකෙක් ඇ දූෂණ කෙළේය. සෙසු කිදෙනාද වාරයෙන් වාරයට ඇ දූෂණ කර එතැනින් ඉවත්ව ගියහ. යුධ හටයන් ආයුධ ඇතිව සිටි නිසා ඔහු ඔවුන් මැදට ගොස් නැත. බිය නිසා මොහුගේ සහෝදරයාද වින නිලධාරීන්ට පැමිණිලි කර නැත. මොහුගේ ගමෙහි ස්ත්‍රීන් රාශියක්ම දූෂණය කර ඇති බවත් අන්තිමේදී මිනිසුන් රැස්වීමක් පවත්වා පැමිණිලි කිරීමට තීරණය කර ගත් බවත් මොහුට දැනගන්නට ලැබී ඇත. පෙට්‍රිබාවේ අණදෙන නිලධාරී කැන්පන් විං වායි කියා ඇත්තේ තමා ඉක්මනින් මාරුවී යන හෙයින් තමා වෙනුවට පැමිණෙන නිලධාරියාට පැමිණිලි කරන ලෙසයි. මෙය තමාගේ වගකීමක් නොවන බව පැවසූ ටෝයි ඔවුන් පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුවට යායුතු බව දන්වීය. යුධ හටයන්ට හොඳින් හැසිරීමට තමා උපදෙස් දෙන බව පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුවේදී පොරොන්දු වූ ලුසු වාං වෙනත් කරුණක් ගැනද ඔවුන්ට දැනුම් දුන්නේය. එනම් බල්ලන් ඇතිකිරීම ආහාර නාස්ති කිරීමක් නිසා මින් ඉදිරියට ඔවුන් බල්ලන් ඇති නොකළ යුතු බවයි. මස් කෑම පිණිස ප්‍රයෝජනවත්

බල්ලන් විනුන් විසින් මැරූ අතර විබැටියානුන්ට ඉතිරි බල්ලන් මැරීමට සිදු විය. වරද කළවුන්ට දඬුවම් පැමිණවීමට කිසිම උත්සාහයක් ගත් බවක් ඔහුට දනගන්නට නොලැබිණ. දුෂා කිරීම දිගටම පැවතුනි. නැවතද පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කළ නමුත්, එයටද පිළිතුරක් නොලැබුණි. මේ අවස්ථාවේදී මිනිසුන් එක් තැනකට කැඳවා බල්ලන් නොමැරීම ගැන තරවටු කරන ලදී. මොහුගේ සහෝදරයා ගේ භාය්‍යාවගේ වයස අවුරුදු 25 කි. චීන යුධ හටයෝද, වෙනත් අයද ගම්වල ස්ත්‍රීන් දුෂා කළ බව කම්බාවරුන් සමග සිටියදී බා ජනපද සීමාවෙහි වූ ගෝපොවා ගම්වැසියන්ගෙන් මොහුට සැලවිය.

ඕක්සුන් 500ක් පමණ වාසය කරන පුන්ස්ටෝග් ලිංආරාමය අසලවූ චීන ගොඩනැගිල්ලක ඉදිරිපිට රැස්කරවූ පිරිස අතර මොහුද විය. මේ මොහු පේවුබාවෙන් පිටවීමට කලින්ය. නොමනා හැසිරීම් ඇති ස්ත්‍රීහු ගණනාවක් පෙළට සිටියහ. ඕක්සුන්ද, ලාමාවරුන්ද ඔවුන් ඉදිරියට ගෙනෙන ලදී. මෙයින් එක් ස්ත්‍රීයක් කාමා ලව්‍යුම් නමි. මෝ වඩා දුප්පත් පඩක්තියට අයත් නැනැන්තියකි. බොරු කීමට ප්‍රසිද්ධියක් ඉසුලු මැයට විනුන් විසින් හොඳින් කැම බීමදී මුදලින්ද සංග්‍රහ කර තිබුනි. මැය ලෝසක් වෝඩන් නම් මහලු ලාමා ඉදිරියට පැමිණ, ඔහු තමා හා සංසර්ගයෙහි යෙදී ඇතැයි වෝදනා කර, ඔහු ඇය සරණ පාවා හත යුතුයයි කියා සිටියාය. මෙම වෝදනාව නොපිළිගත් ලාමා, ඇය සරණ පාවා ගැනීමට ඔහුට බල නොකළ යුතු බවක්, එසේ කිරීමට වඩා තමා මරාදමීම ගැන සතුටු වන බවත් කියා සිටියේය. ගල් කැබලි මත විනාඩි පහළොවක්ද, කටු මත පැයක්ද, ආවරණ රහිතව දණගසා සිටීම විනුන් විසින් මොහු ලවා කරවන ලදී. චීන්තු හා ස්ත්‍රීහු මොහුට අතුල් පහරවල් ගසමින්, කණින් අදිමින් කඩු තුඩින් හිසටද ඇත්තාහුය. ඔහු හා තවත් ලාමාවරුන් දහ දෙනෙක් සිර කරනු ලැබූහ. ඔවුන්ගේ අත්වලට මාංවු ලූ අතර කකුල් වලට දම්වැල් වලින් විලංගු දමනු ලැබීය. පසු දින පිටට ගෙනඑනු ලැබූ මහලු ලාමා, පැය දෙකක් නිස්සේ පහර දුන් පසු, මිය ගියේය. ඉතිරි ලාමාවරුන් සිරකරනු ලැබූ බවමුත් ඔවුන්ට පසුව කුමක් වීද යනු දන ගන්ට නැත. ඕක්සුන්ගෙන් එක් නමක් හෝ දෙනමක් විවාහ වූහ. සෙස්සෝ එසේ කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කළහ.

චීන පිළිවෙත් අනුගමනය නොකරන දෙමව්පියන්ට නිග්‍රහ කිරීමටද, දෝෂ දර්ශනයට ලක් කිරීමටද ළමයින්ට අනුබල දෙන ලදී ඒ කොමියුනිස්ට් වාදයට හරවා ගැනීමේ ආරම්භයයි. මෙසේ හරවා ගනු ලැබූ තරුණයෙක් සිය පියා ළඟ සප්තධි වක්‍රය හා නවගුණ වැල තිබෙනුදක ඔහුට පයින් ගසා බැන්නේය. පියාද පෙරලා පහර දුන්නේය. ඔහුද යටත් වූයේ නැත. මෙම අරගලය නැවැත්වීමට ඉදිරිපත් වූවන්ට එතැනට පැමිණ චීන යුධ හටයා ඉඩ නුදුන්හ. ඔවුන්ගේ මතය වූයේ ළමයා කළ දෙය කිරීමට ඔහුට සම්පූර්ණ අයිතියක් ඇති බවයි. ළමයා දිගින් දිගටම බැනීම හා පහර දීම කළ හෙයින් ඔහුගේ පියා එවලේම ගහට පැන දිවි නසාගත්තේය. පියාගේ නම අවටුය. ළමයා ආසාලු විය. ඔහුගේ වයස දහ අටක් හෝ දහනමයක් පමණ ඈත. ඉහතින් විස්තර කරන ලද ආරාමයේ සිටියට කලින් 1954දී මෙය සිදුවිය.

බලයෙන් කොමියුනිස්ට් වාදය ඉගැන්වීම 1952 දී ඇරඹිණ. පාසැල් දෙකක් සඳහා ලැබීයේද දෙකක් පිළියෙළ කැරිණ. එයින් එකක් වයස දහයටත් පහළොවටත් අතර ළමයින් සඳහා වූ අතර, අනික් පහළොවටත් විසිපහටත් අතර තරුණයන් සඳහා විය. මෙයට විරුධත්වය ප්‍රකාශ කිරීමට කිසිවෙක් ඉදිරිපත් නොවීය. එසේ ඉදිරිපත් වූව හොත් ඔවුන් ප්‍රතිගාමීන් ලෙස සලකනු ලැබේ. ප්‍රතිගාමීන්ට අත්වූ ඉරණම ඔවුහු දැනිනි. එනම් මරා දැමීමයි. වයස විසිහතරක්වූ මොහුගේ පුත්‍රයාටද යාමට සිදුවිය. වයස දහඅට, දහ නමය තරම් වූ පිරිමි ළමයින් දෙදෙනෙක්ද, ගැහැණු ළමයින් දෙදෙනෙක්ද 1953 දී චීනයට ගෙනයනු ලැබූහ. සමහර දෙමව්පියෝ මෙය නොකරන ලෙස විනුන්ට ආයාචනා කළ නමුත් එයින් ප්‍රයෝජනයක් නොවීය. ළමයින්ගේ දේවල් ගැන තීරණය කිරීමට ඔවුන්ට බලය නැති බවක්, එය ළමයින් විසින්ම තීරණය කරගත යුතු බවත් ඔවුන්ට දන්වන ලදී. මේ බාලයින්ගෙන් සමහරෙක් යාමට නොකැමැත්ත දක්වූහ.

1954 දී අවුරුද්දට අඩු වයස් ඇති ළදරුවන් හතළිස් අට දෙනෙක් චීනයට ගෙන යන ලදහ. මෙසේ කරන ලද්දේ ඔවුන්ගේ දෙමව්පියන්ට වැඩ කටයුතු වැඩිපුර කිරීමට කාලය ලබා දීමටයයි චීන්තු ප්‍රකාශ කළහ. ළදරුවන් ගෙන නොයන ලෙස බොහෝ දෙමව්පියවරු විනුන්ට ආයාචනා කළහ. චීන යුධ හටයන් දෙදෙනෙක්ද, යුධ හමුදාවට අයත් නොවූවන් දෙදෙනෙක්ද, විබැටියානු ආධාරකරුවන් ටික දෙනෙක් සමග ගෙරෙදට පැමිණ දෙමව්පියන්ගෙන් බලහත්කාරයෙන් ළදරුවන් ගත්හ. මෙයට විරුධවූ දෙමව්පියවරු පහළොවක් විනුන් විසින් ගහට විසිකරනු ලැබූ අතර එක්කෙනෙක් සිය දිවි නසාගත්තේය. මේ ළදරුවෝ සියලු දෙනම මධ්‍යම පඩක්තියට හෝ උසස් පඩක්තියට අයත් වූහ.

මොහුගේ ගමවූ පාටුං ආගාහිදී ධනවත් පවුලකට අයත් අයෙක් කුරුසියට තබා ඇත ගැසීමේ දර්ශනය නැරඹීමට 1953 දී මොහුද කැඳවන ලදී. මොහුට යටින් ගිනිගොඩක් දල්වන ලදී. ඔහුගේ මස් පිළිස්සෙනු මොහු දුටුවේය. සම්පූර්ණයෙන් ධනවත් පඩක්ති වලට අයත් විසිපස් දෙනෙක් කුරුසියේ තබා ඇත ගසනු ලැබූහ. ඒ සියල්ලම මොහු දුටුවේය. 1960 ජනවාරි මාසයේ මොහු විබැටියෙන් පිටත් වන අවස්ථාවේදීත් ඊසාන සීමාවේ නැගෙනහිර කොටසේ ටරුන්සිහි සටන් පැවතුනි. ආධාර ලබා ගැනීමට ආයාචනා කරනු වස් ජාතික ස්වේච්ඡාරක්ෂක හමුදාවේ පණිවුඩයක් ගෙන එන්නෙකු ලෙස මොහු දෙසැම්බර් මාසයේදී සියමුලසථානයෙන් පිටවීය. මේ කාලය එන විට

ඒ කොටසේ ආරාම හා ආගමික සිබියාන පැවැත්ම සම්පූර්ණයෙන්ම අවසානව තිබුණි. ඒවා පාවිච්චි කරනු ලැබුවේ යුධ හටයන්ගේ නිවාසයන් ලෙසය. බිම් මාල අල්ව ස්තාල-යන් ලෙස පාවිච්චි කරන ලදී. චීනය ලෙසින් යවා කලකට පසු ඇස්වලට ඇත ගසා විසි හතර දෙනෙකු මරණු මොහු ජෙට්ටුවෙහිදී දුටුවේය. මෙයද දර්ශනය කිරීමට මිනිසුන් කැඳවන ලදී. මේ මිනිස්සු මධ්‍යම පටිකතියට අයත් අය වූහ. ඔවුන්ට මෙසේ දැඩුවම කරන ලද්දේ ඔවුන් කොමියුනිස්ට් වාදය කරා යන මාවත ඔස්සේ නොයන නිසා යයි විනිසු කීහ. ලෙසින් පැයැලට යැවීමෙන් සහයෝගය දීමට ඔවුන් අකැමැත්ත පළකළ අය වූහ.

*

සාකාශ අංක 4: සාකාශ ආරාමයේ 27 හැවිරිදි හික්සුවක්. සාකාශ ආරාමය පිහිටියේ උතුරු සික්කිම් ප්‍රදේශයට කිට්ටුව, මිගේටස් හි සිට සිව් දිනකින් යා හැකි දුරකය.

1959 දෙසැම්බර් මාසයේ යම් කිසි දිනක මොහු ආරාමයෙන් පිටවීය. 1959 මාර්තු 21 වැනි දින චීන් කොමියුනිස්ට් ආරාමයට පැමිණියහ. (ලාසා කැරැල්ල ආරම්භවූයේ මාර්තු 10 වැනි දාය.) මොවුන්ගෙන් කොටසක් කිට්ටුව කිහිප ආරාමයක නතරවූ අතර, ඉතිරි අය සාකාශ ආරාමයෙහි ලැගුම් ගත්හ. ආරාම වාසීන් චීන් ආරාමයට ආවේ පරිදි ඉගෙන ගත යුතු බව දැනුම් දෙන ලදී. තවද ඔවුන්ට දන්වන ලද කරුණු මෙසේය. විද්‍යාල පුරාණ ආණ්ඩු ක්‍රමය අවලංගු කරනු ලැබේ. දලෙයි ලාමානුමා කැරලි කරුවන් විසින් පැහැර ගෙනයනු ලැබ විද්‍යාලයෙන් පිටව ඇත. ප්‍රධාන ලාමාවරු දෙදෙනා පිටව ඉන්දියාවට ගොස් තිබෙන අතර, කැරලි කරුවන්ට එකතුව ඇති බව පැලව තිබේ. මේ ඩොල්මා පෝට්-හා පුන්ට පොග් පෝට්-ය. මේ දෙදෙනාගෙන් කම්බාවරු ආශීර්වාද ලබා තිබෙන හෙයින් ඔවුහුද කැරැල්ලට සම්බන්ධව ඇත. මුළු ආරාමයම ඔවුන් දෙදෙනාගේ ක්‍රියාවන් ගැන වගකිව යුතුය. ඔවුන් මේ ලාමාවරු දෙදෙනාට විරුධිව කථා කළ යුතුය. ඩොල්මා පෝට්-ගේ නාඩන පිඩන ගැන කිව යුතුය. මේ දෙදෙන මිනිසුන් ගසා කෑ බවට හික්සුන්ට එකඟවීමට සිදුවිය. නැතහොත් ඔවුන් කාලවණ්ණ පර්වත ඔස්සේ යවන බවට (මරණය) තර්ජනය කැරිණ. නව පර්වත හික්සුන් හැදෑරිය යුතු විය. ගිහි පැවිදි දෙපාර්ශවයට අයත් සාකාශ ආරාමයේ නිලධාරීන් සියල්ලම මැයි මාසයේදී සිරභාරයට ගෙන දේපල රාජසන්නක කරන ලදී. ආරාමයේ වෙනම කොටසක ඔවුන් අත්අඩංගුවේ තබා ඉගැන්වීම කරන ලදී. හාණ්ඩා ගාරික නැත ගමේ මිනිසුන් ඉදිරියට ගෙන යන ලදී. හිරිහැර කරන බවට තර්ජනය කරන ලදීත් එම මිනිස්සු හාණ්ඩාගාරික නැතට පහත් අන්දමින් කථා කොට පහර දුන්නෝය. ඔහුට ප්‍රමාණවත් තරම් තදින් පහර දීම නොකෙළේයයි සැළකූ අයටද පහර දෙන ලදී. මේ අයගේ නම තාමි සපෝ නම් විය. මීට පසු මොහු බැඳ සිර අඩස්සියට ගෙනගොස්, අනායන්ටද එසේ දැඩුවම කරනු දකිමට නැවත ගෙනෙනු ලැබීය. පසුව ඔහු සිරකර තිබූ තැනින් ඔහුගේ මළකඳ එලියට ගන්නා ලදී. චීන් කියා සිටියේ ඔහු හදිසි අනතුරකින් මළ බවය.

එවකට සිර භාරයේ සිටි විහාර භාරව සිටි අයෙකු වන ජින්බා නැමත්තා මේ අයට කරනු ලබන නිග්‍රහයන් ජනේලයකින් බලා සිටියේය. ඔහු ජනේලයකින් පැන දුවන්ට උත්සාහ කෙළේය. චීන් කොමියුනිස්ට් අල්ලාගෙන, කීප පළකට පිහියෙන් ඇත, ඔහුගේ බෙල්ලද කැපූහ. ප්‍රසිදියේ පහර දීම නිසා පස් දෙනෙක් මළහ. මොවුන්ගෙන් සමහරෙක් මෙසේය. ආරාමයේ මුදල් භාරව සිටි විසා චෝනාන්, සිය සවාමියාට පහර දීම ප්‍රතික්ෂේප කළ ලාමා-වරයෙකුගේ සේවකයෙකු වූ මිරාබ් යාට්සෝ හා කුනගා යාල්ට්සෝය. තවත් දහ අට දෙනෙකුට තදින්ම පහරදෙන ලදී. ඔවුන්ගෙන් සමහරෙකුගේ නම මෙසේය.

පේට්සුන් කාල්, ආරාමාධිපති රින්චෙන් සන්බෝ, පැමියාං කුට්බ, තුමි මල්සිර, මයි චින්බි. සැන්ගේ, ටෙම්සා රින්චෙන්, සම්ටෙන්, කුන්ග්යාල්, ජම්බා ටෙන්සින් චෝනාර්, ලොඩ්ටෝ ටෙන්සිං, තුබ්ටෙන්, සාකාශ සෙඩෝර්, ටෝබියා, දැන් නෝර්සින්.

ඔවුහු විවාහ වීම යෝග්‍ය බව චීනුන් හික්සුන්ට කී නමුත්, ස්ත්‍රීන් ආරාමයට ගෙනආව හෝ ඒ ගැන තර්ජනාත්මකව බලකිරීම හෝ කළේ නැත. එකතු කොට තිබූ ධාන්‍ය ගෙන යන ලදහ. ආරාමයේ දේපළ අල්ලා ගත් අතර ඩොල්මා, පෝට්-ගේ දේපොල රාජසන්නක කරන ලදී. ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට පක්ෂව කථා නොකළ ආරාමවාසීහුද, උනන්දුවක් නොදක්වූ අයද සිර කරන ලදී. විවාහවී ඉවත්ව යෑමට ලාමාවරු දෙදෙනාට ඉඩදෙන ලදී. පුන්ට්සොග් පෝට්-ගේ හාසනාවගේ මවගේ හිසකෙස් ප්‍රසිදියේ ගලවන ලදී. (මොහු අයත් වූයේ විවාහ වීමට අවසර ඇති රතු හිස්වැසුම නිකායකටය.) සාක්ෂිකරු රාත්‍රිකාලයේ සාකාශ ආරාමයෙන් පැන ගොස් දින නමයකට පසු සික්කිම් ප්‍රදේශයට පැමිණියේය.

සාමාන්‍ය හෝ තරකය ගැන ඔවුන් විශ්වාස නොකළ යුතු බව සාකාශ ආරාමයේදී ආරාම වාසීන්ට විනිසු කීහ. ආරාම අධිපතින් ඇතුළු තවත් කීප දෙනෙක් සමග මොහුද වැඩෙහි යොදන ලදී. ගොයම් හෝ පෝර එකතු කිරීම ඔවුන්ට භාරවිය. ඊට පසුව පාලම් සෑදීම සඳහා ගල් ඇදීමට සිදුවිය. වැඩෙහි යෙදූ ආරාම අධිපතින් අතර ජම්පල් සංබෝ, රින්චෙන් සංබෝ මං-නෝ හා ලුදුප් ද වූහ. ස්ත්‍රීන් තබාගෙන සිටියේයයි මෙම ආරාමාධිපතින්ට මිනිසුන් ඉදිරියේදී චෝදනා කරන ලදී. මෙය සත්‍යයක්ද යි සාක්ෂිකරුගෙන් විමසන ලදී. මොහු ඉතා වේගවත්ව එය අසත්‍යයයි කියා සිටියේය.

*

ප්‍රකාශය අංක 6. 26 හැවිරිදි යුධ හටයෙක්. අවුරුදු 16 පටන් යැන්ටයි බලකායේ සිටියෙකි. වයස 22 සිට මිනිසුන් 25 දෙනෙකු භාරව සිටියේය.

දේශපාලනමය හා ආගමික කරුණුවලදී සහාය වීම සඳහා ඔවුන් පැමිණි බව වින්දනු පැමිණි අවසානවේදී කියා සිටියහ. ආරාමයන් ආරක්ෂා කිරීමට හා මිනිසුන්ගේ ජීවනාන්තරවය උසස් කිරීමට සහාය වීමේ පොරොන්දුව හැරෙන්නට ඔවුන් දීමට බලාපොරොත්තුවන ආධාරයන්ගේ කිසි විස්තරයක් හෙළි නොකළහ. මෙසේ ආධාර දීමට පොරොන්දු වීමේදී ආරාමයන්ගේ ආගමික නිදහස පැවැත්වීම කොන්දේසි සහිත බවක්ද නොකිය. මොහු ආරාමයන් කීපයක් ළඟම වාසය කර ඇත. එහෙත් හික්සුන්ට හිරිහැර කරනු දක නැත. චීන හමුදාව ලාසා නුවරට පැමිණ මුලින්ම සිටියේ කුඩාරම් කඳවුරුවලය. චාන් කුවො හුවාගේ හා වාං චිංචු ගේත් පැමිණීමෙන් පසුව විශාල හට පිරිස් පැමිණියෙන්, රජයේ ගොඩනැගිලි හා ඉඩම්ද පුද්ගලික ගෙවල්ද, චීන හමුදාවන් ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස ගන්නා ලදී.

ලාසා නුවර චීන පාසැල් ඇරඹිණ. මේවායේ පුහුණුව ලැබූ ළමයින් හා තරුණයෝ දෙමාපියන්ට අකීකරුවීමට පටන්ගත්හ. මොහුටද කැඳවීමක් ලැබුණු නමුත් මොහු ගියේ නැත. මොහුගේ බාල සහෝදරයෙක් මේ පාසැලකට ගියේය. එවකට ඔහුගේ වයස දහ අටක් පමණ විය. පැය අටෙන් පැය දෙකක් පමණ විබැව් බසින් ඉගැන්වීම පිණිස වෙන්වුණු අතර සෙසු, කාලය කුළ ප්‍රධාන වශයෙන් උගන්වන ලද්දේ චීන බස ලිවීම හා කොමියුනිස්ට් වාදයන්ය. කිසි ආගම ඉගැන්වීමක් නොවීය.

ඉගෙනගැනීම සඳහා චීනයට ගිය අය ගණනාවක්ම මොහු පුද්ගලිකව දැනී. එයින් සමහරෙක් ලෙස ඔහු සඳහන් කළ අය මෙසේය:—ඤාතිවරයෙක් වන සීඕ, කාල්සාං යෑංසෝම් හා නීවා සාං යන කාන්තාවන් හා ලුන්තෝක් හා කාමා යන පුරුෂයන්ය. යාමට ප්‍රතික්ෂේප කළ අයට හිරිහැර කළ බව ආරංචිව ඇත. මොහු පවසන අන්දමට ගිය අය පවා ගොස් ඇත්තේ නොගියොත් ඔවුන්ට කුමක් කරවීද යන බිය නිසාය.

මොහුගේ බලකායට අයත් ගොනේ නමැත්තෙක් විය. අශ්වයින් බලාගැනීම සඳහා බලකාය මගින් ඔහු පිටත් කර යවන ලදුව, ලාසා නුවර සිට සැතපුම් දහයක් හෝ පහළොවක් ඇතිත් කඳවුරක් ගසාගෙන සිටියේය. වින්දනු ඔහු කැරලිකරුවෙක්ය කියා වෙඩි තබා දමූහ. මේ අවධිය වන විට කම්බාවරුන්ගේ කැරැල්ල පටන්ගෙන තිබුණත්, ලාසා නුවරට කිට්ටුව කිසි කැරැල්ලක් නොවීය. ගොනේ කැරලිකරුවෙක් නොවීය. හැඩහුරු කමෙන් වුවද ඔහු කම්බාවරයෙකුට සමාන නැත. වෙඩි තැබීමෙන් සිදුවූ තුවාල කීපයක් සහිතව ඔහුගේ මළ සිරුර උසස් නිලධාරියෙකු වූ, මෙම සාක්ෂිකරුගේ පියා දක්නේය. විනුන්ට පැමිණිලි කළ පසු, ගොනේ කැරලිකරුවෙක් නොවන බව, ඔවුහු අන්තිමේදී පිළිගත්හ.

වයස 16ක් වූ පෝර්චු සේරිං නමැත්තා මැතිගේ එන විට චීන යුධ හටයෙකු හා සාමාන්‍ය චීන වැසියෙකු අතර අරගලයක් දක්නට ලැබී ඇත. එම අගරලයේදී ඔහුට වෙඩි වැදී ඇත. මේ ගැන ප්‍රශ්න කළ විට විනුන් කියා ඇත්තේ ඔහු පිහියක් රැගෙන ආ බවය. ඇත්ත වශයෙන්ම ඔහු ළඟ කිසිම ආයුධයක් තිබී නැත.

වින්දනු නිතරම මෙම සාක්ෂිකරු කැඳ වූහ. සමහර විට කැඳවනු ලැබූයේ හනිවය. අතින් අවසානවලදී කණ්ඩායම් සමග කැඳවනු ලැබීය. ඒ කැඳවූයේ මොහු සමග කරා බස් කිරීම පිණිසය. විබැව් රජය ඉක්මනින් අභාවයට යන නිසා එම රජයට සේවය කිරීම නිෂ්ඵල බව 1958 දී මොහුට කියා ඇත. වැඩි වැටුප් ලැබෙන චීන හමුදාවට බැඳෙන ලෙස මොහුගෙන් ඉල්ලා ඇත. ආගමෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැති බව මොහුට කියා ඇත. මෙවැනි සාකච්ඡාවන් පැවතුනේ විනුන් කරා බස් කිරීම පිණිස මොහුගේ නිවසට පැමිණි අවසාන වන්නිදිය. හික්සුන් අනුන්ගෙන් ජීවත්වන්නන් බවද, ඔවුන් වැඩ කළ යුතු බවද මොහුට කියා ඇත. 1958 අවසානයේදී හෝ 1959 මුලදී මොහු ජාතික ස්වේච්ඡාකර්මක හමුදාවට බැඳුණි. කාමිගි පදිංචි මොහුගේ මාමාද, වෙනත් නැදැයෝද, එහි පවතින කරදර ගැන දන්වා සමුද්‍රවට බැඳෙන ලෙස ඉල්ලා ලියුම් එවා ඇත. ඇත්ත වශයෙන්ම මොහු යුධ හමුදාවට බැඳුණේ දකුණු විබැව්ගේදීය. කාමිගි ධනවත් පවුල්වල දේපළ ඔවුන්ට අහිමිව ඇති බවද තවද ඒ අයට වද හිංසා පමුණුවන බවද මොහුට විස්තර වශයෙන් දනගන්ට ලැබුණි. 1957දී, විනුන් විසින් ඇති කරනු ලැබූ ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට විරුධව කරාකළ මොහුගේ ඇතැම් නැදැයින් මරා දමා ඇත. ආරාමවල විසූවන් ඒවායින් ඉවත්කොට වැඩෙහි යොදවන ලදහ. මොහුගේ පවුල මධ්‍යම පසික්කියේ ගොවි පවුලක් ලෙස මොහු සලකයි.

ලාසාහි කැරැල්ල ඇතිවන විට මොහු එහි සිටියේය. මොහු එහි සිටින බව දනගත් වින්දනු, මාර්තු 18 වැනිද එහි නතර කර සිටී චීන හට කණ්ඩායම් වෙත පැමිණෙන ලෙස නියෝග කළහ. ඔහු ගියේ නැත. දලෙයි ලාමාතුමාගේ ආරක්ෂක හටයින් කීප දෙනෙක් නෝවු-ලින්කාවෙහිදී විනුන්ට භාරවූ පසුන්, ඔවුන්ට මැණික් තුවක්කුවලින් වෙඩි තබනු මොහුගේම කණ්ඩායමේ හටයෙක් වූ පෙබ්බා යූංචෝ දුටුවේය. මාර්තු 22 වැනිද මොහු පසම්බෝව මැදින් ගමන් කරන විට වින්දනු ස්ත්‍රීන් හා ළමයින් ඇතුළු පාරේ ගමන් කළ අයට බෝම්බ දමමින් මැණික් තුවක්කුවලින් වෙඩි තබූහ. තවද දකුණු විබැව්ගේ වින්දනු බෝම්බ දමූ අවසානවේදී මොහු හා සේවය කළ හටයන් හා කණ්ඩායම් නිලධාරීන් හත් දෙනෙක් මළහ.

දින හතරකට පසු සාක්ෂිකරු නැවතත් පැමිණියේය. ඔහුට ප්‍රකාශයක් කිරීමට කියන ලදී. ඔහුගේ හට කණ්ඩායම වෙනුවෙන්ය. ඔහු කලින් කී දේවලට වඩා බොහෝ දේ මෙම ප්‍රකාශයෙහි ඇත. 1950 දී මොහුගේ හට කණ්ඩායම එමධෝවලින් බස්නාහිරෙන් වූ කාමිහි මුර සේවයෙහි යෙදී සිටියහ. එින්තු තුන් පැත්තකින් පහරදී එමධෝව අල්ලාගත්හ. ඡෝටා ඉහාසත්වලටගිය මොහුඑහි කලක් (එනම්දෙමසක් පමණ) සටන් කළපසු, සම්මුති-යකට පැමිණ ඇති හෙයින් දකුණු ටිබටයට පසුබසින ලෙස මොහුට විබැටියානු රජයෙන් අණ ලැබිණ. මෙම අණ ලැබුණේ 1950 දී බව මොහු තරයේම කියා සිටියේය. 1951 දී චීන හමුදාවෝ ලාසා නුවරට පැමිණ සිරිත් පරිදි කරුණු දහ හතක් ගැන පැමිණි සම්මුතිය පැහැදිලි කරදී ඔවුන්ගේ ප්‍රතිපත්තියද ප්‍රකාශ කළහ. 1953-54 දී චීන්තු ලාසා නුවර දේපළ හා ඉඩම් කඩම් අල්ලා ගත්හ. හට කණ්ඩායමේ සරඹභූමියද, එළවලු වැවිලිභූමියද ඔවුහු අල්ලා ගත්හ. මොහුගේ හට කණ්ඩායමට දහතුන්වැනි දලෙයි ලාමාකුමාගෙන් යැත්විසිහි උද්‍යානයක් ලැබී තිබුණි. මෙය නිවාසස්ථානය වශයෙන් හා සෙල්ලම් පිට්ටනිය වශයෙන්ද පාවිච්චි කරනු ලැබීය. මෙයද චීනුන් අල්ලා ගත්හ. ලාසා නුවර තැනින් තැනවින්තු ආරක්ෂක ස්ථාන ගොඩ නැගූහ. විබැටියානු හමුදාවද චීනුන්ද අතර නිතරම ගැටීම් ඇති විය. චීනුන් සමග මිත්‍රත්වයෙන් පසුවන ලෙස දලෙයි ලාමා කුමා ඔවුන්ට නියෝග කෙළේය. ඔවුහු එසේ කිරීමට උත්සාහ දරූහ. මේ අවස්ථාවේදී පාරවල් සෑදීම සඳහා මොහුගේ කණ්ඩායමෙන් හටයන් 300 ක් ඉල්ලා සිටියහ. මොහු ද එම පිරිසට ඇතුළත්විය. විබැටියානු රජය මගින් යවනු ලැබූ මොවුන්ට, කෑම සපයනු ලැබුයේද එම රජය මගිනි. දිනකට පැය නමයක් වැඩ කළ විට මොවුන්ට චීන ඩොලර් එක බැගින් ගෙවනු ලැබුහ. මුලදී චීන හටයෝද මොවුන් සමග වැඩ කළහ. පසුව ඔවුහු පරිපාලන කටයුතු වල නිරත වූහ. මෙය තුන් මසක් පමණ පැවතුණි.

හටයන්ගේ බඩුබාහිරාදීය තබන කුඩා ගෙයක් යැත්විසියේ තිබුණේය. මෙය චීන්තු අල්ලා ගත්හ. හට හමුදාවට අයත් නියෝජිතයෙක් වූ සාමාන්‍ය වැසියෙකු මෙම දේපළ ලබාගෙන ඇති බව එම හට කණ්ඩායමේ කෝපරාල් නිලධාරියෙකුගෙන් ඔවුන්ට දනගන්ට ලැබී ඇත. 1958 දී චීනුන් විසින් සිරභාරයට ගත් මොහු ප්‍රතිගාමීන්ගේ දේපළ තබා ගැනීම ගැන වෝදනා ලැබීය. හටයන්ගේ දේවල් චීන්තු පැහැර ගත්හ. හට කණ්ඩායමේ නියෝජිතතැනට කුමක් සිදුවූයේදැයි දනගන්තට නැත. තරුණ හටයන්ගෙන් තුන්දෙනෙක් සුහුණුව සඳහා ගොස් ආපසු පැමිණියේ නැත. රාත්‍රි කාලයේ ලාසා නුවර පොලිස් මුරසේවයේ මොහුගේ හට කණ්ඩායම යෙදුණි. පසුව මෙය චීනුන් සමග හවුලේ කරන ලදී. අන්තිමේදී 1956 දී හෝ 1957 දී මුර සේවය චීනුන් අතටම ගැනිණ.

ලාසා නුවර විනාශකාරී දිස්ත්‍රික්කය ප්‍රතිශෝධනය කරන ලදී චීනුන් විසින් වාර්තා කරනු ලැබූ හෙයින්, දූෂණය බහුල වූ ලාසා නුවර වෙනත් දිස්ත්‍රික්කයන් ගැන ඔහු දන්තේදැයි සාක්ෂිකරුගෙන් විමසන ලදී. ගණිකා නිවාස එකක් හෝ දෙකක් තිබිය හැකි වුවත් එවැන්තක් ඔහු නොදනී. විබැටියානු කැරලිකරුවන් ඉවක් බවක් නැතිව ස්ත්‍රීන් දූෂ්‍ය කරන ලදී චීනුන් විසින් වෝදනා නගා ඇති හෙයින්, මොහු පහත හඳහන් විස්තරය කෙළේය. බීමන්වූ අය ඇතුළු චීනුන් විබැටියානු ස්ත්‍රීන් නිසා කෝලාහල කරනු මොහු දක ඇත. මේ ස්ත්‍රීන්ගෙන් සමහරු සිය කැමැත්තෙන් චීනුන් සමග යනු මෙන් පෙණින. අන්‍යයන් දූෂ්‍ය කරන ලදී ඔහු විශ්වාස කරයි. ඔවුන් කිසිවෙකුගේ නමක් සඳහන් කිරීම හෝ ඔහුගේ පුද්ගලික දැනීමෙන් යමක් කීමට හෝ මොහුට නුසුළුවන. චීන හටයන් හතර දෙනෙකු විසින් විබැටියානු ස්ත්‍රීයක් දූෂණය කරනු මුර සේවයේ යෙදුන සමහර හටයන් දක ඇත. ඇය බලහත්කාරයෙන් චීන ගෙයට ගෙන ගොස් මුලු රාත්‍රියක් එහි තබා ගෙන සිටිනු ඔවුන් දක ඇත. හිරු උදාවට මදකට කලින් එයින් පිටවූ ඇය සිදුවූ දේ මිත්‍රයන්ට කියා ඇත. ඇය ඔබාගෙන සිටියදී චීන්තු වරින් වර ඇය දූෂ්‍ය කළ බව මේ මිත්‍රයෝ මුර සේවයේ යෙදුන හටයන්ට පැමිණිලි කළහ. මුර සේවයේ යෙදුන හටයෝ මෙය මහෙස්ත්‍රාත් කායාර්‍යාල යට පැමිණිලි කළහ. නමුත් මේ ගැන කවර පියවරක් ගත්තේද යනු මොහු නොදනී. ස්ත්‍රීයගේ නමද මොහු නොදනී. ඇයට වයස අවුරුදු දහ අටක් හෝ දහ නමයක් පමණ ඇත. ඇ අවිවාහකය.

ලාසා නුවරින් සැතපුම් පහක් පමණ ඇත ගමකින් ඒ ගමේ වැඩකට නැති අය කීප දෙනෙක් කම්බාවරුන් මෙන් වෙස් වෙලා ගෙන අස්වයන් ගෙනයනු මොහුගේ හටයන් කීපදෙනෙකු දක ඇත. ගොවියන් හටයන්ට පැමිණිලි කළෙන් ඔවුහු එවලේම ඒ ගැන කටයුතු කළහ. එකෙකුට සෙඳි තබන ලදී. තවෙකෙක් බේරි ගියේය. තවත් එකෙකු අල්ලා ගන්නා ලද නැතැත්තා කම්බාවරුන්ගේ ඇඳුම් ඇඳ කළු විල්ලූද පා වහන් ලා සිටියේය. ගොවියන් ගෙන් කොල්ලකෑම පිණිස චීනුන් ඔවුන් වෙස් වලා එවූ බව අල්ලාගත් තැනැත්තා කියා සිටියේය. සාක්ෂිකරුගේ මිත්‍රයෙක් වන පෝනාන් වන්ඩි නමැත්තා ඔහුට වෙඩි තැබුවේය. මෙය සිදුවූයේ 1959 ජනවාරි මාසයේය. මේ අවධියේදී, විශේෂයෙන්ම දෙසැම්බර් සිට පෙබරවාරි දක්වා වූ කාලයේදී, කම්බාවරු ඒ ප්‍රදේශයේ ගොවියන්ගේ කොල්ලකෑම කරන බව ප්‍රචාරය කළහ. මේ අයුරින් වෙස් වලා ගත් කම්බාවරුන් කීප තැනකටම යවන ලදහ. ලාසා නගරයෙන් සැතපුම් විසි පහක් පමණ බටහිරින් වූ රාටු නම් ප්‍රදේශයට මොවුන් හතළිහක් හෝ පහහත් පමණ යැවූ බවත් ඔවුහු ගමක් කොල්ල කෑ බවද මොහුට ආර්ථි විය. ජාතික ස්වේච්ඡාරක්ෂක හමුදාවෙන් එවැනි අය එවන ලද්දේදැයි විමසා ගමේම අය එම හමුදාවට පණිවුඩකරුවෙකු එවූහ. නොබුලිකාවට පිටුපසින් චීන යුධ මුලස්ථානයට ම-කොල්ලකාරයෝ රාත්‍රි කාලයේ ඇතුල්වෙනු දක ඒ බව ලාසාවෙන් රාටු ප්‍රදේශයට දන්වා

යවන ලදී. මාකොල්ල කරුවන්ගෙන් සමහරෙක් ලාසා ප්‍රදේශය භාෂාව කරා කළහ. (නැගෙනහිර විඛාලයේ ප්‍රාදේශීය භාෂාවෙන් ලාසා ප්‍රදේශයේ ප්‍රාදේශීය භාෂාවෙන් වෙනස්-කම් කෙතරම් උග්‍රද කීවහොත්, මේ ප්‍රදේශයේ විඛාලියානුන් හා කරා කරන විටදී අඩමෝ ප්‍රදේශයේ භාෂණ පරිවර්තකයෙකුගේ සේවය අවශ්‍ය විය) ඔවුන්ගෙන් සමහරු කරාකළ ආකාරය අනුව චිත්‍රන් ලෙස හඳුනා ගන්නා ලදී. සමහරු ඔවුන් ඇද සිටි ඇඳුමට නුසුරු බවක් දක්වූහ. කුංගා සමටන් නම්වූ ජාතික ස්වේච්ඡාරක්ෂක හමුදාවේ කපිතන්වරයෙකුට මෙම වාර්තාව ඉදිරිපත් කරන අවස්ථාවේදී සාක්ෂිකරු එහි සිටියේය. මේ කපිතන් තැන දැනට සිටින ස්ථානය දැනගන්නට නැත. මෙම වෙස්වලාගත් කම්බාවරුන් විසින් දූෂා කිරීම පිළිබඳ කිසිම වාර්තාවක් මොහුට දැනගන්නට ලැබී නැත. නමුත් කොට්ඨවත්, අශ්වයන් ආදීන් කොල්ල කෑම ගැන මොහුට ආරංචි වී ඇත. මාකොල්ලකාරයන් පැමිණියේ ජාතික ස්වේච්ඡාරක්ෂක හමුදාවේ ආහාර හා බඩු ඇදීමේ සතුන් ඕනෑකර තිබෙන බව කියමිනි. මොවුන්ගේ කීමට රැඳුණු සමහර ගම් වැසියෝ සිය කැමැත්තන් ඒ දේවල් දුන්හ. එසේ කැමැත්තෙන් නුදුන් අතින් අයගේ දේවල් බලහත්කාරයෙන් උදුරාගත්හ. මේවැනි ආධාර ඉල්ලීමට ජාතික ස්වේච්ඡාරක්ෂක හමුදාවේ සාමාජිකයන් පැමිණෙන විට විශේෂ සහතිකයක් රැගෙන එන බව මේ සිද්ධියෙන් පසුව මිනිසුන්ට දැනුම් දෙන ලදී. මෙම සහතිකය ලෙස නොමැතිවූ විට ගම්වාසීහු කිසි දෙයක් භාරදීම ප්‍රතික්ෂේපකොට හිරිහැර කළහ.

*

ප්‍රකාශය අංක: 9. වයස 32ක්වූ පුනරාත්මය ලැබූ ලාමාවරයෙක්. කාන් ප්‍රදේශයේ බරපිහි පැලසෝමි ආරාමයෙහි.

දැනට මේ ලාමාවරයාගේ කන් ඇසීම දුර්වලය. ඔහුගේ මානසික ඉන්ද්‍රියන් තරමක් දුර්වල බව මොහුගේ මිත්‍රයා කීවේය. ඔහුට කියන දේ තේරුම් ගත හැකි බව පෙනේ. අබණ්ඩව පිළිතුරු දීමට පුළුවන.

1956 දී චිත්ත ලාමාවරුන් චීනයට ගෙනයාමට පටන් ගත්හ. ඔවුන් පැල්සෝමි ආරාමයෙන් යා සුකුයයි නියෝග කරන ලදී. පළමුව නා හිමියන් දෙදෙනෙක් ගියහ. එවිට එක් හිමි නමක් ආපසු පැමිණි අතර අනික් නම ආපසු පැමිණියේ නැත. ආපසු පැමිණි නාහිමියෝ තුන් මසක් පමණ බැහැරව සිටියහ. ආරාමික ආයතනයන් අභාවයට යන බවත්, උන්වහන්සේලා කොමියුනිස්ට් වාදය පිළිගතයුතු බවත් චිත්ත උන්වහන්සේට කියා ඇත. උන්වහන්සේට දේශනයන් රාශියක් පවත්වා, බෞද්ධාගම අනුගමනය නොකළයුතු බවත් සියලුම දේපළ චිත්තන්ට දිය යුතු බවත් කියා ඇත. ආපසු ආරාමයට ගොස්, කීකරු නොවූවහොත් බලය යොදවන බව, ආරාමිකයන්ට දන්වන ලෙස උන්වහන්සේට කියා ඇත. නාහිමිවරුන් දෙදෙනාගෙන් ජ්‍යෙෂ්ඨ හිමියන්ය ආපසු පැමිණියේ. එහි ගිය පසු උන්වහන්සේලා දෙනම වෙන්වූ නිසා අනික් හිමියන්ට සිදුවූයේ කුමක්දැයි නොදනී. නාහිමියන් ආරාමිකයන්ට ආගම අත්හැරීමට නියම කළේ නැත. එසේම එවැනි කිරීමට ඔවුන් කැමති නොවනු ඇත. එවිට චිත්ත පැමිණ කුංගා පාසා නමැති ලාමාවරයාද හික්ෂුන් දොළොස් නමක්ද ගෙන ගියහ. ඔවුන් මරා දමා ඇතැයි දූෂමාන ආරංචිය ලැබුණි. එහෙත් ඒවා තහවුරු කරනු ලැබුයේ නැත. ඔවුන් ගෙනයනු ලැබුයේ 1956 දීය. මෙම සාක්ෂිකරු 1957 දී පිටත්වන අවස්ථාවේදීත් ආපසු පැමිණ නැත. කුංගා පාසා ගෙනයාමට කලින් ඔහුට ප්‍රසිද්ධියේ අගෞරව කොට නින්දාවට භාජන කරන ලදී. චිත්ත කියා සිටියේ මොහු වස්තුව රැස්කරමින් මිනිසුන් ගසා කෑ බවයි. එම හේතුව උඩ රටයක බැඳ තණ කොළ කෑමට සැලැස්වූහ. ඔහුගේ පිටඋඩ නැගී ඔහුට පහර දෙන ලෙස චිත්ත දුප්පත් මිනිසුන්ට කීහ. විඛාලියානු ස්ත්‍රීන් දෙදෙනෙක් ඔහුගේ පිට උඩ ගියහ. සාක්ෂිකරු මෙය දුටුවේ නැත. යම් කිසි මිනිහෙකු මෙය ඔහුට කියා ඇත. ඔහු එය දක ඇත. ලාමාවරුන් හිරහාරයට ගන්නා නිසා ඔහු පැන ගියේය. ඔහු කිසිවිටෙක චිත්ත සමග කෙලින්ම කථාකර නැත. ඔහුගේ අනෙක් නියෝජිතයන් යැවීය. ඔවුහු ආගම ආරක්ෂා නොකරන බවත්, ඔවුන් දෙවියන් වහන්සේ කෙරේ විශ්වාසය නො තැබිය යුතු බවත්, ආරාමයන් චිත්තන්ගේ අණට කීකරු නොවූවහොත් ආගම ඇදහීම තහනම් කරන බවත්, චිත්ත ඔහුට කියා ඇත. මව්හු මරණ බවට තර්ජනය කළේ නැත.

*

ප්‍රකාශය අංක. 10: 29 හැවිරිදි සුළු ගොවියෙක්. අම්බෝ ප්‍රදේශයේ ඩොයිගි අයෙකි.

කුවෝමිංටෑං කොටසට අයත්ව සිටි හටයන් සියලු දෙනද, ඔවුන්ගේ ආධාර කරුවන්ද, 1951 දී චිත්ත විසින් මරාදමන ලදී. අම්බෝ දිස්ත්‍රික්කයේ මුලාදානිනැන වූ ඩෝල්මන්යා ද මෙසේ මරා දමන ලද අයෙක් විය. මව්හු කෝමිංටෑංවරුන්ට වැඩකළ බවත්, ගොවියන්ට වද හිංසා කළ බවත් සඳහන් දන්වීම ලැබී ඔවුන් ලවා ගෙනයන ලදහ. ඔවුන්ට වෙසී තැබිය යුතුදැයි මහජන මතය විමසීමක්ද ඒවායේ විය. තමන් ඒ අදහසට එකඟ නොවූවහොත් කුවෝමිංටෑං අනුගාමිකයන් ලෙස සලකන හෙයින් මිනිසුන් එයට එකඟ වූ බව සාක්ෂිකරු

කල්පනාකරයි. ඔහුද එකඟ වී ඇත්තේ එසේය. මුලුමනින්ම මිනිසුන් 120ක් පමණ වෙඩිතබා දමන ලදහ. මේ මිනිසුන් ගොවියන්ට වද ගිංසා කළ කිසිම අවසාචක සාක්ෂිකරු නොදැනී.

ඉඩම් හිමියන්ගෙන්ද, ධනවතුන්ගෙන්ද සමන්විතවූ මිනිසුන් හතළිහක් පමණ මරා දැමීම හෝ පිටුවහල් කිරීම හෝ කරන ලදහ. ඔවුහු ගොවි දසයන් අයිති කරුවන් බවද, දුප්පත්තේ දඩය මහන්සියෙන් යැපුනවුන් බවද වෝදනා කොට, ගොවියන්ගේ යහපත සඳහා ඔවුන්ගේ වස්තුව රජයට අයත්විය යුතු බව කියන ලදී. මෙම තැනැත්තන්ට වැඩකාරයන් රාශියක් සිටියහ. එහෙත් ඔවුහු ගොවි දසයින් අයිති කරුවන් නොවූහ. මෙම ගණයේ දහ දෙනෙක් මරා දමන ලදහ. චිත්තු කියා සිටියේ මෙම පාලනය යටතේ වැඩකාරයන් දුක් විඳි බවය. නමුත් සෑම වැඩකාරයෙකුටම ගෙවන ලද බව මෙම සාක්ෂිකරු කියයි. මොහුට වැඩකාරයෝ නොසිටියහ. එහෙත් ගිගිර සෘතු වේ. දී හා සරත් සෘතුවේදීත් වැඩකාරයන්ගේ සේවය ලබාගෙන ඔවුන්ට කුලී ගෙවිණි. මිනිසුන් මරා දැමීම දර්ශනය කිරීම සඳහා කැඳවූ රැස්වීමටදී ධනවතුන් දහ දෙනෙක් හා ඉඩම් හිමියන් දෙදොස් දෙනෙක්ද මරා දමනු මොහු දුටුවේය. පසුව කී අය ග්‍රාම නායකයෝය. ඉතිරි දහ අට දෙනා අන්තර්ධාන වූහ. මරා දමනු ලැබුවේ හිසේ පිරිපසට වෙඩි තැබීමෙනි. වෝදන යාස්ටෝ හා යංස්ටා පක්ෂෝ මොවුන් අතර වූහ.

අම්බෝ හි පුනරාත්මය ලැබූ ලාමාවරයෙක් වූ කුණේයා සිරභාරයට ගන්නා ලදී. සීතී-වලට ගෙනගොස් ඔහු එහි සිරකර තබන ලදී. කඳුකරයේ වසන වොරයන් ගැන සඳහන් කළ වින්දනු, මිනිසුන් කොල්ලකෑමෙන් වස්තුව ලබාගන්නා ලාමාවරු හා හික්ෂුන් නියම වොරයන් බව කීවේය. කඳුකරයේ වොරයන්ට වස්තුව නැත. නමුත් ලාමා-වරුන්ට හා හික්ෂුන්ට වස්තුව තිබේ. ඔහු බන්ධනාගාරයේදී මිය ගියේ යි වින්දනු ප්‍රකාශ කළ විට, ඔහු මරා දැමියා මිනිස්සු විනුන්ට වෝදනා කළහ. මෙය පිළිනොගත් වින්දනු, ඔහුගේ මෘතශරීරය සොයා ගන්නා ලෙස මිනිසුන්ට කීහ. නමුත් ඔවුහු එසේ කළේ නැත. අම්බෝවේ අනික් ලාමාවරු හතරදෙන විනුන් විසින් ගෙන යන ලදහ. ඔවුන් ඊට පසුව දක්නට නොලැබිණ.

ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණයෙන් පසුව අම්බෝවේ ජනයාට කුසගින්නේ සිටීමට සිදුවිය. ළමයින්ට සෑහෙන පමණ ආහාර නොලැබිණ. ළමයින් ඒනගේ පාසැල්වලට යවන ලෙසත්, එහිදී ඔවුන්ට ආහාර පාන ලැබෙන බවත් වින්දනු කීහ. ළමයින්ට දීමට ආහාර නොමැති නිසා මිනිස්සු ළමයින් විනයට යැවූහ. 1957 දී ඒනගේ සිට පදිංචිය සඳහා පැමිණි අය විබැටියානු පවුල්වල ජීවත්වීමට සැලැස්වූහ. අම්බෝවේ පුරුෂයා මියගිය හෝ බැහැරව සිටි පවුල්වල ජීවත්වීමට මිනිසුන් කිස්පස් දෙනෙක් යවන ලදහ. මෙම ප්‍රතිපත්තිය ප්‍රකාශයට පත්කිරීම සඳහා, පැවැත්වූ රැස්වීමකදී, සිය පුරුෂයා බැහැරව සිටි කාන්තාවක් වූ ඩෝපේට්සෝ නැමැත්තියටද, තවත් කාන්තාවන් කීප දෙනෙකුටම වින්දනු සමග ජීවත් වන ලෙස කියන ලදී. රැස්වීමෙන් පසුව කාන්තාවෝ සිය කැමැත්තෙන් එම යෝජනාවට කැමැති වූවෝද සි මොහු නොදැනී. පුහුණු කිරීමේ අවසාචනාවලදී හැරෙන්නට ඔවුන්ට මුන ගැසීමට ඉඩ නොලැබුණි. ඩෝපේට්සෝගේ පුරුෂයා විනුන්ගේ වද ගිංසාවලින් පසුව පැන ගොස් සිටි හෙයින්, මෙම මිනිසාට ඇය කැමැතිවීම නොවිය හැකි බව මොහු කල්පනාකරයි.

ජාති වාදී ප්‍රචාරයන් මොහුට දක්නට ලැබුණි. අම්බෝවේදී මොහුට භාවා නොතබස් නම් අයෙක් මුන ගැසී ඇත. මොහු අම්බෝවේ අයෙකි. ප්‍රචාරයන් සඳහා වින්දනු මොහු ලපයෝගිකර ගත්හ. විබැටියානුවෝ, මහන්සිවි වැඩ කිරීම හැර වෙන කිසිවක් නොදත් පහත් නුගත් කොට්ඨාශයක් බවද හේ කීය. මානසිකවද, ශාරීරිකවද, සෝචියට හා ඒන ජාතිහු වඩා උසස් හෙයින්, ඔවුන්ගේ රුධිරය ලබා ගන්නා බවද කියන ලදී. මෙම ජාතීන් විබැටියෝ ව්‍යාජන කළ යුතුය. ළමයින් ඇතිකර ගැනීම සඳහා ස්වාමී පුරුෂයෙකු අවශ්‍ය නැති බව වින්දනු කීහ. ළමයෙකු ලබා ගැනීම සඳහා සෝචියට පුරුෂයෙකුගේ කීටානු ස්ත්‍රීන් තුළට ඇතුල් කිරීම කළ යුතු බව කීහ. ස්ත්‍රීයක් තබා ගැනීම අවශ්‍ය නැති බවත්, නාජනිය ලබාගැනීමේ වෙනත් ක්‍රම ඇති බවත් කියන ලද නමුත් ඒ ක්‍රම මේ මෙයයි විස්තර නොකරන ලදී. තමාට විද ගැනීමට සිදුවූ එක්තරා කරුණක් ගැන මොහුගේ මිත්‍රයෙකු විසින් ඔහුට කරන ලද විස්තරයක් නිසා, එවැන්නකට මුහුණ පෑමෙන් මොහු බේරුණි. එවැන්නක් කිරීම සඳහා තෝරාගන්නා ලද පිරිසකගේ ලැයිස්තුවක ඔහු ගේ නමත් තිබුණි. සමාජ රෝග වැළඳී ඇත්දැයි දනගැනීම පිණිස වයස පහළොවටත් හතළිහටත් අතර අය පරීක්ෂා කරන බව වින්දනු ප්‍රකාශ කළහ. මේ ගැන මොහු ඇසූ විස්තරය මෙසේය. රබර් ආචාරණයක් දුමු ඇඟිල්ලකින් අධෝමාරිය පරීක්ෂා කරනලදී. ඇඟිල්ල වෙගයෙන් වලනය කරණු ලැබීය. එවිට පරීක්ෂණයට භාජනය කරනු ලබන්නාට මුත්‍රා පහවීමට ආසන්නවන්නාක් මෙන් හැඟීමක් ඇති විය. මුත්‍රා මාරිය ඔස්සේ සිහින් ඉදි කටුවක්යයි සිතිය හැකි දෙයක් ඇතුල් කරන ලදී. එය ඉතා වේදනා සුළු විය අන්තිමේදී ඒ හේතුවෙන් සිහිය දැනුණි විය.

මොහු විබැටියෙන් පිටවූ අවසාචනා එන තුරු කෘත්‍රීම ජනන ක්‍රමයෙන් වින්දනු ප්‍රතිඵල නොලැබුණි. කෘත්‍රීම ජනන ක්‍රමය ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ කිසිම විබැටියානු ස්ත්‍රීයකගෙන් මොහුට දනගන්ට නොලැබිණ. අම්බෝවේ ස්ත්‍රීන්ගෙන් ඇසීමට ඔහු ලැජ්ජා විය. ආක්‍රම-නිකයන් පැමිණි පසු, මේ ආකාරයෙන් බිපයන් පතුරුවන බව වින්දනු 1956 දී රැස්වීමකදී

කිවෙරිය. ඒ ලහදීම මොහු පිටත් විය. ඔහුගේ ගමේ සමාජ රෝග වැළඳියවුන් සිට සොයා ගත්තේදී මොහු නොදනී. 1957 මුල් භාගයේදී මොහු ටිකේකී ආරාමයට පලා ගොස් එතැනින් ලාසා නුවරට පසිනම ගියේය.

*

ප්‍රකාශය. අංක. 11. වයස 42ක්වූ ගම් මුලාදානියෙක්. බා නංසාන්වල අයෙකි.

මොහු භික්ෂුවකි. මොහුට ආදයම ලැබුනේ තරමක් විශාල ගොවිපොළකිනි. මොහුගේ අදහස අනුව මොහු ධනවතෙක් නොවීය. නමුත් සැප පහසුවෙන් ජීවත් වූවෙකි.

ගම් මුලාදානියාද තත්ත්වයෙන් පාලකයෙකි. උසස් නිලධාරීන්ගෙන් ඔහුට නියෝග ලැබුනි දිස්ත්‍රික්කය භාර නිලධාරියා යටතේ ඔහු සේවය කෙළේය.

ඒකුත් පැමිණි පසුද ඔහුට නියෝග ලැබුණේ දිස්ත්‍රික් නිලධාරියාගෙනි. නමුත් ඒ නියෝග එවන ලද්දේ ඒකුත් විසින් බව පැහැදිලිව පෙනුනි. ඒකුත් හා විබැවියානුත් හොඳින් හා මිත්‍ර ලීලාවෙන් එක්සත්ව විසිය යුතුයයිද, ඒකුත් මව්වරුන්ගෙන්ද, ගොවියෝ ඔවුන්ගේ දරුවන් මෙන්ද සැලකිය යුතුයයි උපදෙස් වලින් කියැවිණ. ඔවුහු අධිරාජ්‍යවාදීන්ට විරුධව එක්සත්විය යුතුවද, කොමියුනිස්ට් වරුන්ට පක්ෂපාතවිය යුතුයයිද තවදුරටත් කියැවිණ. ඒකුතු දුෂ්පතාගේ සැප දුක් බලා සම බවක් ඇති කරනු ඇත. පහන්ම පඩක්ති දෙකේ (වෙනත් තැනක විස්තර වන විට පඩක්ති පහ) අයට මුදල්ද, ආහාර පාන ද, ඇඳුම් පැලඳුම් ද දෙන ලදී. මෙය සිදුවූයේ ඒකුතු මුලින් පැමිණි විගසමය. ආහාර මිනිසුන්ගෙන් ලබා ගන්නා ලදී. සෙසු දේවල්, එනම් ආහාරපාන හා ඇඳුම් පැලඳුම් විනයෙන් ගෙනෙන ලදී.

1955 දී ඒකුතු මොහුට කෝටාං (නිරක) යන නාමය ප්‍රදානය කළේය. සියලු දිස්ත්‍රික්ක නායකයන් සමග මොහුද ටවෙන්ලුවේ රැස්වීමකට කැඳවන ලදී. ඔවුන් ප්‍රතිසංස්කරණ ඇතිකළ යුතු බවද, සමාජවාදය කරා ගමන් කළ යුතු බවද ඔවුන්ට එහිදී කියන ලදී. විනාශ කළ යුතු ප්‍රධාන සතුරන් තිදෙනෙකි: එනම් —

- පළමුව : සියලුම උසස් ලාමාවරු.
- දෙවනුව : භික්ෂුහු. ඔවුහු සිය ආගමික ජීවිතය අත්හැර වැඩකළ යුතුය. භික්ෂුන් කොට්ඨාශයක් වශයෙන් අවලංගු කළ යුතුය. එයට හේතුව ඔවුන් විවාහ නොවන නිසා පාතිය ජනගහණය අතින් වැඩි නොවීමයි.

තුන්වැනිව: දිස්ත්‍රික් නායක පදවි සියල්ලම අවලංගු කළ යුතුයි. හේතුව, ඔවුන් ගොවියන්ට තාඩන පිඩන කරමින් කෘෂරකම් කිරීමයි.

කරුණු දහනක් ගැන ඇතිකරගත් සම්මුතිය සහතික කරන ලද ආගමික හා වෙනත් නිදහස ඇතැයි විශ්වාස කරන නිසා මෙය නොකළහැකි බව නායකයෝ ඒකුත්ට කියා සිටියහ. එසේ කිරීමට වඩා ඔවුන්ගේ හිස් ගසා දමීම වඩා හොඳබව ඔවුහු කියා සිටියහ. මොහු නාංසාං ආරාමයට අයත් කෙනෙක් විය. එම ආරාමය දලෙයි ලාමා තමාගේ අවසරය පරිදි පිහිටුවන ලද්දක් හෙයින් ඒකුත්ගේ ඉල්ලීම්වලට එකඟවීමට නුසුළුවන්න විය. ටාවෙන්ලුවට මිලහට පැමිණි අවසානවේදී මොවුන්ට යාවෝ ආරාමය සම්පූර්ණයෙන්ම වාගේ පාඨවි තිබෙනු දක්නට ලැබුනි. එහි සිටියේ සිහන්තන් මෙන් ජීවත්වන මහජ භික්ෂුන් පමණකි. අනික් අයගෙන් වැඩි කොටසක් ඒකුතු යුධ හමුදාවලද, තවත් කොටසක් ලාසා නුවර පැත්තේවූ කම්පසේවටද යවා තිබුනි. තිස් ගණනක් ආරාමයෙන් පිට ස්ත්‍රීන් සමග ජීවත් වූහ. ඔවුන්ගෙන් සමහරෙකු කුඹුරුවල වැඩ කළ අතර, අනික් අය සිය ස්ත්‍රීන් සමග වෙළඳ සැල් පැවැත්වූහ. මෙම භික්ෂුන් බ්‍රිග්ට්ටරියාව රක්ෂාකරන කහ හිස් වැසුම් පලඳින නිකායට අයත් වූවන් නිසා ඔවුන් සිය කැමැත්තෙන් මෙසේ හැසුරුන බව විශ්වාස නොකළහැකි බව මොහු කල්පනා කරයි. ස්ත්‍රීන් සමග ජීවත් නොවූවහොත් ඔවුන්ගේ හිස් ගසා දමන බවට තර්ජනය කර ඇත.

ඒකුත් මෙම නියෝගය නිකුත් කරන අවසානවේදී මොහු සිටියේය. මොහු කෝටාං වරයෙක් වශයෙන් වින වැටුප් (මසකට වින ඩොලර් 117) ලබා ඇති හෙයින්, දුටු දේවල් ගැන නිශ්ශබ්දව සිටිය යුතුයයි කියන ලදී. එහෙත් ආපසු ගමට පැමිණි විට මොහු සිදුවන්නාවූ දේවල් ගැන උසස් ලාමාවරුන්ටද, භික්ෂුන්ට දන්වා ආගම නැති කිරීම ඒකුත්ගේ අදහස බවද කියා ඇත.

ටාවෙන්ලුවේ ආරාම හතරක් විසුරුවා හරින ලදී. ඒවායේ භික්ෂුන් පිටව තිබුනි. එසේම වටිනා පිළිම ගෙන ගොස් තිබුනි.

අක්ලා යාබෝ වනාහි ප්‍රමුඛ නායකයෙක් විය. ඔහු විශාල ගොවි දසයන් අයිතිකරුවෙකු බවත්, විශාල කායි ඡෙක්ගේ ආධාර කරුවෙකු බවත්, ටාවෙන්ලුවේ විශාලම ධනවතා බවත් කියා ඒකුතු මොහුට වෝදනා කළහ. ඇත්ත වශයෙන්ම ඔහු ධනවතෙකි. ඒකුතු බාර්ලි ගැල් 30,00,000 ක් රාජසන්නක කළ කරුණු දෙස බැලීමෙන්ම මෙය වටහා ගත හැක. ඉතාම හොඳ දම්නයක් කියා යමක් බැලීමට ඒකුතු සාක්ෂිකරුව පැමිණෙන

ලෙස ආරාධනා කළහ. බන්ධනාගාරයට පැමිණි මොහුට දක්නට ලැබුණේ පාවහන් හෝ කමිසයක් හෝ නැතිවම සිය භායාංග වා දරුවන් සමග සිටි එක්ලයාබෝ ය. එම පවුලේ දහ හතර දෙනෙක් ගහට දමන ලදහ. එක්ල යාබෝට සිදුවූයේ කුමක්දැයි මොහු තුදුටු නමුත්, ඔහුද මරාදමු බව කල්පනා කරයි. මොහු මේ ගැන වින්දනට විරුඬවිය ප්‍රකාශ කළ විට ඔවුන් කියා සිටියේ එය මිනිසුන්ගේ අභිමතය බවයි. වාචනලාවෙන් ආපසු පැමිණෙන ඔහුට, ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට විරුඬවන අයට සිදුවූ දේ පෙන්වීමට මිනියාවේ නතරවීමට කියන ලදී. වෑංචොකන නම් මිනියෙක් සිරභාරයට ගෙන විශාල ශාලාවකට ගෙන යන ලදී. එහි සිදුවන දේ බැලීමට විබැවියානුන් රැස්කර සිටියහ. කලින් සිහන්නන්ව සිටි, දැන් වීන හමුදාවට බැඳී සිටියවුන් ඔහුට ලිවලින් පහර දී නටන උණු වතුර ඔහුගේ හිසට වත් කළේය. රත්රන් පොදි නමයක් තමා ළහ ඇති බව මොහු මේ අවස්ථාවේදී පිළිගත්තේය. (මේවා ඉදිරිපත් නො වූ බව බව සාක්ෂිකරු කියයි.) අනේ මාපට ඇඟිලිවලින් හා පයේ ඇඟිලිවලින් ඔහු බැඳ එල්ලා, යටින් සිදුරුදවමින් රත්රන් කිබෙන නැන කියන ලෙස ඔහුට කියන ලදී. ඔහුට පිළිතුරු දීමට නුපුළුවන් විය. එයට හේතුව ඔහු ළහ රත්රන් නොතිබීම බව සාක්ෂිකරු කියයි. ඊළඟට රහුවන තෙක් ගිනියම් කළ තඹ ඇනයක් ඔහුගේ නළලට වද්දවන ලදී. ඇනයේ දිග අඟල් 3 සිට 1 දක්වා පමණ ඇත. ඔහු ඊළඟට ලොරියකින් ගෙනයන ලදී. ඔහු පිකා නුවරට ගෙන යායුතු බව වින්දු කීවේය. සාක්ෂිකරු ඔහු යන ගමන යාමට පිටත් විය.

යුඛ හටයන් මෙන් සේවය කිරීමට මිනිසුන් තුන් සියයක් තාගේ හා ලිටු අතට ගෙන ගියහ.

1956 ජනවාරි මාසයේදී ලිටු ආරාමයේ භික්ෂූන් වින්දනට පහරදුන් නමුත් පරාද වූහ. මෙයින් හටයන් තිහක් පමණ වීනුන් 1,000 ක් සමග ආරාමයෙන් පිට ගමෙහි සිටියේය. ඉතා උගත් ගෞරවනීය ලාමාවරයෙක් වූ සොක්රු කන්කුල් භික්ෂූන් වින්දනට පහර දෙන විට එය නොවැළැක්වූ නිසා, විනුන් විසින් පහර දෙනු ලැබූහ. ඔහු අල්ලා කුඹුරකට ගෙන ගොස් අත් දෙක ලැල්ලක් මත දිග හැර නැබීමට සලස්වා, කකුල් දෙක කකුක්කුවල බැඳ පසුවට වෙඩි තැබූහ. පහරදීමේ නායකත්වය දරියයි ලිටු ආරාමාධි-පතිවූ කාංසාර නමැති ලාමාවරයාට වෝදනා නගනු ලැබීය. ඔහුගේ දෙකකුල් දම්වැල්වලින් බැඳ, ඔහුගේ අත් හා පසුවට හරස්ව සිටින සේ රිටක් තැබූහ. ඔහුගේ අත් කම්බියකින් බඳන ලදී. මිනිසුන් එසේ නොකරන සේ ඉල්ලා සිටියදී ඔහුගේ බෙල්ල වටා දඹු බර දම්වැලකින් එල්ලා තබනු ලැබීය. උසා නමින් හඳුන්වන සප්තධායකයා අල්ලා නිර්-වස්ත්‍රකොට, කලව, පසුව, හා කිහිලිය නැන්වල ඇඟිලි දෙකක් පමණ පළලට ගිනියම් කළ යකඩයකින් දවන ලදී. මෙය තුන් දිනක් කෙරිණ. දවීම කළ වාරයන් අතර දිනපතා බෙහෙත් වර්ෂයක් ගත ලදී. දින හතරකට පසුව සාක්ෂිකරු පිටත්වන අවස්ථාවේදී උසා ජීවත්ව සිටියේය. මෙම සිඬිය අප්‍රසිඬියේ වීන මූලසානයේ සිදුවූයේ. මිනිසුන් සමග මිශ්‍රවීමෙන් වැළකෙනු පිණිස එහි යායුතුයයි වින්දු ඔහුට තරයේ කියා සිටියහ. සිදුවූ සියල්ල තමා සිටිනැන සිටි මොහු දක්කේය. මේ ගැන කිසිවෙක් සමග කරා නොකළ යුතුයයි මොහුට කියන ලදී. මොහුගේ සහායක භික්ෂූන්ට ගැළවී යාමට අවස්ථාව සලස්වා ගැනීම පිණිස මොහු ඔවුන්ට මෙය හෙලිකෙළේය. මෙම සාක්ෂිකරු භික්ෂුවකි. සාමාන්‍ය යෙන් භික්ෂූන් ගම්මුලාදානී තනතුරු දැරීම සිරිතක් නොවුවත්, ඔහුගේ ඤාතිවරයෙකුගේ අභාවයෙන් පසු ඔහුගේ පවුල කෙරේ මෙම වගකීම පැවරුණි. ඒ අනුව මොහුට එම තනතුර දැරීමට සිදුවිය.

මෙම ප්‍රකාශයෙහි භික්ෂූන් හා ලාමාවරුන් ‘‘සමුලසානනය’’ කිරීමක් ගැන සාක්ෂිකරු කියයි. මෙයින් අදහස්කරන්නේ කුමක්ද යනු තේරුම්ගැනීම සඳහා භාෂා පරිවර්තකයා සමග දීර්ඝ සාකච්ඡාවක් පැවතිණි. ‘‘පැවැත්ම නැති කිරීම’’ මෙහි අදහස බව පෙනේ. ‘‘භික්ෂූන් හා ලාමාවරුන් ගැන සලකා බලන කළ මෙම වචනයෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද’’යි උපදෙස් අනුව භාෂා පරිවර්තක තැන සාක්ෂිකරුගෙන් ඇසීය. එයින් ඔහු තේරුම් ගත්තේ ලාමාවරුන් මැරීමත්, භික්ෂූන් හිඟිබවට පත් කිරීමත් බව ඔහු කියා සිටියේය. ලාමාවරු ආගම ධර්මය දේශනා කරන අය නිසා, ඔවුන් මරා දැමීමෙන් ආගම ධර්මය ඉගැන්වීම නතරවන බව මොහු මෙයට හේතු වශයෙන් දක්වීය. ලාමාවරු නොමැති විට ආගමේ පැවැත්මක් ඇතිවෙයි කිසිසේත් සිතිය නොහැක. භික්ෂූන් ගැන කල්පනා කළවිට ඔවුන් හිඟි බවට පත් කිරීම ප්‍රමාණවත් බව පෙනේ.

*

ප්‍රකාශය අංක 14: (1) සික්කිම් දේශ සීමාවට කිටු පාඨවය වූ පහළ යාටු හි අවුරුදු 50ක් වයස්වූ ගොවියෙක්ද, (2) ඉඩම් ඇති කොට්ඨවත් දක්කන්නෙක්වූ 57 හැවිරිදි ගම් මුලාදානියෙක්ද, (3) 27 හැවිරිදි කොට්ඨවත් දක්කන්නෙක්ද (4) තණකොළ හා දර එකතුකර විකුණන 37 හැවිරිදි අයෙක්ද, සාමූහිකව කරන ලද ප්‍රකාශය.

තමාගේ දේපලවලින් කිසිවක් පැහැර නොගන්නා ලද බව (1) කියා සිටියේය. ඔහුට අයත් ඉඩම් කිබුණි. තැනින් තැන යන වෙළෙන්දන්ට ඔහු සිය ගෙදර නවාතැන් දුන්නේය. ඔහු සැපවත් ජීවිතයක් ගත කෙළේය. රිංවිංගොන්හි තවත් ධනවත් පවුල් සිටියහ. 1960 ජූලි මාසයේදී පමණ මෙහි එවැනි පවුල් කුනක දේපල පැහැරගන්නා ලදී. ඒ කාලයේදීම පහත සඳහන්වන වේමාහි ගම් මුලාදානියෙක්ද සිය දේපලවලට අභිමිචිය. මේ අය

අගෝස්තු මාසයේදී පමණ එයින් පිටව ගැටොක්වලට ආ පසු, ඔවුන්ගේ දේපල පැහැරගෙන ඇත. කාන්ටුල් ටෙම්බේ නේමා නමැති ලාමා වරයා ඡිගේස්ට්වල සිට පැමිණෙද්දී එන හටයන් විසින් තනර කරන ලදී. මෙම ලාමාවරයා ඉන්දියාවට වන්දනාවේ යන්නෙකු බවද, කැරලිකරුවන් හා ඔහුගේ කිසිම සම්බන්ධයක් නොමැති බවද, ඔහු ආපසු එන බවට ඔවුන් සහතිකවන බවද, ගම් මුලාදානියෙකුට විරුධීව වෝදනා නගන ලදී. 1959 නොවැම්බර් මාසයේදී රිංචිගොංහි රැස්වීමකට මිනිසුන් කැඳවන ලදී. ඔවුන් නිදහස්කරන ලද බව ඔවුන්ට කියන ලදී. මේ අයගේ භාය්‍යාව එහි සිටි නමුත් ඔහු එහි නොසිටියේය. තමාගේ ස්වාමී පුරුෂයා යාටුවලට ගොස් ආපසු නොපැමිණී බවත්, එහි ඔහු පුහුණුව ලබන්නේයයි විනුන් කීබවත්, ඔහුගේ භාය්‍යාව වැඩ කරුවන්ට කීවය.

යාටුවේදී ඔහුට නිගුහකරන ආකාරය (1) හා (3) සාක්ෂිකරුවෝ දක්කෝය. ඔහු හෙලා නොදකීම නිසා මිනිසුන් කීප දෙනෙකුන්ම සිරභාරයට ගන්නා ලදී. ඔවුන්ට හිරිහැර කර ඇතැයිද, ඒ ගැනත්, ඔවුන්ට වැටුප් නොගෙවා මිනිසුන්ගෙන් එකතු කරන ලද අයබදු තබා ගැනීම ගැනද, ඔහුට වෝදනා කිරීමට වැඩකරුවන්ට කියන ලදී. මෙය දැරුණු අසත්‍යයක් බව (3) කියා සිටියේය. ඒ අය අදුනන අනික් සාක්ෂිකරුවෝද ඔවුන් එය අවිශ්වාස කරන බව කීහ. ඔහුගේ අත් පා දම්වැල්වලින් බැඳ ඔහුගේ වැඩකාරයෝද, දුප්පත් පඩිකිවිල අයද ඔහුට පහර දුන්හ. මේ අවස්ථාවේදී සාක්ෂිකරුවෝ එකැනින් ඉවත්ව ගියහ. කොටළුවන් දක්කීම අත්හැර බිම් කෙටීම පටන්ගැනීමට වින්දු කී නිසා (3) පිටවීය. ඔහු මෙය කිරීමට වඩා විබූටයෙන් පිටවීමට කැමතිවීය. බිම් මිනිසුන්ට අයිතිබවත්, එහෙත් ඔහුට අස්වැන්න කපා ගැනීමට දිගටම ඉඩ දෙන්නේයයි වින්දු කී බව (1) කීවේය. වින්දු මිනිසුන්ගෙන් ධාන්‍යා එකතු කළහ. අස්වැන්නෙන් දහයෙන් පංගුවක් පමණ ඔහුගෙන්ද ගත්හ.

මෙම දිස්ත්‍රික්කයේ කාගු ආරාමයේ ඉතිරිව සිටියේ හික්ෂුන් ඉතාම ටික දෙනෙකි. හික්ෂුන්ගෙන් බොහෝ දෙනෙක්ම කුඹුරුවල වැඩ කිරීමට හා සිය නිවෙස්වල පදිංචිවීමටද යවන ලදහ. මිනිසුන්ගෙන් සොරකම් කරන ලද්දී වෝදනා කොට අදාදෙනක් සිර කරන ලදහ. විබූටයේ වෙනත් ප්‍රදේශවල ලාමාවරුවන්ට කරන හිරිහැරද, ඔවුන් සිරභාරයට ගන්නා බවද ඇසු ආරාමයේ ලාමාවරයා සැප්තැම්බර් මාසයේ පමණ ඉන්දියාව බලා පිටත් විය.

දලෙයි ලාමා කුමා පිටරටකට පැහැරගෙන ගොස් ඇති බවද, ඔහු ආපසු ගෙන්වන බවද, ලාසා නුවර සටන් අවසන්වී ස්වල්ප කලකට පසුව වින්දු මිනිසුන්ට කීහ. මෙම යෝජනාවට පක්ෂ අයට අත් එසවීමට කී විට ඔවුන් සියල්ලෝම අත් එසවූවෝය. ඔවුහු, පසුව ඔහු ප්‍රතිගාමියෙකැයි කියා, ඔවුන්ටද එසේ කියන ලෙස කීහ.

මේ ප්‍රදේශයේ කිසිම පාසැලක් පටන් නොගන්නා ලදී. නායකයන් කීපදෙනෙක්ම විනුන් විසින් සිරභාරයට ගන්නා ලදී. එයට පසු ඔවුන් දක්නට නොලැබුණි. මෙය සිදුවූයේ 1959 දෙසැම්බර් අග භරියේදීය. ආහාර නොලැබීම නිසා (4) 1959 මැයි මාසයේදී පිටවීය. පැන ගිය නායකයන්ගේ ඇතිකරන සතුන් බලාගැනීම පිණිස වින්දු ඔහු යැවීය. මේ සඳහා ඔහුට කිසිම ගෙවීමක් නොකරන ලදහ. දෙමසකට සෑහෙන ආහාර දී ඊට පසුව කිසිවක් නොදෙන ලදහ. කලක් ඔහු සිය ගෙදරින් ආහාර ලබාගෙන, එයද අවසන් වූ පසු පිට විය.

*

ප්‍රකාශය අංක. 18; අමඩෝහි ආරාමයක හිටපු ආරාමාධිපති වරයෙකි. වයස 39 කි. වයස 13 සිට හික්ෂුවකි.

මාස හතරක් සිරගෙයි සිටීමෙන් පසුව 1956 මැයි මාසයේ අමඩෝවෙන් පිටවූ මොහු අන්තිමේදී 1959 මැයි භරියේදී ඉන්දියාවට පැමිණියේය. ටැට්සාහිදී මොහු යටතේ, හික්ෂුන් 500 ක් සිටි නමුත් මොහු පිටත්ව එන අවස්ථාවේදී ආරාමයේ ඉතිරිව සිටියේ අංග විකලවූ වාඩියන් එක්කෙනෙක් හෝ දෙන්නෙක් පමණය. ඉතිරි අය සියලු දෙනාම 1954 අවසාන භාගයේදී පාරවල් සෑදීම සඳහා ගෙනගොස්, ඔහු පිටත්වන තුරු, ආපසු පැමිණ නො තිබුණි. 1956 දී සේරාවට බේරී ගොස් තිබුණේ ආරාමයේ සිටි පුනරාත්මය ලැබූ ලාමාවරු පමණය. ආරාමිකයන්ට පවරන ලද කටයුතු වඩා කටුක නොවූයේ පාරවල් සෑදීමය. මොහුද, ලාමාවරයාද, අනික් ආරාමාධිපති වරුන්ද, ලවා කුඹුරුවලට අසුවී අද්දවන ලදහ. ආරාමයේ රත්රන් සැහවීම පිළිනොගත් නිසා මොහු යනි දෙක-හමාරක් පමණ ඉණ දක්වා ඇල් වතුරේ බස්සවා තබන ලදී. තවමත් මොහුගේ පාවල සුලු වේදනාවක් දුනේ. 1956 මුලදීම රත්රන් සියල්ලම ඉවත්කර ගෙන තිබුණි. මොහුගේ දෙඅත් එකට තබා දම්වැලක් වැනි දෙයකින් බඳින ලදී. ඔහු සෙලවෙන විට එම දම්වැල තදවේ. අන්තිමේදී ඔහුගේ හම සිදුරු කරන ලදී. අහල් භාගයක් දිග අහල් කාලක් පමණ පරතරය ඇති කැළල් දෙකක් මොහුගේ දකුණු මැණික් කටුව අසළ ඇත. සහවා ඇති රත්රන් තිබෙන ස්ථානය නොපෙන්වුවහොත් වෙඩිතබන්නේයයි හිස පිවිසපට තුට්කුවක් අල්ලා මොහුට තර්ජනය කරන ලදී. වටිනා ප්‍රතිමාවන් ගෙනගිය අතර මද

වටිනාකම ඇති ඒවා විනුදුම්ගේ නියමය පරිදි හික්සන් හා ලාමාවරුන් විසින් දියට වී සි කරන ලදී. ප්‍රතිමාවලට පිහිනීමට සුලුවන්දයි පරීක්ෂාකරන බව වින්නු පැවසූහ. මෙය බැලීමට පැමිණි මිනිසුන්ට ඔවුන් කියා සිටියේ මෙවා ඔවුන් රැවටීමට යොදාගෙන ඇති දේවල් බවය. සිරභාරයට ගැනීමට කලින් 1950 සිට 1952 දක්වා මොහු රැස්වීමට ලට කැඳවා ඔහු බිය විය යුතු නැති බවත්, විනුදුම් පැමිණ සිටින්නේ ආධාර කිරීමට බවත් කියන ලදී. අධිරාජ්‍යවාදීන් (විබැටයට පැනගත් කුවේර් මිනිසුන්) පලවා හැරි පසු ඔවුන් විනයට ආපසු යන බව කීවේය. අධ්‍යාපනය හා ආර්ථික කරුණු අතින් එකිනෙකාට ආධාරවිය යුතු සහෝදරයන් කිදෙනෙක් ලෝකයේ ඇති බවත්, ඔව්හු සෝවියට් දේශයත්, චීනය හා විබැටයන් බවත් 1951 දී ඔව්හු කීහ.

1951 දී අවුරුදු පහළොවටත් වී සි පහටත් අතර තරුණයන් අධ්‍යාපනය සඳහා විනයට යැවීම ඇරඹිණ. මෙම තැනැත්තන් අධ්‍යාපනය ලබාගත් පසු විබැටයට ස්වාධීනත්වය ලබාගත හැකි බව කියන ලදී. නවීන ක්‍රමානුකූලව කෘෂිකර්මය ඔවුන්ට මුලදී උගන්වනු ලැබේ. මෝටර් රථ පැදවීමද, ඔවුන්ට ඉගැන්වෙයි. ඇමෙරිකන් හා බ්‍රිතාන්‍ය අධිරාජ්‍යවාදීන් හා සටන් කරනු පිණිස ඔවුන් කොමියුනිස්ට්වාදයද උගත යුතුය. මොහු අම්බෝ-වෙන් පිටත්වන අවධියේදී තරුණයෝ සියලු දෙනාම ගොස් ඇති බව විනුදුම් ප්‍රකාශකළත් එවකට ගොස් තිබුණේ ඔවුන්ගෙන් වැඩි කොටසක් පමණ බව මොහු කියයි. විනයට යන තරුණයන්ගේ සංඛ්‍යාව ක්‍රමයෙන් වැඩිවන බව කලින් කල රැස්වීමටලදී ප්‍රකාශ කරන ලදී. වයස අවුරුදු අටේ සිට පහළොව දක්වා වූ ළමයින් විනයට යැවීම 1951 දී ආරම්භ විය. මොවුන්ගෙන් වඩාම ලාබාලයන්ට විනුදුම් දැන හා රැඹුණු පෙන්වා මෙවැනි දේවල් රාශියක් විනයේදී දැකීමට පුලුවන් බව ඔවුන්ට කියන ලදී. ළමයින් යාමට කැමැතිවුවත්, බොහෝ දෙමව්පියෝ විරුධ වූහ. ළමයින් කැමතිව සිටියදී දෙමව්පියෝ විරුධ වූවිට, දෙමව්පියන්ට මැදහත්වීමට බලයක් නොමැති බව වින්නු කීහ. ළමෝත් දෙමව්පියෝත් දෙපක්ෂයම විරුධ වූවහොත්, දෙමව්පියන් ප්‍රසිද්ධ රැස්වීමට ගෙන ගොස් ප්‍රතිගාමීන් ලෙස හෙලාදක්නා ලදී. ඔවුන්ට වෙන කිසිවක් කළේ නැත. විනු පටි බැලීම සඳහා ළමයින් වික දිනක් බැහැරව සිටින බව විනුදුම් මුලින් කී නමුත් ඔවුන් ආපසු පැමිණියේ නැත. 1956 දී වයස පහළොවටත් වී සි පහටත් අතර තරුණයින් රැස්කරවා කොමියුනිස්ට්වාදයට සේවය කළ යුතු ආකාරය ගැන දේශනයක් පවත්වන ලදී. ඔවුන්ට තීල ඇඳුම් හා ආයුධ දී යුධ භටයන් වශයෙන් විබැටයේ හා චීනයේ නොයෙක් කොටස්වලට යවන ලදී.

තවද, අලුත උපන් දරුවෝ ඔවුන්ගේ වැඩ කටයුතුවලට බාධාවක් කියා 1956 දී වින්නු ඔවුන් ගෙන යාම ආරම්භ කළහ. මෙයට විරුධ වූවන් මරා දමන ලදහ. දෙමව් පියන්ගේ මොළු නරක්වී ඇති බවත්, ළමයින්ටද එවැන්නක් නොවිය යුතු බවත් ඔව්හු කීහ. අංග විකල වූවන්ද, මහලු අයද අනික් අයගෙන් වෙන්කොට තබා, අඩුවෙන් කැම දෙන ලදී.

*

ප්‍රකාශය අංක: 20: කුඩා සත්ව රංචු සමග තැනින් තැන යන්නෙකු වූ 3 හැටිවිදි අයෙක් මොහු යැන්සි ප්‍රදේශයේ ගේරුවෙන් පැමිණියෙකි. ජනවාරි අවසානයේදී පමණ මොහු විබැටයෙන් පිටවිය.

වින්නු කම්බා-සෝ. පාහිවයේ පාරවල් සාදද්දී මොහුගේ බැටළුවන්ද, කේපු හා වෙඩිරුද, ගත්හ. සියල්ලම වෙනුවෙන් මොහුට ලැබුණේ බැටළුවන්ගේ වටිනාකමෙන් සියයට පහළොවක් පමණය. මෙය සිදුවූයේ 1959 සැප්තැම්බර් මාසයේදීය. පාරවල් සාදීමෙහි, යෙදී සිටි අය වැඩිවශයෙන්ම ගිහි අය වූ නමුත්, හික්සුදු වූහ. මොහු ලාමා වරුන් දක්කේ නැත. දිවා රාත්‍රී දෙකෙහි විනුදුම්ට එහා මෙහා යාමට වාහන සැපයීමට මොහුට සිදුවිය. මොහුගේ කැම බීම මොහු විසින්ම සොයා ගත යුතු විය. සරීර වාසස්ථානයක් නොමැති වූවන්ගේ, හරකුන්ගේ හා බැටළුවන්ගේත් ලේබනයක් පිළියෙළ කරන ලදී. මෙයින් සතෙකු මැරීමට පළමු විනුදුම්ගේ අවසරය ලබාගත යුතු විය.

ප්‍රදේශයේ හාණ්ඩාගාරිකවූ පෙන්සි එක්සෝට හා යැන්වයි බලකොටුවේ ගෘහ සේවක ළමයෙක් වූ බ්‍රැබ්ලාටද මිනිසුන් රැස්ව සිටි රැස්වීමකදී පහර දෙන ලදී. ඔව්හු කැරලි කරුවන් හා සම්බන්ධයක් ඇති අය බවද, ඔවුන් විනය කළ යුතු බවද මිනිසුන්ට කියන ලදී. පරණ ක්‍රමයට අයත් මිනිසුන් බොරුකාරයන් බවට හෙලා දක පහර දිය යුතු බව කියන ලදී. රැස්වූ පිරිසෙහි අයට ඔවුන්ට පහර දෙන ලෙසද, එසේ නොකොළ හෝ ඔවුන්ට පහර කැමට සිදුවන බවද කියන ලදී. එහා මෙහා යාමට නුසුළුවන් වන තෙක් පිරිසේ මිනිස්සු ඔවුන් දෙදෙනාට පහර දුන්හ. කලින් කිබූ රජය කාලවණ් ගසකට (එනම්: නරක දෙයක්) සමාන කළ හැකි බව කියන ලදී. දලෙයි ලාමා කුමා ප්‍රතිගාමීන්ගේ නායක-යෙකු බව කියන ලෙස 1959 සැප්තැම්බර් මාසයේදී මිනිසුන්ට කියන ලදී. එතුමා කැරලි-කරුවන් විසින් ගෙන යන ලද බවද, නැවත ආපසු පැමිණියෙහි බලාපොරොත්තු නොවිය යුතු බවද කියන ලදී. ජලය පානය කිරීමට හෝ ආහාර වැළඳීමට නොහැකි ප්‍රතිමා ඉදිරියෙහි විබැටියානුවෝ වෙඩිරු පහන් දල්වීම ගැන වින්නු අප්‍රසාදය පළකළහ. විහාරවලට මස් හා කඩු ගෙනා වින්නු සුවද දුම් වෙනුවට ඒවා දැවූහ.

*

ප්‍රකාශය අංක 22. මීමා පාර්ශ්වයේ නායකයන් විසින් කරන ලද්දකි. එනම්. (1) 1948 දී ආරාමයෙන් පිටව ලාසාවේ පදිංචියට ගිය සේරා ආරාමයේ 38 හැවිරිදි හික්සුවක්, ලාසාවේ මොහු ආවායඹවරයෙකුත් සමග ගෘහ පාලනයෙහි යෙදී සිටී. (2) 49 හැවිරිදි මෙසුංහි හික්සුවක්. 1956 දී වන්දනාව සඳහා ඉන්දියාවට පැමිණි මොහු 1956 ජනවාරි මාසයේදී ආපසු නොයෑමට තීරණය කර ගත්තේය. (3) 48 හැවිරිදි ගෘහ සේවකයෙක්. තමා ඉතාම දුප්පත් පඩික්කියට අයත් තැනැත්තෙක් ලෙස මොහු සලකයි.

1952 දී ලාසා වැසියන්ගේ රැස්වීමකදී එම දිස්ත්‍රික්කයේ නායකයන්ට ආධාරවීම පිණිස මේ නිදෙනා තෝරාගන්නා ලදී. ඔවුහු පිටරට අයගේ වර පුරුෂයන් බව පළකළ වින්කු ඔවුන් පිළිගැනීම ප්‍රතික්ෂේප කළහ. මිනිස්සු රැස්වීම තබන්නේ පිටරට අධිරාජ්‍යවාදීන්ගේ උපදෙස් අනුව හෙයින්, මිනිස්සුන්ට රැස්වීම පැවැත්වීමට ඉඩ නොමැති බවද ඔවුහු පෙන්වූ කළහ. වින්කු පැමිණීමට පෙර විශාල රැස්වීම් පැවැත්වීමක් නොවීය. එහෙත් ඒවා පැවැත්වීමට තහනමක්ද නොවීය. එයට හේතු වශයෙන් දක්වන ලද්දේ දලෙයි ලාමා කුමා යටතේ සෑම අයෙක්ම සතුටින් සිටීම නිසා විශාල රැස්වීම් පැවැත්වීමට අවශ්‍යතාවයක් ඇති නොවූ බවය. වින්කු පැමිණි පසු විශාල රැස්වීම් පැවැත්වීම ඇරඹුණේ ඔවුන්ගේ තාඩන පිඩන නිසාය. ලාසා වට යාබද ප්‍රදේශයේ නිපදවූ දේවල් එහි විසුවන්ගේ යැවීමට ප්‍රමාණවත් විය. වින්කුගේ පැමිණීමට පෙර නැගෙනහිර චීනයෙන් ආහාර ද්‍රව්‍ය ගෙන ඒමක් නොවීය. වින්කු ආහාර සිය ප්‍රයෝජනයට ගන්නා නිසා ජීවන වියදම දස ගුණයකින් අධික වී ඇතැයි මිනිස්සු පැමිණිලි කළහ. 1952 දී කරුණු දහ හතක් ගැන ඇති කරගත් සම්මුතිය අනුව ක්‍රියා නොකරන්නේයයිද තවත් පැමිණිල්ලක් විය. මෙහි එක් කරුණක් නම්, දලෙයි ලාමා කුමාගේ තත්ත්වය ආරක්ෂාකිරීමට වින්කු විශේෂයෙන්ම පොරොන්දු වී තිබුණි. කලින් එකුමා යටතේ තිබූ නැගෙනහිර චීනයේ කොටස ආපසු එකුමා යටතට පත් කිරීම මේ පොරොන්දුව ඉටු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය බව ඔවුන්ට පෙනුණි. එසේම ආහාරන්තරික කටයුතු ගැන මැදහත් වීමක් ඇති නොවීය යුතුය. වින්කුගේ ඉල්ලීම පිට තමාගේ අගමැතිවරුන් දෙදෙනා අස්කිරීමට 1952 දී එකුමාට සිදුවිය. මේ දෙදෙනා වින්කු ආහාරන්තරික කටයුතුවලට මැදහත්වීම ගැන විරෝධ විය. එහෙයින් ඔවුහු අධිරාජ්‍යවාදීන්ගේ නියෝජිතයන් බව පැවසූ වින්කු ඔවුන් අස්කරන ලෙස කියා සිටියහ. වින්කුගේ පැමිණීමට පෙර පිටරට අය වික දෙනෙක් මොවුන්ට හමුවූ නමුත්, ඔවුන්ගේ පැමිණීමෙන් පසුව පිටරට අය කිසිවෙක් මොවුන්ට හමු නොවූහ. මිනිස්සුන්ගේ සිරිත්විරිත් වලට ගරු කිරීමට වින්කු පොරොන්දුව සිටි නමුත්, විබැටියානු යුධ භටයන්ද චීන යුධ හමුදාවට ඇතුල් කළ යුතුයයි කියා සිටියහ. එසේම ආරාමවලට අයත් දේපල ආරක්ෂාකිරීමටද පොරොන්දුවක් තිබුණි. එහෙත් ආරාමවලට අයත් ගොවිතැන් කරන ලද, ඉඩම්වලද නො වැපුරා ඉඩම්වලද, ගස් කපා දමමින් ආරාම උද්‍යානවලද, වින්කු ගොඩනැගිලි තැනූහ. මෙම උද්‍යානයෙහි කුඩාරම් වල නැවතී සිටි මොවුහු වටේ ප්‍රකාරයක්ද බැඳ ගත්හ. සමහරවිට ඔවුහු ගෙවීමද කළහ. සාමාන්‍යයෙන් කිසිම ගෙවීමක් නොකළහ. විශාල ආරාම තුනට දර ලබාගන්නා නොවූ-ලිංආ වනයෙහි වින්කු කිසි ගෙවීමක් නොකර පදිංචි වූහ. මේ වකවානුවේදී නිදහස ආක්‍රමණය නොකරන ලදී.

පටන්ගැනීමේදී සෑම පිටරටක් සමග කරන වෙළඳාම වින්කු තහනම් කළහ. මෙම තහනමට ඉන්දියාවද ඇතුළත්විය. ඉන්දියාවට වෙළඳ ද්‍රව්‍ය යැවීම අත්‍යාවශ්‍ය බව දක්වා තදින්ම ආයාචනා කළ විට එයට ඉඩ දෙන ලදී. අයදුම් පතක ආකාරයෙන් මෙම පැමිණිලි දලෙයි ලාමා කුමාට ඉදිරිපත් කළ නමුත් එකුමාගෙන් හෝ වින්කුගෙන් කිසි පිළිතුරක් නොලැබිණි. මෙතැනදී වින්කුන්ට හමුවිය හැකි, මීමා ව්‍යාපාරයේ සියලු සාමාජිකයන්ගෙන්ම ඔවුහු ප්‍රශ්න කළහ. මෙම නිදෙනාගෙන් 1952 දී දෙවාරයක් ප්‍රශ්න කළහ. පිටරටවල් සමග සම්බන්ධයන් ඇතැයිද, එසේම ඉන්දියාවට ගොස් තිබේදැයි මොවුන්ගෙන් ප්‍රශ්න කරන ලදී. මොවුන්ගෙන් ප්‍රශ්න කරන ලද්දේ කුඩක්කු මානාගෙන සිටි යුධ භටයන් ඉදිරියේය. දලෙයි ලාමා කුමාට අවනතවන්නේදැයි ඔවුන් දොළොස් දෙනෙකුගෙන් එකට තබා ප්‍රශ්න කරන ලදී. ඔවුන් එසේ කරන බව කියා සිටියහ. මෙයට පසු එක්රැස් නොවන ලෙස මවුන්ට දලෙයි ලාමා කුමා නියමකර ඇති බව වින්කු කීහ. මීමා ව්‍යාපාරය නීති විරෝධී ලෙස වින්කු එතැන් සිට සැලකූහ. ඔවුන්ගේ බල්ලන් පිලිස්සූහ. තත්ත්වය වඩාත් තරක අතට හැරිණ. කිසිම රැස්වීමක් පැවැත්වීමට ඉඩ නොදෙන ලදී. එක්සත් ජාතීන්ගේ සංගමයට ඉල්ලීමක් කිරීමට අයිතිවාසිකමක් ඇති බව මොවුන්ට මේ අවධියේදී දනගන්ට ලැබුණෙන්, එවැනි ඉල්ලීමක් සඳහා (1) 1952 දී ඉන්දියාවට පිටත් කරන ලදී. එහෙත් ටනාක් රින්වෙන්ට්සිවලදී තවත් අයෙක් සමග සිටියදී, මොහු වින්කු විසින් අල්ලාගන්නා ලදී. අල්ලාගත් පසු වචනයක්වත් කීමට කලින් මොහුට කුඩක්කු කඳෙන් සහර දෙන ලදී. ඔහු යන ස්ථානය එයට පසු විමසුයෙන්, ආරාමය වෙනුවෙන් වත්තක් භාරදීම සඳහා යන බව ඔහු කියා සිටියේය. කුඩක්කු එල්ලකර ඔවුන් ගෙයක සිරකර වීන ඇඳුම් අන්දවන ලදී. පසුවද ඔහු ඕගේට්ස්වලට ගෙන ගොස් නාන කාමරයකට (විබැටියානු පරිවර්තකයා විසින් මෙයින් කක්කුස්සියක් අදහස් කරන ලදී) යාබද කාමරයක සිර කරන ලදී. ජනෙල් වසා තිබුණි. මාසයකුත් දින දහයක් මොහු මාංවු පිටින්ම සිටියේය. මුත්‍රා කිරීම හෝ මළ පහ කිරීම කරන ලද්දේ අන්ධකාරයේම වින් එකකය. මෙයට එකම හේතුව වශයෙන් වින්කු දක්වූයේ මොහු හොඳ වැඩ කරුවෙක් නොවූ බවය. මුව ආචරණය හා කල ඇස් කණනාඩි ඇතුළු වීන ඇඳුම් අන්දවා මුර ඇතුළු මොහු ඕගේට්ස්හි සිට ලාසාවලට ගෙන එන ලදී. වීන ඇඳුම් නිසා තමා විබැටියානුවෙකු බව විබැටියානුන්ට හඳුනාගැනීම වැළැක්වීම පිණිස ඒ ඇඳුම් අන්දවන ලදැයි මොහු කල්පනා කරයි. ලාසාවලදී මොහු එක් රැස් කන් නෝබුලින්කාවේ

තබා, ලාසාටේ විශාලතම යුධබල ස්ථානය වූ මාකසාබාවට ගෙන ගියහ. මොහුගේ අත්පාවලට විලංගු දමන ලදී. පැය දෙකකට පසු පයේ විලංගු ගලවා අසලවූ යප්පි ලංගුවලට ගෙනයන ලදී. එහිදී නැවත පයට විලංගු දමා කිසිම ඇතිරිල්ලක් නැතිව කොන්ක්‍රීට් පොලටේ මුළු රාත්‍රියම නිදහස්ව සැලැස්සූහ. ඔවුහු හිස හෝ පා සෙලවුවහොත් තුවක්කු මිටෙන් පහර දුන්හ. ඊට පසු දින ඔවුහු බිම් මාලයේ කුඩා කාමරයකට ගෙන යන ලදහ. එහිදී ඔවුන්ට හිස සෙලවීමට ඉඩ නොදෙන ලදී. එපමණක් නොව හිස කැසීමද තහනම් කරනු ලැබීය. ඔවුන්ට ගරීර කාන්තා කිරීම සඳහා ටීන් එකක් ගෙනෙන ලදී. ඒත්තු මොහුගෙන් දිගටම ප්‍රශ්න කළහ. මිෂියා ව්‍යාපාරය නීතිවිරෝධී බවත් එය කුට ව්‍යාපාරයක් බවත් සඳහන් කොට ප්‍රකාශයක් ලියා දෙන ලෙස ඔහුට කියන ලදී. ඔහු එම ඉල්ලීම ප්‍රතික්ෂේප කෙළේය. නම මාසයක් මුළුල්ලේ ඔහු සිරකොට තැබුවත්, ඔහු එවැනි ප්‍රකාශයක් ලියා නුදුන්නේය. එම අවුරුද්දේම ඔවුහු ආරාමයේදී තවත් නායකයන් හා සාමාජිකයන් පස්දෙනෙක් සිරභාරයට ගන්නා ලදී. ඔවුන්ගේ පාවලට විලංගු දමා, අත් පිටිකර තබා බැඳ, බැඳි අත්වලින් පොළවෙන් උඩට ඔසවන ලදී. (3) ඇතුළු තවත් සතර දෙනෙක් සිර භාරයට ගෙන, ලාසාහි ටොම්සිකුවෙහි තබා, පසුව එතැනින් යුතොක්හි වන නිවාසයකට ගෙන යන ලදී. එහිදී වාංචිංචු (ලාසාහි වන දෙශපාලන නියෝජිත තැන) මිෂියා නීතිවිරෝධී ව්‍යාපාරයක් බව පවසා, ඔවුන් පැමිණිලි කරන මිළ අධිකාරී මොනවාදැයි ප්‍රශ්න කෙළේය. ධාන්‍ය මුසලක් සෑ 22 සිට 225 දක්වා මිල නැග ඇති බවත්, එසේම දර මිළද නැග ඇති බවත්, මෙයට හේතුව ඒකාන්ත බවත් ඔවුහු කියා සිටියහ. ගබඩා කර තිබූ දේවල් ඒවායින් ගෙන යාම නිසා මිනිසුන් දුක් විඳින බවද ඔවුහු කීහ. රිදී කාසි දී වීන්තු ආහාර වර්ග ලබාගන්නා බව වැංචිංචු කීවිට කැම ද්‍රව්‍ය නොමැති විට රත්රන්වලින්ද ප්‍රයෝජනයක් නොමැති බව ඔවුහු පිළිතුරු දුන්හ. විබැටියානුන්ට වඩා වීන්තු වෙනස් කියා ඔහු කියන්නේ මක් නිසාදැයි වැංචිංචු ඇසූ විට භාෂාවල වෙනස නිසායැයි ඔහු පිළිතුරු දුන්නේය. මිනිසුන් අතරේ වෙනසක් ඇති බවට සාධක දක්වන ලෙස කී වැංචිංචු, විබැටියානුන් විනයටත් විනයටත් අතර දේශ සීමාව දක්වන ලෙස ඔහුට කීවේය. එය අමධෝධිව ධවල දැන බව ඔහු පිළිතුරු දුන්නේය. මෙය විය නොහැක්කක් බැව් පැවසූ වෙනත් වීන නිලධාරියෙක්, කමිටියෙහි ධවල දැන බවක් ඇති බවද, එය දේශසීමාව විය හැක බවද කීවේය. අමතරවරු මතක නිබේදයී මෙහිදී වැංචිංචු ඇසුවේය. ඔවුන් විබැටියානු පැමිණීමට බොහෝ කලකට පෙර එය ඔහු දැන සිටි බවද, ඔවුහු එහි සිටින්නේ දේශපාලන හා ආහාරාන්තරික කටයුතු ගැන කිසිවක් කිරීමට නොවන බවද ඔහු පිළිතුරු දුනි. මෙතැනදී බලවත් සේ කොපයට පත් වැංචිංචු ඔහු ටොම්සිකුවලට යැවීය. එහිදී මොහු සිර අධිකාරියේ තබන ලදී. පසුව ලාසා අග්‍ර දෙස්ථානය අසලවූ මුල්ලේ කායාරාලයට ප්‍රශ්න කිරීම පිණිස මොහු ගෙන යන ලදහ. එහිදී වීන නිලධාරීන් තිදෙනෙක් ඔහුගෙන් ප්‍රශ්න කළහ. පිටරටවලට හා එක්සත් ජාතීන්ගේ සංගමයට ආයාචනා කිරීම හැරෙන්නට වෙන කළහැකි කිසිවක් නොමැති බව ඔහු පිළිතුරු දුනි. ඔහු යලිත් අත්අඩංගුවට ගෙන මාස පහකට පසු, 1953 දී නැවත ප්‍රශ්නකරන ලදී. ඔහුගෙන් ඇසුවේ කලින් අසන ලද ප්‍රශ්නයන්මය. ඔහුගේ පිළිතුරුද කලින් දුන් ඒවාම විය. පිටරටවලට ආයාචනා කිරීම වැරදි බවත්, ඔවුන්ට ආයාචනයක් කිරීමට වුවමනා නම්, වීනයට ගොස් එසේ කළයුතු බවත් වීන්තු කීහ. මේ ගැන තව දුරටත් කල්පනාකර බලන ලෙස කියා ඔහු යළිත් සිරගෙදරට ගෙන ගියහ. ඔහු අවුරුද්දකුත් මාස නමයක් සිරගෙදර ගත කෙළේය. ඒ කාලය තුළ ඔහුගේ කැම බිම් සපයන ලද්දේ ඔහුගේ පවුලේ අය විසිනි. මොවුන් තිදෙනාම වෙන වෙන කාමරවල සිරකර තබා වෙන් වෙන්ව ප්‍රශ්නකරන ලදී. නමුත් අසන ලද්දේ එකම ප්‍රශ්නයන්ය. යැපීමට කිසිම මාර්ගයක් නොමැති හෙයින් ඒ සඳහා තමන්ගේ බඩුමුටු විකිණීමට සිදුව ඇති හෙයින් යැපීමේ මාර්ගයක් සලසා ගැනීම පිණිස තමන් තිදෙනස් කරන ලෙස ඔවුහු ඉල්ලා සිටියහ. එවිට ඔවුන්ගේම ඇප පිට, ලාසාවෙන් පිට නොයන කොන්දේසියට යටත්ව වීන්තු ඔවුන් තිදෙනස් කළහ.

ආගමික නිදහස ගැන සලකා බලන විට මේ කරුණු ගැන කල්පනා කළ යුතුය. විබැටියේ ස්වකන්ත්‍ර ප්‍රදේශයට සම්බන්ධ මූලික කොමිටි කායාරාලයට යාබද කායාරාලයට උපදෙස් දීම පිණිස ලාසාවලින්ද, විශාල ආරාම කුණෙන්ද, ලාමාවරු ගෙන යන ලදහ. (මෙම කායාරාල පටන්ගන්නා ලද්දේ 1956 දීය.) ආරාමයන්ට යෑම වෙනුවට ළමයින් පාසැල් වලට යායුතු බව වීන්තු මිනිසුන්ට කීහ. මේ අවධියේදී (3) ට වයස අවුරුදු හතර, අට, දහ හතර හා දහ නමය වන දරුවන් හතර දෙනෙක් වූහ. මොවුන් පාසැලට යවන ලෙස වීන්තු මොහුට කී නමුත් මොහු එය කළේ නැත. මොහු විබැටියේ ස්වකන්ත්‍ර ප්‍රදේශයට සම්බන්ධ මූලික කොමිටියේ කටයුතුවලට සම්බන්ධවන ලෙස කී නමුත් ඔහු එය ප්‍රතික්ෂේප කෙළේය. එසේ නොකරන්නේ නම් ඔහුගේ ළමයින් පාසැලට යැවිය යුතු බව කීහ. තමාගේ ළමයින් පාසැලට යැවීම අකමැති බව ඔහු පිළිතුරු දුනි. හික්ෂුවක් වූ ඔහුගේ වැඩිමහල් ළමයා මෙය හඟවුරු කෙළේය. වීන භාෂාව හෝ දේශපාලනය ඉගෙනීමට ඔහු නොකැමති බවත්, ඔහු වීන්තුන්ට කීවේය. වීන්තුන් මේ ගැන වෙන කිසිවක් කළේ නැත.

තන බිමට යවන ලද ඔහුගේ අශ්වයෙක් හා කොටළුවන් දෙදෙනෙක් කම්බාවරුන්ට අයත් සතුන් සමග මිශ්‍ර වූහ. තමාට අයිති සතුන්ගේ හැඩහුරුකම් ඔහු විස්තර කළත්, ඔහුට අයත් සතුන් මෙන්ම කම්බාවරුන්ගේ සතුන්ද, ඔවුහු ගත්හ. ඔහු ප්‍රතිගාමියෙකු නිසා

ඔහුගේ සතුන් ආපසු නොදෙන බව අන්තිමේදී ඔවුහු කීහ. මෙය සිදුවූයේ ලාසාටේ සිට යාමේදී සතර වරක් කොටුවෙන් මාරු කළ යුතු දුරින් (සැතපුම් හැටක් පමණ) පිහිටි මුත්තරේයේදීය.

කම්බාවරුන් පැහැර ගැනීම හෝ මංකොල්ල කෑම් කරන ලද්දේ ඔහුට ආරංචි නැත. විබැටියානු රජයේ අනුග්‍රහය පිටි බුනාගෝයේ ආරාමයක් අලුත්වැඩියා කරමින් තිබුණි. ශීත සෘතුවේදී වැඩ නවත්වා තිබී, නැවත වැඩ පටන් ගැනීම පිණිස වඩුවෙන් සහ පෙදරේරුවන් කඳු කපොල්ලකින් ගමන් කරද්දී විනුන් ඔවුන්ට වෙඩි තැබූහ. ඔවුන්ගෙන් එක්කෙනෙකු මැරුණ අතර සෙස්සන් සිරභාරයට ගන්නා ලදී. විබැටියානු රජය සිය විරෝධය ප්‍රකාශ කළ පසු, දින තුනකට පසු ඔවුන් නිදහස් කළහ. මෙය මොවුන්ට කියන ලද්දේ ඒ ප්‍රදේශයේ ගොවියන් විසිනි. මෙය සිදුවූයේ 1958 මැද භාගයේදීය. එයින් පසු මොහු ඉන්දියාව බලා පිටත්වූණි. මොහු වික කලක් ජාතික ස්වේච්ඡාරක්ෂක හමුදාව සමග සාමයේහි නැවතී සිට 1959 ජුනි මාසයේදී ඉන්දියාවට සම්ප්‍රාප්තවිය.

(3) ඔහුගේ ජීවිත කාලයෙන් වැඩි කොටසක් සිටියේ ලාසාවේය. විනුන් විසින් ප්‍රතිසංස්කරණය කරන ලද බව කියන විනාශකාරී දිස්ත්‍රික්කය ගැන මොහුගෙන් ප්‍රශ්න කළ නමුත්, එය පිහිටියේ කොහේදැයි මෙහුට කල්පනාවක් නොවීය. විවිචල කුණු කසළ ඉවත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් ඒ ගැන වග කියයුතු පදිංචිකාරයන් කෙරේ පොලීසියෙන්ද තද බල පාලනයක් ක්‍රියාවේ යෙදවීය. ලාසාවේ කොහේ හෝ ගණිකා නිවාස ඇති කොටසක් ගැන ඔහු අයා නැත. රාත්‍රී කාලයේ පවා ලාසාවේ කවර කොටසක හෝ ගමන් කිරීමට බියක් ඇතිකර ගැනීමට ඔහුට කිසිම හේතුවක් නොවීය.

තරුණ ස්ත්‍රීන් දෙදෙනෙකු බලාත්කාරයෙන් ඔවුන්ගේ ගෙවල්වලින් ගෙනයනු මොහු 1953 දී දුටුවේය. වයස 21 ක් පමණ වූ එයින් එක් ස්ත්‍රීයක් වන භටයන් දෙදෙනෙක් බලාත්කාරයෙන් ඇගේ ගෙයින් පිටට ගෙන ලාසාවේ අනික් පැත්තේ තිබූ වින යුඩ බැඳක්කවලට ගෙන ගියහ. 1958 මුල් භාගයේ මොහු ලාසාවෙන් පිටත්වන තුරුත් ඇ ආපසු ගෙදර පැමිණියේ නැත. නමුත් සෑම සතියකම වින ඇදුම් ඇඳ විනුන් දෙදෙනෙකු සමග ඇ නගරයට පැමිණියාය. වෙනත් පවුලකට අයත් වයස 18 ක් පමණ වූ තවත් ගැහැණු ළමයෙක් වන යුඩ හමුද මූලසාහායේ වැඩ කළාය. එක් දිනක් ඇය ගෙදර පැමිණියේ නැත. ඇය ඒ වන තුරුත් වැඩ කරමින් සිටියාය. ඇය ආපසු පැමිණියේ නැත. ඇගේ කැමැත්තට විරුධව ඇය විනයට යවන්නට සූදනම් වන බවත් විනුන්ට මේ ගැන ආයාචනා කරන ලෙස ඇ සිය දෙමව්පියන්ගෙන් ඉල්ලා සිටින බවත්, ඇ සමග වැඩ කළ අයගෙන් සමහරෙක් පසුව ඇගේ මිත්‍රයා සමග කියා ඇත. ඇගේ දෙමව්පියන්ගේ ආයාචනා ඉවත දමූ වින්හු කියා සිටියේ අධ්‍යාපනය සඳහා ඇය විනයට යායුතුම බවය. විනයේ සිට ඇ සිය දෙමව්පියන්ට ලියුම් එවූ විට, ඔවුන් විනයන්ට කියවන්නට නොදක් නියා, ඒ ලියුම් කියවා දීමත්, ලියුම් ලියා දීමත් කළේ මෙම සාක්ෂිකරුය. දෙමව්පියන් ඇය භෑන්හඬුවලට යවා, පසුව භෑයාංචලට යැවූ බවද, පසුව කී සාහායයේදී නිවාඩු නැතිව ඇයට වැඩ කිරීමට සිදුව ඇති බව ද, ආපසු ගෙදර ඒමට ගමන් ගාස්තු නැති බවද, ඇ කියා තිබුණි. ඇය මරලෝසුවක් එවන්නට දෙමව් පියන්ට කියා තිබූ හෙයින් ඔවුහු එය ඇරියහ. නමුත් ලැබුණු බවක් දන්වා එවූයේ නැත.

ලාසාවල විබැටියානුන් 1,000 ක් පමණ කෘෂිකම් වැඩවල නියුක්තව සිටියහ. අධ්‍යාපනය හෝ පුහුණු කරවීම ගැන කිසිවක් මොහුට නොකිවූ ඔවුහු නමත් වැඩ කරන බව පමණක් කීවේය. මොවුන් කවර වයස් සීමාවන්ට අයත්දැයි මොහුට මතක නැත. විනුන් යටතේ විබැටියානුන්ට තිබූ ප්‍රධාන රක්ෂාව නම් කෘෂිකාර්මික කටයුතුය.

මුලදී වින්හු ලාසාවේ කුඩා පාසැල් පටන් ගත්හ. ළමයින් වැඩි කාලයක් ගත කළේ ක්‍රීඩා කරමින් හා විත්‍රපටි සහ නාටක බලමින් ය. ඔවුන්ට මාසික දීමනාවක්ද ලැබුණි. විනයට ගියහොත් එයට වඩා ක්‍රීඩා මෙන්ම විත්‍ර හා නාට්‍ය බැලීමට අවස්ථාව ලැබෙන බවද, එසේම වඩා හොඳින් ඉගෙනීමට ලැබෙන බවද ළමයින්ට කියන ලදී. එම තීරණය ළමයින් විසින්ම කළ යුතුව තිබුණි. දෙමව්පියන්ට මැදහත්වීමට ඉඩ නොලැබුණි. විරෝධය දක්වූ දෙමව්පියෝ බොහෝ දෙනෙක් ළමයින් විනයට ගෙන නොයන ලෙස විනුන්ට ආයාචනා කළහ. එහෙත් ළමයින් බොහෝ දෙනෙක් යාමට කැමැති වූහ. අධ්‍යාපනය සඳහා විනයට ගිය අය වයස දෙළහේ සිට විස්ස දක්වා වූ වයස් සීමාවේ වූහ. මොහුගේ කල්පනාවේ හැටියට ලාසාවෙන් හා බටහිර විබැටියන් සම්පූර්ණයෙන් තුන් දහසක් පමණ ගොස් ඇත. අවුරුදු දෙකකින් හෝ තුනකින් ඔවුන් ආපසු එන බව කියා තිබුණි. මොහුපිටිව එන අවධිය දක්වාත් කිසිවෙක් ආපසු පැමිණි බවක් මොහු නොදනී. විනයට යැවීම ආරම්භ වූයේ 1954-1955 දීය. ලමයි දෙමව්පියන්ට ලියුම් එවූහ. විනයෙන් එවූ ලියුම් මොහු දක්නේය. කුඹුරුවල බර වැඩ කිරීමේ යෙදී සිටින නියා ඔවුහු අමාරුකම්වලට මුහුණ පාන බව මුලදී ළමයි කීහ. දේශපාලනය ප්‍රධාන විෂය ලෙස ඇතිව ඔවුන්ට කොමියුනිස්ට් වාදයද විනා, භාෂාවද උගන්වන ලදී. මේ අවස්ථාවේදී ලියුම් පරීක්ෂා කිරීමක් නොතිබිණ. ඔවුන් ප්‍රිතියෙන් සිටින බවත්, විශිෂ්ඨ අධ්‍යාපනයක් ලබන බවත් පසුව ලියුම්වල කියා තිබුණි. ලාසාවේ මිනිසුන් සමහරෙක් විනයට ගියහ. ඔවුහු ළමයින්ට රෙදි පාදිය ගෙන ගියහ. ළමයින්ගෙන් එන ලියුම් පරීක්ෂාකරන බවත්, දෙමව්පියෝ විනුන්ට විරුධ යමක් ලියා තිබුනොත් එගැන ළමයින්ට හිරිහැර ඇතිවන නියා එසේ කිසිවෙක් නොලියන ලෙස දෙමව්පියන්ගෙන් ළමයින් ඉල්ලා සිටින බවත්, ආපසු පැමිණි ඔවුහු කීවේය. ලියුම් පරීක්ෂා කිරීම පටන්ගැනීමේ කලින් හෝ පසුව කිසි අවස්ථාවක විත්‍රපටි, නාට්‍යගාලා, හෝ ක්‍රීඩා

ගැන ළමයි කිසිවක් සඳහන් නොකළහ. විරෝධය දක්වූ දෙමව්පියන්ට විරුඬව කිසි බලපෑමක් නොකරන ලදී. නමුත් කිසිවෙක් තදින් විරෝධය නොදක්වූහ. කලින් තමන් දක ඇති පරිදි සිරකිරීම් හිරිහැර ආදියට භාජනවීමේ හිතිය නිසා තදින් විරෝධය නොදක්වූවා විය හැකි බව මොහු කල්පනාකරයි. මිනිසුන්ට හිරිහැර කිරීම 1953 න් පසුව සාමාන්‍ය දෙයකි.

*

ප්‍රකාශය අංක. 25; ෂිගේට්ස්හි සිට තුන් දිනක ගමන් ඇති දුරක පිහිටි ජේඩොන්ක්ෂොක් ආරාමයේ අවුරුදු 32ක් වයසැති හික්ෂුවක් විසින් කරන ලද්දකි.

පත්වත් ලාමා දේශනා කරනු ඇසීමට මොහු 1954 දී ෂිගේට්ස්වලට ගියේය. මේ අවධියේදී චින්තන ෂිගේට්ස්වල සිටියහ. දලෙයි ලාමා ශ්‍රේෂ්ඨතම අධ්‍යාත්මික නායක උතුමා බවත්, එක් වරක්වත් ලාසාවට ගොස් එතුමාට හරසර දක්වා එතුමාගේ දේශනාවන් ඇසීමට ඔවුන් උත්සාහ කළ යුතු බවත් පත්වත් ලාමා සිය දේශනාවෙන් කියා සිටියේය.

චින්තන ජේෂ්ඨවලට පැමිණි අවධාවේදී සාක්ෂිකරුට ඔවුන් පළමුවෙන්ම මුනගැසුණි. ඔවුහු විබූටයේ ස්වකන්ත ප්‍රදේශයට සම්බන්ධ මූලික කොමිටිය සඳහා සුදුනම් වෙද්දී නිලධාරීන් දෙදෙනෙක් හා හටයන් තිහක් පමණද පැමිණියහ. ජේඩොන්වල ඔවුන් කැඳවූ රැස්වීමට සාක්ෂිකරුද පැමිණ සිටියේය. ඔවුන් පැමිණ ඇත්තේ විබූටියානුන්ට ආධාර කිරීමට බවද ඔවුන්ගේ, ආගමික සංස්කෘතිය හා සිරිත් විරිත් ආරක්ෂාකර දෙන බවද, විබූටියානු ජනයා දලෙයි ලාමාතුමාගේ හා පත්වත් ලාමාතුමාගේ නායකත්වය අනුව ගමන් කළ යුතු බවද, චින නිලධාරියා සිය කථාවේදී දක්වා සිටියේය. 1959 ඔක්තෝම්බර් මාසය පමණ වන තුරු මොහු විනුන් නැවත දුටුවේ නැත.

කැරැල්ලක් පැන නැගුණු බවද, දලෙයි ලාමා තුමා විබූටියෙන් පිටව ඇති බවද, 1959 අප්‍රියෙල් මාසයේදී ඔහුට දුසමාන ලෙස ආරංචි විය. දලෙයි ලාමා තුමා පලායාම සම්බන්ධ යෙන් ඔහුට අසන්ට ලැබුණේ සාමාන්‍යයෙන් එවකට පැතිරී තිබුණු දේමය. ඔක්තෝම්බර් මාසයේදී චින්තන පැමිණි විට, ඔවුහු ගිහියන්ද, ග්‍රාම නායකයන්ද, හික්ෂුන්ද, ෂොන්ගි රැස්කරවූහ. දන් කැරැල්ල මැඩපවත්වා ඇති බවද, මිනිසුන් කොමියුනිස්ට්වාදය ඉගෙනගත යුතු බවද, ඔවුන් කිහි. ඔවුහු විරුඬවිය යුතු කරුණු තුනක් හා පක්ෂවිය යුතු කරුණු දෙකක්ද ඇති බව කියන ලදී.

විරුඬවිය යුතු කරුණු:

- (අ) කැරලි ගැසු අය.
- (ආ) ඉඩම් හිමියන් විසින් ඉල්ලා සිටින අය බදු හා ශ්‍රම බන්ධනයන්.
- (ඉ) වහල් සේවය.

පක්ෂවිය යුතු කරුණු:

- (අ) පොලි අත්හැර දමීම.
- (ආ) ගෙවල් තුලි අත්හැර දමීම.

මෙය පරීක්ෂාකර බැලිය යුතුය. ආගමටද, විබූටියානු රජයේ හෝ පත්වත් ලාමා තුමාගේ හෝ නිලධාරීන්ටද, ඉඩම් හිමියන්ටද, ඔවුන් විරුඬවිය යුතු බව කියන ලදී. (චිතූන් සඳහන් කළේ පත්වත් ලාමා තුමා මීස දලෙයි ලාමාතුමා නොවන බව මොහු ස්ථිරවද, ඒකාන්තවද කියා සිටියේය.) කැරැල්ලට සම්බන්ධ නොවූ අය සාමකාමීව නිදහස් කරන බවද, එහෙත් කැරලි කරුවන්ට තදබල දඬුවම් පමුණුවන බවද, ඔවුන් වෙඩිතබා දමීම පවා කරන බවද, කියන ලදී. ආගමික නිදහස ලබා දෙන බව චින පුවත්පත්වල සඳහන් කර තිබුණි. එහෙත්, මෙය හරිහැටි විබූටියානුවන් තේරුම් ගෙන නැති බවද, කියා තිබුණි. දෙවියන් වැදීමෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැති බවද, කොමියුනිස්ට් වාදයට ආගමක් නැති බවද, වරප්‍රසාදයන් ඇති උසස් පෙළේ අයත් සාමාන්‍ය ජනයාත් අතරත් විශාල වෙනසක් ඇති බවත් කියන ලදී. ආගම පවත්වන්නේ මිනිසුන් ගසාකෑම සඳහාය. එය මිනිසුන් ධර්ම කෙරේ. චිතූන් විසින් මෙය ඔවුන්ට ඉගැන්වූ පසු ඔවුහු මෙය තේරුම් ගෙන හික්ෂුන්ට ප්‍රජාවන් හා නිලිනයන් පිරිනැමීමට නො එළඹෙන බවද කිහි. නිලිනයන් පිළිගැනීමට හික්ෂුන්ට ඉඩ නොදිය යුතුය. දන් ඔවුන් විවාහවී හික්ෂුභාවය අත්හැරිය යුතුය. ඔවුන්ට දෙනු ලබන ඉඩම් කොටස්වල තමන්ගේ ආහාර නිපදවා ගැනීම පිණිස ගොවිතැන් කළ යුතුය. ආරාමයන්හි වසන අතර වැඩ කිරීමට ඉඩ ලැබෙද්දී සමහර හික්ෂුහු විවිසුහ. ඔවුන්ට නියම අන්දමට උගන්වා නැති බව මෙයින්ම පෙනේයයි පිළිතුරු දුන් චින්තන, සේරා, ලෙවුපු, හා හන්ඩන් (ලාසාවේ තිබූ විශාලතම ආරාමයන් තුන) හි ඉගැන්වීම කෙතරම් හොඳින් කර තිබේද යන බව ඒවායේ එකම හික්ෂුවක් වත් රැඳී නොසිටීමෙන් පෙනෙන බව දක්වූහ. තර්ජනාත්මකව බලකිරීම නිසා සමහර හික්ෂුහු විවාහ වූහ. භාය්‍යාවක් තේරා ගැනීම සඳහා ඔවුන්ට කල් දෙන ලදී. එහෙත් ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණයන් කරන අවධිය වන විට ඔවුන් එසේ කර නොතිබුනොත් බලයෙන් එසේ කරවන බව කියන ලදී. හික්ෂුහු විස්සක් පමණ ස්ත්‍රීන් සමග ජීවත්වීමට ගියහ. ඔවුන්ගෙන් දෙදෙනෙක් චින ස්ත්‍රීන් සමගය ජීවත් වීමට ගියේය. ඔවුන්ට චිතූන් යටතේ රක්ෂාව ලැබින. හොඳින් කැමතිම ලැබෙන බවද පෙනුණි. ගැහැණුන්ට බලකිරීම හෝ එසේ කිරීමේ තර්ජනයන් කරණ ලද්දේදී මොහු

නොදැනී. නමුත් ඔවුහු අමුතු සතුටකින් නොසිටි බව ඔහුට හැඟුණි. ගැහැනුන්ට ආරාමය තුළට පැමිණිය හැකි බවද, එසේම හික්සුන්ට පිටට යාහැකි බවද, වින්නු කිහි. නියම නිදහස නම් ඔවුන්ට ස්ත්‍රීන් ඇතුළට ගෙන ඊමට හැකි බවයයි කියන ලදී. එක් හික්සුවක්ද, වින ස්ත්‍රියක්ද, ඡෝංභි ජීවත්වීමට ගියහ. නමුත් ඔවුන් ආරාමයේ සිටිනු මොහු නොදැකේය. මෙම දිස්ත්‍රික්කයේ මුලුමනින් ආරාම දහයක් තිබුණේය. එයින් පහක් තිබුණේ මේ රැස්වීම පැවැත්වූ ස්ථානයකට කිට්ටුවය. මෙම ආරාම පහේ හික්සුන් පිටව ගොස් තිබුණි. වඩා දුරින් පිහිටි ආරාමවල හික්සුහු ඒවනතෙක්ම සිටියහ. පුහුණුවීම සඳහා එහි යන්තෙක් ලෙස සැලකුණු ඔහුගේ මිත්‍රයෙක් වන එක් හික්සුවක් එහි සිදුවන දේවල් ඔහුට කියා ඇත. ආරාමයේ දේපල රාජසන්නක කර එහි දෙරවල් මුද්‍රා තබා ඇත. මිනිසුන් රැස්ව සිටියදී ඔවුන් ඉදිරියේදීම වැදගත් ලියකියවිලිද, ණය ගනුදෙනු සඳහන් පොත්පත්ද ගිණිබන් කරනු ලැබූහ. සස්ඨායෙකුට මෙම මිත්‍රයා විනුන්ගෙන් පුහුණුව ලබන්නෙකි. තමන් ඉර හඳ ආක්‍රමණය කර එහි ඔවුන්ගේ කොඩිතැට්ටු ගවන්, එහෙත් දෙවියෙක් දක්නට නොසිටී බවත් එහිදී විනුන් පවසා ඇත. තිරයක් නොමැති බවත්, නිරය පාලකයන් ඔවුන් ඉදිරියට ගෙනෙනු ලැබුවහොත් වෙඩි තබා ඔවුන් විනාශකරනු ලබන බවත් වින්නු කිහි. මෙම නැතැත්තා මයකුත් දින දහයක් පුහුණුව පිණිස ගියේය.

මිනිසුන් සඳහා වෙනම පැවැත්වූ රැස්වීමකදී ග්‍රාම නායකයන් හෙළා දකින ලෙස වින්නු කියා සිටියහ. මිනිසුන් කුමක් කළ යුතුද, කුමක් කිය යුතුදයි දන්වමින් මෙයට, කලින් වින්නු එහි අවට ගියහ. ඔවුන් ඒ ආකාරයට කටයුතු නොකළහොත්, ඔවුන්ටද ඒ අයුරින්ම සැලකුම් ලැබෙන බව කියා ඇත. පැයක විවේකයක් ඇතිව හිර නැගී තැන් පටන් හිර බස්නා තුරු දින පතා පැවැත්වූ පුහුණු කිරීම රැස්වීමකදී මොහු මෙය කියනු අසා ඇත. රැස්වීමේදී වෝදනා රාශියක් ඉදිරිපත් කරන ලදී. වූදිනයන් බොරලුමක දණ ගස්වා, ගමේ මිනිසුන් ලවා අතින් පයින් පහර දෙවන ලදී. ඔවුන් හෝ ඔවුන්ගේ පියවරු වෙනුවෙන් ඔවුන්ට කපාකළ හැකි බව වූදිනයන්ට කියන ලදී. මෙම පීඩාවන් නිසා මෙම අය මිය ගියහ. මොහු සිය ගෙදරට යාමට පිටත්වන විටද ආරාමයේ පුහුණුව දීම පැවැතිණි. මෙම ක්‍රියා පිළිවෙළ දරාගත නොහැකි නිසා හික්සුන්ගෙන් හා ලාමාවරුන්ගෙන් බොහෝ දෙනෙක්ම ඉවත්ව ගිය බව මොහු විස්වාසකරයි. එවකට කිසිම හික්සුවක් හෝ ලාමාවරයෙක් ආරාමයේ ඉතිරිව නොසිටියේය. අන්තිමට ඉතිරිව සිටි සෙල්ප දෙනාට පහක් වැඩ කිරීමටද, වැලි එකතු කිරීමටද සිදුවිය. පුහුණු කිරීම කරන ලද්දේ මධ්‍යම රාත්‍රියේය. ආරාම සියල්ලම වසා දමා ඇති බැවින් තව දුරටත් නතරව සිටීමෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැති බව පිටත්වන අවසානවේදී මොහුට පෙනිණි. පුහුණුව ලබමින් ඡෝන් නමැති ගමේ මොහු සිටින්නේ කිසිවෙකුට පිටවීමට ඉඩ නොදෙන ලදී. විශාල ගොඩනැගිලි දෙකක් තිබුණේය. මෙයින් එකක් ආහාර ගැනීමට හා තිදු ගැනීමටද, අනික දේශනයන් පැවැත්වීමටද, පාවිච්චි කරන ලදී. හික්සු ගිණියන් ඇත්තේ නිදෙනෙක් බවත් ඔවුන් ගැන කිරීමට අදහස් කරන්නේ කුමක්දැයි විමසා ආරාමයේ පුහුණුවීම දෙනු ලබන විනුන්ගෙන් මොහුට පණිවුඩයක් ලැබිණි. අවසර ලබාගෙන ආරාමයට ගිය මොහුට දක්නට ලැබුණේ කිසිම හික්සුවක් එහි නොමැති බවත් හා බාල ගිණියන් පහල ගමෙහි ජීවත්වන බවත්ය. වින්නු ආරාමයෙහි පදිංචිව සිටියහ. ඔහු ග්‍රාමයට පැමිණිවිට පුහුණු කිරීම ගැන විස්තර මොහුට ගම්වැසියන්ගෙන් දැනගන්නට ලැබිණ. ගමෙහි වැසියන් මෙන්ම හික්සුන්ද, ආරාමයෙහි පුහුණුවීම සඳහා යායුතුව තිබුණි. පීඩාකාරී සංස්ථාවන් මිනිසුන් පාලනය කරන බවද, වෙනත් අයෙක් එම සංස්ථාව පාලනය කරන බවද ඔවුන්ට කියන ලදී. පීඩාකාරී සංස්ථාව පාලනය කරන්නේ කවරෙකුදැයි ඔවුන් සිතා බැලිය යුතු බවද කිහි. ඔහු දලෙයි ලාමාතුමා වියයුතු බව මිනිස්සු කිහි. මෙයින් බලවත් ප්‍රීතියට පැමිණි වින්නු මිනිසුන්ට හොඳින් උගන්වා ඇති බව කිහි. ඔහු උසස්ම පාලකයා නිසා ඔහු දරුණුම පීඩකයාය. රාජ්‍ය සීමාවේ එක් එක් පැත්තේ සිටින අය, තමන්ගේ පැත්තේ ඇති අගුතම පීඩකයා කවරෙක්දැයි තේරුම්ගත යුතුය. ඔවුහු නම් එක පැත්තක පංචන් ලාමාතුමාය. අනික් පැත්තේ දලෙයි ලාමාතුමාය. (ලාමා-වරුන් දෙදෙනාගේ ආධිපත්‍යය ඇති ප්‍රදේශයන් දෙක අතරවූ සීමාව විබැටයේ මේ කොටසෙහි වැටී තිබිණ). පන්වන් ලාමාතුමා හා දලෙයි ලාමාතුමා සමබන්ධ මෙම ප්‍රකාශය කරනු, පුහුණුවීමේ රැස්වීමටද මොහුටම ඇසී ඇත.

1959 දෙසැම්බර් මාසයේ පටන්ගැනීමේ සිට සෑම ගෙදරකට එක්කෙනෙක් හැර අනික් සියල්ලන්ම පුහුණුවීමේ රැස්වීමට පැමිණිය යුතු බව වින්නු ප්‍රකාශ කළහ. මෙම රැස්වීමට වල වින ආධාරකරුවෝ තිහක් පමණ කුඩාරම තුළ පුටුවල වාසිවී සිටියහ. ඔවුන්ට පහලින් වින්නුද, ඔවුන්ට පහලින් සාමාන්‍ය පනයාද, අන්තිම කෙළවරේ එතෙක් ආරාමවලින් ඉවත් නොවූ ලාමා වරුද වූහ. තමන්ට විනුන් භාරදුන් කපාවන් ආධාරකරුවෝ කියවූහ. ඒවායේ සාරාංශය වූයේ මහජනතාව ජයගත් බවත්, කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ කරුණාව හා ඉගැන්වීම නිසා ප්‍රාදේශීය විබැටියානු රජයේ පීඩාවන් මැඩපවත්වා ඇති බවත්ය. කොමියුනිස්ට් පක්ෂයේ ආධාර ලබා සෑම පීඩකයෙකුම මැඩපැවැත්වීමට කාලය පැමිණ ඇති බව හා එමෙන්ම පක්ෂයට ඔවුන්ගේ කෘතඥතාවය හිමිවිය යුතු බව තේරුම් ගත යුතු බවත් තව දුරටත් කියැවිණ. ඉගැන්වූ දෙය ජනතාව තේරුම්ගෙන ඇති බවත්, පීඩනයේ අන්තිම කෙළවරේ ඇත්තේ දලෙයි ලාමා තුමා හා පන්වන් ලාමා තුමාත් බව ඔවුන්ට අනාවරණය වී ඇති බවත්, සත්‍ය එයම බවත්, කපාවක් පැවැත්වූ විනෙක් කිවේය. රටේ නිෂ්පාදනයන් වැඩි දියුණු කරනු ඇත. හික්සු හික්සුණිත් රාශියක් සිටීම නිසා රටේ නිෂ්පාදන වේගය අඩුව ඇත. ජනගහණය වැඩි කළ යුතුය. පාසැල්ද, යාන්ත්‍රික ක්‍රමද ආරම්භ කරණු ඇත. නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමට සෑම අයෙකුම උත්සාහ දැරිය යුතුය. ආරාමවලට හා ඉඩම්

හිමියන්ට ගෙවීමට ඇති ණය අවලංගු කරන ලදී. ඇප වශයෙන් තබා ඇති දේවල් ආපසු ඉල්ලිය හැක. ආරාමවලට හා ඉඩම් හිමියන්ට බදු කැලී නොගෙවිය යුතුය. වින්දනු වස්තුව ගෙන ජනයාට ඔවුන්ගේ ආහාර පානාදියට අවශ්‍ය ප්‍රමාණයක් දෙනු ඇත. ධන-වතුන් මැඩපැවැත්වීම පිණිස පඩිකිනි හැඟීම දියුණු කළ යුතුය. මෙම ඉගැන්වීම තව දුරටත් පැවැත්වෙන බව ඔවුන්ට මේ අවසානවේදී කියන ලදී. දින දෙකකට හෝ තුනකට පසුව, තමා කිරීමට බලාපොරොත්තු වන්නේ කුමක්දැයි වින්දනු මොහුගෙන් විමසූහ. තමන්ගේ පවුලට අයත් ගෙදරට ආපසු යන බව ඔහු කීවේය. ඔහුගේ පවුලේ අය විකා දිනකට ඉවත්ව යන බව වින්දනු කීහ. තමා දාඩි විශ්වාසයක් ඇතිව සිටි උසස් ලාමාවරයෙකුගෙන් උපදෙස් ලබාගැනීම සඳහා මොහු කිවුවුව ඇති බිඹි ගේපල් නම් ආරාමයට මේ අවසානවේදී ගියේය. එම ලාමාවරයා පුහුණුව ලබන බව මොහුට දකින්නට ලැබිණ. එවකට මෙම ක්‍රියා පිළිවෙළ පැවතීමේ දය දිනක් පමණ නිසා, හික්සුන්ගෙන් බොහෝ දෙනෙක් එහි සිටියහ. ප්‍රසිද්ධියේ නිග්‍රහ කිරීම පටන් ගැනෙමින් කිබින. ලාමාවරයා බලාපොරොත්තු රහිත තත්ත්වයක සිටියේය. ආගමද, මිනිසුන්ගේ සිරිත්විරිත්ද නැතිකර දමන බව ඔහුට කල්පනාව තිබුණි. අවසර ලැබුනොත් තමන්ගේ පවුලේ අය සමග ගොස් වැඩ කිරීමට ඔහු අදහස් කර තිබුණි. ඔහුට කිරීමට ඉඩ ඇති එකම දෙය එය බවයි ඔහුට සිතූණි. මේ අවසානවේදී සාක්ෂිකරු සිය ආරාමයට ආපසු පැමිණ, රාත්‍රියේ ගැලවී පලා ගියේය. තමාගේ ආරාමාධිපතිවරයාගේ ගසා ඇතැයි ඔවුහු කීවේය. නොමනා හැසිරීමට එසේ කිරීමට ඔහුට බලය තිබුණි. එය සාමාන්‍ය දඬුවම ලෙසද සැලකිණ. දිගහරින ලද අතින් ඔහුට පහර දුන් අතර, සමහරෙක් ඔහුට කෙළ ගැසූහ. තවත් සමහරෙක් ඔහුට වැලි දමා ගැසූහ. තර්ජනයක් වශයෙන් ඔහුට ඇසුන එකම දෙය නම් පැමිණිලි ඉදිරිපත් කළ අයට වින්දනු ප්‍රසංසා කළ අතර, එසේ ඉදිරිපත් නොකළ අයට ඔවුන්ගේ විත්තය වැඩි දියුණු කරගන්නා ලෙස අවවාද කිරීමයි. මේ අවසානවේදී ආරාමාධිපතිවරයා සිරභාරයට ගෙන ඉවතට ගෙන යන ලදී. පුහුණු කරන අතරතුරේදී රාණංගි ආරාමාධිපතිවරයෙක් වතු පාලකයෙක් සමග බේරී ගොස් ගහකට පැන දිවී නසා ගත්හ. මුල් නිග්‍රහයෙන් පසුව ඔහුගේ කාණ්ඩයේ අයුරක් පමණ ඉතිරි වූහ. විස්සක් හෝ එවැනි ගණනක් මුලින් නිග්‍රහකොට සිරභාරයට ගෙන යන ලදී. ඉතිරි අයට ඔවුන්ගේ වාරය පැමිණි විට නිග්‍රහ කිරීමට තැබිණ. මුල් විසි දෙනාට රැස්වී සිටි මිනිසුන් ඉදිරිපිටදී තල්ලුකොට, පයින් ගසා, හිස කෙස්වලින් අදින ලදී. මේවා කිරීමට කාණ්ඩ-යෙන්ම මිනිසුන් පැමිණියහ. මෙම මිනිසුන් අතර, ධනවත් පඩිකිනියන් පස් දෙනෙක්ද, ගම් මුලාදානීන් හත් දෙනෙක් හෝ එවැනි ගණනක්ද, හික්සුවක්ද, ලාමාවරයෙක්ද වූහ. ඔහු බලා සිටියවිසදී තුන් දෙනෙක් මිය ගියහ. එයින් එක්කෙනෙක් පාලිඛන් නම් වූ ධනවත්තෙක්ද දෙවැන්නා වෙන්සා-නම්වූ දිස්ත්‍රික්ක ලිඛාරියෙක්ද, දෙනෙක් තැනැත්තා තේමා යාල්බෝ නම් වූ ගම් මුලාදානියෙක්ද විය. මේ තුන්දෙනාට දිනක් හැර දිනක් වද පමුණුවන ලදී. තුන් වැනි වාරයෙන් පසුව ඔවුහු මිය ගියහ.

*

ප්‍රකාශය අංක 28: 29 හැවිරිදි, යාටුං නගරයේ පෙදරේරුවෙක්. යාටුං නගරයේ ඉන්දියානු වෙළඳ නියෝජිත ආයතනයේ නියුක්තව සිටියෙකි.

පිටරටයන්ට වැඩ කිරීම ගැන වින්දනු මොහුට වෝදනා කළහ. මොහු සිරභාරයට ගෙන යැන්ටිසි අසළ රාලුවලට ගෙන ගොස් එහි දින හතරක් නතරකර ගෙන සිටියහ. (1959 අගෝස්තු-සැප්තැම්බර්වලදී තවත් තුන් සියයක් සමග මොහු යාටුංහි පාලමක් සෑදීමේ කටයුතුවල යොදවන ලදී. අනිත් අයගෙන් වැඩි දෙනෙක් යැන්ටිසිහි ආරාමයේ හික්සුහු වූහ.) දින හතරකට පසු රැස්වීමකට සහභාගිවීම සඳහා මොහු ලාසාවට යැවිණ. එහි හිතන්නන් සහ කම්මල්කාරයෝ උසස් නිලධාරීන්ටද, ලාමාවරුන්ටද, ප්‍රසිද්ධියේ රඳලවරුන්ටද තැලූහ. විඛාවයේ සමාජ තත්ත්වය අනුව කම්මල්කාරයෝ ඉතා පහත් කොට්ඨාශයක් ලෙස සැලකෙන බව ඔහු පැහැදිලි කර දුන්නේය. තමන්ට පීඩා පැමිණවූ අයගෙන් පලිගත යුතු බවද, ඔවුන් අධිපතින් වන බවද, වින්දනු ඔවුන්ට කීවේය. එසේ කිරීම ගැන තමන් කණ-ගාටුවන බව පසුව සමහරෙක් ඔවුන්ගේ මතුරන්ට කීහ. ඔවුහු ඔවුන්ට කියනු ලබන දේවල් නොකළොත්, ප්‍රතිගාමීන් ලෙස වෝදනා කොට, නලා සිරකරනු ලබන බවට රැස්වීමේදී තර්ජනය කරන මොහුට ඇඹි ඇත. විශාල ආරාමයන් තුනෙන්ද, අවට ආරාමවලින්ද ලාමාවරු ගෙනොනු ලැබූහ. පිටරටකට ගොස් ඇති දලෙයි ලාමා තුමා ප්‍රතිගාමියෙකු බව රැස්වීමේදී කියන ලදී. එතුමා විඛාවයේ ප්‍රීතියෙන් සිටියද, දුගමාන ආරංචි විශ්වාස කොට, පිටව ඇති බවද, කියන ලදී. එතුමා බලාත්කාරයෙන් ගෙනගොස් ඇතැයි අදහසක් පළ නොකරන ලදී. එසේම එතුමා වෙනුවට වෙන අයෙකු පත් කිරීමට ඉඩ ඇති බවක්ද පළ නොවින. තමාට අනතුරක් කිරීමට දෙව්වරුන්ට හැකියාවක් ඇත්නම් එසේ කරන්නටය කියා, වින ස්ත්‍රියක් පිටට ගෙනෙනු ලැබූ එතුමාගේ සිංහාසනයෙහි වාඩිවී එතුමාගේ හිස්වැසුරු හිසලා ගත්තාය. ඉතාම වයස්ගතවූවන් හැර හික්සුන් හා ලාමාවරු සියලුදෙනම වැඩෙහි යොදවනු ලැබූහ. මඩ හා ගල් ඇදීම නිසා ලාසාවේදී එක් අයෙක් ඇද වැටෙනු ඔහු දුටුවේය.

දෙසැම්බර් මාසයේදී පමණ වින නිලධාරියාගෙන් අවසර ලබාගත් මොහු ඔවුන්වලටද ගියේය. මෙම ගමනට නියම තේතුව වූයේ ඔහුගේ භාය්‍යාවන් සමග ගොස් එහි ආරාමයෙහි වන්දනාමාන කිරීමයි. එහෙත් විතුන් මෙය තහනම්කර තිබූ හෙයින්, භාය්‍යාවගේ ඤාති-

වරයෙක් මැනදී ඇතිවූ කලබලවලදී මියගොස් ඇත්දැයි දනගැනීමට යන බව කියා සිටියේය. අවසර ලැබීය. එහි පැමිණීම ඔහුට දක්නට ලැබුණේ වයස්ගත ලාමාවරු එක් කෙනෙක් හෝ දෙන්නෙක් පමණය. පුජාවන් පැවැත්වීම සඳහා පාවිච්චි කළ ශාලා සියල්ලම වසා අගුල්ලා තිබිණ. එහි ඉතිරිව සිටි අය සමග ඔහු කථා කෙළේය. ඔහුගේ භායානිවෙහේ ඤාතිවරයා ගැන ඔවුහු නොදන්න. ගොවියන්ගෙන් ආහාර පිළිගැනීම ඔවුන්ට තහනම් කර ඇති බවත්, තරුණ ලාමා වරු සියලුදෙනම විනයට ගෙනගොස් ඇති බවත් ඔවුහු කීහ. පුහුණු කිරීම සඳහා හික්සුන් විනයට ගෙනගොස් ඇති බව වින්නුම කීහ.

ලාසාවේ හික්සුන් වින්නුන්ගේ වැඩ කරනු ඔහු දුටුවේය. වැඩ කිරීමෙන්, සිරගෙයි සිටීමෙන් හා බර වැඩකිරීමෙන් නිදහස්වීමට විවාහවන ලෙස ඔවුන්ට අනුබල දුන් බව ඔවුහු කීහ. එසේ කළහොත් වින්නු ඔවුන් හොඳ අය ලෙස සලකන බවත්, ඔවුන්ගේ ස්ත්‍රීන් එහි සිටියදී විනයට යා හැකි බවත් කියා ඇත.

කම්බාවරු ගම්වල කොල්ල කෑමද පැහැර ගැනීමද කරන බව වින්නු ලාසාවෙහි දී කීහ. ඔහු විබෑවයෙන් පිටවෙද්දී කිසි අවසාථක කම්බාවරයෙක් නොදක්කේය. ඔහු ලාසාවෙන් පිටවූයේ 1960 ජනවාරි මැදදීය. එවකට පැවැති තත්ත්වය අනුව ඔවුන්ට වැළඹ පිදීම කිරීමට ඉඩ නොලැබුණි; ඔහුගේ සාමාන්‍ය ඉපැයීම කලින් ඉපැයූ ප්‍රමාණයෙන් හයෙන් පංගුවක් පමණ විය. ඔහු කම්බාන්ත ශිල්පීන්ගේ පඩිකිතියට අයත්වුවේය. තමන්ගේ වුවමනාවන් පිරිමසා ගැනීමෙන් පසු යමක් ඉතිරිවුවහොත් ජාති හිතෙහි යෙකු ලෙස වැඩිපුර ඇති දේවල් වින්නුන්ට ආපසු දිය යුතු විය. එසේ නොකොළහොත් දඩුවම් පමුණුවන ලදී. ඔහුගේ රක්ෂාවේ කොන්දේසි අනුව පෙදරේරුවෙක් ලෙස විබවියානු රජයත් සමග ඔහුට නිදහස් කොන්ත්‍රාත්-කුවක් තිබිණ. ඔහු කිසිවකුට බැඳී සිටියේ නැත. ඔහුගේ කැමැත්ත අනුව ඕනෑම තැනකට වැඩ කිරීමේ නිදහස ඔහුට තිබිණ. එහෙත් ඔහු වැඩ කරන ස්ථානය වෘත්තීය ශ්‍රේණියට දන්විය යුතුය. වෘත්තීය ශ්‍රේණියට බැඳීම සඳහා සුලු ගෙවීමක් කළ යුතුය. එහෙත් රක්ෂාව කරන ස්ථානය මාරුකිරීමේදී ඒ සඳහා ගෙවීමක් අවශ්‍ය නැත.

ඔහු ලාසාවෙන් පිටවන අවසානවේදී (1960) ජනවාරි පෝතලා මාලිගාවේ වින හටයේ පිරි සිටියහ. එහි ඇතුල්ව පුද පුජා කිරීමට කිසි විබෑවියානුවෙකුට ඉඩ නොලැබිණ. නෝබු-ලාකාවෙහි හමුදාවලට අයත් නොවූ වින්නි සිය ස්ත්‍රී පක්ෂයන් ඇතිව නිලධාරීන් සමග විසූහ. මෙය ක්‍රියාවේ යෙදවීමට ආධාරවූ විබෑවියානුන් හා ඉඩම් බෙදන නිලධාරීන්ද, අවමානයට භාජන කිරීමට මෙම නිලධාරීහු සංවිධාන කළහ. වින්නුන්ට පක්ෂ විබෑවියානුවෝ මහජන රැස්වීම්වල කථා කළහ. ඩෝර්සේ සග්මෝ විනයේ සිටින බවද, ඇ ඉක්මනින් ඔවුන් අතරට පැමිණෙන බවද වින්නු සිටුවන්ට කීහ. ඇ කිසි විටෙක රටින් පිටවූයේ නැත. ඇ පුනරාත්මය ලැබූ ලාමාවරින් බව පමණක් මොහු දන සිටියේ. අගු දේවස්ථානය ඉදිරියේ හිඟන්නන් ලවා බල්ලන් මරවා, හම ගස්සවා, බලු සිරුරු එහිම දැවුවහ. මෙම ක්‍රියාවේ අදහස ලෙස පෙනී ගියේ දුම් වෙනුවට මේවා දැවූ බවයි. වයස්ගත අය නිරහාරව සිටියහ. ශුඛ දිනයක් වන මාසයේ 8 වැනිදා, 15 වැනිදා, 30 වෙනිදා, අගු දේවස්ථානය ඇතුළේ වෙබරු පහන් දල්වීමට කරන ලද ඉල්ලීමට ඉඩ ලැබිණ. ඒවා දල්වූ පසු වින්නු ඒවාට කෙල ගසා නිවා දැමූහ. වෙබරු පහන් නිවා දැමීම විශාල පාපයක් හා අඟහලකුණක් ලෙසත් විබෑවියානු ආගම අනුව සැලකිණ. මොහු සහභාගිවූ පුරුම රැස්වීමේදී රජයේ ලියකියවිලි හා ප්‍රධාන නිලධාරීන්ගේ ලියකියවිලිද, පෝතලය ඉදිරිපිටදී ගිනිබත් කරනු ලැබූහ.

පාරවල් සෑදීම සඳහා විබෑවියානු නිලධාරීන් නේතාවලට යවනු ලැබූහ. (මෙය ලාසාවෙන් සැතපුම් දහ අටක් බටහිරින් විය.)

මොහු ලාසාවෙන් පිටව මුලින්ම යැන්ටසියට ගියේය. මෙහි මහජන රැස්වීමක් කැඳවා, මේසාවේ ගම්මුලාදැනියෙකුට වෙඩිතබන ලදී. ඔහු ප්‍රතිගාමියෙකු බවද, කොමියුනිස්ට් වාදයේ අවසාප අනුගාමිකයෙකු නොවන බවද කියන ලදී. බල්ලන් සියල්ලම වෙඩිතබා දමන ලදී. ඉඩම් හිමියන්ගේ ධනය රාජසන්තක කරන ලදී. හිඟන්නන් ඔවුන්ගේ ගෙවල් වල පදිංචි කරවා, හිමියන්ට නිරාහාරව ගවමඩුවේ පදිංචියට සිටීමට සලස්වන ලදී. හිඟන්-නන්ට නිල ඇඳුම් අන්දවා, නිලධාරීන් ලවා ඔවුන්ට ආහාර කරවීමද, ඔවුන්ට පසුව පානය කිරීමටද සලස්වන ලදී. ශක්තිමත් අයෙකුට ආහාර කොටස වශයෙන් මසකට දෙනු ලැබූයේ බාරලි පිරිවෝන්තල් පහළොවකි. මිනිසුන් බොහෝ දෙනෙක් බඩගින්නේ සිටියහ. බාරලි පිරි විකුණා අසුවුවන් සිරගෙට යවන ලදී. ගොවිතැන් කරන්නවුන් ඔවුන්ගේ අස්වැන්නෙන් තුනෙන් පංගුවක් තබාගෙන, ඉතිරි කොටස වින්නුන්ට භාරදිය යුතු විය.

මිළහට මොහු යාටුවලට ගියේය. වින්නු ඩොන්කා ආරාමයෙහි සිටියහ. ආරාමාසිපති වරයාත්, සේන කියන අයත් සිරකරනු ලැබ සිටියහ. මොහු එහි පැමිණි දිනයේ ඔවුන් දෙදෙනා දුප්පත් පඩිකිවල අය විසින් ප්‍රසිච්චයේ ඇඳගෙන යනු දුටුවේය. ආරාමාසිපති-වරයාගේ පාවහන් ඔහුගේ හිස තබා, ඔහුගේ හිස පසින් පාගා, ඔහුගේ ප්‍රාතිභායම් බලයන් පෙන්වන ලෙස කියන ලදී. විබෑවියේ දලෙයි ලාමාතුමා නතරව සිටි තැන වල පසුව කිසි-වෙක් පදිංචි නොවූහ. සාමාන්‍යයෙන් ඒවා දේවස්ථාන බවට පමුණුවන ලදී. එවැනි ස්ථානවල එතුමාට අයත් සමහර දේවල් තබා යන සිරිතක් පැවතුනි. යාටුවේ එවැනි දේව-ස්ථානයක වින්නු නැවතී සිටියහ. වින්නුන්ට පක්ෂ එක් විබෑවියානුවෙක් දලෙයි ලාමා

තුමාගේ උතුරු සඵව හා හිස් වැසුම පැලඳගත්විට, ඔහු නියම වශයෙන් දලෙයි ලාමා තුමා වැනි හෙයින් ඔහුට නමස්කාර කරන ලෙස වින්නු මිනිසුන්ට කීහ. පසුදින එතැනින් පිටත්වූ ඔහු සික්කිමවලට පැමිණියේය.

*

ප්‍රකාශය. අංක. 33. ලායාවේ, ඩෙපු ආරාමයේ හික්සුන්වහන්සේලා තුන් නමක් විසිනි. දලෙයි ලාමාතුමා පිටත්වී මසකුත් තුන් දිනකට පසු මොවුහු පිටත්ව කෙලින්ම ඉන්දියාවට පැමිණියහ. දලෙයි ලාමා තුමා පිටත්වීමට පළමු ආරාමයේ කිසිවක් සිදු නොවීය.

යටත් නොවූවහොත් වෙඩි තබන බවට අවවාද කර ලියියක්, මාර්තු 21 වැනිදින විනුන්ගෙන් ලැබිණ. කැරැල්ලට සහභාගිවූ ප්‍රතිගාමීන්ගෙන් සමහරක් හා කැරැල්ලට හවුල්විය හැකි නරක අයද ඩෙපු ආරාමය තුළ ඇති බව පැවසූ වින්නු අවි ආයුධ සියල්ලම භාරදෙන ලෙස කීවේය. දලෙයි ලාමා තුමා පිටත්වීමට පළමු නොවූලාමා වූ මුරකිරිමට ආරාමයෙන් හික්සුන් ගොස් සිටියහ. විසිරි ගොස් ඉන්දියාවට ගිය අය හැර ජීවත්ව සිටි සෙස්සෝ මේ අවධියේදී ආපසු පැමිණියහ. පසුදින වින්නු ආරාමයට භෙල් වෙඩි හතරක් දමූ නමුත් එයින් අලාභ හානියක් සිදු නොවීය. ආයුධ දීමට කැමැත්ත ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා ගිය ආරාමයේ නියෝජිත පිරිස, ආරාමයෙහි ප්‍රතිගාමීන් නැති බව පෙන්වා දුන්හ. ආරාමයේ කැරැල්ලක් ඇති නොවූ බවත්, එය විනාශ නොකළ යුතු බවත්, ඔවුහු ඉල්ලා සිටියේය. හික්සුන් 7,700ක් ඇති බවත්, ඔවුන් සෑම කෙනෙකුටම විවැටියානු රජය මගින් තුවක්කුව ලැබීන් දී ඇති බවත් වින්නු කීහ. ප්‍රතිගාමීන් සමග මේ සියල්ල භාර දිය යුතු බව කියන ලදී. ආරාමය සෝදිසි කොට, යටත් පිරිසෙයින් පිහියක්වත් තිබුණොත්, භෙල් වෙඩි දමා ආරාමය විනාශ කරන බව කියන ලදී. ආයුධ බෙද දෙනු නොලැබූ බවත්, ඔවුන් ළඟ ඇති පුද්ගලික ආයුධ සාමාන්‍ය භාරදෙන බවත් වින්නුට කියන ලදී. කලින් තිබූ තත්ත්වය සහිතව සම්පූර්ණ නිදහස දෙන බව පවසා පිටව ගොස් ඇති හික්සුන්ට ආපසු පැමිණෙන ලෙස ඉල්ලන පොත් පිටවක් මිළහට වින්නු විසුරුවා හැරියහ. ආරාමයේ ලාංඡනය නියෝජිතයන් ලවා ගෙන්වා පොත් පිටවක් එයින් මුද්‍රා තබන ලදී. මේ ලියවිල්ල පිළිගත් හික්සුන් විශාල ගණනක් ආපසු පැමිණියහ.

උසස් නිලධාරියෙකු පැමිණෙන බවත්, සිව් කොටසම ඔවුන්ගේ විවාදභූමිවල රැස්විය යුතු බවත් දන්වා වින්නු මාර්තු මස 28 වැනි දින පණිවුඩයක් එවූහ. පසුදින උදය ඔවුන් සියලු දෙනම එහි රැස්වූහ. කොරුන් ඇතුළු සියල්ලන්ම ආරාමයෙන් පිට රැස්විය යුතුයයි, එක වේලාවකට පසු තවත් පණිවුඩයක් ලැබිණ. පිටට පැමිණි ඔවුන්ට දක්නට ලැබුණේ මුලු ආරාමයම වින හමුදා විසින් වටකර ඇති බවය. මැණික් තුවක්කුවලින් සම්පූර්ණයෙන් වට කරනු ලැබ, ඔවුහු හිඳ ගත්හ. නොවූලාමා වූ මුරකල හික්සුන් වෙත තිබූ රජයෙන් දෙනු ලැබූ ආයුධ භාරදී තිබූ නමුත්, ඔවුහු තව තවත් ඉල්ලා සිටියහ. ඉතිරිව තිබුණේ, ආගමික ලාංඡනයන්වූ පරණ තුවක්කු හා මස් කොටන පිහියාද පමණය. මේවාද භාරදෙන ලදී. දලි පිහියා පවා භාරදෙන ලදී. දලෙයි ලාමාතුමාගෙන් බව කියන, තමා ප්‍රතිගාමීන් විසින් පැහැරගෙන යන ලද බවද, තමා ඉන්දියාවට යාමට කිසිදිනක අදහස් නොකළ බවද, ඉක්මනින් ආපසු එන බව සඳහන් පොත් පිටවක් ඔවුන්ට දෙන ලදී. දලෙයි ලාමාතුමා විසින් තාන් කුවාන් සාන්ට යවන ලද ලිපි ගැන කිසිවක් ඒවායේ සඳහන් නොවින.

මුළු දවසේම ඔවුන් ආරාමයෙන් පිට තබන ලදහ. යවස ඔවුන්ගේ රැස්වීම් ශාලාවලට යන ලෙස කියන ලදී. සෑම කෙනෙකුම එහි සිටින්නේදැයි, තරප්පුව දෙපස සිට පරීක්ෂා කරන විනුන් එහි ගිය ඔවුන්ට දක්නට ලැබිණ. දෙරවල් වසන ලදී. සියළු ප්‍රතිගාමීන් පවා දිය යුතුයයි වින්නු නියම කළහ. එද රාත්‍රියෙහි කැම බීම කිසිවක් නොදී ඔවුන් ඇතුළත දමා දෙරවල් වසන ලදී. බාල හික්සුන්ගෙන් සමහරක් හා වයස්ගත හික්සුන්ද ඔවුන් පදිංචි තැන්වලින් ආහාර ගෙන්වා ගැනීමට ඉඩ දෙන ලෙස අවසර ඉල්ලා සිටි නමුත් අවසර නොලැබිණ. සියල්ලන්ගේ යහපත සඳහා මේය මෙසේ විය යුතු බව කියන ලදී. බාරලි පිටි හා තේ ගෙන රීම සඳහා අන්තිමේදී දෙදෙනෙකුටයාමට ඉඩ දෙන ලදී. වෙඩි තබනු නොලැබීම සඳහා දහවල් කාලයේදී ඔවුන්ට, ඔවුන් පදිංචි තැන්වලට සිටීමට සිදු විය. මෙය සති දෙකක්ම දිවා රාත්‍රී දෙකේම සිදුවිය. උසස් ලාමාවරුන් හා හොපොසන් පවුල්වලට අයත් හික්සුන්ද සෙස්සෝගෙන් වෙන්කොට දලෙයි ලාමාතුමාගේ විශේෂ, නිවාසයෙහි ලා දෙරවල් වසා තබන ලදහ.

ප්‍රතිගාමියෙකු රැස්වීම් ශාලාවට ගෙන එන බවත්, ඔහුගේ නොමහා ක්‍රියාවන් ගැන සියල්ලන්ම ඔහුට වෝදනා කළයුතු බවත් ඔවුන්ට කියන ලදහ. එසේ නොකරන අය සහායකයෝ බවත්, ඔවුන් සිර කරනු ලබන බවත් කියන ලදහ. ඔවුන්ගේ පාර්ශ්වයෙහි ප්‍රධාන හික්සුන් වන බානි ජිග්මේ ඇතුළට ගෙන එන ලදී. ඔහු කම්බාවරුන්ට ආධාර කර ඇති බවත්, දලෙයි ලාමා තුමා පැහැරගෙන යාම ගැන ඔහු වගකිය යුතු බවත් වින්නු කීවේය. ඔවුන් සියලු දෙනම මේ ගැන ඔහුට වෝදනා කළ යුතුයයි කියන ලදී. සහායක හික්සුන්ගේ දැනීම නොමැතිව ඔහු ධාන්‍ය ගැල් 150ක් කම්බා වරුන්ට දී ඇති බව ඔවුහු කීහ. සමහර හික්සුන්ට වින ඩොලර් කාසි හා තේ කුට්ටි දී මෙම වෝදනා ඉදිරිපත්කරන ලෙසත්, ඔහුට තලන ලෙසත් ඔවුන්ට කියන ලදී. හතර පස් දෙනෙක් එසේ කළහ. ජිග්මේ ප්‍රතිගාමියෙකු ලෙස හැඳුන්වූ වින්නු ඔහු මරා දැමිය යුතුද නැත්තොත් සිර කළ යුතුදැයි මෙම හික්සුන්ගෙන් විමසූහ. කථාකලේ දෙදෙනෙකු පමණය. ඔවුන් කියා

සිවියේ සිර කළ යුතු බවය. ජීවමේ මරා දමීය යුතුව සිටියදී, එසේ යෝජනා කිරීම ගැන දෙස් පැවරු වින්නු ඔවුන් සිරභාරයට ගෙන එතැනින් ඉවත් කළහ. ඊළඟට, ඉතිරිව සිටි අයගෙන් ඔවුන්ගේ අදහස කුමක්දැයි වින්නු ඇසූ විට මරා දමීය යුතුයයි ඔවුහු කීහ. එක වරටම ඔහු මරා දමීමෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැතැයි පැවසූ වින්නු ඔහුගෙන් ප්‍රශ්න කළ යුතුයයි කීහ. පළමුවෙන් ඔහුට තලන ලදී. ඔහුට පහතට නැමීමට නියම කෙළේය. හිරිහැර කිරීම ගැන වෝදනා ඉදිරිපත් කරන ලෙස හික්සන්ට ඉදිරිපත් වීමට කියන ලදී. කිසිම වෝදනාවක් ඉදිරිපත් නොවීන. බානි ජීවමේ එතැනින් ගෙන යන ලදහ. ඔවුන්ගේ අප්‍රසාදය ප්‍රකාශ කළ වින්නු, තමන් සඳකාලයටම විනයේ සිටින නිසා ප්‍රතිවිපාකයන් ගැන බියක් ඇති කර නොගත යුතු බව පැවසූහ.

මිලහට ඉදිරිපත් කරණු ලබන තැනැත්තා ඔවුන්ගේ පාර්ශ්වයේ ආරාමාධිපති තැනගේ උපයෝගකයා බවත්, මේ අවස්ථාවේදී ඔවුන් වඩා හොඳින් ක්‍රියා කළයුතු බවත් කියන ලදී. දින තුනකට පසුව මේ තැනැත්තා ඔවුන් ඉදිරියට ගෙනෙන ලදහ. හික්සන්ට හිරිහැර කිරීම ගැන හා තමාගේ ප්‍රයෝජනය තකා කටයුතු කිරීම ගැන ඔහුට වෝදනා නැගූ වින්නු ඔහුට විරුධව ප්‍රසිඞ්ගයේ වෝදනා ඉදිරිපත් කරන ලෙස කීවේය. මිලහ දින දෙකේ සමහර හික්සන් වින්නුන් විසින් මිත්‍රත්වය පෙන්වා සිටිමට ගෙන යන ලදහ. ඔවුන් ආපසු පැමිණි පසු වෝදනා නගා ඔහුට කැලෑහ. අන් එසවීමෙන් ඔහු ප්‍රතිගාමීයෙක යන අදහසට සියලු දෙනම එකඟවිය යුතුයයි යෝජනා කරන ලදහ. ඔවුහු එසේ කළේය ඔහු මරා දමීම යුතුයයි ඔවුහු එසේම එකඟ වූහ. එවිට වින්නු තමන් යනු වූ බව කීවේය. එහෙත් පසු දින වඩාත් දියුණු තත්වයක් පෙන්විය යුතු බව කියන ලදී. පසු දින තවත් පාර්ශ්වයක ආරාමාධිපති වරයෙක් ගෙනෙන ලදුව කලින් සිදුවූ දේම සිදුවිය. ඔහු යට ඇළම පිරිත් සිටුවා, සපන්තු බෙල්ලේ එල්ලා අතින් මිටිත් පහර දුන්හ. ඔහුට මෙසේ කිරීමෙන් ඉගෙනගැනීමට බොහෝ දෙවල් ඇති නිසා, ඔහු ඉක්මනින් මරා නොදමනු ලැබීය. ඔවුන්ගේ පාර්ශ්වයෙහි සම්පූර්ණයෙන් හත් දෙනෙකුට මෙසේ කරනු ලැබීය. කිසිවෙක් මරා දමනු ඔවුහු නොදුටුහ. වෙනත් පාර්ශ්වයක ප්‍රධාන හික්සුවකට මැරෙන තුරු පහර දුන් බව මොවුන් අසා තිබේ. ඔහු වැලලූ තැන මොවුහු දක්කෝය. තවත් සමහරුන් ඉවත ගෙන ගිය නමුත් නැවත නොදක්නා ලදී. ප්‍රතිගාමීන් දහසක් පමණ දලෙයි ලාමා තුමාගේ නිවාසයේ සිර කරන ලද බව වින්නු කීවේය.

හික්සන් දහ හතර දවසක් තිස්සේ ගොඩනැගිල්ලක වසා දමා සිටී ඔවුහු, ආගම උදෙසා කාලය නාස්ති කරන හෙයින් ඔවුහු යුඞ් හමුදාවට බැඳීම හෝ කුඹුරු වල වැඩ කිරීම හෝ කළයුතු බව කියන ලදී. ඔවුහු ආරාමවල නැවැත්වීමට කැමැති වූවහෝත් ආහාර නොලැබෙන බව කියන ලදී. වයස පනහට අඩු සියල්ලන්ම රැස්වීම ශාලාවට ඉහලින් වූ ස්ථානයක විශේෂ පුහුණුව සඳහා යා යුතු විය. එන ගුරුවරයෝ මාවෝසේතුං වණිනාකරන සිංදු ඉගැන්වූ අතර ඔහුගේ ජීවිත කථාවද කිවහුය. එක එක පාර්ශ්වයේ දේපල රාජ්‍යන්තක කරන ලදී. ඒවා රජයට අයත් බව ද කියන ලදී. දිනකට දෙකකට පසුව නැවතත් හික්සන් රැස්වූ පසු, වින්නු නැවතත් උපදෙස් දුන්හ. අමඩෝ හා කාමවල අය ආපසු යායුතුයයි ඔවුන්ට අවවාද කරණ ලදී. ඉතිරි අයද සිය ගෙවල්වලට යායුතු බවද, එසේ නොකළහොත් කැමට කිසිවක් නොලැබෙන බව කීවේය. නියම වශයෙන් බොහෝ දෙනෙක් සිය ගෙවල් බලා සිටින්නට වූහ. නොගොස් ඉතිරිවූ අය කොමියුනිස්ට් වාදය ඉගෙනීම සඳහා රැස්වීමට සහභාගි වූහ. ඔවුහු වැඩ කිරීමට පටන් ගත් විට ගෙවීමේ පොරොන්දු සිටි කැම ඉල්ලා ගෙන යැපීමට පුලුවන් කම ලැබීණ. දලෙයි ලාමා තුමා සිටි විට ගොස් මායායකට පමණ පසු හික්සන් දහසක් රැස්වීමකට සහභාගි වීම සඳහා ලාසාවට ගෙනයන ලදහ. සාක්ෂිකරුවන්ගෙන් එක් කෙනෙක්ද ඔවුන් අතර විය. ලාසාවේ විශාලතම ආරාම තුනෙන් සොයා ගන්නා ලද ප්‍රතිගාමීන්ගේ ගණන වින්නු ප්‍රකාශ කළහ. නමුත් ඔහුට ගණන මතක නැත. නිලධාරීන් හත් සියයක් පමණ ප්‍රතිගාමීන් ලෙස අල්ලා ඇති බවද ඔවුහු ප්‍රකාශ කළහ. සිලිගුරිය දක්වා වින්නුන්ට අයත් නිසා පැන ගිය අය ආපසු ගෙනෙන බවද, ඇත්ත වශයෙන් කාලින්පොං හා සිලිගුරිය වින්නුන්ට අයිති නිසා ඒවා ආපසු ගන්නා බවද, ප්‍රකාශ කරන ලදී. නිලධාරීන් කිදෙනෙක් මෙම රැස්වීමට ගෙනැවිත් ප්‍රතිගාමී හමුදාවන්ගේ නායකයන් ලෙස හෙලා දකින ලදී. කාන්තා සහායකාවෝ ගණනක්ම ආගමට, හික්සන්ට හා නිලධාරීන්ට විරුධව කථා කළහ. මුලු දවසම එහි ගත කළ පසු ඔවුන් ආපසු ආරාමයට ගෙනෙන ලදහ. පෝතාලය ලහම පහළද, තවත් නෝබුලින්කා වෙන් පිටද, විබැටියානුන්ගේ මළ කඳන් බල්ලන් කනු ඔවුහු දක්කෝය. තව දින තුනක් ඔවුන් නතරව සිටියහ. ඒ කාලය තුල ඔවුහු කොමියුනිස්ට් වාදය සම්බන්ධ කථාවන් ශ්‍රවණය කිරීමටද, රැස්වීමට සහභාගි වීමටද ගියහ.

ආපසු පැමිණි ඔවුන්ට සිඩ්සානවලට කිසිවක් සිදුවී ඇති බවක් පෙනෙන්නට නොතිබිණ. එහෙත් සාක්ෂිකරුවන් පිටත්වී දින දහයකට පමණ පසු එම සිඩ්සානයන්ට අයත් ආගමික සංකේතයන් හා බුමුතුරුණු වින්නුන් පැහැරගත් බව පසුව පැමිණි අය කීවේය. නෝබුලින්කා වෙන් පිටදී වින්නු කෙස්මුඩු කළ තරුණයන්ගේ මිනී පරික්ෂා කරන බව බේරි ආ හටයෙකුගෙන් ඔවුන්ට දනගන්ට ලැබුණි. පසුව මේ හටයා ඔවුන්ට හමු නොවිණ. මෙයින් පෙනීයන්නේ ඔවුන් දලෙයි ලාමාතුමා ගැන සොයන බවය. එන අතරමග වැඩියමක් ඔවුන්ට දකින්නට ලැබී නැත. හික්සන් තුන් නමක් සිරභාරයට ගත් බව ඔවුන්ට දැනුම් දුන් යැන්ටසිහි තානායම් කරු නොපමාව පිටත්වන ලෙස ඔවුන්ට උපදෙස් දුන්නේය. ආරාමයේ නායකයින් ගැන වින්නුන් කළ දෝෂාරෝපනය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රශ්න කළ

විට ඔවුන් කියා සිටියේ ඔවුන් දන්නා තරමින් බාහි ජීවමේ කම්බාවරුන්ට ආධාර නොකළ බවයි. ඔවුන් දන්නා තරමින් ඔහු ආරාමයෙන්ද පිට නොවීය. භික්ෂුන්ට හිරහැර කළ බවට චෝදනා කරනු ලැබූ අය එසේ කළ බවක් ඔවුහු නොදනිති. විනය ක්‍රමය අනුව, භික්ෂුන් විෂමවාරව හැසුරුණ හොත් ඔවුන්ට දඬුවම් කරන ලදී. ප්‍රාණසාකනය හෝ සොරකම් කිරීම වැනි බරපතල වරදවලට ඔවුන් ආරාමයෙන් නොපනා ලදී. එයට වඩා බරපතලකමින් අඩු වරදකට දෙනු ලබන දඬුවම් වූ කලී විවාද රැස්වීම පවත්වද්දී බිම දිගාවී සිටීමයි. එම රැස්වීමට සහභාගිවීමට ඔවුන්ට ඉඩ නොලැබිණ. සුලු වරදවල් නැවත කළහොත් ඇඳුම් සහිත පිටට වෙවැලකින් පහර කීපයක් ගසනු ලැබේ. අයථා කාම සංසර්ගයන් ගැන ඔවුන්ට දනගන්ව ලැබී නැත. එක් අයෙක් වෙහෙවල අවුරුදු අටක් ද, අනික් අය අවුරුදු පහ බැගින්ද වාසයකර ඇත. ළමා කාලයේ සිටම භික්ෂුන්ට විසි ඔවුන් සියලු දෙනම පැමිණියේ අම්බෝගි ආරාමයන්ගෙනි. ඔවුහු ගොවි පවුල්වලට අයත් වූවෝය. ලාසාවේ සටන් පවතිද්දී ඔවුහු සියලුදෙනම ආරාමයේ සිටියහ. මේ සිදුවීමටට කලින් ඔවුන්ගේ පාර්ශ්වයේ භික්ෂුන් දෙදහසකටත් වඩා සිටි නමුත් ඔවුන් පිටත්වන විට සිටියේ දහසක් පමණය. මුලු ආරාමයේ දෙසැමබර මාසයේ සිටියේ තුන්සියයක් පමණ බව ඔවුන්ට දනගන්ව ලැබුණි. ඒ ආරාමය දැනුම් දුන් අය පසුව සොයා ගැනීමට පුළුවන් විය. ඔහු ලබාගත් භික්ෂුවකි. ඔවුන් පිටත්වන අවධියේදී එම පාර්ශ්වයේ ලාමාවරු හා ආරාමාධිපතිවරු සියලු දෙනම සිර අඩස්සියේ සිටියහ.

*

ප්‍රකාශය. අංක. 43. වයස 50ක්වූ ඡාචාර්ගි කාන්තාවක්. එය පිහිටියේ අම්බෝගි දිස්ත්‍රික්කයේය. භූමානය මගින් 1959 ඔක්තෝබර් 14 වැනි දින ඉන්දියාවට පැමිණ ඇය දනට භක්ෂා කඳවුරේ සිටින්නීය.

ඇගේ ග්‍රාමය පිහිටියේ චීන දේශ සීමාව ආසන්නයේය. චිත්ත පැමිණි පසු ඔවුන්ට මුදල් දී, අවුරුද්දක් පමණ හොඳින් සංග්‍රහ කළහ. පසුව ආරාමවල කිඬු දේවල් ඇතුළුව ආයුධ තුවක්කු ආදිය ගෙන ගියහ. මෙය සිදුවූයේ 1955 පමණේදීය. ඒවා බලයෙන් ගන්නා ලදී. මුලදී දුප්පතුන්ට චීන මුදල් දෙන ලදී. පසුව පොහොසතුන්ගෙන් මුදල් ගෙන දුප්පතුන්ට දෙන ලදී.

සාක්ෂිකාරිය මධ්‍යම පඩිකිසට අයත් නැතැත්තියකි. ඇයට හා ඇගේ ස්වාමී පුරුෂයාට වයස 17 ක් හා 21 ක් වන දරුකමට හදගත් දරුවන් දෙදෙනෙක් වූහ. චීන හටයෝ ඔවුන් ගෙන ගියහ. එයට පසු ඔවුන් දක්නට ලැබී නැත. ඔවුන්ගේ ගොවිපොලේ නිකි පතා වැඩකළ අය පස් දෙනෙක් වූහ. ඔවුන්ට වැටුප් ගෙවනු ලැබුහ. ගොයම් කපන කාලයේදී වැඩිපුර අය යොද ගන්නා ලදී. එවකට වැඩි නිකුත ගොවිතැන හා හරක් ආදී සතුන් සමග ඇගේ ගොවිපොල 1959 දී ඇගෙන් ගන්නා ලදී. ඇයට තබා ගැනීමට ඉඩ ලැබුණේ ගෙදර බඩු මුට්ටු හා ඇඳගෙන සිටි රෙදි පමණය.

සතියකට පමණ පසු පොහොසත් අය රැස්වීමටට කැඳවා ඔවුන්ගේ ධනය ගැන ප්‍රශ්න කරන ලදී. ඔවුන් සතු සියල්ලම ගන්නා ලදී. ඇයගේ ස්වාමී පුරුෂයාද ගෙන යන ලදී. එයට පසු ඇයට ඔහු දකින්නට ලැබී නැත.

චන්කම් අනුව ජනයා කොටස් පහකට බෙදන ලදී. ගෙන යන ලද්දේ උසස් කොටස් වලට අයත් ජනයාය. ආ දන්නා තරමින් හොහොසතුන් හත් දෙනෙකු චිත්ත පොකුණක ගිල්ලහ. මුදල් සහවා ඇතැයි චිත්ත ඔවුන්ට චෝදනා කළහ. ඔවුන් එය පිළිනොගත් විට ඔවුන් ගිල්ලා දමූහ. ගොවිපොලවල්ද, සතුන්ද, උපකරණද, දුප්පතුන් අතරේ බෙද දෙන ලදී.

දිස්ත්‍රික්කයේ ආරාම දහ තුනක් තිබිණි. එක් මිනිහෙකු පමණක් එක් ආරාමයක සිටියදී සෙසු භික්ෂුහු පාරේ වැඩ කිරීම සඳහා ගෙන යන ලදහ. ආගමෙන් කිසි ප්‍රයෝජනයක් නැති බව චිත්ත මිනිසුන්ට කිහ. භික්ෂුන් කිසිවක් නොකර මිනිසුන්ගේ ආහාර කාදමන බවද, ඔවුහු දෙවියන්ගෙන් කෑම බීම හා ඇඳුම් පැලඳුම් ඉල්ලා එයින් ලැබෙන එලය බැලිය යුතු බවද කියන ලදී.

සිය ස්වාමී පුරුෂයා සිර භාරයට ගැනීමෙන් පසු, ඇගේ දේපල භාරදෙන ලෙස චිත්ත කිහ. ඇයට කිසිවක් ඉතිරිව නොතිබුණි. ඇය ඒ බව කීවාය. චිත්ත ඇගේ පිට්ටද, පසුවටද, උල් ආයුධවලින් හා කතුරුවලින් ඇනීමට පටන් ගත්හ. ඇයට අමාරුවූ විට ඇය ආරෝග්‍යශාලාවට ගෙන ගොස් සුවවූ විට ආපසු ගෙනහ. නැවතත් ඇයට එසේම වද දුන්හ. පොහොසත් කාන්තාවන් බොහෝ දෙනෙකුටද, සමහර පොහොසත් පුරුෂයන්ටද මෙය කරන ලදහ. ඇගේ පිට්ට හා පසුවෙහි වූ ලොකු කැළැල් රාශියක් ඇය පෙන්වීය. ඇගේ කම්මුලෙහි ද කැළලක් විය. ඇගේ කම්මුල කතුරෙන් කැපීම නිසා එය ඇතිවූ බව ඇය කියා සිටියාය. අවුරුද්දකට පමණ පසු ඇය බේරී ආවාය.

දින දහ තුනක් ගමන් කිරීමෙන් පසුව ඇය ගයාභාර්වලට පැමිණියාය. එතැනින් ලාසාවට පැමිණි ඇය එහි සිටි වසක් සිටියාය. ඇගේ යෑපීම සඳහා ඇයට සිහා කෑමට සිදුවිය. චිත්ත ඇයට කිසිවක් නොකළේ ඒ නිසා විය හැක. කැරැල්ල ඇතිවූ අවධියේ ඇ සිටියේ ලාසාවේය.

කැරැල්ල ඇතිවී දහසය දිනකට පසු වින්දු කම්බාවරුන් ඇල්ලීමට පටන්ගත්හ. මිනිසුන් රාහියක් සිරභාරයට ගත් හෙයින් ඇ පෝතාලය පිටපස ඇස නැවතී සිටි ස්ථානයෙන් පැන ගොස් සරා ආරාමයට පැමිණියාය. එතැන් සිට ඇ සාගමනින් ඉන්දියාවට පැමිණීම ඇරඹුවාය. මිනිසුන් ඇල්ලීම ඇයට මගදී දකින්නට ලැබුණි. මිනිසුන් ගණනාවක් සිය ගෙවල්වලට වැදී දොරවල් වසා ගත් නිසා වින්දු ප්‍රසිඛ සිඛස්ථානයක් වන පෝකලා කාන් නමැති සිඛස්ථානය ගිනි කැබුහ.

ඔවුහු මිනිසුන්ට පිටට පැමිණ ගින්න නිවන ලෙස කීවේය. ඔවුන් පිටට පැමිණි පසු සිරභාරයට ගත්හ.

ලාසාවේ දින හතරක් කීස්සේ වෙඩි තැබීම සිදුවිය. ලොකු කුවක්කු හා මැඩින් කුවක්කුද ඒ සඳහා පාවිච්චි කරන ලදී. ඇයද සැඟවී සිටියාය. එහෙත් වෛද්‍ය විද්‍යාලයක් (වොල්ඩ්) විනාශ කරනු ඇස දුටුවාය. මිනිසුන්ගේද, ස්ත්‍රීන්ගේද, ළමයින්ගේද, මළ කඳන්වලින් ලාසාවේ විවි පිරි කිබුනාහ.

*

ප්‍රකාශය. අංක. 44. අම්බෝ ප්‍රදේශයේ බොයිනි, 28 හැවිරිදි ගොවියෙක්. ඔහුට මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ඉඩම් කැබෙල්ලක්ද, සාමාන්‍යයෙන් පුද්ගලයෙකුට තිබිය යුතු තරම් ඇති කරන සත්තුද සිටියහ.

බොයි වනාහි අමිශ්‍ර විබැටියානු ජනගහණයක් ඇති කුඩා නගරයෙකි. බොයිනි පවුල් 1,500ක් හා ආරාම දෙළහක නිවැසි භික්ෂූන් 1,300ක් පමණද වූහ. මෙයින් එක් ආරාමයක් විශාල එකක් වූ අතර ඉතිරිවා කුඩා ඒවා විය, 1949 ට කලින් මේ ප්‍රදේශයේ චීන හමුදාවෝ නොවූහ. එහෙත් එම අවුරුද්දෙහි කොමියුනිස්ට් හටයෝ 30,000ක් පමණ එහි පැමිණියහ. දින විස්සකට පමණ පසු එහි ඉතිරිව සිටියේ හටයින් 1,000ක් පමණය. ප්‍රමාණවත් ගෙවීමක් නොකර එම හමුදාවන්ට කැමිබීම ලබා ගන්නා ලදී. 1952 වන තුරු ඔවුහු මැනවින් හැසුරුණහ.

1952 දී ජනයා කොටස් පහකට බෙදෙන ලදී. එනම් 1. ධනවත්තු 2. ඉඩම් හිමියෝ 3. මධ්‍යම පඩිකිනියෝ අය 4. පුදු ගොවියෝ හා 5. සේවකයෝ සහ කුඹුරුවල වැඩකරන කුලි කරුවන්ගේය. කලින් කල මුල් උසස් පඩිකිනි දෙකේ අය ගම්වැසියන් ඉදිරියේ රැස් කරවා, ඉදිරියට පමුණුවනු ලැබූ සමහර මිනිසුන් ලවා ඔවුන්ට වෝදනා තහනු ලැබීය. 1952 මැයි මාසයේ පටන්ගත් මෙය අට මසක් මුල්ලේ පැවතිණ.

මේ උසස් පඩිකිනිවලින් සිරභාරයට ගනු ලැබූ 500ක් දෙනාගෙන් 300 ක් මරාදමන ලදහ. මේ සියල්ලෝම පුරුෂයෝය. ඉතිරි 200ට නිග්‍රහ පමුණුවන ලදී. ප්‍රාදේශීය දමරිකයන්ට මොවුන්ගේ පිට උඩ යාමට ඉඩ දෙනු ලැබීය. ඔහුගේ සහෝදරයාද මේ 200 ට ඇතුළත් විය. මොහු තරුණයෙකු නිසා මේ අතවරයන්ගෙන් බෙරුණේය.

තුන්වැනි පඩිකිනියටද එනම්, මධ්‍යම පඩිකිනියටද මෙසේම කිරීමට 1954 දී පමණ මොවුහු තීරණය කළහ. මෙම පඩිකිනියේ පුරුෂයන් අල්ලා සිර කොට, ඔවුන්ගේ දේපල රාජසන්නක කළහ. මෙම පඩිකිනිවල පවුල්වලට අයත් අයගෙන් කම්කරුවන්ගෙන් මෙන් වැඩ කරවා ඉතාම අඩුවෙන් ගෙවූහ.

1955 දක්වා ආරාමයන්ට කිසිවක් නො කළහ. එවැනි දේපලවලට අත නොතැබූහ. එහෙත් පුජාවන් පැවැත්වීමට මිනිසුන්ට ඉඩ නොදෙන ලදහ. 1955 දී කරුණු තුනක් ගැන ප්‍රචාරයන් අරඹන ලදී. එනම්:—

1. මිනිසුන් බුබ්මන් කිරීම සඳහා විශේෂ වෛද්‍ය ප්‍රතිකාරයන් දීම කළ යුතු බව.
2. ආගම වනාහි අහිතකර හා හානිකර දෙයක් බවද, භික්ෂූන් ලවා වැඩකරවිය යුතු බව හා
3. 1952 සිට බෙද දෙන ලද ඉඩම් පමුණ ගොවි පොළක කොටසක් විය යුතු බව හා සෑම ගොවියෙකුම වැඩුප් ලබන කම්කරුවකු විය යුතු බවත්ය.

සියළුම භික්ෂූහු වැඩ කිරීම සඳහා පිටත්කර යවන ලදහ. භික්ෂූන්ගේ දේපල රාජසන්නක කරන ලදී. ප්‍රධාන ලාමාවරුන් සිරභාරයට ගෙන චීන යුධ හටයෝ නැවත නැවත ඔවුන්ගේ පිට උඩ යමින් ප්‍රසිඛියේ නිග්‍රහ කළහ. සිරගෙයි දමන ලද ඔවුහු 1957 දී මොහු පිටත් වන අවස්ථාවේදීත් සිරගෙයි සිටියහ. භික්ෂූන් කුඹුරුවලට ගෙන ගොස්, දෝන්නා බැගින් විය ගසේ බැඳ කසය ගඟත් විනුන්ගේ පරික්ෂාව යටතේ, නඟල් අදිනු මොහු දුටුවේය.

1956 දී චීන වෛද්‍යාධාර කණ්ඩායමක් පැමිණියේය. ඔවුන් වඩා බුද්ධිමත් කිරීම සඳහාත් වඩා ශක්තිමත් කිරීම සඳහාත්, උස වැඩිම සඳහාත් විශේෂ බෙහෙත් දෙනු ලබන බව ඔවුන්ට කියන ලදී. සෑම දෙනෙක්ම වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර ලබා ගත යුතු බවත්, එයට විරුධ වන අය මරා දමන බවත් වින්දු කීහ. සාක්ෂිකරුට අයත් ව තිබූ නිවාසයෙහි වෛද්‍යවරු හත් දෙනෙක්ද පිරිමින් හතර දෙනෙක් හා ස්ත්‍රීන් තිදෙනෙක්ද විසූහ. ඔහුට එහිම කුඩා

කාමරයකට විසීමට අවසර දෙන ලදී. පළමුවෙන්ම පරීක්ෂා කරනු ලැබුයේ මොහුය. පරීක්ෂණය සඳහා මොහුගේ බාහුවෙන් ලේ සවල්පයක් ද ගන්නා ලදී. පසු දින ඔහු නැවත කැඳවන ලදී. ඔහු කාමරයකට කැඳවාගෙන ගිය වෛද්‍යවරයා, ඇඳුම් ගැලවීමට නියම කළ මොහු ඇඳක නිද ගත් පසු ඔහුගේ අත පය ඇඳට තබා බැන්නදේය. එන්නු විසින් කිරීමට බලාපොරොත්තුවන දෙයින් ඔහුට සුලු වේදනාවක් ඇතිවිය හැකි නමුත් ඇඳීම හෝ කැමැතිම නො කළ යුතු බව ඔහුට කියන ලදී. එක් කෙළවරක කුඩා හොටක් මෙන්ද අනික් කෙළවර කතුරක් මෙන් ඇරීම පිණිසද සාදන ලද යම්කිසි ගලා උපකරණයක් එලියට ගන්නා ලදී. මෙම උපකරණය මොහුගේ මුත්‍රා මාගීයට ඇතුල් කළ පසු එහි ඇතුළේ යම් දෙයක් කපනබව ඔහුට තේරුණි. එවිට ඔහු වේදනාවෙන් විසඳ විය. ප්‍රකෘති සිතිය ලැබෙන විට ඔහු කාමරයක සිටියේය. දහ දිනක් ඇදෙන් නොබසින ලෙස කියා එම කාලය තුළදී ඔහුගේ තට්ටුවලට දිනපතා බෙහෙත් විදින ලදී. ඔහුට සිදුවූ දේවල් කිසිවෙකුට නොකියන ලෙස ඔහුට අවවාද කරන ලදී. ඔහුගේ අභ්‍යන්තරයේ උඩ කොටසේ දෙපැත්තේම යම්කිසි බෙහෙත් ද්‍රව්‍යයක් ගා තිබෙන බව ප්‍රකෘති සිතිය ලැබුවිට ඔහුට දැනට ලැබුණි. එහි බෙහෙත් විදීම කර ඇති බව ඔහු තේරුම් ගත්තේය. දින දෙකක්ම බෙහෙත් විදින ලද තැන්වල වේදනාව නිවුණේය.

එවකට ඔහුගේ භාග්‍යව ගර්භිණීව සිටියාය. නගරයේ වයස පහළොවටත් හතළිහටත් අතර අනික් සෑම අයෙකුටම කරන පරිදි ප්‍රසූතියෙන් පසු ඇයටද ප්‍රතිකාර කළයුතු බව කියන ලදී. ප්‍රතිකාර ක්‍රමය හෙළි කළහොත් ඔහු වෙඩි තබා දමන බවට තරවු කරන ලදී. ඔහු හමුවීමට පැමිණි තරුණ මිත්‍රයෙකුට (නම හෙළිකරන ලදී). ප්‍රතිකාර ක්‍රමය ගැන කියා, ඔහුගේ වාරය පැමිණීමට කලින් පැන යන ලෙස සාක්ෂිකරු ඔහුට අවවාද කෙළේය. ඔහුගේ මිත්‍රයා පැන ගියේය. අවුරුද්දකට පමණ පසු සාක්ෂිකරුද පැන ගියේය. ඔහු දන්නා තරමින් ඔහුට පසු 300 කට පමණ මෙසේ ප්‍රතිකාර කරන ලදී. ඔහු බේරී යාමට මාස තුනකට හෝ හතරකට කලින් ඔහුගේ භාග්‍යව දරුවෙකු ප්‍රසූත කර තිබුණි. එහෙත් ඒ කාලය තුළදී ඇයට ප්‍රතිකාර නොකරන ලදී. කිසි දිනක ඔහුගේ ජනන අවයව ප්‍රදේශයේ කිසිම තබ්ස්සියක් නොතිබූ බවද, ඔහු කියා සිටියේය. මෙම ප්‍රතිකාරයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මාස දෙකක් ගතවන තුරු මුත්‍රා කිරීමේදී සාක්ෂිකරුට වේදනාව ඇතිවූ අතර, හය මාසයක්ම ඇඟ පණ නැති බව හා බෙහෙත් ද්‍රව්‍යවය ද දැනිණි. ප්‍රතිකාර කිරීමෙන් පසුව මොහුගේ පුරුෂ ලිංගය ප්‍රාණවත්වීම හෝ ලිංගික හැසීම ඇතිවීමද සිදු නොවීන. ප්‍රතිකාර කිරීම සඳහා මොහු තබා බදිනලද ඇඳ බැටුම් සහිතය, ඇල කොට තබන ලදී.

ස්ත්‍රීන්ට ප්‍රතිකාර කළ ආකාරයද ඔහු විස්තර කෙළේය, මෙම ප්‍රතිකාරය සඳහා හුලං බෙලයක් වැනි දෙයක් යෝනිය තුළට දමා ඉවතට ගන්නා ලදී. එසේ ඉවතට ගැනීමේදී මස් වැනි ද්‍රව්‍යයක් එය සමග එලියට ඇදී ආවේය. මෙය කපා දමන ලදී. ස්ත්‍රීය විසඳ වෙයි. මෙම ගලාකමය නිසා මිය ගියේයයි ඔහු විශ්වාස කරන ස්ත්‍රීන් පස් දෙනෙකුගේ නම් ඔහු සඳහන් කෙළේය. එනම්:—1.ඕවෝ, 2.කාමෝගියා, 3.පාමෝ, 4.ලීමෝ, 5.විහා 5. කාමෝගියා.

1953 සිට චීන්තු දෙමව්පියන්ගෙන් ළමයින් වෙන් කිරීම පටන්ගත්හ. මුලින් වැඩිමහල් ළමයින් ඉවත් කළහ. දෙමව්පියෝ ආගමට ලැදි හෙයින් හා මිථ්‍යා විශ්වාස දරන හෙයින් ළමයින් ඔවුන්ගෙන් ඉවත් කළයුතු බව කියන ලදී. අවුරුදු හය දක්වා වයස් වූ ළමයින් නගරයේම ඉගැන්වූ අතර වයස හයේ සිට පහළොව දක්වා වූ ළමයින් විනයට ගෙන යායුතු විය. මොහුගේ සිව් හැවිරිදි දියණිය 1954 දී ඔහුගෙන් ඉවත් කොට ගෙනයන ලදී. මෙයින් අවුරුදු හතරක් පසුවන තුරු මොහු නගරයේ සිටි නමුත් මොහුට හෝ මොහුගේ භාග්‍යවට ළමයා බැලීමට ඉඩ නො දෙන ලදී. අවුරුදු නමයක් හා එකොළහක් වයස්වූ මොහුගේ සහෝදරයාගේ ළමයින් විනයට ගෙන යන ලදී. ඔවුන්ට කුමක් වූයේද යන්න මොහු නොදනී. එවකට මොහුගේ සහෝදරයා සිටියේ බන්ධනාගාරයේය.

1957 මොහු කැඳවූ චීන්තු ඔහු පොහොසත් පවුලකට අයත් වූවෙකු නිසා යම්කිසි දේපලක් සහවා ඇති බව කීවේය. පැය විසිහතරක් ඇතුළත වින රිදී බොලර් 2,000 නොගෙනාවොත් ඔහු මරා දමන බව කීහ. එදිනම රාත්‍රියේ බේරී පැන ගිය මොහු මාස හතරකට පසු ලාසාවට පැමිණියේය. අවුරුද්දක් එහි සිට මොහු සැතපුම් හැටක් පමණ දකුණෙහි ලොකාවෙහි ජාතික ස්වේච්ඡාරක්ෂක හමුදාව සංවිධානය කරන බව සැලසී, ඔහු හමුදාවට බැඳුණේය. අවුරුද්දක් පමණ මෙම හමුදාවේ සිටි මොහු, පසු බැසීමට සිදුවූ නිසා ඉන්දියාවට පලා ගියේය.

*

ප්‍රකාශය අංක 46. කාමී ප්‍රදේශයේ ධර්මසේධෝගී, 58 හැවිරිදි වෙළෙන්දෙක්.

මෙම ප්‍රදේශයේ පදිංචි ජනයාගෙන් වැඩිදෙනෙක් විබැටියානුන් වුවත් එය විනුන්ගේ පාලනය යටතෙහි පැවතීණ. 1949 දී එහි පැමිණි කොමියුනිස්ට්වරු කියා සිටියේ, ඔවුහු පැමිණ ඇත්තේ මිනිසුන්ට ආධාර කිරීමට හා ඔවුන්ගේ සිරිත් විරිත්වලට හා ආගමටද ගරු කරන බවය. ඉන්දියාව හා තවත් තැන් නිදහස් කිරීම සඳහා ඒවාට යෑම පිණිස විබැටියාට පැමිණෙන බව ඔවුහු කීවේය.

ඒ ප්‍රදේශයේ නිබු විශාල ආරාමයන් හය වන යුක්‍යොං, ගම්වෙර, ඩෝර්පේදරා, සාකා, ගොම්පා හා ඩෝරා ආරාමයන්ගේ දේපල බාර දිය යුතුයයි 1951 දී චිත්තු කියා සිටියහ. භික්ෂූන්ට අවශ්‍ය දෑ සපයා දෙන බවට ඔවුහු පොරොන්දු වූහ. මාස දෙකක් පමණ සලාක සැපයීමෙන් පසුව එය අත්හිටියේය. බාල වයස්කාර ලාමාවරුන් පුහුණු කරවීම පිණිස චිත්තුට යැවූ අතර වැඩිවයස්ගත ලාමාවරුන් ලවා කුඹුරුවල වැඩ කරවන ලදී. මේ ආරාම හයේම මුලුමනින් ලාමාවරු සියයක් පමණ වූහ. මේ ආරාමයන්හි නිවැසි ලාමාවරුන් ලවා කුඹුරු වැඩ කරවීම ගැන මිනිස්සු සිතීන් විරුද්ධ වූ නමුත්, ඔවුන්ගේ විරෝධය එලිපිට ප්‍රකාශ කිරීමට බිය වූහ. ලාමාවරු කහ කොල්ලකාරයන් හා රතු වොරයන්ගේ (මෙය නිකාය දෙක සඳහා විය යුතුය) මිනිසුන් රටටා බඩ වඩා ගන්නේ යයිද භික්ෂූන්ට වෝදනා කරන ලදහ. මේ හේතූන් පිට මොවුන්ගේ වඩා උසස් ප්‍රධානීන් 20 ක් පමණ චිත්තු වෙඩි තබා දමූහ. ගම්කෝභී ආරාමාධිපතිහු අන්ගේ ගේමිද එම ආරාමයේ ප්‍රධාන සප්තධායකුමාද යුක්‍යොං හා සාකා ආරාමයන්හි ආරාමාධිපතින් හා ප්‍රධාන සප්තධායකවරුන්ද ඔවුන් අතර වූහ.

විශාල ලෙස චිත්තු විසින් පාලනය කරනු ලැබූ සම්පතාර සංවිධානයකට බැඳීමට වෙළෙන්දන්ට බල කරන ලදහ. අධික බදු ගෙවීම නිසා වෙළෙන්දන්ගෙන් බොහෝ දෙනෙකුගේම මුල ධනයට පවා හානි පැමිණියේය. දේපල සහවා ඇතැයි ඔවුන්ට වෝදනා කළ චිත්තු, ඒ වෝදනාව පිට සිරභාරයට ගත්හ. ඔවුන්ගේ දේපල භාර දිය යුතු යයි චිත්තු ඔවුන්ට කීහ. මොහුද සිර භාරයට ගෙන තුන් මසක් තිස්සේ නොයෙක් වද පැමිණ වූහ. එයට පසු ඔහු නිදහස් කර, සියලු දේපල විකුණා වහාම පිටවන ලෙස චිත්තු අණ දෙන නිලධාරී තැන නියෝග කෙළේය.

එක් දිනක් චිත්තු ස්ථිර පදිංචියක් නොමැති අය ගණනාවක් එකතු කර සමූහ ජායා රූපයක් ගන්නා බව කීවේය. ඔවුන් සියලු දෙනම එක්තැන් කළ පසු සියල්ලන්ටම වෙඩි තබන ලදී. මිය ගිය අයගේ ගණන අනුභවක් බව කියන ලදී.

තමාගේ පියා අධිරාජ්‍යවාදියෙකු බව ඔහුගේ දියනිය වන දෙලොස් හැවිරිදි යාංචුං පාට කියූ චිත්තු, ඇය ලවා සිය පියාට වෙඩි තැබීම වූහ.

*

ප්‍රකාශය අංක 47. අම්බෝ ප්‍රදේශයේ, වෝනේහි, 35 හැවිරිදි ලාමාවරයෙක්. මොහු අවුරුදු දහයක් ලාසාවේ විබැටියානු දහම් පොත් හා සාහිත්‍යය ඉගැන්වූ අයෙකි.

චිත්තු ලාසාවට පැමිණියේ 1951 අවසානයේදීය. 1957 දී ඔහු චිත්තු යටතේ ප්‍රාථමික පාසැලක ඉගැන්වීම ආරම්භ කෙළේය. පුහුණු කිරීම ඇතිවෙයි පැවති විශ්වාසය නිසා මෙයට විබැටියානු ළමයින් පැමිණියේ ඉතා අල්ප වශයෙනි. එහෙයින් ආගමික පඩිති පවත්වන බවට චිත්තු සහතික කළහ. මුලින් ආගම ඉගැන්වීම සඳහා විනාඩි හතළිස් පහක් වෙන් කොට එම කාලය ක්‍රමයෙන් අඩු කොට අන්තිමේදී සම්පූර්ණයෙන්ම නවතා දමීය. ආගම ඉගැන්වීමට නියමිත කාලයේදී අතින් කරන වැඩ සඳහා ළමයින් පිටතට ගෙනයාමට කම්කරු ආවාර්යවරු උත්සාහ දරූහ. එසේ යාම ප්‍රතික්ෂේප කළ බාල ළමයී ඔවුන්ගේ ගුරු වරුන්ට වැලිපිසි කළහ. ආගමික නිදහස නොමැති නම් ඉන් පසු පඩිතිවලට නොපැමිණෙන බවද ළමයී කීවේය.

මෙම පාසැලේ විබැටියානු ගුරුවරුන්ට කොමියුනිස්ට් න්‍යායක්‍රම හා දේශපාලන ක්‍රම උගන්වන ලදහ. මෙම දේශනායන් පවත්වද්දී විබැටියානු ගුරු මණ්ඩලය ඇමතු වාං භාඕ ටැං නම්වූ චිත්තු නිලධාරියෙක් ඔවුන්ගේ යාඥාවන්ගෙන් කැමට පාත් නොලැබෙන බව කීවේය. තමාද එක් කාලයක ආගමට ලැදිව සිටි බවද, දිවා රාත්‍රී දෙකේහි යාඥා කළත් අවශ්‍යව තිබූ පාත් නොලැබුණු බව ද කීවේය. කොමියුනිස්ට්වාදියෙකු ලෙස ඔහුට පාත් ලැබුණු බවද, තමාගේ තේරුම හැනීමෙන් අවාසියක් සිදු නොවූ බවද ඔහු තව දුරටත් කීවේය. චිත්තු එලිපිටම ආගම හෙලා දැකීම පටන් ගත්හ. ලඩාක්, ශුවාන් හා සික්කිම් යන ප්‍රදේශවල පවත්නේ විබැටියේ භාෂාව හා සංස්කෘතියයිද, මෙම පෙදෙස් නියම වශයෙන් විබැටියේ කොටස් යයි කීමෙන් චිත්තු විබැටියානු ජනයා ප්‍රකෝප කළහ. කවද හෝ ඒ පෙදෙස් නියම විබැටියට යාකරන බවද කීහ. ක්‍රිස්තියානි මිෂනාරිහු අධිරාජ්‍යවාදීන්ගේ නියෝජිත ඔත්තුකාරයින් බවට හරවා ගෙන ඇති බවද, ඔවුන්ගේ ආගමෙහි ද සත්‍යයක් නොමැති බව ඔවුන්ට දේශනායන් පැවැත්වූ චිත්තු නිලධාරියෙක් වූ විං භාං වූ පැවසීය. ශුඬ එළ දෙනට වදින පුදන නිසා රසවත් ආහාරයක්වූ හරක් මස් කැමට හින්දු භක්තිකයන්ට ඉඩ නො දෙන්නේයයි භා වූ හින්දු ආගමට සමච්චල් කෙළේය. බාහිර මොන්ගෝලියාව නිදහස් කිරීමේ දී සෝවියට් රුසියාව චිත්තුට අයත් ප්‍රදේශයන් රාශියක් අල්ලාගෙන ඇති බැව් මතක් කළ එාන් වොයි එම ප්‍රදේශ අල්ලා ගැනීමද, චිත්තුට කරන ලද වරද තවම අමතක කර නොමැති බව ද ඔවුන්ට කීවේය.

*

ප්‍රකාශය අංක 49. බා ප්‍රදේශයේ වෝඩේ සාං හි 45 හැවිරිදි හික්ෂුවක්. වයස පහළොවේ සිට හික්ෂුවකි. 1949 ට කලින් මේ ප්‍රදේශය කුවෝමින්ටා බලයට යටත්ව තිබිණ.

1950 දී දහ අටවන කොමියුනිස්ට් හමුදාව මොවුන්ගේ දිස්ත්‍රික්කයට පැමිණ සෑම ප්‍රශ්නයක්ම පොදු ජනතාව විමසා බලා නිරාකරණය කරන බව පැවසූහ. සමපූර්ණ ආගමික නිදහස ඇති බවද, එය කිසිම කොන්දේසියකට යටත්ව නොවන බවද කීවේය. මාස එකොළහකට පසුව මෙම හමුදාව ලාසාවට පිටත්ව ගිය අතර හටයන් සමඟ වින හමුදා නායකයෝ දෙදෙනෙක් මේ ප්‍රදේශයේ නතරව සිටියහ. මෙයින් පසු තත්ත්වය නරක අතට හැරුණි.

දිස්ත්‍රික්ක හතරකින් මිනිසුන් හත් සියයක් එකතු කර ගත් මොවුහු ඔවුන් පුහුණු කිරීම ඇරඹූහ. මෙයට කලින් බා දිස්ත්‍රික්කයේ කොටස් හතරක පුහුණු කිරීම ඇරඹී තිබුණේය. වඩා දුප්පත් පවතින බලට අයත් වූ මෙම හත් සියය පුරුෂයන්, ස්ත්‍රීන් හා ළමයින්ගෙන් සමන්විත වූහ. ඉඩම් හිමියන් හා පොහොසත් අය මහ ජනයාගේ සතුරන් නිසා ඔවුන්ගෙන් නිදහස් විය යුතු බව මේ මිනිසුන්ට උගන්වන ලදී. ලාමාවරු ගොවියන්ගේ ලේ උරා බොන බවද, ඔවුහු අවහිරයක් බවද කියන ලදී. ඉඩම් හිමියන්ගේ ඉඩ කඩම් ගොවියන් අතරේ බෙදී ගැනීමට ඔවුන්ට විරුධව කැරලි ගසන ලෙස ගොවීන්ට කීවේය. මෙසේ කිරීමට අකැමැත්ත දක්වූ අය පැත්තකට ගෙන ගොස් තළානිග්‍රහ කරන ලදී.

1956 දී පුහුණු කරන ලද මේ සියලු දෙනම පිටට ගෙනා පසු, පොහොසතුන්ට විරුධව කැරලි ගසා, මේ සතුරන් මුලුමනින්ම නැති කළ යුතු බව කියා කැඟසමින් පෙළපාලි දක්වූහ.

මොහුගේ ග්‍රාමයෙහි සිටි ලාමාවරු සියලු දෙනාටම වින මුලසාහායට යෑමට නියම කරන ලදී. ඔවුහු එසේ නොගොස් මේ ප්‍රදේශයේ ගම්වලින් ගෙනෙන ලද ආයුධ එකතු කොට විරුද්ධත්වය පැමට ආරාමය සුදානම් විය. ආරාමවලට කිසිවක් නොදිය යුතුයයි මිනිසුන්ට නියම කළ වින්තු රයිපල් තුවක්කු හා මැෂින් තුවක්කු වලින් ආරාමයට පහර දුන්හ. ඊළඟට ග්‍රාමයට හා ආරාමයට බෝම්බ දමා ගැලවීමට දුවන මිනිසුන්ට අහසින් මැෂින් තුවක්කු ප්‍රහාර දෙන ලදී. ආරාමය සමපූර්ණයෙන්ම වාගේ විනාශ විය. එහෙත් ග්‍රාමයට වැඩි අලාභයක් සිදු නොවීය.

සටන් තිබූ දින දෙළහේදී භාර සියයටින් පන්සියයටත් අතර ගණනක් මිය ගිය බව මොහු කල්පනා කරයි. සාක්ෂිකරු ආරාමයෙන් පැනගිය අතර, හික්ෂුන් වික දෙනෙක් හා ආරාමාධිපතිවරුද එහිම සිටියහ. ආපසු පැමිණෙන අයට කිසිවක් නොකරන බව ආරාමවල නතරවී සිටි අයට කී හෙයින්, මෙම සාක්ෂිකරු ඇතුළු භාර සියයක් හෝ පන් සියයක් ආපසු පැමිණියහ. මෙම සාක්ෂිකරු සමඟ පැමිණි තිස් දෙනාගේ කණ්ඩායමට ඔවුන් කලින් ජීවත්වූ ආකාරයටම ජීවත්වීමට ඉඩ දෙන බව පොරොන්දු වූ වින්තු ඔවුන්ට මුදල් සහ තේ දුන්හ. භාර සියයක් හෝ පන් සියයක්වූ පිරිසේ සෙසු අයද එයට පසු ආපසු ආවේය. ආරාමයේ තේ කල්දේරම් විනාශ කර ඇති බවද, ආගමික පින්තූර අපිරිසිදු කර ඇති බවද, ආපසු පැමිණි ඔවුන්ට දකින්නට ලැබුණි. හික්ෂුන් පස් නමක් අල්ලා බලයෙන් වැඩ ගැනීම සඳහා යවන ලදහ. ආරාමයට ලැබිය යුතු අය එකතුකිරීමට කිසිම පිළිවෙලක් නොවීය. ඔහු භාරමාසයක් ආරාමයෙහි සිට, වින නිලධාරියෙකු මැරීම ගැන තමා පැක කරන බව දනගන්ට ලැබී, ලාසාවට පැන ගොස් ඩරෙපු ආරාමයේ නැවතී සිටියේය. අවුරුදු එකහමාරකට පසු ජාතික ස්වේච්ඡාරක්ෂක හමුදාවට බැඳුණු මොහු දලෙයි ලාමා තුමා පැන ගිය ආසන්නයේම ඉන්දියාවට පැමිණියේය.

පුහුණු කරනු ලැබූ කිසිවෙක් මොහුට හමුවී නැත. එහෙත් ඔවුන්ට ඉගැන්වූ දේ ගැන විස්තරයක් ඔහුගේ ඥාති වරයන්ගෙන් දන ගත්තේය.

*

ප්‍රකාශය අංක. 53. ලාසාවෙන් උතුරෙහිවූ නක්වූ හි 46 හැවිරිදි වෙළෙන්දෙක්. නක්වූ වනාහි පවුල් තුන් සියයක් පමණ ඇති කුඩා නගරයකි. මේ ප්‍රදේශයේ ස්ථිර පදිංචියක් නොමැති විශාල ජනගහණයක් ඇත. හික්ෂුන් පන් සියයක් පමණ ඇති ආරාමයක් හා මෙහෙණින් හැත්තෑ පහක් නිවැසි මෙහෙණවරක් ද මෙහි ඇත.

නක්වූවට වින්තු පැමිණි අවසානවේදී ඔවුන් පැමිණ ඇත්තේ මිත්‍රයන් වශයෙන් බව ඔවුහු රැස්වීමකදී ප්‍රකාශ කළහ. ඔවුන්ගේ හමුදාවන්ගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා හරක් මස් ඉල්ලා ලබාගත් ඔවුහු ජීවාට ගෙවුවේ ඉතාම අඩුවෙනි. එසේ බර අදින සතුන්ද ලබාගෙන එපරිදීම ගෙවූහ. බෙහෙවින් වැඩ ගැනීම නිසා මේ සතුන්ගෙන් වැඩි දෙනෙක් මිය ගියහ. යුඩායුද, තුවක්කු, වෙඩි බෙහෙත් ආදිය ලාසාවට ගෙන යාමට මෙම සතුන් යොදවන ලදී. භාර සියයක් පමණ සිටියදී හටයින්ගෙන් වැඩි දෙනෙක් ලාසාව බලා පිටත් වූහ. වින්තු සිය ආහාර සඳහා සතුන් සියල්ලම මිලයට ගත් නිසා මිනිසුන්ගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා කිසිවක් ඉතිරි නොවූ තරම් විය.

එයට පසු ළමයින් ගණනාවක්ම එකතු කර, අධ්‍යාපනය ලැබීම සඳහා ඔවුන් විනයට යවන බව දෙමව්පියන්ට කියන ලදී. මොහුගේ ගමින් වයස දහ හතරවත් දහ අටවත් අතර වයස්වූ ගැහැණු හා පිරිමි ළමයින් පනස් හතර දෙනෙක් ගෙන යන ලදහ. විරුධත්වය නොතක

මොහුගේ දහ හතර හැවිරිදි පුත්‍රයාද ගෙනයන ලද්දේය. තමන්ගේ පුත්‍රයා චීනයට ගෙන යාම ගැන මොහුද, මොහුගේ භායාණිවද විරුධ වූ විට ඔවුන් චීන මූලස්ථානයට ගෙන්වා විරෝධය දිගටම ගෙන ගියහොත් ඔවුන් සිරකරන බව කීවේය. ළමයා චීනයට ගෙන යන අවස්ථාවේදී අවුරුද්දකින් ඔහු ආපසු එවන බව කියන ලදී. මෙය සිදුවූයේ 1952 දී වුවද, සාක්ෂිකරුගේ පුත්‍රයා ආපසු පැමිණියේ නැත. ළමයින් චීනයට යැවීම ගැන දෙමව්පියෝ සියළු දෙනම විරුධ වූහ. නමුත් බල කිරීම නිසා ළමයින් යැවීමට ඔවුන්ට සිදුවූ බව සාක්ෂිකරු විස්වාස කරයි. තමා චීනයෙන් ආපසු ගෙදර ගෙන්වා ගන්නා ලෙස ඉල්ලමින්, සාක්ෂිකරු විබෑටියේ සිටියදී, ඔහුගේ පුත්‍රයාගෙන් ලිපි තුනක් ලැබිණ. ඔහු කලින් කල ලිපුම් යැවූ අතර ඔහුගේ භායාණිව ඔහුට මුදල් යැවූවාය. තමාට කිසිම අධ්‍යාපනයක් නොලැබෙන බවද, හේමන්ත සාකච්චා වරායේ දුෂ්කර වැඩද, ගිම්හාන සාකච්චා කුඹුරු වැඩද කරවන බවද, 1958 දී එවකු ලැබූ අවසාන ලිපියේ මොහුගේ පුත්‍රයා කියා තිබුණේය. ගෙන යන ලද ගැහැණු හා පිරිමි ළමයින් පනස් හතර දෙනාගෙන් කිසිවෙක් ආපසු නොපැමිණිහ. ඔහුට 1958 දී ලැබුණ ලිපිය වැනි ලිපි තමන්ටද ලැබෙන බව, සිය ළමයින් ගෙන යන ලද මොහුගේ මිත්‍රයෝ බොහෝ දෙනෙක් මොහුට කීවේය.

ආගම් විරෝධී ප්‍රචාරයන් 1953 දී ඇරඹිණි. දහසකට ආසන්න මිනිසුන් ගණනක් ප්‍රධාන මාර්ගවල වැඩ කිරීම සඳහා ගෙන යන ලදහ. මිනිසුන් බොහෝ දෙනෙක් සාමාන්‍යයෙන් චීන ඩොලර් තුනක පමණ වැඩ කළ නමුත් චීන ඔවුන්ට ගෙවූයේ ඩොලර් හාගස බැගිනි. හය මාසයකට පමණ පසුව මේ මිනිස්සු ආපසු ආහ. එයට පසුව ඉක්මනින්ම ඔවුන් තොටු පලවල වැඩ කිරීම සඳහා පන්දහසක් පමණ මිනිසුන් ගෙන ලදහ.

ආහාර ද්‍රව්‍ය හා දර චීන්තූන්ට සැපයිය යුතු විය. ඒවාට ගෙවන ලද්දේ වටිනා කමින් අඩකටක් අඩුවෙනි.

චීන නිලධාරීන් ගේ අවසරය ඇතිව, බද්දක් ගෙවීම අවශ්‍ය නැති බවට ඔවුන් විසින් දෙන ලද ලියවිල්ලක්ද ඇතිව මොහු ලොම් මිලයට ගැනීම සඳහා වෙකුඩුබට ගියේය. එහෙත් ඔහු ඒවා මිලදී ගත් පසු, ප්‍රාදේශීය පාලන මණ්ඩලය මගින් ඉතා විශාල බද්දක් අය කෙළේය. මෙම ලොම් ඉන්දියාවට ගෙන යාමට ඉඩ නොදෙන බව ඔහුට කියන ලදී. එසේ නම් ලොම් ලාසාවට ගෙන යන බව කී විට, ඒවා වංගායියට ගෙනයා යුතු බව කියන ලදී. මෙය ප්‍රතික්ෂේප කෙළෙන්, මොහු සිරභාරයට ගෙන සත් දිනක් බන්ධනාගාරයේ තබන ලදී. මේ දින හත මුලුල්ලේම මොහුගෙන් දිනපතා ප්‍රශ්න කරමින් ලෝම මිලයට ගැනීමට එවන ලද්දේ ඇමරිකානුවෙකු විසින්දී වෝදනා කරන ලදී. මෙය සම්පූර්ණ අසහනයකි. අවසාන -යේදී දිස්ත්‍රික්කයේ මිනිසුන් ගණනාවක්ම මොහු සාමාන්‍ය වෙළෙන්දෙකු බව චීනන්ට සහතික කළ පසු ලෝම ලාසාවට ගෙන ගොස් විබෑටියාවෙකුට විකුණන පෙරොන්දුව පිට ඔහු නිදහස් කරන ලදී. ඉන්දියාවෙන් ගෙන්වනු ලබන ද්‍රව්‍යවලට ඉතා විශාල බදු අය කරන ලදී. වෙළඳාම සඳහා ඉන්දියාවට පැමිණීමට මොහුට කිසි දිනක ඉඩ නොලැබුණි. චීනයේ වෙළඳාම කිරීමට මොහුට බෙදියදී දුන් නමුත්, මොහු තමාගේ ලෝම නිතරම ලාසාවේදී වික්කේය. අන්තිමේදී ඔහුට මිලයට ගැනීමට ඕනෑ නොකළ ලෝම මිලයට ගැනීමට මොහු යවන ලදී. ඔහු ඒවා තක්සුම්ව ගෙනා වේය. ලෝම වින්ගායියට යැවිය යුතු යයි ඔහුට කියා, බලයෙන් චීන්තූන්ට ඒවා භාරදීමට සලස්සන ලදී. චීන්තූ ඒවා ඔවුන්ගේ ලොරිවල පටවා ගත්හ. ලෝමවලට විශාල බද්දක් අය කරන ලදී. එක ලොරි -යක් නැතිවූ බවද කියන ලදී. ලෝම ගෙනයන විට ඒවා සමග ඔහුට වින්ගායියට යෑමට සිදුවිය. එහිදී ඔහුට මුදල් ගෙවන ලද්දේ ඔහුට ප්‍රයෝජනයක් නොමැති චීන මුදල් තෝරවූ විලිනි. ආපසු එද්දී ඔහු පිහන් කෝප්ප වගයක් ගෙනා වේය. මෙම වෙළඳ ගණදෙනුවේ ප්‍රතිපලය වූවේ මෙය අන්තයටම වාගේ පිරිහීමය.

1958 දී තක්සුමෙන් උතුරට ගිය මොහුට දක්නට ලැබුණේ ස්ථිර වාසයක් නොමැති අයගේ පවුල් හැන්තැවක් පමණ අල්ලා බලයෙන් වින්ගායියට ගෙන යාමය. 1959 මාර්තු 19 වැනිදා චීන අධිකාරීහු ප්‍රදේශයේ ජනයාද, ස්ථිර වාසයක් නොමැති අයද, ආරාමයේ ප්‍රධානීන්ද කැඳවා රැස්වීමක් පැවැත්වූහ. ප්‍රතිසංස්කරණ ඇතිකිරීමට යන බවද දායුධ ඇතුළු ඔවුන් ළඟ ඇති සියලුම දේවල් භාරදිය යුතුයයි ඔවුන්ට කියන ලදී. ඔවුන්ට එය කළ නොහැකි බවද, දලෙයි ලාමා කුමාට ලියා යවන බවද ඔවුහු කීහ. මොහු මෙම රැස්වීමට ගිය නමුත් පසු දින කැඳවූ රැස්වීමට නොගියේය. ඔහු රාත්‍රියේම බේරි පලා ගියේ ය. රැස්වීමට ගිය තැනැත්තන් සිරභාරයට ගත් බවද, ආරාමයට බෝම්බ දමන ලද බවද, පසුව ඔහුට මිත්‍රයෙකුගෙන් දනගන්ට ලැබුණේය. ඔහු ගමන් පිටවූ දිනට පසු දින, ඔහුගේ භායාණිවට පණිවුඩයක් යැවුවේය. තුන්දෙනෙක් හැරෙන්නට මිනිසුන් සියල්ලම සිරභාරයට ගෙන ඇතැයි පණිවුඩ -කරු ආපසු පැමිණ දැනුම් දුන්නේය. දින නාමයකට පසු, සැතපුම් හැටක් දකුණින් පිහිටි ජාතික ස්වේච්ඡාකරණ හමුදාවේ මූලස්ථානයට මොහු පැමිණියේය. ඔවුන් සමඟ සටන් කරමින් පසුබැස්ස මොහු අප්‍රියෙල් මාසයේ අග භරියේදී ඉන්දියාවට පැමිණියේය. තමාගේ පවුලේ අයට කුමක් සිදුවී දැයි මොහු නොදනී.

*

ප්‍රකාශය අංක 55. ස්වාමිපුරුෂයා ඉදිරියේ භාය්ඛාව වීසිනි. වයස 24ක් වන මැය අම්බෝ ප්‍රදේශයේ රිගොංවල තැනැත්තියකි. මොවුහු සුලු ගොවි පවුලකි. පවුල් දහසක් පමණ පදිංචි කුඩා නගරයකි රිගොං. රිංගෝ නමින් හඳුන්වනු ලබන එහි ආරාමයේ හික්ෂුන් හාර දහසක් පමණ වීසුහ. ජනගහණය අමිඉ විබැටයානුවෝය. මෙය විංගායිගේ පිහිටියේ වුවත්, නගරයේ චින පාලනයක් නොවීය. මිනිස්සු අය බදු නොගෙවූහ.

චින හටයන් තුන් සියයක් පමණ ඔවුන්ගේ නගරයට පැමිණ 1951 දක්වා මිත්‍ර ලීලාවෙන් හැසුරුණෝය. චිත්තු කොටියාවේ සටන් කරන්නෝය යන ව්‍යාජයෙන්, 1951 ටත් 1954 ටත් අතර ධනවතුන්ද, මධ්‍යම පඩික්කියන්ද, ආරාමයන්ද, ඔවුන්ට "ණය" දිය යුතු විය. ඔවුන් සතුව තිබූ අග්වයන් දෙන්නෙක්ද, කොටඵවන් හතර දෙනෙක්ද හා සෝවන් (එළදෙන වැනි සතෙක්) හය දෙනෙක්ද සමග රිදී ඩොලර් 1,500 ක් හා ඇඳුම් පැළඳුම්වලින් වැඩි කොටසක්ද, ඔවුන්ට දීමට සිදුවිය. දිග අත් සහිත ඇඳුම් මැසීමෙන් රෙදි නාස්ති කරන්නෝයයි ඔවුන්ට කියන ලදී.

පවුල් හතළිහ බැගින් ඇතුල් කොට සමූහ සංවිධාන 1954 දී අරඹන ලදී. මොවුන්ටද ඒවාට ඇතුල් වීමට සිදුවිය. ධනවතුන්ගේ ඉඩම් සියල්ලම රාජසන්නක කොට මේ සමග සංවිධාන අතරේ බෙද දෙන ලදී. මෙම පඩික්කියේ අය අල්ලා සමහරෙකු මරා දැමූ අතර සෙස්සන් ලවා බර වැඩ කරවන ලදී. 1956 අවසානයේදී ආගම් විරෝධී ප්‍රචාරයන් අරඹන ලදී.

1957 දී ආරාමවල ප්‍රසිද්ධ ලාමාවරු සිරභාරයට ගන්නා ලදහ. අලා-කුම්චාන් හා ගන්ධන් යටසු ඔවුන්ගෙන් දෙදෙනෙක් වූහ. වලක් හාරා, මේ ලාමාවරුන් එහි දමා ලැලී ඒ මතුපිට තැබූහ. එතැනට රැස්කරවූ ගම් වැසියන්ට වලට මුත්‍රා කරන ලෙස නියම කළෝය. විශාල බලයන් ඇතැයි කියන මේ ලාමාවරු තමන්ගේ ගැලවීම සිදුකර ගත යුතුයයි චිත්තු මිනිසුන්ට කීවෝය. ආරාමවල දේපල රාජසන්නක කළෝය. ප්‍රධාන ලාමාවරුන් සිර කළෝය. චින ස්ත්‍රීන් හා සංසර්ගයේ යෙදෙන ලෙස හික්ෂුන්ට කීවෝය. මෙසේ නොකළ අය විශාල ගණනක් බලයෙන් වැඩ ගන්නා තැන්වලට යවන ලදී. ආරාමවල තිබූ වටිනා ප්‍රතිමාවන් විනයට ගෙන යන ලදහ.

1954 සිට ළමයින් දෙමව්පියන්ගෙන් වෙන් කරන ලදී. බාල ළමයින් නගරයේම පුහුණු කළ අතර, වැඩි මහළු ළමයින් විනයට යවන ලදහ.

උපග්‍රහණ II

දලෙයි ලාමා කුමා හා නිලධාරීන් විසින් නීති පරීක්ෂණ මණ්ඩලයට කරන ලද ප්‍රකාශයක් ලියවිලි අංක 1,

1959 අගෝස්තු මස 29 වැනි දින මුස්ලිම්වරුන්ගේ අති උක්තම දලෙයි ලාමා කුමා සමග පැවැති සම්මුඛ සාකච්ඡාවේ වාර්තාව

1959 අගෝස්තු මස 29 වැනි දින මණ්ඩලයේ සභාපති තැන්පත් පූර්ණෝත්තම ත්‍රිකුමදස් මහතා සම ලේකම් වරුන් වන ජී.බී.පායි හා අයි. ඇන්. ජෝර්ජ් මහතන් සමග මුස්ලිම්වරුන්ගේ දලෙයි ලාමා කුමා සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් පැවැත් විය. දලෙයි ලාමා කුමා සමග එතුමාගේ නිල පරිවර්තක තැනැදි, කැබිනට් මණ්ඩලයේ සභිකයෙකු වූ කැලෝ. පූර්කා. මැ.වෙ. ගෙලෙග් මහතාද, මෙම සාකච්ඡාවට පැමිණ සිටියහ.

ප්‍රශ්නය 1. 1946 දී විශාකායිසෙක් විසින් රැස්කළ ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදක මණ්ඩලයට විබැවියානු නියෝජිත පිරිසක්ද සහභාගිවූ බව, දැනට එක්සත් ජනපදයේ පදිංචිව සිටින විශා. රජයේ චිත තානාපති වරයෙකු කියා තිබේ. මෙය සත්‍යයක්ද?

පිළිතුරු: මෙම ප්‍රකාශය ගැන කිවයුත්තේ මෙයයි. දෙවැනි ලෝක සංග්‍රාමය අවසන්වූ විට, බ්‍රිතාන්‍යයන්, ඇමෙරිකානු චිත ආණ්ඩුවලට සුභ ප්‍රාර්ථනා කිරීම පිණිස, සුභද දුක පිරිසක් විබැවියා මගින් 1946 දී ඉන්දියාවට හා චීනයට යවන ලදී. මෙම දුක පිරිස චීනයේ සිටින අවස්ථාවේ දී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදක මණ්ඩලය සිය රැස්වීම පවත්වමින් තිබිණ. නියෝජිතයන් වශයෙන් මණ්ඩලයට සහභාගිවීමට ඔවුන්ට බලයක් නො තිබිණ. ඔවුහු එහි ගියේ අමුත්තන් වශයෙනි. කිසිම ලියවිල්ලකට අත්සන් කිරීමට ඔවුන්ට අවසරයක් නොතිබුණි. එසේ ම ඔවුහු කිසිවකට අත්සන් නොකළහ.

ප්‍ර. 2. කවර හෝ නියෝජිතයන් එවන ලෙස විබැවියානු රජයට ඉල්ලීමක් ලැබුණේද?

පි. ඉල්ලීමක් නොවීය.

ප්‍ර. 3. මබ මට කීමට අදහස් කරන්නේ, දුක පිරිස එහි සිටිය දී තනි තනි පුද්ගලයන් වශයෙන් රැස්වීමට සහභාගිවීමට ඔවුන්ගෙන් ඉල්ලා සිටි බව මිස විබැවියානු රජයෙන් දෙන ලද අවසරයක් නිසා ඔවුහු සහභාගි නොවූ බවද?

පි. කුවෝමිංටැ. රජයෙන් එවැනි අසත්‍ය ප්‍රචාරයන් පැතිරවීම කළත්, ඔවුන් සහභාගි වූයේ විබැවියානු රජය මගින් දෙන ලද කිසිම අවසරයක් ඇතිව නොවේ.

ප්‍ර. 4. ඔවුහු එහි සිටියේ නිල නිරීක්ෂකයන් වශයෙන්ද?

පි. නිල වශයෙන් ඔවුන්ට මණ්ඩලයේ කිසිම සම්බන්ධයක් තිබුණේ නැත. අප රජයට ප්‍රචාරයන් සැලසූ විට, සහභාගි නොවන ලෙස ඔවුන්ට විදුලි සුවතකින් උපදෙස් දෙන ලදී.

ප්‍ර. 5. 1948 දී විබැවියානුවන් ජාතික මණ්ඩලයේ අසුන්ගෙන සිටියේයයි විශ්වාසය. ලී කරන ලද ප්‍රකාශය සත්‍යයක්ද?

පි. මේ කාලයේදී දුක මණ්ඩලයක් නැත්කිංහි සිටියහ. ඔවුහු අවසර නැතිව සහභාගි වූහ. ඔවුන් හුදෙක් රැස්වීමේ කටයුතු බලා සිටියා හැරෙන්නට, එයට සහභාගි නොවූවාක් මෙන්ම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවකටද අත්සන් නොතැබූහ. ඔවුන්ගෙන් එක් අයෙක් මෙහි සිටී.

ප්‍ර. 6. නැංකින්නි සිදු වූ දෙවල් ගැන විස්තරයක් හා ඔහුගේ ප්‍රකාශයක්ද ලබා ගැනීමට මම කැමැත්තෙමි.

පි. මේ මහතා දැනට සිටින්නේ ඩැල්හවුසියේය. ඔහුගේ ප්‍රකාශය ඔබට එවනවා ඇත. 1946 සුභද දුක පිරිසේ නායකයින්ගෙන් කෙනෙක් මෙහි සිටී. ඔබට ඔහුගේ ප්‍රකාශය ලබා ගත හැක.

ප්‍ර. 7. චිත්‍රන් පණස් ලක්ෂයක් විබැවියාගේ පදිංචි කරවා ඇති බව සත්‍යයක්ද? එසේ නම් කවර කොටසකද? කවදද?

පි. මෙම චිත ජනපද අවුරුදු දහයකට පමණ පහතදී සිංහදිවල ආරම්භවෙන්ට ඇත. මෙවැනි ජනපද ඒ ප්‍රදේශයේ විවෘතයානු ජනයා කෙරේ බෙහෙවින් බලපා ඇත. භාෂාව හා සිරිත් විරිත් සියල්ලම විශාල ලෙස වෙනස්ව ඇත. මේ වකවානුවේදී විවෘතයේ නැගෙනහිර පැත්තේ ජනපදයක් කිසිදුය. 1956 න් පසුව චිතෝපිවලට හා නැගෙනහිර විවෘතයට අති විශාල සංක්‍රමණයන් ඇරඹිණි. අවසානයේදී එක විවෘතයානුවාට චිත්තු දහ දෙනා බැගින් සිටියහ. 1956 දී, නැවතත් ඇතුල්-විවෘතයේ දේශ සීමාව අසල විශාල ජනපද ඇති විය. 1957 දී හා එයට පසුව යැන්ටසිවලදී විශාල ජනපද ඇතිවිය. මෙම වකවානුවේදී පමණ ලාසා හා ශිගේට වැනි මධ්‍යස්ථානවල ද චිත්තු පදිංචි වීමට පටන් ගත්හ. පදිංචිවූ චිත්තගෙන් වැඩි දෙනෙක් මහා විවෘතයේ සිංහායි හා සේව්වාන් හි සිටි අතර සෙස්සෝ, වම්බෝ ප්‍රදේශයෙහි සිටියහ.

ප්‍ර. 8. විවෘතයේ ජනපදවල චිත්තු අනු ලක්ෂයක් පදිංචි කරවන බව, ඔබ පිකිංහි සිටියදී, ප්‍රසිද්ධ චිත නායකයෙකු ප්‍රකාශකළ බව සත්‍යයක්ද?

පි. 1955 දී ලාසාවට ආපසු පැමිණීමට මදකට කලින් අපි ලියෝ ඡායෝ වී බැලීමට ගියෙමු. විවෘතය ජනගහණය නොමැති විශාල රටක් බවත්, චිතයේ විශාල ජනගහණයක් ඇති නිසා ඔවුන්ට එහි පදිංචි වීමට ඉඩ ඇති බවත්, ඔහු පංචන්-ලාමාට කීවේය. එහෙත් සංඛ්‍යා කිසිවක් සඳහන් නොකරන ලදී.

ප්‍ර. 9. 1959 දී මා ඔ සේතුා සඛිඛ්‍යා සඳහන් කෙළේද?

පි. එසේ සඳහන් කළා විය හැක. එහෙත් ආගම සමුලසානනය කිරීම ගැන යම් කිසිවක් සඳහන් කරන ලදී. 1955 දී, අපි පිකිංහිලින් පිටත්වූ දිනට කලින් දීන, එනම්, 1955 පෙබරවාරි 12 වැනිද, මාඔ සේතුා හමුවීමු. ආගම නරක දෙයක් බව ඔහු අපට කීවේය. කරුණු දෙකක් ගැන, එනම්, (1) රටේ දියුණුවට බාධා ඇතිවීම, (2) ජනගහණය අඩුවීම, සලකා බැලිය යුතු බව ඔහු කීවේය. ආගම ප්‍රචාරය කිරීමෙන් මන්වූත් විසින් විවෘතයානු ජනතාවට විෂක් කවා ඇති බව ඔහුගේ අදහසයැයි ඔහු කීවේය. මම කිසිවක් නොකීවෙමි.

ප්‍ර. 10. 1950 න් පසුව චිත්තු කොපමණ සඛිඛ්‍යාවක් බලපෑවැන්වූ සීමාවෙන් ඇතුළට පැමිණ තිබේද?

පි. 1950 න් පසුව සීමාවේ නැවතී සිටින හටයන්ගේ මුළු ගණන 1,40,000කි. ඔවුන්ගේ සේවක මණ්ඩලයන් ඇතුළුව සියල්ලෝම 1,80,000කි. හමුදාවන්ට අයත් නොවන සඛිඛ්‍යාව මෙයට ඇතුළත් නැත. මොවුන් ගේ සඛිඛ්‍යාව නිශ්චිත වශයෙන් කිව නොහැක. නැගෙනහිර පළාතේ පදිංචිව සිටින සංඛ්‍යාව 20,30,000ක් පමණ ඇත.

ප්‍ර. 11. පහත සඳහන් ආකාරයට විවෘතයේ ජනගහණය විවිධව ගණන් බලා ඇත. එනම්:—

1. සර් වාල්ස් බෙල්	...	...	...	1,50,00,000
2. පසු සංගණනය	...	...	...	1,00,00,000
3. මාඔගේ ගණන් බැලීම	...	...	...	1,20,00,000
4. ආක්‍රමණය ඇතිවූ අවධියේ	...	...	...	30,00,000
5. මෑතදී කරන ලද ගණන් බැලීම	...	...	...	12,00,000

පි. මෙයින් කවරක් නිවැරදිද?

පි. විවෘතයේ නියම ජනගහණය 7 - 1,00,00,000කි. මෙය සුලු විවෘතයද ඇතුළුව මහ විවෘතයේ ජනගහණයයි. 1957 දී රජය මගින් පැවැත්වූ සාමාන්‍ය සංගණනය අනුව සුළු විවෘතයේ සඛිඛ්‍යාව 30,00,000 කට මදක් වැඩිය. 7 - 1,00,00,000 වන විශාල සඛිඛ්‍යාව සකස් කරන ලද්දේ කුඩා සඛිඛ්‍යාවලිනි.

ප්‍ර. 12. 1951 සම්මුතිය අත්සන් කරන ලද්දේ වම්බෝවේ එවකට සිටි ආණ්ඩුකාර තැන විසිනි. ඔහු බලය පවරන ලද නියෝජිතයෙක්ද? මම මෙය අසන්නේ ඔහු අල්ලාගන්නා ලද නිසාය.

පි. එසේය. ඔහුට බලය දෙන ලදී.

ප්‍ර. 13. අත්සන් තැබූ අනික් නියෝජිතයන් ලාසාවෙන් යවනු ලැබුවේද?

පි. ඔවුන් ලාසාවෙන් යැවිණි. ඔවුන් අල්ලා ගනු ලැබුවේ නැත.

ප්‍ර. 14. 1951 සම්මුතිය බල කිරීම නිසා අත්සන් කරන ලද බව ඔබ මුසුරියේදී කළ ප්‍රකාශයේ සඳහන් වේයි. මෙම සම්මුතිය ප්‍රසිද්ධියේ නිෂ්ප්‍රභා කිරීමක් වීද?

පි. 1959 මාර්තු 10 වැනිද දක්වා චිත්තු විවෘතයේ සම්පූර්ණ පාලනය අත්කරගෙන සිටි හෙයින් ප්‍රසිද්ධියේ නිෂ්ප්‍රභා කිරීමක් නො විය. මාර්තු 10 වැනිද, වැඩි වශයෙන් මහජනයා ඇති, මහජනයාගෙන් හා නිලධාරීන්ගෙන් සමන්විතවූ මහා මණ්ඩලයෙන් නිෂ්ප්‍රභාකරන ලදී.

ප්‍ර. 15. මෙම රැස්වීම පැවැත්වූයේ කොහේද?

පි. දින තුනක් නෝබුලිංකා මාලිගයේද, පසුව 17 වැනිදා දක්වා ඡෝල්හිදීද, මෙම රැස්වීම පැවතිණ. විනුත් සමග බෙරුමක් කර ගැනීමට ඉදිරිපත්වීම, නිලධාරීන්ගේ සිට පෙන්වූ ප්‍රතිපත්තිය විය. ඇතුළතින් ඔවුහු මහජනයා සමග වූහ. නිෂ්ප්‍රභා කිරීමේ නිල ප්‍රකාශය ප්‍රසිද්ධ කරණ ලද්දේ 17 වැනිදාය.

ප්‍ර. 16. ලිපි තුන විනුත්ට යවන ලද්දේ කවර හේතුවක් නිසාද? කවර ප්‍රයෝජනයක් බලාපොරොත්තුවෙන්ද?

පි. මෙම ලිපි යැවීමට ප්‍රධානම හේතුව වූයේ ඒ මොහොතේ පැවති තත්ත්වයයි. සාමකාමී බෙරුම් කරගැනීමට එකම මාර්ගය ව තිබුණේ මෙම ලිපි යැවීමය. කෘෂාගයද (එනම් රාජ්‍ය මණ්ඩලය) ලිපි දෙකක් යැවීය.

ප්‍ර. 17. ඔබ විනුත්ගේ ආරක්ෂාව යටතට පත්විය යුතු බවට යම්කිසි බලකිරීමක් මේ අවධියේ පැවතිද?

පි. බාරවන ලෙස ඔවුන් අපට කීවේ නැත. එහෙත් අප සුව මූලසාධනයට ගොස් එහි තහර විය යුතුයයි ඔවුන් අපට යෝජනා කොට තිබුණි.

ප්‍ර. 18. ඔබ මෙම ලිපි යැවූයේ කල් ලබාගැනීමටයයි කීවොත් එය හරිද?

පි. එසේය.

ප්‍ර. 19. වින කඳවුරට ගියහොත් ඔබ සිරකරුවෙකු ලෙස තබා ගන්නා කල්පනා කෙළෙහිද?

පි. මේ අවධියේදී වින ජනරාල්වරයා මේ ඉල්ලීම කර තිබුණි. එවැනිත් කිරීම ඕනිස්සු වළකන හෙයින් එය නො කළ හැක්කක් විය. අප මුඩාවෙන් ඕනිසුන් රැවටීමට ප්‍රකාශයන් කරනැයි අපි සැක කෙළෙමු.

ප්‍ර. 20. මාලිගයට බෝම්බ දැමීමට, ආසන්නයේම ඇතිවූ හේතුව කුමක්ද?

පි. මුලින්ම ඡෙල් වෙඩි දැමීම සිදුවූයේ 17 වැනිදාය. ලොරිවලින් පැමිණි විනුත්ට මහ පාරේ සිට විශාල පිරිසක් අවහිර කිරීමට තැත් කළ නිසා, බියවූ වින්තු වෙඩි තැබූහ. ඡෙල් වෙඩි දැමීමට හේතුව මෙයයි. මෙවැනි වෙඩි තැබීමට හේතුවූයේ, ආයුධ සන්නාධ ඕනිස්සු මාලිගාවේ ගැවසෙතැයි බියවූ වින්තු, පිට සිටි ඕනිසුන් සමග ඔවුන්ට සම්බන්ධතා ඇතිකර ගැනීමට ඉඩ නොදීමට අදහස් කිරීමයි.

ප්‍ර. 21. යටත්වීමට ඔබට යම්කිසි අත්තිම නිවේදනයක් දෙන ලද්දේද?

පි. අපත්, කෘෂාග මණ්ඩලයත්, කඳවුරට පැමිණ කැරැල්ල සංසිද්ධිමේ වගකීම භාර නොගතහොත් ඔවුහු බෝම්බ දැමීම පටන් ගන්නා බවට දෙවරක්ම අවවාද කරන ලදී.

ප්‍ර. 22. ඔබ විබැටයෙන් පිටවීමට, ඒ ආසන්නයේම ඇතිවූ හේතුව කුමක්ද?

පි. අප සහ කෘෂාග මණ්ඩලය නැවතී සිටින්නේ කොහේදැයි දනගැනීම වින ජනරාල් වරයාට අවශ්‍යව තිබෙන බවට නෝර්බුව හරහා ලැබුණු පණිවුඩය හා ඒ මාලිගාවල සිටි ජනයා විනාශකර දැමීමට වින්තු අධිෂ්ඨාන කර ඇති බව ආරංචිවීමත්, අපගේ පිටවීමට හේතු වශයෙන් දැක්විය හැක. අප පිටත් වූ දින උදෙසේ ඡෙල් වෙඩි දෙකක් දමන ලදී.

ප්‍ර. 23. වින්තු ඔබ සිරභාරයට ගන්නැයි ඔබට බියක් තිබුණේද?

පි. එසේය. එසේම අපේ ජීවිතය අවදානම් තත්ත්වයක පැවතුණි. එහෙත් ඔවුහු (වින්තු) අප තුරුස්සන බව ලාසාවේදී එලිපිට ප්‍රකාශ නොකොළෝය. 1958 දී අප උපන් පළාතේ ගෙවල්වලින් අපේ පින්තූර බලයෙන් ගෙනයාමද, සමහර තැන්වලදී අප තුරුස්සන බව ප්‍රකාශ කිරීමද කර ඇත.

ප්‍ර. 24. විනුත් අනුගමනය කරන ක්‍රියා පිළිවෙල නිසා ඔබ විබැටයට ආපසු යාමට අසතුටු බව, ඔබ ඉන්දියාවේ සිටියදී 1956 දී කියා තිබුණි. ඔබ ඉන්දියාවේ නතරවීමට ක්ෂම දනය ඉල්ලා සිටියෙහිද?

පි. එසේය. ඔවුන් සිය පොරොන්දු අනුව ක්‍රියා නොකරන බවත්, එහෙයින් විබැටයට ආපසු යාමට කැමත්තක් නොමැති බවත් අගමැති තෝරා තුමාට කීවෙමු. එහෙත් අප ආපසු ගියේ අගමැති තුමාගේ අවවාදය නිසාය. එතුමා වින අගමැතිවර වූ එන් ලායි මහතා සමග කථාකර තිබුණි. විබැටයට සම්පූර්ණ සහතික තත්ත්ව යක් දීමට වින අගමැතිවරයා පොරොන්දු වූ බවද, නැගෙනහිර කාම ප්‍රදේශයේදී විනුත් අතින් වරදක් සිදුවූ බවද, මහජනයාගේ කැමැත්තට පටහැණිව විබැටයේ ප්‍රතිසංස්

කරණ බලාත්කාරයෙන් යෙදීමේ වරද නැවත ඔවුන් නොකරන්නේයයි එකමා කී බවද, නේරු තුමා අපට කීමේය, මේ කරුණු නිසා නේරු මහතා ආපසු යන මෙන් අපට උපදෙස් දුන්නේය.

ප්‍ර. 25: චින්තන විශාල ලෙස වද බව ඇති කළෝද?

පි: එසේය. 1957 දී.

ප්‍ර. 26: මේ ගැන තොරතුරු අපට ලබා ගත හැක්කේ කොහෙන් ද?

පි: මේ තොරතුරු ප්‍රකාශයක ආකාරයෙන් සකස් වී ගෙන යයි. එය ඔබට එවනවා ඇත.

ප්‍ර. 27: එය විශාල ලෙස කරන ලද්දේද?

පි: එසේය. තරමක් විශාල ලෙසය. ගම් තුනක් සම්පූර්ණයෙන් වද බවට පමුණුවන ලදී.

ප්‍ර. 28: එසේ කරන ලද්දේ ලාදුරු හෝ සමාජ රෝග වැනි නරක රෝග කිවූ නිසාද?

පි: නැත. එවැනි කිසි හේතුවක් නිසා නොවේ.

ප්‍ර. 29: ඔබ අදහස් කළ ප්‍රතිසංස්කරණයන් ගැනද, ඒ ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට චින්තන අවහිර කිරීම ගැනද, ඔබ පුවත්පත් නිවේදනයක සඳහන් කෙළෙහිය. සිදුවූයේ කුමක්ද?

පි: චිත්තන්ට වුවමනා කෙළේ ඔවුන්ට වුවමනා අන්දමට ප්‍රතිසංස්කරණයන් ඇති කිරීමය. ඔවුන්ට කලින් අප ඒවා ඇති කිරීමෙන්, අප කිසිම ප්‍රතිසංස්කරණයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන්, ඔවුන්ට වුවමනා නොවීය.

ප්‍ර. 30: ඔබ ඇති කිරීමට බලාපොරොත්තුවූ ප්‍රතිසංස්කරණ මොනවාද?

පි: විඛාටයේ සම්ප්‍රදය හා පැවති තත්ත්වය අනුව ඉඩම් හිමිකම් සම්බන්ධව ප්‍රතිසංස්කරණයක් ඇති කිරීම අප අදහස විය. දන් චින්තන කිරීමට උත්සාහකරන දෙයට වඩා එය හොඳය. මේවාට චින්තන විරුධ වූහ. එහෙයින් අප ඒවා ගැන තව දුරටත් ක්‍රියා නොකෙළෙමු.

ප්‍ර. 31: අදහස් කරන ලද ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ මොනවාද?

පි: මේවා මුලින්ම අදහස් කරන ලද්දේ 1954 දීය. පළමුවැන්න අය බදු අඩු කිරීමය. දෙවැන්න ණය සහනයයි.

ප්‍ර. 32: විඛාටයේ ඉඩම් අයත් සුලු ඉඩම් හිමියන්ටද? මා කල්පනා කළේ වැඩි කොටසක් ආරාමවලට අයත් බවයි.

පි: ඉඩම් අයිතිය කොටස් සතරකට බෙදිය හැක. එනම්; රජය, පුද්ගලික හා නිලධාරී, ආරාම හා ඉඩම් හිමි ගොවියෝ යනුවෙනි. ඉඩම්වලින් වැඩි කොටසක් අයත්ව තිබුණේ ආරාමයන්ටය. සියයට ගණන නිවැරදිව කිව නොහැක.

ප්‍ර. 33: ගොවියන්ට අයිති ඉඩම් ප්‍රමාණයේ සියයට ගණන සුලු බව පිළිගත් කරුණක් නිසා, මෙය ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ ප්‍රතිසංස්කරණයක් ලෙස සැලකිය හැකිද?

පි: පුද්ගලික අයිතිකරුවන්ට හා නිලධාරීන්ට ඔවුන්ගේ යැපීමට ප්‍රමාණවත් තරම් ඉතිරි කර සෙසු ඉඩම් ලබාගෙන ඔවුන්ට සුදුසු පරිදි වන්දි ගෙවීමය යෝජනා කරන ලද්දේ. නියම වශයෙන් ගොවිතැන් කිරීමෙහි නියුක්ත වූවන් අතරේ ඉඩම් බෙදා දීම තව දුරටත් අදහස් කරන ලදී.

ප්‍ර. 34: මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ ප්‍රසිතියේ යෝජනා කරන ලද්දේද?

පි: ඒවා ප්‍රසිද්ධියේ ප්‍රකාශ නොකරන ලදී. ඒවා ගැන චින්තන සමග සාකච්ඡා කරන ලදුව, ඔවුහු ඒවාට විරුධ වූහ.

ප්‍ර. 35: චිත්තන් විරුධ වුවහොත් 1950 න් පසුව කිසිවක් කළ නොහැකිවියයි කිවහොත් එය නිවැරදිද?

පි: එසේය. සුලු දේවල් හැරයි. විශාල ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ තීරණයකට පැමිණීමට සිදුවූයේ මොවුන්ගේ අනුමතිය ඇතිවය.

ප්‍ර. 36: 1952 දී වම්බෝ ප්‍රදේශය වෙන් කොට වම්බෝ ප්‍රදේශය නිදහස් කිරීමේ මණ්ඩලය යටතට පමුණුවන ලදී. මෙහි අදහස එය ලාසාරජයෙන් වෙන් කිරීමද?

පි: 1952 දී වම්බෝ ප්‍රදේශය ලාසාරජයෙන් වෙන් කොට, 1956 දී සමාරම්භක මණ්ඩලය ඇති කරන තුරු එසේ පැවතුණේය.

ප්‍ර. 37: යම් කිසි ප්‍රදේශයක් පංචන් ලාමාතුමාගේ රජය යටතට පමුණුවන ලද්දේද?

පි: පන්චන් ලාමාගේ අංශයට නියම වශයෙන් කිසි බලයක් නැත. එහෙත් පංචන් ලාමා යටතේ, බටහිර කොටසේ ප්‍රදේශයක් නිර්මාණය කිරීමට ඒත්තු උත්සාහ කළහ. එහි අදහස වූයේ ටිබටිය කොටස් තුනකට බෙදීමය. එනම් - ලාසාව යටතේ මධ්‍යම කොටසද, පංචන් ලාමා යටතේ බටහිර කොටසද හා වම්බෝව යටතේ නැගෙනහිර කොටසද යන්නයි.

ප්‍ර. 38: පංචන් ලාමාතුමාගේ අංශය පැවතියේ කවුරුන් වෙනුවෙන් ද?

පි: පංචන් ලාමාට විශාල ඉඩම් ප්‍රදේශ පවරා දී තිබුණි. ඔහු එම ඉඩම් පාලනය කරමින්, ඒවා ගැන එක් ප්‍රමාණයක බලයක්ද ලබා තිබුණි. එහෙත් සෑම වැදගත් කරුණක් යම්බන්ධවම මහා ආණ්ඩුවෙන් විමසා බැලිය යුතු විය.

ප්‍ර. 39: පංචන් ලාමාතුමාට නියෝජිතවරුන් 10 ක්දී සිටියදී, ඒ ප්‍රමාණය අනුව ලාසා රජයට 15 ක් පමණක් දී ඇත්තේ මක් නිසාද?

පි: ඒ ඒත්තුන්ගේ හින්ත කොට ආණ්ඩු කිරීමයි.

ප්‍ර. 40: මධ්‍යම ආණ්ඩුවට දී ඇති නියෝජිතයන් 15 දෙනා තෝරාගන්නේ නිදහස්වද?

පි: මධ්‍යම ආණ්ඩුව මගින් නම් ඉදිරිපත් කළ යුතුය. එහෙත් නම් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට ඒත්තු බලය තබා ගත්හ.

ප්‍ර. 41: ඔබ ඔවුන් නම් කළාද?

පි: එසේය. විශේෂ කාරක මණ්ඩලයක මාභියෙන්.

ප්‍රශ්නවලට දලෙයි ලාමා කුමා විසින් ලියා දෙන ලද පිළිතුරු

ප්‍රශ්නය 1: 1911 වත් 1943 වත් අතර විදුලියේ සිටි පිරිසට නියෝජිතයෝ කවරහුද?

පිළිතුර: කලින්ද සිටි තේපාල නියෝජිතවරු පමණය. වෙන කිසි රටක නියෝජිතවරු ස්ථිරව නොසිටියහ.

13 වැනි දලෙයි ලාමා කුමාගේ අපවත්වීමෙන් පසු, වාරිත්‍රානුකූලව ගෞරවාදර පිරිනැමීම සඳහා, 1934 වසරේදී කුවේර්මංචා රජය මගින් වුවාමුංසු නම් වන නිලධාරියෙකු එවන ලදී. නැගෙනහිර ආණ්ඩුකාර (ධව් විකොං පා) තැනගේ මාරියෙන් ඔහු විදුලියට පැමිණීමට අවසර ඉල්ලා සිටියෙන්, එසේ අවසර දෙන ලදී. වන නිලධාරියා ආපසු වන සට යද්දී, වනය හා විදුලිය අතර සුභද් සාකච්ඡා කව දුරටත් පැවැත්වීමේ ව්‍යාපයෙන් ලාසාවේ නියෝජිතයෙකු නවත්වා ගියේය.

මෙම නියෝජිත තැනට විදුලියානු දේශපාලන කටයුතු ගැන කිසිම බලයක් නො තිබුණු බව අපට ඔප්පු කළ හැක. ලා සාවේ වන නියෝජිතයෙකු සිටි නිසා සීමිත ගිවිසුම අනුව බ්‍රිතාන්‍යයන්ද නියෝජිතයෙකු ලාසානුවර නතර කළාය. 1949 දී වන කොමිසුනිස්ට් වරු වන නව රජය ප්‍රකාශයට පත් කළ අවසානවේදී ලාසාවේ සිටි කුවේර්මංචා නියෝජිතයා සිය නියෝජිතයා ලෙස කොමිසුනිස්ට්වරු සැලකිය හැකි බව අපි සැක කෙළෙමු. එහෙයින් කුවේර්මංචා නියෝජිතයා ලාසාවෙන් පිට කෙළෙමු.

1940 දී 14 වැනි දලෙයි ලාමා කුමා සිංහාසනාරූඪ කළ අවසානවේදී, එම උත්සවයට සහභාගිවීම සඳහා මුහුදු මාරියෙන් තමා විදුලියට පැමිණීමටදැයි වන නිලධාරියා (මු. මු. සින්) ඉන්දියා රජයේ මාරියෙන් අසා එවූයේය. මුහුට එසේ අවසර දෙන ලදී. උත්සවය අවසන් වූ පසු ඔහු ආපසු වනයට ගියේය. වින්තු විදුලියට නියෝජිතයන් දෙදෙනෙකු එවා තිබුණි. අපවත්වූ 13 වැනි දලෙයි ලාමා කුමාට වාරිත්‍රානුකූලව ගෞරවාදර පිරිනැමීම පිණිසද, 14 වැනි දලෙයි ලාමා කුමාගේ සිංහාසනාරූඪවීමේ උත්සවය සඳහාද, බ්‍රිතාන්‍යයන්ද නියෝජිතයන් එවූවාය.

ප්‍ර. 2 අ. 1955 දී පිහිටවූ ප්‍රාරම්භක මණ්ඩලයේ විදුලි ජනතාව වෙනුවෙන් නියෝජිතයන් පෙනී සිටීම කෙතෙක් දුරට සිදුවීද?

පි: ආරාමවල නියෝජිතයන්ද, මණ්ඩලයේ වූ සුප්‍රසිද්ධ තැනැත්තන්ද වින්තු ඔවුන්ගේ තේරීම අනුව තෝරා පත් කළහ.

ප්‍ර. 2 ආ. මේ තැනැත්තෝ කවරහුද?

පි: අපේ අදහසේ හැටියට විදුලියානු රජය මගින් පත් කරන ලද අය සිටියේ 15 ක් පමණය සෙසු සියළු දෙනාම තෝරා ගන්නා ලද්දේ වින්තු විසිනි.

විදුලියානු ප්‍රාරම්භක මණ්ඩලය පිහිටවිය යුතුයයි 1955 දී පිකිංහිදී තීරණය කරන ලදී එය සහිතයන් 51 ක් දෙනෙකුගෙන් සමන්විත විය යුතු බවද, තීරණය කැරිණි. මේ සහිතයන්ගෙන් වැඩි දෙනෙක්, සම්පූර්ණයෙන්ම ඔවුන්ගේ තේරීම අනුව, පිකිංහිදී තෝරා පත් කරන ලදහ. විදුලියානු රජයෙන්ද විමසූ බව පෙන්වීමට පත් කිරීම අපටද පෙන්වන ලදී. විදුලියානු ජනතාවගෙන් බහුතර කොටසකට මේ තේරීම කරන මෙන් ඉල්ලීමක් කිරීම හෝ ඔවුන් ගේ අභිමතය අනුව තෝරා ගැනීමට බලයක් පැවරීම හෝ නො කරන ලදී.

සහිතවරු 51 දෙනාට ප්‍රාරම්භක මණ්ඩලයේ රැස්වීමටලදී වැදගත් කරුණු ගැන තීරණවලට බැසීමට බලය ඇති බව ප්‍රකාශ කිරීම ව්‍යාජයකට වැඩි යමක් නොවේ. යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමේදීද, ක්‍රම සම්පාදනයෙහිදීද, වන නිලධාරිහු සම්පූර්ණ බලය පාවිච්චි කළහ. අපට කිරීමට තිබුණේ ඔවුන්ගේ යෝජනා අනුමත කිරීමට හුදෙක් අත් එසවීම පමණකි.

මණ්ඩලයේ සහිතවරු 51 දෙනා මෙසේය:- විදුලියානු රජයෙන් 15-ක් දලෙයි ලාමා කුමා ආවායාඪ් ටිරිචුං රිම්පෝච්චි, සුකාං, ගාබෝ, පන්කා, නෝපාර්, ගාතාං ලොබසා සාම්මෝ, කේමේ, සාම්පෝ, කාංඩා තලාමා, පාලා බොච්, සිපෝ නාම්ලිං, මොනලිං හා රොංපාල් හු,

තාඡි ලංපෝවෙන් මේ දස දෙනාය - පන්වන් රිම්පෝච්චි, විහිග්මේ, ලාමොන්, තලාමා යංවා ජින්පා, ඩංචිං ලසාං යල්ට්සෝ, ඩිලෙක්රාබ්ටන්, රිම්ඡි හාවා පවතන්, රිම්ඡි දංකු, බෙචුං දතන්, හා බෝකාං සෝනාං ටොබියාල්.

වන නියෝජිතවරු පස් දෙනා - වැං කුවේර් හුවා, වැ වි මෙන්ස්, තාන් කුවාංසාං, පාං මිං, හා මු. මු. මුං.

කාම්වලින් මේ දස දෙනා - පුග්වා, ටක්ස්ස්, පුන්ටසෝග් වාංයාල්, විසිර් යටසෙන්, ආවොක්, පොම්ඩා ටබියාල්, කරු පොං සේවාං බෝජි, පෝම් සෝනම්, හාර්යාල් සේ, සෝනමේ යලට්සන් හා රිටේ පුංචෙ ක්.

මණ්ඩලයට පත් කරන ලද ප්‍රසිද්ධ තැනැත්තෝ නම් - යස්සී ලැංඩෝ, නාමයෝ තබ්වන් නිමා, තේලුං ටොයා, යස්සී සේරිං දල්මා, දෙදුවා කෙන්නර් සිරිවි, බේමසුර් ලංකුඩ, ගැඩන් තක්සොක් චිරල්කු, කදී ලුම්පෝ චුටාර්, සවුඩු කාමා, සාකා ඩක්වන් හ මොන්ලිං චුං රිව්පෝඩ්.

දලෙයි ලාමා කුමාට නියම වශයෙන් එකමාගේ තත්වය තිබූ බව හඟවා පිටරට ජනයා මෙන්ම විබැටියානු ජනයාද රැවටීම සඳහා රැස්වීමට සහභාගිවීමට එකමාට ආරාධනා කරන ලදී. රැස්වීමට ඉදිරිපත් වන ප්‍රශ්නයන් ගැන විත්තු කල් ඇතිවම නිශ්චිත තීරණ වලට පැමිණෙති. අනුමත කර ඇත්සන් කිරීම හැර අන් කිසි බලයක් දලෙයි ලාමා කුමාට නොතිබේ. එසේම සෙසු විබැටියානු සභිකයන්ට ද, නිලධාරීන්ටද, ප්‍රාරම්භක මණ්ඩලයේ කටයුතු ගැන කිසි බලයක් නො තිබුණේය.

ප්‍ර. 3: වමඩෝ ප්‍රදේශ ලාසාවේ පාලනයෙන් මුද වමඩෝ නිදහස් කිරීමේ මණ්ඩලයේ පාලනය යටතට පත් කළ බව කිවහොත් නිවැරදිද? එසේ නම්, මෙම පියවරට විරුධ ව ඔබේ රජය යම් කිසි විරෝධයක් ප්‍රකාශ කෙළේ ද?

වමඩෝ නිදහස් කිරීමේ මණ්ඩලය යනු කුමක්ද? එම මණ්ඩලයේ ප්‍රධානීහු කවුරුද යන්න ගැන ඔබට යම් කිසි අදහසක් ඉදිරිපත් කළ හැකිද?

පි; විබැටියානු භූ-භව වර්ෂ 1949 දී, කොමියුනිස්ට් විනය විබැටියා ආක්‍රමණය කිරීම සඳහා සැලකිල්ලෙන් කටයුතු සුදනම් කිරීම ඇරඹුවාය. පළමුවන පියවර වූයේ කේඩෝ, ඩෙන්කොග්, ඩර්ප් කම්තොග්, බා හා යුමාන් යන සානවල විශාල ලෙස සේනා රැස් කිරීමය මෙසේ විබැටියා අක්‍රමණය කිරීම සඳහා ඉමහත් සුදනමක් පවතිද්දී, කල් ලබා ගැනීම පිණිස, සාමකාමී බෙරුමක් සඳහා සාකච්ඡා කිරීමට වින කොමියුනිස්ට්වරු හේටාක් තිල්කු එවූහ. මෙය විබැටියානුන් රැවටීමක් පමණය. එය පහත සඳහන් කරුණන් පෙනේ. ඒ ඉක්මනින්ම වාගේ, සාකච්ඡා පවතිද්දී, ඔවුහු එක්වරටම ඔත්වො කාගොන් වලට පහරදී, විබැටියානු රජයේ ගුවන් විදුලි මධ්‍යස්ථානය කොල්ලකා, එහි ක්‍රියා කරන්නවුන් දෙදෙනෙකු බලාත්කාරයෙන් සිරභාරයට ගත්හ.

1950 දී, විබැටියානු අයෝ-වාග්ස වර්ෂයේ තුන්වැනි මාසයේදී, කොමියුනිස්ට්වරු අපේ මුර සංචාරක හට කණ්ඩායමවලට පහරදී, ගැඩුං බුල්කායේ රූපොං බන්ගාරපා යන අයද, ඩිකොං ප්‍රදේශයේ විබැටියානු පළාත්වල සිටි ඡෝවු තෝසියම් දිස්ත්‍රික්කයේ යුධ භටයන් හා යුධ හමුදාවට අයත්වූවන් බොහෝ දෙනෙකුද මරා දමූහ. නැවත අටවැනි විබැටියානු මාසයේදී වක්සම්කා, සම්සාර් ආර්පෝනා, ලාතෝප්, ඩොකාං, ඩර්ප් කාමිනාක්, මාබාම්, සාවු හා සවාරෝ. යන විබැටියානු පළාත්වලට වින භටයෝ විශාල ගණනක් එක්වර පහර දුන්හ. මෙහි ප්‍රතිපලයක් වශයෙන්, ඩොමේ (නැගෙනහිර විබැටියා) පළාතේ කොමසාරිස්-වරයා නැන්තේට හා බාට විශේෂ පණිවුඩයක් යවමින් තව දුරටත් විබැටියානු පළාත් ආක්‍රමණය නොකරන ලෙස ඉල්ලා සිටියේය. නවදිල්ලියේ සිට කොමියුනිස්ට් විනයේ නානාපති වරයාත්, විබැටියානු රජයේ නියෝජිතයන් වන සිවාග් කොවුං කුබ්වන් යාල්පෝ හා සිපොං යාල්පෝ ද අනරේ සාකච්ඡා පැවතිණ. නමුත් විත්තු ඒ කිසිවකට ඇහුන්කම් නොදී විබැටියානුන් දහස් ගණනින් මරා දමමින්, ඔවුන් ගේ ආක්‍රමණය දිගටම ගෙන ගියහ. චිතුන්ගේ බලපෑම් දරිය නොහැකිවූ ඩෝමේහි කොමසාරිස්වරයාත්, ඔහුගේ නිලධාරීහුත්, වමඩෝවෙන් දිනක දුර ගමන් ප්‍රමාණයක් පලා ගියහ. එහෙත් සිදුවූයේ, එහිදී ඔවුන් අල්ලා සිරභාරයට ගැනීමය. ඔවුන්ගේ අවි ආයුධ හා දේපල රාජසන්තක කොට, කොමියුනිස්ට් දේශපාලන සිදු ඔවුන්ට උගන්වන ලදහ.

ඩෝමේ (වමඩෝ) නිදහස් කිරීමේ මණ්ඩලය පිහිටුවන බව විත්තු ප්‍රකාශයට පත්කළ වහාම, ඩෝමේහි පාලන සීමාව තුල වමඩෝ, ඩායා, පාඡෝ, පෝගාං, ලැන්ඩියොං, ලැන්හන්, මාබම්, හෝපෝ, සල්කෝ, ඩර්ප්, ඩෙන්මා, ලාතොග්, රිවි, යා චුවන්, ඡාඩෝ, සේතෝ, ඡොඩිඡොං පැල්බාර්, පෝමේ යන දිස්ත්‍රික්කවලද, ටෙන්ටො, සෙටියා, ලෝනොම්-රිට්ඩෝ, නග්ඡෝබරු, ආසාබ්සොග්, ඩාඩන් හා සක්සොං යන හෝට්සෝ දිස්ත්‍රික්කවලද, ප්‍රධාන තැනැත්තන් සියලු දෙනාටම රැස්වීමට සහභාගිවන ලෙස උපදෙස් දෙන ලදී. එම රැස්වීමේදී ඩෝ මේ නිදහස් කිරීමේ මණ්ඩලයේ ප්‍රධානීන් හා සභිකයන් පත් කරන ලදී. මණ්ඩලයේ අප්‍රධාන තැන්වලට විබැටියානුන් සවිල්ප දෙනෙක් පත් කරනු ලැබුවත්, ඒ විබැටි රජයට පෙරළී ඇතිකළ පඩිවා සොග්යාල් වැන්නන්ය. තෝරා ගැනීම කරන ලද්දේ හුදෙක් චිතුන් විසින්ය. මහජන මතය සම්පූර්ණයෙන්ම අවිද්‍යාමාන විය.

මෙවැනි නිදහස් කිරීමේ මණ්ඩලයක් ආරම්භකළ පසු, මණ්ඩලයේ ශාඛා කායාරාල පිහිටු වනු ලැබේ. යුධ හමුදාව සමග වූ වින නිලධාරීහු මේ සෑම දිස්ත්‍රික්කයකම පාලනය සියතට ගෙන, එතෙක් තිබූ විබැටියානු රජයේ කායාරාල වසා දමූහ. නිදහස් කිරීමේ මණ්ඩලයේ සභිකයන් මෙන් විබැටියානුන් වික දෙනෙකු කටයුතු කළහ. එහෙත් නියම වශයෙන් පැවති තත්වය අනුව, සිය අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට ඔවුන්ට අයිතිවාසිකමක් නොතිබිණ. පාලනය සම්බන්ධ සියළු කටයුතු කරන ලද්දේ චිතුන් විසිණි. චිතුන්ගේ ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්තිය වූ කල් විබැටියානු ආගම හා ජාතිය සහ මුලින් උපුටා දැමීම බව, කාම ප්‍රදේශයේ ජනතාවට නොබෝ කලකින් අවබෝධ වූහ. එහෙයින්, මෙවැනි අමානුෂික ක්‍රියා දරාගත නො හැකි පැවිද්දන් මෙන්ම ගිහියෝද, අද වන තුරුත්, ඒවාට විරුධ ව සටන් කරති.

නීති පරීක්ෂක කණ්ඩායමගේ, 1959 නොවැම්බර් මස 14 වැනි දින, ඉන්දියාවේ මිසුරියේදී, ඉදිරිපත් කරන ලද ප්‍රශ්නයන්ට දලෙයි ලාමා තුමා විසින් දෙන ලද වාචිය පිළිතුරු

ප්‍රශ්නය. සභාපති තුමා: 1950 දී චිත්‍රත් පැමිණියේ විඛාටය පිටරට අධිරාජ්‍යවාදීන්ගෙන් "නිදහස් කිරීමට" බව ඔවුහු කියා ඇත. ආක්‍රමණයට කලින් 1950 දී, පිටරට අය කිදෙනෙක් විඛාටයේ සිටියේ දැයි ඔබට කිව හැකිද?

පිළිතුර: එකල සිටියේ පිටරට අය ටික දෙනෙකි. මෙම ප්‍රශ්නයට විස්තරාත්මක පිළිතුරක් මව්සින් කලින් දී ඇත. එහෙත් තව වඩන සාධක සමුදායක් මෙහිදී කියනු කැමැත්තෙමි. 1950 දී ඔවුන් පැමිණෙන්නේ විඛාටය පිටරට අධිරාජ්‍යවාදී බලවතුන් ගෙන් "නිදහස් කිරීමට" යන කියා කොමියුනිස්ට්වාදී චිත්‍රත් කියා සිටියේ නිදහසට කරුණක් වශයෙනි. පිටරට අධිරාජ්‍යවාදී බලවතුන් විඛාටයෙහි ක්‍රියාකාරීව සිටියේයයි කීම පදනම් රහිතය. එමෙන් ම අසත්‍යයකි. නිල අනුව විඛාටියානු රජයට සේවය කළ අයද, අසල්වැසි රටවල් වන නේපාලයේ හා ඉන්දියාවේ තානාපති නියෝජිතයන්ද, යන ඉතාම සාධක දෙනෙක් හැරෙන්නට, ඒ අවධියේ වෙන පිටරටියෝ නොවූහ. මේ නියෝජිතවරු දෙදෙන බොහෝ කලක සිට විඛාටයේ සිටි අය වූහ. තවද, යැන්ට්සි, යා වුං හා තොයෙන්ගාරි (බටහිර විඛාටයේ ගාටොක්) යන ස්ථානයන්හි ඉන්දියානු වෙළඳ නියෝජිත මණ්ඩලයන් සිටියහ. වෙළඳ නියෝජිත මණ්ඩලයන් පත්කළ රටවල්, එනම් ඉන්දියාව හා නේපාලයත්, විඛාටියානු රජයත් අතර නියෝජිතවරු ඇතිකරගත් සම්මුතියක් අනුව එම වෙළඳ මණ්ඩල පිළිගන්නා ලදහ. මේ හැරෙන්නට, ෂිගේට්ස්, යැන්ට්සි, යාරොං හා සිවුං යන ස්ථානවල පිළිගත් නේපාල නිලධාරීන් වූහ. "ඩිටාස්" යන නමින් හඳුන් වනු ලැබූ මෙම නිලධාරීන්ට බලය කිබුණේ ඔවුන්ගේ රටවැසියන් පමණක් බලා ගැනීමටය. සෑම රටකම පිටස්තර රටවලට අයත් නිලධාරීහු සිටිත්. එම තානාපති නියෝජිතයන් "පිටරට අධිරාජ්‍යවාදීන්" ලෙස හැඳින්වීමට රජය සලකන්නේ ද?

විඛාටියානු රජය මගින් රක්ෂාවන්හි නිරත කරවාගෙන සිටි පිටරටියන් අතර ඉවත් විදුලි යාන්ත්‍රිකයන් ලෙස සේවය කළ ඉංග්‍රීසි ජාතිකයන් දෙදෙනෙක්ද වූහ. ඔවුන් දෙදෙන ආර පොක්ස් හා රොබට් පෝඩ් යන මහතන්ය. (මොවුන් ගෙන් පසුව කී අය යුධ හමුදාව විඛාටයේ සිටියදී චිත්‍ර කොමියුනිස්ට්වරුන් විසින් සිරභාරයට ගන්නා ලදී.) තවද, විදුලි ඉංජිනේරු ශිල්පියෙකු වශයෙන් විඛාටියානු රජය යටතේ සේවය කළ ධවල රුසියන් ජාතිකයෙක්වූ නෙබ්ලොස් මහතා තවත් අයෙක් විය. සෞඛ්‍ය පිටරටියන් දෙදෙනා නම්, ඔස්ට්‍රියානු ජාතිකයෙක්වූ හෙයින්රිච් හැරර් මහතා හා පර්මන් ජාතිකයෙක්වූ පිටර් ඔක්ස්ටර් මහතාද වූහ. මුලින් කී තැනැත්තා දකුණු ලාසාවේ වාරි මාර් ඇලවල් තැනීමෙහි යෙදී සිටි අතර පසුව කී අය ලාසාවේ අලුත් බලවේග මධ්‍යස්ථාන ක්‍රමයේ ප්‍රධාන උපදේශක තැන වශයෙන් සේවය කළහ. චිත්‍ර ලාසාවේ ගොඩනගන ලද බලවේග මධ්‍යස්ථාන ක්‍රමාන්තය ගැන විශාල ප්‍රවාරයන් කළහ. මේ අන් කිසිවක් නොව කොමියුනිස්ට් චිත්‍ර ආක්‍රමණය නිසා, එයින් පසුව තව ඉදිරියටත් කටයුතු කළ නොහැකිවූ, විඛාටියානු රජය ඇරඹූ කාණ්ඩය. විඛාටියානු රජය මගින් බලවේග මධ්‍යස්ථානය සඳහා ගෙන්වා ගැනීමට පිළියෙළ කරන ලද උපකරණවලින් විශාල තොගයක්, චිත්‍ර යුධ හමුදාව විඛාටයට පැමිණ බලය අත්පත්කර ගන්නා විට, ගෙන්වා තිබුණි.

සභාපතිතුමා: 1959 සැප්තැම්බර් මස 8 වැනිදි ඔබතුමා එක්සත් ජාතීන්ගේ මණ්ඩලයට කරන ලද ආයාචනයේ මෙසේ කියා තිබුණි. එනම් - "පළමුව, ඔවුහු දහස් ගණන් විඛාටියානුවන් ඔවුන්ගේ දේපලවලට අහිමි කරන ලදහ." චිත්‍රත් කියන අයුරු යම් කිසි දේපලක් කිබුණේ විඛාටියානුන් ඉතාම සාධක දෙනෙකුටය. ඔවුන්ගෙන් වැඩිදෙනෙක් ගොවි දසයෝ වූහ. එහෙයින් මේ ප්‍රකාශය පැහැදිලි කළ හැකිද?

පිළි: විඛාටියානු ජනයා ගොවි දසයන් බව හා යම් කිසි දේපලක් කිබුණේ විඛාටියානුන්ගෙන් ඉතාම සාධක දෙනෙකුට යයි චිත්‍ර කොමියුනිස්ට් රජය කියා පෑම අසත්‍යයකි. එමෙන්ම අසාධාරණයකි. විඛාටයේ දුප්පත් කම නොමැතියයි මම මෙයින් අදහස් නොකරමි. ලෝකයේ රටවල් බොහොමයක දුප්පත්කම ඇත්තාක් මෙන්, මෙහිදී දුප්පත්කම ඇත්ත වශයෙන්ම තිබුණි. එහෙත් දිළින්දන්ගේ සහිබාව එතරම් විශාල නොවීය. විඛාටයේ සිටි දුප්පත් ජනයාගේ සහිබාව චිත්‍ර කොමියුනිස්ට් රජය මගින් බෙහෙවින් විශාල කොට දක්වා තිබේ. විඛාටයේ ජනගහණය ගැන කල්පනා කරන විට, දුප්පතුන්ගේ සංඛ්‍යාවේ සියයට ගණන ඉතාම සුලු බව මම අදහස් කරමි.

බාහිර පෙනුමෙන් මැණීමේදී විබැටියානුන් විශාල සම්බන්ධයක් අගභිහකම්වලින් මිරිකෙන බව පෙනෙන්නට පුළුවන. එයට හේතුව, කටුක අන්දමින් ජීවත්වීමත්, දේශගුණය හා භූමිලක්ෂණ නිසා මනාව ඇඳුම් පැළඳුම් නො හැදීමය. ඔවුහු අගභිහකම්වලින් මිරිකෙන බව හෝ ඔවුහු ගොවි දායයන් බව හෝ ඔවුන් ගේ බාහිර පෙනුමෙන් අවශ්‍යයෙන්ම ඔප්පු නො වේ. මෙයින් සමහරක් අය තරමක පොහොසතුන් විය හැක. ඉතාම අවලක්ෂණට හදින කැනැත්තෙකු, ඇත්ත වශයෙන් 20,000 ක් පමණ වූ භික්ෂු පිරිසකට, න්‍යාගයන් පිරිනැමූ අවස්ථාවක් විය.

විබැටියේ සාමාන්‍ය ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය ගැන සඳහන්වන්නේ යම්කිසි කිමට කැමැත්තෙමි. වෘත්තීය වශයෙන් කෘෂිකර්මයෙහි යෙදෙන සෑම විබැටියානුවෙකුටම, අන්‍යයන් හා සසඳා බැලීමේදී කෙතරම් දුප්පත් වුවත්, යටත්පිරිසෙයින් හරකුන් පස් දෙනෙකු හෝ හය දෙනෙකුද, බැටළුවන් තිහක් පමණද, ඇත. ඔහුට ගොවිතැන් කිරීම සඳහා ඇති හරකුන් පස් දෙනෙක් බිම්, වම්සකට බාර්ලි "කායි" 100 සිට 150 ක් පමණ අස්වැන්න ලැබිය හැකි බිම් ප්‍රමාණයක්ය මෙය සාමාන්‍යයෙන් "මෝනඩ්" සේරු 40 සිට 60 කට සමාන ප්‍රමාණයකි. (කායි 2½ ක් සාමාන්‍යයෙන් "මෝනඩ්" සේරුවකට සමානය.) වත් පොහොසත්කම් ඇති ගොවියෝ බාර්ලි "කායි" කීප දහසක් වම්සකට අස්වැන්න වශයෙන් ලබන අතර ඉන්දියානු මුදල්වල වටිනාකම අනුව රු. 10,000 සිට රු. 20,000 දක්වා මුදලින්, ඉතිරි කරති. සාමාන්‍යයෙන් "ස්ථිර වාසස්ථානයක් නොමැත්තවුන්" ලෙස හඳුන්වනු ලබන විබැටියානුවෙකුට, යැක් සතුන් 1,000 ක් දක්වාද, බැටළුවන් 10,000 ක් දක්වාද සිටිය හැක. රජයේ නිලධාරීන්, ලාමා වරුන්, ව්‍යාපාරිකයන්, "ස්ථිර වාසස්ථානයක් නොමැත්තවුන්ගේ" "ප්‍රධානීන්, ගම් ප්‍රධානීන් ආදීන්ගේ ජීවන තත්ත්වයන් ගැන සඳහන් කිරීම අනවශ්‍යය. සෑප පහසු ජීවිතයක් ගත කිරීමට ඔවුන්ට පුළුවන. විබැටියානුන්ගෙන් වැඩි දෙනෙක් දුම් දුප්පතුන්යයි විනය කියන්නේ නම්, 1955 න් පමණ පසුව, චීන කොමියුනිස්ට් යුධ හමුදාවට අයත් අයගෙන් දස දහසකට නොඅඩු සම්බන්ධයක් හා යුධ හමුදාවට අයත් නො වූ චීන ජනයා හතළිස් දහසක්ද පමණ, විබැටියානුන්ගෙන් යැපුණු බව අවධාරණයෙන්ම කියනු කැමැත්තෙමි.

ප්‍ර. සහාජනිකුමා: එම ලියවිල්ලේ ඔබ මෙසේද කියා තිබේ. එනම් - "තුන්වැනිව, විබැටියානු ජාතිය සම්පූර්ණයෙන්ම වදකර දමීමේ අදහස ඇතිව, විබැටියානු පුරුෂයන් හා ස්ත්‍රීන් වද බවට පත් කිරීම සඳහා කෲරවූද, අමානුෂිකවූද, ක්‍රමයන් ඔවුහු අනුගමනය කළහ." මෙම ක්‍රමයන් ගැන විස්තර හා ප්‍රමාණයන්ද, ජීවන ක්‍රියාවේ යෙදු ප්‍රදේශයන් ද, ඔබට සඳහන් කළ හැකිද?

පිළි: විබැටියේ සෑම ප්‍රදේශයකම ක්‍රියාවේ යොදවා නොමැති වුවත්, චීන කොමියුනිස්ට්වරු විබැටියානු පුරුෂයන් හා ස්ත්‍රීන් වද බවට පත්කළ බවට මවිසින් කරන ලද ප්‍රකාශය සත්‍යයකි. ඊනියා පර්යේෂණ කාර්යයන් සඳහායයි කියා මේ කෲර ක්‍රියාවන් කරන ලද ස්ථානයක් නම්, අම්බෝ පළාතේ වූනියයි (ජනගහණය 2,000කි) සමහර වසංගත වැළැක් වීමේ ව්‍යාපයෙන් චීන කොමියුනිස්ට්වරු මේ දේ කළහ. ජනන ශක්තිය හංග කිරීම සඳහා මොවුහු ස්ත්‍රීන්ට හා පුරුෂයන්ට බෙහෙත් වර්ගවර්ග කළහ. ස්ත්‍රී පුරුෂ අභිගයන් ක්‍රියා විරහිතවීම පිණිස බලහත්කාරයන් යම් කිසි ප්‍රතිකාරයන් කළහ. මේ ගැන සාක්ෂ්‍ය දරීම පිණිස, මෙවැනි ප්‍රතිකාරයන්ට භාජන කරන ලද දහ දෙනෙක් පමණ, විබැටියානු අනාථයන් අතර ඉන්දියාවේ සිටිති. මේ ප්‍රතිකාරයන් නිසා වූනියේ මරණ දහසක් පමණ සිදුවී ඇත.

ප්‍ර. ආවාය් ණාමිජයන්: නීතිය අනුව දැනීමෙහිත්, විශ්වාසයෙහිත්, වෙනසක් ඇත. එහෙයින්, (අ) මෙවැනි අයගෙන් සමහරෙකුගෙන් ප්‍රශ්න කළ හැකිද? (ආ) තොරතුරු සැපයිය හැකි මේ අයගෙන් සමහරෙක් ඔබට ලබාගත හැකි ස්ථානයක සිටින්නද?

පිළි: එසේය. අනාථයන්ගෙන් මෙයට සම්බන්ධවූ සමහරෙක් වෛද්‍ය පරීක්ෂණ සඳහා ඉදිරිපත් කිරීමට පුළුවන. එහෙත් ඔවුන් අතර ස්ත්‍රීන් නොමැති නිසා, කිසිම ස්ත්‍රීයක් ඉදිරිපත් කිරීමට නුපුළුවන් වීම ගැන කණගාටුවෙමි.

ප්‍ර. ආවාය් මුබර්ජි: විස්තර ලබා ගැනීම සඳහා, සාක්ෂ්‍ය වශයෙන් දෙන්නෙකුට හෝ තුන්දෙනෙකුට වැඩියෙන් ඉදිරිපත් කළ හැකිද?

පිළි: එසේය.

ප්‍ර. සහාජනි කුමා: නැගෙනහිර හා ඊශාන ශෝවල පදිංචිය සඳහා පණස් ලක්ෂයක් පැමිණි බව ප්‍රති මස 20 වැනි දින පැවැත්වූ ඔබේ පුවත්පත් සාකච්ඡාවේදී ඔබ ප්‍රකාශ කෙළෙහිය. මෙම පදිංචි කරවීම ආරම්භවූයේ කවද සිටද? මෙම ප්‍රදේශයේ බිම් බෙහෙවින් ම නිසරු බව අපට දන්නන්ට ලැබී තිබේ. එසේ නම් මෙවැනි නිසරු ප්‍රදේශයක මේසා විශාල සම්බන්ධයක් පදිංචිවූයේ කෙසේද?

පිළි: කාර්මික ශාස්ත්‍රය හා කර්මාන්ත අතින් බලන කල අපේ රට නොදියුණු රටක් බව පිළිගනිමි. නමුත් විදුලියේ ආහාර පාන හිඟයක් ඇති බවක් එයින් අදහස් නොකරමි. ආහාර පාන අතින් අපි සම්පූර්ණයෙන්ම ස්වයං-පෝෂිතවමු. මූතක්වන කුරු පිටරටින් ගෙන්වන ලද ද්‍රව්‍යවලට ආහාර ද්‍රව්‍ය අයත් නොවීය. අප රට උස් බිම්ක පිහිටා තිබීම නිසාත් ශීත දෛශ ගුණය නිසාත්, ආහාර පිණිය ගන්නා ධාන්‍ය වර්ග දිර්ඝ කාලයක්, එනම් අවුරුදු 25 ක් හෝ 30 ක් වුවත්, නරක් නොවී තබා ගැනීමට පුළුවන. විදුලියේ විශාල භූමි ප්‍රමාණය නිසාත්, එසේම ජනගහණයේ මදකම නිසාත්, ආහාර ප්‍රශ්නය විදුලියානුන්ට සුලු ප්‍රශ්නයකි.

විත්තු විදුලියේ පදිංචි වීමට පටන් ගත්තේ අවුරුදු සවිල්පයක සිටය. විදුලියානුන් විසින් රටේ නොයෙක් ප්‍රදේශවල ගබඩා කර තබන ලද විශාල ආහාර තොග ඔවුන් අත්කර ගැනීම නිසා, මෙසේ පදිංචිවුවන්ට ආහාර පෙවීමේ ප්‍රශ්නයක් ඇති නොවීය. පණස් ලක්ෂයක් පදිංචි කරුවන්ට දිගටම විදුලියානුන්ගේ ආහාර වලින් යැපිය නොහැකි බව සත්‍යයකි. එහෙයින් නවීන ගොවිකම් යන්ත්‍රානුසාරයෙන් කල්මක් ප්‍රදේශයේ වැඩි අස්වනු ලබන ගොවිතැන් මෙම පදිංචි කරුවන් දනටමත් අරඹා ඇත. විදුලියේ උතුරු කොටස්වල, මස් ලබා ගැනීම සඳහා යැක්, බැටළු එළු හා වනගත සත්තු බෙහෙවින් සිටිති. විල්වල මත්ස්‍යයෝද එමට ඇත. විදුලියේ ඇති සමාභාවික වස්තූන් සංවර්ධනය කළහොත්, පණස් ලක්ෂයක් ජනයාට අවශ්‍ය ආහාර වර්ග ලෙහෙසියෙන් ලබාගත හැක. ඉතාම සාරවත් විශාල ප්‍රදේශ කීපයක් විදුලියෙහි ඇත.

ප්‍ර: ආවායඹි තොමපසන්: ඔවුන් විශාල සභිඛ්‍යාවක් පදිංචි කරවීම ගැන ඔබ බැසගන්නා නිගමනය කවරේද?

පිළි: මවිසින් කලින් ලිඛිත ප්‍රකාශයෙහි කියා ඇති පරිදි, රටෙහි ජනගහණය ඒන නිසා, විදුලි විශාල ලෙස මෙපරිදි පැමිණීම විදුලි ජාතියට අත්තරායකර බව මට හැඟේ.

ප්‍ර: සේනි ප්‍රාචෝප් මහතා: 1950ට කලින්, පසුවත්, රටට පැමිණි විදුලිගේ සභිඛ්‍යාවන් කීව හැකිද?

පිළි: මේ අවසානවේදී එම සභිඛ්‍යාවන් මට කිව නොහැක. මේ පදිංචිවීමට ලිඛිත වැඩි කොටසක් ඇති වූයේ 1955 ටත් 1956 ටත් අතරය.

ප්‍ර: ප්‍රමපෝ මහතා: පදිංචියට පැමිණි අය විදුලියානුන් සමග ගැවසුනේ කෙසේද? විදුලියානුන් මෙන් පෙන්වීමට කරන ලද ප්‍රයත්න මොනවාද? වෙනත් අයුරකින් කිවහොත් ඔවුහු ඔවුන්ගේ ස්ත්‍රීන් ගෙනාවෝද? එසේ නොමැති නම් විදුලියානු ස්ත්‍රීන් විවාහකර ගත්තෝද?

පිළි: විත්තු ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපක්ෂයම ගෙනාහ. එසේම විදුලියානුන් හා විවාහ වීමටද හැකි පමණ උත්සාහ කළහ.

ප්‍ර: ප්‍රමපෝ මහතා: විනයට යවන ලද ළමයින් පුහුණු කර ආපසු එවන ලද්දේද? එසේ නැතිනම් ඔවුහු අන්තර්ධාන වූහද?

පිළි: ළමයින්ගෙන් සමහරෙක් මුලුමනින්ම අන්තර්ධාන වූ අතර තව සමහරෙක් ආපසු ආහ.

ප්‍ර: වැටර්ප් මහතා: ගෙනගිය සභිඛ්‍යාවන්, ආපසු පැමිණි සභිඛ්‍යාවන් කීව හැකිද?

පිළි: විදුලියේ හැම කොටසකින්ම ළමයින් ගෙනගිය නිසා, නියම සභිඛ්‍යාවක් කීව නොහැක.

ප්‍ර: ආවායඹි මුබර්ප් මහතා: සාමාන්‍ය වශයෙන් සභිඛ්‍යාව කීව හැකිද?

පිළි: මගේ දැනීමේ හැටියට ළමයින් 10,000 ක් පමණ විනයට ගෙන ගොස් ඇත. ස්ථාන අනුව වෙන් කොට දැක්වුවහොත්, ලාසාවෙන් පමණක් 3,000 ටත් 4,000 ටත් අතර ගණනක් ගෙන ගිය බව කිවහැක. මෙයින් 500 ක් පමණ ආපසු පැමිණියහ. ඉතිරි අය ගැන ආරංචියක් නැත.

ප්‍ර: ප්‍රමපෝ මහතා: ඔවුන් ගෙනගියේ බලාත්කාරයෙන්ද? ආපසු පැමිණි 500 දන්නේ මොනවාද?

පිළි: විනයට ගෙන යන ලද ළමයින්ගෙන් වැඩි දෙනෙකු ගෙන යන ලද්දේ ඔවුන්ගේ කැමැත්තට විරුඬවය. ආපසු පැමිණි 500 කොටසක් දෙකකි. එයින් වැඩි දෙනෙක් විදුලි විරෝධීන් විය.

ප්‍ර: ආවායඹි මුබර්ප්: ප්‍රශ්න කිරීමට ඔවුන් ලබාගත හැකිද?

පිළි: එසේය. හුඟ දෙනෙක් ඉන්දියාවේ සිටිති. ඔවුන් ලබාගත හැක.

ප්‍ර: ආවායඹි මුබර්ප්: ඔවුන් විනයට යවන ලද්දේ කවද සිටද? 1950 දීද, එයට පසුවද? පසුව සභිඛ්‍යාව වැඩිවිද?

පිළි: 1953 දී තරමක් විශාල සභිඛ්‍යාවක් යැවිණ. එහෙත් 1959 මාර්තු 10 වැනිදායින් පසුව ඔවුන්ගේ සභිඛ්‍යාව විශාල ලෙස වැඩිවී ඇත.

ප්‍ර. ආචාර්ය අලාපිය: ප්‍රජා සාහසය හෝ මානව අයිතිවාසිකම් කඩකිරීම ඔප්පු කිරීමට ඔබට වින ලියකියවිලි අදා ආදිය තිබේද? ඒවා මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කළ හැකි ද?

පිළි: එසේය. ආගමික අයිතිවාසිකම් සහමුලින් ව්‍යාපාරයේ පිළිබඳව ලියකියවිලි මා ලඟ තිබේ.

ප්‍ර. ආචාර්ය අලාපිය: අතුරු වාර්තාවේ 149 වැනි පිට බලන්න. 1956 පෙබරවාරි මාසයේ කැරැල්ල පිළිබඳ විස්තරයක් කළ හැකිද? වින්දන විෂ වාසු පාවිච්චි කළේද?

පිළි: 1956 දී විබැටයේ නැගෙනහිර හා ඊශාන් දිග කොටස්වල ලමයින් හා ස්ත්‍රීන් මරා දැමූ ලැබුණ. විෂවාසු ගැන තවම නිශ්චයකට පැමිණ නැත. මෙම කරුණ ගැන මම තවම පරීක්ෂාකරමි.
නායකයින් ගෙන් කෙනෙක්වූ ලුකන්වා මහනාගෙන්ම මේ ගැන විස්තර ඉල්වා යවා ඇති බව, සභාපතිතුමා මේ අවසානවේදී මණ්ඩලයට දන්වූයේය.

ප්‍ර. වැටර්ස් මහතා: අන්තර් වාර්තාවේ 193 වැනි පිටේ 4 වැනි ඡේදය බලන්න. දලෙයි ලාමා තුමා බලාපොරොත්තුවූ අන්තරාය කුමක් ද?

පිළි: 1959 මාර්තු 17 වැනි දින තෙක් දේශ සීමාවන් අවට සිදුවූ දේන්, එසේම ලාසාවේ සිදුවූ දේන්, සලකා බැලීමේදී මට අනතුරක් ඇතිවිය හැකි බව බලා පොරොත්තුවීමට සිදු විය.

ප්‍ර. සභාපති තුමා. කොමියුනිස්ට් "ප්‍රතිසංස්කරණයන්" විබැටයේ යම් කිසි කොටසක ක්‍රියාවේ යොදා ලද්දේද? ක්‍රියාවේ යෙදවීමට උත්සාහ කරන ලද්දේද? එසේ නම් ඒ ගැන යම් කිසි විස්තරයක් කරන්න.

පිළි: වින කොමියුනිස්ට්වරු ඔවුන්ට ඉඩ ඇති සෑම ක්‍රියා මාර්ගයකින් ම ඊනියා "ප්‍රතිසංස්කරණයන්" "මුළු විබැටයේම ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියතයෙන්ම උත්සාහ කළහ. විබැටියානුන්ගේ විරුධත්වය නිසා එය මුලුමනින් ම සපල නොවීය. විනයේ කොමියුනිස්ට් ආධිපත්‍යයේ ප්‍රතිඵල වූ විබැටියානුවෝ, මේ "ප්‍රතිසංස්කරණයන්ගෙන්" ඔවුන් ගේ තත්ත්වය දියුණුවීම වෙනුවට පහත වැටීමද, අවාසනාව හා දුකද, බලාපොරොත්තුවන ප්‍රීතිය වෙනුවට ඇතිවන බව දත්හ. අම්බෝ හා කාමි ඇතුළු නොයෙක් තැන්වල වින්දන බලාත්කාරයෙන් ඔවුන්ගේ "ප්‍රතිසංස්කරණයන්" ක්‍රියාත් මක කළ බව සැබෑය. එහෙත් විබැටියානුන්ගේ විරෝධය දිගටම පැවතුණි.

"ප්‍රතිසංස්කරණයේ" මුල් පියවර වශයෙන්, ඒ ඒ පළාත්වල කුසියියේ පාවිච්චි කරන පිහියා ඇතුළු සෑම ආයුධයක්ම රාජසන්නක කරන ලදී. මෙසේ කරන ලද්දේ ආයුධ සන්නඩ කැරැල්ල ඇතිවීම වැළැක්වීමටය. දෙවැනිව, ගෙවල්, කොටළුවන්, අශ්වයන් හා වෙනත් හරක් ආදී සතුන් වැනි පුද්ගලික වස්තු හැමෙකක්ම රාජසන්නක කළහ. තුන්වැනිව, ඉඩම් වින්දනුගේ පාලනය යටතට ගෙන, "මහජන සමුපකාර මණ්ඩල" පිහිටුවා, ඒවා මගින් ඉඩම් කොටස්වලට බෙදා ගොවියන්ගෙන් අමානුෂික ලෙස බලාත්කාරයෙන් වැඩ ගත්හ. සිය ශ්‍රමයෙන් ප්‍රයෝජන ගැනීමට කම්කරුවන්ට ඉඩ නොලැබිණ. අස්වැන්න සියල්ලම වින්දන එකතුකර ගෙන, ගොවියන්ට කිසියෙන්ම ප්‍රමාණවත් නොවූ සලාකයක් දුන්හ. නොනවත්වා වැඩ කිරීම ගැන ගොවියන්ට ලැබුණු එකම පරිත්‍යාගය නම් පුහු උපායි හා වටිනාකමක් නොමැති පදක්කම්ය. හතරවෙනුව, "පීඩනයට එරෙහිව කරන සටනේ" නාමයෙන් ශිෂ්‍යයන් ගුරුවරුන්ට තැලීමටද, ලමයින් දෙමව්පියන්ට තැලීමටද, හික්ෂුන් ඔවුන්ගේ ගුරුවරුන්ට තැලීමටද, වැඩකරුවන් ඔවුන්ගේ ස්වාමීවරුන්ට තැලීමටද, පොළඹවන ලදහ. ඊනියා "ප්‍රතිසංස්කරණයන් ගෙන්" දුප්පතාට කිසි අයුරකින් යහපතක් නොසැලසිණ. එයින් ඇතිවූ එකම ප්‍රතිඵලය නම් පොහොසතුන්ගේ ජීවන තත්ත්වයද දුප්පතුන්ගේ තත්ත්වයටම පහත වැටීමයි. අවසාන විපාකය පොහොසත්වූද, දුප්පත්වූද, සෑම අයෙක්ම, නිතරම හීනියෙන්ද, දුකින්ද, පසුවීමයි.

ප්‍ර. සභාපති තුමා: විනයට සම්බන්ධ තැන්වලින් කියැවෙන පරිදි, අවුරුදු හයක් ගතවන තුරු කිසිම කොමියුනිස්ට් ප්‍රතිසංස්කරණයක් ක්‍රියාවේ නොයෙදවීමට වින්දන 1956 දී තීරණය කළහ. (වාර්තාවේ 56 වන පිට) මේ හේතුවෙන් "ප්‍රතිසංස්කරණ" කල් දැමීම සත්‍යයක්ද?

පිළි: 1951 කරුණු, 17 නේ සම්මුතියේ, 11 වැනි වගන්තිය මෙසේය: විබැටයේ විවිධ ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට සම්බන්ධ කරුණු ගැන මහා ආණ්ඩුවෙන් කිසිම බලකිරීමක් ඇති නොවේ. විබැටයේ ප්‍රාදේශික ආණ්ඩුව සිය අභිමතය පරිදි ප්‍රතිසංස්කරණයන් ඇති කළ යුතුය. මහ ජනයා ප්‍රතිසංස්කරණයන් ඉල්ලා සිටින අවසානවලදී විබැටයේ ප්‍රධාන පුද්ගලයන් හා සාකච්ඡාකොට එමගින් ඒවා සමරයකට පත් කළ යුතුය."

මේ සම්මුතිය වින්දන කඩ කළහ. කාම හා අම්බෝ ප්‍රදේශවල බලයෙන් "ප්‍රතිසංස්කරණයන්" ඇතිකළහ. මේ ප්‍රදේශවල විබැටියානු ජනයා "ප්‍රතිසංස්කරණයන්" ඉල්ලීමක් නොකළහ. වින්දන දළදා ක්‍රමයන් අනුගමනය කළහ. කම්බාවරුන් හා අම්බෝවරුන් කැරලි ඇතිකරන තත්ත්වයට පත් කළහ. ඒ ප්‍රදේශවල ඇතිවූ කැරලි නිසා විනුන්ට මහත් අමාරුකම්වලට මුහුණ පෑමට

සිදුවිය. “යු” හා “සාං” පළාත්වල බලයෙන් කොමියුන්ස්ට් “ප්‍රතිසංස්කරණයන්” ඇති කිරීමට තැත්කළහොත් මෙවැනි විපාක ඇතිවෙයි බියවූ චීන රජය “ප්‍රතිසංස්කරණයන්” අවුරුදු හයකට කල් දමන බව 1956 දී නිල වශයෙන්, ප්‍රකාශයට පත් කළහ.

ප්‍ර. සභාපතිතුමා: ඔබතුමා විබැටයෙන් පිටවූ පසු එහි මේ ප්‍රතිසංස්කරණයන් සම්බන්ධයෙන් අනුගමනය කරනු ලබන ප්‍රතිපත්තිය කිව හැකිද?

පිළි: මගේ බෙරි විබැටයෙන් පිටවීම සිදුවූ මාර්තු මාසයේ සිදුවීමටලින් පසුව, “යු” හා “සාං” පළාත් සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්තිය වෙනස්ව ඇති බව මට සැලව ඇත. විශේෂයෙන් තෝරා ගන්නා ලද විබැටියානුන් වික දෙනෙකුගේ මාසයෙන්, “ප්‍රතිසංස්කරණයන්” ක්‍රියාවේ යොදවන බව කොමියුනිස්ට් චීන ප්‍රකාශ කර ඇත. විබැටියානුන්ගේ කැමැත්ත විමසීමේ ප්‍රශ්නයක් දන් නොමැත. “ප්‍රතිසංස්කරණයන්” සිදුවන බවයි පෙනෙන්නට ඇත්තේ. කොමියුනිස්ට් පුහුණුවෙන් වැඩිව ඇති චීන දෙතා හැර අන් හැම කෙනෙක්ම පීඩා විඳිති. එවැනි වැඩියකින් බැඳී සිටින අය හැර අනික් අයගේ පුද්ගලික දේපල සලකුණු කොට රාජසන්නක කළ චීන, මුලමනින්ම අසත්‍ය වෝදනා පිට මොවුන්ට දඩුවම් පමුණුවති. මෙයින් වැඩි කොටසක් වදි මැරීමයි. “ඉහළ පෙලැන්තියට” අයත් සෙසු අයට කලහකාරී පිරිස් ලවා තලවන ලදී. සමහරෙක් චීනයටද, ඉතිරි අය නොදන්නා තැන්වලටද, පිටුවහල් කරන ලදහ. මේ මිනිසුන්ගෙන් වැඩි දෙනෙක් බලයෙන් වැඩ ගැනීම සඳහා යවා ඇති බව මට දැනගන්නට ලැබී තිබේ. මේ අවාසනාවන්ත මිනිසුන්ගේ ස්ත්‍රීපුරුෂ භාවය හෝ වයස ගැන සැලකීමක් නැතිව, දරුණු දඩුවම් පමුණුවනු ලැබූ, මොවුන් විඳිනු ලැබූ පීඩාවන් වචනයෙන් විස්තර කළ නොහැකිය.

ප්‍ර. සභාපතිතුමා: ඔබතුමා තවමත් චීන මහජන ආණ්ඩුවේ උප ජනාධිපතිවරයන්ගෙන් කෙනෙකු බව, එක්සත් ජාතීන්ගේ සංගමයේ මහා මණ්ඩලයේ රැස්වීමේදී, ඉන්දියාවේ ආරක්ෂක ඇමතිවර, ශ්‍රී. ඩී. කේ. කේ. මෙනන් මහතා 1959 ඔක්තෝබර් 22 වැනි දින පැවසීය. මෙය නිවැරදිද?

පිළි: චීන මහජන මණ්ඩලයේ පුරවම රැස්වීම 1954 දී, පිකිං නුවර පැවැත්වූ අවසානවේදී එහි සභාවර කාරක සභාවේ උප සභාපතිවරයෙකු ලෙස මාද තෝරා ගන්නා ලදී. 1959 අප්‍රියෙල් මාසයේ පැවැත්වූ චීන මහජන මණ්ඩලයේ දෙවැනි සභාවාරයේදීත් මගේ නම චීන ජන කොමියුනිස්ට් රජයට ගෙන ඇති බව පෙනේ.

ප්‍ර. බෙන්ටසි - එන්විල් මහතා: විබැටයේ චීනුන්ගේ ප්‍රබ ක්‍රියා අනුක්‍රමයෙන් වැඩිවන බව පිළිගැනීම නිවැරදිද?

පිළි: එසේය.

ප්‍ර. බෙන්ටසි - එන්විල් මහතා: විබැටියානු රජයෙන් එක්තරා ප්‍රමාණයක සහයෝගයක් තිබුණේද?

පිළි: හැකි පමණ දුරට මිත්‍රත්වය තබා ගැනීමට විබැටියානු රජය උත්සාහ කෙළේය.

ප්‍ර. බෙන්ටසි - එන්විල් මහතා: චීන රජයේ කිසියම් කොටසක් විබැටියානුන්ට අනුකම්පා සහගත බව ඔබ තුමාට පෙනී ගියේද?

පිළි: කිසිම කොටසක් නැත. බෙන්ටසි - එන්විල් මහතා: විබැටියානු බාලයන් සඳහා විබැටියානු රජයේ ආධාර ඉල්ලනු ලැබුවේද? ළමයින් චීනයට ගෙනයාමට අවශ්‍ය කරුණු පැහැදිලි කරමින් ප්‍රාදේශීය විබැටියානු රජයට ඔවුන් යම්කිසි ලිපියක් එවුවේද?

පිළි: සමහර ප්‍රදේශවල චීනුන් ඔවුන් බලයෙන්ම ගෙන ගියහ. තවත් සමහර ප්‍රදේශවල ළමයින් රජය මගින් එවන ලෙස ඔවුහු අපට ලියා දන්වූහ.

ප්‍ර. බෙන්ටසි - එන්විල් මහතා: එම ලිපිය හෝ ඒවායේ පිටපත් අපට බැලිය හැකිද?

පිළි: ඒ ලියකියවිලි කිසිවක් අප ලබා නැත.

ප්‍ර. බෙන්ටසි - එන්විල් මහතා: ඒ ලියකියවිලිවල කියා තිබුණේ මොනවාද?

පිළි: මට විස්තර මතක නැත. ඔවුන් ඒ ලිපිවල සඳහන් කළ දේවල් ගැන සියල්ලක්ම ලියවා දීමට පුළුවන.

ප්‍ර. බෙන්ටසි - එන්විල් මහතා: ඔවුහු යම්කිසි වයස් සීමාවක් සඳහන් කළාහුද?

පිළි: නැත.

ප්‍ර. බෙන්ටසි - එන්විල් මහතා: චීනුන් පදිංචි කිරීම් ආරම්භ කෙළේ කවදද?

පිළි: 1952 දීය.

ප්‍ර. බෙන්ටසි - එන්විල් මහතා: 1952ට කලින් විබැටයේ චීන ජනපද තිබුණේද?

පිළි: ලාසාවේ චීන වෙළෙන්දෝ එක්කෙනෙක් හෝ දෙන්නෙක් වූහ. චීන විබැටියානු චෝන් කීප දෙනෙක් වූහ.

ප්‍ර. බෙන්ටසි - එන්පීල් මහතා: ළමයින් 500 ඔවුන්ගේ පවුල්වලට ආපසු පැමිණියාද? ඔවුන් කොමියුනිස්ට්වරුන් කිරීමට ඔවුන් බලාපොරොත්තුවීද?

පිළි: සමහරෙකු ඔවුන්ගේ පවුල්වලට ආපසු එවා ඇත. සමහරෙක් විනුන් යටතේ වැඩ කරති.

ප්‍ර. ප්‍රනාන්දු මහතා: චීන යුධ හමුදාව මගින් ප්‍රයිඩ් ස්ථානවල ප්‍රදර්ශනය කිරීමෙන් නියෝග යන් ප්‍රකාශයට පත් කළ ලියකියවිලිවලින් යමක් තිබේද?

පිළි: මෙම ප්‍රශ්නය මට හරියාකාරව තේරුණාදැයි සැක සහිතයි.

ප්‍ර. ප්‍රනාන්දු මහතා: 1959 මාර්තු මාසයෙන් ආරම්භ වූ කාලසීමාවට පෙර, පිළිපැදීම නොකළහොත් විපාක ලැබෙන බවට තර්ජනය කර, ආක්‍රමණය කළ හමුදාවන් විසින් යම්කිසි ආඥා, නියෝග ආදිය ප්‍රයිඩ් වෙළඳ පොලවල් ආදී නැන්වල ප්‍රදර්ශනය කරන ලද්දේද?

පිළි: එසේය.

ප්‍ර. ප්‍රනාන්දු මහතා: එවැනි මුල් ආඥාවන් හෝ පිටපත් තිබේද?

පිළි: නැත.

ප්‍ර. ප්‍රනාන්දු මහතා: එවැනි නිවේදනයන්ගේ තිබූ කරුණුවල සාරාංශයක් ප්‍රකාශයක ආකාරයෙන්වත් මෙම මණ්ඩලයට ලබාගත හැකිද?

පිළි: එසේය. විනුන්ගේ නිවේදනයේ සාරාංශයක් මට ඉදිරිපත් කිරීමට පුළුවන.

ප්‍ර. ආචාර්ය තොම්ප්සන්: චීනයේ ඇති චීන බොධි සංගමය ගැන යමක් ඔබතුමාට කිව හැකිද? චීන බොධි සංගමයේ අදහස්වලට විරුද්ධව භික්ෂූන් එකඟ වීද?

පිළි: මෙය චීනයේ තිබෙන ආගමික සංගමයකි. මෙම සංගමය ඇත්තේ, චීනයේ ආගම ඇතැයි ව්‍යාජ ප්‍රචාරයක් කිරීමටය. නිදර්ශනයක් වශයෙන් මෙසේ දක් විය හැක. පීකිංහි තිබෙන ආරාමවල කලින් භික්ෂූහු 100 සිට 200 දක්වා සිටියහ. එහෙත් අද ඉතිරිව ඇත්තේ එක් නමක් හෝ දෙකමක් පමණය. එහෙයින් මෙම සංගමයද, කොමියුනිස්ට් පෙරමුණක් මිස වෙන කිසිවක් නොවේ.

1956 දී මෙම සංගමයේ ශාඛාවක් විරුද්ධයේ මොවුහු පිහිටුවූහ. මෙම සංගමයේද එහි සාමාජිකයන්ගේද අදහස් අවංකව මම සැක කරමි.

ප්‍ර. ආචාර්ය තොම්ප්සන් මහතා: එයට ආගමික පරමාර්ථයක් තිබේද?

පිළි: එයට ආගමික පරමාර්ථයක් තිබේදැයි මම සැක කරමි. විනුන් හා විරුද්ධයානුත් අතරේ කසි වෙනසක් මෙම සංගමය නොසලකයි. මෙම සංගමය කොමියුනිස්ට් පෙරමුණකි.

ප්‍ර. ආචාර්ය තොම්ප්සන්: චීන බොධි ආගමික සංගමය කොමියුනිස්ට්වාදී වන අතර විරුද්ධයානු බොධියේ එසේ නොවෙනැයි කිවහොත්, එය නිවැරදිද?

පිළි: එසේය. එහෙත්, ඔවුහු විරුද්ධයේ චීන බොධි ආගමික සංගමයන්ගේ සයිබ්‍රියාව වැඩිකරගෙනයයි.

ප්‍ර. ආචාර්ය වැටර්ස් මහතා: 1951 සම්මුතියට පැමිණියේ බලකිරීම නිසාද?

පිළි: එය සත්‍යයකි.

ප්‍ර. ආචාර්ය වැටර්ස්: බලකිරීම කෙබඳුද?

පිළි: දැනට මෙහි සිටින එයට අත්සන් කළ අයෙකු මෙ ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු දීම හොඳය. (ලිඛිත ප්‍රකාශයක් ලැබිණ)

ප්‍ර. ආචාර්ය වැටර්ස් මහතා: තවමත් ඔබතුමා ප්‍රාරම්භක මණ්ඩලයේ සභාපති තුමාද?

පිළි: වින්හු තවමත් මගේ නම එසේ පවත්වාගෙන යයි.

ප්‍ර. ආචාර්ය තොම්ප්සන්: බලයෙන් වැඩ ගැනීම සම්බන්ධයෙන් යම්කිසි විස්තරයක් ඔබ තුමාට කළ හැකිද? මිනිසුන්ට වැඩ කිරීමට සිදුවූයේ කවර සේවා තත්ත්වයන් යටතේද?

පිළි: මෙයට සම්බන්ධ අනාර්ථයන්ගෙන් සමහරෙක් ප්‍රශ්න කිරීම සඳහා ඔබ මණ්ඩලයට ලැබෙනවා ඇත.

ප්‍ර. ආචාර්ය මුබර්ජි: ලිපි ගොනුවේ තිබෙන, සභාපති තුමා හා ඔබතුමා අතර තිබූ සාකච්ඡාවේ වාර්තාව බලන්න. (25 වැනි පිට) මෙසේ ආරාමයන් විනාශ කිරීම සම්බන්ධ යම්කිසි ලියවිලි තිබේද?

පිළි: එසේය. ආගමික කටයුතු මුලුමනින්ම නැති කිරීම ගැන ලියකියවිලි මා ළඟ තිබේ. හැකි පමණ ඉක්මනින් ඒවා සහාපති ක්‍රමාට එවන්නෙමි.

ප්‍ර. ආචාර්ය කොමිෂනර්: කැරැල්ලට සම්බන්ධ වූ මිනිස්සු ප්‍රතිගාමීන් හා අධිරාජ්‍යවාදී නියෝජිතයන් යයි වින රජය කියයි. මෑතදී ඇතිවූ කැරැල්ලට මිනිසුන් සම්බන්ධවීද? එයට මහජනයා පක්ෂවීද?

පිළි: මෑතදී ඇතිවූ කැරැල්ල අහමිබෙන් සිදුවූවක් නොවේ. පසුගිය අවුරුදු ගණනාවක් තුළ මිනිසුන්ට පීඩා කරන ලදී. එයට පිරිත් පෙළඹවීමක් නොවීය. එයට මහජනයා පක්ෂ වූහ.

ප්‍ර. ආචාර්ය කොමිෂනර්: එය ධනවතුන්ගේ පෙළඹවීමක්ද?

පිළි: නැත.

ලියවිලි අංක 4.

කෂාග් සභාව මගින් කරන ලද ප්‍රකාශය

1. 1951 දී, චීන කොමියුනිස්ට් හමුදාවෝ විඛටය ආක්‍රමණය කළ අවසානවේ දී, චීන රජය ප්‍රකාශයක් කරමින්, ඔවුන් විඛටයට පැමිණීමේ සතුරන් වශයෙන් නොව, රටක්, එහි ජනතාවන් බාහිර ආක්‍රමණයන් ගෙන් මුද් ආරක්ෂා කර ගැනීමට මිත්‍රයෙකු මෙන් බවත්, කියා සිටියාහ. පසුව විඛටයේ ජනයා තදබල කෝපයෙන් යුක්තව චීන කොමියුනිස්ට් හමුදාවන් වහාම විඛටයෙන් ඉවත් කර ගන්නා ලෙස ඉල්ලන වෙගවත් දන්වීම ඇලවීම වැනි දේවල් කරන අතරම චීන කොමියුනිස්ට් හමුදාවන් විඛටයෙන් ඉවත්කර ගන්නා ලෙස මිමා (මහජන) නායකයෝ චීන රජයට හා කෂාග් සභාවටද ප්‍රබල ලෙස ආයාචනා කළහ. මේ සිබින්ට පසුව, යම්කිසි අධිරාජ්‍යවාදී නියෝජිතයන්ගේ බලපෑම නිසා, ඔවුන්ගේ කුමන්ත්‍රණයන් අනුව මේ මුග්ධ ව්‍යාපාරයන් ඇතිව තිබේයයි කෂාග් නිවේදනයන් මගින් ජනයාගේ ඉල්ලීම තදබල ලෙස හෙලා දැකීමට චීන රජය කෂාග් සභාවට බලකළාය.

2. සිස්ටාප් ලුකාංවා හා ලොබටා වාෂී චීනුන්ගේ වැඩිපිළිවෙල ක්‍රියාත්මක කිරීමට හුදු බාධකයක් වූ හෙයින් 1952 දී ඔවුන්ගේ තනතුරුවලින් ඉල්ලා අස්වීමට ඔවුන්ට බලකරන ලදහ. ඔවුන්ගේ ඉල්ලා අස්වීම ගැන ව්‍යාජයෙන් කරුණු පැහැදිලි කරන කෂාග් සභාවේ නිවේදනය නිකුත් කිරීමට අපට බලකළෝය. සිස්ටාප් හා ලුකාංවා සා ලොබසාං වාෂී යන අයවලුන් ගේ වරදක් නොමැතිවුවත්, ඔවුන්ට විරුද්ධව අසත්‍ය වෝදනා කිරීමට අප පොළඹවන ලදී.

3. 1953 දී, ඉවන් නොටුපළවල්ද, සිලිංහි සිට ලාසාවටද, ෂිංවාංහි සිට ගාවොක්වලට ද, රට වාහන ගමන්කළ හැකි පාරවල්, සෑදීම සඳහා ගොවීන් සිය සාමාන්‍ය වැඩ කටයුතු නවත්වා වහාම එකී කාර්යයන්හි යෙදිය යුතුයයි, කෂාග් සභාවේ නියෝගයක් සම්මත කිරීමට, විතරජය අපට බල කළහ.

4. පහත නම් සඳහන් නව දෙනා ප්‍රතිගාමී කාණ්ඩයක් ය කියා, ඔවුන් සිය තනතුරුවලින් 1958 දී අස් කිරීම පිණිස රජය මගින් අප ලවා බලයෙන් කරවූහ. එනම් සිස්ටාප් ලුකාංවා දලෙයි ලාමා කුමාගේ සොහොයුරන් වන ටක් ටස් රිම්පෝව් හා යාලෝ නොන්ඩ්ප්, කොන්ටුං ලොබසාං, සිපොං ඡකාබපා, සේද්දං තුප්ටන් නින්පී, වම්පා වන්ඩු හා වම්පා සෙන්ඩු හා ඇලෝවන්ටස් (ඉන්දියාවේ සිටි අය.) මේ අය විඛටයෙන්ද විඛට ජනතාව කෙරෙහිද, නෙරපන ලදහ. විරුද්ධව සටන් කරන හමුදාවට ආධාරය හා සහයෝගය නොදෙන ලෙස ගොවි ජනතාවට නියෝග කිරීමට චීන රජය අපට බල කළාය.

5. ඔවුන්ගේ ආයුධ සමග යටත්වන ලෙස විරෝධ හමුදාවන්ට කෂාග් නියෝග නිකුත් කිරීමට චීන රජය අපට බල කළාය. ගොම්පෝ වාෂී හා වාගු නාමියාල් ඩොපි විරෝධී නායකයන් යයි අප ලවා ඔවුන්ට විරුඬ වෝදනා කරවන ලදී. එහෙත්, අප දන සිටි පරිදි, වාගු නාමියාල් ඩෝපී යාඥා කිරීමට සිය කාලය ගතකරමින්, සාමකාමීව ආරාමයක නැවතී සිටියේය. කරුණු එසේ වුවත්, ඔහු ප්‍රතිගාමී නායකයෙකු යයි අප ලවා අසත්‍ය වෝදනා කරවූහ. කෂාග් සභාව ඔහුට වෝදනා කරන බව මේ අතරේ චින්තූ වාගුනාමියාල් ඩෝපීට කිවේය. මේ හේතුවෙන් විඛටියානුන් අතරම බරපතල ලෙස කරුණු වරදවා තේරුම් ගැනීමක් ඇතිවිය.

ලියවිලි අංක. 5

1959. නොවැම්බර් මස 14 වැනි දින, ඉන්දියාවේ මිසූරියේදී,
දලෙයි ලාමාතුමා විසින්, නීති පරීක්ෂණ මණ්ඩලයට කරන ලද ප්‍රකාශය

නීති පරීක්ෂණ මණ්ඩලයේ සභාපති තුමනි, සහිතවරුනි,

මේ උදාසන ඔබ හැම හමුවීම ගැන මම මුනි වෙමි. විද්‍යාට ප්‍රශ්නය ගැන ජාත්‍යන්තර නීතිවේදීන්ගේ කොමිෂන් සභාව මගින් ප්‍රසිද්ධ කරන ලද මූලික වාර්තාව මම හොඳින් කියවා බැලුවෙමි. ජාත්‍යන්තර නීතිය හමුවේ විද්‍යාටයේ තත්ත්වය පිළිබඳ අංශය පමණක් නොව, රතු චීන ආක්‍රමණිකයන් විසින් මගේ ජනතාවටද, මගේ රටටද, පමුණුවන දරුණු පීඩනයන්ට එරෙහිව යුක්තිය ඉටුකරවා ගැනීම මම මගේ රටෙන් පිටවීමෙන් පුළුවන් වෙනැයි යන අපේක්ෂාවෙන්, මගේ ආදරණීය ජනතාවද, මගේ රටද, අත්හැර පිටවීමට සිදුවූ සිසින්ද, ඒ සම්බන්ධ කරුණුද, ශිෂ්ට ලෝකයා හමුවෙහි තැබීමට කොමිෂන් සභාව දරා ඇති වෙහෙස දැකීම මට සන්තුෂ්ටියට කරුණකි. විද්‍යාටය විසින් එරට ගැන දක්වන කරුණු ප්‍රසංගනීය අන්දමින් හා තරමක් විස්තරාත්මකවත් කියා පෑම ගැන මගේ ස්තූතිය පුදකරමි.

නිවැරදිව කරුණු දක්වීමට ඉමහත් වෙහෙසක් දරුණු ලැබුවත්, සුලු සාවදායක් ඇතුළුව තිබෙන බව පෙනේ. විද්‍යාටයත් මොන්ගෝලියාවත් අතරේ ඇතිවූ සම්මුතියක් ගැන 87 වැනි පීටෙහි සඳහන්ව තිබේ. එම සම්මුතියෙහි හරය නිවැරදිව සඳහන්ව ඇත. මොන්ගෝලියාව සමඟ විද්‍යාටය වෙනුවෙන් එවැනි සම්මුතියක් ඇතිකර ගැනීම සඳහා, සෙන් ෂාප් හෙයි ගාවාං ඩෝජි යන විද්‍යාටියාතු නමක් ඇති ඩෝජිට මොහුගේ නම වාර්තා වෙහි සඳහන් කර නොමැත. පවරණ ලද බලය දලෙයි ලාමා තුමා විසින් අවලංගු කළ බව, සර් වාල්ස් බෙල් මහතාගේ කරුණු මත සඳහන් කර ඇත. පසුව සඳහන් කරුණු නිරවද්‍ය නොවන බව දක්වීමට සිදුවීම ගැන කණගාටුවෙමි. ඩෝජි වනාහි දලෙයි ලාමා තුමා විසින් බලය පවරණ ලද නියෝජිතයෙකි. 1906 දී, සෙන්ට් පීට්ස්බර්න් නුවර සාර් මාලිගයේදී දලෙයි ලාමා තුමා වෙනුවෙන් සාකච්ඡාවට සහභාගි වූයේත් මොහුමය.

1912 දී 13 වැනි දලෙයි ලාමා තුමා විසින් විධිමත්ව විද්‍යාටයේ නිදහස ප්‍රකාශකිරීමෙන් පසු, 1950 ආක්‍රමණය නෙක්, චීනයට විද්‍යාටයේ බලයක් ඇතිබවට සෙවණැල්ලක්වත් නොතිබුණේය. මහත්වරුනි, රටක් නිදහස් ලෙස සැලකීමට කොපමණ කලක් ගතවිය යුතුදැයි, ඔබ හැම මගින් මම ලෝකයෙන් අසනු කැමැත්තෙමි. ඉහතදී රට යටත්කරගෙන සිටි අයගේ අවසාන ලාභනයන් මැකි අවුරුදු හතළිහක් ගතවීම ප්‍රමාණවත් නැද්ද?

92 වැනි පිටුවේ සඳහන් ප්‍රකාශයක් ගැනද සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි. ටියේ සංලි විසින් ඉදිරිපත් කරන පරිදි චීන්තු කියන ආකාරය අවසාන ඡේදයෙහි සඳහන් කර තිබේ. මේ අනුව, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව කෙටුම්පත් කළ චීන ජාතික මණ්ඩලයේ රැස්වීම්වලට විද්‍යාටයේ 1946 දී සහභාගිවූ බවද, 1948 දී ජාතික මණ්ඩල රැස්වීම්වලට විද්‍යාටියාතුන් අසුන් ගත් බව පෙනී යයි.

මේ පිළිබඳ සත්‍යය නම් ඉන්දියාවට යවනු ලැබූ විද්‍යාටියාතු දූත මණ්ඩලයක්, පසුව චීනයට ගිය බවයි. මෙම දූත මණ්ඩලය යවනු ලැබූයේ යුධයෙන් ජය ලැබීම ගැන මුනාක්කර ජයටද අමෙරිකානු රජයටද සුභ පැකීමටය. මේ කායභිය ඔවුහු නව දිල්ලියේදී ඉටු කිරීමෙන් පසුව, එවැනිම කායභියක් සඳහා එයින් පසු චීනයටද ගියහ. ඔවුහු නැන්කිංහි සිටියදී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදන මණ්ඩලය සිය රැස්වීම් පවත්වමින් සිටි හෙයින්, විද්‍යාටියාතු දූත මණ්ඩලය අමුත්තන් වශයෙන් මෙයින් සමහර රැස්වීම්වලට ගියහ. මණ්ඩලයේ රැස්වීම් වලට ඔවුන් සහභාගිවියයි කීම වැරදිය. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව පිළියෙළ කර අවසන්වූ පසු, බලය ලත් විද්‍යාටියාතු නියෝජිතයෙක් එය අත්සන් නොකළේය. ජාතික මණ්ඩලයේ සාමාජිකයෙකු ලෙස විද්‍යාටියාතු නියෝජිතයෙක් එයට සහභාගිවියයි කීමද එවැනිම අසත්‍යයකි. නැන්කිංහි සිටි විද්‍යාටියාතු නියෝජිතයා වූ බෙන්ඩන් ලෝසුම් එපරිදිම අමුත්තෙකු වශයෙන් මේ මණ්ඩලයේ සමහර රැස්වීම්වලට සහභාගි විය.

1946 දී ගිය නියෝජිතවරුන් විද්‍යාටියාතු පාස් පෝච් බලපත්‍ර ඇතිව ගමන්කළ බව මම සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි. 1947, මාර්තු - අප්‍රියෙල් මාසවලදී, නව දිල්ලියේ පැවැත්වූ ආසියා සම්මේලනයට විද්‍යාටය සහභාගිවූයේ නිදහස් රටක් වශයෙනි. ටෙට් සම්පෝ ජේව්, විශ්සිං හා බෙන්ඩුං ලොබ්සාං වැයාල් විද්‍යාටය වෙනුවෙන් පෙනී සිටියහ.

සමමේලනයෙහි, විබැට ධජය ඔසවා තබන ලදී. අප නියෝජිතවරුන් එයට සහභාගිවූයේ, අන් රටවල නියෝජිතයන් හා සම තත්වයක බව කියනු කැමැත්තෙනි. මෙය කවුරුන් මැනවින් දන්නා කරුණකි.

නැවතත්, 1948 දී සේපොෂකාප්තියේ ප්‍රධානත්වයෙන් වෙළඳ දූත පිරිසක් එක්සත්, ජනපදය, එක්සත් රාජධානිය හා අනිකුත් යුරෝපීය රටවලට ගියහ. සභාපති තුමනි ෂකාප්තියේ පාස්පෝට් බලපත්‍රයේ මුල් පිටපත ඔබට ඉදිරිපත් කරන ලදුව, ඔබ විසින් එහි ඡායා රූප පිටපත් ගන්නා ලදී. ඒවා කොමියුනිස්ට්වරුන් ගේ ආක්‍රමණයට පෙර, ෂකාබ්පා, පොස්තාලි කුප්ටාන් යාල්පෝ සමග සාකච්ඡා සඳහා නියෝජිතයන් වශයෙන් විනයට යාමේදී, 1950 දී ෂකාබ්පාට මෙම පාස්පෝට් බල පත්‍රය නිකුත් කර ඇත.

ඒවා ආක්‍රමණිකයන් කෙරෙහි දුරට මානව අයිතිවාසිකම් කඩකර තිබේද යත් ප්‍රජා සාමන්තයට ප්‍රයත්නයක් දරා බවට සාක්ෂ්‍ය ඇත්ද යි සොයා බැලීමට මෙම පරීක්ෂණයේදී ඔබ හැම ප්‍රධාන කරුණ වශයෙන් පවරාගෙන ඇති බව මට දැනගන්ට ලැබී තිබේ.

මම නීතිය උගත් කෙනෙක් නොවෙමි. එහෙයින් "ප්‍රජා සාමන්තය" මා තේරුම්ගෙන ඇති අන්දම නිරවද්‍ය නොවේ නම් සමාධිය හස්තය කළ මැනව. මා තේරුම්ගෙන ඇති අයුරු, ප්‍රජා සාමන්තය සිදු කිරීමට ජනගහනයෙන් බහුතර කොටසක් විනාශ කිරීම අවශ්‍ය නැත. පිටස්තර රාජ්‍යයක්, බහු සාමන්තය, රටින් තොරවීම, ආගමනය ආදී ක්‍රමවලින් ජනතාව සුලු ජාතියක් වන පරිදි රටෙහි සම්භාවය වෙනස් කෙරේද, එවැනිම ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීමෙන් ආගම සහමුලින් නැති කෙරේද, ඔවුන්ගේ සංස්කෘතියද, එපමණක් නොව පුද්ගලිකත්වය පවා විනාශ කෙරේද, එය ප්‍රමාණවත්ය. 1959 ජූනි 20 වැනි දින පැවැත්වූ පුවත්පත් සාකච්ඡාවේදී විබැටයේ සිදුවන්නේ, මෙය බව කීමේ (වාර්තාවේ 200 වැනි පිටුව බලන්න).

එම සාකච්ඡාවේදී කියා සිටි පරිදි, රතු විනා ආක්‍රමණික සමුද්‍රවන්ට විරුධ ව සටන්කිරීමෙන් 65,000 කට අධික සංඛ්‍යාවක් මිය ගොස් ඇත. මෙය සිදුවූයේ 1955 සිට 1959 දක්වාය. ඒවා කොමියුනිස්ට්වරු විබැටය ආක්‍රමණය කළේ, විබැටය "නිදහස් කිරීමට" බව කියති. විබැටයේ නිදහස උදෙසා සටන් කරමින් මිය ගිය මගේ රටේ ඒ නිර්භීත රටවැසියන්ට නම් නිදහස ලැබී ඇත. අනුකම්පා විරහිත භාවයත්, රටවල් අල්ලා ගැනීම ගැනත් ප්‍රසිද්ධියක් උසුලන පිටස්තර රාජ්‍යයක් මගේ රටේ ඉතිරි අය වහල්භාවයට පත්කර තිබේ. මියගියවුන් හා තුවාල ලද්දවුන් මෙපමණ විශාල සංඛ්‍යාවක් ඇතිවූයේ නිදහස් සටන්වැදිහු ක්‍රියා කාරිව සිටි පෙදෙස්වලට අහසින් බෝම්බ හෙලීම නිසාය.

ඉහත වෙගයෙන් මංමාවත් තැනීමේ වැඩ පිළිවෙළක් 1952-54 දී කිබුණේය. කිලෝමීටර් 2.225 ක් දික්වූ, කාමි හා ලාසා අතර පාරක් දැමීම පිළියෙළ කරන ලදී. මෙයට අවශ්‍ය කම්කරු සේවය, විබැටියානුන්ගෙන් බලයෙන් ලබා ගන්නා ලදී. කිලෝමීටර් 229 ක් දිග ලාසාවටත් කොංපෝට්ටත් අතර කොටසේ පමණක් 15,300ක් විබැටියානුන් ගෙන් බලයෙන් වැඩ ගන්නා ලදී. පාරවල් තැනීම සඳහා උපයෝගී කරගත් බලයෙන් වැඩ ගැනීමේ විශාලත්වය ගැන අදහස් මෙයින් ඇතිකර ගැනීමට සුලුවන. තවත් පාරවල් රාශියක් දැනට තනනු ලැබේ. විබැටියානු කම්කරුවන්ගෙන් කොටසක් මියගිය අතර තවත් සමහරුන් දරාගත නොහැකි වැඩ ගැනීමේ සේවා තත්වය නිසා සිය පණ-නසාගෙන තිබේ.

ප්‍රතිසංස්කරණයන් බලයෙන් ඇති කිරීමට උත්සාහ කිරීමේදී, හිතුවක්කාර ලෙස මිනිසුන් මරාදමන ලද්දේය. බොහෝවිට තනි පුද්ගලයන් මේ ඉරණමට කැපවූවන්, සමහර අවසාවලදී සංහාරයන්ද වූහ. මෙසේ කරන ලද්දේ කොමියුනිස්ට් විනයේ ප්‍රචාරයන් එක්වරටම පිළිනොගත් පළාත්වල, විරුධ ව ක්‍රියා කරන නැනැත්තන් බිය වද්දවා යටත්කර ගැනීම පිණිසය. අනාථයෝ විශාල ගණනක් ඔබ මණ්ඩලයට ප්‍රකාශයන් ඉදිරිපත් කරන බව මට දැනගන්නට ලැබී තිබේ. මේ ප්‍රකාශයන් මම නොදුටුවෙමි. එහෙත් ඒ ප්‍රකාශයන් ගෙන් මා කියන දේවල් තහවුරු වෙතැයි විශ්වාස කරමි.

විබැටියානු ජාතිය විනාශ කිරීම සඳහාම පුරුෂයන් හා ස්ත්‍රීන් වද බවට පත් කිරීම උපයෝගීකර ගන්නා බව මට දන්වා ඇත.

මා පිටත්වීමට කලින්, රතු විනා මගේ රටවැසියන් දහස් ගණනක් බලයෙන් විනයට යැවූහ.

මගේ පුවත්පත් සාකච්ඡාවේදී මා සඳහන් කළ පරිදි, නැගෙනහිර හා ඊසාන දිග විබැටයේ ඉතා විශාල ලෙස ඒනුන් පදිංචිකරවාගෙන යනු ලැබේ. (වාර්තාවේ 200 වැනි පිටුව) මධ්‍යම විබැටයේ දූ හා සාං පළාත්වල ලක්ෂගණන් පදිංචි කරවීමට අදහස් කර ඇත. විබැටිය ජනගහණය ඒන විශාල රටක් බවත්, විනයේ ජනගහණය විශාල වුවත් අවශ්‍ය තරම් ඉඩම් නොමැතිබවත්, එහෙයින් ඉඩම් හා මිනිසුන් මාරු කර ගැනීම කළ යුතු බවත්, මා 1955 දී කින්ට් නුවර සිටියදී පැහැදිලිව කියා තිබුණි. ගනවූ මාස කීපය තුළදී මෙම අදහස අති

විශාල ලෙස මධ්‍යම විද්‍යාලයේ ක්‍රියාවේ යොදවා ඇති බව මට දනගන්නට ලැබී තිබේ. මෙය සම්පූර්ණව පසු මගේ ජනතාව, මගේ රටෙහිදීම, අවාසනාවන්ත සුලු ජාතියක් බවට පත්වනු ඇත.

1956 සිට මාගේ බෞද්ධාගමට විරුධිව උග්‍ර ප්‍රචාරයක් ඇරඹුණි. මේ ප්‍රචාරයට විරෝධය පැන නැගුණු විට, ඔවුහු ආරාමයන් විනාශ කළහ. සුපරිශුඛ ආගමික වස්තූන් විනාශ කිරීම හෝ පැහැර ගැනීම හා ආගමික පොත්පත් දැවීමද කරන ලදී. ගරුකරනු ලබන ආගමික නායකයන් මැරීම හා සිර අඩස්සි කිරීමද ප්‍රයිඩියේ නිග්‍රහ කිරීමද කරන ලදී. ඉතා විශාල අන්දමින් ආරාමයන් විනාශකර, ඒවැසේ විසූ භික්ෂූන් විසුරුවා හැර ඔවුන්ලවා බලයෙන් වැඩ ගන්නා ලදී. බුදුරජාණන් වහන්සේ පවා ඔවුන්ගේ අශිෂ්ට ප්‍රචාරයන්ගෙන් නොමිදුණු සේක. ආගම අතීන් බව වීන කොමියුනිස්ට් නිලධාරීන් කීප දෙනෙක්ම ප්‍රයිඩියේ කීවේය.

(අ) වීන කොමියුනිස්ට්වරු මානව අයිතිවාසිකම්වල හැම අංශයක්ම කඩකළ බව මට ලබාගත හැකිවූ සියලුම සාක්ෂ්‍යවලට අනුව ඉතාම බරපතල අන්දමින්, ශිෂියන් කීපයකට බෙදා වාර්තාවේ 58 වැනි පිටුවේ දක්වා ඇත. 'ඒ' හා 'බී' යන ශිෂියන් ගැනද 'සී' එව් 'ඈම්' හා 'ඈන්' යන ශිෂියන්ගේ කොටසක් ගැනද දැනට මවිසින් කරුණු දක්වා ඇත. වීන කොමියුනිස්ට්වරුන්ට කිකරුවීමට නොකැමති අයට පමුණුවන වද හිංසා ගැනද, අමානුෂික ක්‍රියාවන් ගැනද සාක්ෂ්‍ය ඔබට ඉදිරිපත් කරන ලද ප්‍රකාශයන්හි තිබිය හැක. මා විද්‍යාලයේ සිටියදී මේවා මට දැනුම් දෙන ලදීත්, මා ඒවාට කොමියුනිස්ට් නිලධාරීන්ගේ අවධානය යොමුකෙළෙමි. එහෙත් එයින් ප්‍රයෝජනයක් නොවීය.

(ආ) 'ඩී' හා 'ඒ' ශිෂියන් ගැන, යුධ භටයන්ටද, නිලධාරීන්ටද, කායභාල සඳහාද, වීන කොමියුනිස්ට් වරුන්ට ඉඩකඩ අවශ්‍යවූ විට, බොහෝ අවස්ථාවලදී වන්දි ගෙවීමක් නොකර, ගරුපරු බවක් නැතිව විබැටියානුන් ඔවුන්ගේ ගෙවල්වලින් පන්නා දමූ අවස්ථාවන් රහස්‍යවත්ම තිබේ. ඉඩම් සතුන් හා දේපල, හිතුවක්කාර අන්දමින් රාජසන්නක කිරීම, රතු වීන්හු ඔවුන්ගේ ශ්‍රහණය විද්‍යාලයේ පතුරවන්නට වෘත්තාර නීතියක් බවට පත්විය.

(ඇ) 'ඈජ' ගැන, භික්ෂූන් විශාල සංඛ්‍යාවක් අරාමවලින් පන්නා විවාහවීමට බලකරන ලදී. ඔවුන් බොහෝ දෙනෙකුට ආගම ධර්මය වෙනුවට උගන්වන ලද්දේ කොමියුනිස්ට් වාදයයි.

(ඈ) 'අයි' හා 'ඒ' ගැන විබැටියානුන්ට ශ්‍රවණය කිරීමට ඉඩ දෙන ලද්දේ කොමියුනිස්ට් ප්‍රචාරයන්ට පමණය. වීන කොමියුනිස්ට්වරු රට අල්ලාගෙන සිටීමට විරුධව 1952-53දී ඇතිවූ මිමාං (විබැටියානු ජනතා) ව්‍යාපාරය මැඩපවත්වා, එහි නායකයන් සිර කිරීම රටින් නෙරපීම කරන ලදී. පුවත්පත් සාකච්ඡාවේදී (වාර්තාවේ 200 වැනි පිටුවේ) මා සඳහන් කළ පරිදි, මේ අවුරුද්දේ ලාසාටේ කැරැල්ලෙන් පසු විබැටියානුවන් දෙදෙනෙකුට වැඩි පිරිසකට ලාසාටේ විවිචල කථා කිරීමට ඉඩ නොදෙන ලදී.

(ඊ) 'කේ' ගැන. ජනයාගේ නොයෙක් කොටස් වෙනුවෙන් නියෝජිතයන් පෙනී සිටි ජාතික මණ්ඩලයක් විද්‍යාලයෙහි තිබුණේය. වීන්හු රට යටත් කරගත් පසු එය රැස්වූයේ ඩිනුන්ට ඔවුන්ගේ ක්‍රියා පිළිවෙළක් සම්මත කරවා ගැනීමට අවශ්‍යවූ අවස්ථාවල පමණය. ඒවා සම්මත කිරීම හැර වෙන කිසිවක් කිරීමට මණ්ඩලයට ඉඩක් නොතිබුණි. නිදර්ශනයක් වශයෙන් මෙය දක්විය හැක. සෙටාප් ලුකාංවා හා ලොබසාං ටාමි (වැඩබලන අගමැතිවරු) නිලවලින් පහ කරන ලද්දේ චිත්‍රන්ගේ වුවමනාවටය. එහෙත් පෙන්නුවූයේ එය මණ්ඩලයේ වුවමනාව පිට සිදුවූවක් ලෙසය. මණ්ඩලයේ රැස්වීමක් අවසන්වරට පවත්වන ලද්දේ 1959 මාර්තු 10 වැනිදිටත් 17 වැනිදිටත් අතරය. මෙය වීන කොමියුනිස්ට්වරුන්ගේ ඕනෑකමට නොව, මණ්ඩලයේම කැමැත්තෙනි. මෙම රැස්වීම කැඳවන ලද්දේ වීන කොමියුනිස්ට් රජය ප්‍රතික්ෂේප කොට විද්‍යාලයේ ස්වාධීනත්වය තහවුරු කිරීම පිණිසය.

(ඈජ) 'කියු' ගැන. විබැටියානුවෙකුට සංස්කෘතික වශයෙන් කළ හැක්කේ වීන කොමියුනිස්ට්වරු රැස්වීමවලදී හා සිනමා දර්ශනයන්හි දක්වන ආකාරයටය. පාසැල් ආරම්භ කරන ලද්දේ ළමයින් පුහුණු කිරීම පිණිස පමණය. වීන භාෂාව අනිවාර්යයෙන් උගන්වන ලදී.

සභාපති තුමනි, මහත්වරුනි, ඔබට පරීක්ෂණයට අරමුණු වී ඇති ප්‍රශ්නයන් ගේ ආකාරය සංශේපයෙන් පැහැදිලි කිරීමට මේ කෙටි ප්‍රකාශයේදී උත්සාහ කෙළෙමි. විස්තරාත්මක ප්‍රශ්න මාලාවක් සභාපති තුමා විසින් මට එවා තිබේ. ඒ ප්‍රශ්නයන්ගෙන් සමහරකට දැනටමත් පිළිතුරු ඉදිරිපත්කර ඇති අතර ඉතිරි ප්‍රශ්නවලටද පිළිතුරු දැනට සකස්කරගෙන යනු ලැබේ. මා හා මගේ ඇතැම් ඇමතිවරුන් සමග සභාපති තුමා මුසුරියේදී දීර්ඝ සාකච්ඡාවක් පැවැත්වීය. එහිදී නොයෙක් ප්‍රශ්නවලටද පිළිතුරු සපයන ලදී. ඔබ හැමදෙනා විසින් අසනු ලබන කැමැති ප්‍රශ්නයකට පිළිතුරු සැපයීමටද, මට සැපයිය හැකි තවත් තොරතුරු මණ්ඩලයට ඉදිරිපත්කිරීමටද, කැමැත්තෙන් සිටිමි.

විබුද්ධියේ සිද්ධීන්, ඉමහත් ලෝකයාටද, විශේෂයෙන් ආසියාවටද වැදගත් බව පෙනේ. මෙසේ නිදර්ශනයක් සලකා බලමු. බෝවන රෝගයක් වැළඳී ඇති අයෙක් එය බෝවීම වළක්වාගන්නේ කෙසේද? රෝග නොවැළඳී අය රෝගී තැනැත්තාට, තම තමන්ගේ ආරක්ෂාව තකා, සුවය ලැබීමට ආධාර කිරීමෙන් නොවේද එය කළහැකි වන්නේ? එසේම නිරෝගී අයට රෝග බෝවීමට ඉඩ ඇති බව අමතක කළ යුතු නොවේ. ලෝකයේ සිදුවන අමානුෂික ක්‍රියාවන් නැවැත්වීමට යුක්ති ධර්මයන්, සාමකාමී ක්‍රියා මාර්ගයන්, හැර නිත්‍යානුකූලවූද, සඳ්වාරමන්වූද, අන්මගක් නොමැත.

මෙය ලෝකයා දන්නා දෙයකි. යුක්තිය හා සාධාරණය ඉටු කරවීමට වෙහෙසීමෙන් ඔබ හැම දරණ ප්‍රයත්නය, යුක්තිය හා සාමය රුචි ලෝකයා විසින් අනිගමිත අගේ කොට සලකනු ඇතැයි මම විශ්වාස කරමි.

ජාත්‍යන්තර නීතීවේදීන්ගේ කොමිෂන් සභාවේ ගරු සාමාජිකයන් විසින් විබුද්ධියේ සිදුවන දේවල් ලෝකය හමුවෙහි පැහැදිලිව තබනු වස්, ඒ ගැන වඩාත් සම්පූර්ණ පරීක්ෂණයක් පවත්වන ලෙසත් සියුම් අවබෝධයක් ඇතිකර ගන්නා ලෙසත්, සභාපති කුමාගෙන් හා මණ්ඩලයේ සභිකවරුන්ගෙන්ද නැවතත් ඉල්ලා සිටිමි.

නැතිවී ඇති සවාධිනත්වය විබුද්ධියට නැවත ලැබෙව්වායිද, මානුෂික අයිතිවාසිකම්වලට අනුකූලව එරට ජනතාවගේ ජාතික හා සංස්කෘතික ඒකිභාවය ආරක්ෂාවේවායිද, ප්‍රාර්ථනා කරමි.

මෙපමණ දුර බැහැර පැමිණීමෙන් කරදර විමගැනද, එසේම සාවධානව මට ඇහුම්කන්දීම ගැනද, ඔබ හැමට ස්තූති කිරීම මම අවශ්‍යතාවයෙන් කිරීමට අදහස් කරමි. ඔබ දන්නා පරිදි, ඔබ හැම දිල්ලියේදී හමුවීමට අදහස් කෙළෙමි. එහෙත් ඉදිරිපත් වූ කරුණු නිසා එසේ කිරීමට නුපුළුවන් විය. එසේ පැමිණ, ඔබ හැම මෙහි පැමිණීමේ හිරිහැරයෙන් මුදලීමට නුපුළුවන්වීම ගැන කණගාටු වෙමි.

ලෝකයේ ජනතාවට සාමයද, සමාභියද ලැබෙව්වායි ප්‍රාර්ථනා කරමි.

ලියවිලි අංක 6.

වී. කොබ්පා මහතා විසින් ජාත්‍යන්තර නීතිවේදීන්ගේ කොමිෂන් සභාවට ඉදිරිපත් කරන ලද සංදේශය.

විද්වතුන්ගේ සම්බන්ධ ඇතැම් වැදගත් ප්‍රශ්නයන් ගැන කරුණු දක්වීම මෙම සංදේශයෙන් කිරීමට අදහස් කරනු ලැබේ. විද්වතුන්ගේ මෑතදී ඇතිවූ සිද්ධීන් ගැන කෙලින්ම සම්බන්ධ වන සාක්ෂ්‍ය මෙහි නොමැතිවුවත්, එම ප්‍රශ්නය ගැන මෙහි සඳහන් දේවල සම්බන්ධයක් ඇත.

1. පංචන් ලාමා කුමා විසින් කරන ලද ප්‍රකාශයන්, සමහර කොටස් විසින් බෙහෙවින් වැදගත් ලෙස සලකන බව පෙනේ, මෙම ප්‍රකාශයන්ගේ වටිනාකම අගය කිරීම සඳහා ඉතිහාසය අනුව පංචන් ලාමා කුමාට අත්වන තැන පරීක්ෂා කිරීම පමණක් නොව, වර්තමාන පංචන් ලාමා කුමාගේ ඉකුත් කාලය සම්බන්ධ තොරතුරුද සෙවීම අවශ්‍ය වේ.

“පංචන්” යන වචනය, මහත් පඩිවරයෙක් යන අදහස ඇති සංස්කෘත හා විද්වතුන්ගේ වචනයක් සංයුක්ත කිරීමෙන් සෑදුණකි. විද්වතුන්ගේ බෞද්ධාගම පිළිබඳ විශාරද උගතුන් මෙයින් හඳුන්වනු ලැබේ. නිදර්ශන ගෙනහැර පැමි වශයෙන්, පංචන් වම්පා ලිංපා, පංචන් යෙෂි සෙමෝ, පංචන් සංපේටාමි, හා පංචන් යෝනාමි දක්වන්නේ මෙතරම ලැබූ ස්වල්ප දෙනෙකු ලෙස පෙන්විය හැක. ඒ නම ලැබූ අය රාශියකි. හතරවැනි දළෙයි ලාමා කුමා විසින් පංචන් ලාමා නාමය හා වාමි ලුම්පෝ ආරාමයෙහි අධිපති පදවියද පළමුවැනි වරට පිරිනමනු ලැබූයේ හතරවැනි පුනරාත්මයවූ පංචන් ලෝසාං වෝගෙන් කුමාටය. පළමුවැනි දළෙයි ලාමා කුමාවූ හේඩුං දුපා කුමා විසින් වාමි ලුම්පෝ ආරාමය ක්‍රි. ව. 1477 දී ගොඩනගන ලද බව මෙහිලා සඳහන් කළ යුතුය. වාමි ලුම්පෝ ආරාමයේ වියතියදම සඳහා, විද්වතුන්ගේ රජය මගින් එයට ඉඩකඩම් ප්‍රජා කරන ලදී. මේ හැරෙන්නට වාමි ලුම්පෝ ආරාමය සතුවූ හෝ භුක්ති විඳීම කළ අන් කිසි වරප්‍රසාදයක් නොවීය. මෙය විශේෂයෙන්ම දේශපාලන භූමිය සම්බන්ධයෙනි. එය මුලුමනින්ම මහා ආණ්ඩුවේ පාලනය යටතේ පැවතුණි. මේ හතරවැනි පංචන් ලාමා කුමාගේ පටන් වර්තමාන 10 වැනි පංචන් ලාමා කුමා දක්වා පංචන් ලාමා නාමය සියලු පුනරාත්මයේ උරුමයෙන් ලැබුණි.

1904 දී යංහස්බන්ධ ආක්‍රමණය ලාසාවට පැමිණි අවස්ථාවේදී, 13 වැනි දළෙයි ලාමා කුමා රාජාධිකාරී වශයෙන් රාජ්‍ය පාලනය ගාඩන් ට්‍රිපා ලෝසං ගෙන්වෙහෙත් කුමාට පවරා ගෙවී මොංගෝලියාවට පැන ගියේය. බ්‍රිතාන්‍යයන් සමඟ සබඳ කම් ඇතිකර ගැනීම සඳහා, යංහස්බන්ධ ආක්‍රමණයෙන් මුනගැසීමට යැන්ට්සියට ගිය 9 වැනි පංචන් ලාමා කුමා, මේ සබඳ කම් වඩාත් තහවුරු කරගැනීම පිණිස පසුව කල්කටාවටද ගියේය. නැවත, 13 වැනි දළෙයි ලාමා කුමා ආපසු පැමිණීමෙන් පසුව 1910 දී චීන මංචුවරු විද්වතුන්ට පහර දුන්හ. ගාඩන් ට්‍රිපා සෝමුංලිං හුහෝතු කුමාට හා එකුමාගේ සහායක කොංචේ බෙන්ටුං-පුන්ස්ටොක් කුමාටද, රජයේ භාරය හරවා නැවත දළෙයි ලාමා කුමා ඉන්දියාවට පලා ගියේය. නැවත මේ තත්ත්වයෙන් ප්‍රයෝජන ගත් පංචන් ලාමා කුමා ලාසාවේ මංචු රජය සමඟ සබඳකම් ඇතිකොට විද්වතුන්ගේ රජය මුළුමනින්ම අමතක කෙළේය. ඊළඟ අවුරුද්දේදී, එනම් 1911 දී, චීන්හුන්ට විරුධව විද්වතුන්ගේ රජය හා ජනයා කැරලිලක් ඇති කොට නැගී සිට, 1912 වන විට මංචුවරුන් විද්වතුන්ගේ සම්පූර්ණයෙන් නෙරපා දමූහ. 1912 ගරන් සාකුචේදී දළෙයි ලාමා කුමා විද්වතුන්ට ආපසු පැමිණ, දෙසැම්බර් මස 16 වැනි දින විද්වතුන්ගේ ස්වාදීනත්වය ප්‍රකාශයට පත් කෙළේය.

පංචන් ලාමා කුමාගේ පසුගිය ක්‍රියා කලාපය නිසා, මෙම වෙනස ඇතිවූ කල්හි තමා අනිශ්චය දුෂ්කර තත්ත්වයකට පත්වූයෙන්, එයින් මද කලකට පසු හෙතෙම සිය අනුගාමිකයන් ටික දෙනෙකුත් සමඟ චීනයට පලා ගියේය. ජාතික ආණ්ඩුවේ ආරක්ෂාව යටතේ එකුමා චීනයෙහි තනරව සිටියේය. 1933 දී, 13 වැනි දළෙයිලාමා කුමා අපවත්වීය. විද්වතුන්ට ආපසු පැමිණීමට 1935 දී පංචන් ලාමා කුමා විද්වතුන්ගේ රජයෙන් අවසර ඉල්ලීය. මැනචින් හැයිරෙන පොරොන්දුව පිට පංචන් ලාමා කුමාටත් සිය අනුගාමිකයන්ටත් ආපසු පැමිණීමට ඉඩ දෙන බව විද්වතුන්ගේ රජය එකුමාට දැනුම් දුන්නේය. චීන නිලධාරීන් 20ක් පමණ, හටයන් 300ක්ද, පංචන් ලාමා කුමාව පරිවාර සේනාව ලෙස විද්වතුන්ට ඇතුල් කිරීමට චීන රජය මේ අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජනය ගැනීමට මාන බැලූහ. විද්වතුන්ගේ රජය මෙය ප්‍රතික්ෂේප කෙළේය. පංචන් ලාමා කුමාගේ පරිවාර චීන සේනාව උතුරු මාර්ගයෙන් කෙලින්ම ෂිගේට්ස්වලට ගොස්, පංචන් ලාමා කුමා ෂිගේට්ස්වලට සම්ප්‍රාප්තවීමසක් ඇතුළත ඔවුන් ආපසු චීනයට යන පොරොන්දුව ඉදිරිපත් කොට චීන ජාතිවාදීහු නැවතත් විද්වතුන්

රජයෙන් අවසර ඉල්ලා සිටියේය. ඒ නිලධාරීන් හා භටයන්ගේ පිරිවර නැතිව පංචන් ලාමා කුමාර හා සිය අනුගාමිකයන්ටද සිය ආරාමයට ආපසු පැමිණීමට සම්පූර්ණ නිදහස ඇති බවද, එය රජයේ නිර්ණය බවද, විබැටියානු රජය නැවතත් ඒකුන්ට දැනුම් දුන්නේය. පරිවාර සේනාව පැමිණියහොත් නතර කරන ලෙස දේශ සීමා මුර සංචාරක පිරිස්වලට උපදෙස් දුනටමත් දී ඇති බැවින්, ඔවුන් එවිටම ඒතය බල කළහොත් එය අවාසනාවන්ත කරුණක් වන බව තවදුරටත් දැනුම් දෙන ලදී. මෙයින් පසු, මේ ගැන බලාපොරොත්තුවීම කළ නොහැකි බව තේරුම් ගත් වින්දු, පංචන් ලාමා කුමාර සමග, ගමන් කළ නිලධාරීන් හා පිරිවර සේනාව නතර කළහ. මෙයින් නොබෝ කලකට පසු, ශිග්‍රවස්වලට පැමිණීමට අවසානවත් නොලැබ පංචන් ලාමා කුමාර වෙකුඩෝගිදී අපවත්විය. එතුමාගේ අනුගාමිකයෝ නැගෙනහිර කාම් පළාතට ගියහ. කාම්ගිදී පංචන් ලාමා කුමාර ගේ නිලධාරීන්ට වීන කොමසාරිස්වරයා වූ ලු සේ වෙං හා සමගියෙන් සිටීමට නුසුළුවන් විය. මේ හේතුවෙන්, මොවුහු කොටස් දෙකකට හින්න වූහ. මෙයින් එක කොටසක් වීනයේ විංගායි පළාතට පලාගිය අතර, ඉතිරි කොටස පංචන් ලාමාගේ දෙනද රැගෙන, ආරක්ෂාව සඳහා විබැටියට ආපසු පැමිණියහ.

පුනරාත්මය ලැබීමේ ප්‍රශ්නය උද්ගත විය. පංචන් ලාමා කුමාරගේ පුනරාත්මය බව කියා සිටි දෙයනෙක් වූහ. එයින් එක් අයෙක් අම්බෝවේ උපන්තෙක් වූ අතර, අනික් නැතැත්තා කාම් පළාතේ උපන්තෙක් විය. නියම පංචන් ලාමා හැඳින් ගැනීම සඳහා ආගමික පරීක්ෂණයන්ට ඒ නැතැත්තන් භාජනය කිරීම සිදුකළේය. මේ සඳහා මෙම අපේක්ෂකයන් දෙදෙන ලාසාවට ගෙනෙන ලෙස විබැටියානු රජය උපදෙස් නිකුත් කෙළේය. නමුත් අවාසනාවකට මෙන් මෙම පරීක්ෂණය පැවැත්වීමට කලින්, මෙයින් එක අපේක්ෂකයෙකුගේ ජන්මභූමිය වූ අම්බෝව වීන කොමසාරිස්වරයා සාලනය යටතට පත්වුණි. මේ හැරුණු, මේ ප්‍රදේශයෙහි සිට අපවත්වූ පංචන් ලාමා කුමාරගේ නිලධාරීහු මෙම අපේක්ෂකයා පැහැර ගෙන ගොස්, ඔහු සැබෑ පංචන් ලාමා කුමාර බව පවසා සිය කැමැත්තෙන් ඔහු වීන කොමසාරිස්වරයාට පවරා දුන්හ. මෙයට පසුව ඉක්මනින් කොමසාරිස්වරු විබැටිය ආක්‍රමණය කිරීම ඇරඹූහ. 1951 දී බලපෑම් නිසා විනාශ කරුණු 17 ක් සම්බන්ධව සම්මුතියක් අත්පත් කිරීමට විබැටියානු රජයට සිදුවිය. මේ අවස්ථාවේදී, එතෙක් වාරිත්‍රානුකූල ආගමික පරීක්ෂණයන් සම්පූර්ණ කර නොමැතිවුවත්, අම්බෝවේ අපේක්ෂකයා පිළි ගැනීමටද සිදුවිය. 1952 දී නමා 10 වන පංචන් ලාමා කුමාර බව කියා සිටි මෙම පංචන් ලාමා කුමාර කොමසාරිස්වරයාට විශාල සම්බන්ධයක් පිරිවරා ගෙන වාසී ලුම්පෝමට පැමිණියේය. අනික් අපේක්ෂකයා සාමාන්‍ය ලාමාවරයෙකු මෙන් විබැටියානු රජය මගින් වාසී ලුම්පෝ ආරාමයට පමුණුවන ලදී. මෙයට අවුරුදු කීපයකට පසු මේ අපේක්ෂකයා වන්දනාව සඳහා ඉන්දියාවට ගමන් කරද්දී, යාට්‍රිගිදී වීනුන් විසින් අල්ලා ගන්නා ලදී. එයින් පසු ඔහු කොහේ සිටින්නේද යන බව හෝ ඔහු තවම ජීවත්වන්නේද කියා හෝ කිසිවෙක් නොදනී.

වර්තමාන පංචන් ලාමා කුමාර සිය තත්ත්වය හා ගෞරවය ගැන වීන කොමසාරිස්වරයාට ණයගැනී බව, ඉහත සඳහන් විස්තරයෙන් අනිශ්චිතව පැහැදිලි වේ. නියමිත ආගමික පරීක්ෂණයන්ගෙන් උත්තීර්ණ නොවී නිත්‍යානුකූලව කිසිවෙකුට පංචන් ලාමා පදවියට ගිම් කම් කිය නොහැකිය. එහෙයින්, මෙතුමා එසේ උත්තීර්ණ නොමැති හෙයින්, මොවුන්ගේ උද්දාගිමන් ආධාරය නොමැතිව පංචන් ලාමා පදවියට සුදුස්සෙකු ලෙස හිමිකම් කිව නොහැක. එහෙයින් වර්තමාන පංචන් ලාමා කුමාර මුලුමනින්ම වීන-කොමසාරිස්වරුන්ගේ බාල වයසෙහි සිටි එ තුමා කුමන ප්‍රකාශයක් කළත්, එය යථාර්ථයෙන්ම වීනුන්ගේ උපදෙස් අනුව බව සැලකිය යුතුය. සිය මනස ප්‍රකාශ කිරීමට එතුමාට නිදහසක් නැත.

2. විබැටියේ ඇතැම් කියන ගොවිදස ක්‍රමය ගැනද සඳහන් වී ඇත. ගොවි දස ක්‍රමය මොනම ස්වරූපයකින්වත් විබැටියේ නොමැතිබව පෙන්වා දීම, එහෙයින්, උචිතය. ආසියාවේ අනික් රටවල්වල මෙන්ම, අන්තය දක්වා සැලකීමේදී ඉඩම් රජයට අයත්ය. රජයටද, ආරාමවලටද විශිෂ්ඨ සේවයක් කරන ලද පුද්ගලයන්ට, සමහර විට විශාල වතු වශයෙන්, ඉඩම් නැගී කිරීම දීර්ඝ කාලයක සිට පවතින සිරිතකි. මේවා වෙනුවෙන් බදු, බොහෝකොට ලැබෙන පලදාවෙන්ම, ගෙවීමද රාජකාරි, සේවය කිරීමද කරනු ලැබේ. යාඥා හා ආගමික පිංකම් පැවැත්වීමෙන් ආරාමයෝ රජයට සේවය කරති. අනික් ඉඩම් හිමියෝ නිලධාරීන් වශයෙන් කටයුතු කිරීමෙන්ද, පාලනය සම්බන්ධ කටයුතු කිරීමෙන්ද සිය සේවය ඉටු කරති. ඉඩම්වලින් විශාලතම කොටස අයත්ව ඇත්තේ ගොවි ඉඩම් හිමියන්ටය. ඔවුහු බදු කෙලින්ම රජයට ගෙවති. ඔවුන්ට කිරීමට වෙන කටයුතු කිසිවක් නැත. ආරාමයන්ට හා ඉඩම් හිමියන්ට අයත් විශාල වතු වල පදිංචි අයට සිය පවුල්වල නඩත්තුව සඳහා වෙනම ඉඩම් කොටස් ඇත. ඔවුහු මේ සඳහා බදු ගාස්තුව ලැබෙන අස්වැන්නෙන් ඉඩම් හිමියාට ගෙවති. සමහරවිට එවැනි ගෙවීමක් වෙනුවට පවුලේ එක් අයෙක් ගෘහසේවකයෙකු හෝ කෘෂිකම් සේවකයෙකු ලෙස ඉඩම් හිමියාට සේවය කරයි. පවුලේ අනික් අයට සම්පූර්ණ නිදහස තිබේ. යම් කිසි වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක හෝ වෘත්තියක යෙදීමට හෝ ආරාමයකට ඇතුල්වීමට හෝ එසේත් නැතහොත් සිය බිම්වල වැඩ කිරීමට හෝ ඔවුන්ට අයිතිවාසිකම් ඇත. ඉඩම්වල පදිංචිකරුවන්ට ඉඩම් හිමියන් හිංසා පීඩා කළහොත් තමාට කෙලින්ම පැමිණිලි කිරීමට බලය පවරමින් 1909 දී 13 වැනි දලෙයි ලාමා කුමාර විසින් නියෝගයක් නිකුත් කරන ලදී.

3. මෑතදී කර ඇති සමහර ප්‍රකාශයන් නිසා විද්වැටියේ දනට පවතින නීතිය අනුව, අපරාධකරුවන්ට කෲර, අමානුෂික දඬුවම් පිළිනොගැනෙන බව මෙහිලා යදහන් කිරීම අවශ්‍යය. රාජදේශී ක්‍රියාවලට හා රජයට විරුධව කුමන්ත්‍රණය කිරීම හැර, වෙනත් අපරාධ කළ වරදකරුවන්ට මරණ දඬුවම පමණක් නොව අත්පා කැපීමෙන් පමුණුවනු ලබන දඬුවම්ද, 13 වැනි දලෙයි ලාමා තුමාගේ අනුමතිය ඇතිව පනවන ලද නීතියකින් කනහම් කරන ලදී. පසුගිය කාලයේදී මෙම නීතිය කඩකළ අවස්ථා තිබෙන්නට පුලුවන. ඒවා විශේෂ අවස්ථා විය හැක. එහෙත් ඒ නීතිය කඩකරන ලද එවැනි අවස්ථාවලදීත්, ලාසාවේ මහා ආණ්ඩුව මගින් නීතිය කඩකළ අයට තදබල දඬුවම් පමුණුවන ලදී.

4. විද්වැටියේ ප්‍රතිසංස්කරණ ගැනද බොහෝ දේවල් කියා ඇත. වයස සම්පූර්ණවීමෙන් පසු වර්තමාන දලෙයිලාමාතුමා ආණ්ඩු බලය සියතට ගැනීමෙන් පසු පුළුල් බලපෑමක් වීමක් ඇතිවන ප්‍රතිසංස්කරණයක් කීපයක් ඇති කිරීමට උත්සාහ කෙළේය. ප්‍රධාන කරුණු වශයෙන් පුද්ගලයන්ටද, ආරාමවලට ද අයත් විශාල වතු සියල්ලම වන්දි ගෙවා රජයෙන් ලබාගෙන ගොවියන් හා කෘෂිකම්මයෙහි යෙදෙන්නන් අතරේ බෙද දිය යුතුයයි එතුමා යෝජනා කෙළේය. එහෙත් මේ ප්‍රතිසංස්කරණයන් ක්‍රියාවේ යෙදවීමට වීන්දු විරුධ වූහ. චිත්‍රන්ගේ විරුධත්වය නිසා බලාපොරොත්තු කඩවූ දලෙයි ලාමා තුමා අවශ්‍ය වෙනත් ප්‍රතිසංස්කරණයන් ඇති කිරීම සඳහා විශේෂ සංවිධානයක් ඇති කෙළේය. දලෙයි ලාමා තුමාගේ අනුමතිය ලබා ඉඩම් බද්ද අඩුකරන ලද්දේ මෙම සංවිධානය මගිනි. ගොවීන්ද, ඉඩම්වල පදිංචිකරුවන්ද ලබාගෙන ඇති ණය පොලියත් සමග සම්පූර්ණයෙන් අවලංගුකර දමිය යුතුයයි මෙම සංවිධානය මගින් කරන ලද යෝජනාව දලෙයි ලාමා තුමා අනුමත කෙළේය. ගොවීන්ගේ කිරීමට හා වෙනත් කෘෂිකම් ව්‍යාපාරයන්හි යෙදීම සඳහා, මුදල් හෝ බිජු අත්තිකාරම් වශයෙන් රජයෙන් දීම බොහෝ කලක සිටි පැවති සිරිතකි. මෙසේ දෙන ලද අත්තිකාරම් ආපසු නොගෙවීම නිසා මේ වන විට මෙය ගොවීන්ට විශාල බරක්ව පැවැතුණි. එහෙයින් මේ ප්‍රතිසංස්කරණයෙන් අදහසකරන ලද්දේ ඔවුන් මේ බරින් මුදු වඩා හොඳ තත්ත්වයක් ඔවුන්ට ඇතිකර දීමය. එසේම ආශියාවේ වෙනත් රටවල පැවති පුරාණ ක්‍රමය අනුව මෙන්, රාජකාරිය සඳහා ගමන් කරන රජයේ නිලධාරීන්ට නොමිලයේ යාන වාහන සපයා දීම ඉඩම් හිමි සෑම අයෙකු කෙරේම පැවරී තිබුණු වගකීමකි. මේ වගකීම අසාධාරණයක් ලෙස සැලකූ දලෙයි ලාමා තුමා එය අවලංගු කොට රජය මගින් පිළියෙල කරන ලද ක්‍රමය අනුව ගමන් ගාස්තු මින් ඉදිරියට ගෙවිය යුතුයයි නියම කරන ලදී. දීස්ත්‍රික් හෝ ප්‍රාදේශීය නිලධාරීන්ට විරුධ පැමිණිලි විභාග කිරීමේ බලයද මෙම නව සංවිධානයට පවරන ලදී. මෙයින් තෘප්තියට නොපැමිණි දලෙයි ලාමා තුමා පුද්ගලයන්ට හා ආරාමයන්ට අයත් විශාල වතු වන්දි ගෙවා ලබාගෙන ඒවා ගොවි ජනයා අතරේ බෙද දිය යුතුයයි එතුමා විසින් කලින් කරන ලද යෝජනාව ගැන රජය සමග නැවත සාකච්ඡා කරන මෙන් එතුමා සිය කැබිනට් මණ්ඩලයට නියම කෙළේය. ඒ අනුව 1956 ටත් 1958 ටත් අතරේ කීපවතාවක්ම මේ ගැන වින රජයට කරුණු සැල කරන ලදී. එහෙත් විද්වැටියානු රජය මගින් කවර ප්‍රතිසංස්කරණයක් හෝ ඇති කිරීම ගැන චිත්‍රන් විරුධව සිටී හෙයින් මේ ප්‍රයත්නයන් ගෙන් ප්‍රයෝජනයක් නොවීය.

සර ලෙස්ලි මුන්රෝ	ජාත්‍යන්තර පූර්වසභාවේ හිටපු ප්‍රධාන ලේකම් තුමා; එක්සත් ජාතීන්ගේ පෞද්ගල සංගමයේ හිටපු සභාපති; එක්සත් ජාතීන්ගේ සංගමයේ හා එක්සත් ජනපදයේ හි විසු හිටපු නීතිඥාත්මක තානාපතිවරයා.
ෆෙස්ල් මොරිස් ඕබන්	බෙල්ජියමේ ගෙන්ට් විශ්ව විද්‍යාලයේ නීතිය පිළිබඳ මහාචාර්ය; හිටපු ඇමැතිවරයෙකි; හිටපු සෙනෙට් සභිකයෙකි.
ස්ටෝපන් ඔසුස්කි	මහා බ්‍රිතාන්‍යයේ හා ප්‍රන්සයේ විසු හිටපු වෙතෝස්ලොවෙකියානු ඇමැතිවරයෙකි. වෙතෝස්ලොවෙකියානු රජයේ හිටපු සාමාජිකයෙකි.
ලෝඩ් ෂෝක්‍රොස්	එංගලන්තයේ හිටපු ඇටර්නි ජනරාල්.
සෙබැස්ටියන් සෝලර්	ඇටර්නි ඇට් ලෝ; නීතිය පිළිබඳ මහාචාර්ය ආචේන්ට්නාවේ හිටපු ඇටර්නි ජනරාල්.
පුරුෂෝත්තම් ත්‍රිකම්දස්	ඉන්දියාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ අද්වකාත්; කලෙක මහාත්ම ගාන්ධිගේ ලේකම් වරයා.
එච්. ඩී. නාබජි	පාකිස්තානයේ කාරචිවියේ බැරිස්ටර් සින්ද්‍ර ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ හිටපු විනිශ්චයකාරතුමා.
නෙර්ජො වො, ලේඩ්	නෝර්වේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ අග්‍රවිනිශ්චය කාරතුමා; මානුෂික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ යුරෝපීය සභාවේ සාමාජිකයෙක්; හිටපු අධිකරණ ඇමැති.

සභාපති: විවියන් රෝස්
ඉන්දියාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ හිටපු විනිශ්චයකාරතුමා

පාලන ලේකම්: එඩ්වර්ඩ් එස්. කොෂීරා
කලම්බියා විශ්වවිද්‍යාලයේ ආණ්ඩුක්‍රම පිළිබඳ හිටපු කථිකාචාර්ය,
ජාත්‍යන්තර පූර්වසභාව, 2 ක්විසිට්ස් වෙට්ස් — බ්‍රැන්ක්, ජිනීවා, ස්විට්සර්ලන්තය.

ජාත්‍යන්තර පූර්වසභාවේ ලඬිකා ශාඛාව:
එච්. එච්. බස්නායක කීච්. සී. ලඬිකාවේ අග්‍ර විනිශ්චයකාරතුමා.
(සභාපති)

ටී. එස්. ප්‍රනාන්දු, කීච්. සී. ලඬිකාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ විනිශ්චයකාර-
(උප සභාපති) තුමා.

ඊ. ජී. ජී. ද සිල්වා අධිනීතිඥ
(ලේකම්)

එස්. ජේ. සී. කදිර්ගාමර් අධිනීතිඥ
(ආණ්ඩාගාරික)

එච්. ඩබ්ලිව්. ජයවර්ධන අධිනීතිඥ; ලඬිකාවේ නීතීවේදී සංගමයේ සාමා-
ජික.

සර සිරිල් ද සොයිසා පෙරකලෝරු හැන; ලංකාවේ නීති සංගමයේ
හිටපු සභාපති.

කේ. සී. නඩරාජා. අධිනීතිඥ; දුනට් ඇටර්නි ජනරාල්.

ලේකම්,
79/15, ඇලෙක්සැන්ඩ්‍රා පෙරේස,
කොළඹ - 7

3. මැනදී කර ඇති සමහර ප්‍රකාශයන් නිසා විබැටයේ දැනට පවතින නීතිය අනුව, අපරාධකරුවන්ට කාර, අමානුෂික දඬුවම් පිළිනොගැනෙන බව මෙහිලා සඳහන් කිරීම අවශ්‍යය. රාජද්‍රෝහි ක්‍රියාවලට හා රජයට විරුධව කුමන්ත්‍රණය කිරීම හැර, වෙනත් අපරාධ කළ වරදකරුවන්ට මරණ දඬුවම පමණක් නොව අත්පා කැපීමෙන් පමුණුවනු ලබන දඬුවම්ද, 13 වැනි දලෙයි ලාමා කුමාගේ අනුමතිය ඇතිව පනවන ලද නීතියකින් කනහම් කරන ලදී. පසුගිය කාලයේදී මෙම නීතිය කඩකළ අවස්ථා තිබෙන්නට පුලුවන. ඒවා විශේෂ අවස්ථා විය හැක. එහෙත් ඒ නීතිය කඩකරන ලද එවැනි අවස්ථාවලදීත්, ලාසාවේ මහා ආණ්ඩුව මගින් නීතිය කඩකළ අයට තදබල දඬුවම් පමුණුවන ලදී.

4. විබැටයේ ප්‍රතිසංස්කරණ ගැනද බොහෝ දේවල් කියා ඇත. වයස සම්පූර්ණවීමෙන් පසු වර්තමාන දලෙයිලාමා කුමා ආණ්ඩු බලය සියතට ගැනීමෙන් පසු පුළුල් බලපැවැත්වීමක් ඇතිවන ප්‍රතිසංස්කරණයන් කිපයක් ඇති කිරීමට උත්සාහ කෙළේය. ප්‍රධාන කරුණු වශයෙන් පුද්ගලයන්ටද, ආරාමවලට ද අයත් විශාල වතු සියල්ලම වන්දි ගෙවා රජයෙන් ලබාගෙන ගොවියන් හා කෘෂිකම්මයෙහි යෙදෙන්නන් අතරේ බෙද දිය යුතුයයි එතුමා යෝජනා කෙළේය. එහෙත් මේ ප්‍රතිසංස්කරණයන් ක්‍රියාවේ යෙදවීමට වින්තු විරුධ වූහ. වින්තුවේ විරුධත්වය නිසා බලාපොරොත්තු කඩවූ දලෙයි ලාමා කුමා අවශ්‍ය වෙනත් ප්‍රතිසංස්කරණයන් ඇති කිරීම සඳහා විශේෂ සංවිධානයක් ඇති කෙළේය. දලෙයි ලාමා කුමාගේ අනුමතිය ලබා ඉඩම් බද්ද අඩුකරන ලද්දේ මෙම සංවිධානය මගිනි. ගොවීන්ද, ඉඩම්වල පදිංචිකරුවන්ද ලබාගෙන ඇති ණය පොලියන් සමග සම්පූර්ණයෙන් අවලංගුකර දැමිය යුතුයයි මෙම සංවිධානය මගින් කරන ලද යෝජනාව දලෙයි ලාමා කුමා අනුමත කෙළේය. ගොවිතැන් කිරීමට හා වෙනත් කෘෂිකම් ව්‍යාපාරයන්හි යෙදීම සඳහා, මුදල් හෝ බිජු අත්තිකාරම් වශයෙන් රජයෙන් දීම බොහෝ කලක සිටි පැවති සිටිනකි. මෙසේ දෙන ලද අත්තිකාරම් ආපසු නොගෙවීම නිසා මේ වන විට මෙය ගොවීන්ට විශාල බරක්ව පැවැතුණි. එහෙයින් මේ ප්‍රතිසංස්කරණයෙන් අදහසකරන ලද්දේ ඔවුන් මේ බරින් මුදු වඩා හොඳ තත්ත්වයක් ඔවුන්ට ඇතිකර දීමය. එසේම ආසියාවේ වෙනත් රටවල පැවති පුරාණ ක්‍රමය අනුව මෙන්, රාජකාරිය සඳහා ගමන් කරන රජයේ නිලධාරීන්ට නොමිලයේ යාන වාහන සපයා දීම ඉඩම් හිමි සෑම අයෙකු කෙරේම පැවරී තිබුණු වගකීමකි. මේ වගකීම අසාධාරණයක් ලෙස සැලකූ දලෙයි ලාමා කුමා එය අවලංගු කොට රජය මගින් පිළියෙල කරන ලද ක්‍රමය අනුව ගමන් ගාස්තු මින් ඉදිරියට ගෙවිය යුතුයයි නියම කරන ලදී. දිස්ත්‍රික් හෝ ප්‍රාදේශීය නිලධාරීන්ට විරුධ පැමිණිලි විභාග කිරීමේ බලයද මෙම නව සංවිධානයට පවරන ලදී. මෙයින් නාස්තියට නොපැමිණි දලෙයි ලාමා කුමා පුද්ගලයන්ට හා ආරාමයන්ට අයත් විශාල වතු වන්දි ගෙවා ලබාගෙන ඒවා ගොවි ජනයා අතරේ බෙද දිය යුතුයයි එතුමා විසින් කලින් කරන ලද යෝජනාව ගැන රජය සමග නැවත සාකච්ඡා කරන මෙන් එතුමා සිය කැබිනට් මණ්ඩලයට නියම කෙළේය. ඒ අනුව 1956 ටත් 1958 ටත් අතරේ කීපවතාවක්ම මේ ගැන චිත්‍ර රජයට කරුණු සැල කරන ලදී. එහෙත් විබැටියානු රජය මගින් කවර ප්‍රතිසංස්කරණයක් හෝ ඇති කිරීම ගැන වින්තුව විරුධව සිටි හෙයින් මේ ප්‍රයත්නයන් ගෙන් ප්‍රයෝජනයක් නොවීය.

සර ලෙස්ලි මුන්රෝ	ජාත්‍යන්තර පූර්වසභාවේ හිටපු ප්‍රධාන ලේකම් කුමා; එක්සත් ජාතීන්ගේ පොදු සංගමයේ හිටපු සභාපති; එක්සත් ජාතීන්ගේ සංගමයේ හා එක්සත් ජනපදයෙහි විසූ හිටපු නිවසීලන්ත කාර්යාලනීවරයා.
රෝබර්ට් මොරිස් ඕබන්	බෙල්ජියමේ ගෙන්ට් විශ්ව විද්‍යාලයේ නීතිය පිළිබඳ මහාචාර්ය; හිටපු ඇමැතිවරයෙකි; හිටපු සෙනෙට් සභිකයෙකි.
ස්ටෝපන් ඔසුස්කි	මහා බ්‍රිතාන්‍යයේ හා ප්‍රන්සයේ විසූ හිටපු චෙකෝස්ලොවෙකියානු ඇමතිවරයෙකි. චෙකෝස්ලොවෙකියානු රජයේ හිටපු සාමාජිකයෙකි.
ලෝඩ් ෂෝක්ලොස්	එංගලන්තයේ හිටපු ඇටර්නි ජනරාල්.
සෙබැස්ටියන් සෝලර්	ඇටර්නි ඇට් ලෝ; නීතිය පිළිබඳ මහාචාර්ය ආචාර්යවරයා වේ හිටපු ඇටර්නි ජනරාල්.
පුරුෂෝත්තම් ප්‍රිකම්දස්	ඉන්දියාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ අද්වකාත්; කලෙක මහාත්ම ගාන්ධිගේ ලේකම් වරයා.
එච්. ඩී. කාබ්ජි	පාකිස්තානයේ කරච්චියේ බැරිස්ටර් සින්ද්‍ර ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ හිටපු විනිශ්චයකාරකුමා.
නෙර්ජො වො, ලාඩ්	නෝර්වේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ අග්‍රවිනිශ්චය කාරකුමා; මානුෂික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ යුරෝපීය සභාවේ සාමාජිකයෙක්; හිටපු අධිකරණ ඇමැති.
සභාපති: විවියන් රෝස්	
ඉන්දියාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ හිටපු විනිශ්චයකාරකුමා	
පාලන ලේකම්: එඩ්වර්ඩ් එස්. කොෂීරා	
කලම්බියා විශ්වවිද්‍යාලයේ ආණ්ඩුක්‍රම පිළිබඳ හිටපු කථිකාචාර්ය,	
ජාත්‍යන්තර පූර්වසභාව, 2 ක්වයිඩ්‍රි වෙවල් — බ්‍රැන්ක්, ජිනිවා, ස්විට්සර්ලන්තය.	
ජාත්‍යන්තර පූර්වසභාවේ ලඬිකා ශාඛාව:	
එච්. එච්. බස්නායක කීච්. සී. (සභාපති)	ලඬිකාවේ අග්‍ර විනිශ්චයකාරකුමා.
ටී. එස්. ප්‍රනාන්දු, කීච්. සී. (උප සභාපති)	ලඬිකාවේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ විනිශ්චයකාරකුමා.
ඊ. ඒ. ජී. ද සිල්වා (ලේකම්)	අධිනීතිඥ
එස්. ජේ. සී. කදිරගාමර් (භාණ්ඩාගාරික)	අධිනීතිඥ
එච්. ඩබ්ලිව්. ජයවර්ධන	අධිනීතිඥ; ලඬිකාවේ නීතීවේදී සංගමයේ සාමාජික.
සර් සිරිල් ද සොයිසා	පෙරකඳෝරු තැන; ලංකාවේ නීති සංගමයේ හිටපු සභාපති.
කේ. සී. නඩරාජා.	අධිනීතිඥ; දූතව ඇටර්නි ජනරාල්.

ලේකම්,
79/15, ඇලෙක්සැන්ඩ්‍රා පෙදෙස,
කොළඹ - 7

මුද්‍රණය: සීමාසහිත ඇම්. ඩී. ඉන්ජිනේරිං සහ සමාගම